ՅԱՌԱՋԱԳԻՐՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN LANGUE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 4 Décembre 1947 Հինգշաբթի 4 Դեկտեմբեր

ԺԹ. ՏԱՐԻ — 19e Année N° 5205.Նոր շրջան թիւ 814 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՓԱԿԵՂԷՆ ԵՏՔ ԿԱՐՄԻՐ ՇԱՊԻԿ

Հակադաշնակցական խառնիճաղանճին չառլաթան քարոզիչը, այլ անուամբ Լոնտոնի 1923ի համբաւաւոր հերոսը, չաթաթնէրէ ի վեր արիւն - քրտինք մտած է համայնավարութեան եւ հայրենասիրութեան դասեր տալու համար իր չուրջինները :

Ջաւի կը գրէ, այնքան ապացոյցներ կուտայ իր մտքի անհաւասարակշռութեան մասին :

Թշուառական «առեւտրիչը» որ Խորհրդային Հայաստանէն լեզապատառ փախուստ տուաւ 1924ին, որովհետեւ երեք ամիսէն կաթոցաւէլոնտոնի կամ Փարիզի պողոտաներն ու կապեները, առատու - իրիկուն իր հաշիկած ձեւով կը հարուածէ Դաշնակցութիւնը՝ իր անձով զբաղեցնելու համար կարգ մը միամիտներ՝ իր անմիջական շրջապատէն :

Եթէ «անտեսանելի խմբագիրը» — ականջը խօսք Նարդունիին — այդ թեթեւսօլիկ ու յաւակնոտ չվարդապետին վստահած է Դաշնակցութիւնը քայքայելու , բարոյութիւնները Դաշնակցութեան դէմ ըմբոստացնելու եւ Ֆրանսայի ամբողջ Հայութիւնը «կարմրցնելու » աշխատանքը, ախո՛ր իր իմաստութեան :

Կարդացէք իր խմբագրականները — մանաւանդ վերջին երկուքը — ու պիտի տեսնէք որ խեղճը կորնգուցեր է իր գաղափարներուն թելը ու արդէն սկսեր է խայթել վրիմներն ալ :

Անցեալ կիրակի իրիկուն, Հայաստանի խորհրդայնացման տարեդարձին տօնակատարութեան ընթացքին, կարգ մը բանախօսներ գնահատական խառերով փառաբաներ են Հայաստանի վերածնունդը, ինչպէս նաեւ հայ ժողովուրդին չինարարութեան ու ստեղծագործութեան առաքինութիւնը :

Ժողովուրդը, երեւի, կեցցէներով ողջուներ է Հայաստանի ներկայ կառավարութեան անդամները :

Համայնավար չվարդապետը հիմա փրփուր կը տեղայ՝ թէ բանախօսներուն եւ թէ ժողովուրդին դէմ :

Որովհետեւ չափազանց դժգոհ է որ հայ ժողովուրդը տակաւին կը չարունակէ իր վիպական հայրենասիրութիւնը եւ հաղիւ թէ «կեցցէ Սթալին» կը պոռայ հանդիսաւոր առիթներու :

Ու կը պահանջէ որ Հայաստանի կառավարութիւնը իր արտաքին թշնամիներուն չարքին դասէ այդ բազմութիւնն ալ՝ ի չարս այլոց :

Ուրիշ խօսքով, գերազգական խելագարը իր «անտեսանելի խմբագիր»էն հրահանգուած, կը պահանջէ որ արտասահմանի կամ Խորհրդային Հայաստանի հայութիւնը հրաժարի ազգային արժէքներն ու առաքինութիւնները դնահատելու իր պարտքէն եւ մէկընդարձակ սարկամութեամբ դուխտաներ չռայլէ միմիայն օրուան վարչաձեւին կամ Մոսկուա նստած մեր օտար իշխանաւորներուն :

Եւ կամ , ազգային ամէն արդութիւն մէկ կողմ չպրտելով, խելակորոյս նետոսի համայնավարութեան յորձանքին մէջ՝ ի փառս այդ վարդապետութեան :

Կը թուի թէ ժամանակը եկած է հասկցնելու համար օտար աղբիւրներէ ներշնչուող այդ եսերթեալ մարդուն — եւ իր չուրջիններուն — որ վերջ տայ վը համայնավար քարոզներուն եւ չփորձէ «կարմրցնել» Ֆրանսայի հայութիւնը :

Չփորձէ, մանաւանդ, իր պոլշեւիքեան ելոյթներով վտանգել այս հիւրընկալ հայրենիքին մէջ ապրող մեր օրինապահ ու հաւատարիմ բազմութիւնը :

Հայ ժողովուրդը, իր բոլոր խաւերով, ամուր փարած է ազատ ժողովրդավարութեան դաղափարին ու, երեսուն տարուան փորձառութենէ ետքն ալ, նպատակ չունի իր ճամբան փոխելու :

Համայնավարութիւնը մեր միւնուճար ժողովուրդին համար չէ, որքան ալ պոռչտան արտասահմանեան Հայաստանի կեղծապատիր համայնավարները :

Մենք կը հաւատանք ազգերու ազատութեան եւ անկախութեան սկզբունքին :

Այդ համայնավար քարոզները կրնայ կատարել Աբուլեան պողոտայէն եթէ, միայն, ուզէր բաժնուիլ Փարիզի պողոտաներէն :

Ժ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՄԵՂՁ » ՏԻՐԱՑՈՒՆԵՐ

Նոր օրերու «լռկեր վանջուհիները» չեն պակսիր անշուշտ, բայց եթէ Մապըվափի անմահ հեղինակը ողջ ըլար նոր դլուխ դործոց մը պիտի տար հաւանաբար մեր դրականութեան :

Մեղք որ բոլորդ չէք կրցած կարդալ մեր ժամանակակից վանջուհիներուն խելապատակէն ճառագայթող չքնաղ միտքերը :

Անոնց մէկ դասական տիպարին հանդիպեցայ առջի օր : Վրդոված էր խեղճը. եւ ի՞նչպէս ... : Կլակ ու բոց կր ժայթքէր : Շշմեր էի իր այդ այլայլած, տակնուվրայ եղած, յուզուած եւեւթթին առջեւ :

Պաղարիւն մարդ կը կարծէք զինքը, այդքա՞ն ալ յուզականութիւն, թնական չէր իրեն համար :

Ի՞նչ էր պատահած, ես ինքզինքիս չատ հարցուցի. անշուշտ դուք ալ իրաւամբ հիմա ինծի պիտի հարցնէք :

Գաղտնիքը չուտ պարզուեցաւ բարեբախտաբար :

Հայաստանի խորհրդայնացման տարեդարձի տօնակատարութեան բոլոր ճառախօսները «տիրացուներէ» բաղկացած են եղեր դլուխըըլլալով անշուշտ, Փարիզի տիրացուապետը որ մեղանչած է երկար, Ամենակալին առջեւ, Գաղթաշխարհի հայրենասիրութեան պահպանումը վերագրելու հայ եկեղեցիին :

Միւս «տիրացուներն» ալ իրենց չարականները երդած են քիչ մը հինցած եղանակներով. փառաբանելով հայ ժողովուրդին չինարարութիւնը, անկախ այդ չինարարութիւնը հրահրող Խորհրդային փքոցէն :

Ախդ «տիրացուները» ձեր ի՛նչ դործն էր երթալ կարմրամորթ կատուին հետ մէկ պարկի մէջ մըտնել, հիմա մեր իսկական պօզմամ տիրացուն, ձեր ալ պարկին վրայ նշան մը փակցուց «Խորհ. Հայաստանի արտաքին թշնամիներու պարկ» :

Ա.ՐԱՄԱԶԴ

Լոնտոնի խորհրդաժողովը

Լոնտոնի խորհրդաժողովին երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ Միացեալ Նահանգներու արտաքին նախարարը պահանջեց որ վոքր պետութիւններն ալ լիովին մասնակցին Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ դաշնադիրներու պատրաստութեան աշխատանքներուն : Նախարարը բացատրեց թէ հազարակաց թշնամիին դէմ կռուող բոլոր ազդերը իրաւունք ունին խորհրդակցութեան մասնակցելու : Խորհրդային պատասխրակը, Մոլոթով, ձայնակցելով Ֆրանսայի արտաքին նախարարին, ուսլի պատասկայարմար համարեց դլխաւոր յանձնախումբերուն մէջ, առնել միայն Զորս Մեծերը , վասկ վոքր պետութեանց ձայն տալ միայն այն խնդիրներուն մէջ որոնք առաւելապէս կը շահադրդռեն զիրենք :

Հաւանական չի նկատուիր որ աւստրիական դաշնադրին շուրջ վերջնական համաձայնութիւն դոյանայ Լոնտոնի մէջ : Ռուսիա կը չարունակէ պահանջել Աւստրիոյ մէջ գտնուող բոլոր դերման հարստութիւնները :

ՊԱՐԵՆԱԻՈՐՈՒՄ .— Դեկտեմբեր 3էն 10 J. A. M. V.երը պէտք է դեկտեմբերի GA կտրօնները տան փրենց նպարավաճառներուն 150 կրամ ձէթի համար : Շաքար՝ դեկտեմբեր 3էն 31 Eերուն պիտի բաժնուի 1500 կրամ, J եւ A մէկ քիլօ, M եւ V 750 կրամ 73 թիւ կտրօնի փոխարէն : Պանան՝ E. J. եւ A.երուն մէկ քիլօ SF կտրօնի փոխարէն :

ԱՆԳԼԻՈՑ Աբհեստակցական Միութեանց անդամներուն թիւը բարձրացած է 8..714.000ի : Միութիւններուն համրանքն է 753 :

ՎԱՐՋԱՊԵՏ ԼԹԼի Լոնտոն հրաւիրած է Հին - դիստանի վարչապետը, Փէնտիթ Նէհրուն, խորհրդակցութեան համար :

ՄԱՐԱՋԱՒՈՏ Կրացմանիի դատավարութիւնը որ տեղի պիտի ունենար երէկ, յետաձգուած է իր հիւանդութեան պատճառաւ :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՏԱՊՆԱՊԸ

Զդալի բարելաւում հանրային սպասարկութեանց մէջ : Երեքշաբթի օր դրեթէ կանոնաւոր երթեւեկ կար Փարիզի երկաթուղիներուն վրայ եւ վպասուդին վերսկսած էր իր սպասարկութիւնը մէկ օրուան ընդհատումէն ետք : Աբուսթանիներու շղթնկռաքերը կը բանին երկու օրէ ի վեր : Բազմաթիւ բանուորներ, դործադուլէն ձանձրացած, հետզհետէ իրենց աշխատանոցները կը վերադառնան : Կառավարութեան դիրքը աստիճանաբար կը զօրանայ եւ աշխատաւորները կը համոզուին որ Շումանի դահլիճը կը չանայ բարձրացնել իրենց օրավարձերը :

Խորհրդարանին վիճաբանութիւնները կը չարունակուին կիրակի օրէն ի վեր : Ժողովասրահին օդացոյցը անդամ չէ փոխուած — 29 Նոյեմբեր : Երկար բանավէճեր տեղի կ'ունենան որովհետեւ աշակողմեան խմբակցութիւնները կ'աշխատին առելի ընդլայնել կառավարութեան իրաւասութիւնները : Խորհրդարանը, իր մեծամասնութեամբ , կ'ուզէ որ խիստ քայլեր առնուին համայնավարներուն դէմ : Որ եւ է դիտողութիւն չեղաւ երբ խորհրդարանը լսեց որ երկուշաբթի օր ոստիկանութիւնը Փարիզի հիւսիսային Փէկարիական-նէթիւնը դուրս հանած է բանթոները որոնք չէին-ըը դրաւելով կտրած էին հոսանքը :

Բանթողները երեքշաբթի օր յարձակեցան ինքնաշարժի գործարանի մը վրայ (Պուլոներ սիւր Սէն) որուն պատը քանդեցին : Արիւնալի կռիւ տեղի ունեցաւ պահակներուն եւ բանթորներուն միջեւ :

Սրածայր դամեր ցանուած են Փարիզի եւ արուարձաններու փողոցներուն մէջ, պայթեցնելու համար ինքնաշարժերու եւ հանրակառքերու ձգտելիք անիւները : Վարանիէնի մէջ համայնավարներ բեռնակառքերով հանքերը կ'այցելեն՝ եռեւան հանելու համար «անհնազանդ» հանքադործները : Այս վերջինները հրաժարին յիսունը վերսկսած է իր աշխատանքը : Տեղական թերթ մը դիտել կուտայ համայնավար մամուլը, քանի մը օրէ իվեր , շատ աւելի լայն տեղ կը յատկացնէ կատաղուած վնասարարութեանց քան դործադուլներուն : Երեքշաբթի օր ոստիկանութիւնը նորէն խուզարկութիւններ կատարեց «Իմանիթէ»ի տպադրատունը եւ դրաւեց կարգ մը «յայտարարութիւններ» որոնք ամբոխը դրդռելու քնոյթ ունէին : «Սը Սուար»» թերթին խմբագիրը դատի կանչուած է յերիւրածոյ լուրեր հրատարակած ըլլալուն համար : Ծանր խռովութիւններ պատահեցան Նիսի մէջ ուր ցուցարարները դրաւեցին երկաթուղիի կայարանը, ինչպէս նաեւ նամակատունը, բայց ոստիկանութեան միջամտութեամբ , կորնգուցին երկուքն ալ : Երեքշաբթի օր Փարիզի ոստիկանները՝ ազատագրութենէն ի վեր առաջին անդամ ըլլալով պողպատէ սաղաւարտ կը կրէին : Բախտումներ տեղի ունեցան նաեւ Մարսէյլի մէջ ուր դործադուլին պատճառած անյարմարութիւնները ամէնէն աւելի զդալի են : Բանթողները յարձակեցան դործարաններուն վրայ աշխատողները դուրս հանելու համար : Գրաւեցին հեռաձայնի երեք կեդրոնատեղիները : Ոստիկանութիւնը արտասուաբեր կազ դործածեց մաւսահանդիստի բանթողներուն վրայ :

Խռովութիւններ պատահած են նոյնպէս Օվեռնեի եւ Թառնի նահանդներուն մէջ :

Փարիզի մէջ հացի հայթայթումը բաւական դժուարացած էր երեքշաբթի իրիկուն : Շէոպուրկի եւ Հավրի մաւսահանդիստներուն աշխատաւորները որոշեցին դործադուլը չարունակել... վաճառատուներու պաշտօնէութեան ընկերակցութիւնը որոշեց դործադուլ յայտարարել վազը՝ ուրբաթ եթէ կառավարութիւնը չգոհացնէ իր պահանջները : Իսկ պետական պաշտօնեաներու դործադուլը կը սկսի այսօր եթէ վերջին պահուն համաձայնութեան եզր մը գտնուած չըլլայ :

Փարիզի Թղթատարական սպասարկութիւնը վերսկսած է, միակ կը մնայ միայն 13րդ թաղամասի նամակատունը :

★ Ֆրանսական ծերակոյտը երեքշաբթի օր 94ի դէմ 209 ձայնով քուէարկեց ներքին նախարարութեան տրամադրութեան տակ 80.000 ղինուոր դնելու օրինադիծը որ, ինչպէս ծանօթ է, կիրակի օր վաւերացուեցաւ խորհրդարանին :

★ Տեղական թերթի մը մէջ կը կարդանք որ կառավարութեան անդամներէն մէկը հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրած է երեքշաբթի օր :— Կը հաւատանք որ դործադուլի խնդիրը հետզհետէ կը կարդադրուի : Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութիւնը կրած է խոշոր պարտութիւն մը : Երբ համայնավարները տեսան — հոկտեմբերի ընտրութիւններէն ետք — թէ կորնգուցած են իրենց ուժը, իրենց ամբողջ յոյսը դրին դործադուլին վրայ : Իրենց նպատակն էր համազդային քաոս մը ստեղծել եւ իշխանութեան դլուխ դալ : Ընդհանուր դործադուլի ծրադիրը ջուրը վնկած է որովհետեւ այն դործաւորները որոնք համայնավարներու վարած քաղաքականութենէն» :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Պաղեստինի խնդիրը

ԱՐԱԲՆԵՐԸ «ՃԻՀԱՏ» ԿԸ ԵԱՁՏԱՐԱՐԵՆ

Երուսաղէմէն կը հաղորդուի որ «Իւլէմանեբրու» խորհուրդը երեքշաբթի օր մասնաւոր հրամանագիրով «Ճիհատ» յայտարարեց բոլոր արաբական երկիրներուն մէջ «Պաղեստինի Արաբներուն իրաւունքներուն պաշտպանութեան համար»: Հրամանագիրը հրատարակուեցաւ Եգիպտոսի մէջ: Հեղինակները են էլ Ազհար մզկիթին բարձրաստիճան կրօնաւորները: Ճիհատը անպայման պարտաւորութիւն մըն է եւ ով որ չի հնազանդիր անոր, մեղք կը գործէ, կ'ըսէ յայտարարութիւնը: Էլ Ազհարի համալսարանը որուն մաս կը կազմէ վերոյիշեալ մզկիթը, միւսական հեղինակութիւն չունի իսլամական երկիրներուն մէջ, բայց շատ մեծ է իր բարոյական հեղինակութիւնը բոլոր մահմետական ցեղերուն համար:

Երեքշաբթի օր, Երուսաղէմի մէջ, Հականա հրէական գաղտնի կազմակերպութիւնը, տասը հազար կամաւորներ «գէնքի տակ կոչելէ յետոյ» իրրեւ նախապատրաստական քայլ այն դէպքերու համար որոնք կրնան մէկ ժամէն միւսը, պատահիլ Պաղեստինի մէջ: Արաբները լրջօրէն կը սպասեն զինուորական միջոցներու դիմել: Արաբական թաղերուն մօտերը բնակող Հրեաները արդէն սկսած են խրամատներ պատրաստել: Իրլխամական ուժերը չատ խոհեմութեամբ կը շարժվին՝ զրդռութիւն յառաջ չբերելու համար: Երեքշաբթի օր չորս Հրեաներ սպաննուեցան, վիրաւորուած են 29 հոգի: Վերջին քանի մը օրուան խռովութեանց ընթացքին, բազմաթիւ հրէական խանութներ քարուքանդ եղածեն: Ոստիկանութիւնը կ'աշխատի արտասուաբեր «ռումբեր »ով ցրուել Արաբ խռովարարներր եւ ընդհանրապէս կր խուսափի զինուակ արձակելէ: Պաշարման վիճակ յայտարարուած է Երուսաղէմի մէջ:

★ *Ուշինկթընէն կր տեղեկացնեն թէ զինուորական չրջանակները կր վախնան որ Սրբազան Պատերազմ մր սկսի Պաղեստինի մէջ եւ խորհրդային բանակը Պաղեստին մտնէ «պաշտպանելու համար հրէական պետութիւնը»: Եթէ այդ տեսակ բան մր պատահի, Ռուսերը իջած պիտի ըլլան Միջերկրական՝ վտանգելով Սուէզի ինչպէս նաեւ քարուքի ամերիկեան չրջանները ապահովութիւնը:*

★ *Արաբական Դաչնակցութեան Գահիրէի կեդրոնատեղիին մէջ մեծ ցոյցեր կատարուեցան եռեքշաբթի օր: Տասը հազար ցուցարարներ չէնքին բոլորտիքը հաւաքուելով պահանջեցին որ Դաչնակցութիւնը բողոք Պաղեստինի բաժանման ծրագրին դէմ: Ընդհանուր քարտուղար Ազդամ փաշա կոչ ըրաւ Արաբ ուսանողներուն որ Պաղեստին երթան եւ կռուին ու խոստացաւ դէնք տալ իրենց ազատագրական պայքարը յառաջ տանելու համար: Ցուցարարները նախատական կանչեր արձակեցին Ռուսիոյ, Ամերիկայի եւ Անգլիոյ դէմ: «Պատերազմ կ'ուզե՞ք կը պոռային ուսանողները»:*

ԿԱՆԻ ԼՐԸ ՏՈՂՈՎ

ՓԱՐԻԶԻ 1948ի ԵԼՄՏԱՅՈՑՑԸ.— Փարիզի Քաղաքապետական Խորհուրդը իր յաջորդ նիստերուն մէջ պիտի ուսումնասիրէ Փարիզի 1948ի ելմտայոցցը: Ծախսերը կը նախատեսուին 24 միլիառ 1947ի 18 միլիառի դէմ: 21 միլիառ 590 միլիոն մուտք ունի, պակասը պիտի լեցուի որոշ տուրքերու յաւելումով եւ պարտքերու դանձումով: Կը կարծուի որ դեկտեմբեր 31էն առաջ քուէարկուած այս ելեւմտացոյցը:

ՋՕՐԱՎԱՐ ԼԸՔԼԷՒԻ ազգային յուզարկաւորութիւնը պիտի կատարուի յառաջիկայ երկուշաբթի: Ջօր. Լըքլէրի ինչպէս եւ մր ընկերվարական մարմինը որ ուրբաթ օր Փարիզ կր հասնի, պիտի ցուցադրուի Ինվալիտի Սէն Լուի մատուռին մէջ: Կիրակի ժամը 11 — 16 , Լըքլէրի մարմինը պիտի արժանանայ Փարիզի ժողովուրդին յարգանքին Ցաղթութեան Կամարին տակ, իսկ երկուշաբթի ժամը 10.30ին տեղի կ'ունենայ թաղման արարողութիւնը Նօթր Տամի մայր եկեղեցիին մէջ:

ԻՏԱԼԱՑԻ համայնավարները ընդհանուր գործադուլ հռչակեցին Քաթանցարոյի մէջ (Քալապրիա), զրաւեցին քաղաքապետարանը եւ պարզեցին կարմիր դրօշը:

ԽՈՐՀՐԴԱՑԻՆ կառավարութիւնը մօտ ատենն պիտի չնչչ հացի բաժնեչափի դրութիւնը, որովհետեւ այս տարի հունձքը չատ առատ եղած է:

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ հիւլէական ուժի յանձնախումբին տնօրէնը Տէյվիտ Լիլիէնթըր, յայտարարեց երեքշաբթի օր թէ Ամերիկա նիւկլէոն կը պատրաստէ հիւլէական այնպիսի զէնքեր որոնք տասնապատիկ աւելի մահացու են քան մինչեւ հիմա գործածուած ռումբերը: Այդ պատրաստութեանց մէջ կ'օգտագործուին uranium եւ plutonium: Տնօրէնը աւելի մանրամասնութիւն չէ տուած:

ԿՈՄԻՆՖՈՐՄի պաշտօնական օրկանին երկրորդ թիւը որ լոյս տեսաւ երեքշաբթի օր, բուռն յարձակում մը կը գործէ Անգլիոյ արտաքին նախարար Պէվինի վրայ: Այս մարդուն դէմ ուղղուած ամբաստանութիւնները չեն ներկայացուած: Կոմինֆորմի ամենէն ուժեղ հարուածը Պէվինի դէմ եղած է Ռուսիոյ կողմէ, որ զինքը մեղադրեց Մարշալ Ծրագրին հետ համագործակցելու համար:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ, ամուսնութեան թեկնածուները եւ կին պարտաւոր են նախ դիմել իրենց պատկանած քաղաքապետարանին եւ յայտնել իրենց ամուսնանալու փափաքը եւ որոշումը:

Քաղաքապետարանը կ'որոշէ թուականը, եւ կը յայտարարէ մասնաւոր ազդերով, ի գիտութիւն ժողովուրդին:

ԵԹԷ ամուսնանալիք անձերը կը բնակին երկու տարբեր քաղաքներու մէջ, այդ ձեւակերպութիւնը կ'ըլլայ երկու քաղաքներուն մէջ ալ, որպէսզի եթէ կան դիտողութիւններ կամ բողոքներ այդ միացման դէմ, լսուին վերջնականապէս կողմէ:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ, օրէնքով՝ ամուսնութիւնը քաղաքային է:

Քաղաքային ամուսնութիւնը կը կատարուի քաղաքապետարանին մէջ, վկաներու ներկայութեան, ուր կը գտնուի ամուսնութեանց սեմարը: Այդ միացումին վերջ, ամուսնացողները՝ եթէ ուզեն, կրնան դիմել եկեղեցի, կրօնական պսակի համար:

Ամուսնանալու համար, պէտք է ունենալ օրինական տարիք: Այսպէս՝՝ այրը պէտք է ըլլայ, առնուազն, 18 տարեկան, իսկ կինը 15 տարեկան:

Բացառիկ պարագաներու տակ, օրէնքը կր թոյլատրէ այդ նուազագոյն տարիքէն առաջ ամուսնանալ: Նման պարագայ մը մէջ, ամուսնանալիք զոյգը, իր կախում ունեցած վայրի Procureur de la Républiqueի միջոցաւ, խնդրագիր կր ներկայացնէ՝ Արդարութեան նախարարին:

Procureurը պարտաւոր է այդ խնդրագրին միացնել իր կարծիքը, Արդարութեան նախարարը զայն կը յղէ Հանրապետութեան նախագահին, խնդրելով մասնաւոր արտօնութիւն:

Շատ բացառիկ են այդ պարագաները:

ԵԹԷ այր մը 25 տարիքը եւ կինն մը 21 տարիքը չեն լրացուցած, չեն կրնար ազատօրէն ամուսնութիւն կնքել, այլ ենթակայ են ծնողքներու հաւանութեան:

Այդ հաւանութիւնը պէտք է տան ամուսնանալիք զոյգի ծնողքները: Եթէ պատահի որ հայրը չհաւանի, միայն մօր հաւանութիւնը բաւական է ամուսնութիւնը կնքելու համար:

ԵԹԷ ծնողքները մեռած են, կամ իրենց հաւանութիւնը տալու հնարաւորութիւն չունին, մեծ ծնողքները կրնան կատարել այդ պարտականութիւնը՝ քաղաքապետին առջեւ, բերանացի, կամ դատարանին յղուած պաշտօնական յայտարարութեամբ մը:

Նկատելի պարագայ մըն է որ՝ մինչդեռ այրը չատ մը գործողութիւններու համար իր 21 տարեկանին չափահաս կը նկատուի (majeur), ամուսնութեան պարագային պէտք է 25 տարեկանը լրացուցած ըլլայ, իսկ կինը իր 21 տարեկանին, կր նկատուի չափահաս եւ ձեր բաղատուած:

Կայ նաեւ բարոյական պարագայ մը:

Ծնողքի եւ զաւակի կապը պարտականութիւն կը դնէ, որպէսզի՝ ամուսնանալէ առաջ, զաւակը իր ծնողքին հաւանութիւնը առնէ, որուն կ'ըսեն actes respectueux·

Երբ զաւակները 25 եւ 21 տարեկանին չեն ստացած իրենց ծնողքի հաւանութիւնը, կրնան երեք անգամ, ամիսը մէկ անգամ, նորոգել իրենց խնդրանքը եւ եթէ չարդարացուած մերժուած են, երեք ամիս վերջը իրաւունք ամուսնանալ, տղան 25—30 տարեկանին, իսկ աղջիկը 21—25 տարեկանին: Իսկ երբ տղան արդէն 30ը անցած է եւ աղջիկը 25ը, իրենց acte respectueux՝ կ'ըլլայ միայն մէկ անգամ:

Այս acteները ամէն միայն մէկ նպատակ: *Այսպէս, կը պատահի՝ որ ծնողք մը համաձայն չգտնուի որ իր զաւակը ամուսնանայ այսինչ տղու կամ ազգական հետ: Այդ ձեւով, ծնողքին եւ զաւակին միջեւ անհամաձայնութիւն չի ծագիր ու թերեւս, այդ ժամանակամիջոցի համաձայնութիւն մը գոյանայ:*

Օրէնքը չի թոյլատրեր արեւակից զոյգերու ամուսնութիւնը (ligne directe)*:*

Կայ նաեւ ligne collatérale*, այսինքն այն պարագան երբ եղբայրներ նոյն չատուիդէն չեն, բայց երկրորդ ամուսնութիւնով մը երբ կ'ունենան զաւակներ, հօրը կամ մօրը իրենց հետ բերած զաւակներուն հետ կը դառնան եղբայրներ: Կր պատահի որ երկրորդ կամ երրորդ ամուսնութիւններ ալ կ'ընեն եւ նոր ամուսնացողները, ինչ յարկին տակ բերեն իրենցմէ եղած զաւակները, որոնք եւս կը կոչուին եղբայրներ:*

Հայերէնի մէջ մենք ունինք խորթ բառը, այսինքն խորթ հայր, խորթ մայր, խորթ եղբայր, քոյր, զաւակ: Արդէն մեր հարիւրը ունի ընտանեկան անպիսի բառեր, որոնք չկան ֆրանսականի լեզուի մէջ, ուր մէկ բառը կը վերաբերի իրարմէ հեռի եւ տարբեր անհատներու: Այսպէս, ունինք կեսուր, կեսրայր, աներ, զոքանչ, աներձագ, քեռի, քեռնկալ, քեռայր, մօրաքոյր, հօրաքոյր, մօրեղբայր, հօրեղբայր, հարս, տալ, որոնց դով ֆրանսական լեզուն կը մնայ աղքատ՝ իր համապատասխան բառերով, եւ tante, oncle, beau père, belle mère, beau frère, belle soeur, cousin, cousine, neveu, nièce, *կը դժբաղդաբար խառն խուռն, եւ յաւելեալ բացատրութենէն միայն կարելի է հասկնալ, մէկին կամ միւսին հարազատ կապը:*

Բացի հարազատ ամուսնութենէն, ծնող զաւակները կր կոչուին enfant légitime*, կան նաեւ անհարազատ ամուսնութիւններ* (concubinage) *կամ պատահական անառակ յարաբերութիւններ, որոնցմէ ծնած զաւակները կը կոչուին* enfant naturel*:*

Այս խառնիճաղանճ պարագաներու եւ բարքերու ազատութիւնը, պատճառ կ'ըլլայ մեր ըմբռնումով անհնարելի ամուսնութիւններու:

Շատ անգամ, արեւակցութիւն ունեցողներ անգամ, կ'ամուսնանան Ֆրանսայի մէջ, բան մը՝ որ առողջապահական եւ բժշկական օրէնքով ներելի չէ: Նման պարագաներու մէջ, երբ այդ արգելքը նկատի չեն առներ եւ ամուսնանալ ցանկացողները լուրջ կամ կատարուած իրողութեան մր առջեւ զտնուին, ամուսնանալու թոյլտուութիւն (dispense) *կը խնդրեն, որու մասին դրեցինք անհրաժեշտ տեղեկութիւնները:*

Այս անհարկութիւններէն զատ, օրինական ամուսնութիւնը ունի քանի մը ձեւեր, որոնցմէ մէկը կամ միւսը երբ կ'ընտրեն ամուսնացողները, ըստ այմ կը կատարուի ամուսնութիւնը:

Երբ ամուսնացող կողմերը իրենց ապրելակերպ կամ դրամական խնդիրները չեն կարգաւորած՝ մասնաւոր պայմանագրութիւնով մը, որ կը կոչուի contrat de mariage *եւ կը պատրաստուի նօթէռի մը մօտ, ամուսնացած կ'ըլլան* communauté légale*ի տակ:*

Այդ պարագային, ամուսնացողները ինչ որ ունին, եւ ինչ որ կը ստանան յետ ամուսնութեան, կը պատկանի իրենց, հաւասարապէս, այսինքն en communauté*, որուն տնտեսումը կը պատկանի ամուսինին, ինչպէս պիտի ընէր՝ երբ բանի մը սեփականատէրը ըլլար:*

Մի այն թէ՝ երբ ամուսնացող կինն մը տնի կալուած մը, կամ իր ամուսնանալէն վերջ կր ստանայ զայն իբրեւ նուէր (donation)*, իբրեւ ժառանգութիւն* (succession) *կամ կտակով* (testament)*, կը մնայ անոր սեփականատէրը, բայց պտուղց հաւսյմնները* (jouissance) *կը պատկանի երկուքին, թէեւ զանոնք կատարելու իրաւունքը կ'իյնայ ամուսինին:*

Առնք ճշդող օրինական ձեւը կը կոչուի le régime de la communauté réduite aux acquêts, *ըստ որում, մեռած կամ զատուած պարագային, իւրաքանչիւրը տէր կը դառնայ իր իրաւունքին:*

Առնց իրրեւ հետեւանք, չատ անգամ, երբ կինը կը տեսնէ թէ ամուսինին չանձնուած իրաւունքները չարաչար կը գործածուին, կը դիմէ քաղաքային դատարան եւ կը պահանջէ séparation de biens*:*

Ջ. ՎԱՐԴԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսայի մէջ, ամուսնութեան թեկնածուները եւ կին պարտաւոր են նախ դիմել իրենց պատկանած քաղաքապետարանին եւ յայտնել իրենց ամուսնանալու փափաքը եւ որոշումը:

Քաղաքապետարանը կ'որոշէ թուականը, եւ կը յայտարարէ մասնաւոր ազդերով, ի գիտութիւն ժողովուրդին:

ԵԹԷ ամուսնանալիք անձերը կը բնակին երկու տարբեր քաղաքներու մէջ, այդ ձեւակերպութիւնը կ'ըլլայ երկու քաղաքներուն մէջ ալ, որպէսզի եթէ կան դիտողութիւններ կամ բողոքներ այդ միացման դէմ, լսուին վերջնականապէս կողմէ:

Ֆրանսայի մէջ, օրէնքով՝ ամուսնութիւնը քաղաքային է:

Քաղաքային ամուսնութիւնը կը կատարուի քաղաքապետարանին մէջ, վկաներու ներկայութեան, ուր կը գտնուի ամուսնութեանց սեմարը: Այդ միացումին վերջ, ամուսնացողները՝ եթէ ուզեն, կրնան դիմել եկեղեցի, կրօնական պսակի համար:

Ամուսնանալու համար, պէտք է ունենալ օրինական տարիք: Այսպէս՝՝ այրը պէտք է ըլլայ, առնուազն, 18 տարեկան, իսկ կինը 15 տարեկան:

Բացառիկ պարագաներու տակ, օրէնքը կր թոյլատրէ այդ նուազագոյն տարիքէն առաջ ամուսնանալ: Նման պարագայ մը մէկ, ամուսնանալիք զոյգը, իր կախում ունեցած վայրի Procureur de la Républiqueի միջոցաւ, խնդրագիր կր ներկայացնէ՝ Արդարութեան նախարարին:

Procureurը պարտաւոր է այդ խնդրագրին միացնել իր կարծիքը, Արդարութեան նախարարը զայն կը յղէ Հանրապետութեան նախագահին, խնդրելով մասնաւոր արտօնութիւն:

Շատ բացառիկ են այդ պարագաները:

ԵԹԷ այր մը 25 տարիքը եւ կինն մը 21 տարիքը չեն լրացուցած, չեն կրնար ազատօրէն ամուսնութիւն կնքել, այլ ենթակայ են ծնողքներու հաւանութեան:

Այդ հաւանութիւնը պէտք է տան ամուսնանալիք զոյգի ծնողքները: Եթէ պատահի որ հայրը չհաւանի, միայն մօր հաւանութիւնը բաւական է ամուսնութիւնը կնքելու համար:

ԵԹԷ ծնողքները մեռած են, կամ իրենց հաւանութիւնը տալու հնարաւորութիւն չունին, մեծ ծնողքները կրնան կատարել այդ պարտականութիւնը՝ քաղաքապետին առջեւ, բերանացի, կամ դատարանին յղուած պաշտօնական յայտարարութեամբ մը:

Նկատելի պարագայ մըն է որ՝ մինչդեռ այրը չատ մը գործողութիւններու համար իր 21 տարեկանին չափահաս կը նկատուի (majeur), ամուսնութեան պարագային պէտք է 25 տարեկանը լրացուցած ըլլայ, իսկ կինը իր 21 տարեկանին, կր նկատուի չափահաս եւ ձեր բաղատուած:

Կայ նաեւ բարոյական պարագայ մը:

Ծնողքի եւ զաւակի կապը պարտականութիւն կը դնէ, որպէսզի՝ ամուսնանալէ առաջ, զաւակը իր ծնողքին հաւանութիւնը առնէ, որուն կ'ըսեն actes respectueux·

Երբ զաւակները 25 եւ 21 տարեկանին չեն ստացած իրենց ծնողքի հաւանութիւնը, կրնան երեք անգամ, ամիսը մէկ անգամ, նորոգել իրենց խնդրանքը եւ եթէ չարդարացուած մերժուած են, երեք ամիս վերջը իրաւունք ամուսնանալ, տղան 25—30 տարեկանին, իսկ աղջիկը 21—25 տարեկանին: Իսկ երբ տղան արդէն 30ը անցած է եւ աղջիկը 25ը, իրենց acte respectueux՝ կ'ըլլայ միայն մէկ անգամ:

Այս acteները ամէն միայն մէկ նպատակ: *Այսպէս, կը պատահի՝ որ ծնողք մը համաձայն չգտնուի որ իր զաւակը ամուսնանայ այսինչ տղու կամ ազգական հետ: Այդ ձեւով, ծնողքին եւ զաւակին միջեւ անհամաձայնութիւն չի ծագիր ու թերեւս, այդ ժամանակամիջոցի համաձայնութիւն մը գոյանայ:*

Օրէնքը չի թոյլատրեր արեւակից զոյգերու ամուսնութիւնը (ligne directe)*:*

Կայ նաեւ ligne collatérale*, այսինքն այն պարագան երբ եղբայրներ նոյն չատուիդէն չեն, բայց երկրորդ ամուսնութիւնով մը երբ կ'ունենան զաւակներ, հօրը կամ մօրը իրենց հետ բերած զաւակներուն հետ կը դառնան եղբայրներ: Կր պատահի որ երկրորդ կամ երրորդ ամուսնութիւններ ալ կ'ընեն եւ նոր ամուսնացողները, ինչ յարկին տակ բերեն իրենցմէ եղած զաւակները, որոնք եւս կը կոչուին եղբայրներ:*

Հայերէնի մէջ մենք ունինք խորթ բառը, այսինքն խորթ հայր, խորթ մայր, խորթ եղբայր, քոյր, զաւակ: Արդէն մեր հարիւրը ունի ընտանեկան անպիսի բառեր, որոնք չկան ֆրանսականի լեզուի մէջ, ուր մէկ բառը կը վերաբերի իրարմէ հեռի եւ տարբեր անհատներու: Այսպէս, ունինք կեսուր, կեսրայր, աներ, զոքանչ, աներձագ, քեռի, քեռնկալ, քեռայր, մօրաքոյր, հօրաքոյր, մօրեղբայր, հօրեղբայր, հարս, տալ, որոնց դով ֆրանսական լեզուն կը մնայ աղքատ՝ իր համապատասխան բառերով, եւ tante, oncle, beau père, belle mère, beau frère, belle soeur, cousin, cousine, neveu, nièce, *կը դժբաղդաբար խառն խուռն, եւ յաւելեալ բացատրութենէն միայն կարելի է հասկնալ, մէկին կամ միւսին հարազատ կապը:*

Բացի հարազատ ամուսնութենէն, ծնող զաւակները կր կոչուին enfant légitime*, կան նաեւ անհարազատ ամուսնութիւններ* (concubinage) *կամ պատահական անառակ յարաբերութիւններ, որոնցմէ ծնած զաւակները կը կոչուին* enfant naturel*:*

Այս խառնիճաղանճ պարագաներու եւ բարքերու ազատութիւնը, պատճառ կ'ըլլայ մեր ըմբռնումով անհնարելի ամուսնութիւններու:

Շատ անգամ, արեւակցութիւն ունեցողներ անգամ, կ'ամուսնանան Ֆրանսայի մէջ, բան մը՝ որ առողջապահական եւ բժշկական օրէնքով ներելի չէ: Նման պարագաներու մէջ, երբ այդ արգելքը նկատի չեն առներ եւ ամուսնանալ ցանկացողները լուրջ կամ կատարուած իրողութեան մր առջեւ զտնուին, ամուսնանալու թոյլտուութիւն (dispense) *կը խնդրեն, որու մասին դրեցինք անհրաժեշտ տեղեկութիւնները:*

Այս անհարկութիւններէն զատ, օրինական ամուսնութիւնը ունի քանի մը ձեւեր, որոնցմէ մէկը կամ միւսը երբ կ'ընտրեն ամուսնացողները, ըստ այմ կը կատարուի ամուսնութիւնը:

Երբ ամուսնացող կողմերը իրենց ապրելակերպ կամ դրամական խնդիրները չեն կարգաւորած՝ մասնաւոր պայմանագրութիւնով մը, որ կը կոչուի contrat de mariage *եւ կը պատրաստուի նօթէռի մը մօտ, ամուսնացած կ'ըլլան* communauté légale*ի տակ:*

Այդ պարագային, ամուսնացողները ինչ որ ունին, եւ ինչ որ կը ստանան յետ ամուսնութեան, կը պատկանի իրենց, հաւասարապէս, այսինքն en communauté*, որուն տնտեսումը կը պատկանի ամուսինին, ինչպէս պիտի ընէր՝ երբ բանի մը սեփականատէրը ըլլար:*

Միայն թէ՝ երբ ամուսնացող կինն մը տնի կալուած մը, կամ իր ամուսնանալէն վերջ կր ստանայ զայն իբրեւ նուէր (donation)*, իբրեւ ժառանգութիւն* (succession) *կամ կտակով* (testament)*, կը մնայ անոր սեփականատէրը, բայց պտուղց հաւսյմնները* (jouissance) *կը պատկանի երկուքին, թէեւ զանոնք կատարելու իրաւունքը կ'իյնայ ամուսինին:*

Առնք ճշդող օրինական ձեւը կը կոչուի le régime de la communauté réduite aux acquêts, *ըստ որում, մեռած կամ զատուած պարագային, իւրաքանչիւրը տէր կը դառնայ իր իրաւունքին:*

Առնց իրրեւ հետեւանք, չատ անգամ, երբ կինը կը տեսնէ թէ ամուսինին չանձնուած իրաւունքները չարաչար կը գործածուին, կը դիմէ քաղաքային դատարան եւ կը պահանջէ séparation de biens*:*

Ջ. ՎԱՐԴԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՊԱՆԵԼՕ ՖԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

7 Դեկտեմբեր, կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին, Rue d'Arcueilի Ֆրանսական վարժարանին Wodag սրահին մէջ:

Կը նախագահէ ընկեր Հ. ԱԿՈՆԱՑԵԱՆ

Բանախօսութիւն, պեղարուեստական յայտադիր եւ պար, Մուտքը 50 ֆրանք:

ՅՈՒՇԱՏՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Բարձր Հայքի (Կարին երզնկա, Բարձրդ, Ալաշկերտ, Բդլի, Բասէն եւն.) Հայրենակցական վարչութիւնը կարեւոր օրակարգի համար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները, այս կիրակի 7 Դեկտ. ժամը 10ին, 221 rue Belleville, Charton՝ն սրճարանը: Ներկաներուն թիւը մեծամասնութիւն պիտի նկատուի:

Métro Place des Fêtes :

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Ադր. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 5 Décembre 1947 Ուրբաթ 5 Դեկտեմբեր

ԺԹ. ՏԱՐԻ — 19e Année N° 5206-Նոր շրջան թիւ 815 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

Պաղեստինի խռովութիւնները

Երուսաղէմէն կը հաղորդեն որ բրիտանական ուժերը չորեքշաբթի օր դիրք բռնեցին կեդրոնական չուկային մէջ որ իրարմէ կը բաժնէ հրէական Թելավիվ եւ արաբական Եաֆա քաղաքները: Ա-րբինալի կռիւներ պատահեցան ամբողջ օրը: Սպաննուած են 16 Հրեաներ եւ 14 Արաբներ: Հրէական Հալանա գաղտնի ընկերակցութիւնը տասը հազար կամաւորներ հաւաքած է բրիտանական ոստիկանութեան հետ գործակցաբար Արաբ ցուցարարներուն դէմ կռուելու համար: Արաբական Թաղամասերը խիստ հսկողութեան տակ առնուած են: Արաբները Թելավիվի մէջ յարձակում գործելով Հալանայի «պինուար»ներուն վրայ, տասնըմէկ հոգի վիրաւորեցին: Հրեաները փոխադարձեցին յարձակումը Թելավիվի ինչպէս նաեւ Եաֆայի մէջ:

Պաղեստինի արաբական ազգային յանձնաժողովին ներկայացուցիչները ժողով գումարեցին կացութիւնը քննելու համար: Ընդհանուր քարտուղարը Հիւսէյին Խալիտի յայտնեց բրիտանական իշխանութեանց որ եթէ անդորրութիւնը չվերահաստատուի, Արաբները տարբեր միջոցներ ձեռք պիտի առնեն:

★ Անգլիոյ գաղթային նախարարը չորեքշաբթի օր յայտարարեց խորհրդարանին մէջ որ բրիտանական ուժերը Պաղեստինէն պիտի հեռանան Օգոստոսին, բայց մինչեւ այդ Թուականը պիտի ապահովեն երկրին անդորրութիւնը: Բրիտանական խորհրդարանը կ'ուզէ որ Անգլիացի զինուորները ետ կանչուին անմիջապէս քանի որ Պաղեստինի ճակատագիրը որոշուած է Միացեալ Ազգերէն:

★ Եգիպտոսի «Իւլէմա»ներուն ձիհատի կոչը մեծ յուզում յառաջ բերած է իսլամական երկիրներուն մէջ: Հրամանագրին մէջ կան հետեւեալ բառերը.— Մինչեւ հիմա խօսքով կռուեցանք: Կայ նաեւ գործի ուրիշ ձեւ մը ազատութիւնը եւ արդարութիւնը փրկելու, մեր երախաներուն եւ թոռներուն ապագայ ապահովելու եւ դայլերը իրենց որջերէն դուրս հանելու համար: Կայ Սուրը պատրաստը, յանուն Ալլահին: Բոլորդ միացէք, որպէսզի կռիւին համար»:

Իւլէմաները որոշած են մասնաւոր յանձնախումբեր նշանակել համագործակցութիւններ կատարելու նպատակով:

★ Պաղատատէն կը տեղեկացնէ թէ Իրպի վարչապետը Սալիհ Քազուզ յայտարարած է թէ աշխարհի բոլոր Արաբները պիտի միանան որպէսզի սիոնական պետութիւն մը չհիմնուի Պաղեստինի մէջ: Արաբական ուժերը պիտի հիմնեն արաբական պետութիւն մը Պաղեստինի մէջ ամէն գնով, աւելցուցած է վարչապետը: «Ոչ Ռուսիան, ոչ ալ Ամերիկան կրնան կեցնել մեզ»:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ արտաքին յարաբերութեանց յանձնաժողովին չորեքշաբթի օրուան նիստին ընթացքին կարգադրուեցաւ ընդարձակ տեղեկագիր մը որ կ'ըսէ թէ Խորհրդային Միութիւնը զէնքի տակ ունի 4ուկէս միլիոն զինուոր այսինքն երկու անգամ աւելի չատ քան եւրոպական բոլոր բանակները միասին: Տեղեկագիրը կուտայ հետեւեալ յաւելուածական թուականները — Խորհրդային Միութեան ունի արբանեակները հաւաքաբար ունին 1.121.600 զինուոր: Արեւմտեան Եւրոպայի երկիրները ունին 2.789.000 զինուոր: Ամերիկան, Եւրոպայի մէջ ունի 113.000 իսկ Ամերիկայի մէջ 258.000 զինուոր: Պէտք չէ Ռուսերուն թակարդին մէջ իյնանք, կ'ըսէ տեղեկագիրը, խորհրդային պետութիւնները ունին չատ որոշ քաղաքականութիւն մը — արգիլել Մարշըլի ծրագրին գործադրութիւնը կամ այնպէս մը ընել որ այդ ծրագիրը մեղի սուղի նստի: Հակառակ այդ բոլորին, մենք պէտք է յառաջ տանինք օգնութեան մեր քաղաքականութիւնը:

Ցանձնախումբը կը գնահէ Եւրոպայի ժողովուրդներուն, ճմեռուան կարիքներու համար 500 միլիոն տոլար յատկացնելու առաջարկը:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ չորեքշաբթի օր բացառիկ նիստ գումարելով որոշեց հարիւրին 22 համեմատութեամբ աւելցնել բնականեան նպաստները Դեկտեմբեր 1էն, ընդունելով իրեւ միջին ամսաթոշակը 8500 Ֆրանք փոխանակ 7000 որ ընդունուած էր Յունիս 25ին: Կառավարութիւնը կը նախատեսէ 10.000 Ֆրանքի բարձրացնել այս միջին հիմնական ամսաթոշակը յունուար 1էն սկսեալ:

Լոնտոնի խորհրդաժողովը

Խորհրդաժողովին չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, Ռուսիոյ արտաքին նախարարը, Մոլոթով յանկարծ առաջարկեց որ Գերմանիոյ դաշնային խնդիրը յետաձգուի երկու ամիս եւ Զորս Դաշնակիցներէն իւրաքանչիւրը իր կողմէ ներկայացնէ դաշնագրի մը պատճէնը: Մոլոթովի քայլաճեալը չատ վատակ չընդունուեցաւ քաղաքական շրջանակներէն: Դիտողութեան համաձայն ու տակաւին չեն գիտեր թէ Խորհրդային Միութիւնը ինչու այս անակնկալ առաջարկը կը ներկայացնէ:

Մոլոթով իր ելոյթը կատարեց այն պահուն երբ օրակարգի վրայ էր պատերազմի բոլոր պետութիւնները խորհրդաժողովին հրաւիրելու առաջարկը: Անգլիոյ եւ Ամերիկայի արտաքին նախարարները կարծիք չյայտնեցին, բայց Ֆրանսայի արտաքին նախարարը, Ժորժ Պիտօ որ օրուան նախագահն էր, դիտել տուաւ որ եթէ Մոլոթովի առաջարկը ընդունուի, պիտի չնակէր փակել ներկայ խորհրդաժողովը որ գումարուեցաւ նոյն այդ դաշնագրի պատրաստելու համար: Մոլոթով պատասխանելով յայտնեց թէ չի պնդեր իր առաջարկին վրայ: Ժողովը, յետոյ, անցաւ աւստրիական հարցին:

Խորհրդաժողովին շրջանակներուն մէջ կը տիրէ այն կարծիքը թէ Ռուսիոյ արտաքին նախարարը իր այս տարօրինակ առաջարկով կ'ուզէ սերմանել վերմտածի ժողովուրդը՝ այն հաւատքը ներշնչելով անոր թէ ինք ուրիշներէն աւելի կը պաշտպանէ Գերմանիոյ շահերը: Խորհրդային մամուլը այդ իմաստով կ'արտայայտուի չարաբաստ մը ի վեր:

Հակառակ բոլոր յոռետես կարծիքներուն, չորեքշաբթի օր դիտել կը տրուէր Լոնտոնի մէջ, թէ խորհրդաժողովը «մահամերձ էէ գոնէ առայժմ»: Ռուսիա կ'ընդդիմանայ պատերազմիկ մեծ ու փոքր երկիրներու մասնակցութեան, իսկ Ամերիկայի արտաքին նախարարը կը պահանջէ խորհրդակցութեան հրաւիրել բոլոր պատերազմիկները: Մոլոթով կը պահանջէ նոյնպէս որ դաշնագիրը պէտք է ըլլայ համապատասխան Եալթայի եւ Փոցտամի համաձայնութեանց: Ֆրանսա բոլորովին հակառակ է այդ տեսակէտին քանի որ չէր մասնակցած այդ զոյգ խորհրդաժողովներուն: Անգլիա եւ Ամերիկա չեն ընդունիր Մոլոթովի այդ բամբասեալը, քանի որ Մեծերը զանազան մեկնութիւններ կուտան Փոցտամի եւ Եալթայի որոշումներուն: Գերմանական դաշնագրին խմբագրութեան հոգը դարձեալ յանձնուեցաւ արտաքին վոխ նախարարներու խորհուրդին:

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԵՐՈՒ աննդեղէններու եւ հողագործութեան յանձնաժողովը տեղեկագիր մը հրատարակելով կը յայտարարէ թէ մնուդի պակասը, ամբողջ աշխարհի մէջ, սարսափելի համեմատութեանց հասած է: Կացութիւնը չատ ծանր է մանաւանդ Մայրաշխարհին Արեւելքի մէջ: Հունձքերու նուազութեան պատճառներէն մէկն է, կ'ըսուի, արտասովոր երաշտը ամէն տեղ:

ԻՏԱԼԻՈՅ համաձայնավար կուսակցութիւնը չորեքշաբթի օր մասնաւոր զեկոյցով կը յայտարարէր թէ «վարչապետ Կասպերի կը փորձէ մեծապետութիւն հաստատել եւ խաւարացի ժողովուրդը սարկացնել»: Կուսակցութիւնը որոշած է չարունակել իր պայքարը: Ընդհանուր գործադուլ հրաւիրած է Մեսինայի մէջ (Սիկիլիա):

ՀԱՒԱՆԱԿԱՆ կը նկատուի որ Անգլիա եւ Խորհրդային Միութիւնը առեւտրական մը փեթէր պատրաստ կարթ, յայտարարած է որ Հիթլէր եւ իր կինը էվա Պրաուն սուզանաւով Ամերիկա փախած են, Պերլինի անկումէն երկու օր առաջ: Օդաչու զինուորականը աւելցուցած է թէ ինք իր օդանաւով դանիական ծովեզերքը փոխադրած է զիրենք եւ երկոքը միասին սուզանաւ մտած են: Ցետոյ ինք վերադարձած է Պերլին: Պատմկարթ ամբաստանուած է իբրեւ պատերազմի ոճրագործ եւ իրդատը պիտի տեսնուի դեկտեմբեր 17ին:

ՓՐԱՆՍԱՅԻ ՏԱՓՆԱՊԸ

Երկաթուղիի ահռելի արկած մը պատահեցաւ չորեքշաբթի առաւօտ Փարիզ - Լիլ սպասարկութիւնը կատարող տաբտակը որ կառափնեայ Նօռէն կը մեկնէր իրիկուան ժամը 10.55ին, պինգ-դուբս ելաւ Առասի մօտերը: Մեռած են 20 հոգի եւ վիրաւորուած են 60 ճամբորդներ: Երկաթուղիի ընկերութիւնը իր զեկոյցին մէջ կը յայտարարէ որ արկածը վնասարարութեան պզտիկ է: Զարգդրծները քակած տարած էին գծին մէկ մասը (մօտաւորապէս 30 մեթր) եւ ելեկտրական հոսանքը կտրելով, մարած էին «կանանչ» լոյսը որ ճամբայ կը բանայ չոգեկառքերուն:

Խորհրդարանին մէջ եղած նախարարը Բլընէ Մայեր յայտարարեց թէ արկածը պատահական չէ եւ անտարակոյս հետեւանք է վնասարարութեան: Համայնավար երեսփոխանները արկածը վերագրեցին այն պեսակ մարդոց որոնք կ'ուզեն զրգռութիւն առնել երկրին մէջ:

Նեղքին նախարար, Փիել Մոք Չորեքշաբթի օր խորհրդարանին մէջ հետեւեալ կերպով ներկայացուց օրուան տաղնապալի կացութիւնը — գործադուլները ստիճանաբար կը դադրին: Պետական պաշտօնէութիւնը, հանրային սպասարկութեանց աշխատաւորները, մասնաւորաբար կապի եւ ելեկտրականութեան պաշտօնեաները կը մերժեն դադրեցնել յայտարարել: Ընդհանրապէս բանթողներուն մէջ տրամադրութիւն կայ աշխատանքը վերսկսելու: Երկաթուղային պաշտօնեաներուն միայն հարիւրին տասը գործադուլի մէջ է: Մեծ գիծերու սպասարկութիւնը գրեթէ վերսկսած է: Որմնադիրներն ու տաղձագործները տակաւին չեն աշխատիր: Ամենավաբար կացութիւնը չատ աւելի բնականոն պիտի ըլլար եթէ գործադուլին զեկավարները ճնշում չբանեցնէին գործաւորական թաղամասերու, գործարաններու եւ նաւահանգիստներու մէջ: Նախարարը մասնաւորաբար չեշտեց որ այս իրարանցումին դիմաւոր նպատակն է ձախողցնել Մարշըլի ծրագրին գործադրութիւնը: Ասելով դատաւորներուն մէջ տիրող կացութեան մասին, Ներքին նախարարը ըսաւ.— արեւմտեան նահանգներուն մէջ (Պորթմանյը, Նորմանդի) կացութիւնը գրեթէ բնականոն է: Արեւելեան շրջաններուն մէջ թերեւս տարբեր չէ պայմանը: Փարիզի շրջանին մէջ, անդորրութիւնը խանգարուած չէ հակառակ որ հարիւր հազարաւոր բանթողներ կան մայրաքաղաքին մէջ արուարձաններուն մէջ: Եթէ խորհրդարանին պաշտպանութեան համար միջոցներ ձեռք առնուած են, պատճառը այն է որ ցոյցեր պիտի կատարուէին չէնքին բոլորտիքը: Կեդրոնական Ֆրանսայի մէջ կարգ մը կայարաններ տակաւին բանթողներուն ձեռքը կը գտնուին: Հարաւ — Արեւելք — սխալ է այն լուրը թէ պահակ զինուորները եղրայրակցած են բանթողներուն հետ Ներսէ եւ Ավինեոնի մէջ: Սխալ է նոյնպէս այն գրոյցը թէ կառավարութիւնը կը պատրաստուի պաշարման վիճակ հռչակել Մարսէյլի մէջ: Հիւսիսային նահանգներուն մէջ կացութիւնը չատ նպաստաւոր չէ: Կարգ մը ածխահանքեր եւ առնուած են, բայց չատեր գրաւուած են բանթողներէն: Կը թուի թէ բանուորները կը հպատակին զինուորական հրամաններու եւ կը յարձակին մեր պահակախումբերուն վրայ:

Այս յայտարարութեանց ընթացքին ընդմիջումներ կը կատարուին աջկն ու ձախէն: Ամէնէն աւելի գրգռուած է Մորիս Թորէզ: Աջակողմի եւ ելեւմտականները կը պոռան «Մոսկուա գնա՛»: Ներքին նախարարը կը չարունակէ.— Իմ տեղեկութիւններս գժտութիւն կը պատճառեն ոմանց: Աւելցնեմ որ, ամէն տեղ, համայնավար կուսակցութիւնը հրահանգած է իր անդամներուն որ ձերբակալութեան առեն, փճացնեն իրենց անդամատոմսերը»: Այս բառերուն վրայ, կը պայթի փոթորիկ մը ձախէն: Ցետոյ նախարարը անդնելով վնասարարութեանց, մանրամասնօրէն բացատրեց թէ ինչ դէպքեր պատահած են կիրակիէն ասդին եւ եզրակացուց հետեւեալ բառերով — Աչխատանքի իրաւունքը պաշտպանելու մեր միջոցները անբաւական էին: Շնորհակալ եմ որ խորհրդարանը իմ տրամադրութեանս տակ դրաւ 80.000 զինուորներ անդորրութիւնը վերահաստատելու համար:

★ Երկաթուղիի ուրիշ արկածներ եւս պատահեցան չորեքշաբթի օր: Փարիզ — Բուան սպասարկութիւնը կատարող չոգեկառքը դիմէն դուրս ելաւ մայրաքաղաքին մօտերը: Փարիզ — Օրլէան չոգեկառքը նոյնպէս դիմէն բաժնուեցաւ Մարոլի մօտ: Փարիզ— Մոդէլ դիմէն վրայ, բանուորները տեսան որ դիմին մէկ մասը քակուած է: Ելեկտրական երկաթուղի մը դիմէն դուրս ելաւ Ավինեոնի մէջ: Երեքշաբթի դիշեր չարադործները Սէն գետը գլորեցին երկաթուղիի կառքերը:

★ Խորհրդարանը որ նիստ կը գումարէ 70 ժամէ ի վեր, չորեքշաբթի օր դարձեալ երկար օրկն զբաղեցաւ գործադուլի օրինադիծով: Ընդունուեցաւ օրինադիծին հինգ յօդուածներէն մէկը որ կը տրամադրէ մէկ միլիոն Ֆրանք տուգանքի եւ տասը տարուան բանտարկութեան դատապարտել վնասարարները: Ընդունուեցաւ նոյնպէս

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Ա. Բ. ԵՒ Գ. ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆՆԵՐԸ

Մոսկուայի անթարթ աչքը Ֆրանսայի վրայ էր։ Անոնք ալ սացած էին 21 պայմանները։ Նոյն կրքոտ եւ տենդոտ աշխատանքները համաժողովներու մէջ, ուր համայնավարական ձգտումը կը զօրանար օրէ օր, անջատողական աշխատանքները մէկդի նետեցին։

Ընկերվարականները կ'աշխատէին չեզոքացնել Մոսկուայի հրամաններուն։ Իրենցմէ կը բաժնուէր Ֆրոսարը, բայց հետզհետէ կը կազմակերպուէր համայնավար կուսակցութիւն մը Ֆրանսայի մէջ։

Այսօր այդ կուսակցութիւնը ունի 160 եւսէոխոհանները պատկառելի թիւ մը որ բաւական ծանր կը կշռէ, քանի որ իր թիկունքին ունի հսկայ բազմութիւն մը երկրին մէջ։

Միայն Անգլիոյ մէջ էր որ համայնավարութիւնը չկրցաւ թափանցում կատարել իր նախատեսած ձեւով։ Այնտեղ աշխատաւորական կուսակցութիւնը եւ արհեստակցականները տեղ չտուին ազատքին ճնշումներու առջեւ։

Այսպէս ուրեմն, մէկ կողմ ձգելով Զեխոսլովաքիոյ, Աւստրիոյ, Պելճիքայի եւ Անգլիոյ ընկերվարականներու ուժեղ քաղաքականութիւնը, Գ. Միջազգայինը թափանցումներ ըրաւ միայն։ Իտալիոյ, Սպանիոյ եւ Ֆրանսայի մէջ, իսկ պարտուեցաւ Հունգարիոյ, Գերմանիոյ եւ Զուիցերիոյ մէջ։

Նախ քան Գ. Միջազգայինի վերակազմութեան փորձը կը կարծուէր թէ յաղթական երկիրներու Բ. եւ Գ. Միջազգայիններ պիտի կազմէին Գ. Միջազգային մը, որուն մէջ պիտի մտնէին Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Գերմանիոյ, Իտալիոյ, Ռուսիոյ ու Թերեւս Ամերիկայի աշխատաւորական կազմակերպութիւնները համախմբուելով նոր դրօշի մը տակ, համայնավարութեան եւ ընկերվարութեան միացեալ յաղթանակին համար։

Սխալ դուրս եկաւ այդ եռթադրութիւնը։ Գ. Միջազգայնականը վերակազմուեցաւ Վայշաւայի մէջ, եւ անոր մաս կը կազմեն ճօթը երկիրներու համայնավարները։

Ահա այժմ երեւոյթները ցոյց կուտան որ աշխատաւորական զանգուածին մէկ մասը կ'ամփոփուի Գ. Միջազգայինի դրօշին տակ, իսկ Բ. Միջազգայինը կուզէ կապուած մնալ իր հին վարդապետութեան։

Հոս կ'ուժէ յիշել որ նախորդ պատերազմին վերջ, Վիէննայի մէջ դումարուած էր խորհրդաժողով մը, որուն աչքերը յառած էին դէպի Մոսկուա, բայց հոն էին նաեւ Բ. Միջազգայինի ականաւոր դէմքերը, բայց չէին կրցած ընդհանուր հաւակացողութեան մը գալ։

Վիէննայի Միութեան մէջ էին յետ պատերազմեան նոր ուժերը, Ֆրանսայէն Ռընաուէլ եւ Լէօն Պլում։ Ուրոնք ժօռէսականներ էին, բայց չատեր կը հաւատային պահ մը որ անոնք եւս յարին Գ. Միջազգայինին, ինչպէս Ձգտում ցոյց կուտային Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ կարգ մը ընկերվարականները։

Կար սակայն հակահամայնավար տարր մը, որ համախմբուեցաւ Անգլիոյ Աշխատաւորական կուսակցութեան շուրջը եւ կազմեցին Լոնտոնի Միութիւնը, որուն մէջ մտան անգլիական, պելճիական, գերմանական, հոլանտական, հունգարական, սպանիական եւայլ երկիրներու հատուածներ, որոնց կարգին նաեւ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը։

Հոն չդանուեցաւ նախագիծ մը, աշխատանք տանելու համար որպէսզի Վիէննայի եւ Լոնտոնի միութիւնները համաձայնին եւ միասին կազմեն նախկին մեծ Միջազգայինը, որուն դէմ կանգնեցան Ռուսերը։

Այս անյաջողութեան յաջորդեց Ճէնոմայի խորհրդաժողովը որուն մասնակցեցան նաեւ Ռուսերը։

Ռուսական պատուիրակութիւնը, երեւութապէս, կ'ուզէր որ այդ խորհրդաժողովը նոր խորհրդաժողովի որոշում մը տայ եւ հոն միացուցին, Վիէննայի, Լոնտոնի եւ Մոսկուայի բոլոր ուժերը, միասին գրոհ տալու դրամատիրական աշխարհին որ սկսած էր դլուխը բարձրացնել, դրամատիրական նոր արշաւանքը կազմակերպելու համար աշխատաւորական կազմակերպութիւններուն դէմ։

Այդ խորհրդաժողովը դումարուեցաւ 1922ի գարնան Պերլինի մէջ։ Օրակարգի վրայ էին Վերսայեան, Հայաստանի ազատագրման հարցերը եւ ռուս սոցիալիստ յեղափոխականները քանաերէ աղատելու հարցը։ Ծանօթ է ընթերցողին որ հրապարակային դատավարութիւն պիտի բլլար անոնց համար եւ Վանդերվէլտ պիտ Մոսկուա իրեւ պաշտպան փաստաբան ընտրուած այդ ժողովին։

Միայն այս վերջին կէտի մէջ համամիտ դանուեցաւ Ռատէք, Սովիէթներու պատգամաւորը, եւ մնացեալ խնդիրներու համար գնաց Մոսկուա, խորհրդակցելու եւ պատասխանը բերելու համար։

Լոնտոնի էնթէռնասիոնալը, հոս պէտք է չհեշտել, Դաշնակցութեան զեկոյցէն վերջ, Պերլինի խորհրդաժողովէն ընտրուած լինի ժողովին առջեւ (իւրաքանչիւր միութենէն երեք պատգամաւոր) դրաւ հայկական եւ վրացական խնդիրները։ Ռատէք վերադարձած էր Մոսկուայէն մերժողական պատասխանով։

Ժողովը ցրուեցաւ առանչին նիստին եւ հետեւաբար չիրականացաւ մէկ ճակատ կազմելու այս փորձը։

Ասկէ վերջ, երբ Ռուսիա արդէն քաղաքական դետնի վրայ հարուած մը տուած էր Բ. Միջազգայինին, իր մտահոգութեան եւ աշխատանքին առարկայ դարձուց Արհեստակցական Միութիւնները, որոնց ամէնէն հինը, բրիտանական Trades Unionը յամառ աշխատանքներով աշխատեցաւ վերակազմել Միջազգային Արհեստակցական Միութիւնը Ամստէրտամի մէջ 1919ին դուռ անտեսած կան ծրագրով։ Այդ միութիւնը ունէր արդէն կազմակերպուած 24 միլիոն աշխատաւորներ երբ 1922ին Հռոմի մէջ դումարուեցաւ երկրորդ համաժողովը։

Մոսկուա խոշոր աշխատանք թափեց զանոնք միացնելու համար ռուսական աշխատաւորութեան, բայց արեւմտեան աշխատաւորութիւնը ուղեց պահել իր անկախութիւնը, այն հաւատքով որ իր պայքարը պէտք է յառաջ տանէր դրամատիրութեան դէմ, եւ ուշ կամ կանուխ իրագործել իր պահանջը։

Այս ժողովները կը հարթէին միութեան դետնը, եւ իրաւ ալ 1923ին, Համպուրկի մէջ, իրականացաւ Լոնտոնի եւ Վիէննայի միացումը, նոր էնթէռնասիոնալի քաղաքական եւ տնտեսական հիմունքներով։

Այդ համագումարը նաեւ, որուն կը մասնակցին միութեան դետինը, եւ իրաւ ալ 1923ին, Համպուրկի մէջ, իրականացաւ Լոնտոնի եւ Վիէննայի միացումը, նոր էնթէռնասիոնալի քաղաքական եւ տնտեսական հիմունքներով։

Այդ համագումարը նաեւ, որուն կը մասնակցին քանի մը հարիւր պատգամաւորներ, Հայաստանի մասին անցուց առանձին եւ վճռական որոշում։

★

Գ. Միջազգայինի վերակազմութեան աշխատանքներու ժողովը բացուեցաւ Վայշաւայի մէջ «Պելվերատի տեղեկատու դիւան» անունով, իսկ քաղաքական ուրիշ բառ մը եւս յեղյեղուեցաւ Cominform, ճիշդ ինչպէս եղած էր Ռուսիոյ մէջ Comintern անունով։

Այդ խորհրդաժողովին կը մասնակցէին միայն երկիրներու համայնավար ներկայացուցիչներ, իւրաքանչիւր երկրէ երկերկու պատգամաւորներ բացի 18 հոգի։

Նկատելի էր Ժտանովի եւ Մարինքովի կողքէն բացակայ էին Պուլկարիոյ վարչապետ եւ Արտաքին նախարար Տիմիթրօֆը, Զեխոսլովաքիայէն կօթվալտ, Իտալիայէն Թոլիաթտի եւ Հունգարիայէն Մաթիաս, երկար տարիներ Մոսկուա ապրած։ Միւս բոլոր պատգամաւորները ներկայ էին եւ աչքառու դէմքեր են, ինչպէս Ֆրանսայէն համայնավար Ժակ Տիւքլո եւ Էթիէն Ֆաժօ։

Միջազգային մամուլի մէջ հանդիպեցանք զանազան մտքերու որոնց կարդին նաեւ այն որ Մոսկուա այս վերակազմութիւնով իրեն կը քաշէ համակիր ժողովուրդներու համակրութիւնը, աւելի ուժեղ հարուած մը տալու համար Բ. Միջազգայինին։ Անոնց դլխաւոր աշխատանքը պիտի բլլայ, կը կարծուի ձուլել ընկերվարականները համայնավարներու մէջ կամ դոնէ ստիպել որ դործակցին համայնավարներուն։

Պուլկարիոյ մէջ արդէն ձուլումը կատարուած իրողութիւն է։ Ռումանիոյ եւ Հունգարիոյ մէջ ձուլումի բանաձեւերը օրակարդի վրայ են։ Լեհաստանի մէջ, առայժմ չիխօսուիր ոչ ձուլումի ոչ անջատումի մասին, ուրեմն համայնավարներու եւ ընկերվարականներու մէջ կայ լայն դործակցութիւն։ Մոսկուան, կը սպասէ որ այդ երկիրներու ընկերվարականները տեղի տան։

Իտալիոյ մէջ յատակ կերպով կը տեսնուի international մը կազմելու փափաք մը եւ հաւանաբար կուսակցութեան մէկ մասը միանայ Սարագատի, ինչ որ Մոսկուայի անհաճոյ պիտի չթուի, որովհետեւ անոնց կազմակերպութիւնը կրնայ փլուզման եւ միւսներու միջեւ միութեան դիծ մը ըլլալ։ Պարադոյ մը որ կրնայ քաղաքական եւ միջազգային անախորժութիւններ առաջ բերել։ Հետեւաբար կրնայ ըլլալ ռուսեւամերիկեան նոր զոհեռմատ մը։

Գերմանիոյ մէջ, կուսակցական խմորումներ կան եւ համայնավարները կ'ուզեն Պելվերատի Cominformին յարիլ։ Սոց. դեմոկրատները դէմ են ձուլումին։

Ֆրանսայի մէջ համայնավարները, պիտի ըլլան աւելի համբերող եւ խոհեմ, ապագծախնդրութիւն նկատելով ամէն ծայրայեղութիւն։

Աշխարհի ներկայ քաղաքական եւ քաղաքական պայմաններու մէջ, ապագան պիտի ըլլայ ընկերվարականներուն։ Բայց դրամատիրութիւնը իր երամներ ուժերով չէ որ կարելի է սարսել այլ միացեալ ուժերով, նոր Միջազգայինով մը։

Գ. Միջազգային մը կրնայ ըլլալ այդ նոր արշաւոյթի բոլոր ժողովուրդներուն համար։

(Վերջ)

Զ. ՎԱՐԴԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻ ՀՈՂԸ

(Բ. եւ վերջին մաս)

... Գիւղացիք կ'ըսեն որ, Օլկան ամուսնացած է երկու զաւակ ունի։ Դուն դեռ ամուրի ես։ Դուն գիա ինքզինքդ թաղէ։ Ոչ կին, ոչ զաւակ ունես։ Ա՛ս կեանքին ի՞նչը կը սիրես, այ մարդ։ Խնդի՛ր ես որ չես ամուսնանար։

Ա՛խ, եթէ գիտնայիր իմ ինչ բլլալս։ Այն առեն, երբ սիրահարուեցանք Օլկային հետ, ժամացոյց մը ծախած էի, միակ ժառանգը հօրմէս, երթալ տեղ մը կազդուրուելու համար, քանի որ բժիշկները զիս մարզարէութիւններ ըրած էին։ Ու եկայ ինկայ այս գեղը։ Իսկ Օլկան կը կարծէր թէ հարուստ եմ, մեծ վաճառական։ Բոլորն այ այնպէս կը կարծէին։ Ա՛խ, անկէ ասդին ինչ օրեր անցուցի ա՛ւօթի ծարաւ եւ առանց դրամի եւ առանց դործի։ Ժամանակ մը ձոյլիկ պղտիկ քոյրս օգնեց ինծի, չըլլալիք բան։ Ցետոյ բսի աս չըլլար, ու ըլլալիք բան մը փնտռեցի։ Ու սկսայ դղդղ նորոգել որ ա՛ւօթի չմնամ, մինչեւ որ աչքերս կորսընցուցի։ Ա՛խ, ինչեր քաշեցի։ Ճարպկութիւնը ամէն մարդու համար չէ, ի՞նչ կրնամ ընել, ոչ ու դրամ որսալու դիտութիւնը։ Ես ալ գիտէի Օլկային համը, բայց ձեռքս ի՞նչ կուդար։ Ան կը կթէր իր կովերը։ Տան վարձք չունէր։ Փայտը անտառ կուտար։ Նոյնիսկ քանի մը մաքի ալ ունէր, պանիրի ու բուրդի համար։ Ու հաւեր, ու սագեր։ Ծիծեռնակները առանց վարձքի կը բնակէին քիւխի տակ։ Կրնար նաեւ քանի մը խոզ բռնել, ու տոմիր կը լեցուէր միսով ու ճարպով։ Շատ լաւ, Օլկան առնէի եւ տանէի։ Իսկ եթէ օր մը տուեի՛ք չոր հաց չըլա՞ր։ Տան վարձքը երբ չկրնայի տալ, եւ պայուսակը ձեռքս, եռեւէս ալ աքացի մը ուտէի, ինչ որ կեանքս փակ է։ Աւելի լաւ չէ՞ր, Օլկան հոն մնար։ Մարդիկ զիս հարուստ կարծէին, տեսիլը մնար անաղարտ։ Հոդ չէ թէ կեանքն ալ առանց պատմականութեան։ Գեղացիները, ես հարուստ եմ, ճիշդ է ձեր կարծիքը։ Ես հարուստ եմ վիշտով ու թշուառութիւնով։

Ու կ'երազեմ չարունակ,
Հին, լուսաշող օրերն այն,
Պատճա՛ռ, անո՛ւշ ու յուսակ,
Երդիքին տակ հայրական ...

... Ու կը զրկեմ Օլկային պղտիկը, որ խօսաց վարպետ է ու լեզու կը թափէ։ Կը տեսնեմ որ մայրիկին չէկ մազերը եւ մութ կապոյտ աչքերը ունի։ Մտքէս կ'անցնի որ ան կրնար հիմա փա՛ռ ըլլալ։ Ու աւանդ մոդիի պէս կ'ապատանիմ լեռները որ կրնամ ուղածիս պէս դիտել ու հառաչել։ Իսկ եթէ կարենամ կաթիլ մը լալ մեծ երջանկութիւն է ան քեզի համար։

Այս տարի սակայն բոլորովին մինակ չեմ։ Հետս մեր դեղացի դոդ մը կայ։ Տղան ալ պատահմամբ Եւրոպա էր մնացեր։ Աղջիկն ալ պատահմամբ ջարդերէն ետ եկաւ։ Եւ պատահմամբ իրար առին։ Հայկն ալ եռքին մէջտեղ եկաւ պատահմամբ եւ տաս տարու է ազդին։ Ու կը խօսի մեր դեղի լեզուն։ Մինակ Ր երը Ռ կ'արտասանէ։

Անգամ մը մէկս կը սկսի, անգամ մը միւսս։ Դուք կը յիշէ՞ք, մեր դեղը սանկ էր, կամ անանկ էր։ Ու այսպէս էր, եւ այնպէս էր։ Ան քարին տակը, ձախ ձօրու կողին, Արվենց Մաչոյին կմախքն է։ Հոն զարնուած է ան։ Իսկ Կոճանենց Գոհարիկը, գիտէ՞ք որ ողջ է եւ թուրք առած է եւ ութը զաւակ ունի։ Է, ձեզի ալ բան չի պատմուիր։ Մէկէն կը սկսիք լալ։ Է, կը բաւէ ալ, ինչ է, տղա՞յ ք։ Խոսուելիկու տարի անցեր է ընկէ ըսդին։— Հայկ, տղա, գիա դիմացի անտառէն քանի մը սունկ բեր որ ապուրին մէջ ջարդեմ։ Նշան, դուն ալ չոր կէտ որ կերակուրը եփեմ։ Եւ, դուն ա՛ւ հանքային ջուրը գնա, տաք է։ Բեր որ ճաշին վրայ խմենք, զովանանք։ Սրտերնիս կու վառի, ի՞նչ ընենք։ Ի՞նչ է. առ, կրա՞կ ինկար է սրտերնիս որ կը վառի, կը վառի եւ դեռ չի հատնիր որ ազատինք։

... Ու մաքինելու պէս գլուխիս կախ, իրաւ եռեւէ անտառ կ'երթանք։ Ա՛խ, Աբուսեակ, ի՞նչ կայ, մեր տեղի չեր մի կանչէ.

Կանչէ՛, կուռնկ, կանչէ. ձայնդ բարակ է,
Երթիս լեռնուն թաժա մեղրած կարագ է։

Հը՞մ, րսէ տեսնեմ, ասանկ եղանակ կա՞յ աշխարհի վրայ ուրիշ տեղ։ Հըմ։ Քեռի, կը քաշէ հայկը ոտքերէս։ Մինչ ես թմրած եմ, թմրած այդ եղանակէն, որ իր մէջ մեր բոլոր կարօտը, բոլոր վիշտը, ամբողջ յուզումը ունի, այնքան դգացումով ու քնելութիւնով ու քաղցրութիւնով կը թըրթռայ Աբուսին ձայնը, այնքան եղակի ու մէկ հատիկ։

Ճանկարծ օդնութեան կը հասնի մեզի ու կ'ըլլանք հինդ։ Տուչանն է ան, դրացիին հինդ տարեկան մանուկը։ Ուր որ երթանք հետերնիս է։ Կամ եռեւնուս կը հասնի, ու Հայկին հետ կը խաղայ։

Կը մանենք անտառ։ Անտառը կ'ոգեւորուի։ Աբեւը կը պահուի ծառերուն ետին։ Հայկին ուրախ կանչերը։ Քեռի, անանկ սունկ մը գտայ որ։ Քեռի։ Ամէն գտած սունկ քեռի՞ կը մկրտի արդեօք։ Ոչ, իր ուրախութիւնը կը հաղորդէ մեզի։

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ

ԱՐՏԱ ՄԱՆՏԻԿեԱՆ

Ահա մեր երդչուհի մը որ Աթէնքէն կուգայ մեր մօտ՝ ներքուեհան, թափանցկութեան եւ չափի միջերկրականեան յատկութիւններով օժտուած :

Ձայնի ուժգնութեան եւ տարածութեան տեսակէտով պզտիկ են իր միջոցները, բայց ինչ փոյթ՝ երբ ան դիտէ լաւ այդմ ընտրել իր երգացանկը եւ իսկական երաժիշտի խառնուածքով զգալ ու փոխանցել հին դասականներէն մինչեւ արդիական հեղինակներու ինքնատիպ մէսաժները :

Երբեմն կը գտնուինք մեծ սրահներու մէջ, հըրաւիրուած մեծ ազգերով, մեծ արուեստագէտի ինքնաւորակումներու առիթ : Բայց չուտով յուսախաբ կ'ըլլանք երբ կը տեսնենք արուեստի այնքան զգալի բացակայութիւն՝ անտեղիօրէն տիրական եւ ինքնավստահ արտաքինի մը եւ ներքին :

Օր. Մանտիկեան էջօլ Նօտմալ տր Միւզիքի կոկիկ սրահը ընտրած էր իր 24 Նոյեմբերի առաջին երգահանդէսին համար : Ան չուտով ստեղծեց մտերիմ, համակրելի մթնոլորտ մը մանաւանդ իր ոճով, որ կ'արտայայտուի ներքին համեմատութիւններով, կը խորշի կեղծ ուժականութիւններէն, շատ չեշտուած քնարականութիւնէն, եւ այդպէսով կը դառնայ աւելի թելադրիչ եւ տպաւորիչ :

Անուշա կան դեռ թէքնիքի թերիներ, օրինակ շատ մեղմ նօթերու մէջ ձայնի զեռեղման անորոշութիւնները, զոր կարելի է սրբագրել — դեռ այնքան երկտասարդ է ան : Կարեւորը արդէն տիրացած ըլլալն է ճիշդ ճաշակի մը, ինքնատուր ձիրքն է երգերուն ներքին յուզումը վերապրելու եւ ունկնդիրները փրկել հաղորդակից ընելու :

Հաճելի երեկոյթ մը վերջապէս : Երաժշտասէրներն ալ կը յանձնարարեմ չկորսընցնել կը յանձնարարեմ չկորսընցնել դիմանկարը լսելու ապագայ առիթները :

Ա. Փափազեան

Քեռի, եկուր սա մկն սունկը տես : Թուխ, խոշոր, կարծր : Տուշան սունկ չի հաւանքեր : Ան կը նախասիրէ զարնել Հայկի ձեռքին ու սունկերը չարդուփշուր թափել, եթէ Հայկը աւելի ճարպիկ չըլլայ, անկէ առաջ զանոնք տոտիկը անհետացնելու : Սատր համար Հայկէն չի զատուիր ան : Ոչ կը վախնայ, ոչ խօսք մտիկ կ'ընէ :

Անդամ մըն ալ, քեռի, ու ալ ձայնը չի դադրիր : Կամ եղնիկ տեսած է կամ արջ : Քեռի, հոս եկուր : Շատ հետաքրքիր բան մը կայ որկրկանչէ : Մացառներէ կը տրտրին լերան կօշիկներուս տակ, ու արդէն Հայկին քով եմ : Ի՞նչ է, Հայկո, ի՞նչ ունիս :

— Քեռի, սա Տուշանը բան մը կ'ըսէ, չեմ հասկնար :

Տուշան Հայկին առջեւ կեցեր է, ափը լեցուն հող : Աս ի՞նչ կը նշանակէ :

Տուշանիկս, ի՞նչ կ'ըսես որ Հայկը չի հասկնար :

Ու Տուշան, ափին նայելով, չուտ չուտ եւ հպարտութեամբ կը խօսի .

— Սա իմ հայրենի հողս է, սա իմ հայրենի հողս է ...

Ախ, Տուշան, այս վէրքը խոցելու չէիր դուն :

ԵՐ. ՔՈՉԵԱՆ

ԴԱՂՈՒԹԷ ԴԱՂՈՒԹ

ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՕՐԸ ԻՐԱՆԻ ՄԷՋ

Թէհրանէն կը հաղորդուի .—

Համաձայն Իրանահայ եկեղեցական վարչութեան նախօրօք յայտարարութեան, Աքաքի Ս. Մեսրոպ եկեղեցիին մէջ մատուցուեցաւ պատարագ եւ հոգեհանգիստ ի յիշատակ հայ տառերու Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի եւ «Սրբոց Թարգմանչաց մերոց » :

Մեր զաղութը միշտ ալ դեղեցիկ սովորութիւնն է ունեցած հայ մշակոյթի մեծ տօնը պատշաճօրէն տօնելու :

Տարին մէկ անգամ առիթ եւ հնարաւորութիւն կը տրուի մեզի, երթալ եկեղեցի, հաւաքուիլ եւ երախտագիտական խոր գիտակցութեամբ , մեր յարդանքի ու պաշտամունքի խօսքը ըսել հայ հանճարեղ սուրբերուն, ի փառս հայ մշակոյթի հիմնադիրներուն, որոնք դարերու խաւարակուռ թանձրութիւնն ու մշուշը ճեղքելով , սերունդները հաղորդակից ըրին անմահութեան լոյսին :

Գերազանցապէս այդ մեծ դիւտին չնորհիւ , անոնց ստեղծած ու համապատած թուատրճակին անպիտան ճառագայթումներու չնորհիւ, տասնըհինգ դարեր չաղտնակ, ժողովուրդը իր մշակոյթը ծաղկեցուց իր բոլոր ճիւղերով :

Անոնց հանճարեղ մտքին ու դրչին հրաշակերտ ու հոյակապ գործն է «Թափուհի Թարգմանութեանց» Աստուածաշունչի առաջին Թարգմանութիւնը :

Հայ Լուսաւորչական եկեղեցիի սեմէն ներս, որքան պատշած են եւ իմաստալից՝ Ս. Մեսրոպ Մաշտոց, Ս. Սահակ եւ Վռամշապուհ, անմահացած այս երեք անուանները, մեր եկեղեցին խնկաբոյր ու ջահավառ կամարներուն տակ :

Որքան մեծ հաճոյք է՝ զգալ եւ երկիւղած հաւատքով ծնրադրել ու աղօթել, իրենց ստեղծած ու մշակած դիր ու բառով, արեւչող ու ոսկեղինիկ լեզուով :

Ահա մեր դիմաց ձախ սիւնին վրայ ամրացած է Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի մեծադիր նկարը, սրբատեսիլ, աղօթող եւ վերամբարձ աչքերով : Աջ սիւնին Ս. Սահակ Պարթեւի պատկառելի նկարը, հայ հոգեւորականի ու մեծութեան տիպար վեհութիւնը :

Ինչ հոգեպարար զգացում մը եւ ինչ անճառելի հաճոյք է լսելու համար .— Ով անմահութիւնը կերտող եւ յաւիտենականութիւնն ու յարատեւութիւնը կտող աստուածատիպ քուրմեր, հա, ձեզնից այս մեծ ու հանդիսաւոր ժամուն, եկեր ենք, ձեր յիշատակին ումեծութեան առջեւ խոնարհելու, աղօթելու դոհանալու, փառաբանելու ձեզ, ձեր անմահացուցած սուրբ բարբառով, Հայկազեան հիասքանչ լեզուով ու խնկաբոյր չարականներով աղօթելու ձեզ : Ձեր հանճարեղ դիւրը եղաւ հաստատուն հողը ոտքերու տակ եւ մենք՝ դարերու խօլահեղ ալեքերէն և ցնցումներէն չտարուբերուեցանք, չսայթաքեցանք դէպի անէացում եւ ուծացում : Ձեր վառած կանթեղին լոյսով սերունդներ անվթար առաջնորդուեցան դէպի նոր փառքեր ու վերելքի դադաթներ :

Փառք ձեզ, եւ յաւէրժ փառք ու պատիւ Հայ Մշակոյթի բազմավաստակ մշակներուն :

Պատարագի եւ հոգեհանգստեան արարողութենէն վերջ, օրուան առթիւ խօսք առաւ տեղւոյն դպրոցի աւագ ուսուցիչ Ադամ Գրիգորեանը : Բանախօսը հանգամանօրէն եւ մանրամասնօրէն ի վեր հանեց հինգերորդ դարու բոլոր քաղաքական ու հասարակական պատմական պայմանները, որոյ հանճարեղ հոգեւորական Ս. Մեսրոպ Մաշտոցը, յաղթահարելով բոլոր դժուարութիւնները, ձեւակերպեց մեր Այբուբէնը :

Պ. Գրիգորեան իր խօսքը եզրափակեց հետեւեալ կերպով .

« Պէտք է գարկ տրուի հանրային ինքնագիտակցութեան : Մատաղ սերունդին պէտք է ճանչցնել պատմութիւնն ու գրականութիւնը : Իսկ այդ բոլորին ծանօթանալու համար՝ անհրաժեշտ է հայ լեզուն : Լեզուն է այն անհրաժեշտ միջոցը, որ կր միացնէ բոլորս իրարու հետ, կապելով ամբողջութիւնն մը : Մեր լեզուի միջոցով է, որ կարելի է տեսնել անցած, անցնող եւ ներկայ սերունդներու գործերը : Ձկայ ազգ՝ առանց լեզուի եւ լեզու՝ առանց ազգութեան » :

ԶՈՐՍ ՀՈՎԵՐԷՆ

Հայկական առած մը կ'ըսէ թէ հարուստի քըսակը աղքատին կզակը կը յոգնեցնէ : Ճիշդ է որ չբաւար մարդկէ իրենց չունեցած հարստութեանը մասին խօսելով, ժամանակ կը վատնենք : Բայց հետաքրքրական բան պիտի ըլլար դիտնալ թէ ո՞վ որքան դրամ կը չահի «պատերազմէն երկրին» , Մ. Նահանգներու մէջ, ուր ինչպէս կ'րսէ Սահմանադրութիւնը, ազատ են «երջանկութիւնը հետապնդելու», զայն բռնելն կամ ոչ :

Ցանկին գլուխը կուգայ Փարամունթ չարժանկարային ընկերութեան անօրէնը՝ Թոմաս Լիոմք Քարթի, որ անցեալ տարի չահած է մէկ միլիոն, 113 հազար տոլար :

Լուի Մէյըր, Մէթրօ Կոլտուին Մէյըրի նախապահը չահած է 908 հազար տոլար :

Զարլզ Սթրատ, Լոս Անճելոսի ձիարշաւարանի վոխ նախագահը՝ չահած է 646 հազար տոլար :

Զարլզ Ափուրաս, պատկերասրահներու ծանօթ յոյն տէրը 393 հազար տոլար :

Դերասան Ֆրէտ Մաք Մուրէյ՝ 391 հազար տոլ. :

Րէյ Միլլանտ, չարժանկարի դերասան, 242 հազար տոլար :

Քարմէն Միրանտա, չարժանկարի դերասանուհին, 201 հազար տոլար :

Պինկ Քրոսպի, երգիչ եւ դերասան, 192 հազար տոլար :

Փոլէթ Կոտար, դերասանուհի, 187 հազար տոլար :

Տորոթհի Լամուր, դերասանուհի, 167 հազար տոլար :

Էրրոլ Ֆլին, դերասան, 104 հազար տոլար :

Եւ սպիտակ, պետական տուրքն ալ իր բաժինը ունի այս չահերէն :

ԿԸ ՓՆԴՐՈՒԻ ԹՈՒՂԹԻՆ մէկ էջին վրայ գրեթողուած եւ թղթակցութիւն : Մանաւանդ ընթերնելի գիրով՝ խմբագրին եւ գրաշարին աշխատանքը դիւրացնելու համար :

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

ՄԱՐԴՈՑ ԿԵԱՆՔԷՆ ՓՈՐՁ ԹԻՒ 1

Գրեց՝ Վ. ՕՇԱԿԱՆ

Իր ներկայի մասին աւելի քիչ էր դիտցուածը — ո՞վ ունէր, ո՞ւր կ'ապրէր, ինչպէս կ'ապրէր : Կը հարցնէին ու յաճախ կը դիտէին անոր մարմինը անչարժացած մեքենային առջին, պիրկ ու տափակ, դեղին մորթը ղէմքին, հասո սրունքները : Քիչ կը խօսէր ու անթափանցելի, գրեթէ կենդանային լռութեամբ կը խեղդէր բոլոր հետաքրքրութիւնները, ծաղրը : Մի քանի օր մը երբ թոքախտաւոր աղջիկ մը չի, ակնարկութիւն ըրած էր մօրը՝ անպսակելի կատաղութեամբ վրան նետուած էր, զարկած, զարկած ... : Ցետոյ, սանտրած մազերը սառն միօրինակութեամբ : Անցած գործին : Մ՞յրը : Ո՞վ էր ... : Ու գաղտնիքը մեծցած էր , հետը խառնած տմանց գութը, չատերուն արհամարհանքը :

Երեկոյ : Պիտի վերջանայ գործը — այն պահուն երբ, ալ յոգնած ձայներու ու մթնոլորտին մէջ մարդոց մկանները ու նայուածքները աւելի կը յոգնին, այն պահուն երբ խոնաւ, օթեկ չուքերուն մէջ գործարանին այր մարդիկ կը սկսին խաղալ թաց պատկերներուվր սեռային կատակներու ու կիները չեն կրնար չխնդալ, գոնէ իզութիւնին քանի մը «բուտըի» հարուածներով ու կը պատրաստուին դիշերային կեանքին, ան կր հեռանար գործարանէն, անձայն, մանր քայլերով կը խառնուէր ժողովուրդին :

Réaumure: *Հաղարաւոր գործաւորներու մութ գոյն ամբոխը դանդաղօրէն կը սուզուի մեթրոյի կոկորդին փ վար, ինքն ալ կ'իջնէ : Գործարանի աղմկոտ, իւղոտ օդէն վերջ մեթրոյի յաւիտենականօրէն ճահիճ հոտող չունչը : Մեթրօն միշտ ապրում եղած էր : Առաուիրկուն , դէպի գործ ու գործէն սենեակ՝ նոյն պատկերը — սեղմուիլ, բանուիլ մարմիններու կուտակումին մէջ, օտար անձանօթ մարմիններու եւ նայուածքներու ճշմար զգամորթին իսկ ներս :Անօթի, քնատ բազմութիւն մը անխնասա դէմքերու, մեռած դէմքերու, որոնց տակէն կ'երեսյ զանգուածր լաթերու , կը քսուի մորթին, կը ճզմէ մխերը : Երկմայրկեան մը դինի հոտող չունչր կարմրած, միսերէն կախ դէմքի մը՝ կը լեցնէր կոկորդը, կ'այրէր ... յետոյ, կը նշմարէր որ փակած էր պատին ու կոնակի մը միջեւ : Ու աչքը անդիմադրելիօրէն կ'երթար ծոծրակին — հում , իւղոտ միսի կտորը : Ուր պզտիկ մազերու մէջէն տաք, աղի կաթիլները կր փայլէին, կը գլորէին դէպի կեղտոտ օձիքը : Օտարական մարմնի մը այնքան մտերիմ, անձնական մէկ մասը, այնքան մօտէն, իրեն դպչելու չափ մօտէն ղգալը ղգուանք կուտար իրեն : Ու ժողովուրդր կը մերկանար, ամէն մարմին իր սեռական հոտերով, ճարպերու փայլով, աղտով ու մազերով, միսերու դէզ դէզ կոյտերով կը դիզուէր մորթին վրայ, կ'ըլլար անորակելի համ մը լեզուին վրայ, կը խեղդէր զգայարանքները : Ու երբ գարշանքը գրկէր զինքը ուրէքսիւպիք դուրս նետուէր , այն տեղ վայրագ աւելութիւն մր կը սկսէր քայլ նետել, հետը — հանդէպ մարդոց, կիներու, ապրող մեռած բոլոր էակներու եւ իւերջոյ ինքն իր դէմ : Ալ իր մարմինն էր որ նողկալի կը թուէր, իր գոյութեան զգացումն էր որ չէր կրնար հանդուրժել . . :*

Ու չտեսնելու համար մարդոց դէմքերը, ժպիտները, գլուխր կախ կը քալէր :

Կէս գիշերուան մօտ ապրումը կր տարբերէր : Ալ գործաւոր չկար մէջտեղը : Այլ՝ վատուժ, հեշտանքէն հիւծած ամբոխ սինեմա ներու, կաֆեներու : Անոնց դէմ տեսնելութիւնը աւելի ուժգին էր, աւելի թունաւոր : Որ կր լեցնէր ներսէն ուր որ զոյգ մը օրօրուելկն համրուրուէին, չխնելով իր մէջ պանդոկին տեսարանը հայելիով սենեակը : Ցետոյ կը դիտէր ուրիշ զոյգեր — նստարաններուն վրայ, փլած, գլուխ գլխի քնացած կամ իրարու նայուածք խմող, համրօրէն, լուռ, անթարթ : Գիտէր — թէ սա զոյգերը կ'ապրէին ալ վերջին թէ հաճոյքները անկողիններու պատմութեան ու կը զգային այդքան դիւրութեամբ այն ամէնը որ դուրս էր իր միսերէն, որ արդիլուած էր իրեն . . :

աշխատաւորներուն վրայ բռնութիւն բանեցնողները կէս միլիոն ֆրանքի եւ հինգ տարուան բանտարկութեան դատապարտելու առաջարկը :

★ Բանթողները հետզհետէ տեղի կուտան : Փարիզի նամակատուներուն մեծ մասը բաց է թէեւ նամակներու եւ ծրարներու ցրուումը քանի մը օր պիտի տեւէ : Ինչպէս երէկ ալ դրած էինք, դորձադուլը կը չարունակուի 13րդ արուարձանի նամակատան մէջ գրեթէ անկարելի դարձներով «Ճառագի»ի կանոնաւոր առաքումը :

Կացութիւնը հետեւեալն է ուրիշ սպասարկութեանց մէջ — կաղ՝ ճնշումը նուազած է շատ մը տեղեր : Ելեկտրականութիւն՝ սովորական արտադրութեան միայն հարիւրին 30ը : Աղբահաւաքները— գործադուլը կը չարունակուի գրեթէ բոլոր արուարձաններուն մէջ. Ջուր՝ ճնշումը քիչ մը աւելցած է : Ցուղարկավարներ՝ թաղումները կը կատարուին առանց երկար — բարակ արարողութեանց :

Գաւառներուն մէջ՝ —Մարսէյլ— ցոյցեր կը կատարուին փողոցներուն մէջ. ընդհանուր գործադուլ. Նաւահանդիսաները բոլորովին ամայացած. գործադուլ հռչակած են նաեւ սպանդանոցի եւ պանդոկներու աշխատաւորները :

Նիս՝ ընդհանուր գործադուլ, կ'աշխատին միայն բեռնակառքերու վարիչները, ցոյցեր տեղի ունեցած են չորեքշաբթի օր : Կրքնոպլը՝ հակառակ բոլոր դժդոհութեանց, ընդհանուր գործադուլ չկայ : Հեռաձայնի սպասարկութիւնը դադրած է : Մօտաւորապէս միեւնոյն անորոշ կացութիւնը Լիոնի, Ռէյոմօն Ֆէրանի, Պէզիէի, Մոնլիւսոնի եւ ուրիշ շրջաններու մէջ :

ՋՈՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ հանրապետական կուսակցութեան ակնառու դէմքերէն Ճոն Ֆոսթըր Տալես երէկ Փարիզ հասաւ տեսակցութիւններ ունենալու համար Ֆրանսական կառավարութեան ինչպէս նաեւ Միացեալ Նահանգներու արտաքին նախարար Մարշըլի հետ որուն խորհրդականներէն մէկն է : Տալես պիտի տեսնուի զօրավար տը Կոլի հետ, իմանալու համար այս վերջինին տեսակէտները դերմանական հարցին մասին : Ամերիկեան շրջանակներու մէջ դիտել կուտան որ թէեւ զօրավարը իշխանութեան գլուխ չի գտնուիր, բայց ան բացայայտ հեղինակութիւնը չատ մեծ է եւ կառավարութիւնը պատրաստ է նկատի առնել ընդդիմադիր կարեւոր խնդիրներու մէջ :

« ԱՆԳԼԻԱ պէտք է Գերմանիայէն հեռանայ » , կը յանձնարարէ «Պըրմինկըմի (Անգլիա) եպիսկոպոսը : «Դաշնակիցները ժողովրդավարութիւն պիտի հաստատէին Գերմանիոյ մէջ, բայց երեւոյթները ցոյց կուտան թէ բոլորովին ձախողած են : Իրարու չեն վստահիր եւ իրարու հետ կը վիճին : Բրիտանական կառավարութիւնը պէտք է վճռականաբար չարժի : Շատ լաւ ըրինք թոյլ տալով որ Գերմանները գործակցին մեզի Բուրի մէջ, պէտք է աւելի բնենք : Ինչո՞ւ տասնեակ հազարներով պինուր կը պահենք այնտեղ » :

ԱՆԳԼԻԱ ամերիկեան չորս հազար միլիոն տոլարին վերջին մնացորդը — 400 միլիոն — պիտի ստանայ այս չաբթու : Այս գումարը պիտի բաւէ հազիւ քանի մը չաբաթ :

ԱԹԷՆՔԻՆ կը հաղորդեն թէ տասը լրտեսներ, որոնց մէկը պուլկար, գնդակահարուեցան չորեքշաբթի օր :

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ համաձայնութիւն մը կնքուեցաւ երկուշաբթի օր Ֆինլանտայի եւ Խորհրդային Միութեան միջեւ :

ՊՐԱԹԻՍԼԱՎԱՅԻ (Չեխոսլովաքիա) դատարանը մահուան դատապարտեց երկու Գերմանացիներ — Սլովաքիոյ նախորդ դեսպանը եւ դրամանի ուժերու հրամանատարը — որոնք ահաւոր խժդժութիւններ կատարած էին 1944ին :

★ ԱՆԳԼԻԱՅԻ յայտնի գիտնական եւ փիլիսոփայ Լորտ Բասըլ (նախապէս Սըր Պէրթրընտ Բասըլ) յայտարարեց չորեքշաբթի օր թէ յաջորդ պատերազմը պիտի բլլայ չատ կարճատեւ եւ ոչ այնքան ահաւոր իր վնասներով, որքան ատեն որ Ամերիկա կը պահէ հիւլէական ուժի մենաշնորհը :

146 ՆԱՒԱՍՏԻՆԵՐ խեղդուեցան Փորթուգալի ջուրերուն մէջ ուր սաստիկ փոթորիկ մը կայ քանի մը օրէ ի վեր :

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ազգային դրամատունը 82 միլիոն տոլարի նոր վարկ մը յատկացուց Ֆրանսայի : Իրրեւ երաշխաւորութիւն Ֆրանսական կառավարութիւնը Ամերիկայի պիտի փոխանցէ Գերմանիոյ մէջ վերագտուած 75 թոն ոսկի :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ կառավարութիւնը 200.000 թոն չաքար պիտի դրկէ Գերմանիոյ ամերիկեան զօնային տեղացիներուն դործածութեան համար :

ՍՊԱՆԻՈՑ 1947—48ի եւմատացոյցը խորհրդարանին պիտի ներկայացուի այս չաբթու : 1360 միլիոն տոլարի ծախքերուն մէկ երրորդը — 464 միլիոն — յատկացուած է պատերազմական պէտքերու :

5700 Ֆրանկով

Կրնաք կարել տալ ձեր հագուստը
Զափի վրայ, երկու փորձով
Եթէ կէսգործը բերէք մեզի եւ տասը օրէն
կ'ունենաք զայն

ԱՁՐԵՐՈՒ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դիմել **DORMES**, 5 Rue St. Apolline
Paris—Métro Strasbourg–St. Denis Հեռ. Tur. 83.63

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի օրկանին,

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՁԱՅՆԸ (Նոյ.)

ճախ եւ այլազան բովանդակութեամբ, ՀԱՑԵՐԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ :

Վարչական հասցէ — H. Palouyan, 43 rue Richer, Paris :

Հատով կը ծախուին հայ գրավաճառները՝ Հր. Սամուէլ 51 rue Mr. le Prince, Հ. Բալուեան 43, rue Richer, Մ. Պարսամեան 46 rue Richer, լրագրավաճառի կրպակները՝ St. Denis, St. Michel, Petits Carreaux, rue des Fêtes, rue Piat, Palikao :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՍԱՍՈՒՆՑԻ ԴԱՒԻԹ

Յայտնի դիւցազներգութիւնը, չարահիւսեց

Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ

350 մեծադիր էջ, ընտիր տպագրութեամբ, գին՝ 500 ֆրանք : Կը գտնուի Փարիզի հայ գրավաճառներուն մօտ : Տպ. Պէյրութ, 1947:

ԳՈՑԱՍ ԱՐ'Տ

ՇԱՏ ՓՆՏՐՈՒԱԾ, վերջապէս լոյս տեսած է 1948 տարեշրջանի (13րդ տարի), Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի ԴՈՑԱՄԱՐՏ օրացոյցը : Այլազան եւ ճոխ բովանդակութիւն, (պատմական, աշխարհագրական, յեղափոխական նկարներ) : Ապահովեցէք հիմակուընէ ձեր շրջանի Նոր Սերնդականներէն : Գին 100 ֆրանք :

ՀԱՄՈՎ ԵՒ ԸՆՏԻՐ

ԵՐՇԻԿ ԵՒ ԱՊՈՒԽՏ

Եթէ կ'ուզէք ունենալ ձեր կաղանդի եւ
Նոր Տարուան տեղանքին վրայ
Դիմեցէք վստահութեամբ՝

ԽԱՉԻԿ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆԻ

Նախապատերազմեան լաւագոյն տուներէն մէկը :
24, Rue Jules Verne, Sevran:

«Ձաւիւ» օդին 40°

Ամէնէն աճապարտը եւ ամէնուն փնտռածը

Լիտր 400 ֆրանկ

Կրնաք անմիջապէս ընել ձեր
յաճախորդութիւնները

Ani ՆՊԱՐԳԷԼԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԷ
D. NARGUIZIAN, 62 Rue Rabelais, Lyon

Իսիի Ծրմսեան դպրոցի վարչութիւնը

իր յաւակցութիւնը կը յայտնէ Պ. Մելիք Գրիգորեանի եւ իր պարագաներուն փոքրիկն ՄԱՐիի մահուան առթիւ :

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՖՐԱՆՍԱՑԻ Շրջանի Սկաուտական գործադիր մարմինը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել որ համաձայն ներքին գործերու նախարարութեան 10 Հոկտեմբեր 1947 եւ թիւ RV69245 արտօնագրին, վարչութիւնը վաւերացուած է կեդրոնատեղի ունենալով հետեւեալ հասցէն՝
42, rue des Marais, Paris (10):

ՁԱՇԱՐԱՆ ՏԱՄԱՍ. ՄԱՐՍԷՅԼ

Անոնք որ Մարսէյլ պատյոի գալ կ'ուզեն
կ'արժէ որ այցելեն

ՍՈՒՐԷՆ ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆԻ ՁԱՇԱՐԱՆԸ

4 Traverse du Mont de Piété, Marseille
(Angle Rue d'Aix No. 1)

Ուր պիտի գտնեն ամէն ճաշակ գոհացնող Արեւելեան եւ Ֆրանսական համեղ կերակուրներ, Միջերկրականի թարմ ձուկերը անպակաս են մեր մօտ : Անթերի սպասարկութիւն եւ մատչութիւն :
եւ պիւրամատչելի գին :

Մտածուր եւ օգտասուն սենեակներ կրնամ տրամադրել եթէ կանուխէն հեռագրուի :
Tél. Colbert 41-02:

ՁԱՇԱՐԱՆ ԼԻԼԻԱ

Որ բոլորած է իր հսաճամեակը եւ տիրացած արդար համբաւի մը,

Պատրաստ է գոհացնելու իր ամէնէն դժուարահաճ յաճախորդները իր համադամ
կերակուրներով ու քաղմազան աղանդերներով

Հեռաձայն TRI 31 - 62

24, Rue St. Lazare, PARIS (9)

T. S. F.

Ձեռնարկեալ ծառայութենէ վերադարձած ըլլալով՝ դարձեալ կը ստանձնենք T. S. F.ի եւ տեւէ մեքենական, ելեկտրական գործերու վերաբերեալ ապահրանքներ, Փարիզ - արուարձաններն ալ կատարելագործ :

Եթէ կը փափաքիք՝ T. S. F.ի արդիական եւ ապահովուած գործիք մը ունենալ, կամ նորոգել տալ ձեր ունեցածը, փոփոխութիւններու ենթարկել :

Եթէ կ'ուզէք գնել՝ փիքոփներ, բարձրախօսներ եւ այլ կազմածներ վերջին նորաձեւութեամբ :

Եթէ հանդէսներու, քեմերու, յուսաւորութեան եւ ձայնարձակներու զետեղման համար վկայեալ արուեստագէտի մը պէտքն ունիք

Մի՛ վարանիիք, մեզի դիմեցէք վստահօրէն. ամէն օր՝ ժամը 18էն վերջ, կամ գրել հեռեւեալ հասցէին՝ ԱՐԱՁ Ե. ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ

12 Rue Martin Bernard, PARIS (13)

ՑԵՏԱԶԳՈՒԱԾ Է Հ. Ը. Դ. Պանէլօ Քաշանի ՀԱՆԹԱԿՄԱՏԻՆ կողմէ «Դաշնակցութեան Օր»ուան առթիւ յառաջիկայ Կիրակիի համար սարքուած հանդէսը :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

*ՓԱՐԻԶԻ Բարձր Հայքի (Կարին Երզնկա, Բաբերդ, Ալաշկերտ, Ղզի, Բասէն եւն.) Հայր. Միութեան վարչութիւնը կարեւոր օրակարգի համար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները, այս կիրակի 7 Դեկտ. ժամը 10ին, 221 rue Belleville, Charton*ին սրճարանը : Ներկայութիւնը թէեւ մեծամասնութիւն պիտի նկատուի :
Métro Place des Fêtes :

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ
ՊՕԼՍՈՑ ԷՍԱՅԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՎԱՒԱՃԱՆԵԱԼ
ԲՈԼՈՐ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ ԵՒ
ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Ցառաջիկայ Դեկտեմբեր 21ի կիրակին, Փարիզի Ցուհ. Մկրտիչ եկեղեցին, յետ պատարագի :
Կը հրաւիրուին բոլոր էսսեանցիները որ իրենց ներկայութեամբ յարգեն անոնց յիշատակը :

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏՈՂԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՐՏԻԿ ՄԸ ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԱԾ

Ինչպէս կը գրեն Ամերիկայի թերթերը, Հայկական մարտիկ մը մահուան դատապարտուած է Ամերիկայի մէջ : Ան է Ռոպերթ Ճեյմս Հարութիւնեան, որ 1945ին, Ամերիկայի զինուորական ծառայութեան կոչուած է եւ ուղարկուած Ֆրանսա, ուր ծառայած է 3 տարի : Ան ամուսնացած է Ֆրանսուհի մը հետ, որ ունի 2 տարեկան աղջիկ մը : Ռոպերթ Հարութիւնեան, Ամերիկա վերադարձին, ամուսնացած է ուրիշ կին մը հետ, որ ունի 3

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար· 1200, 6ամս· 650, Ամս. 15 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 6 Décembre 1947 Շաբաթ 6 Դեկտեմբեր

ԺԹ· ՏԱՐԻ — 19e Année N° 5207-ՆԵՐ ՀՐՋԱՆ ԹԻՒ 816 ԽՄԲԱԳԻՐ՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 ՖՐ·

Լոնտոնի խորհրդաժողովը

Արտգործնախարարների խորհրդաժողովին հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ վիճաբանութեան նիւթ դարձաւ Մարշըլի ծրագիրը երբ Զորս Մեծերը կը քննէին ռուսերէն ամերիկեան յարաբերութեան խնդիրը: Մոլոթով, յայտարարեց թէ այդ ծրագրին նպատակն է ոտքի տակ առնել ազգերու անկախութիւնը: Ամերիկայի արտաքին նախարարը որ ուրիշ անգամներ եւս լսած էր այդ կարգի յարձակումներ իր անունը կրող ծրագրին դէմ, առանձին անգամ ըլլալով պատեհութիւնը ունեցաւ անձամբ պատասխաններու այդ յարձակողականին :

«Ուրիշ առիթներով ալ լսեցինք թէ ինչպէս կը խեղաթիւրէք մեր նպատակները, բաւ Մարշըլ: Անհիմն են այդ ամբաստանութիւնները : Մենք բոլորս ալ դիտենք թէ ինչ նպատակներ կը հետապնդեն այդ յարձակումներուն հեղինակները — անոնք կ'ուզեն քայքայել ժողովուրդներու համերաշխութիւնը եւ խափանել Եւրոպայի վերականգնումը »:

Արտգործժողովը երկար վիճաբանութիւններէ ետք որոշեց յետաձգել աւստրիական դաշնագրին քննութիւնը եւ զբաղիլ միայն գերմանական դաշնագրով: Արտգործային պատասխանատուները որ կը պահանջէ Աւստրիոյ մէջ գտնուող գերմանական բոլոր հարստութիւնները եւ կը մերժէ Ֆրանսական կառավարութեան հաշտարար առաջարկները, հինգշաբթի օր նոր բանաձեւ մը ներկայացուց — Ռուսիա կ'ընդունի հարեւանին տասը գեղչել իր պահանջէն: Անգլիոյ, Ամերիկայի եւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարները երթեք չհետաքրքրուեցան այդ առաջարկով : Ռուսիա կը պահանջէ 7—800 միլիոն տոլար արժողութեամբ հատուցումներ Աւստրիայէն, տարբեր անունի տակ անշուշտ: Մոլոթով յայտարարեց որ Անգլիա եւ Ամերիկա կը միջամտեն Աւստրիոյ ներքին գործերուն :

Պաղեստինի հռովմութիւնը

Բրիտանական կառավարութիւնը որոշած է Պաղեստինէն հեռանալ 1948ի Մայիս 31ին փոխանակ Օգոստոս 1ին: Պաղեստինի պատկան իշխանութիւնները հրահանգ ստացած են որ պատրաստ ըլլան մինչեւ այդ թուականը :

Երուսաղէմի նախկին միւֆթիին կոչ ըրաւ Արաբներուն որ դադրեցնեն իրենց հակահրէական ցոյցերը եւ վերադառնան իրենց խաղաղ աշխատանքին: Ինչպէս ծանօթ է, Միւֆթին, արաբական դաշնակցութեան նախագահն է : Ուրբաթ օր բոլոր մզկիթներուն մէջ մասնաւոր աղօթքներ կատարուեցան :

Հակառակ մզկիթին յորդորներուն, սակայն, Արաբները բախումներ կ'ունենան Հրեաներուն հետ :

Գահիրէի մէջ շատ ծանր դէպքեր պատահեցան հինգշաբթի: Ցուցարարները յարձակեցան անդլիական եւ ամերիկեան հիւպատոսարանի վրայ: Քաոտէլայի փողոցին մէջ 15.000 ցուցարարներ կատաղի կռիւ ունեցան ոստիկաններուն հետ: Այլեցին հանրակառքերը եւ ջարդուխփուր ըրին վաճառատուներու ապակիները:

Երեք ուսանողներ սպաննուեցան, ձերբակալուած են քանի հոգի: Արաբական Դաշնակցութեան քնդհ. քարտուղարը յոյս յայտնած է վարչապետին թէ ոստիկանութիւնը եւ պահակներ դիմք կը պարպեն ուսանողներուն վրայ :

Արաբ դեկավարները կարեւոր ժողով մը պիտի գումարեն երկուշաբթի օր որոշելու համար թէ ինչ ձեւով պիտի չարունակեն իրենց կռիւը՝ Պաղեստինի ազատագրութեան համար :

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ արտաքին փոխ նախարար Բաքլերթ Լովէթ, յայտարարեց հինգշաբթի օր որ «եթէ համագործակիցները իշխանութեան դլուխ անցնին Ֆրանսայի, Իտալիոյ եւ Աւստրիոյ մէջ, ամերիկեան կառավարութիւնը հաւանաբար վերաքննէ օգնութեան իր ծրագիրը:

ՀՌՈՄԷն կը տեղեկացնեն թէ ծանր խոովութիւններ պատահած են շատ մը կիզդրոններու մէջ: Մայրաքաղաքին չրջակաները, ոստիկանութիւնը ստիպուեցաւ հրասայլերով դիմաւորել բանթողները որոնք կը փորձէին փակել Հռոմ տանող բոլոր ճամբաները: Ընդհանուր գործադուլ հռչակուած է Ֆրասքաթիի, Վէլէթրիի, Ալպանիոյ եւ Անցիոյի մէջ: Թերթերն ալ գործադուլ պիտի յայտարարեն այսօր :

ՊԱՒԼՈՍ ԾԻՕԱՂ

Գուքսպար

Առաքինի է, վեհասիրտ ու ողորմած՝ հայ ժողովուրդը, չքաւորին, անկարին հանդէպ :

Լիաբուռն կը վճարէ : Ալ ու ձախ ձեռքով : Ողորմելու համար, ձեռքերը անբաւական զալ սկսած են : Հիմա տոքերն ալ գործի լծած է ան : Ոտքերուն ալ առաքինութիւն տրամեցնելու համար : Մինչեւ լոյս, տախտակամած ծնծելով, բարեգործութիւն կ'ընէ : Աղքատները կ'ուրախացնէ :

Վիզդ ծռէ: Ափդ երկարէ, «էֆէնտիս, պարտնս Աստուած մէկին տեղ հազար տայ...» : կը վարձատուիս անպայման, մանաւանդ երբ մէկին տեղ հազար առնելու յոյս կայ: Չի հարցներ նոյնիսկ թէ ասպարէզդ՞ւ աղքատ ես կամ դէպքերու բերումով: Այսպէս էր հին հայը: Հիմա, քանի մը հազար կը ծախսէ՝ հարիւր մը ողորմութիւն տալու համար ...

Ան, ոչ միայն անհատապէս վարձատրող է աղքատը, այլեւ հաւաքականօրէն ալ առատաձեռն է: Ողորմելու գործը կազմակերպութեան վերածելով, հիմնած է աղքատախնամներ, տնկելանոց-ներ, հիւանդանոցներ: Մեծ զոհողութիւններ կ'ընէ այդ նպատակով :

Անցած շաբաթ, ասոր փառը տուաւ :

Փարիզի Աղքատախնամը, իշխանական, պերճաշուք եւ արեւափայլ սրահի մը մէջ սարքած էր պարահանդէս մը՝ հովանաւորութեամբ Եւրոպայի Հայոց արքային կրօնապետին: Հոն էին իշխանք, աւագանիք, մեծատունք հայոց մեծաց :

Ամբողջ ճոխօրէն պճնազարդեալ էին կաքաւղները, որուն դիմացը աղքատութիւնը դողդողալով վախուտած էր մտանուած : Եթէ աղքատներուն թոյլատրուած ըլլար հոն ներկայ գտնուիլ, պիտի ուխտէին ամէն գիւղ հրաժարիլ իրենց գաւակը-դէն եւ պիտի աշխատէին ունեւորականներու կուսակցութեան մէջ մտնել :

Սրահին մէջ կային թերեւս աղքատութիւնը հնարողը օրհնողները, որ առիթ կուտար իրենց այս տեսակ հաճելի դիչերներ լուսցնելու եւ իրենց պերճութիւնը ցուցադրելու՝ համեստօրէն ...

Եթէ Գալիլեացի Յիսուս ողջ ըլլար, Աւետարանին մէջ պիտի աւելցնէր՝ «Երանի ողորմածաց, զի նոքա պիտի վայելեն ճոխ պարահանդէսներու մէջ» : Պիտի ըլլար այդ Գիրքէն «աւելի դիւրին է ուռանը ասեղին ծակէն անցընել, քան հարուստը արքայութիւն մուծանել »ը :

Հարուստները, այս չքեղ սրահներուն մէջ, աքղէն իսկ իրական արքայութիւնը ողորմածաբար պարելով, կը վայելեն, իբրեւ հրեշտակներ՝ լողալով լոյսի, բոյրի եւ չքեղութեան մէջ, որուն քով երկնքի արքայութիւնը, աղքատախնամի սպասման սրահին պէս բան մը ըլլալու է ... :

— Ինչո՞ւ մեր մելիոնները այսքան սրտովին կը վարեն աղքատասիրութեան դործին : Ուրիշ նոյնքան եւ աւելի կարեւոր կազմակերպութիւններու հանդէսները վնասով կը փակեն սրահին դուռը: Որոնց սրահին աթոռները պարապութենէ կը յօրանջեն ... Օրմակ սա Հ·Մ·Ը·Մ·ի կամ սկաուտները, որ այնքան կարեւոր են ազգ կերտելու, մաքուր եւ առոյգ եւ առողջ սերունդ հասցնելու համար :

— Տղայական գործ : Ջօճուխ խաղցնել : կը վայելէ՞ լրջութիւն տալ անոր : Մինչ՞ տղու տեղ կը դնէք մեր մեծերը : Հովանաւորել ու աչքաթո՞ղ այդ տեսակ գործերու համար ... օ՛, օ՛ ...

— Այո, մանաւանդ Աւետարանի մէջ «սկաուտ» բառը գոյութիւն չունի: Մանաւանդ այդ կենսայորդ պատանիները, ծուռ ճիտով եւ տղորմուկ ձեւով չեն դիմեր իրենց : Գիտութիւն չեն արթնցներ, որպէսզի մեր Ջոջերն — ու մտաւորականներն ալ — գործի լծուին, մրցումի ելլեն այդ կազմակերպութեան մէջ գործ վերցնելու համար: Ըսինք, «տղայական գործ է »..

— Լաւ մէջդ մը : Այդ Միութիւնը, եթէ կ'ուզէ որ ազգին աւագանին եւ լիազրպանները ալակցին, թող յեցուի աղքատախնամականութեան, իր Հ·Մ·Ը·Մ· անունը փոխելով Հ·Ա·Ը·Մ·ի (Հայ Ազգային Աղքատներու Ընդհ· Միութիւն), այն ատեն, բոլորը կ'ալակցին իրեն պարերով—կաքաւելով : Իրենց պարահանդէսներուն սրահն ալ, մինչեւ ձեղունը մարդ լեցուելով սիկարիդ ծայրը գետինը ձգելու տեղ չես դտներ..

Կ· ՊԵՏՈՒՇ

ՓՐԱՆՍԱՑԻ ՏԱՓՆԱՓԸ

Արտգործնախարարը հինգշաբթի օր 183ի դէմ 413 ձայնով քուէարկեց աշխատանքի ապատուքիւնը ապահովելու համար կառավարութեան ներկայացուցած օրինագիծը: Վիճաբանութիւնները տեւեցին երեք օր : Անտաւոկ այդ օրինագիծին հիմնական տրամադրութիւնները.— Յօդուած առաջին.—Պատժական օրենքին 414րդ եւ 415րդ յօդուածներուն գործադրութիւնը առժամապար յետաձգուած է ։·Բ· վեց ամսէն մինչեւ հինգ տարուան բանտարկութեան եւ հազար Ֆրանքէն մինչեւ հինգ հարիւր հազար Ֆրանք տուգանքի պիտի ենթարկուի այն անձը որ սպառնալիքով , բռնութեամբ, կեղծարարութեամբ յուսալ կը բերէ աշխատանքի դադարում մը եւ ոտնձգութիւն կը կատարէ անհատին աշխատելու իրաւունքին դէմ : Գ·— Վերոյիշեալ պատիժները պիտի կրկնապատկուին այն պարագային երբ խնդրոյ առարկայ անձը զինքով կը միջամտէ, բռնի ներս կը մտնէ աշխատատուրին բնակարանին եւ վնասարարութիւն կը կատարէ : Վնասարարութիւն կը նկատուի ամէն արարք որ կը քանդէ կամ կը վճռագէ մեքենայ մը, գործիք մը, փոխադրական մեքենայ մը եւ կը վտանգէ անհատին ապահովութիւնը : Մինչեւ պատիժներուն ենթակայ են այն անձերը որ ուղղակի կերպով պատճառ կը դառնան վերոյիշեալ արարքներուն : Ներկայ օրինքը կիւրաքանչիւր է ամբողջ Ֆրանսայի մէջ եւ ի զօրու կը մնայ մինչեւ 29 փետրուար 1948:

Մանր խռովութիւններ պատահեցան Հարաւային Ֆրանսայի մէջ հինգշաբթի օր : Նիսի մէջ կռիւներ տեղի ունեցան ոստիկաններուն եւ բանթողներուն միջեւ: Ընդհատուեցան Նիսի, Քան ի եւ Նիմի հետաձգեալ հաղորդակցութիւնները : Մարսէյլի մէջ բանտարկները կրակ բացին ոստիկաններուն վրայ : Նիսի ընդհարումներուն ընթացքին վիրաւորուեցան 22 հոգի եւ բոլորն ալ հիւանդանոց փոխադրուեցան : «Ճակատամարտը» տեղի կ'ունենար համակատան մէջ զոր բանթողները գրաւած էին նախորդ օրը :

★ Մարսէյլ քաղաքը գրեթէ կտրուած է արտաքին աշխարհէն: Այնտեղ ալ ոստիկանութիւնը եւ բանթողները լնդհարումներ ունեցան : Քաղաքը բոլորովին ղրկուած է փոխադրական միջոցներէ եւ ուտելիքի բեռնակարքերը չեն կրնար հասնիլ : Երկու հարիւր վեց ցուցարարներ ձերբակալուած են : Փարիզէն կամ այլ կեդրոններէ սենդղ Մարսէյլի չոգեկառքերը, մինչեւ Լիոն կը հասնին եւ չեն կրնար աւելի հարաւ իջնել:

★ Փարիզի Սենթ Ուէն արուարձանին եւ ելեկտրականին վրայ յարձակում գործեցին քանի մը բանթողներ եւ ատրճանակ պարպեցին պահակ ոստիկաններուն վրայ :Փէռէօյի մէջ խռովարարները ոստիկան մը վիրաւորեցին: Ուրիշ զրայարուններ չպատահեցան մայրաքաղաքին մէջ, բայց գործադուլները տակաւին ամբողջութեամբ վերջ գտած չեն :

Երկաթուղիները վերսկսած են իրենց դրեթէ բնականոն սպասարկութիւնը : Ուրբաթ առաւ , ելեկտրական հոսանքին պատահական ընդհատումին պատճառաւ, կանգ առաւ վապուղիի սպասարկութիւնը եւ ժողովուրդը խուժեց հանրակառքերուն վրայ : Ելեկտրական լոյսը, ամէն իրիկուն ժամը հինգէն մինչեւ տասը, կ'ունենայ կէս ժամ կամ աւելի տեւողութեամբ ընդհատումներ : Թղթատարական սպասարկութիւնը վերսկսած է : Տանելեքերդղդ թաղամասի նամակատունը սկսաւ աշխատիլ ուրբաթ օր :

★ Առասի երկաթուղային արկածէն մեռնողներուն թիւը հասած է 21ի : Համայնավար օրկան , «Իւմանիթէ», այդ աղէտին պատասխանատու կը յայտարարէ «յետադիմականները» : Բանթողները վնասարար փորձեր կատարեցին Ժիւռմինհամպին մէջ : Վալանսի կայարանին համար բախումներ տեղի ունեցան ոստիկաններուն եւ բանթողներուն միջեւ, սպաննուեցան երկու հոգի :

Հակառակ այս տխուր դէպքերուն, սակայն, աշխատանքը վերսկսելու տրամադրութիւնը հետզհետէ կը ծաւալի : Լիլի մէջ, հիւսուածեղէնի գործարաններուն 130.000 աշխատաւորներէն մինեւնոյն 4000 հոգի կը չարունակեն բանթողը : Սենթ Էթիէնի մէջ թղթատարութեան պաշտօնեաները վերսկսան իրենց աշխատանքը :

Շումանի կառավարութեան դիրքը չատ զօրաւոր է քանի որ խորհրդարանին հաւանութեամբ իր տրամադրութեան տակ ունի ամբողջ ոստիկանութիւնը, 80.000 դինուոր եւ 200 հազարի պահեստի ուժ՝ պատկան չրջանակները կ'ապահովցրնեն թէ ապստամբութիւն չի կրնար ծագիլ :

Վաճառատուներու եւ խանութներու պաշտօնեաներուն ընկերակցութեամբ , կառավարութեան հետ համաձայնած ըլլալով, որոշեց գործադուլ չհռչակել: Ինչ կը վերաբերի պետական պաշտօնէութեան, կառավարութիւնը 110 միլիառ Ֆրանք տրամադրած է՝ թոշակներու յաւելումին համար :

Գործադուլներու ներկայ տեղատարափը նիւթական ծախքը պիտի ըլլայ յաւելուածական մէկ վարութեան եւ արդիւնաբերութեան համար : Ար-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

տադրութիւնը նուազած է հարիւրին 40 համեմատութեամբ: Պետական հասոյթները նուազած են հարիւրին 25: 200.000 վիրաւորներուն չափաթական ծախքը պիտի բաշխուի յաւելուածական մէկ միլիոն տոլար: Համաձայն Սէ ժէ Թէի հաշիւներուն զործադուլը երկրին կ'արժէ չափաթական 92 միլիոն տոլար: Շրջաբերութեան հանուած թղթադրամներուն ընդհանուր դումարը 854 միլիոնէն անդեակ չափու բարձրացած է 879 միլիառի:

Բանիերդնները փողոցներուն մէջ ցանած են արկածայր դամեր՝ հանրակառքերուն եւ ինքնաշարժերու երթեւեկը ապրիլելու համար: Իշխանութիւնները կը յանձնարարեն կառավարիլ որ ուշադրութիւն դնել:

★ Զորս օրուան ընդհանուր զործադուլ հրաւիրած են բոլոր լիսէներու եւ համալսարաններու ուսուցիչները:

★ Հինդշաբթի դիշեր ժամը 11ին զօրաւոր պայթիւն մը տեղի ունեցաւ համայնավար կուսակցութեան ընդհ. քարտուղար Պ. Մորիս Թորէզի բնակարանին մօտերը: Մարդու կորուստ չկայ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Թէհրանէն կը հաղորդեն որ Իրանի կառավարութեան ամէնէն վրէնց հրաժարականը ներկայացուցի, վարչապետ Ղաւամ էս Սալթանէին, հինդշաբթի օր: Վարչապետը չէ հրաժարած եւ պիտի, սպասէ խորհրդարանի որոշումին:

ՎԱՐՇԱՎԱՑԻ դինուորական դատարանին մէջ տեղի կ'ունենայ, այս շաբթու, դատավարութիւնը եօթը Լեհերու որոնք զաւճանական արարքով ամբաստանուած են: Ամբաստանեալներէն մէկը, Ռուիչենաքի յայտարարեց հարցաքննութեան ընթացքին թէ զաղտնի միութիւններ կազմուած են 16 եւրոպական երկիրներու մէջ՝ համայնավարութեան դէմ կռուելու համար: Ընկերակցութեան առաջնորդն է Լեհաստանի նախորդ երկրագործական նախարարը Փոնեթովսքի, իսկ կեդրոնատեղին կը զտնուի «մօտաւորապէս» Իտալիոյ մէջ: Ցանկը ունի պալքանեան եւ Պալթիկ երկիրներու մէջ: Ամբաստանեալը յիտոյ յայտնեց թէ լրտեսական ցանց մը կայ Լեհաստանի մէջ: Ամերիկացիները հարիւր հազար տոլար յատկացուցած են այդ սպասարկութեան:

ԱԹԷՆՔԻՆ կը տեղեկացնեն թէ 600 հրոսակներ որոնք կուգային Պուլկարիայէն, յարձակում զործեցին արեւմտեան Թրակիա, Մեթաքսասէս զիւղին վրայ: Հելլէն ուժերը զիմադրեցին եւ ծանր կորուստներու ենթարկեցին սպասամբները որոնցմէ քանի հոգի սպանուեցան:

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ Փարիզի եւ Մոսկուայի նախորդ դեսպան Ուիլեամ Պուլիթ, հինդշաբթի օր անդեւամբերիկեան ընդունելութեան մը ընթացքին բառ մը խօսելով, յայտարարեց որ անհրաժեշտ է մաքսային միութիւն մը ստեղծել Եւրոպայի մէջ եւ քաղաքական միութիւն մը յառաջ բերել Եւրոպայի ժողովուրդներուն միջեւ՝ կասեցնելու համար հակամարտութիւնները: Նախորդ դեսպանը չեշտեց որ եթէ ամերիկեան կառավարութիւնը չկրնայ համոզել Եւրոպայի ազգերը որ պէտք է ժողովրդավար համագործակցութեամբ մը իարու կարուին, ամբողջ Եւրոպան պիտի ենթարկուի խորհրդային բռնակալութեան: Ընդունելութեան ներկայ էին Անգլիոյ Միացեալ Ազգերու երկայացուցիչը Սըր Ա. Քէտոգըն եւ Ամերիկայի նախորդ արտաքին նախարարը:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ խորհրդարանը հինդշաբթի օր սկսաւ քննել եւրոպական երկիրներուն 590 միլիոն տոլարի օգնութիւն մը հասցնելու օրինագիծը: Թեր ու դէմ կարծիքներ յայտնուեցան: Կարդ մը եղեսիոնականներ անհրաժեշտ կսկածեցին օրինագծին անյապաղ վաւերացումը՝ իբրեւ ազդու միջոց համայնավարութեան ծաւալումին դէմ:

ՆԱԽԱԳԱՀ ԹՐՈՒՄԸՆ խորհրդարանին յանձնեց անցեալ Սեպտեմբերին պատճէնը: Հաւանական կը նկատուի որ խորհրդարանը վաւերացնէ զայն յունուարէն առաջ:

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ համապետական կուսակցութեան յայտնի զէմքերէն ձան Ֆոսթըր Տալես որ Փարիզ հասած հինդշաբթի օր, արդէն սկսաւ կարեւոր խորհրդակցութիւններ ունենալ ծանօթ պետական անձնաւորութեանց հետ: Տալես մամուլի ներկայացուցիչներուն ըրած է հետեւեալ յայտարարութիւնները — եկայ անձամբ տեսնելու թէ Ֆրանսայի ժողովուրդը ինչ խոշոր ճիգ մը կը կատարէ դիմադրելու համար օտար թափանցումին: Այդ դիմադրութիւնը չատ աւելի կարեւոր է քան այն աշխատանքը զոր կը թափենք այս պահուս Լոնտոնի մէջ»:

ՖԻՆԼԱՆՏԱՑԻ բնտրութիւնները տեղի ունեցան հինդշաբթի օր: Արդիւնքը տակաւին յայտնի չէ, բայց կը կարծուի թէ ազակոդմեան խմբակցութիւնները զգալի յաղթութիւն մը ձեռք բերէ:

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e

ԻՐԱՒԱԴԻՏԱԿԱՆ ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՄՈՒՍՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Séparation de corps*ը պէտք չէ շփոթել* Séparation de biens*ի հետ: Առաջինը հետեւանք է ծանր յանցանքներու եւ մեղադրանքներու որոնք իրենց հետ կը բերեն երկրորդ ձեւի բաժանումը, մեզ-նականօրէն: Séparation de corps*ի պարագային այր եւ կին չեն կրնար նոյն տան մէջ բնակիլ:*

Communauté *ամուսնութիւնը կրնայ լուծուիլ առանց ապահարզանի եւ անհամաձայն զոյգը կընայ կրկին հաշտուիլ եւ վերսկսիլ իրենց* communauté légale*ի կեանքը, քանի որ այդ բաժանումը եւ միութիւնը մասնաւոր պայմաններու եւ յօդուածներու ենթակայ չեն:*

Օրէնքը communauté légale*էն զատ, դրած է նաեւ* communauté conventionelle*ը, եւ* code civil*ի 1947րդ յօդուածը ցոյց կուտայ այս երկուքին տարբերութիւնը, որոնք տեսակ մը պայմանագրութեան բնոյթը ունին:*

Կին մը երբ կը հրաժարի communauté légale*էն, կը կորսնցնէ իր ամուսնին հետ կէս առ կէս ունեցած իրաւունքը, եւ կրնայ առնել միայն իր սեփական անձին վերաբերեալ իրեղէնները:*

Կինը տէր կը մնայ սակայն իր կարասեղենին, եւ բացի մխանարար կնքուած պարտքէ մը, որ կը պատկանի այր եւ կնոջ, զերծ կը մնայ ուրիշ պարտքերէ:

Այս միեւնոյն իրաւունքը ունին այր թէ կին ուրիշ ձեւի ամուսնութեան մէջ եւս, որոնց մէկն է régime dotal*ը: Այս ձեւի ամուսնութեան մէջ երբ կին մը կը բերէ իր օժիտը* (dot)*, այրը իրաւունք ունի զայն մաոտակարարելու եւ հասոյթէն օգտուելու, հաւասար չափով, բայց ոեւէ կերպով մէկը կամ միւսը չեն զրկուիր իրենց իրաւունքներէն որովհետեւ քաղաքացիական օրէնքը զանոնք կը նկատէ* fonds dotal inaléniable*, եւ նորմալ ոեւէ պարագային իրաւունք չունի անոր վրայ:*

Կը տեսնենք թէ օրքան փափուկ կէտեր կան ամուսնութեան հետ կապուած, մանաւանդ երբ կալուածական վէճ մը կայ այր եւ կնոջ միջեւ: Այդպիսի պարագայի մը չհանդիպելուն համար նախ պէտք էր ծանօթ ըլլալ թէ ամուսնական ինչ իրաւակարգի տակ կը զտնուի, եւ ի հարկին իր ամուսնական պայմանագրութիւնը տեսնել: Իրաւ է, այդ պարագային կին մը կրնայ պատասխանել թէ որ եւ է contrat *չունի: Համաձայն քաղաքացիական օրէնքի 1391րդ եւ 1394րդ յօդուածներուն որոնք աւելի, պատգարանուած են 1850 Յուլիս 10ի հրամանագրով, կին մը, իր ամուսնութեան առեն պատուոյր է իրեն եղած հարցումին ի պատասխան, տալ թէ այսինչ պայմանագրութեամբ ամուսնացած է, տալով թուականը եւ փաստաբանին անունը ու հասցէն, որոնք կ'այցելեն իրենց* acte de célébration de mariage*ի մէջ, եւ անոնց հետ տարած ունեցողին, ուրեմն, կրնայ պահանջել ամուսնութեան վկայագիրը:*

Նոյնպէս պէտք է ի մտի ունենալ որ առեւտրական օրէնքի 67 եւ 70րդ յօդուածները կը տիպեն որ ամուսնացողները բան թէ ամուսնացած օրը մէկը կամ միւսը առեւտրական էր թէ ոչ, եւ կամ յետագային եթէ եղած են: Այս պարագաները յիշատակող վկայագիր մը պէտք է, որպէս առանձին յայտարարութիւն:

Ամուսնացած կին մը կրնա՞յ, կամ ինչ ձեւով կրնայ, ըլլալ առեւտրական:

Կին մը ինչ ձեւով, ինչ պայմանագրութիւնով ալ ամուսնացած ըլլայ, առանց իր ամուսնին արտօնութեան չի կրնար առեւտրական նկատուիլ, եթէ որոշիչ séparation de biens *ըրած չըլլայ, որուն կ'ըսեն* acte de disposition:

Քաղաքացիական օրէնքի 715րդ յօդուածը կ'ըսէ որ առանց ամուսնին արտօնութեան, կին մը չի կրնար փոխանցել կամ ուրիշին տալ իր ստացուածքը, չի կրնար բնել hypottèque *եւ դնել կալուած մը: Այս զործողութիւններէն իւրաքանչիւրին համար պէտք է առանձին լիազօրագիրներ, ուրեմն ընդհանուր լիազօրագիրը բաւական չէ:*

Այն պարագային որ ամուսինը երկար բացակայութեան մէջ է կամ օրինական արգելքի տակ, իր տալիք արտօնագիրը կամբողջացնէ իրաւասու դատարանը: Սակայն երբ ամուսինը կը մերժէ արտօնագիր տալ, կինը՝ 219րդ յօդուածին չնայած, կը դիմէ դատարան, այդ իրաւունքը ստանալու համար:

Կին մը, ուրեմն, որպէսզի առեւտրական դատնայ եւ անոր հետ կապուած ամէն զործառնութիւն կատարէ, պէտք է ամուսինէն ստանայ մասնաւոր արտօնութիւն մը: Այդ պարագային, կինը, իր առեւտուրի պէտքերուն համար կրնայ ի հարկին զործածել այն ստացուածքները որոնք բերած էր ամուսնութեան օրը, բացի կտակով իրեն տրուած կալուածէ մը: Երբ այդ արտօնութիւնը ունի, այլեւս պէտք չըլլար առանձին արտօնագրի, ամէն զործի համար:

Այր մը պատասխանատու է կնոջ առեւտրական սխալներուն կամ վնասներուն համար, որովհետեւ, օրէնքով ամէն հեղի ակութիւն կը պատկանի ամուսնին եւ ատոր համար է որ կինը զատական զործերու մէջ չի կրնար միջամուխ ըլլալ, եթէ նորմալ առեւտրական է, կամ ըրած է séparation de biens*: Նման պարագայի մը տակ պէտք է որ ունենայ մասնաւոր արտօնագիր, զատարանի ներկայանալու համար: Բայց երբ կինը ոճիրի մը համար կը հետապնդուի, զատարանը պէտք չզգայ ամուսնոյն արտօնագրին:*

Կինը կրնայ ընել կտակ, առանց արտօնութեան, որովհետեւ կտակը ազատ որոշումի մը յայտարարութիւնը եւ կտակարարին կամքը կը ներկայացնէ:

Տեղի ունեցութիւնը թոյլ չի տար որ ամուսնութեան հետ կապուած խնդիրները աւելի պարզաբանենք:

Մենք հոս տուինք ընդհանուր տեղեկութիւններ, առանց մտնելու communauté*ի, այլ ձեւի ամուսնութեանց* actif*ի եւ* passif*ի, անոնց կալուածական խնդիրներու, նորոգութեանց ծախքերու, մատակարարութեան, ալ զատութեան եւ զատներու ու անոնց խնամքի եւ կրթութեան ու այլ, խնդիրներու մէջ, որոնք կը ծանրաբեռնեն նիւթը:*

Զ. ՎԱՐԴԱՆ

Տ�էՐ ԵԻ ՏԻԿԻՆ ԹՈՐԳՈՄ ՆԱԼԳԱՆՏԵԱՆ ընթարթութեամբ կը ծանուցանէ՝ ծնունդը իրենց երկրորդ զաւկին, Անիի 2 Դեկտեմբեր 1947:

Այս առթիւ հարար Փրանք կը նուիրեն Ֆրանսահայ Կ. Մաչէն Փարիզ միջամասնասան:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

*ՓԱՐԻԶԻ Բարձր Հայքի (Կարին Երզնկա, Բարբերդ, Ակաչկերա, Բղի, Բասէն եւն.) Հայրենակցական վարչութիւնը կարեւոր օրակարգի համար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները, այս կիրակի 7 Դեկտ. ժամը 10ին, 221 rue Belleville, Charton*ին սրճարանը: Ներկաներուն թիւը մեծամասնութիւն պիտի նկատուի:

Métro Place des Fêtes :

ԲԱՑՈՒՄԱՔ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ալեքսիս Ալարոնեանի Ամբողջական գործերուն

Տաս հատորներով, (միջաքանչիւրը 400—450 էջ) որոնց մէջ ամփոփուած պիտի ըլլան հեղինակին բոլոր գեղարուեստական գործերը՝ վէպեր, պատմուածքներ, ճամբորդութիւններ, թատերգութիւններ, քաղաքական օրագիրը եւայլն: Լոյս տեսած են արդէն հատորներ առաջին, երկրորդ եւ չորրորդ: Սաուլի տակ է եւ չուտով լոյս կը տեսնէ երրորդ հատորը:

Բաժանորդագրուողները կը սահան լոյս տեսած երեք հատորները եւ յաջորդաբար մնացեալ հատորները:

Բաժանորդագրուելու համար դիմել.— Փարիզի մէջ՝ «Յառաջ»ի խմբագրութեան կամ Հրատ. Սահուէլի գրատան, 31 rue Monsieur le Prince, Մարսէյլի մէջ՝ Տիկին Հ. Զաթիկեանի, 5 rue Agent Leon Galy, Beaumont եւ Տիկին Շ. Թեւեանի, 8 rue Pierre Guys, Beaumont, Իտալիոյ մէջ՝ Տօքթ. Ե. Արզումանեան, 3 Via Capellari, Milan :

ՄԱՄՆԱԻՈՐ ՀՈԳԵՀԱՆԴԻՍՏ
ՊՈԼՍՈՑ ԷՍԱՏԵԱՆ ՎԱՐԴԱՐԱՆԻ ՎԱԽՃԱՆԵԱԼ
ԲՈԼՈՐ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ ԵՒ
ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Յառաջիկայ Դեկտեմբեր 21ի կիրակին, Փարիզի Ցուհ. Մկրտիչ եկեղեցին, յետ պատարագի: Կը հրաւիրուին բոլոր էսաեանցիները որ ի բեւեռնակայութեամբ յարգեն անուց յիշատակը:

ԼՈՒՑ ՏԵՍԱ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի օրկանին,

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ Ա. ԹԻՒՂ (Նոյ.)

Ձոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ, ՀԱՑԵՐԷՆ ԵՒ ՓՐԱՆՍԵՐԷՆ:

Վաճառական հասցէ.— H. Palouyan, 43 rue Richer, Paris :

Հաստով կը ծախուի հայ գրատուներէն՝ Հր. Սահուէլ 51 rue Mr. le Prince, Հ. Խալուեան 43, rue Richer, Մ. Պարսամեան 46 rue Richer, Լրագրավաճառի կրպակները՝ St. Denis, St. Michel, Petits Carreaux, rue des Fêtes, rue Piat, Palikao :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

1er PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Ապր. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 7 Décembre 1947 Կիրակի 7 Դեկտեմբեր

ԺԹ. ՏԱՐԻ — 19e Année N° 5208-ՆԵՐ ՀԱՅԱՍ ԹԻՒ 817 ԽՄԲԱԳԻՐ՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 ՖՐ.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ՉԵՆ ...!

Հ. Ց. Դաշնակցութեան՝ ֆաշական նախասկզբունքներ վերագրող « հայորդի » մատնիչներ որոնք զաղտնի սպասարկութեանց ներքանցքներէն ասղին չեն զար մեզ վարկաբեկելու համար, չափազանց կը յուզուինք երբ իրենց իսկական գոյնով կը ներկայացնենք զիրենք հայ ժողովուրդին :

— Մենք համայնավար չենք, կը ճուռնան միաբերան՝ Ռամկավարն ու Հնչակեանը, Ցառաջդիմականն ու Վերակազմեալը :

Իրա՞ւ :

Կարդացէք իրենց մամուլը եւ ականջ տուէք իրենց բեմերէն արտասանուող «կարմիր» բառերուն :

Մարզիկ թերեւս աւելի նուազ չերմեռանդութեամբ կը ջատագովեն համայնավար վարդապետութիւնն ու քաղաքականութիւնը Երեւանի կամ Թիֆլիզի մէջ, քան այս ափերուն վրայ :

Զկայ երեւոյթ մը Խորհրդային Միութեան քաղաքական մարզանքներուն մէջ որ լորձնաշուրթին չփոխաբանուի մեր մնոտասանելորդ ժամու կարմիրներէն :

Զկայ քայլ մը զոր երեւանը առնէ ու չ'արժանանայ Փարիզի կամ Նիւ Եորքի հայազգի թափթփուքներուն օրհնութեան :

Խորհրդային Հայաստանի մէջ մեր հրաշափառ լեզուն կը ջարդեն, կ'աղճատեն, կ'օտարացնեն — Դաշնակցութեան հակառակորդները կը ծափահարեն որոտագին :

Խորհրդային Հայաստանի պետական վարիչները կամ զրականութեան ու արուեստի մշակները բանտ ու սպանդանոց կ'առաջնորդուին— Դաշնակցութեան անձնական հակառակորդները կուց մը արցունք ալ չեն թափեր :

Երեւանը կը հայհոյէ Դաշնակցութեան դէմ— զուրսէն, իր մունետիկները, կը ձայնակցին լրտեն, յաւելեալ եւ ճոխացեալ լուտանքներով ու զրպարտութիւններով :

Խորհրդային Միութիւնը պոզպատէ վարդապետի եաեը բանտարկած եւ արտաքին աշխարհէն կտրած է երկու հարիւր միլիոն մարդկային էակներ. աշխարհ — արարատ դժդոհ է այդ երեւոյթէն — մեր կարմրուկները շատ բնական կը գտնեն այդ ռազմավարութիւնը :

Խորհրդային Միութիւնը չի հաւատար մամուլի եւ խօսքի ազատութեան — իր հայազգի լուսարարները — ազատ ու ժողովրդավար երկիրներու մէջ տեղաւորուած — կ'արդարացնեն Մոսկուայի այդ քաղաքականութիւնը :

Խորհրդային Միութիւնը իր հզօր մականին տակ կը պահէ գրեթէ ամբողջ արեւելեան Եւրոպան — մեր ողբմելի համայնավարները, մեծով պզտիկով, անհրաժեշտ կը նկատեն այդ հովանաւորութիւնը :

Միացեալ Ազգերու համաժողովին մէջ, թնկեր Վիշինսքի կարան ու Արտահանը կը շնորհէ Վրացիներուն — սորկամիտ Ռամկավարն ու Ցառաջդիմականը ևս մնացեալները, ձայն ծպտուն չեն հաներ :

Կարճ :

Զկայ երեւոյթ մը որուն մասին Հայոց ազգին այս անտրակելի համայնավարները փարիզէն մինչեւ Սուրիա, Նիւ Եորքէն մինչեւ հեռաւոր Իրան, Մոսկուայի ու Երեւանի իշխանաւորներէն տարբեր տեսակէտ ունենան :

Այս ամսեղուկ, սորկամիտ ու վատոզի ռազմավարութեան պոչին կապած են արտաքոյ անուն մը — Հայաստանասիրութիւն :

— Հայ ժողովուրդին թշնամի ես եթէ չես կրնար խոնարհիլ, երկրպագել ու սողալ ...

Բարեբախտաբար, Դաշնակցութիւնը եւ, իրեն հետ, արտասահմանի հայութեան խոշոր զանգուածը, ո՛չ կը խոնարհի, ո՛չ կ'երկրպագէ, ո՛չ ալ կը սողայ որովհետեւ իր հայրենասիրութիւնը հարազատ է եւ անկեղծ, անաւրիկ ու անխորտակելի :

Որովհետեւ Դաշնակցութիւնը սալոններու մեղկ մթնոլորտին մէջ չէր որ սկսաւ սիրել իր ժողովուրդը :

Ժ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՔՈ ՄԱՅՐ ԼԵԶՈՒՆ ՁՄՈՌԱՆԱՍ

Խօսք իմ արդուն

Այս զարնան հետ, այս ծաղկունքի ,
Այս թռչնակի, այս առուակի ,
Հետն այս երգի ու զարթօնքի
Բացուեց լեզուն իմ մանկիկի :

Տե՛ս, թոթովից բառ մը անգին
Հայկեան լեզուի՛ց մեր սրբազան
Առնս մատունք հաղորդութեան
Դիպաւ մանկանըս շրթունքի՛ն ...

— Լսի՛ր, որդիս, պատգամ որպէս
Սիրող քո մօր խօսքը սրտանց.
Այսօրուանէ յանձնում եմ քեզ
Հայոց լեզո՛ւն հազարադանճ :

Կարել է նա հանց աստղալոյս ,
Երկինքները ժամանակի,
Շառաչել է խռովայոյզ
Սլացքի հետ հայկեան նետի.

Եւ Մեսրոպի սուրբ հանճարով
Դարձել է գիր ու մատղաղթ ,
Դարձել է յոյս, դարձել դրօշ
Պահել երթը մեր անաղարտ ...

Ներանո՛վ է մրմնջացել
Հայ պանդուխտը վէրքին իր սրտի ,
Ներանո՛վ է որոտացել
Կռուի երգն իմ ժողովուրդի .

Ներանով է մայրըս ջահել
Ինձ օրօրոց դրել մի օր,
Հիմի ևկել քեզ է հասել
Ներա կարկաչը զարաւոր :

Բա՛ց չուրթերդ, խօսի՛ր անգին,
Ժիր զայլայլի, իմ սիրասուն,
Թող մանկանան քո չուրթերին
Մեր ալեհեր հայոց լեզուն :

Պահիր նրան բարձր ու վճիտ,
Արարատի տուրք ձիւնի պէս ,
Պահի՛ր նրան սրտիդ մօտիկ,
Քո պապերի ճաիւնի պէս .

Ու ոսոխի զարկիցը սեւ
Դու պաշտպանիր կրծքով ընդան,
Ինչպէս մօրըդ կը պաշտպանես
Թէ սուր քաշեն մօրըդ վրան :

Ո՛ւ տե՛ս, որդիս, ուր էլ լինես,
Այս լուսնի տակ ուր էլ դնաս ,
Թէ մօրդ անգամ մոքից հանես ,
Քո մայր լեզուն չմոռանաս ...

ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆ

Լոճստճի խորհրդաժողովը

Խորհրդաժողովին ուրբաթ օրուան նիստը զբաղեցաւ Գերմանիոյ տնտեսական վերականգնումի հարցով : Իւրաքանչիւր արտաքին նախարար ներկայացուց իր տեսակէտները : Երեւան եկաւ որ Մոսկուայի վերջին խորհրդաժողովէն ի վեր (Մարտ 1947) ոչ մէկ համաձայնութիւն գոյացած է : Տակաւին ճշդուած չէ թէ որքան եւ ինչ հատուցում պիտի պահանջուի պարտուած երկրէն : Խորհրդային Միութիւնը կը պահանջէ տասը միլիառ տոլար Գերմանիոյ ընթացիկ արտադրութիւններէն եւ հասոյթներէն, մինչդեռ Ամերիկա եւ Անգլիա արդէն հակառակ են այդ պահանջին եւ բաւական կը նկատեն գործարանները մեքենաներուն զրաւումը իրրեւ հատուցում :

ԼՈՋԱՆԷՆ կը հաղորդեն որ Ռումանիոյ Միխայէլ թագաւորը որ տակաւին Զուիցերիա կը գտնուի, իր կառավարութեան արտօնութիւնը պիտի խնդրէ Փրանսական ծագում ունեցող իշխանուհիի մը հետ ամուսնանալէ առաջ : Կ'ըսուի թէ խորհրդային կառավարութիւնն ալ իր կարգին պէտք է արտօնէ :

ՓՐԱՆՍԱՅԻ ՏԱՓՆԱՊԸ

Կառավարութիւնը ուրբաթ օր յայտարարեց թէ արտօնութիւն արուած է ոստիկանութեան եւ պահապաններուն որ, ի հարկին, կրակ բանան բանթող ցուցարարներուն վրայ՝ ինքնապաշտպանութեան համար : Կ'ենթադրուի որ իշխանութիւնները կը նախատեսեն ասելի մեծ խռովութիւններ յառաջիկայ շաբթու :

Վերոյիշեալ արտօնութիւնը արուած է իրրեւ պատասխան այն կոչին զոր գործադուլներու յանձնաժողովը ըրաւ անցեալ օր հրաւիրելով բանթողները որ տեղի չտան եւ չարունակեն պայքարը :

Աշխատաւորներու Դաշնակցութեան համայնավար հատուածին ղեկավարները ուրբաթ օր ունկնդրութեան ընդունուելով հանրապետութեան նախագահէն, խնդրեցին որ կառավարութիւնը երկրորդ անգամ մը եւս խորհրդարանին ներկայացնէ «գործադուլներու օրէնքը» որ, ինչպէս յայտնի է, քուէարկուեցաւ հինգշաբթի օր :

Նախագահ Պ. Վէնսան Օրիոլ, վճռապէս մերժեց եղած խնդրանքը : Այս տեսակցութենէն քանի մը ժամ առաջ էր որ ներքին նախարար, Ժիւլմօք, խորհրդարանին յայտնած էր ոստիկանութեան տրուած հրահանգները :

Ուրբաթ օր փոխօրկռիւ վէճաբանութիւններ տեղի ունեցան խորհրդարանին մէջ : Ներքին նախարարը մանրամասն տեղեկութիւններ տուաւ դաւառական շրջաններու մէջ պատահած վնասարարութեանց մասին եւ աւելցուց.— Երկու օրէ ի վեր կը տեսնենք որ ցուցարարները պինուած են : Այս առաւու հանքային շրջանի մը մէջ բեռնակառքի մը վրայ ձերբակալեցինք 37 հոգի, բոլորն ալ պինուած էին : Բանտարկուած են հիմա, ինքնութեան թուղթ չունէին : Զենք կրնար թոյլ տալ որ հանրային ապահովութեան պաշտօնեաներուն կեանքը վտանգուի :

Այս յայտարարութեան վրայ Մորիս Թորէզ, համայնավար առաջնորդը, կը պոռայ.—Մարդասպան կառավարութիւն մը... ձախակողմէն ուրիշ ձայն մը — Մարդասպան կուսակցութիւն :

— Ծոյս ունիմ որ իմ յայտարարութիւնս քիչ մը աւելի խոհեմութիւն պիտի ներշնչէ անոնց որ բանականաչափ խոհեմ չեն, կը պատասխանէ Ժիւլ Մոք :

— Վարնոց չունիք, կը պոռայ Թորէզ :

— Ամերիկացինե՛ր, կ'աւելցնէ համայնավար երեսփոխանուհի մը :

— Հակառակ որ կրցաք 7000 ունկնդիրները ուղեղով հիմն — Լիւքսէմպուրկ մէջ (ՄՄԲ. կ'ակնարկէ Թորէզի նախորդ օրուան հրապարակային բանախօսութեան), դուք, Պ. Թորէզ, տակաւին Ֆրանսայի տէրն ու տիրականը չէք, կը յայտարարէ ներքին նախարարը :

***

★ Պետական պաշտօնեաները վաղը եւ երեքշաբթի դործադուլ պիտի յայտարարեն : Շատ մը պաշտօնատուներ փակ պիտի մնան երկու օր :

★ Վնասարարութիւնները զգալի կերպով նուազած էին ուրբաթ օր՝ այսինքն տար օրէնքին հրատարակութենէն ամիսներ առքը : Այրլ եւ Սէնթ Էթիէն ուր ծանր դէպքեր պատահած էին շաբթուան ընթացքին, հիմա կը գտնուին ոստիկանութեան ձեռքը : Նոր խռովութիւններ չպատահեցան Նիսի եւ Մարսէյլի մէջ : Նիսի նամակատունը «հետ առնուած » է : Մարսէյլի շրջանին ճամբաները բացուած են :

Փարիզի ուսուցիչներուն մէկ մասը դործադուլի մէջ է : Հաշմանդամ նախկին զինուորներն ալ կը սպասեն ...

★ Մանր մունր խռովութիւններ պատահած են Թուլի, Լիոնի, Վալանսի , Լիլի եւ Վալանսիէնի մէջ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

Պ. ՃԱՆ ՖՈՍԹԸՐ ՏԱԼԼԷՍ, Ամերիկայի արտաքին նախարարին խորհրդականը որ Փարիզ հասաւ հինգշաբթի օր, մամուլի ներկայացուցիչներուն տեսակցութիւն մը տալով ըսաւ.— Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութիւնը, Ֆրանսական կուսակցութիւն մը չէ : Համոզուած եմ որ այս երկիրը թէեւ տանջուած ու վիրաւոր, մահացու հարուած մը չէ ստացած եւ պիտի չսառնայ» : Ամերիկացի հանրապետականը պիտի տեսակցի Լէոն Պլումի, զօրավար տը Կոլի եւ ուրիշ ծանօթ անձնաւորութեանց հետ : Ուրբաթ օր տեսակցեցաւ հանրապետութեան նախագահին եւ վարչապետին հետ :

ՄԵԾԱՐԱՆՔ «ԲԱԶՄԱՎԷՊ»ԻՆ

Զամենայն լինու զհաճոյս՝
Որ զպիտանին խառնէ ընդ անոյշ :

ՈՐԱՏԻՈՍ, Արուեստ Բերթողական 342

Մեծ – հօրս այգիներուն մէջ, լճակուզենիին – րուն չուքին տակ, հոն ուր մարգագետինը դորշ կատուի մը կծնակին գոյնը կը ստանար Սգոստոս արեւէն, կ'երկննայի, տակաւին ոչ իսկ պատանի, ու Վարուժան կը կարդայի :

Գլխուս վերեւ՝ խաղողը, կովի ստինքներու նման ողկոյզ առ ողկոյզ, կ'ածէր, կը լեցուէր ու կը հասունար : Իմ խելքս ալ, անոնց հետ եւ անոնց կողքին, կը լեցուէր ու կը հասուննար : Խաղողը՝ Աստուծոյ արեւով, իմ խելքս՝ Վարուժանի չողով, կամ՝ Ալիշանի լուսնկայով : Գիրքեր՝ զորս հայրս կ'առնէր կը բերէր Դպրեվանքէն :

Որքա՜ն կը զայրանայի ես ինծի, երբ կը հանդիպէի բառերու՝ ինծի անծանօթ : Կը նշանակէի թղթիկի մը վրայ, ամանց նշանակութիւնը փնտռելու համար զպրոցին մեծ բառարանին մէջ (Երից վարդապետաց) : Գիւղին «պզտիկ բանաստեղծը» թէեւ, որ « չատ բան գիտէր », յանդ կազմելու դիւրին խաղ մը աւելի բան չէի գիտեր տակաւին բանաստեղծութեան մասին : Բայց եւ այնպէս կը կարդայի, նախասիրաբար, ինչ որ գրուած էր ոտանաւոր : Կը կարդայի առանց ձանձրանալու, առանց… հասկնալու, երբ նոյնիսկ, օր մը, հայրս բերաւ Մշակակաւէջը : «Կարդալիք բան» կ'ուղէի շարունակ, ի՞նչպէս հասնէր խեղճ հայրս : Ու կը բերէր ինչ որ ճարէր, ինչ որ տային վարդապետները, նոյնիսկ… կոնդակները : Բայց ես կ'ուղէի միայն ոտանաւոր եւ յանդաւոր : Օր մըն ալ բերաւ … Բազմավէպ,— կարդացի նախ ոտանաւորները : Այդ ընթերցումներէս կը յիշեմ, տակաւին, բանաստեղծի մը անունը, «Բազմավէպ»ի ճերմակ հացի պէս կակուղ եւ ադին թուղթին վրայ,— Եղիա Մէլէքեան :

Երբեք սրտի չկարենայի սակայն միտքէս անցընել որ, յետագային, «Բազմավէպ»ի հաւատարիմ ընթերցող դարձած, ուրեմն այլեւս զայն հասկնալու եւ գնահատելու ի վիճակի, օրին մէկը յօդուած պիտի գրէի մեր պարբերաթերթերուն այս նահապետին մասին, իրրեւ գնահատական, իրրեւ մեծարանք :

★

Բազմավէպ հարի՞ւր տարեկան :

Վաստակաւոր մշակ մը ահաւասիկ, որու նայուածքին մէջ կը փորձուիք տեսնել մեր տիտաննեները՝ Ալիշան, Բագրատունի և Հիւրմիւզ : Վաստկի իր ամէն մէկ թիւին մէջ պիտի գտնէք մասունք մը Հայկական Ողիմպոսէն :

Իր բոլոր յատկանիշներէն առաջ,— եւ բազմաթիւ են ատոնք,— զորս մեր Գրականութեան Պատմութիւնը պիտի չնորհէ իրեն, պէտք է խոստովանիլ եւ բարձրաղաղակ յայտարարել թէ Բազմավէպ զպրոց մը եղաւ ազգակերտութեան :

Պահ մը խրկեցէք ձեր աչքերը՝ երեւակայելու համար խառնը, ուր թաղուած էր Հայոց ժողովուրդը ժէ դարուն վերջերը : Վանքերն իսկ , ճրագ կոչուած այլաբանօրէն, մարած էին էջմիածնէն մինչեւ Երուսաղէմ : Հայկազեան ցեղը հետզհետէ կը մոխրանար սեւ հրդեհին մէջ, կը չքանար, կը կորսուէր անհետ : Մեծն Մխիթար տուաւ առաջին նշանը, — նախ վրկել ձեռագիրները սեւ հրդեհէն : Այսինքն, կորսուածէն ազատել մեր Պատմութիւնը ,— ի՞նչ պիտի ըլլայինք, Աստուա՛ծ իմ, եթէ կորսուած ըլլային մեր պատմական ձեռագիրները : Ինծի մի՛ յիշեցնէք, խնդրեմ, էջմիածնի դերը,— Սիմէոն կաթողիկոս կ'աշխատէր հետեւողութեամբ Մեծն Մխիթարի :

Եւ սկսաւ ձեռագրի որսորդութիւն մը հայկական բարձրաւանդակին վրայ ու կիլիկիոյ մամռապատ վանքերուն մէջ :

Այնուհետեւ դարձան Մխիթարեան ապարանին անխնդերը, Աբրեսացիին խօսքը տարածելու համար մեր բնաշխարհին մէջ ու մինչեւ հեռաւոր Հնդկաստան : Արդի ձայնասփիւռին նախօրինակովը :

Մխիթարեանները, որոնք պաշտամունքն ու նիւթ մեր սուրբ լեզուին, չմախցան սակայն, — ի՞նչքա՜ն ճկուն են անոնք,— գործածելէ ամէնօրեայ, այլ լեզուն զոր կը խօսէր կորսեան դուռները հասած մեր ժողովուրդը : Աշխարհաբար չէր այդ, այլ Բրբառաբար մը,—այլանդակ, օտար, խորթ լեզու մը : Այդ լեզուն էր, սակայն, որ կը հասկնար ժողովուրդը : Եւ Մխիթարեանները խօսեցան այդ լեզուով, բայց հետզհետէ մաքրելով, սրբկելով, զտելով ու յղկելով : Արդի աշխարհաբարին առաջին ուսուցիչներն են Մխիթարեանները :

Բազմավէպ, որ ազգակերտութեան այս քաղաքականութիւնը կը նուիրագործէր իր խմբագրութեան տարի՝ չդոհացաւ միայն անցեալին ոգեկոչումով պատմական արժէքներու վերակենդանացումը : Ուզեց կատարել նախ ժողովրդական լսարանի մը դերը՝ հետաքրքրական եւ գործնական ծանօթութիւններու մատուցումով, յետոյ ազգային համալսարանի մը պաշտօնը՝ գիտական, պատմական, փիլիսոփայական ու գրական աշխատանքներու ծանօթացումով : Այսպէս, ընորհիւ «Բազմավէպ»ի խմբագրութեան եւ իր աշխատակից վարդապետներուն, այսօր ունինք դասագիրքեր՝ յատուկ բարձրագոյն վարժարաններու եւ համալսարաններու : Ի՞նչ փոյթ թէ այժմէութիւն չունին, ներկայիս, այդ աշխատանքներն չատեր, — գիտութիւնը կը յառաջդիմէ այնքան արագ, որ մէկ օրէն միւսը կ'արժեզրկուին եւրոպական համալսարաններու դասագիրքերն անգամ : Կը բաւէ արձանագրել, որ հայրենասէրի բազմութեան մը համար՝ մեր Մխիթարեան վարդապետները մտածեր են նախ լեզու մը տալ, յետոյ համալսարանական մտութիւն, որպէսզի հայ ժողովուրդը ապրի, հոգ չէ թէ օտարութեան մէջ, հայրենիք ունեցողի պատրանքով :

Խոստովանեցէք, որ պետական գործ է այս : Ազգ առեղծել՝ լեզու մը տալով, եւ ոչնկան հայրենիք ստեղծել՝ համալսարաններ հիմնելով, ու ըսեմ մշակութային կեանքի ամէն պայման ընձեռելով :

Եւ ինչ է հայրենիքը,— հո՞ղ միայն : Խափ – չիկն ալ ունի այդ հողը : Հայրենիքը պատմութիւն է ֆիզիքական եւ խմացական կեանքով :

«Ուր լեզու, անդ հայրենիք», կը գրէ «Բազմավէպ» (1925 Յունուար), արձագանգ տալու համար տարազի մը որ ամբողջական չէ, ոչ ալ կատարեալ, բայց եւ այնպէս գեղեցիկ վարդապետութիւն մըն է ժողովուրդի մը համար մտածուած, որուն կէսը կ'ապրի իր երկրին մէջ, միւս կէսը՝ իր երկրէն դուրս, աշխարհի վրայ համապիւռ : Եւ Սփիւռքը կ'իրագործէ այդ դաղափարը այնքան ժամանակ՝ որ կ'ապրի իր երկրէն դուրս, հարկադրաբար :

Սփիւռքը ծափերով կը դիմաւորէր նաեւ «Բազմավէպ»ի կատարած աշխատանքը, որ կը ծագի իր իսկ անունէն,— խօսիլ համազգային նիւթերու մասին, որոնք կը լրացնեն ազգային մշակոյթի հին ու նոր արժէքներուն ծանօթութիւնը մարդկային մտքին բոլոր նուաճումներուն դիտութեամբը :

Այսպէս, Բազմավէպ համայնապետարանի մը դերը կատարած է նիւթեր տալով պատմութեան, փիլիսոփայութեան, դիտութեանց բոլոր ճիւղերէն, մինչեւ բուսաբանութիւն, տարբարանութիւն, հանքաբանութիւն, կենդանաբանութիւն : Եւ այս ձեռնարկին համար կերտած է բառեր, որոնց մեծագոյն մասը ընդհանրացած է այլեւս ու նորերը գործածուած : Այդ բառակերտութիւնը կատարուած է յաճախ պեղելով մեր լեզուին դանձարանը, մերթ հետեւելով ժողովրդական լեզուին կամ առ ի հնոյ՝ յօրինելով ըստ գործին հայեցողութեան :

Ոմանք քննադատած են Բազմավէպը՝ մեզադրելով որ յառաջապահ չէ : Ց. Ճ. Սիրունի արձագանգ կուտայ այդ մեղադրանքին, երբ կը խօսի դասական դպրոցին ուշացած վերաեղծման մասին՝ հայ գրականութեան մէջ, բայց կը պաշտպանէ անմիջապէս. «Ժամանակավրէպ՞ը. ի՞նչ փոյթ· հայ ժողովուրդը երբեք ալ դարերուն հետը քալած չէ, միշտ քայլ մը ետ· միշտ հեռուէն» (Բազմավէպ, 1936, թիւ 8—12, էջ 311) : Պէտք է աւելցնել թէ ուրի՞չ է Բազմավէպի կամ Մխիթարեան մտաւորականութեան առաքելութիւնը : Մխիթարեան Ուխտին այս բեմը մէկ նպատակ միայն ունեցած է.— Ստեղծել ազդ, դարերու թմբիրէն արթնցնել, հին եւ արիւնաքամ ժողովուրդ մը, զայն հաղուելով իր փառքերուն չողերով եւ նոր ժամանակներու պահանջներով : Ան տուած է հիմնականը միայն, արմատը, որու վրայ պիտի բուսնէին ու միշտ բուսեր են երիտասարդ ջոկեր, յառաջապահ եւ յաւիտենական :

Իր գրական քաղաքականութիւնը կրնանք բանաձեւել Որատիոսի խօսքերով : Ուսուցանել, տալ իմաստութիւն, անոր խառնելով միաժամանակ հաճելին, ինչ որ կրնայ հմայել հոգիները եւ յուզել սիրտերը : Վաստկի «վճիռ հաճութեան առնու՝ որ զօդուտն ընդ հեշտութեան խառնէ ի քերթուածսն իւրում, … եւ հոչակաւոր մատենագրին երկրաչափ կեանս յաւելու՝ կենդանի պահելով եւ յետ մահու զհամբաւ եւ զանուն նորա յազգս յաւիտենից » :

Փա՜ռք Բազմավէպի վաստակին : Ու նորանոր յաղթանակներ :

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՄՄԲ.— Այս դրութիւնը քաղուած է «Գեղուն»էն, պատկերազարդ եւ դեղատիպ հրատարակութենէն, որ իբրեւ բացառիկ թիւ լոյս տեսաւ վերջերս, Ս. Ղազարու վանքին տպարանէն, Բազմավէպի հարիւրամեակին առթիւ, իրրեւ մեծարանք, Սփիւռքի հայ գրողներուն աչխատակցութեամբ :

ՀԱՆԴԻՄՆԵՐՈՒ եւ ժողովներու ազդերը խմբագրութեան հասցնել որոշուած թուականէն առնուազն երեք օր առաջ, որովհետեւ էլեկտրական հասանքի ընդհատումներուն պատճառաւ տպագրուած ենք կանխել կամ ուշացնել թերթին տպագրութիւնը :

Հայրական ազգի

Կեանքիս պղտորուր ու խանձարուր մշտաբուր-
Դունեղ վինջիկ, մրմնջ
Քո եղեմի չկար սամուր, վսեմ ուսմունք
Գեր ու քաղցրիկ,
Քո ճոխ գրկում ոսկեին գութ ցին ու խլուրդ ,
Ծղրիթ, հաւքեր ,
Տաւուչ գետի ժիր, խլրտուն ձկների լուրթ
Խաղն էր անթեր :
Աղմկալից ջրաղացիդ ալրափոշին
Օծել է ինձ ,
Այն օրուանից չպար ու ճիչ կոչել եմ միշտ
Կեանքի սեւ բիծ :
Օ՛, քո թթի, այգեկութի, քաղցր հիւթի
Ակունքն անցաւ՝
Իմ հաճոյքի պերճ ասոյթի յաւերժաթիւռ
Երկինքն է ծաւ :
Քո լոյս օրով սիրագորով վազք ու կորով
Ինձ խնդացին .
Անբիծ յոյզով ոնց սիւքը գոլ ես ամխռով
Ծվծաղեցի ,
Բորգորասպոյր ուսէր գարճար՝ տխ ու գաւեր
Ես չզգացի ,
Դրախտաւէտ գիրկդ յաւէտ՝ չատ մերոնց հետ
Եկայ այցի …
Այսօր սակայն լաց ու կական օտարական
Սիրտս են լափում .
Այդի՛ չկայ, կկո՛ւ չկայ, որբ եմ ան՛կար՝
Խեղճ ու անբուն …

Մ. ԳՈՒՐԳԻՆ

Ստեփանինոս Դաշտեցու հաւնելուկները

Մէջնադարեան մեր հարուստ մատենագրութիւնը չատ աղքատ է հանելուկներով : Մեզ յայտի են միայն մի քանի հեղինակների կազմած հանելուկները՝ Ներսէս Շնորհալու, Յովհաննէս Երզնկացու եւ ոմն Իշնատիոսի : Վերջին երկու հեղինակների հանելուկները դեռ չեն հրատարակուած (Արանք յայտնի են ՀՍՍՌ Մատենադարանի ձեռագիր ընդօրինակութիւններից), իսկ առաջինի հանելուկների մեծ մասը կրօնական բովանդակութիւն ունի :

Հանելուկներ անցեալում, անկասկած, եղել են : Կան տուեալներ որ նրանք չատ սիրուած են եղել միջնադարեան Հայաստանում, սակայն չենք պահպանել, որովհետեւ մեր գրիչները այդ կարգի մատենագրական երկերի վրայ նայել են որպէս թեթեւ գործերի եւ չեն ընդօրինակել : Սակայն, այնուամենայնիւ, մէկ մէկ, առանձին ձեռագրերում, գլխաւորապէս գրական, գիտական բովանդակութիւն ունեցող ժողովածոներում, կան չուսումնասիրուած հանելուկներ՝ մեծ մասամբ անհեղինակ :

Ստեփանոս Դաշտեցին մեր մատենագրութեան մէջ յայտնի անձնաւորութիւն է : Նրա վրայ կանգ են առել Մ. Զամչեանը (Պատմութիւն Հայոց, 3 հատոր, Վենետիկ 1876), Ղ. Ալիշանը (Այրարատ, Վենետիկ 1890), Տաշեանը (Յուցակ հայ ձեռագրաց մատենադարանի ի Վիեն 1895) եւ ուրիշներ : Նրա մասին մատենագրութիւն ունի մեծանուն գիտնական Հ. Աճառեանն իր Անձնանունների բառարան»ում (դեռ չհրատարակուած) :

Ստեփանոս Դաշտեցին 17րդի վերջում եւ 18րդ դարի սկզբներում ապրած հեղինակ է : Անոր գործերէն մեզ յայտնի է արժէքաւոր «Համառօտ ընձեռումն վիճաբանութեան ընդդէմ հերձուածողաց ազգին հայոց » · սա բաղկացած է երեք գլուխից, որոնցից առաջինը կոչւում է «Մաղախ Փըշրանաց», երկրորդը՝ «Կռնչակ ճշմարտութեան» իսկ երրորդը՝ «Խնդիր ուղղութեան» : Մատենադարանի ընդօրինակութիւններում յայտնի են Ստեփանոս Դաշտեցու այլ աշխատութիւններ եւս «Համառօտ պատմութիւն եւ անունք որդոց Թագաւորաց Օսմանցոց» որին կցուած է Հնդկաց պատմութիւնը), եւայլն :

Ստեփանոս Դաշտեցու մեզ թողած երկերից երեւում է, որ նա իր ժամանակի աչքաբաց, լեզուներ գիտցող եւ բաւականաչափ զարգացած անձնաւորութիւններից մէկն է եղել : Երեւում է, որ նա եղել է վաճառական : Իր «հակաճառութեան» մէջ («Խնդիր ճշմարտութեան» մասում) նա իդէալականացնում է այն քաղաքականութիւնը, որը վարում է Տօսքան Դուքսը Լիվորնիա նաւահանգստում հրաւիրելով այդտեղ դանազան ազգի վաճառականների : Այդ կապակցութեամբ նա արզարացնում է Աբշակին՝ Աբշակեան կառուցքու համար, որը, իբր թէ, Աբշակի համար ծառայելու էր որպէս վաճառականական կենդրոն) :

ՀՍՍՌ Մատենադարանի թիւ 1786 ձեռագիրը պարունակում է նոյն հեղինակի «Ծիծաղելոյ Վարդապետ Ստեփաննոսի Դաշտեցւոյն չափածոյ մի գործը, որը երգիծանք է իր ձիու վրայ՝ գրուած հա-

«ՅՈՒՇԱՐՁ»-Ի ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹՅԱՆ

ՊՈՒՇԿԻՆԻ ԴԱՀԱՐԱՊԱՐ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ Ի

ԳԼՈՒԽ Ա. ՕՐՈՒԴ

Ու ճաշասեղանի վրա բզզացող մեղուն, ճաշասեղանի շուրջ հիմա կենալով, ու ոչ մեկն էլ չէր մտածում, որ ինչ-որ մի կերպ պետք է ապրել այդ օրը, որ ինչ-որ մի կերպ պետք է անցկացնել այդ օրը, որ ինչ-որ մի կերպ պետք է սպասել մինչև գիշեր, մինչև քունը տանի...

Ու ճաշասեղանի շուրջ նստածները, ինչպես միշտ, ամենից առաջ ուշադրություն դարձրին իրենց ներկայացած կերակուրներին, ապա միայն՝ իրենց շրջապատին։

Ամենից առաջ ուշադրություն դարձրեց իր ներկայացած կերակուրին Ֆրոսյա տատը։ Նա ուշադրություն դարձրեց իր ներկայացած կերակուրին, որովհետև ուշադրություն դարձնելու ոչ մի այլ բան չկար։ Ֆրոսյա տատը

Պաղեստինի խռովութիւններ

Ուրբաթ օր հրէական Հականդաղտնի քնկեդրակցութեան անդամները բախումներ ունեցան Արաբներուն հետ, Թէլ-Ավիվի մէջ, հինգ մղոն երկարութեամբ ճակատի մը վրայ: Արաբները ձեռնառումբերով եւ գնդացիրներով յարձակեցան Հըրեաներուն վրայ եւ կրակի տուին բազմաթիւ չէնքեր: Քսանըհինգ Արաբներ եւ քսանըհինգ Հրեաներ սպաննուեցան: Ծանր խռովութիւններ պատահած են նաեւ ոչ միայն Պաղեստինի այլեւ արաբական ուրիշ երկիրներու մէջ: Պաղտատի մէջ Արաբները յարձակեցան բրիտանական հիւպատոսարանին վրայ: Հիւսիսային Աֆրիկէի մէջ (Լիբիա), Արաբները յարձակում գործեցին Հրեայ խանութպաններու վրայ: Հայֆայի մէջ Հրեայ պաշտօնեայ մը սպաննուեցաւ:

Ցոյցեր կր կատարուին Սաէնի մէջ (Կարմիր Ծով) ուր 44 հոգի սպաննուեցան ուրբաթ օր: Անգլիական կառավարութիւնը օդանաւով զօրք պիտի փոխադրէ նաւահանգիստին պաշտպանութեան համար:

Արաբները կր չարունակեն աղօթել Գահիրէի մզկիթներուն մէջ: Արարողութիւնները յաճախ կ'ընդմիջուին «Անկլո-Ռուսիան, Անգլիան եւ Ամերիկան» բացագանչութիւններով:

Անկախ Հրէաստանի նախագահ պիտի ըլլայ Տօքթ. Վայզման, իսկ վարչապետ Տէյվիտ պէն Կուրիըն՝ Պաղեստինի Աշխատաւորական կուսակցութեան վարիչը: Հրէական համազգային ժողով մը պիտի գումարուի Երուսաղէմի մէջ յառաջիկայ չաբթու նախապատրաստական աշխատանքներու համար:

Միւս կողմէ, Եգիպտոսի, Իրաքի, Սուրիոյ, Լիբանանի, Անդր Ցորդանանի, Եէմէնի եւ Ս. Արաբիոյ մեծամեծները չորեքշաբթի օր Գահիրէի մէջ կարեւոր խորհրդաժողով մր պիտի ունենան «պատրաստելու համար սրբազան պատերազմին յատակագիծը»:

Հանի մը տողով

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ բրիտանական զօրքին պետութեան դատաստանը մահուան դատապարտեց Նացի ղեկավար մը, Ֆէյտրիխ Հաուզէր որ 1945ի Մարտին սպաննել տուած էր չորս բրիտանացի օդաչուներ:

ԻՐԱՆի դահլիճը որ հրաժարեցաւ հինգշաբթի օր, տակաւին վերակազմուած չէ որովհետեւ նախորդ վարչապետը չուզեր հրաժարիլ: Ընդդիմադիրները կր պահանջեն Շահէն որ հեռացնէ զայն:

ԱՆԳԼԻՈՑ նախորդ վարչապետը, Ուինսթըն Զրչիլ, Ուրբաթ օր նշանակուեցաւ Մանչէսթըրի ազատ քաղաքացի: Այս առթիւ սորքուած ընդունելութեան մը ընթացքին, պահպանողական և կատաղի հակա ընկերվարական առաջնորդը ըսաւ.— «Հակառակ մեր ներքին խնդիրներու մէջ մեր ունեցած տարակարծութեանց, Ամերիկոյ երեք քաղաքական կուսակցութիւնները միացած են համայնավար բռնակալութեան դէմ: Մենք բոլորս ալ եղբայրներ ենք: Այս երկրին մէջ մենք կրնանք կուսակցական բուռն պայքար մղել եւ ծանր բառեր արտասանել իրարու, դառնութեամբ եւ զայրոյթով: Եւ սակայն կը պահենք լաւ տրամադրութիւններ եւ դգացումներ՝ իրարու հանդէպ: Պահպանողական եւ աշխատաւորական կուսակցութիւնները մեծ կուսակցութիւններ են. ինչպէս նաեւ ազատականները»:

ՀՌՈՄի ոստիկանութիւնը ուրբաթ օր կրակ բացաւ ցուցարարներուն վրայ երբ խռովութիւններ պատահեցան Փրիմաւալէ արուարձանին մէջ: Տասը հոգի վիրաւորուած են: «Անօթի ենք» կր պոռային ցուցարարները:

ԱՄԵՐԻԿԱԻի արտաքին փոխ նախարարը, Րասկըթ Լըվէթ, յայտարարեց ուրբաթ օր թէ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ զորձադուլները ներշնչուած են Մոսկուայէն եւ ցոյց կուտան թէ Խորհրդային Միութեան արտաքին քաղաքականութիւնը լիակ ձեւերով կր զործէ: Նախարարը դիտել տուաւ որ Ռուսիա այնպէս մը չարժած է որ զորձադուլներու խռովութիւնները զուգադիպին այն վիճարանութեանց որոնք ներկայիս տեղի կ'ունենան խորհրդարանին մէջ՝ Եւրոպայի օժանդակութեան հարցին առնչութեամբ:

ԲԱՑՈՒՄԸ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Աւետիս Անտոնեանի Ամբողջական գործերուն

Տաս հատորներով, (փրաքանչիւրը 400—450 էջ) որոնց մէջ ամփոփուած պիտի ըլլան հեղինակին բոլոր գեղարուեստական գործերը՝ վէպեր, պատմուածքներ, ճամբորդութիւնները, թատերգութիւնները, քաղաքական օրագիրը եւայլն: Լոյս տեսած են արդէն հատորները առաջին, երկրորդ եւ չորրորդ: Մամուլի տակ է եւ չուտով լոյս կր տեսնէ երրորդ հատորը:

Բաժանորդագրուելու համար դիմել.— Փարիզի մէջ՝ «Ցառաջ»ի խմբագրութեան կամ Հրանտ Սամուէլի գրատան, 51 rue Monsieur le Prince, Մարսէյլի մէջ՝ Տիկին Հ. Զաթիկեանի, 5 rue Agent Leon Galy, Beaumont եւ Տիկին Շ. Թեւեանի, 8 rue Pierre Guys, Beaumont, Իտալիոյ մէջ՝ Տօքթ. Ե. Արզումանեանի, 3 Via Capellari, Milan:

ՏՔՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ Արամ Պատմաճեան վեցամսեայ «Ցառաջ» կը նուիրէ Տիկին Տ. Մելիքեանի (Փարիզ), իբրեւ երախտագիտական արտայայտութիւն իր ժիր գործակցութեան՝ Հիւանդի մը ապաքինումին համար, իր ցոյց տուած օժանդակութեան առթիւ:

ԼՈՒՑ ՏԵՍԱ՛Ր

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի օրկանին,

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ Ա. ԹիՒՂ (Նոյ.)

Ճոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ, ՀԱՑԵՐԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ:

Վարչական հասցէ.— H. Palouyan, 43 rue Richer, Paris:

Հատով կը ծախուի հայ գրատուները՝ Հր. Սամուէլ 51 rue Mr. le Prince, Հ. Բալուեան 43, rue Richer, Մ. Պարսամեան 46 rue Richer, լրագրավաճառի կրպակները՝ St. Denis, St. Michel, Petits Carreaux, rue des Fêtes, rue Piat, Palikao:

5700 Ֆրանկով

կրնաք կարել տալ ձեր հագուստը
Զափի վրայ, երկու փորձով
եթէ կերպասը բերէք մեզի եւ տասը օրէն
կ'ունենաք զայն
ԱՅՐԵՐՈՒ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Դիմել DORMES, 5 Rue St. Apolline
Paris—Métro Strasbourg–St. Denis Հեռ. Tur. 83-63

ԳՈՑԱՍ ԱՐՏ

ՇԱՏ ՓՆՏՈՒՐԱԾ, վերջապէս լոյս տեսած է 1948 տարեշրջանի (13րդ տարի), Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի ԳՈՑԱՄԱՐՏ օրացոյցը: Ալլազան եւ ճոխ բովանդակութիւն, (պատմական, աշխարհագրական, յեղափոխական եւայլն): Ապահովեցէք հիմակուընէ ձեր շրջանի Նոր Սերնդականներէն: Գին 100 ֆրանկ:

ՀԱՄՈՎ ԵՒ ԸՆՏԻՐ
ԵՐՇԻԿ ԵՒ ԱՊՈՒՇ
եթէ կ'ուզէք ունենալ ձեր կաղանդի եւ
Նոր Տարուան սեղանին վրայ
Դիմեցէք վստահութեամբ՝
ԽԱՉԻԿ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆի
Նախապատերազմեան լաւագոյն տուներէն մէկը:
24, Rue Jules Verne, Sevran:

ՑԵՏԱՋԳՈՒԱԾ Է ՓՐ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ԻԹԱԼԻԱ մասնաճիւղին ԵՐԵԿՈՑԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ որ տեղի պիտի ունենար Դեկտեմբեր 7ին:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Բարձր Հայքի (կարին Երզնկա, Բարբերդ, Ալաշկերտ, Ղզլ, Բասէն եւն.) Հայրենակցական միութեան վարչութիւնը կարեւոր օրակարգի համար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները, այս կիրակի 7 Դեկտ. ժամը 10ին, 221 rue Belleville, Charton'ին սրճարանը: Ներկաներուն թիւը մեծամասնութիւն պիտի նկատուի:

Métro Place des Fêtes:

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ
ՊՈԼՍՈՑ ԷՍԱԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՎԱԽՃԱՆԵԱԼ
ԲՈԼՈՐ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ ԵՒ
ՈՒՍՈՒՑՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ
Ցառաջիկայ Դեկտեմբեր 21ի կիրակին, Փարիզի Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցին, յետ պատարագի:
Կր հրաւիրուին բոլոր էսահանցիները որ ի բրենցներկայութեամբ յարգեն տունց յիշատակը:

«Զանգէ» օղիւն 40°

Ամէնէն անարատը եւ ամէնուն փնտռածը

Լիտր 400 ֆրանկ

Կրնաք անմիջապէս ընել ձեր
յանձնարարութիւնները
Ani ՆՊԱՐԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԷ
D. NARGUIZIAN, 62 Rue Rabelais, Lyon

Ամենակարեւոր ուսոյց մը

ԼՈՒՏԵՐ ՖԷՆԷՐՃԵԱՆԻ

Աշխատանոցը բացուած է եւ կը ստանձնէ չէնքի նորոգութեան եւ զետեղումներու ամէն կարգի աշխատանք վարպետներու ձեռքով: Նորոգութիւն ազօքներու, արդուկներու եւ կաղի վառարաններու: Բաղնեսենեակի եւ խոհանոցի նորոգութիւն եւ ապակիներու զետեղում: 'Իմել' Entreprise Générale Etablissement LODER, 25 Route de Villejuif, L'Hay-les-Roses, հեռաձայն Ita. 38-36: Autobus 186:

Փրկեցէք ձեր եւ ձեր տղոց ակռաները գործածելով
DOLINE ALCALINE
ակռայ մաքրող հաճրածանօթ փոշին:
Կեդրոնատեղի, 47 Rue Lafayette, Paris (9)

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԻԼԱ

Որ բոլորած է իր էսանամեակը եւ տիքրացած արդար համբաւի մը,
պատրաստ է գոհացնելու իր ամէնէն դժուարահաճ յաճախորդները իր համադամ
կերակուրներով ու բազմապիսի աղանդերներով
Հեռաձայն TRI 31 - 62
24, Rue St. Lazare, PARIS (9)

T. S. F.

Զինուորական ծառայութենէ վերադարձած ըլլալով՝ զբաղեալ կր ստանձնենք T. S. F.ի եւ ոեւէ մեքենական, ելեկտրական գործերու վերաբերեալ ապսպրանքներ, Փարիզ - արուարձաններ - իսկ գաւառէն յանձնարարութիւններ սիրով կը կատարենք:

Եթէ կը փափաքիք՝ T. S. F.ի արդիական եւ ապահովուած գործիք մը ունենալ, կամ նորոգել տալ ձեր ունեցածը, փոփոխութիւններու ենթարկել:

Եթէ կ'ուզէք գնել՝ փիւմփներ, բարձրախօսներ եւ այլ կազմածներ վերջին նորաձեւութեամբ:

Եթէ հանդէսներու, բեմերու, լուսավառութեան եւ ձայնարձակներու զետեղման համար վկայեալ արուեստագէտի մը պէտքն ունիք

Մի՛ վարանիր, մեզի դիմեցէք վստահօրէն. ամէն օր՝ ժամը 18էն վերջ, կամ գրել հեռեւեալ հասցէին՝ ԱՐԱՁ Ե. ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
12 Rue Martin Bernard, PARIS (13)

կիրք մարմին մը, հորիզոնէն չչուկներով խօսող իր հետ: Միայն երբ գոյդը սահեցաւ քովէն անոր մէջ արձագանգից անցեալին, ներքին փը կեանքին ապրումներուն տարտամ կոչը: Բան մը կը տաքնար ներսը: Բան մը կր խլրտէր, կը քերքերուէր...

— Հիմա՞

— ...

— Ելլե՞նք սենեակդ ...:

Այդ վայրկեան էր որ փողոցին լռութիւնը պատռեցաւ երբ տափակ կուշքերով, դեղին մորթով աղջիկը դաժան, անմարդկային ձայնով մը.

— Մայր ...

Ու դուռը կռնակէն զարնելով փողոցը կայծակ ձեւին վրայ սանդուխներէն խելագարի մը նման վեր... վեր վազեց ...

●

Հայրը խարած էր մօրը: Մայր ու աղջիկ տարիներ տարիներ այդ թոյնին հետ ապրած էին, այդ թոյնին համար ապրած էին: Ու մօր դերեզմանին վրայ ան տուած էր երդումը — տեղ, տեղ... տեղ մարդիկը...

Մինչեւ դուռը իրենց տան ...

Ակռէ ամպին՝ — մինչեւ առտու սենեակին ականջները հեկեկանքը մտիկ ըրին անոր որ կր մեռնէր ամէն անգամ որ մօրը վրէժը կ'առնէր...:

(Վերջ)

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 9 Décembre 1947 Երեքշաբթի 9 Դեկտեմբեր

ԺԹ. ՏԱՐԻ — 19e Année N° 5209–Նոր շրջան թիւ 818 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 ՓՐ.

ՍՓԻՒՌՔԻ ՀԱՑՈՑ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ

Ուշադրութեան արժանի կացութիւն մը կը պարզէ Սփիւռքի Հայոց դրականութիւնը, տատանլապէս, երբ կը չարունակուի ներգաղթը: Մէջ մը չատ դրիչ չարժողը հաղիւ թէ ոտքը կը դնէ Խորհրդային Հայաստանի հողին վրայ, կը փոխէ իր լեզուն: Պարտադրութի՞ւն մըն է ասիկա: Ա. Մոնտկարեան «Ազդարար»ի մէջ գրած իր յօդուածը կը վերջացնէ այսպէս—«բոլշեւիկները ուժեղ են հարցը Գոլդեան հանդոյժի նման, արգիլելով արեւմտահայ բարբառը Հայաստանում»:

Եթէ այսպէս ալ է, չուտով համակրանք չահելու, չուտով իր ուղին դնելու մարմաջէն բղխած՝ ներգաղթող լրագրողը կամ բանաստեղծը կ'իւրացնէ արեւելահայ բարբառը: Կարելի՞ արդ չըլլա՞յ անոր պահպանել իր լեզուն, թէ անխորժ չնշո՞ մը լսելի ընելու վախը միայն կը փոխարինէ այս կազապարումը: Բայց ինչո՞ւ հայ բանաստեղծը հարկադրուած ըլլայ արեւելահայ բարբառով արտայայտելու իր զգացումները: Անշուշտ ոտանաւորի համեմի պիտի թուի հայ իրականութիւնը հայրենիքին մէջ ներկայացնող մարդոց ականջին իրենց իսկ լեզուն. բայց քիչ թէ չատ հայ դրականութեան ծանօթ մէկու մը համար անուրանալի է յայտնութիւնը այն հրաշալի զեղեցկութեան՝ որուն հասած է այսօր արեւմտահայ լեզուն:

Ողբերգական վերջաբանով եզրափակեց յօդուածագիրը «Սիոն»ի երեք թիւերուն մէջ Սփիւռքի Հայոց դրականութեան մասին գրած իր յոդուածները. «Հայ լեզուն Սփիւռքի մէջ վիրաւորուած է իր արտէն, եւ ուշ կամ կանուխ դատապարտուած է րլլալու լրագրական լեզու կամ վէպ—նեռիկեան հայերէն»: Ինչ տխուր ահազանգ. եւ անիրաւ մանաւանդ: Ի՞նչ ըսել կ'ուզէ այս տողերուն հեղինակը: Վիրաւոր տա՞ճն է Պիտի՞ չըլլա՞ն ուրիմն աշխարհքիս Երեւան արձրացած, արցունքով կազմուած, դարաւոր տառապանքով ստեղծուած այն հրաշագեղ մոզայիքները, որոնք մեր գաղութներն են այսօր: Ամէն ազգ, իր մայրենի հողին վրայ, անանցանելի պարիսպներով չրջապատուա՞ծ պիտի ապրի: Ընդհակառակը, տեղորութիւնը եւ հեռաւորութիւնը անխմաստ իրականութիւններ դարձած են դրեթէ, այնպէս որ մօտ ապագայի մը մէջ, հայրենիքի մը սահմանները ցեղային զատորոշ դիծեր ներկայացնելէ պիտի դադրին:

Սփիւռքի մէջ անհրաժեշտ է կազմել զրադէտներու միութիւններ: Գլուխ գլխի պէտք է դալ՝ ստեղծելու համար չերմ ու եղբայրական մթնոլորտ մը, որուն մէջ քէնն ու տաելութիւնը պիտի դադրին: Լեզուն է որ ցեղի մը ոդին կը յաւերժացնէ: Անոր ուժին մէջ կը ծնին այն բոլոր պատկերները որոնց յայտնութեան ի տես աչխարհքին ու մարդկութիւնը կը ճանչնան ազգի մը ճշմարիտ կերպարանքը:

Մեր լեզուն, Դուրեանէն, Կամսարականէն, Բաշալեանէն, Զօհրապէն ի վեր, այնքան դեղեցկացած, այնքան հարստացած, այնքան յղկուած է այսօր՝ որ միայն «լրագրական լեզու», չի կրնար հանդիսանալ, ոչ ալ «վենետիկեան հայերէն»: Անոր լուսաղաչնակ լարերուն վրայ հնչեցուց Վահրամ Թումանեան, իր «Ցեղին սիրտը», Սիամանթօն՝ իր «Հայրենի Հրաւէրը»:

Մեծարենց եւ Զարիֆեանը անոր չքեղ ծիրանիէն հիւսեցին բանաստեղծի իրենց փաղիոնը պատմուճանը:

Այդ լեզուն չի կրնար մեռնիլ: Անոր չքեղ հարստութիւնը չսպառիր քնաւ: Թող մարդիկ կարծեն թէ պետական ուժի մը նեցուկը անհրաժեշտ է, որպէսզի լեզու մը ապրի: Մենք դարերով չունեցանք պետականութեան մը հովանին մեր վրայ. բայց ստեղծուեցաւ աչխարհաբարը ցեղային սքանչութեան մէջ եւ այնքան կարճ ժամանակի մը մէջ հասաւ իրապէս վսեմ յայտնութեան մը բարձունքը: Որհնել թէ քնիկ հողին բոյրն ու գոյները անհրաժեշտ են կենդանութիւն տալու անոր եւ ապահով պահպանէն անիկա «սրտէն վիրաւոր» օր մը պիտի ժպտի՞ն եւ մեռնի, կը նշանակէ պարզապէս ցեղային ոգին պարփակել նեղ սահմանի մը մէջ:

Այդ ոգին կարելի է մշտավառ պահել ամենապարզ միջոցներով: Այդ խունկին ու ծիրանիին մենք պահպանեցինք չերմեռանդօրէն՝ օտարութեան անապատներուն մէջ իսկ, եւ մեր սրտին կրակներովը ծխեցինք զայն, եւ մեր սրտին արիւնին մէջ ծաղկեցուցինք անոր անմահ երազները ու կարօտները:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԹԷ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ

Առաւտեան եօթը եւ տաւի եօթը տարբեր իրարու կը յաջորդեն համաձայն Ատուտաժաչուն չին, երբ թաղաւորը երազին մէջ կը տեսնէ պատերազմ ու նիհար կովեր: Մեկի, պարզ մահկանացուներուն ալ հարցնելը նախատինք—ոչ իսկ մեր երազին մէջ — թէ օրուան 24 ժամուան ընթացքին 7 լոյսի եւ 17 խաւարի ժամեր սահմանուած են, խաղաղութիւնը լիաչուրթ փառաբանելու համար:

Եւ ի՞նչ խաղաղութիւն... Այլ ու ձախ կռիւ ու վէճ: Կռիւ ածուխի համար, կռիւ հացի, ջուրի, կաղի, մեթրոյի, նամակի կամ թուղթի համար:

Կռիւ դործադուլ րնելուդ համար, քիչ անդին մոլնքան բուռն ծեծկուռք մը, դործադուլ չընելուդ համար: Վէճ աչխատանքի ազատութեան պաչտպանութեան համար, վէճ վնասարարութեան համար: Անուչ ու լեզի փոխատցութիւններ ի խնդիր քուէի:

Ո՞ր մէկը թուել վերջապէս, խաղաղութեան այս երեք տարիներուն «պաղ պատերազմի», ծովային մէջ լողալով կամ թիավարելով երբեմն հանդքի ի վար, յաճախ հոսանքին դէմ: Ի խնդիր ի՞նչ բանի:

Կարծեմ պատերազմի կարօտն է որ կը մղէ բոլոր այս մարդիկը մոռնալու խաղաղութիւնը:

Կարօտ ու ծարաւ արիւնի՞...թէ պղպատի, քարփուղի եւ ածուխի չհագեր առուտո՞ւր:

Կարօտ ու ծարաւ թշուառութե՞ան... թէ կեղծ ու չսայլ մարդասիրութեան. եղբակացուցէք ինչպէս որ կ'ուզէք:

Մարդը, զլխադիր մարդը, ոչ խաղաղասէր է, ոչ մարդասէր, ոչ իմաստուն է, ոչ ալ արդար:

Եթէ այդպէս չըլլար ի՞նչպէս պիտի կարենար կազմակերպել զառապնալ, արագ ու արդիւնաւոր: Իսկ խաղաղութիւնը առնէր ու դնէր անդին մէջ ծեծէր ու ծեծէր, ճիշդ ջուր ծեծելու պէս, անօգուտ ու ապարդիւն:

ՍՕՍԻ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ պատուիրակին դիւանէն կը խնդրուի մեզմէ, հաղորդել որ Անդլիոյ գահաժառանգ իչխանուհիին ամուսնութեան առթիւ, Սիւրմէեան եպիսկոպոս չնորհաւորական հեռադիր մը ղրկած է Քէնթըպրիի արքեպիսկոպոսին: Արքեպիսկոպոսը իր չնորհակալութիւնները յայտնած է:

Անդլիոյ հայ դաղութին անունով իչխանուհիին նուէր ղրկուած է Քորֆուի մէջ հայ կիներու կողմէ պատրաստուած ձեռադործ մը:

ԻՏԱԼԻՈՑ խոռվութիւնները կը չարունակուին: Կարգ մը դէպքեր պատահած են Հռոմի չրջակաները: Վարչապետ Կասփերի կը փորձէ չափաւոր ձախակողմեանները իր կառավարութեան մէջ առնել:

Իրաւ է, Սփիւռքի Հայոց դրականութիւնը տէր տիրական չունի այսօր, խղճած՝ հայրենի երկրէն, արհամարհուած՝ անուանցնմէ, որոնք կը կարծեն իրենց ձեռքին մէջ ունենալ արժէքներու չափանիչը:

Բայց պէտք է դղջանալ: Պէտք է որ մենք վերջապէս տէր կանդնինք մեր ունեցած հարստութեան, այնքան տառապանքով եւ արկանքներով ձեռք բերուած այն դանձերուն, որոնք ճշմարիտ եւ անկորնչելի արժէք մը կուտան մեր վերջին քսանըհինդ տարիներու դրականութեան:

Հոն կը յայտնուին դէմքեր որք տղաներու՝ յաճախ աւուր հացի կարօտ, սիրոյ եւ տառապանքի մրրիկներէն խելացնոր, բայց ներչնարհ արեւին կրակներէն չերմացած. կերպարանքները բոլոր անոնց, որոնք չատ վեր կը կանդնին այսօր՝ հակառակ ամէն մոռացումի, ամէն բնապատասիկ արհամարհանքի, որոնց կը վորձէ ներթափանցել հայ պետութիւնը:

Անոնց տէր պիտի կանդնի Սփիւռքը ինքը, ուրիչ ճար չկայ: Մենք պիտի հաւաքուինք այն կրակին չուրջը՝ զոր վառած են իրենց մտքով ու սրտով հայ դրականութեան այս նոր ստեղծիչները: Պիտի հաւաքուինք սրբազան եղբայրութեամբ, որպէսզի փոթորկաչունչ քամին չսպառնայ մարել զայն, որպէսզի ոչ մէկ անիրաւ ձեռք բարձրանայ անոր դեղեցկավառ բոցերուն դէմ:

(Յուսաբեր) ԱՐՍԷՆ ԵՐԿԱԹ

ԵՐԱՆՍԱՅԻ ՏԱԳՆԱՊԸ

...րձադուլներու տեղատարափը իր թափը կը կորսնչ եւ, չնորհիւ կառավարութեան ձեռք առած քայլերուն, չատ հաւանական է որ յառաջիկային, տասը օրուան մէջ բոլոր բանթողնները ետ դան աչխատանքին վերադառնան: Այս կարծիքին պատկան իչխանութիւնները:

Վարչապետ Ռոպէր Շումանի մայրը, չաբաթ խորհրդարանին մէջ յայտարարեց թէ բանակցութիւնները պիտի չարունակուին կառավարութեան եւ Աչխատաւոր. Դաչնակցութեան միջեւ. տակաւին խզում յառաջ եկած չէ: Արդարեւ չաբթի իրիկուն նախարարի տեսակցութիւն ունեցաւ. Լէոն Ժուհոյի հետ որ, ինչպէս յայտնի է, կը ներկայացնէ Դաչնակցութեան ոչ համակիրներ վոխամտանութիւնը:

Խորհրդարանին չաբաթ օրուան նիստը աւելի խաղաղ մթնոլորտի մէջ տեղի ունեցաւ:

Աչխատանքի նախարարը ըսաւ.—

— Կառավարութիւնը ծանօթ է դործադուլներու կատաստակարդին թշուառութեան եւ կ'ընդունի որ անհրաժեշտ է դարմանել զայն՝ իր կարելիութիւններուն սահմանին մէջ: Կ'ըսուի թէ խզում յառաջ եկած է կառավարութեան եւ Սէ Ժէ Թէին մէջեւ: Անդամագրութեան գլխաւոր կէտերն են դործադուլի ժամերուն վճարման եւ նուազադոյն օրաթաթի խնդիրները: Դործադուլ մը իր անպատեհութիւնները ունի. պէտք չէ օգտագործել զանոնք: Կարգ մը բանուորական կազմակերպութիւններ դործադուլ յայտարարեցին այ ու ձախ եւ ամէն ժամ վտանգին իրենց նպատակները, պատժական միջոց մը չէ դործադուլի ժամերը չհաչուելու մեր որոշումը:

— Աւելի նպաստականութիւն է, կը դանդատի համայնավար երեսփոխան մը:

— Նպաստականութեան մասին խօսելու իրատւթիւն չունիք չիտակը, կը պատասխանէ նախարարը հանդուրժամբ եւ կը չարունակէ — «Դործադուլը վճարեալ արձակուրդի մը բնոյթը պէտք չէ ստանայ... կառավարութիւնը չուզեր վճարում ընել դործադուլի ժամերուն համար, բայց երբ աչխատանքը վերսկսի, պիտի չհակառակի որ ժեսթ մը կատարուի աչխատաւորներուն թշուառութիւնը մասամբ դարմանելու համար... եթէ ներկայ ընկերային տադնապը չարունակուի, միշտ պիտի ունենանք անհատական իչխանութեան վտանգը... կառավարութիւնը հակառակ է անհատական իչխանութեան եւ պիտի պայքարի անոնց դէմ որոնք կը չարձակին հանրապետութեան վրայ:

Նախարարը յիշեց որ բանակցութիւնները պէտք է որոշ համաձայնութեան մը չանգին տարեդլուխէն առաջ եւ չեչտեց թէ «նոր տարին չատ դժուար պիտի ըլլայ որվհետեւ հունձքը չատ դէչ էր»:

Կառավարութեան 1500 ֆրանքի յաւելուածական նպաստի առաջարկը ի զօրու պիտի մնայ մինչեւ յառաջիկայ յունիս: Աչխատաւորներու Դաչնակցութիւնը կը պահանջէ 2500 ֆրանք ամսական եւ եռամսեայ վերաքննութիւնը այդ առիթին:

Շաբաթ օր բանթողներու ընդհանուր թիւը որ տասը օր առաջ մինչեւ եղկու միլիոնի բարձրացած էր, իջաւ մէկ միլիոնի: Պատկան իչխանութիւնները, սակայն, տակաւին վախ ունին որ համայնավարներու ազդեցութեան ենթակայ, արհեստակցականներու բանթողները փորձեն կազդ մը վնասարարութիւններ ընել՝ կուսակցութեան անպիճելի պարտութենէն ետք:

Հանրապետութեան Նորհուրդը — Ծերակոյտ — չաբաթ օր 82ի դէմ 217 քուէով վաւերացուց դործադուլներու օրէնքը որ, ինչպէս ապդին հաղորդած էինք, խորհրդարանէն քուէարկուեցաւ հինդշաբթի օր 183ի դէմ 413 ձայնով: Համաձայն այս նոր օրէնքին որ ի զօրու պիտի մնայ մինչեւ Փետրուարի վերջը, կառավարութիւնը իրաւունք կը ստանայ ծանր տուգանքի եւ երկարատեւ բանտարկութեան դատապարտելու որեւէ մէկը որ վնասարարութիւն կը կատարէ:

Երեք հարիւր յիսուն հազար մետաղադործներուն մէկ մասը երկի դործարան վերաբարձաւ: Բէնոյի դործարանին բանուորները որոշած են դործադուլը չարունակել:

Հիւսիսային նահանդներու կարգ մը չրջաններուն մէջ, բանթող հանքադործները հետզհետէ կը վերսկսին իրենց աչխատանքը:

Փոխադրական սպասարկութեանց պաչտօնէութիւնն ալ դրեթէ ամբողջութեամբ վերսկսած է իր աչխատանքը:

Փարիզի հանրակառքերու եւ փափուղիին աչխատաւորները չաբաթ օր մեծամասնութեամբ մերժեցին 48 ժամուան «աղդարարիչ» դործադուլը որ սկսած պիտի ըլլար երկի առաւտ:

Թղթատարական սպասարկութիւնը դրեթէ քնականոն է, ամէն տեղ բացի Փարիզի 13րդ թաղամասի նամակատունէն:

«Անդորրութիւնը կատարեալ էր» Նիսի, Մարսէյլի, Վալանսի եւ Սէնթ-Էթիէնի մէջ չաբաթ օր, թէեւ դործադուլները կը չարունակուին:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՓԻԼԻՊ ԳԱՐՈՅԻ ՀԱՍՈՒՆ

ՎԵՊ

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ԳՐՈՂԻ ՀՈՒՇԵՐԸ

ՅԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

— Լուսցիր աչքերս, մի՛ քնիր...

Մեր քաղաքի չորս կողմերը ամայի դաշտեր են, ուր ոչ մի ծառ չկա, ոչ մի թուփ, ոչ մի ծաղիկ։ Ամռան տոթակեզ օրերին այդ դաշտերը ծածկվում են ոսկեգույն հասկերով, որոնք ծանրանում են հունձքի ժամանակ։ Ամռան ամեն առավոտ, երբ արևը դեռ չի ծագել, հարյուրավոր կանայք ու աղջիկներ գնում են այդ դաշտերը հունձքի։ Նրանք գնում են ոտքով, իսկ հունձքը տանում են ջորիների վրա։

Ես էլ գնում էի հունձքի։ Ես ինձ համար հունձք չունեի, ես գնում էի ուրիշների հունձքի։ Ես գնում էի Մարիամի հունձքի։

Մարիամը մի աղքատ կին էր, որ ապրում էր մեր տան մոտ։ Նա ամուսնացել էր տասնվեց տարեկան հասակում, ամուսնացել էր մի երիտասարդ հարսնացուի հետ, որին շատ էր սիրում։ Ամուսինը նրան էլ էր սիրում։ Նրանք ամուսնացել էին սիրով, առանց օրհնության, առանց հարսանիքի։ Ամուսինը նրան ասել էր, որ հարսանիքի համար փող չունի, որ հարսանիքը կանի հետո, երբ փող ունենա։ Բայց հետո չկարողացավ անել հարսանիքը, որովհետև Մարիամը հղիացավ։ Ամուսինը նրան ասել էր, որ հղի կանանց հետ չի կարելի հարսանիք անել։ Ասել էր, որ հղի կանանց հետ հարսանիք անելը մեղք է։

Մարիամը հավատացել էր ամուսնու խոսքերին, որովհետև նա շատ էր սիրում ամուսնուն։ Նա ամուսնուն սիրում էր այնքան, որ ամեն անգամ, երբ ամուսինը նրան ասում էր, որ մի բան անի, նա անում էր առանց հարցնելու, թե ինչու է ամուսինը ուզում, որ այդ բանը անի։ Ամուսինը նրան ասում էր, որ ոտքով գնա հունձքի, և նա գնում էր ոտքով։ Ամուսինը նրան ասում էր, որ ոտքով գնա ջրհոր, և նա գնում էր ոտքով։ Ամուսինը նրան ասում էր, որ ոտքով գնա ամուսնու տուն, և նա գնում էր ոտքով։ Ամուսինը նրան ասում էր, որ ոտքով գնա ամուսնու գերեզման, և նա գնում էր ոտքով։

Մարիամը հղի էր, երբ ամուսինը մահացավ։ Ամուսինը մահացավ տիֆից։ Նա հիվանդացավ հինգ օր, և հինգ օրից հետո մեռավ։ Նա մեռավ, երբ Մարիամը հղի էր։ Նա մեռավ, երբ Մարիամը հղի էր։ Նա մեռավ, երբ Մարիամը հղի էր։

Մարիամը հղի էր, երբ ամուսինը մահացավ։ Նա հղի էր, երբ ամուսինը մահացավ։ Նա հղի էր, երբ ամուսինը մահացավ։ Նա

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՈՍԱՓԱՓ. ՄԻՄԻՆ ԶԱՑ ԿԱՓ. ՎԱՂՀԱՏԱՆ

(Շարունակությունը)

— Ես ոչ մի բան չեմ հասկանում, — ասաց Ջեյմսը, — ինչո՞ւ ես դու ինձ ասում, որ ես ինձ ոչ մի տեղ չեմ զգում, երբ ես ամենուր եմ զգում ինձ։ Ես ամենուր եմ զգում ինձ։

— Ես, չէ՞, ես ոչ մի տեղ չեմ զգում ինձ, — ասաց Ֆեթեմը, — ես իրոք ոչ մի տեղ չեմ զգում ինձ։

Ջեյմսը մի քանի վայրկյան նայեց նրան, ապա ասաց.

— Ֆեթեմ, ինչո՞ւ ես դու ինձ այդպես նայում։

— Ես, չէ՞, ոչ մի բան չեմ նայում։ Ես ոչ մի բան չեմ նայում։

Ջեյմսը մի քանի վայրկյան լուռ նայեց նրան։ Ապա ասաց.

— Ֆեթեմ, ես ուզում եմ, որ դու ինձ ասես, թե ինչ է կատարվում։

Ֆեթեմը ոչ մի բան չասաց։ Նա միայն նայեց նրան։ Ջեյմսը նայեց նրան։ Ապա նա ասաց.

—

Կառավարութիւնը չարաթ օր տատարակեց կարգ մը թուականներ որոնք ցոյց տան թէ երկիրը ինչ վնասներ կրած է դործադուլին պատառաս.— 2 միլիոն թոն հանքածուխ, 0 հազար թոն մետաղ, 305 հազար թոն պողպատ :

★ Ձան Ֆոսթըր Տալիս, Ամերիկի յայտնի հանրապետականը եւ արտաքին նախարարին խորհրդականը, չարաթ օր տեսակցեցաւ փավար տը Կուլի, Լէոն Պլումի եւ Լէոն Ժուհոյի հա «Ֆրանսայի ներքին կացութեան մասին բարեացակամ տեղեկութիւններ ստանալու համար»: Համաձայնար կուսակցութիւնը չափազանց դժգոհ է Ամերիկացիներու այցելութենէն: Խորհրդարանի համաձայնավար խմբակցութեան անունով, Պ. Բէյմոն Կոհ, չարաթ օր փորձեց բանաձեւ մը քուէարկել տարաղոքելու համար որ «Ամերիկացիները փաթիզ կուգան հրամանատարներ արձակելու Ֆրանսային զոր կը կատեն իրենց դաղթավայրը»: Ելմտական նախարար Բլում Մայէր բաղդեց որ նախատական խօսքերնկ'արտասանուին բարեկամ պետութեան մը հասչին: Բանաձեւը չընդունուեցաւ :

★ Ներքին նախարար Ժիւլ Մոք, չարաթ օր Տէյլի Մէյլի մասնաւոր թղթակիցին ըսած է հետեւեալ յայտարարութիւնը.— Կռիւը չհեցանք, կացութեան տէրն եմ հիմա: Շնորհիւ խորհրդարանին ձեռք առած միջոցներուն, 240.000 զինուորներ դրօշի տակ կանչուած են եւ կառավարութիւնը այլեւս ի վիճակի է օդնութեան հասնելու Ֆրանսայի որեւէ մէկ նահանգին եթէ պէտք տեսնուի: Երկաթուղիներու պաշտօնեաներուն մեծ մասը հարիւրին հինգր գործադուլի մէջ է: Գործադուլներու ինչպէս նաեւ սահմանադրութեան դէմ ըրոստահնալու այս արշաւը, իմ կարծիքովս, մի – ջազգային ձեռնարկ մըն է եւ իր նպատակն է վիժեցնել Մարշըլի ծրագիրը: Համայնավարները աշխատեցան «փոթորիկ» ստեղծել հարաւային Ֆրանսայի այն նահանգներուն մէջ որոնք սահմանակից են Իտալիոյ , նման արշաւ մը սկսաւ այդ երկրին մէջ» :

Լոնտոնի խորհրդաժողովը

Խորհրդաժողովին չարաթ օրուան նիստին ընթացքին Ամերիկայի, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարները որոշ կերպով հասկցուցին Մոլոթովին որ հրաժարի ընդհանուր խօսքերէն եւ զրական առաջարկներ ներկայացնէ օրակարգի խնդիրները լուծելու համար: Ներկայ չարաթուան ընթացքին արեւմտեան երեք պետութիւնները պիտի չարունակեն այդ քաղաքականութիւնը եւ պիտի հարցնեն խորհրդային պատասխանատուները — կ'ուզե՞ք որ համաձայնութիւն դոյանայ, թէ ոչ »:

Մօտաւորապէս երկու ժամ տաք վիճաբանութիւն տեղի ունեցաւ՝ խորհրդաժողովին օրակարգի պատրաստութեան եւ աշխատանքի ձեւերուն մասին: Այդ վիճաբանութենէն ետքն էր որ Մար – չալ խնդրեց Մոլոթովէն որ անտեղի դժուարութիւններ չյարուցանէ եւ դրական քանաձեւ մը առաջարկէ երկուշաբթի (երէկ) Դերմանիոյ անտեսական միացման հարցին վերաբերեալ :

Վիճաբանութիւնները սկսան այն պահուն երբ Մոլոթով դարձեալ դիտել տուաւ որ հատուցումներու խնդիրը չափազանց կարեւոր է Խորհրդ. Միութեան համար: Ինչպէս յայտնի է, երեք դաշնակիցները բոլորովին հակառակ են այդ պահանջին: Մարշըլ, Մոլոթովի խօսքերէն վերջ, յայտարարեց .— Մեր նպատակն է Նորէն ծայրէն սկսիլ եւ դրական արդիւնք մը ձեռք բերել: Խորհ. պատուիրակութիւնը չընդունիր այն «յատակագիծը» զոր երեք պետութիւնները պատրաստելով ներկայացուցին իրեն, թոյլ տալով բնականաբար որ պէտք եղած բարեփոխումները , սրբագրութիւնները կամ յաւելումները կատարէ անոր մէջ: Պատուիրակութիւնը համապարփակ ծրագիր մը ներկայացուցած չէ տակաւին »:

Մոլոթով յայտնեց թէ նոր բանւիք չունի :

ՀՐԵԱՆԵՐԸ «ՊԱՏԵՐԱԶՄ» ԿԸ ՑԱՑՏԱՐԱՐԵՆ ԱՐԱԲՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ ...

Պաղեստինի Հրեաները, չարաթ օր, «ընդհանուր յարձակողականի» սկսան Արաբներուն դէմ՝ Թել-Ավիվ եաֆա ճակատին վրայ: Յարձակումը տեղի ունեցաւ հրացաններով, ռումբերով, ձեռնառումբերով եւ դնդացիրներով: Բազմաթիւ մեռեալներ եւ վիրաւորեալներ կան երկու կողմէն: Կռիւը սկսաւ առաւօտեան ժամը տասնին : Հրեաները օդը հանեցին երկսարկանի չէնք մը: Ոստիկանութիւնը միջամտեց : Հայֆայի մէջ ռումբ մը ինկաւ արաբական վաճառատան մը վրայ եւ սպաննեց 11 հոգի :

Պաղեստինի «պատերազմը» կը չարունակուի ինչ օրէ ի վեր : Մինչեւ հիմա սպաննուած են 34 Հրեաներ , 23 Արաբներ եւ 2 Հայեր : Վիրաւորեալներուն թիւը հարիւրներու կը հասնի, նկատմամբ վնաս՝ մօտաւորապէս մէկուկէս միլիոն սթերլին :

Թել Ավիվի Հաթեկվահ եւ եագուպ թաղամասերուն մէջ բազմաթիւ հրէական տուներ կրակի տրուեցան: Հականա դաղտնի ընկերակցութիւնը կը հատատէ թէ կացութիւնը հետզհետէ ծանրանալու քնոյթ կը ստանայ :

Հրեաները լրեց անկախութեան օրը տօնելու սկսան չարաթ իրիկուն :

Սաէնի մէջ (կարմիր Ծով) խռովութիւնները տեւեցին հինգ օր, մեռած են 55 հոգի: Իթիոպիական կառավարութիւնը զինուոր զրկած է անդոր – րութիւնը վերահաստատելու համար :

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՂԱՒԱՒ

ՋՕՐԱՎԱՐ ԼԸՔԼԷՒԻ դաղաղը կերակի կը հանդիսէր Ցաղթութեան Կամարին տակ: Բազմա – հազար ժողովուրդը տողանցք կը կատարէր ամ – բողջ օրը: Ժամր 3ին դաղաղը զինուորական պատիւներով փոխադրուեցաւ Նոթր Տամի եկեղեցին: Ցուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երէկ: Ներկայ էին հանրապետութեան նախադահը եւ կառավարութեան անդամները:

ՊԵԼՃԻՔԱՑԻ կառավարութիւնը այս չարթու յայտարարութիւն մը պիտի ընէ տարադիր Լէո – փոլտ Թադաւորին մասին: Ցայտարարութիւնը պիտի անդարտ արձակէ զինքը, թէեւ պիտի քննադատէ իր 1940ի սխալ քաղաքականութիւնը: Ընկերվարականները հակառակ են իր վերադարձին զոր կաթոլիկները կը պաշտպանեն ջերմօրէն :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ կառավարութիւնը արգիլեց զէնքի եւ ռազմանիւթի արտածումը դէպի Մերձաւոր Արեւելք: Գահիրէի մէջ Արաբ ներկայացուցիչ մը յայտարարեց թէ հակառակ Ամերիկայի արգելքին, Պաղեստինի Հրեաները զէնք պիտի ստանան տարբեր միջոցներով :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ վարչապետը մարաչախտ Թիթօ չարաթ օր Պուտափէշթի հասաւ՝ պաշտօնական այցելութեամբ: Իրեն կ'ընկերանան եմտա – կան եւ ներքին նախարարները: Կը կարծուի թէ այցելութեան նպատակն է բանակցութեան դաշնադիր մը կնքել երկու երկիրներուն միջեւ:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ռուսական գօտիին մամուլը նորէն կրակ կը տեղայ Ամերիկայի եւ Անգլիոյ դէմ: «Արեւմտեան Դաշնակիցները կուզեն անկախ գերման պետութիւն մը ստեղծել, կը զրկ թակռիչէ Րուհրաուեր: «Հիթլէրի անպայման անձնատուութենէն երկու տարի վերջ, մեր ժողովուրդին կը սպառնայ նոր սարսափ մը, կը զրկ համաւար Նոէս Տոյչլանտ օրաթերթը: Օտար պետութիւնները ծրագիրներ կը մշակեն Գերմանիոյ նախ բաժնելու եւ նոր պետութիւն մը ստեղծելու արեւմուտքի մէջ Ֆրանքֆորթի մայրաքաղաք նշանակելով » :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի օրկանին,

ՀԱՑԱՍՏԱՆ Ա. թիւը (Նոյ.)

ձոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ, ՀԱՑԵՐԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ :

Վաթչական հասցէ.— H. Palouyan, 43 rue Richer, Paris :

Հասով կը ծախուի հայ դրատուներէն՝ Հր. Սամուէլ 51 rue Mr. le Prince, Հ. Բալուեան 43, rue Richer, Մ. Պարսամեան 46 rue Richer, լրագրավաճառ կրպակները՝ St. Denis, St. Michel, Petits Carreaux, rue des Fêtes, rue Piat, Palikao :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Պ. Հ. Կ. Մաչի Օգն. մասնաճիւղը եւ Փարիզի Հայ Տիկնաց Միութիւնը կազմակերպած են պարահանդէս մը, 8 փետրուար 1948ին «Lutétia»ի չքեղ սրահներուն մէջ Bld. Raspail: Կը խնդրուի նկատի առնել այդ թուականը :

Պ. ՎԱՀՐԱՄ ՄՈՍՏԻՉԵԱՆի ամուսնութեան առթիւ Տէր եւ Տիկին Արտաշէս Գալայճեան եւ Տէր եւ Տիկին Արամ Պատմաճեան 1000ական ֆր. կը նուիրեն Ներսպաղի Ժողովին : Սառնալ «Ցառաջ»էն :

5700 Ֆրանքով

Կրնաք կարել տալ ձեր հագուստը
Զափի վրայ, երկու փորձով
Եթէ կերպասը բերէք մեզի եւ տասը օրէն
կ'ունենաք զայն

ԱՑՐԵՐՈՒ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դիմել DORMES , 5 Rue St. Apolline
Paris—Métro Strasbourg–St. Denis Հեռ. Tur. 83-63

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e

Մեր թաժանորդներուն

Վերջին գործադուլներուն հետեւանքով հաղորդակցութիւնները եւ փոստար առնական ըլլալով շատեր չկրցան ժամանակին մաքրել իրենց բաժանորդագրութեանց հաշիւները :

Վարչութիւնս մինչեւ Դեկտեմբեր 31 կ'երկարաձգէ իր պայմանաժամը այդ կարգի անվճար հաշիւներուն համար , թերթերը դադրեցնելէ առաջ :

Այս առթիւ ներդործութիւն կը խնդրէ նաեւ իր բոլոր բաժանորդներէն, կամքէ անկախ պատահած անկանոնութեան համար : Մասնաւորաբար իր չորրդի (13րդ) նամակատուփը ամէնէն ուշ վերադարձած բլլալով շատեր չեն ստացած իրենց թերթերը, որով բոլորին պայմանաժամը 8 օրով առաջ տարուած է քան օրինի :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը, այս հինգշաբթի, ժամր 9ին, Sociétés Savantes-ի մէջ: Կարեւոր օրակարգ : Հայերէնի դաս, 8—9:

ՆԿԱՐԻՉ Պ. ԺԻՐԱՑՐ ՓԱՒԱՄՈՒՏԵԱՆի նկարահանդէսին բացումր կը կատարուի յառաջիկայ չարաթ օր, 13 Դեկտեմբեր ժամը 3ին, Սթիւտիօ Ալէմշահի մէջ 19a Rue Caumartin, Paris (9), հովանաւորութեամբ Ֆրանքօ – Ամերիկեան եւ կարդադիր յանձնախումբի եւ նախադահութեամբ Պ. ԱՐՇԱԿ ՁՕՊԱՆԵԱՆի :

Նկարահանդէսը որ պիտի տեւէ մինչեւ Դեկտեմբեր 23, բաց է ամէն օր ժամը 10էն 1, եւ 3էն 7: Կիրակի օրերը ժամը 3էն 7:

ԳՈՑԱՄԱՐՏ

ՇԱՏ ՓՆՏՈՒՈՒԱԾ, վերջապէս լոյս տեսած է 1948 տարեշրջանի (13րդ տարի), Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի ԳՈՑԱՄԱՐՏ օրացոյցը: Այլազան եւ ճոխ բովանդակութիւն , (պատմական, աշխարհագրական, յեղափոխական եւայլն): Ապահովեցէք հիմակուընէ ձեր շրջանի Նոր Սերնդական – ներէն : Գին 100 Ֆրանք :

ՀԱՄՈՎ ԵՒ ԸՆՏԻՐ
ԵՐՇԻԿ ԵՒ ԱՊՈՒԽՏ

եթէ կ'ուզէք ունենալ ձեր կաղանդի եւ Նոր Տարուան սեղանին վրայ

Դիմեցէք վստահութեամբ՝
ԽԱՉԻԿ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆի
Նախապատերազմեան լաւագոյն տուներէն մէկը:
24, Rue Jules Verne, Sevran:

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԻԼԻԱ

Որ բոլորած է իր բանամեակը եւ տիքա–
ցած արդար համբաւի մը,
Պատրաստ է գոհացնելու իր ամէնէն զբաղուարահան յաճախորդները իր համադամ
կերակուրներով ու բազմապիսի աղանդերներով
Հեռաձայն TRI 31 - 62
24, Rue St. Lazare, PARIS (9)

T. S. F.

Զինուորական ծառայութենէ վերադարձած ըլլալով՝ դարձեալ կր ստանձնենք T. S. F.ի եւ ոեւէ մեքենական, ելեկտրական գործերու վերաբերեալ ապսպրանքներ, Փարիզ – արուարձաններ :Իսկ գաւառէն յանձնարարութիւնները սիրով կը կատարենք :

Եթէ կը փափաքիք՝ T. S. F.ի արդիական եւ ապահովուած գործիք մը ունենալ ,կամ նորոգել տալ ձեր ունեցածը, փոփոխութիւններու ենթարկել :

Եթէ կ'ուզէք գնել՝ փիւռփներ, բարձրախօսներ եւ այլ կազմածներ վերջին նորաձեւութեամբ:

Եթէ հանդէսներու, բեմերու, լուսավառութեան եւ ձայնարձակներու զետեղման համար վկայեալ արուեստագէտի մը պէտքն ունիք

Մի՛ վարանիք, մեզի դիմեցէք վստահօրէն. ամէն օր՝ ժամը 18էն վերջ, կամ գրել հետեւեալ հասցէին՝ ԱՐԱՔ Ե. ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
12 Rue Martin Bernard, PARIS (13)

Ազատ

ՕՐԱԹԵՐԹ

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Dameme — PARIS (13e)
Տար. 1200, 6ամս. 650, Լրտ. 15 տող. կամ 3 անգ.
Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 10 Décembre 1947 Չորեքշաբթի 10 Դեկտ.

4ոմ. Տարի — 19e Année N° 5210-Դրկ 2ԺԳ4ն թիւ 819 Եւրոպայի՝ Շ. ՄԻՍՍԱԿԵԱՆ գին՝ 5 ֆր.

ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱՒ

ՀԱՅՈՑ ԱՆՑՈՐԴԸ ՄԸ ՀԱՏ

— Շորտսեփեան մեր առաքելութիւնը վերջացուցած է, ու կը մեկնի Ամերիկա, ըսին մեզի Հայ Գործակալութեան մէջ։ Ինչո՞ւ կը մեկնի, ինչո՞ւ կը վերադառնայ Ամերիկա, հարցուցինք։

— Ան չէ՛ր կրնար ուրիշ բան ընել, պատասխանեցին մեզի։ Ան ինքզինքը կը նուիրէ միայն հայ գործին։ Ան կը հաւատայ, որ Ամերիկա կրնայ ամէն բան ընել հայ գործին համար

ըը քաղաքական անձնատուրութեանց հետ մեծ չափազրգռութիւն ստեղծած են: Մանաւանդ իր խոսակցութիւնը զօրավար տը Կոլ հետ կ՚ենթատրէ դիւանագիտական կարեւոր դէպք մը, քանի որ զօրավարը պաշտօնական որեւէ դիրք չունի այսօր: Կարդ մը շրջանակներու մէջ կը տիրէ այն կարծիքը թէ տը Կոլ «մօտաւոր ապագային պիտի ըլլայ Ֆրանսայի վարչապետը»:

Լոնտոնի խորհրդաժողովը

ՄՈԼՈԹՈՎ ԿԱՄԲԱՍՏԱՆԷ

Խորհրդաժողովին երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ Մոլոթով պահանջեց տասը միլիառ տոլար պատերազմական հատուցում Գերմանիայէն ինչպէս նաեւ Գերմանիոյ բրիտանական եւ ամերիկեան գօտիներու միացեալ վարչութեան լուծումը:

Մոլոթով այս առաջարկները կը ներկայացնէր պատասխանելու համար Ամերիկայի արտաքին նախարար Մարշըլին որ անցեալ շաբաթ օր կր խնդրէր խորհրդային ներկայացուցիչէն որ «դրական բաներ ըսէ» խորհրդաժողովը իր ներկայ անելիքն դուրս բերելու համար:

Մոսկուայի արտաքին նախարարը ծանր բառերով ամբաստանեց ոչ միայն Անգլիան եւ Ամերիկան, այլեւ Ֆրանսան:

Խորհրդաժողովը զուգահեռուած է դրաղելու համար Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ դաշնագիրներով, բայց վիճաբանութիւնները կը դառնան Մարշըլի ծրագրին չուրջ:

Մոլոթով կր բացատրէ որ երկու գլխաւոր դաշնակիցները բոնաբարած են Փոցտամի համաձայնութիւնը (1945): Անգլիա եւ Ամերիկա ինչպէս նաեւ Ֆրանսա, «չատ առաջ կ՚երթան» իրենց ինքնակամ զործունէութեամբ եւ կ՚արդիլեն Գերմանիոյ տնտեսական վերականգնումը եւ խաղաղութեան ամրացումը Եւրոպայի մէջ: Անգլիա եւ Ամերիկա արդէն սկսած են Գերմանիոյ վերազարձնել իր ճարտարարուեստական միջոցները՝ իրենց յոյսը դնելով հիթլէրական շրջանակներու օժանդակութեան վրայ: Այս տեսակ քաղաքականութիւն մր առիթ կը ստեղծէ կարդ մը օտար շրջանակներու որ արեւմտեան Գերմանիան ու մասնաւորաբար Րուրի նահանգը օգտագործեն իրրեւ ռազմագիտական խարիսխ մը ամբողջ Եւրոպային տիրապետելու համար, կ՚ըսէ Մոլոթով: Ցետոյ կր յարձակի Մարշըլի ծրագրին վրայ «որ սպառնալիք մըն է գերմանացի ժողովուրդին համար» եւ կը բողոքէ որ «Միացեալ Նահանգներու եւ Անգլիոյ կառավարութիւնները կ՚աշխատին Գերմանիան բաժնել»:

Անգլիոյ կողմէ Մոլոթովի պատասխան տուաւ Լորտ Փէթրնըմ (Պէվինի բացակայութեան) եւ ըսաւ որ խորհրդային արտաքին նախարարը» կր խեղաթիւրէ իրականութիւնը»: Ֆրանսայի արտաքին նախարարը նոյնպէս բողոքեց եղած ամբաստանութեան դէմ:

Մոլոթով, յետոյ, կրկնեց իր տասը միլիառ տոլարի պահանջը: Այս դումարը, համաձայն Մոսկուայի հաշիւներուն, Գերմանիան պարտաւոր է վճարել իր ընթացիկ արտադրութիւններէն:

Ամերիկայի եւ Անգլիոյ ներկայացուցիչները դիտել տուին որ այդ դումարը անընդունելի է:

Մոլոթով իր պահանջները կր խտացնէ հետեւեալ ձեւով.— Ա.— Կր նշանակուի կեդրոնական մնտեսական մարմին մը Գերմանիոյ ամբողջութեան համար՝ քառեակ գօտիներու հրամանատարներու հակակշիռին ենթակայ: Բ.— Րուրի ճարտարարուեստը կ՚ենթարկուի Զորս Մեծերու հակակշիռին: Գ.— Ապրանքներու ազատ փոխանակութեան ամբողջ Գերմանիոյ մէջ: Դ.— Կը ըուծուի անգլեամերիկեան միացեալ գօտիներու վարչութիւնը: Ե.— Կր գրաւուին բոլոր գործադրանները եւ մանարանները:

Խորհրդաժողովը այսօր պիտի զբաղի այս խնդիրներով:

★ *Եթէ խորհրդաժողովը ձախողի — անհաւանական չէ — Ռուսիա Պերլինի մէջ պիտի նշանակէ գերմանական կառավարութիւն մը, իսկ Անգլիա եւ Ամերիկա, անջատ կառավարութիւն մր պիտի նշանակեն արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ: Խորհրդաժողովին չրջանակները չափազանց յոռետես են:*

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ խորհրդարանը այս չաբթու պիտի քուէարկէ Ֆրանսայի, Իտալիոյ եւ Աւստրիոյ 597 միլիոն տոլար յատկացնելու առաջարկը: Եր-կուշաբթի օրուան վիճաբանութեանց ընթացքին, կարգ մը երեսփոխաններ քննադատեցին Ֆրանսայի համայնավարները: Պատերազմական նախարարը 490 միլիոն տոլարի յատկացման վարկ մր խնդրեց Գերմանիոյ ամերիկեան բանակին ծախքերուն համար:

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԷն կր հաղորդեն որ հրէական գործակալութիւնը սկսած է արձանագրել 17էն 25 տարեկան Հրեաները, «յանուն ապահովութեան»: Մօտաւորապէս 70.000 հոգի պիտի արձանագրը-ուին: Արաբները ալ, իրենց կարդին կամաւորական ուժ մը կր կազմակերպեն եւ մանաւանդ պահակախումբեր նշանակուած են արաբական թաղամասերուն համար: «Պատերազմը» կը շարունակուի Հրեաներուն եւ Արաբներուն միջեւ: Մինչեւ հիմա սպաննուած են 99 հոգի: Արաբական մամուլը կր շարունակէ իր պայքարը բաժանման ծրագրին դէմ: Կ՚ըսուի թէ 20.000 հոգինոց արաբական բանակ մը գոյութիւն ունի: Արաբական եօթը պատերազմական խորհուրդը դաղտնի ժողովներ կը դումարէ Գահիրէի մէջ:

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ վարչապետը, մարաջախտ Թիթօ որ երկուշաբթի օր Պուտափէշթ հասաւ, յայտարարեց որ Պուլկարիոյ եւ Հունգարիոյ հետ ստորագրուած բարեկամութեան դաշնագիրները պիտի արդիլեն աշխարհակալ պետութիւնները որ «պզտոր ջուրի մէջ ձուկ որսան»: Մարաջախտը ըսաւ որ մօտ ատենէն նման դաշնագիր մը պիտի կնքուի նաեւ Ռումանիոյ հետ, բայց հերքեց այն զրոյցը թէ Դանուբեան երկիրներու խմբակցութիւն մը կր կազմուի:

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ Փարիզի իր բնակարանին մէջ մեռաւ Ֆրանսացի յայտնի թատերագիր Թրիսթան Պեռնար: 81 տարեկան էր: Գրած է մօտաւորապէս քառասուն թատերգութիւններ:

ՍԹԱՍԷՆ, նախազահական թեկնածուն ձայնասփիւռի վրայ խօսելով երկուշաբթի գիշեր, ըսաւ որ Ռուսիա կ՚ուզէ արդիլել Եւրոպայի վերականգնումը եւ յանձնարարեց որ Ամերիկա որեւէ չուզարկէ Խորհրդային Միութեան:

Շարժումներ

Ամէն տարի, Ֆրանսայի նախկին պատերազմիկները հոգեհանգստեան պատարագ մատուցանել կուտան իրենց կորսուած ընկերներու յիշատակին: Տէսինի մէջ, անոր նախաձեռնութիւնը «Մէտայէ Միլիթէր»ներու խմբակցութիւնն է որ կը ստանձնէ: Ու ամէն անգամ, Ֆրանսացի մեր բարեկամները չեն մոռնար հրաւիրել հայ Մարտիկներու Միութիւնը եւ Ֆր. Բանակի Հայ Ռազմիկներու ընկերակցութիւնը: Նոյեմբեր 23ի կիրակի օրը Տէսինի մէկ մասը ռօնական օրերու կ՚երթայ: Ցանկ ստացած էր:

Նախկին ռազմիկները, զերիներու եւ տարագրեալներու ներկայացուցչութիւնները՝ ամէն մէկը իր միութեան դրօշակներով: Ցետոյ նուագախումբը կապոյտ չապիկով ու գեղին փողկապով, միատեսակ հագուստներով:

Դիտելի էր որ, Կովկասեան բանակի հայ մարտիկներու կողմէն ոեւէ մէկը չկար, հակառակ իրենց ուղղուած հրաւէրին: Հայկ. եռագոյնը, այս անգամ, չծածանեցաւ Ֆրանսական դրօշներուն քով, որ միշտ եղած էր միասին: Կը ցաւինք իրենց այս անտարբերութեան վրայ, եւ կը թեյադրենք որ, գոնէ ուրիշ անգամ, արթնանան ...: Ֆրանսացի նախկին ռազմիկներու նախագահը սիրով մեզի կը մօտենայ եւ ջերմօրէն կը սեղմէ հայ ռազմիկներու նախագահին՝ ընկեր Մ. Կարապետեանի ձեռքը, չնորհաւորելով որ՝ հայ ռազմիկները միշտ պարտաճանաչ ձեռք ձեռքի կը քալեն Ֆրանսացիներու հետ:

Եկեղեցի կր մտնենք լուռ ու երկիւղած: Խոշոր դադաղ մը եկեղեցիին մէջտեղը եւ վրան՝ դինուորի սաղաւարտ մը: Ով որ դինուոր եղած է դիտէ այդ դաղաղին խորհուրդը:

Վարդապետը, եկեղեցիին մէջ անդամ, իր չնորհակալութիւնը յայտնեց հայ ռազմիկներուն, որոնք կռուեցան նոյն դրօշին տակ իրենց Ֆրանսացի ընկերներուն հետ: Պատարագէն ետք ռազմիկներու թափօրը ուղղուեցաւ մեռածի դործադրանին պատկանող սրահը, Դինեճօնի սեղաններուն չուրջ: Հայ ռազմիկներու ներկայացուցչութիւնը յարգանքով ընդունուեցաւ նաեւ հոն: Ծանօթացանք այս երկրին, եւ պարտաւոր ենք ընթանալ առնոց հետ, կողք կողքի, ինչպէս ռազմի դաշտին վրայ, ուր Հայը կռուեցաւ, եւ չատեր ինկան ու չատեր՝ զերութեան մը ծանրութիւնը կրեցին իրենց ուսերուն վրայ: Ջմռռնանք մեր զոհերը, եւ մանաւանդ՝ անոնց յիշատակի օրը ...:

×

Նոյն օրը, կէսօրէն ետք տեղի ունեցաւ ծնողական ժողով մը, Հ. Ց. Դ. Տան վարի սրահին մէջ: Դպրոցի կրթական մարմնի հրաւէրով էր որ այդ ժողովը տեղի ունեցաւ,— պարզելու համար կրթական մարմնի գործունէութիւնը, աշակերտութեան թիւը, եւ դժուարին խնդիրները՝ կապուած կրթական գործին:

Կապոյտ Աչքի հովանաւորութեամբ եւ իր դանձէն նիւթական մասնակի օժանդակութեամբ՝ Տէսինի դպրոցը երկու տարի կ՚ընէ որ կը չարունակուի, Տէր եւ Տիկին Փափազեանները տքնաջան աշխատութեամբ: Այս տարի, դպրոցի աշակերտութեան ընդհ. թիւն է՝ 120 հոգի, որոնք, ամէն երեկոյ, Հ. Ց. Դ. Տունը կր դիմեն Սուրբ Մեսրոպէն ետք մը կորզելու...

Դիտողութիւն մը սակայն: Կապոյտ Աչքը երբ նկատի առաւ այդ դպրոցին բացումը, հաճոյացած էր որ, հայ ծնողքներն ալ, հաւասար չափով, թեւ ու թիկունք պիտի կանգնին այդ դպրոցին, չարունակելու համար հայ դրին ուսուցումը հայ երախաներու եւ պատանիներու ուղեղներէն ներս: Կիրակի օրեայ ծնողական ժողովը, սակայն, չարդարացուց այդ ենթադրութիւնը: Հոն չէին չատերը այն ծնողքներէն, որոնց զաւակները Կապոյտ Աչքի դպրոցը կը յաճախեն: Եւ այս՝ հակառակ իրենց ուղղուած հրաւէր-նամակին:

Եթէ հայ մայրն ու հայրիկը կը կարծեն որ կրթական գործ ստանձնելէ վերջ, նիւթական ու բարոյականն ալ կապոյտ Աչքի տիկիններուն ու օրիորդներուն ուսերուն վրայ պիտի ծանրանայ, իրրեւ դիտող, դատապարտելի է իրենց այդ վիճակը: Տէր Զօրի անապատներուն մէջ հայ կինը իր երախային հայերէնն կը տորվեցնէր, իսկ հապա, ովքե վիճակուն տիկին Հայոց, չէ՞ր կրնար ներկայ ըլլալ՝ գոնէ հայ երախային երգը եւ կամ պատասխանութիւնը քաջալերելու:

ՈՐՍՈՐԴ

Մեր բաժանորդներուն

Վերջին գործադուլներուն հետեւանքով հաղորդակցութիւնները եւ փոստը անկանոն ըլլալով չատեր չկրցան ժամանակին մաքրել իրենց բաժանորդագրութեանց հաշիւները:

Վարչութիւնս մինչեւ Դեկտեմբեր 31 կ՚երկարաձգէ իր պայմանաժամը այդ կարգի անձնաց հաշիւներուն համար, թերթերը դադրեցնելէ առաջ:

Այս առթիւ ներողութիւն կը խնդրէ նաեւ իր բոլոր բաժանորդներէն, կամքէ անկախ պատահած անկանոնութեան համար: Մանաւանդ իր շրջանէ (13րդ) նամակատունը ամէնէն ուշ վերադարձած ըլլալով չատեր չեն ստացած իրենց թերթերը, որով բոլորին պայմանաժամը 8 օրով առաջ տարուած է ըստ օրինի:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ կեդր. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի քոյր կոմիտէներու ընկերները այս չաբաթ երեկոյ Դեկտեմբեր 13ին, ժամը 8.30ին ընկերվարականներու սրահը, 9 rue Victor Massé: Կը խօսի ընկեր ՎԱՐԴԳԷՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ: Ներկայանալ անդամատեսրով:

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը, այս հինդշաբթի, ժամը 9ին, Sociétés Savantesի մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Հայերէնի դաս, 8—9:

Ներկայ պիտի ըլլայ ընկերը ՎԱՐԴԳԷՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ:

ԿՐՔՆՈՊԻ Հ. Ց. Դաշնակցութեան եօթնեղբայրեան ենթամասիւն ցաւակցութիւն կը յայտնէ այրի տիկնոջ Սաղաթէլեանի եւ պարագաներուն ընկեր Ե. ՍԱՂԱԹԷԼԵԱՆի կսկծալի մահուան առթիւ:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Աւետիս Ահարոնեանի Ամբողջական գործերուն

Տաս հատորներով, (միջաքանչիւրը 400—450 էջ) որոնց մէջ ամփոփուած պիտի ըլլան հեղինակին բոլոր գեղարուեստական գործերը՝ վէպեր, պատմուածքներ, համբորդութիւններ, թատերդութիւններ, քաղաքական օրագիրը եւայլն: Լոյս տեսած են արդէն հատորներ առաջին, երկրորդ եւ չորրորդ: Մամուլի տակ է եւ չուտով լոյս կը տեսնէ երրորդ հատորը:

Բաժանորդագրուողները կը ստանան լոյս տեսած երեք հատորները եւ յաջորդաբար մնացեալ հատորները:

Բաժանորդագրուելու համար դիմել.— Փարիզի մէջ՝ «Ցառաջ»ի խմբագրութեան կամ Հրանտ Սամուէլի գրատան, 51 rue Monsieur le Prince, Մարսէյլի մէջ՝ Տիկին Հ. Զաթիկեանի, 5 rue Agent Leon Galy, Beaumont եւ Տիկին Շ. Թեւեանի, 8 rue Pierre Guys, Beaumont, Իտալիոյ մէջ՝ Տօքթ. Ե. Արզումանեան, 3 Via Capellari, Milan:

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 11 Décembre 1947 Հինգշաբթի 11 Դեկտեմբեր

ԺԹ. ՏԱՐԻ — 19e Année N° 5211-Նոր շարքի թիւ 820 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

ՌՈՒՍԻԱ ԿԸ ԽԶԷ

իր առեւտրական բանակցութիւնները Ֆրանսայի հետ

ՖՐԱՆՍԱ ԿԱՐՏԱՔՍԷ ԽՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ՅԱՆԳՆԱԺՈՂՈՎԻՆ ԱՆԴԱՄՆԵՐԸ

Երկու օրէ ի վեր չատ լարուած են խորհրդային կառավարութեան եւ Ֆրանսայի դիւանագիտական յարաբերութիւնները :

Երէքշաբթի օր Ֆրանսական կառավարութիւնը երկրին վաթրեց՝ տասներկու հոգիէ բաղկացած խորհրդային պետական յանձնախումբը որուն մէջ կան զօրավար մը, քանի մը դեղագետներ եւ կարգ մը տորդաս պետական : Յանձնախումբին «խիստ հրատկողութեան տակ» կատ տր լ'էսթ առաջնորդուելով 7.45ի ճեպընթացով մեկնեցան Գերմանիոյ ռուսական գօտին :

Այս արտաքսումէն քանի մը ժամ առաջ Խորհրդային Միութիւնը կը խզէր իր առեւտրական բանակցութիւնները Ֆրանսական կառավարութեան հետ :

Արտաքին նախարարութեան պաշտօնատարը - նէրէն մէկը յայտարարեց որ արտաքսումը հետեւանք է այն խլրդային գործունէութեան որուն լծուած էին Խորհրդային յանձնախումբին կարգ մը անդամներ՝ վտանգելով երկրին ապահովութիւնը : Շեշտուած է մասնաւորաբար դեղագետ Ֆիլաթովի անունը : Պաշտօնատարը բացատրեց որ Նոյեմբեր 27ին կառավարութիւնը խնդրած էր Մոսկուայի կառավարութենէն որ ան կանչէ յանձնախումբը մինչեւ դեկտեմբեր 1 : Պատկան իշխանութիւնները, տեսնելով որ խնդրոյ առարկայ անձերը երբ վիզա չեն ուզած մինչեւ այդ թուականը, արտաքսման հրամանագիրը արձակուած է :

Զերբակալուած եւ արտաքսուած է նաեւ ուրիշ խորհրդային քաղաքացի մը : Բացի յանձնախումբին անդամներէն, մինչեւ հիմա Ֆրանսական սահմանադրութիւնը առաջնորդուած են քանի խորհրդային քաղաքացիներ : Կ'ըսուի թէ վերոյիշեալ անձը պաշտօնեայ էր ռուսական դեսպանատան մէջ. իր անունը եւ ինքնութիւնը դաղտնի կը պահուին :

Ֆրանսական կառավարութիւնը բողոքած է որ Մոսկուայի յուշագիրը հրատարակուած է՝ կառավարութեան ձեռքը տակաւին չհասած :

Իբրեւ անմիջական հետեւանք առեւտրական բանակցութեանց խզումին, Մոսկուա պիտի չյանձնէ յունուարին համար իր խոստացած 25 հազար թոն ցորենը :

Երկու հրկիրներու յարաբերութիւնները սկսան լարուիլ նոյեմբեր 14ին երբ Ֆրանսական իշխանութիւնները «դրաւեցին» Պոորկաւի գաղթականայանը զոր Ռուսերը կ'օգտագործէին ռուս տարագիրներու ներդաղթին համար : Քանի մը օր վերջ Ֆրանս. ոստիկանութիւնը երկրէն կ'արտաքսէր 19 խորհրդային քաղաքացիներ :

Մոսկուայի կառավարութիւնը իր վերջին յուշագրով կը պահանջէ որ Ֆրանսա ետ կանչէ Մոսկուայի ներդաղթի իր յանձնաժողովին անդամները :

Փարիզի խորհրդային շրջանակներուն մէջ կը տիրէ այն համոզումը թէ «Ֆրանսական կառավարութիւնը կ'աշխատի խզել երկու երկիրներու դիւանագիտական յարաբերութիւնները :

ԱՒՏՆԻՒՏԻՆ կը տեղեկացնեն թէ հելլէն ատաքեկիչներու հազար հոգինոց խումբ մը ընդհատումներ ունեցաւ երեքշաբթի օր կառավարական ուժերուն հետ Թրքական սահմանագլուխին մօտերը : Ապստամբները յարձակած են դնդացիր - ներով եւ ձեռնառումբերով :

ՆԱՒԱԳԱՀ ԹՐՈՒՄԸՆ խորհրդարանին ներկայացուցած է՝ միսը եւ քարիւղը բաժնեչափի ենթարկելու առաջարկ մը : Նախագահ Նոյնպէս արտօնութիւն կը խնդրէ դներու համար երկրին ցորենի ամբողջ հունձքը՝ Թղթադրամին արժեզրկումը կասեցնելու եւ Եւրոպային օգնելու համար : Շաբաթուան ընթացքին խորհրդարանին պիտի ներկայացուի՝ յառաջիկայ չորս տարուան մէջ Մարշըլի ծրագրին դործադրութեան համար 16 միլիառ տոլար յատկացնելու ծրագիր մը :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԻ ԻՐԱՒՈՒՆՔ

Հետաքրքիր օրեր կ'ապրի Ֆրանսայի Ազգ. Ժողովը : Կարծեմ իր գոյութենէն ի վեր չէր տեսած այսքան ոգեւորութիւն ու այսքան քաղաքավար ? ոգեմաքսութիւններ :

Մարդիկ, համբերութեամբ, օրը առնուազն 20 ժամ կը վիճին : Միայն պարոն Նախագահին ակնոցները կան որ «բողոքելով կը մեկնին» խնչպէս ժամանակին մեր Ազգ. Ժողովէն նոյն ձեւով կ'առնէր կը քալէր ձիհատկիւլեանը :

Այս ոգեկան աշխատանքը՝ որպէսզի կարգ կանոն դրուի գործադուլի իրաւունքին մէջ :

Կառավարութիւնը որ «մարդասպան» տիղուոր առացած է որովհետեւ կ'ուզէ ատոհման մը տահմանափակել այդ իրաւունքը, կ'աշխատի իր կարդին համոզել ժողովականները թէ որեւէ նպատակ չունի ոտնձգութիւնները կատարելու այդ բնական ու տահմանադրական իրաւունքին դէմ :

Մենք ալ դուրսէն կոյնքան ոգեւորութեամբ կը հետեւինք վիճաբանութիւններուն եւ կը համբենք քուէները— մինչ 183 413ի դէմ : Երբեմն կը փորձուինք «միջամտել», ու «խելք սորվեցնել» — Հայու խելք, ինչո՞ւ չէ, այս մեծամեծներուն, որոնք չաբաթներէ ի վեր չեն կրնար թնճուկը քակել :

Զախերը կը ճգնին վերկել գործադուլներու իմաստութիւնը : Լա՛յն, լա՛յն ազատութիւններ չնորհելով աջ ու ձախ : Իսկ կեդրոնի դէմքի ապտները կ'ուզին գոնէ պզտիկ մը կրճատել այդ իրաւունքները :

Եթէ ես կառավարութեան տեղն ըլլայի — Աստուած ջնէ — ձեռքով - տոքով կ'ընդունէի աշխարհի դեմոկրատիին տիպարը համարուող ծանօթ երկրին տահմանադրութիւնը որուն երբեք դէմ չեն կրնար ըլլալ 183ը — եւ գործադուլը կը ղրկէի գործադուլի իրաւունքէն, եւ վէճը կը կատարեալ յաւիտեան յաւիտենից ...

ՍԱՄՍՈՆ

Լոնտոնի խորհրդաժողովը

Խորհրդաժողովին երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ Մոլոթով զանգատ յայտնեց թէ Անգլիա եւ Ամերիկա մեծ չափեր կ'ապահովեն գերմանական հանքածուխը ծախելով եւ գերմանացի ժողովուրդը չօգտուիր որեւէ ձեւով :

Խորհրդային պետաւոր պատասխանատուները իր ամբաստանութիւնը ըրաւ երեք ժամ տեւող վիճաբանութենէ վերջ ատոր :

Անգլիոյ, Ամերիկայի եւ Ֆրանսայի պատասխանները ոչ մէկ պիտի կատարած են Ռուսիոյ պահանջներուն նկատմամբ :

ԹԻՀՐԱՆԷՆ կը հաղորդեն որ վարչապետ Ղաւամ Էս Սալթանէ — որուն կառավարութեան անդամները հրաժարեցան անցեալ չաբթի — տակաւին կը մերժէ իր հրաժարականը ներկայացնել, Շահին եւ ընդհակառակն կը փորձէ նոր կառավարութիւն մը կազմել : Իր հակառակորդները կը պնդեն թէ ան մեծամասնութիւն չի վայելեր խորհրդարանին մէջ :

ԿԻՈՐԿԻ ՄԱԼԻՆՈՎ, Մոսկուայի կառավարութեան անդամներէն մէկը, երեքշաբթի օր յայտարարեց որ բաժնեչափի դրութիւնը պիտի ջնջուի քանի մը չաբաթէն եւ անդեղէնեներու գիները պիտի վերչուին :

ՀԱՄԱԶԱՅՆ Նոր Տէլհիէն ստացուած տեղեկութեանց , պատերազմ մը անխուսափելի կ'երեւայ Հինդիստանի եւ Փաքիստանի միջեւ : Ոչ եւ է համաձայնութիւն չէ գոյացած Քաշմիրի նահանգին մասին : Հինդիստանի կառավարութիւնը վերջնագիր մը յանձնած է Փաքիստանի վարիչներուն , պահանջելով որ վերջ տրուին ահաբեկչական գործողութեանց մինչեւ դեկտեմբեր 22: Մերժումի մը պարագային, Հինդիստան պիտի յարձակի :

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐԸ ՎԵՐՋԱՑԱՆ

կառավարութիւնը յաղթեց

Ֆրանսայի Աշխատաւորներու Դաշնակցութեան վարչական խորհուրդը երեքշաբթի իրիկուն ուշ ատեն տեղի տալով կառավարութեան պահանջին, հրահանգեց բոլոր բանուորներուն եւ աշխատաւորներուն որ վերսկսին իրենց աշխատանքը չորեքշաբթի առտու :

Դաշնակցութիւնը ակամայ, բայց ամբողջութեամբ, ընդունեցաւ կառավարութեան պայմանները որովհետեւ արհեստակցական միութեանց վեց միլիոն անդամներուն երեք քառորդը կը մերժէր ընդհատուիլ գործադուլի առաջարկը :

Սէ ժէ Թէի վարչական խորհուրդը իր երկարատեւ նիստին մէջ կը յայտնէ հետեւեալ միտքերը, ի մէջ այլոց :—

Ընկերներ, չաբաթներէ ի վեր քաջարար կը կռուիք ձեր հացը պաշտպանելու համար : Դուք կը պահանջէիք հարիւրին 20էն 25 առժամեայ նպաստ մը մինչեւ որ նուազագոյն օրավարձ մը նշանակուէր ու եռամսեայ վերաքննութեան մը ենթարկուէր ձեր օրավարձը՝ համաձայն օրուան պէներուն : Կառավարութիւնը եւ իրեն ապաւինած գործատէրները վճռապէս կ'ըմբոժխին գոհացնել ձեր պահանջները : Նոյեմբեր 30ին, Աշխատանքի նախարարը Դաշնակցութեան Խորհուրդին՝ կը ներկայացնէր հետեւեալ որոշումները.— 1500 Ֆրանքի նպաստ մը նոյեմբեր 24էն հաշուելով : Օրավարձերը անփոփոխ պիտի մնային մինչեւ 1 Յունիս 1948, այսինքն մինչեւ այդ թուականը ինչ յատկում ալ տեղի ունենար ապրուստի դիներուն վրայ, պիտի արդիւնաբերութեան ծառայեր : Մենք, ձեր անունով, քաղաք բարձացուցինք : Վերջին չաբթուան ընթացքին դուք մղեցիք բուռն պայքար կառավարութեան մը դէմ որ միջոցներու մէջ խտրութիւն պիտի չդներ եւ իր ոստիկանները կրակ պիտի բանային բանթողներուն վրայ : Այդ պայքարը անօգուտ չեղաւ, կառավարութիւնը նահանջ մը կատարեց եւ Դեկտեմբեր 7ին ներկայացուց իր նոր որոշումները :

Շրջաբերականը յետոյ կը թուէ այն պահանջները որոնք ձեռք բերուած են. ահաւասիկ :—

Ամէն աշխատաւոր, գործադուլին մասնակցած ըլլայ թէ ոչ, պիտի ստանայ ամսական 1500 Ֆրանքի բացառիկ նպաստ մը, նոյեմբեր 24էն սկսեալ, այսինքն երեսից աշխատանքին վերադարձող բանուորները պիտի ստանան մօտաւորապէս 800 Ֆրանք :

Կառավարութիւնը յետս կոչերով օրավարձերը մինչեւ յունիս անփոփոխ պահելու իր նախորդ որոշումը, յանձն կ'առնէ քայլեր առնել որպէսզի հատատարակչութիւն ստեղծուի օրավարձերու եւ օրուան պէներուն միջեւ, մինչեւ 1 Յունիս 1948 :

Կառավարութիւնը պիտի նշանակէ նուազագոյն օրավարձի սակ մը՝ դեկտեմբեր 1էն հաշուելով : Դաշնակցութիւնը պահանջած է ամսական 10.800 Ֆրանք: Ամէն պարագայի դէպի յատկում մը պիտի կատարուի օրավարձերուն վրայ :

Ընտանեկան նպաստը պիտի յատկացուի բոլոր գործաւորներուն, անխտիր, եւ պիտի կրկնապարձուի 22 յատկում մը :

Ահաւասիկ այն արդիւնքները զոր դուք, առանձին, ձեռք բերիք ձեր գործադուլով կ'ըսէ շրջաբերականը :

★Ինչպէս ծանօթ է, գործադուլներու յանձնաժողովը, երկուշաբթի իրիկուն, մերժելով կառավարութեանպայմանները կոչ կ'ընէր բոլոր աշխատաւորներուն որ շարունակեն գործադուլը : Սակայն աշխատաւորներու չափազանց մեծամասնութիւնը կր մերժէր ընթացք տալ այդ հրահանգին : Դաշնակցութեան վերին մարմիններուն մէջ պառակտումը արդէն ծայր տուած է եւ փոփաթը կը կատարուին նոր արհեստակցական միութիւն մը կազմելու առանց համայնավար տարրերու մասնակցութեան : Կոչ եղած է Սէ ժէ Թէի օժանդակ քարտուղար եւ ոչ համայնավար հատուածին ներկայացուցիչ Լէոն Ժուհոյին որ հեռանայ վարչական խորհուրդէն : Քարտուղարը տակաւին անտրամադիր է այդ քայլը առնելու որովհետեւ չուզեր քայքայել արհեստակցականներու վերին կազմակերպութիւնը որ, իր կարծիքով, առիթ ճանապարհ կրնայ մաքրագործուիլ համայնավար տարրերէն :

Սէ ժէ Թէի որոշումը մեծ գոհունակութիւն պատճառած է քաղաքական եւ ելմտական շրջանակներուն մէջ : Աշխատանքի նախարարը Դանիել Մայէր յայտարարեց երեքշաբթի իրիկուն— Չափազանց գոհ եմ : Բացայայտ է որ խմատութիւնն ու տրամաբանական ոգին յաղթանակեցին բռնի ուժ ի գործ դնելու փորձերուն : Կառավարութեան ուրիչ մէկ անդամը ըսաւ,— Ահաւասիկ մեծ յաղթանակ մը կառավարութեան ինչպէս նաեւ Ֆրանսայի համար : Ինչպէս թաղաքական

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԽՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՏԷՐՏԷՐԸ

(Ր. եւ վերջին մաս)

Իրիցկինը դուրս եկաւ՝ թացոտած եղունգ մաշտոցը լուացքում քրքրուած ձեռքին: Տէրտէրը մաշտոցն առնելով, արագ վեր կացաւ: Եւ սկսեց տեղում կանգնած չփոթած մտածել :

Կ՚ըսէի թէ մի չախմամայ խմէիը,— խօսեց իրիցկինը այն ձայնով, որ ղիմում են հիւանդին :

— Հը՛ ... չէ,— սթափուեց երջանկութեան մէջ չմած ու սուզուած տէրտէրը եւ չարժուեց դէպի իր կարզակի տունը: Իրիցկինը կանգնեց, զմայլուած հայեացքով նայեց տէրտէրին եւ այդպէս մնաց՝ մինչեւ տէրտէրը հասաւ գիւղամիջի աղբիւրը, ուր մի պառաւ կին դողդողալով մօտեցաւ տէրտէրին, աջն առաւ: Տէրտէրը ծռուեց դէպի բլուրը եւ անհետացաւ մի դէզի ետեւ:

— Աչիդ գուրբան,— մրմնջեց իրիցկինը դռռվազին եւ մարդ խեղդողի պէս կռացաւ իր լուացքի վրայ :

Տէրտէրը մտախոհ, հայեացքը գետնին, գնում էր մեռնող Տէր Մարուքի մօտ :

Լեռնային երկրի մեղմ արեւը իր կենարար եռանդը թափում էր նրա ուսերին, մէջքին, դէմքին եւ չարժումները թեթեւ օդի մէջ, տէրտէրի մէջ այնքան էին վառում կանաչի ծարաւը, որ նա իր արագիլի քիթը երբեմն օդի մէջ սրելով հոտոտում էր ու խմում այդ զով ու թեթեւ օդը ընտիր գինու պէս : «Օհայ» հառաչեց տէրտէրը եւ աչքերը թըրջեց՝ զգալով երակների մէջ մի քաղցր առողջութիւն: Նա գոհ էր, որ ինքը չէ մեռնողը, զգաց մի անասելի հաճոյք, որ մարդ ուրիշ ժամանակ լաւ չի զգում :

Մօտենում էր տէր Մարուքենց խրճիթին :

Մի խումբ կիսամերկ երեխաներ խրճիթ առաստաղի պատուհանը չրջապատած՝ զոյչ առած կռանալով դողոջի ներս էին նայում: Տէր Հայեակը նոր էր մօտեցել խրճիթի չէմքին, որ ներսից նրա առաջը կտրեց զառամեալ կորաքամակ տիրամայրը եւ նրա աջը բռնելով կանգնեց ու համբուրեց :

— Ոտներուդ մեռնիմ, ախոր տէրտէրս ... քիթը վեր քաշելով, լացուկումկոց պառաւը, կարծես Տէր Հմայեակը նրա ոտքու համար կանչ էր բերելու: Բայ Թողեց տէրտէրի աջը եւ կռմփը թաշկինակը գօտկից հանելով՝ փակցրեց մի աչքին, յետոյ միւսին եւ օ՛օֆ, քոռանար լուսս, օ՛օֆ ... մրմնջեց ու հետեւեց Տէր Հմայեակին, որ արագ անցաւ օդան: Հանեց դեղնած գլխարկը, տուեց վրայ հասնող կարճահասակ հարսին եւ նստեց սաքուին : Նրան հետեւեցին տիրամայրը, իրիցկինը, որ ծնկները չփելով յաւում էր ու արտրուում: Զոքեց մի ծանր լռութիւն:

Անկիւնում, օջախի կողմը, նախշուն վերմակի տակից ցցուել էր հիւանդի դեղին մօրուքը: Դէմքը խիստ էր ու սրուած: Վերմակը չարժւում էր արագ հեւոցից :

Մեռնողի տարեց եղբայրը մօտը թէք ընկած՝ կապոյտ թաշկինակով, ճանճերն էր քշում նրա դէմքից եւ հոգացու աչքերով նայում հիւանդին :

Հիւանդին այդ առաւօտ հաղորդել էին, բայց անեցիք, որ անյոյս էին, դեռ չէին հաշտուել մահի հետ :

Հիւանդը խոժոռ նայեց առաստաղին, յետոյ ուզեց մի չարժում անել, բայց Թողեց կամ անկարող եղաւ եւ նորից աչքերը փակեց: Տիրամայրը գլուխը երերցնելով մօտեցաւ հիւանդին :

— Տէրտէր կան:

Հիւանդը աչքերը լայն բացեց եւ նայեց չուրջը: Նրա դէնամոմի դէմքը կաշու տակ արդէն գծագրւում էր՝ երբեւ պարկը գցած զանգ եւ ահեղ երեւոյթ էր տալիս նրա հայեացքին: Երկու ակնախոռոչում հարցական սեւ աչքերը կարծես բներից դուրս նայող անհանգիստ մկներ լինէին:

Տէր Հմայեակը նայեց, հիւանդի սրուած քըթին, այդ քիթը փակադծող երկու հարթուող ականերին եւ մտածեց որ էլ նա վեր կենալիք չունի: Եւ ապահովութեան զգացումից բարձրաձայն հառաչեց

— Է՜հ, Տիրոջ կամքն է, ինչ էնենք :

— Օ՛օ՛օֆ, աչքս քոռանար, վուշ,— գողունի հառաչեց տիրամայրը եւ թաշկինակը տարաւ աչքերին: Նրան հետեւեց չորացած իրիցկինը:

Տէր Հմայեակը երազների հետ էր :

« Սերոբ աղան՝ տարեկան երկու մանէթ, Տիլոպոյենց անէն՝ երեք մանէթ ...»մտածում էր նա՝ հաշուելով իր նոր ստանալիք եկամուտները: Բայց չէր կարողանում կենտրոնանալ :

Ծանկարծ մի պատկեր: Ահա ինքը, Տէր Հմայեակը, եկեղեցի է գնում, գլուխը բարձր, հպարտ, առանց մրցակցի: Ինքը հերոս է. միակ քահանան, գիւղի կառավար, աղջկերք, ծեր ու չահել նրան են նայում: «Տէր Հմայեակը» մտածում են ամէնքը եւ մեծ հերոսութիւն, համբ կայ այդ բառի մէջ՝ «Տէր Հմայեակը»: Ահա իր հետեւից

Ինչպես են սովորում Հայրենադարձ երեխաները

(Ամփոփուած «Սովետական Հայաստան» ամսաթերթին» թիւ 6):

Մայրենի լեզուով սովորել եւ բարձր կրթութիւն ստանալը երազ է եղել օտար երկրներում ապրող Հայերի համար :

1946—1947 ուսումնական տարում Հայկական ՍՍՌ Հանրապետութեան տարրական, 7-ամեայ եւ միջնակարգ դպրոցներում ընդգրկուել են ներգաղթողների 6779 երախայ, որոնցից առաջին դասարանում՝ 2875, երկրորդ դասարանում՝ 1209, երրորդում՝ 597, չորրորդում 732 եւ մնացածները աւելի բարձր դասարաններում :

Բացի այդ՝ գիւղական, երիտասարդական եւ բանուորական երիտասարդական դպրոցներում սովորում են 400-ից աւելի աշակերտներ : Այժմ ուսումնական տարւոյ վերջում մեր դպրոցներում սովորում են ներգաղթած 7.457 աշակերտ, բացի 492 աշակերտներից, որոնք սովորում են ֆաբրիկա-գործարանային եւ արհեստագիտական դպրոցներում :

Ներգաղթող Հայերի երախաները ամէնուրեք չրջապատուած են ջերմ հոգատարութեամբ: Դպրոցները ապահովել են նրանց ուսումնա-օժանդակ նիւթերով, դասագրքերով, դրենական պիտոյքներով :

Զանազան երկրներից ներգաղթած Հայերի երեխաները սովրել են տարբեր դպրոցներում, ուր ոսմանեան միասնական դրութիւն գոյութիւն չի ունեցել, սովորել են տարբեր առարկաներ որոնք իրենց ծաւալով ու չափով ամենեւին էլ չեն համապատասխանում մեր դպրոցների ուսման ծրագրերին: Այդ դպրոցներում նրանք չեն անցել բազմաթիւ առարկաներ — պատմութիւն, որոշ տեղերում քննագիտութիւն, դարվինիզմ, էլ խօսք չի կարող լինել Ռուսաց լեզուի եւ գրականութեան, սովետական սահմանադրութեան եւ այլ առարկաների մասին:

Ուսման գործում առանձին դժուարութիւն է առաջացրել նաեւ այն հանգամանքը, որ տարբեր երկրներից եկած երեխաները խօսում են տարբեր բարբառներով, որոնք ամենեւին չեն համապատասխանում մեր այդի գրական լեզուին:Ահա այս դժուարութիւնները պէտք էր կարճ ժամանակամիջոցում յաղթահարել եւ ներգաղթող երեխաներին իրենց գիտելիքների մակարդակով հասցնել մեր երեխաներին :

Մի տարուայ ընթացքում ահագին յաջողութիւնների է հասել մեր դպրոցը: Վերոյիշեալ պատճառները անհրաժեշտօրէն առաջադրել էին մի շարք ձեռնարկումներ՝ կազմակերպել ներգաղթած երախաների համար առանձին խմբակներ, լրացուցիչ պարապմունքներ ունենալու նպատակով, կազմակերպել անհատ աշակերտներին օգնելու գործը, թերի, անցած կամ ամենեւին չանցած առարկաների պակասը լրացնելու համար: Մինչեւ այժմ էլ գործում է 121 խմբակ, ուր ընդգրկուած են ներգաղթածների 1107 երեխայ որոնք յատուկ կերպով սովորում են: Այսպէս Լենինական քաղաքի դպրոցներում 43 դասատու անհատական կարգով պարապում են 223 աշակերտի հետ, էջմիածնի չրջանում՝ կազմակերպուել են 6 առարկայական խմբակներ՝ Հայոց լեզուի, Ռուսաց լեզուի, աշխարհագրութեան, սահմանադրութեան, մաթեմատիկի եւայլն: Դիլիջանի չրջանի դպրոցներում մի չարք ուսուցիչներ օրինակելի աշխատանք են կազմակերպել հայրենադարձ երեխաների ուսման որակը բարելաւելու համար: Նման աշխատանքներ են կազմակերպուել Երեւան քաղաքի դպրոցներում եւ յատկապէս Արաբկերում եւ Կիրզու ասանում: Երեւանի մի չարք դպրոցներում ներգաղթածների համար կազմակերպուել են առանձին դասարաններ :

Երեւան «Շերվանզադէ» դպրոցում սովորում են 197 հայրենադարձ երեխաներ, որոնցից 19-ը բոլոր առարկաներից ունին դեղատոմսով պահատուկաններ: Աւտոսահմանից եկած երեխաները դըժուարութիւն են ունենում մեծ մասամբ Բ. Պ. Փ. Գ. Կ. Բ. եւ Դ. Տ. տառերի ուղղագրութեան մէջ:

Այդ չփոթի արմատները պէտք է փնտռել արեւելահայ եւ արեւմտահայ հնչաբանութեան լեզուի տարբերութեան մէջ :

Հանրապետութեան դպրոցներից ստացուած տեղեկութիւնները ցոյց են տալիս, որ աւտոսահմանից եկած երեխաները ուսման մէջ յուցաբերում են մեծ յառաջդիմութիւն: 7454 սովորողից 6080 երախայ չունեն ոչ մի վատ պահատուական: Լենինական քաղաքի 494 սովորողից 2-րդ քառորդի վերջում պահատուել են 460 երեխայ, որոնցից 70 առ հարիւրը վատ պահատուականներ չունեն, էջմիածնում 197 սովորողից պահատուել են 102 աշակերտ, որոնցից վատ պահատուական են ստացել, միայն 7: Հայրենադարձ երեխաները մեծ եռանդով սովորում են յատկապէս Հայոց եւ Ռուսաց լեզուները, մաթեմատիկական առարկաները, ՍՍՌՄ պատմութիւնը եւ Սահմանադրութիւնը:

Մեր ուսուցիչների չանասիրութեան հետեւանքով այժմ դպրոցներում հայրենադարձ երեխաները արդէն ազատ կերպով կարողանում են կարդալ Ռուսաց լեզուով եւ իրենց կարդացածները չարադրել հայերէն :

Այժմ արդէն այնքան են ընտելացել ներգաղթածների երեխաները տեղական երեխաների հետ, որ դժուար է նրանց տարբերել միմեանցից: Ներգաղթածների երեխաները աչքի են ընկնում խաղերի, արտադպրոցական պարապմունքների, մարզական հանդէսների, գեղարուեստական խմբակների եւ բազմաթիւ այլ բնագաւառներում: Սովորող երեխաների դգալի մասը ընդգրկուած է պիոներական (սկաուտ) եւ կոմերիտական (համապատասխան երիտասարդական կազմակերպութիւն) մէջ, նրանք հպարտութեամբ են կրում կարմիր փողկապը, պիոներական եւ կոմերիտական կրծքանշանները :

Երեւանի Պիոներական Պալատի եւ Լուսաւորութեան Մինիստրութեան դեղարուեստական տունարուեստի ու արուեստագիտական ինքնագործ խմբ-

---

կանաց խմբի հետ եկեղեցի է գալիս նաեւ իր իրիցկինը՝ գլխին կանաչ փուչի, հադին մախմուդ՝ միակ իրիցկինը.. Ամէնքը նայում են իրիցկնոջը, իսկ իրիցկինը՝ նայում է իրեն, Տէր Հմայեակին : «Օտացդ մեռնիմ, տէրտէր ջան», — մրմնջում է իրիցկինը իւրովի: Եւ ահա հանդիսաւոր քայլերով ներս է մտնում Տէր Հմայեակը եկեղեցի, ամէնից դիտուն, աչքերը լուրջ, տիրական՝ նայում է իր առջեւ եւ սկսում ժամը: Ինչ երջանկութիւն... Եւ նա խանդաղատանքը զգաց դէպի մարդիկ: Մինչեւ ամդամ դէպի հիւանդը նա բարի զգացումով լցուեց : Յետոյ այդ խանդաղատանքը անցաւ դէպի իրիցկինը եւ այնպէս ախորժով ճմլեց նրա սիրտը, անցաւ մէջքով եւ փոխուեց մի քաղցր սարսուռի, որ տէրտէրը այդ զգացումից ազատուելու համար, հառաչեց եւ աչքերը ճպճպացրեց:

Եւ պահանջ զգաց մի բան ուտելու :

Յետոյ նորից նա մտածեց իրիցկնոջ մասին: Եւ նրան թուաց, թէ իր իրիցկինը զրկուած է, քիչ է զուրկուած, եւ ժամանակն է նրան վարձքելու, զոհացնելու :

« Խեղճ իրիցկինս չորս հատ չապկացու առնեմ, Թող հադնի պոլ պոլ », — մտածեց նա :

Նա մոռացել էր մեռնողին: Ծանկարծ միայն նկատեց, որ մեռնողը իրեն է նայում: Նրան թուաց, թէ մեռնողը նախանձում է իր առողջութեանը, ծխելուն: Եւ տհաճութիւն զգաց, որ նա իր նախանձով գալիս է թունաւորելու այս երջանիկ օրը: Նրան թուաց թէ հիւանդատէրերն էլ նոյն նախանձով են լցուած դէպի ինքը եւ ասաց.

— Իշալլահ, տէրտէրս թեղմ կր լաւանայ, իրեն ոտքովը ծխերուն նշխարք կը տանի :

— Է՜հ, տէրտէր ջան, ծխերը քեզի կը մնայ,— կսկծալով փսփսաց տիրամայրը եւ լուռ լացով բերանը ծռեց: Իրիցկինն էլ լցուեց :

— Վուշ, աս օ՞րն ա պիտի տեսնէինք, վուշ , — ասաց ու ծնկները ծեծեց, չզսպելով իրեն՝ սկսեց հեկեկալ :

— Տէ, ախ, չոր ու հրամայական ձայնով աստեց Տէր Հմայեակը,— ձէնդ մի ձգէ, ի՞նչ է եղել, ի՞նչ կայ լալու :

Նա զայրացաւ այդ լացից եւ ուզում էր աւելի թունդ յանդիմանել իրիցկնոջը : Նրա համար աստիկ անախորժ էր այդ լացը եւ անտեղի:

Հիւանդի հոգեվարքը սկսուեց: Դժան ժպիտ նման մի բան չարժուեց նրա ծմռուող դէմքի անկիւններում: Հիւանդատանտր չոքեց անկողնի մօտ եւ հիւանդի աջը ձեռն առնելով, եւս արեց նրա մազերը քթի վրայից: Մեռնողը նայեց առաստաղին, ուր մի բան կարծես աչքովն ընկաւ: Բայց դա թւում էր: Նա գնացուեց, խորը չնչեց եւ մնաց:

Երկու բոպէ՝ մահը կատարում էր իր կոպիտ, անասնական գործը: Մեռնողը բացեց բերանը, որպէս օդը եւ երկար պահեց թոքերում :

Յետոյ կարծես մի չարժում էլ ուզում էր անել: Ամէնքը վեր կացան եւ սպասելով նրա չարժման՝ քարացան, մնացին նոր դիրքերում :

Հիւանդը հանդել էր արդէն:

Հիւանդատանտը նշանակալից հայեացքով դառնաց նայեց երեսկիներին

Իրիցկինը օձի կծածի պէս վեր թռաւ ու ճչաց:

Տէր Հմայեակր մի պահ խռովուեց եւ մահը վանելու համար սկսեց անբնական, բարձր ձայնով աղօթքը :

Մեռելի ոտած աչքերը նայում էին մի անորոշ ծալի, ծանր խորհուրդով :

ԴԵՐԵՆԻԿ ԴԵՄԻՐՃԵԱՆ

Գրադարան դիմելիս

ԵՐՎԱԾՈՒԿՆ

Գիտական աստիճան

Ա. ՏԵՐՈՒԹՅԱՆ

Ի պատիվ ՀԱՄԸՆԿԵՐԻ ԺՈՂՈՎԻ

Հայ ֆիզիկ. Մարմինների տեսակարար ձգողության որոշման մեթոդների մասին։ — Ա. Ջաբբարյան, որի կարծիքով, հին մեթոդները չեն կարող ապահովել ճշգրիտ արդյունքներ։ Նա առաջարկում է նոր մեթոդ։ — «Օրագիր» ձգողության ուժի մասին, որի հեղինակն է Ա. Ջաբբարյանը։ Այս «Օրագիրը» ցույց է տալիս ձգողության ուժի փոփոխությունները տարվա ընթացքում։ — Ա. Ջաբբարյանի նոր գործիքները, որոնք ավելի ճշգրիտ են, քան հին գործիքները։ Նա նկարագրում է նաև իր նոր գործիքների կառուցման եղանակները։

Տօթք. Վ. Չիլինգարյան թողել օրատուն Երևան ուղարկել ճշգրիտ կշռաքարեր, որոնք անհրաժեշտ են ֆիզիկական լաբորատորիաների համար։

Հայ ֆիզիկ. Մարմինների տեսակարար ձգողության որոշման եղանակները։ Ա. Ջաբբարյան, Ա. Ղազարյան, Ա. Ղազարյան։ Ֆիզիկական ինստիտուտի տարեգրքեր, հ. 1, Երևան, 1940։ Տպագրված է 1941 թ. հունվարին։ Գրքի 1-ին մասում տրված է ձգողության ուժի փոփոխությունների տեսությունը։ Գրքի 2-րդ մասում նկարագրված են ձգողության ուժի որոշման եղանակները։ Գրքի 3-րդ մասում տրված են ձգողության ուժի որոշման արդյունքները։

Հայ ֆիզիկ. Ա. Ղազարյան, Ա. Ղազարյան, Ա. Ղազարյան, Ա. Ղազարյան։ Ֆիզիկական ինստիտուտի տարեգրքեր, հ. 1, Երևան, 1940։ Տպագրված է 1941 թ. հունվարին։ Գրքի 1-ին մասում տրված է ձգողության ուժի փոփոխությունների տեսությունը։ Գրքի 2-րդ մասում նկարագրված են ձգողության ուժի որոշման եղանակները։ Գրքի 3-րդ մասում տրված են ձգողության ուժի որոշման արդյունքները։

Տօթք. Վ. Չիլինգարյան թողել օրատուն Երևան ուղարկել ճշգրիտ կշռաքարեր, որոնք անհրաժեշտ են ֆիզիկական լաբորատորիաների համար։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԻՐ ԴՈՂԱՔՈՎՈՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ ԼԵԶՎԻ ՄԱՍԻՆ

Հայկական ԽՍՀ Գիտությունների ակադեմիայի Լեզվի, պատմության և գրականության ինստիտուտի գիտական աշխատողները լայն ծավալով են ծրագրված աշխատանքներ տանում հայ ժողովրդի լեզվի պատմության ուսումնասիրության ասպարեզում։ Ինստիտուտի աշխատակիցները ուսումնասիրում են հայ ժողովրդի լեզվի պատմության հարցերը, հայերենի բարբառագիտությունը, հայ գրական լեզվի պատմությունը, հայ գրական լեզվի ժամանակակից վիճակը, հայ գրական լեզվի նորմերի հարցերը, հայ գրական լեզվի ուղղագրության հարցերը, հայ գրական լեզվի ուղղախոսության հարցերը, հայ գրական լեզվի ոճերի հարցերը, հայ գրական լեզվի ոճագիտության հարցերը, հայ գրական լեզվի ոճագիտության հարցերը։

Ինստիտուտի աշխատակիցները հրատարակում են հայ ժողովրդի լեզվի պատմության, հայերենի բարբառագիտության, հայ գրական լեզվի պատմության, հայ գրական լեզվի ժամանակակից վիճակի, հայ գրական լեզվի նորմերի, հայ գրական լեզվի ուղղագրության, հայ գրական լեզվի ուղղախոսության, հայ գրական լեզվի ոճերի, հայ գրական լեզվի ոճագիտության հարցերը։

Ինստիտուտի աշխատակիցները հրատարակում են հայ ժողովրդի լեզվի պատմության, հայերենի բարբառագիտության, հայ գրական լեզվի պատմության, հայ գրական լեզվի ժամանակակից վիճակի, հայ գրական լեզվի նորմերի, հայ գրական լեզվի ուղղագրության, հայ գրական լեզվի ուղղախոսության, հայ գրական լեզվի ոճերի, հայ գրական լեզվի ոճագիտության հարցերը։

Ի պատիվ ամրան ալ

Հայ ֆիզիկ. Մարմինների տեսակարար ձգողության որոշման եղանակները։ Ա. Ջաբբարյան, Ա. Ղազարյան, Ա. Ղազարյան, Ա. Ղազարյան։ Ֆիզիկական ինստիտուտի տարեգրքեր, հ. 1, Երևան, 1940։ Տպագրված է 1941 թ. հունվարին։ Գրքի 1-ին մասում տրված է ձգողության ուժի փոփոխությունների տեսությունը։ Գրքի 2-րդ մասում նկարագրված են ձգողության ուժի որոշման եղանակները։ Գրքի 3-րդ մասում տրված են ձգողության ուժի որոշման արդյունքները։

Տօթք. Վ. Չիլինգարյան թողել օրատուն Երևան ուղարկել ճշգրիտ կշռաքարեր, որոնք անհրաժեշտ են ֆիզիկական լաբորատորիաների համար։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԻՐ ԴՈՂԱՔՈՎՈՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ ԼԵԶՎԻ ՄԱՍԻՆ

Հայկական ԽՍՀ Գիտությունների ակադեմիայի Լեզվի, պատմության և գրականության ինստիտուտի գիտական աշխատողները լայն ծավալով են ծրագրված աշխատանքներ տանում հայ ժողովրդի լեզվի պատմության ուսումնասիրության ասպարեզում։ Ինստիտուտի աշխատակիցները ուսումնասիրում են հայ ժողովրդի լեզվի պատմության հարցերը, հայերենի բարբառագիտությունը, հայ գրական լեզվի պատմությունը, հայ գրական լեզվի ժամանակակից վիճակը, հայ գրական լեզվի նորմերի հարցերը, հայ գրական լեզվի ուղղագրության հարցերը, հայ գրական լեզվի ուղղախոսության հարցերը, հայ գրական լեզվի ոճերի հարցերը, հայ գրական լեզվի ոճագիտության հարցերը։

Ինստիտուտի աշխատակիցները հրատարակում են հայ ժողովրդի լեզվի պատմության, հայերենի բարբառագիտության, հայ գրական լեզվի պատմության, հայ գրական լեզվի ժամանակակից վիճակի, հայ գրական լեզվի նորմերի, հայ գրական լեզվի ուղղագրության, հայ գրական լեզվի ուղղախոսության, հայ գրական լեզվի ոճերի, հայ գրական լեզվի ոճագիտության հարցերը։

Ի պատիվ ամրան ալ

Հայ ֆիզիկ. Մարմինների տեսակարար ձգողության որոշման եղանակները։ Ա. Ջաբբարյան, Ա. Ղազարյան, Ա. Ղազարյան, Ա. Ղազարյան։ Ֆիզիկական ինստիտուտի տարեգրքեր, հ. 1, Երևան, 1940։ Տպագրված է 1941 թ. հունվարին։ Գրքի 1-ին մասում տրված է ձգողության ուժի փոփոխությունների տեսությունը։ Գրքի 2-րդ մասում նկարագրված են ձգողության ուժի որոշման եղանակները։ Գրքի 3-րդ մասում տրված են ձգողության ուժի որոշման արդյունքները։

Տօթք. Վ. Չիլինգարյան թողել օրատուն Երևան ուղարկել ճշգրիտ կշռաքարեր, որոնք անհրաժեշտ են ֆիզիկական լաբորատորիաների համար։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԻՐ ԴՈՂԱՔՈՎՈՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ ԼԵԶՎԻ ՄԱՍԻՆ

Հայկական ԽՍՀ Գիտությունների ակադեմիայի Լեզվի, պատմության և գրականության ինստիտուտի գիտական աշխատողները լայն ծավալով են ծրագրված աշխատանքներ տանում հայ ժողովրդի լեզվի պատմության ուսումնասիրության ասպարեզում։ Ինստիտուտի աշխատակիցները ուսումնասիրում են հայ ժողովրդի լեզվի պատմության հարցերը, հայերենի բարբառագիտությունը, հայ գրական լեզվի պատմությունը, հայ գրական լեզվի ժամանակակից վիճակը, հայ գրական լեզվի նորմերի հարցերը, հայ գրական լեզվի ուղղագրության հարցերը, հայ գրական լեզվի ուղղախոսության հարցերը, հայ գրական լեզվի ոճերի հարցերը, հայ գրական լեզվի ոճագիտության հարցերը։

Ինստիտուտի աշխատակիցները հրատարակում են հայ ժողովրդի լեզվի պատմության, հայերենի բարբառագիտության, հայ գրական լեզվի պատմության, հայ գրական լեզվի ժամանակակից վիճակի, հայ գրական լեզվի նորմերի, հայ գրական լեզվի ուղղագրության, հայ գրական լեզվի ուղղախոսության, հայ գրական լեզվի ոճերի, հայ գրական լեզվի ոճագիտության հարցերը։

Ի պատիվ ամրան ալ

Հայ ֆիզիկ. Մարմինների տեսակարար ձգողության որոշման եղանակները։ Ա. Ջաբբարյան, Ա. Ղազարյան, Ա. Ղազարյան, Ա. Ղազարյան։ Ֆիզիկական ինստիտուտի տարեգրքեր, հ. 1, Երևան, 1940։ Տպագրված է 1941 թ. հունվարին։ Գրքի 1-ին մասում տրված է ձգողության ուժի փոփոխությունների տեսությունը։ Գրքի 2-րդ մասում նկարագրված են ձգողության ուժի որոշման եղանակները։ Գրքի 3-րդ մասում տրված են ձգողության ուժի որոշման արդյունքները։

Տօթք. Վ. Չիլինգարյան թողել օրատուն Երևան ուղարկել ճշգրիտ կշռաքարեր, որոնք անհրաժեշտ են ֆիզիկական լաբորատորիաների համար։

վերջին ընտրութիւնը, այս յաղթանակն ալ ի յայտ կը բերէ Ֆրանսացի ժողովուրդին վճռականութիւնը մերժելու ոչեւէ համայնավար տիրապետութիւն ֆրանսական հիմնարկութեանց մը վրայ :

Կառավարութիւնը ընդհատուելի կը գտնէ աշխատաւոր զանգուածներու «քաղաքական հասունութիւնը» : Շաբթուան ընթացքին կառավարութեան պատկան նախարարութիւնները բանակցութիւններ պիտի ունենան արհեստակցական կազմակերպութեանց եւ գործատէրներու ներկայացուցիչներուն հետ :

Գործադուլները սկսան Նոյեմբեր 12ին : Առաջին ազդանշանը եկաւ Մարսէյլէն երբ հանրակառքերու պաշտօնեաները յաւելում պահանջեցին : Նոյեմբեր 13ին Փարիզի աղօրեպանները գործադուլ հռչակեցին. Նոյեմբեր 15ին՝ Միջերկրականեան նաւահանդիստներու աշխատաւորները եւ հիւսիսային Ֆրանսայի հանքագործները, Նոյեմբեր 18ին՝ մետաղագործները Փարիզի արուարձաններուն մէջ. Նոյեմբեր 21ին՝ Փարիզի ուսուցիչները, 22ին երկաթուղիի պաշտօնեաները 24ին թղթատարութեան աշխատաւորները : Ցետոյ աղբահաւաքները, առաղձագործները, որմնադիրները, ելեկտրականներու աշխատաւորները եւայլն : Նոյեմբեր 29էն մինչեւ Դեկտեմբեր 9, Բանակցութիւններ կառավարութեան եւ Սէ Ժէ Թէին միջեւ՝ դանդաղ առիթներով : Վերջին 8 — 10 օրուան ընթացքին պատահեցան բազմաթիւ վնասարարական դէպքեր գաւառներուն մէջ :

★ Մօտաւորապէս 340 չոգենաւեր, աշխարհի չորս ծագերէն, կը սպասեն Ֆրանսական նաւահանգիստներուն մէջ : 600.000 թոն հանքածուխ եւ 300.000 թոն քարիւղ բերած են ամերիկեան նաւահանգիստներէն հասնող 115 նաւեր : Օսար չոգենաւային ընկերութեանց՝ գործադուլներու պատճառաւ կրած վնասները պիտի փճարուին Ֆրանսայի պետական գանձէն — տոլարով : Գործադուլներու ընթացքին չոգենաւերէն քարափ բերուած են միայն սննդեղէնները՝ գինուորներու միջոցաւ : Շատ մը ճամբորդական նաւեր Ֆրանսական նաւահանգիստ չեն հանդիպած, ամերիկեանները զացած են Սաութէմփթըն փոխանակ Շէրպուրկի կամ Հաւրէ : Կարգ մը բեռնարարձեր ուղղակի Անվէրս զացած են կամ իրենց բեռները պարպած են ուրիշ եւրոպական նաւահանգիստներու մէջ :

Պաղեստինի խռովութիւնները

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՄՏԱՀՈԳ

Բրիտանական կառավարութիւնը պիտի արգիլէ ռազմանիւթի արտածումները Մերձաւոր Արեւելքի կարգ մը երկիրներ, նկատի ունենալով որ Արաբները կը սպառնան Սբրազան պատերազմ մը սկսիլ՝ Պաղեստինի բաժանման ծրագրին դէմ ցոյց տալու համար :

Արտաքին նախարարութիւնը լուսաբանութիւններ չէ տուած այս հարցին մասին : Սորվըզարանը այսօր կը զբաղի Պաղեստինի հարցով եւ կառավարութեան վերին մարմինները միայն կընդունան տալ այդ տեսակ որոշում մը : Կառավարութիւնը կը քննէ նաեւ արաբական երկիրներու մէջ գտնուող բրիտանական սպաները անմիջապէս եւ կանչելու առաջարկը :

Անգլիական կառավարութիւնը արդէն սկսած է կարգադրութիւններ ընել Պաղեստինի բրիտանական զօրքը հեռացնելու համար : Պարպումի գործողութիւնները պիտի սկսին Մայիս 15ին :

★ Երուսաղէմէն կը տեղեկացնեն թէ անգլիական հրամանատարութիւնը պաշարման վիճակ հռչակեց Թէլ Աւիվի եւ Հայֆայի մէջ ուր, հինգ մղոն երկարութեամբ ճակատի մը վրայ, արիւնալի ընդհարումներ տեղի կ'ունենան Արաբներուն եւ Հրեաներուն միջեւ : Արաբները չարաթէ մը ի վեր փակած են այն բոլոր ճամբաները որոնք Թէլ Աւիվ կը տանին : Երեքշաբթի օր 11 Հրեաներ, 5 Արաբներ եւ 2 Անգլիացիներ սպաննուեցան : Արաբները հիմա կը յարձակին գնդացիրներով :

Գահիրէի արաբական համաժողովին * չորս նախներէն կը հաղորդուի որ Սբրազան պատերազմը պիտի սկսի Օգոստոս 15ին այսինքն Պաղեստինի բաժանման որոշումին գործադրութեան օրը :

★ Միացեալ Ազգերու Ապահովութեան Խորհուրդին երեքշաբթիի նիստին մէջ Ռուսիա եւ Ամերիկա բացարձակօրէն մերժեցին վերոտին քննել Պաղեստինի խնդիրը : Սուրիոյ ներկայացուցիչը կ'առաջարկէր վիճաբանութեան նիւթ ընել բաժանումի որոշումը :

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ եւ Չեխոսլովաքիա բանակցութեանց պիտի սկսին Սոֆիայի մէջ, առեւտրական դաշնագիր մը կնքելու համար : Եուկոսլաւիոյ վարչապետը, մարշալ Թիթօ, երէկ Պուսա - փէշթ հասաւ : Պուլկարիոյ կառավարութիւնը հրաժարեցաւ երեքշաբթի օր :

ՏՈՐՈՒՆԻ :— Սրտի խորունկ կսկիծով կը տեղեկացնենք մահը մեր անմոռանալի Մուրատեանի : Տարաբախտ ընկերը ժամանակէ մը ի վեր կը տառապէր անողոք ցաւէ մը, խլիրդ : Իր յաղթանդամ ու կայտառ մարմինը չկրցաւ տոկալ եւ վերջին բժշկական գործողութեան հետեւանքով, խօսելու կարողութիւնն ալ կորսնցուց, մինչ որ փութացուց իր մահը : Իր եռեւ կը թողու անմխիթար ընտանիքը որ տակաւին պէտք ունէր իր հայրական խնամքին : Հանգուցեալը Դաշնակցութեան մոլեռանդ հաւատացեալներէն՝ միշտ սիրով կատարած է իր ազգային եւ կուսակցական պարտականութիւնները, իր համեստ աշխատաւորի եւ լաւ ընկերոջ յիշատակը պիտի պահեն բոլոր գինքը ճանչցողները :

Հանգիստ իր ոսկորներուն եւ մխիթարութիւն իր վշտահար ընտանիքին : Մ. Նաճարեան

Նկարահանդէս

ՆԿԱՐԻԶ Պ. ԺԻՐԱՅՐ ՓԱՂԱՄՈՒՏԵԱՆԻ նկարահանդէսին բացումը կը կատարուի յառաջիկայ չարաթ օր, 13 Դեկտեմբեր ժամը 3ին, Սթիւտիօ Ալէմշահի մէջ 19a Rue Caumartin, Paris (9), հովանաւորութեամբ Ֆրանս-Ա՛մէնիէնի եւ կարգադիր յանձնախումբի եւ նախագահութեամբ Պ. ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆԻ :

Նկարահանդէսը որ պիտի տեւէ մինչեւ Դեկտեմբեր 23, բաց է ամէն օր ժամը 10էն 1, եւ 3էն 7 : Կիրակի օրերը ժամը 3էն 7 :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Պ. Հ. Կ. Խաչի Օգն. մասնաճիւղը եւ Փարիզի Հայ Տիկնոց Միութիւնը կազմակերպած են պարահիւ ցերեկոյթ մը, 8 փետրուար 1948ին «Lutétia»ի չքեղ սրահներուն մէջ Bld. Raspail: Կը խնդրուի նկատի առնել այդ թուականը :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի օրկանին,

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ Ս. ԹԻՒԼԻ (Նոյ.)

ճոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ, ՀԱՑԵ ՐԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ :

Վարչական հասցէ.— H. Palouyan, 43 rue Richer, Paris :

Հատով կը ծախուի հայ գրատուներէն՝ Հր. Սամուէլ 51 rue Mr. le Prince, Հ. Խալուեան 43, rue Richer, Մ. Պարսամեան 46 rue Richer, լրագրավաճառի կրպակները՝ St. Denis, St. Michel, Petits Carreaux, rue des Fêtes, rue Piat, Palikao :

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ
ՊՈԼՍՈՑ ԷՍԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՎԱԽՃԱՆԵԱԼ
ԲՈԼՈՐ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ ԵՒ
ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Յառաջիկայ Դեկտեմբեր 21ի կիրակին, Փարիզի Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցին, յետ պատարագի :

Կը հրաւիրուին բոլոր էսթանցիները որ ի բերնէկայութեամբ յարգելու տուած յիշատակը :

5700 Ֆրանկով

Կրնաք կարել տալ ձեր հագուստը
Զափի վրայ, երկու փորձով
Եթէ կերպասը բերէք մեզի եւ տասը օրէն
Կ'ունենաք զայն
ԱՅՐԵՐՈՒ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Դիմել **DORMES**, 5 Rue St. Apolline
Paris—Métro Strasbourg–St. Denis Հեռ. Tur. 83-63

Ծախու է

Երկյարկանի տուն մը.— Չորս սենեակ, մուտք, խոհանոց, մարտ (երեք կողմ) :

Ջուր, ելեկտրականութիւն, օդային կաղ եւ ջրհան եւ 300 քառակուսի մեթր հող :

Մէկ յարկաբաժինը արտադրելի :

Դիմել Կ. ՄՈՄՃԵԱՆի, 20 rue de Nice, Alfortville :

ԳՈՑԱՄԱՐՏ

ՇԱՏ ՓՆՏՈՒՈՒԱԾ, վերջապէս լոյս տեսած է 1948 տարեշրջանի (13րդ տարի), Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի ԳՈՑԱՄԱՐՏ օրացոյցը : Այլազան եւ ճոխ բովանդակութիւն, (պատմական, աշխարհագրական, յեղափոխական եւայլն) : Ապահովեցէք հիմակուընէ ձեր շրջանի Նոր Սերնդականներէն : Գին 100 ֆրանք :

Մեր բաժանորդներուն

Վերջին դժբաղդաբերութեան հետեւանքով հաղորդակցութիւնները եւ փոստար անկանոն ըլլալով շատեր չկրցան ժամանակին մաքրել իրենց բաժանորդագրութեանց հաշիւները :

Վարչութիւնս մինչեւ Դեկտեմբեր 31 կ'երկարաձգէ իր պայմանաժամը այդ կարգի անվճար հաշիւներուն համար, թերթերը դադրեցնելէ առաջ :

Այս առթիւ ներողութիւն կը խնդրէ նաեւ իր բոլոր բաժանորդներէն, կամքէ անկախ պատահած անկանոնութեան համար : Մասնաւորաբար իր չորրանի (13րդ) համակատարը ամէնէն ուշ վերաբացուած բլալով շատեր չեն ստացած իրենց թերթերը, որով բոլորին պայմանաժամը 8 օրով առաջ տարուած է ըստ օրինի :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ալֆորվիլի Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ճեմարանի հերթական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները յառաջիկայ երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հանգրուանին :

Հ. Ց. Դ. ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵՒՐՈՊԱՑԻ կեդր. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ չորջանի քոյր կոմիտէներու ընկերները այս չարաթ երեկոյ Դեկտեմբեր 13ին, ժամը 8.30ին ընկերվարականներու սրահը, 9 rue Victor Massé : Կը խօսի ընկեր ՎԱՐԴԳԷՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ : Ներկայութիւն անդամատուրով :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը, այսօր հինգշաբթի, ժամը 9ին, Sociétés Savantesի մէջ : Կարեւոր օրակարգ : Հայերէնի դաս, 8—9:

Ներկայ պիտի բլայ ընկեր ՎԱՐԴԳԷՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ :

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. «Ռոստոմ» խումբի հանդիսը որ տեղի պիտի ունենար Դեկտեմբեր 14ին, յետաձգուած է :

ՏՕՆԱԾԱՌԻ ՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ԽՆՋՈՑՔ

Կազմակերպուած՝ Լիլայի եւ շրջանի դպրոցի կրթական յանձնախումբի կողմէ եւ մասնակցութեամբ, տեղւոյս Հ. Կ. Միութեան մասնաճիւղին : Տեղի կ'ունենայ կիրակի 4 Յունուար 1948, ժամը 15ին, 31 Ave. de la Porte des Lilasի սրահը:

Երգ, պար եւ արուեստանոցային աշակերտներու կողմէ : Ճոխ եւ ընտիր պիւֆէ :

ՑԵՐԿՈՑՔ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Փարիզի մասնաճիւղին, կիրակի, 21 Դեկտեմբեր, ժամը 3էն 11, Սալ Ժան Կուժոնի մէջ, 8, Rue Jean Goujon :

Orchestre GARO SARIAN:

Գեղարուեստական բաժին Պիւֆէ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ կեդր. վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ ընկեր Ցովիկ Եղիազարեան, նախագահ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին մտած է Փարիզի փոստարանական կառոյց : Ընկերը պաշտօնապէս ընդունուած է, 3 Դեկտեմբեր 1947ին : Ա՛յս առթիւ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Ֆրանսայի կազմակերպութիւնը սրտագին կը շնորհաւորէ իր եռանդուն նախագահը եւ կը մաղթէ նորանոր յաջողութիւններ :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ
ԿԵՆԴ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Մարսէյլէն Գուրեան, Զաքարեան եւ Anderman ընտանիքները իրենց խորին չնորհակալութիւնները կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ կամ նամակով իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին ՆՇԱՆ ԳՈՒՐԵԱՆի մահուան առթիւ որ տեղի ունեցաւ St. Loup իր բնակարանին մէջ :

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԻԼԱ

Որ բոլորած է իր բաճկամեակը եւ տիքաւորած արդար համբաւի մը,

պատրաստ է գոհացնելու իր ամէնէն դժուարահաճ յաճախորդները իր համադամ կերակուրներով ու բազմապիսի աղանդերներով

Հեռաձայն TRI 31 - 62

24, Rue St. Lazare, PARIS (9)

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e

ՅԱՌԱՋԸՆԹ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 12 Décembre 1947 Ուրբաթ 12 Դեկտեմբեր

ԺԹ. ՏԱՐԻ — 19e Année N° 5212—Նոր շրջան թիւ 821 խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 ՖՐ.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Անցեալ երեքշաբթի օր, Աշխատաւորներու Դաշնակցութիւնը, երկար բանավէճէ, վարանումներէ եւ սպառնալիքներէ ետք, ձահանջ մը կատարելով, ընդունեցաւ նորընծաւոր կառավարութեան պայմանները եւ հրահանգեց բոլոր Արհեստակցական Միութեանց անդամներուն որ վերսկսին իրենց աշխատանքը՝ ամէն տեղ :

Երեք օրէ ի վեր, ուրեմն, «անդորրութիւնը կատարեալ է» երկրին չորս ծագերուն վրայ եւ բանթողները վերադարձած են իրենց գործատեղիները :

Գործադուլներու առաջին ազդանշանը տրուեցաւ Նոյեմբեր 12ին, Մարսէյլէն ուր Հանրակառքի աշխատաւորները օրավարձի յաւելում կը պահանջէին :

Շարժումը ծաւալեցաւ աստիճանաբար եւ, չմիացած, մօտաւորապէս երկու միլիոն բանուորներ ու պաշտօնեաներ կը լքէին իրենց աշխատանքը՝ համաձայն ի վերուստ արձակուած հրահանգներու :

Փոխարկելից վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան խորհրդարանին մէջ :

Բամաոիէի ընկերվարական կառավարութիւնը հրաժարեցաւ Նոյեմբեր 19ին :

Դահլիճը վերսկսելու անյաջող փորձ մը կատարեց կուսակցութեան վաստակաւոր ղեկավարը, Պ. Լէոն Պլում :

Նոյեմբեր 22ին, կառավարութիւնը կը վերակազմուէր՝ MRP կուսակցութեան յայտնի ղէմքերէն Պ. Բոգէս Շումանի վարչապետութեամբ : Խորհրդարանը նոյն օրն իսկ, 184ի դէմ 412 ձայնով վստահութեան քուէ կուտար նորընծաի պահլիճին :

Այդ անվիճելի յաղթանակէն ետք, կառավարութիւնը սկսաւ բանակցութիւններ վարել Աշխատաւորներու Դաշնակցութեան հետ՝ գործադուլներու խնդիրը հաշտարար եղանակով լուծելու համար :

Աշխատաւորներու Դաշնակցութիւնը, համայնավար կուսակցութեան անմիջական հակակշիռին ենթակայ այդ մարմինը, կը պահանջէր ամսական նուազագոյն 10.800 ֆրանք բոլոր գործաւորներուն համար, իսկ կառավարութիւնը կ'առաջարկէր 1500 ֆրանքի բացառիկ նպաստ մը բոլոր աշխատաւորներուն՝ առանց վերջնական դումար մը նշանակելու օրավարձերուն համար :

Անընդունելի էին այդ պայմանները Սէ Ժէ Թէի ղեկավարներուն համար որոնք միջոցներու մէջ խորութիւն պիտի չդնէին աշխատաւոր բազմութիւններու կառավարութեան դէմ հանելու եւ գործադուլին համապղպային ազէտի մը բնոյթը տալու համար :

Անհաճոյ դէպքեր կը պատահէին գաւառական շրջաններու մէջ :

Եւ անտեսական ծանրակչիռ տագնապ՝ երկրին անդորրութիւնն ու ապահովութիւնը վտանգելու աստիճան :

Կառավարութիւնը ստիպուեցաւ դիմել խորհրդարանին պահանջելով որ լայն իրաւասութիւններ տրուին իրեն որպէսզի «տարբեր միջոցներով» կասեցնէ չարիքին ծաւալումը :

Նոյեմբեր 30ին, խորհրդարանը 184ի դէմ 399 ձայնով կառավարութեան տրամադրութեան տակ կը դնէր 80.000 ոստիկանութիւնը : Դեկտեմբեր 2ին Ծերակոյտն ալ, իր կարգին, կը վաւերացնէր այդ որոշումը 94ի դէմ 209 քուէով :

Ճամբան հարթուած էր այլեւս եւ խորհրդարանին բացարձակ վստահութիւնը վայելող կառավարութիւնը իրաւասու էր զինուորական քայլեր առնելու երկրին տնտեսական փլուզումը արգիլելու համար :

Նորէն բանակցութիւն Աշխատաւորներու Դաշնակցութեան հետ եւ, մեռտասանեորդ ժամուն, ձահանջ մը այս վերջինէն :

Գործադուլներու վէճին այս բարեբաստիկ կարգադրութիւնը, մեծ զոհունակութիւն պատճառած է ժողովրդական խաւերուն եւ օրուան մամուլը ջերմօրէն կը շնորհաւորէ հակամարտ ուժերու իմաստութիւնն ու քաղաքացիական քաջութիւնը :

Բնականաբար տարբեր արդիւնք կարելի չէր սպասել ազատ ու ժողովրդավար երկրի մը մէջ ուր հայրենիքը վեր է ամէն նկատումէ :

Կառավարութիւնը չէր ղրկեր աշխատաւոր զանգուածը դործադուլի իրաւունքէն բայց ազդարարէին կը պահանջէ որ հացի կուիւը պատրուակ մը չդառնայ քաղաքական հաշիւներու համար :

Սխալ պիտի ըլլար յայտարարել թէ Աշխատաւորներու Դաշնակցութիւնը ու մասնաւորաբար համայնավար կուսակցութիւնը, չախչախիչ պարտութիւն մը կրած են:

Վերջինը՝ ճակատամարտ մըն էր որ կորսընցուց, բայց տակաւին չատ մեծ է իր հեղինակութիւնը տրտմի դէմ չեն, անշուշտ, մնացեալները պայմանաւ որ չարաչար չգործածուի ան եւ կուսակցութեան ղեկավարները չմոռնան հայրենիքին ղերազանց չահերը :

Ընկերային ու տնտեսական տագնապին այս գոհացուցիչ լուծումով նոր շրջան մըն է որ կը բացուի Ֆրանսայի ժողովուրդին համար :

Ժ.

Լոնտոնի խորհրդաժողովը

ՄԱՐՇԷԼ ՎԱՃԱՊԱՏ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ՄՈԼՈԹՈՎԻ ԳԱՀԱՆԶՆԵՐԸ

Խորհրդաժողովին չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, Ամերիկայի արտաքին նախարարը քուն ճառ մը խօսելով, բացարձակօրէն մերժեց Մոլոթովի այն պահանջը թէ Գերմանիոյ պատերազմական հատուցումները պէտք է դատուին իր ընթացիկ արդիւնաբերութեան հատոյթներէն : Ահաւասիկ իր ճառին գլխաւոր մասերը :—

Արդէն ըսած եմ թէ Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը կը նկատէ որ հատուցումներու խնդիրը վերջնական ձեւով կարգադրուած էր Փոցտամի մէջ : Մենք չենք կրնար ընդունիլ, ընթացիկ արդիւնաբերութենէն հատուցումներ գանձելու ծրագիրը : Առիւծ պիտի նշանակէր որ հատուցումները պիտի վճարէ Ամերիկան : Ամերիկա այդ տեսակ բան չի կրնար ընդունիլ : Ծարերը ձեւով գանձելու համար պէտք պիտի գոյացնէ Գերմանիոյ մէջ : Այդ պարագային, այդ երկիրը պիտի վճռէր խոովութեանց վտանգ մը ներսպայի պրոն վրայ եւ պիտի ուշացնէր թէ Գերմանիոյ եւ թէ ամբողջ Եւրոպայի վերականգնումը : Կը կրկնեմ դարձեալ որ Ամերիկա չի կրնար ընդունիլ ընթացիկ հատոյթներէ հատուցում առնելու ա-ռաջարկը : Ամերիկա եւ Անգլիա տարեկան 700 միլիոն տոլար արժողութեամբ սննդեղէն կը ղրկեն Գերմանիա, ժողովուրդը սովամահ չընելու համար, մինչդեռ Արեւելեան Գերմանիոյ հարստութիւնները կը պաշարուին՝ տարեկան — մեր հաշիւով — 500 միլիոն տոլար արժողութեամբ : Գերմանիոյ առեւտրական հիմնարկութիւնները խորհրդային սեփականութեանց կը վերածուին, այս կամ այն ձեւով, ուրեմն Գերմանիոյ ամբողջ տնտեսութիւնը կ'աշխատի Ռուսիոյ հաշուին : Հետեւաբար կը պահանջեմ որ յառաջիկայ յունուար 1ին եռք որեւէ հարստութիւն Գերմանիայէն դուրս չհանուի. այս մասին կարուկ եւ յստակ պատասխան մը կը սպասենք Պ. Մոլոթովէն :

Մարշէլ անդամ մը եւս մերժեց Մոլոթովի տասը հազար միլիոն տոլարի հատուցումներու պահանջը եւ իր ճառը վերջացուց հետեւեալ բառերով :— «Եթէ չկրնանք որոշում մը տալ տնտեսական այս հարցին մասին որուն կարգադրութիւնը կենսական է, ուրեմն ժամանակ է որ կը վատնենք, իսկ մենք վատնելիք ժամանակ չունինք :

ԻՐԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ չորեքշաբթի օր մերժեց վստահութեան քուէ տալ վարչապետին որ, ինչպէս ծանօթ է, չէր ուզեր հրաժարիլ հակառակ որ իր դահլիճը լուծուած էր տասը օրէ ի վեր : Եթէ վերոյիշեալ որոշումէն ետքն ալ չհրաժարի, դիմում պիտի կատարուի Շահին մօտ :

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԵՐՈՒ ընդհանուր քարտուղարը Պ. Թրիկվի Լի, չորեքշաբթի օր յայտարարեց թէ Մեծերու տարակարծութիւնները պատերազմ յառաջ չեն կրնար բերել : «Մեծ դաշնակիցները պէտք է համաձայնին : Հակառակ բոլոր դժուարութիւններուն Միացեալ Ազգերու կազմակերպութիւնը առաւել քան երբեք զօրաւոր է» :

Ֆրանսա ես կը ղրկէ Մոսկուայի յուշագիրը

Գրած էինք թէ խորհրդային կառավարութիւնը յուշագիր մը յանձնելով Ֆրանսական կառավարութեան, բողոքած էր խորհրդային քաղաքացիներու արտաքսման որոշումին դէմ եւ պահանջած էր որ Մոսկուայէն հեռանայ Ֆրանսական ներդաղթի յանձնաժողովը :

Դահլիճը չորեքշաբթի օր բացառիկ նիստ մը գումարելով որոշեց չեղեալ նկատել այդ յուշագիրը ու եռ վերադարձնել զայն որովհետեւ, հակառակ միջազգային օրէնքին ընկալեալ սովորութեանց եւ դիւանագիտական աւանդական պատշաճութեան, յուշագիրը հրապարակուած էր Ֆրանսական կառավարութեան յանձնուելէ առաջ : Ֆրանսական կառավարութիւնը կը նկատէ ուրեմն որ յուշագիրը, իր ներկայ ձեւով, «անընդունելի» է եւ կը պահանջէ որ օտար պետութիւն մը իրեն հետ յարաբերութեան մտնէ՝ բաղեկիրթ ու դիւանագիտական պատշաճութեամբ :

Խորհրդային դեսպանատունը չորեքշաբթի մթնշեղ ուշ ատեն, որեւէ մեկնութիւն տուած չէր այս եղելութեան : Իսկ արտաքին նախարարութեան պաշտօնատարները չեն ծածկած այն զայրոյթը զոր յուշագրին բովանդակութիւնը յառաջ բերած է Ֆրանսայի մէջ : Դիտել տրուած է որ «յուշագրին ոճը չափազանց վիրաւորական էր», իսկ, ինչ կը վերաբերի, զնդապետներ Ֆիլաթովի եւ Սօրօկինի երկուքին ալ խորհրդային յանձնաժողովին անդամ— «անոնց գործունէութիւնը որեւէ առնչութիւնը չունէր այն պաշտօնին հետ որուն համար Ֆրանսա եկած էին, եւ սպառնալիք մըն էր երկրին անդորրութեան եւ ապահովութեան տեսակէտէն» : Առեւտրական բանակցութիւնները խզելու որոշումն ալ «կամայական է» :

Ֆրանսա պիտի ղրկուի 350.000 թոն ցորենէն զոր խորհրդային կառավարութիւնը նախապէս յանձն առած էր ղրկել մինչեւ յառաջիկայ օգոստոս : Մոսկուա ալ, իր կարգին պիտի ղրկուի այն արդիւնաբերական արտադրութիւններէն որոնք պիտի տնտեսեն իրենց վճարում : Պատկան իշխանութիւնները կը հաստատեն որ հացի բաժնեչափը պիտի չկրճատուի :

Հաւանական չէ որ այս « դիւանագիտական պատերազմը» աւելի առաջ երթայ :

Պաղեստինի խնդիրը

ՆՈՐ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԽՌՈՎՄԲԱՐՆԵՐՈՒՆ

Բրիտանական մարզպանը, Սըր Էլըն Քաներկմ չորեքշաբթի օր մամուլոր յայտարարութեամբ ազդարարեց որ եթէ ներկայ խռովութիւնները չարունակուին, «հարկադրուած պիտի ըլլանք խիստ քայլեր առնելու Հրեայ եւ Արաբ օրինազանցներուն դէմ » :

Չորեքշաբթի օր 17 հոգի եւս սպանուեցան երուսադէմի մէջ : Անգլիական բանակը խիստ հսկողութիւն կը կատարէ Թէլ Աւիվի եւ Հայֆայի մէջ :

Գահիրէի Արաբական Դաշնակցութեան համագումարը կը շարունակէ իր խորհրդակցութիւնները որոնց ընդառաջ է յատակագիծ մը պատրաստել «յառաջիկայ հրէական եւ արաբական պատերազմին համար» :

Բանթողները կը վերադառնան

Ֆրանսայի բանթող գործաւորներն ու պաշտօնեաները չորեքշաբթի օր, պատասխանելով Աշխատաւորներու Դաշնակցութեան հրահանգին, վերսկսան իրենց աշխատանքը : Դիտել թնականոն պայմաններ ստեղծուած են երկրին չորս կողմը՝ երկու օրէ ի վեր :

Մարսէյլի մէջ, նաւահանգիստի աշխատաւորները սկսան պարպել չոգենաւերու բեռները : Վերսկսած է թղթատարի սպասարկութիւնը : Հանրակառքերու պաշտօնեաները մինչեւ հինգշաբթի օր տակաւին վերադարձած չէին :

Հիւսիսային նահանգներու հանքագործներէն մաս մը մերժեցին դադ առաջ երթալ Սէ Ժէ Թէի հրահանգին : Լիլի մէջ անախորժ դէպքեր պատահեցան, բայց յոյս կայ որ տեղական վէճերը չուտով պիտի կարգադրուին :

Երկաթուղիներու սպասարկութիւնը կանոնաւորուած է :

Վարչապետ չորեքշաբթի իրիկուն ձայնասփիւռին վրայ խօսելով օրուան կացութեան մասին, ըսաւ.— Գործադուլները վերջ գտան, երկիրը նորէն կը չնչէ : Ըսողներ եղան թէ ես կ'ուզէի յաղթանակ մը շահիլ բանուոր դասակարգին վրայ : Եթէ կայ յաղթանակ մը, այդ իմաստութեան եւ քաջութեան յաղթանակն է այն անձերուն որոնք չհետեւեցան օրինազանցներուն հրամաններ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

(Լեհաստան) Լեհաստանի մեջ հայկական հարցի մասին ոչ մի տեղեկություն չունինք։ Ինչպես ամենուրեք, այնպես ալ Լեհաստանի մեջ հայերը ապրած են ու կ՚ապրին։ Ինչպես ամենուրեք, այնպես ալ Լեհաստանի մեջ հայերը ունեցած են ու ունին իրենց ազգային կազմակերպությունները։ Ինչպես ամենուրեք, այնպես ալ Լեհաստանի մեջ հայերը ունեցած են ու ունին իրենց ազգային մամուլը։ Ինչպես ամենուրեք, այնպես ալ Լեհաստանի մեջ հայերը ունեցած են ու ունին իրենց ազգային դպրոցները։ Ինչպես ամենուրեք, այնպես ալ Լեհաստանի մեջ հայերը ունեցած են ու ունին իրենց ազգային եկեղեցիները։ Ինչպես ամենուրեք, այնպես ալ Լեհաստանի մեջ հայերը ունեցած են ու ունին իրենց ազգային գերեզմանատները։ Ինչպես ամենուրեք, այնպես ալ Լեհաստանի մեջ հայերը ունեցած են ու ունին իրենց ազգային հիվանդանոցները։ Ինչպես ամենուրեք, այնպես ալ Լեհաստանի մեջ հայերը ունեցած են ու ունին իրենց ազգային

ՅԱՌԱՋԱԴ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.236

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 13 Décembre 1947 Շաբաթ 13 Դեկտեմբեր

ԺԹ. ՏԱՐԻ — 19e Année N° 5213.-Նոր շրջան՝ թիւ 822 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՒԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅԵՐՈՒՆ ՆԵՐԿԱՅԸԸ

Աւստրիացի հրապարակագիր մը՝ Օթօ Զօս-մըր որ վերջին քանի մը տարիներուն Միացեալ Նահանգները հաստատուած, կ'աշխատակցի ամերիկեան թերթերուն, «Պոսթըն Կլոպ»ի հոկտեմբեր 28ի թիւի մէջ ստորագրած էր ընդարձակ յօդուած մը՝ Հայերու դէպի Հայաստան ներգաղթի առթիւ :

Այս հարցի շուրջ ինչ որ գրած է Զօսմըր «Կլոպ»ի մէջ, ստացեր է պոսթընցի ծանօթ եւ հարուստ Հայէ մը, որ ժամանակին ծառայած է ամերիկեան բանակին մէջ եւ մասնակցեր համաշխարհային առաջին պատերազմին : Այս ծանօթ Հայը իր լուրջ մտահոգութիւնն է յայտներ Զօսմըրին, որ ան մըշտապէս մեկնումը այս երկրէն դժբախտաբար այլեւս է տպաւորած Ամերիկացիները, որ իբր թէ ամբողջ մեր գաղութի հայութիւնը կոմունիստ է կամ անոնց հետ է : Մինչ իրականութիւնը, ըսեր է այս Հայը, ատոր հիմնովին հակառակն է : Գալով մեկնելու պատրաստուող վոքրաթիւ մաս մը Հայերուն, որոնք ամերիկահայութեան մէկ տոկոսն իսկ չեն ներկայացներ, կ'երթան այս երկրէն, որովհետեւ Հայաստանը ըլլալով իրենց ծննդավայր հայրենիքը, կը սիրեն տուն տալ : Ասիկա ուրիշ երկրի հանդէպ դաւաճանութիւն կամ անհաւատարմութիւն չէ, այլ բնական մէկ ձգտումն է տուէ մարդ արարածի :

Խօսելով կառավարող Ներքաղաքի խորհրդային չարժառիթներու մասին, այս ծանօթ Հայը ըսեր է «Կլոպ»ի աշխատակցին որ, Հայերը կը տարուին Հայաստան թերեւս անոր համար որ աշխատող ձեռքերու պէտքը կայ հոն : Հայր ըլլալով աշխատասէր, ժրաջան ու մտացի, կրնայ մեծապէս օգտակար ըլլալ մարդկային ուժի պակասը ունեցող իր հայրենիքին : Ասկէ զատ, թերեւս Մոսկուա կը հետապնդէ ուրիշ նպատակ մըն ալ, ըստ է հայ տեղեկատուն : Հայերը, որոնք մշտական առելութիւն մը ունին դէպի Թուրքը եւ ոխ կամ վրէժխնդրութիւն դէպի Պարսիկը, հաւանաբար պիտի հաստատուին Թուրք եւ պարսիկ սահմաններու վրայ՝ հետագային այդ երկիրներէն հողեր պահանջելու համար :

Ինչպէս միշտ, օտարներու հետ խօսելու ժամանակ ալ մեր յայտարարութիւնները ըլլալու են իրականութեան համապատասխան : «Մանօթ Հայը» Օթօ Զօսմըրին ըսեր է որ արտասահմանի մէջ 800.000 Հայեր արձանագրուած են եւ արդէն անոնցմէ 150 հազարը մեկնած են Հայաստան :

Ասիկա ճիշդ չէ : Ամերիկահայութիւնն ու հաշուած, ամբողջ Սփիւռքի մէջ, մեզի հավիւ այդքան հայութիւն ունինք : Ի՞նչ իմաստ կայ թիւերը մեծցնելու եւ ըսելու թէ հարիւր հազարաւոր Հայեր արձանագրուած են եւ մեկնիլ կ'ուզեն Խորհրդային Հայաստան : Իրականութեան մէջ անհամապատասխան է ըսել նաեւ որ 150 հազար Հայեր արդէն մեկնած են՝ Հայաստան : Համաձայն «Սովետ. Հայաստան» Ամսագրի 1946 Դեկտեմբերի համարով տրուած տեղեկութեանցառաջին ներգաղթի կարաւաններով, 50.761 Հայեր մեկնած են Հայաստան : Իսկ համաձայն Բարեգործականի մեր թերթին հաղորդած վերջին տեղեկութեան, այս տարի Հայաստան մեկնածներուն թիւն է 27.531 հոգի : Կը նշանակէ՝ մինչեւ այսօր Հայաստան մեկնած են ընդամէնը 78.292 հոգի : Ասիկա գրեթէ կէսն է այն թուին, զոր տուած է «Ծանօթ Հայը» : Ուրախ պիտի ըլլանք եթէ յաջորդ քանի մը ամիսներուն այս թիւը բարձրանայ 100 կամ 120 հազարի : Տարին 50 հազար Հայերու մեկնումն ալ Հայաստան, մենք կը համարինք մեծ օգուտ մեր հայրենիքին : Բանը այն, ինչ որ իրականութիւն է : Երեւակայական եւ չինծու թիւ-ներ տալուն մէջ օգուտ չկայ :

Ուշադրաւ էր Զօսմըրի յօդուածին մէջ ուրիշ կէտ մը եւս : Ըսուած էր այնտեղ, որ Նիւ Եորքի Խորհրդային հիւպատոսարանին մէջ յատուկ այս գործով զբաղող մասնաւոր հայ ներկայացուցիչ մը գործակցած է Հայերէ կազմուած տեղական կոմիտէներու :

Ծայտարարութիւն մըն է այս՝ տարտամ ու մոլորեցուցիչ : Որո՞նք են տեղական հայ կոմիտէները, որոնց գործակցած է Խորհրդային ներկայացուցիչը : Հոս ալ իրողութիւնն այն է որ, ինչպէս ամէն տեղ, Միացեալ Նահանգներու մէջ ալ ներգաղթի ամբողջ գործը կը ղեկավարուի հայ բոլշեւիկներու կողմէ եւ Հայաստանէն եկած ներկայացուցիչը կը գործակցի միմիայն իր գաղափակիցներուն կամ «Ազգային Խորհուրդ» կոչուած մարմնին, որ բոլշեւիկներուն գործակից մարմինն է : Երբ մեկ իրողութիւնը այս է, ուրեմն, «հարուստ» եւ «անուանի» հայ մը կամ Հայեր լաւ ծառայութիւն չեն մատուցաներ մեզի ամերիկեան հասարակութեան ներշնչելով այն միտքը որ Հայաստանէն եկած Խորհրդային ներկայացուցիչ մը՝ ներգաղթի գործին ընթացք տուած է տեղական հայ կոմիտէներուն հետ գործակցաբար :

(ՀԱՅՐԵՆԻՔ)

ՕՐԸ ՕՐՒՆ

ՆԱՄԱԿԱԽՏ ...

«Ախտ»ի տեսակ չի պակսիր, վտանգ Աստուծոյ : Ոչ ալ խնդիրի տեսակ առիւծ :

Այս մեկը, «նամակախտ» սովորական հիւանդութեան մը տեղը առյաւ ալ : Վարակուողը կըրնայ «խնդիր»երու դասը բարձրանալ քժիշկներու վկայութեամբ :

Հիւանդութեան յատկանիշները հետեւեալներն են. ընդհանրապէս—տեսակ մը կայ որչափորգրերը եւ եղած ցավտուութը թուղթին կուտայ, նոյնիսկ հայհոյութիւն : Աստնք գոհունակութիւնը ունին կարծելու թէ խոցեր կը բանան ստացողին արժանապատուութեան վրայ, մինչդեռ պարզապէս ընդունած կ'ուզեն : Շատ շատ բացատրութիւն մը կը խլեն կարդացողին բերնէն —«այսքա՞ն ալ ապականութիւն » :

Ուրիշ տեսակի ապրանք է կեղծ ստորագրութիւնը որ «քաղաքավարի» կը բուրէ, զասական է այլեւս : Կ'ըսեն որ չիմարանոցներու մէջ շատ տարօրինակ երեւոյթ է : Բժիշկները կրնան այդ կեղծ ստորագրութիւնները չափել տպագրական ասոր-ճանը եւ լսած այնմ բուժել խնդիրը :

Կան զարձեալ բազմատեսակ ախտաբանական երեւոյթներ, արժանի ուսումնասիրութեան, այս «նամակախտ» բռնած հիւանդութեան մէջ : Ատոնք ընդհանրապէս ձգելով մասնագէտներու, հատ մը միայն կ'ուզեմ յանձնել ընթերցողին ուշադրութեան :

Այս պարագ մարդը տպագրական ժամեր կ'ունենայ սակայն : Հանդիպին չորս կէս նամակ գրելու, գլխութեամբ եւ անգլխութեամբ պճնուած, նամակները ուղղագրական սխալներով կէտկիտուած նորելուկ հայրենասիրութեան մեքանին մէջ թաթխուած, նամակներ որոնք կրնան փաստ ծառայել բժիշկի մը ձեռքը եթէ ուզէ ապացուցանել ոչ միայն ենթակային հոգեկան անառնկութիւնը, այլ մանաւանդ անոր կոչկոռ կապած տուղեղին արամաբանելու խաթարուած կարողութիւնը :

Մի ըսէք «մեր ինչո՞ւն պէտք այդ պարագ մարդը» : Ճիշդ է, հայ ժողովուրդին ինչո՞ւն պէտք այս պարագութիւնը : Խորհուրդ մը իրեն— աւելի լաւ չէ՞ որ գործածած մելանին, թուղթին, դրչմաթուղթին, վատնած ժամանակին եւ ապառած կորովին փոխարժէքը խնայէ եւ յանձնէ Հ. Բ. Ը. Մ.-ին :

ԱՐԱՄԱԶԴ

Տիտուսի

Յաւով կը լսենք որ Պոլսոյ մէջ նոյեմբեր 17ին մեռած է ԱՃԻՒ ՏԻԿԻՆ ԿԻՒԼԻԶԱՐ ՏԷՐ - ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ որ կողակիցն էր Օսմանեան խորհրդարանի անդամ ողբացեալ Մշոյ Գեղամին :

Թուղթակցութիւնը կատարուած է Նոյեմբեր 19ին՝ Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին մէջ, բազմաթիւ հայրենակիցներու ներկայութեան : 73 տարեկան էր :

Կիւլհանէի անուն սերտօրէն կապուած կը մնայ մեր կոտորածներու եւ յեղափոխ. շարժումին սկզբնական շրջանի պատմութեան հետ : 1889ին էր որ տակաւին 15 տարեկան ծաղկահասակ աղջիկ, քիւրտ աշիրէթապետ Մուսա Բէգ կ'առեւանդէր զինքը : Մշոյ ամբողջ հայութեան

ՎՈՒՏՈՒՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

Խորհրդաժողովին հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ չորս արտաքին նախարարները համաձայնեցան որ Գերմանիոյ պաղպատի տարեկան արտադրութիւնը պիտի ըլլայ 11.500.000 թոն : Մոլթովի որ չատ գոհ է արուած որոշումէն, մամուլի ներկայացուցիչներուն յայտարարեց թէ «Խորհրդային պատուիրակը միշտ պատրաստ է գիջումներ կատարելու » :

Խորհրդաժողովը չարունակեց քննիչ Գերմանիոյ տնտեսական եւ արդիւնաբերական խնդիրները, ինչպէս նաեւ հատուցումներու խնդիրը : Մոլոթովի զարձեալ պնդեց իր պահանջին վրայ — 10 միլիառ տոլար : Անգլիա եւ Ամերիկա, մերժեցին թէ ներկայացուած գումարը եւ թէ հատուցումներու սկզբունքը : Խորհրդային պատուիրակը տակաւին չէ տուած իր պատասխանը : Մարշըլի չորեքշաբթի օրուան ճառին որուն մէջ Ամերիկայի արտաքին նախարարը կը յանձնարարէր աճապարել և ժամանակ չվատնել :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

Պաղեստինի խնդիրը

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

Անգլիոյ գաղթավայրերու նախարարը Արթըր Քրիչ Ճառս հինգշաբթի օր, խորհրդարանի վճռաբանութեանց ընթացքին խօսք առնելով, ըսաւ բառերով ազդարարեց Արաբներուն ուՀրեաներուն որ հրաժարին բռնի միջոցներու դիմելու քաղաքականութենէն որ « իր վտանգները ունի » և չարունակեց.— Պաղեստինի ապագային տեսակէտէն, չատ կենսական է որ երկու չհաղորդակցող ժողովուրդները չէզոքացնեն իրենց կիրքերը և վրիժառու միջոցներէ խուսափին որովհետեւ Հետեւանքը պիտի ըլլայ համատարած քաոս եւ մնտեսական աղետալի տագնապ մը բոլորին համար » :

Նախարարը խօսքը ուղղելով մասնաւորաբար Հրեաներուն որոնք կրնան, վազը, սկսիլ ազատ ներգաղթի, ըսաւ.— «Եթէ ապօրինի ներգաղթ մը կազմակերպուի յառաջիկայ քանի մը ամիսներու ընթացքին, չատ ծանր հակազիւռ մը պիտի պատ եւ մեծապէս պիտի դժուարացնայ հոգատարութեան ուժերուն մեկնումը ինչպէս նաեւ հոգատարութեան փոխանցման գործողութիւնը : Շատ ցաւալի է որ Միացեալ Ազգերը չկրցան Հաշտարար ձեւ մը գտնել Արաբներու եւ Հրեաներու հակամարտ չահերը ներգաղթակերու համար : Հայց, բրիտանական կառավարութեան համար որոշած որոշումը միջազգային կարծիքին ապատայտութիւնն է : Անգլիա իրեն յանձնուած հոգատարութիւնը պիտի փոխանցէ միջազգային հիմնարկութեան մը եւ չուզեր մոր յանձնառութենց տակ մնալ՝ անդորրութիւնը վերահաստատելու համար :

Նախարարը դիտել տուաւ նաեւ որ Անգլիա պիտի չմասնակցի այն աշխատանքներուն որոնք պիտի կատարուին Միացեալ Ազգերու որոշումին գործադրութեան համար : Հետեւաբար բրիտանական կառավարութիւնը որոշած է որ իր հոգատարութիւնը վերջ պիտի գտնէ Մայիս 15ին իսկ բրիտանական բանակը Պաղեստինէն պիտի հեռանայ Օգոստոսին : Նախարարը ցաւ յայտնեց որ եբախտաղիտութիւն չէ յայտնուած Անգլիոյ՝ մինչեւ հիմա իր ըրած զոհողութեանց համար :

★ Հինգշաբթի օր զարձեալ ծանր խռովութիւններ պատահեցան Պաղեստինի մէջ : Արեւնալի կռիւ տեղի ունեցաւ, ամբողջ օրը, Եղուսաղէմի նեղլիկ փողոցներուն մէջ եւ սպանուեցան 12 հոգի : Անգլիացի զինուորները փորձեցին միջամտել, բայց չկրցան «ռազմադաշտէն» ներս մտնել : Հակամարտ յաջողեցան ազատել կիներն ու երախաները : Ընդհարումներ տեղի ունեցան նաեւ Թէլ Աւիվի եւ Հայֆայի մէջ : Հինգ Արաբներ սպանուեցան եւ երեսուն Հրեաներ վիրաւորուեցան երբ Հրեաները ռումբ մը նետեցին հանրակառքի մը վրայ : Հրեաները ռումբեր նետած են նաեւ արաբական մր վրայ՝ վիրաւորելով չատ մը Արաբներ : Մինչեւ հիմա — տասնըմէկ օրուան մէջ — մեռած են 155 հոգի :

Հայ կեցվածք

(Ղ. ԱԼԻՇԱՆԻ ՊՐԱ. Շ. ԱՐԱՔԵԼՆԵՐ)

Բ.

Գիտությունը ապացուցել է, որ մոտ 80 կամ 100 միլիոն տարի առաջ, մոր կողքին մեր երեսունչորս նախնիները, որ մի հոշոտ տեսակներ էին, իրենց վրա սկսեցին զգալ ուղղահայաց դիրքի անհրաժեշտությունը։ Այդ ժամանակ էր, որ նրանք սկսեցին ոտքերի վրա կանգնել, ազատելով իրենց առջևի վերջույթները։ Այդ օրից սկսվեց մարդու ստեղծագործական գործունեությունը։ Ձեռքերը դարձան աշխատանքի գործիք, իսկ ուղեղը՝ մտածողության։ Ուղեղի զարգացման հետ մեծացավ նաև գանգի ծավալը։ Ուղեղի ծավալը մեծացավ, ուղեղի զարգացման հետ մեծացավ նաև գանգի ծավալը։ Ուղեղի ծավալը մեծացավ, ուղեղի զարգացման հետ մեծացավ նաև գանգի ծավալը։

Մարդու ուղեղի ծավալը միջին հաշվով կազմում է 1500 խորանարդ սանտիմետր։ Ուղեղի ծավալի մեծությունը կախված է ոչ միայն մարդու հասակից, այլև նրա մարմնի ընդհանուր կազմվածքից։ Ուղեղի ծավալը մեծ է նաև կանանց մոտ, քան տղամարդկանց մոտ։ Ուղեղի ծավալը մեծ է նաև կանանց մոտ, քան տղամարդկանց մոտ։ Ուղեղի ծավալը մեծ է նաև կանանց մոտ, քան տղամարդկանց մոտ։

Ուղեղի ծավալի մեծությունը դեռևս չի վկայում նրա կատարելության մասին։ Ուղեղի ծավալի մեծությունը դեռևս չի վկայում նրա կատարելության մասին։ Ուղեղի ծավալի մեծությունը դեռևս չի վկայում նրա կատարելության մասին։

Ուղեղի կատարելությունը կախված է նրա կեղևի ծալքավորության աստիճանից։ Ուղեղի կատարելությունը կախված է նրա կեղևի ծալքավորության աստիճանից։ Ուղեղի կատարելությունը կախված է նրա կեղևի ծալքավորության աստիճանից։

Ուղեղի կեղևի ծալքավորությունը մեծանում է նրա մակերեսի մեծացման հետ։ Ուղեղի կեղևի ծալքավորությունը մեծանում է նրա մակերեսի մեծացման հետ։ Ուղեղի կեղևի ծալքավորությունը մեծանում է նրա մակերեսի մեծացման հետ։

Ուղեղի կեղևի մակերեսը մեծանում է նրա ծալքավորության հետ։ Ուղեղի կեղևի մակերեսը մեծանում է նրա ծալքավորության հետ։ Ուղեղի կեղևի մակերեսը մեծանում է նրա ծալքավորության հետ

— Այո, պաշտօնապէս այդպէս է, բայց ամէն անգամ որ զաղանի նիստ մը կը գումարուէր զբնաւմներու յանձնախումբին մէջԱէտովն էր որ կր նախագահէր :

— Պ. Քրավչենքօ, տեղեկութիւններ ունի՞ք թէ որոնք են համակիրներ կռւսակցութեան կամ իր քինուորական մարմիններուն կողմէ նշանակուած այն անձերը որոնք Ամերիկա կուգան լրտեսելու :

— Կրնամ ձեզի ապահովցնել որ ընդհանուր առմամբ ոեւէ մէկը որ Ամերիկա կուգայ անտեսական քաղաքական կամ զինուորական առաքելութեամբ անպատճառ հրահանգ առացած է որ զաղանի տեղեկութիւններ հաւաքէ :

— կարելի՞ է այդ բանը լսել բոլոր անոնց համար որ Ա. Միութենէն այս երկիրը կուգան :

— Նուազագոյնը որ կրնամ լսել հետեւեալն է որ Ա. Միութենէն Ամերիկա եկող որեւէ պաշտօնեայ պէտք է նկատուի հաւանական լրտես մը : Գնումներու յանձնախումբին մէջ ես չեմ ճանչցած որեւէ մէկ, լլլայ օգնաւատչին, մետալա դործական կամ մեքենաներու բաժինին մէջ որուն գլխաւոր մտահոդութիւնը չըլլար զաղանի տեղեկութիւններ քաղել Ամերիկայի համապատասխան ճարտարարուեստի մասին : Մի մոռնաք որ իմ պաշտօնավարութեանս տեւողութեան Ուոշինկթըն դտնուող Ա. քաղաքացիներուն 90առ հարիւրը այդ դէմ էին համակիր կուսակցութեան : Այդ, համաձայն կուսակցութեան օրէնքին եւ Լենինի յայտարարութեանց, ամէն համակիր պարտաւոր է Զեկիստ ըլլալ, այսինքն գործակատ զաղանի ոստիկանութեան : Այսպէս է կուսակցութեան անդամներուն գործնական հոդեբանութիւնը : Այսկա չի նշանակեր անշուշտ որ ամէն մէկը փափաքը կամ պարտականութիւնը ունի լրտեսութիւն կատարելու :

Ահաւասիկ ձեզի օրինակ մը :— Եթէ հարցնէք Պ. Զիմուչինի «կուսակցութեան անդամ՞ էք», պիտի պատասխանէ ոչ : Ամերիկա եկած է իբրեւ սովորական ճարտարագէտ մետաղադործական ձեռնարկի մը : Իրականին մէջ սակայն անիկա ուղած է վերոֆէսէօր, դիտութեան դասեր տուած է եւ աշխատած է Մոսկուայի օդանաւերու շինութեան մասնագիտական կաճառին մէջ : Պարոն Զիմուչին իր գործակիցներուն հետ Ամերիկայի մէջ կը քաղէր զաղանի տեղեկութիւններ ամերիկեան օդանաւերու շինութենէն մասին : Իր թղթածրարին մէջ ունէր զաղանի յատակագիծներ, լուսանկարներ, հաշուական թուղթեր եւն. : Շատ քիչ տեղեկութիւն ունիմ թէ ինչպէս հաւաքած էր այդ փաստերը եւ ծանօթ չեմ իր գործակիցներու անուններուն, բայց անձամբ տեսած եմ զաղանի տեղեկագիրներուն մէջ ամփոփուած փաստաթուղթերուն լուսանկարները զոր գնում - ներու յանձնախումբին նախագահը անձամբ Մոսկուա տարաւ օդանաւով օդուժելով իր անձադրէն եւ դիւանադիտական առանձնաշնորհներէն : Այդ տեղեկագիրքատորագրողները պատասխան տուցան իրենց Ռուսիա վերադարձին : Մի քանի պատահեցաւ Ամերիկեան սուզանաւերուն համար : Անմիջապէս չեմ կրնար ձեզի տալ անունները, բայց եթէ պէտք ըլլայ կը հաղորդեմ թէ ինչպէս կազմուած էր զաղանի տեղեկագիրը :

— Եթէ որեւէ մէկը առարկութիւն չունի կ'ուզենք այդ տեղեկութիւնները ունենալ : — կրնա՞ք այդ անունները տալ մեր յանձնախումբին վարչական խորհուրդին :

— Այո : Սուզանաւերու յատակագիծերը, լուսանկարները եւայլն հաւաքուած են խորհրդային նաւային ուժերու հրամանատարներուն կողմէ, որոնք ոչ զինուորական հագուստով կը պտըտէին եւ մասնագէտ էին այդ տեսակ խնդիրներու մէջ : Այս տեղեկութիւնները ալ Մոսկուա ղրկուեցան դիւանագիտական ճանապարհով :

— Կը խնդրեմ ըսէք, կր կարծէ՞ք որ Ա. Միութիւնը կընար Ամերիկա ղրկել զինուորական կցորդ մը որ իրականին մէջ պիտի ըլլար դիտութեան մարդ եւ փոխադարձաբար Ամերիկա եկող դիտութեան մարդ մը իրականին մէջ կրնայ ըլլալ զինուորական մասնագէտ մը : Ա՞յս է դրութիւնը :

— Այո : Շատ կարելի է եւ ճիշդ այդ բանն է որ կը պատահի : Երբ Մոսկուայէն կը մեկնի ա-ռաջարկեցին որ կեղծ անունով ճամբորդեմ որովհետեւ խորհրդային ատիկանութիւնը կ'ուղէր ապահով ըլլալ որ պիտի չի հարցաքննուէի կառավարութեան պատկանած ըլլալուս համար : Երբ Ուոշինկթըն հասայ ամիսլապէս յարաբերութեան մէջ մտայ Սէտովի հետ որ ինձի խորհուրդ տըւաւ որեւէ բան չյայտնել նախապէս վճռած պաշտօնութիւններուս մասին : Երբ խորհրդային դեսպանատան մէջ լեցուցինք ամերիկեան կառավարութեան տուած հարցարանը դուք անոր մէջ չտեսաք որ եւ է յիշատակութիւն որ ես աշխատած եմ խորհրդային ժողովրդական կոմիսարիատ մէջ : Այս բոլոր տեղեկութիւնները Սէտով ջնջել տուած էր : Կ'ուզեմ աւելցնել նաեւ թէ չատ կարելի է որ քաղաքացիի տարազով ծպտուած խորհրդային պինուորականներ եւ փոխադարձաբար պինուորական տարազով քաղաքացիներ Ամերիկա կուգան :

(1)

ԿՈՉ ՊԼՎՎԻԼԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՑՈՒԹԵԱՆ

Ցարդելի հայրենակիցներ,

Վերածնուած հայրենիքի մէջ հարթաւոտ կառավարութիւնը եւ ժողովուրդը լծուած են ներդաղթի սրբազան գործին, փրկելու համար բազմաչարչար ազգամատաչ ժողովուրդի վերջին բեկորները, եւ միեւնոյն ատեն զօրացնելու համար հայկական պետականութեան հիմերը : Երկու տարիէ ի վեր հայրենադարձներու կարաւանները իրարու կը յաջորդեն եւ կ'ընդունուին դրկարաց երկրի մէջ եղբայրներու ու քոյրերու կողմէ : Ներխուժող զաղութահայութիւնը լաւ դիտէ թէ այս Մեծ Գործը միեւնոյն ատեն մեծածախս զործ է որուն յաջողութիւնը կը կարօտի հսկայական զումարներու :

Ազգի եւ հայրենիքի հանդէպ իր պարտական - նութեան գիտակից համայն հայութիւնը, եւ մասնաւորապէս Ֆրանսահայութիւնը, ճիշդ գնահատելով ձեռնարկին նշանակութիւնը, նիւթական կարեւոր մուծիրատուութիւններով մասնակցեցաւ ազգահաւաքի գործին : Ազգային արժանապատուութեան նախանձախնդիր Պէյվիլի հայութիւնն ալ, առեւտրականէն մինչեւ համեստ աշխատաւորը, առանց դասակական խտրութեան, միշտ կատարած է իր պարտականութիւնը հանդէպ հայրենիքի : Հիմնուելով այս դեղեցիկ փաստին վրայ, անարդար պիտի ըլլար մեր թաղամասի հայորդիները դրկել կատարուած հայրենասիրական պարտականութեան մը առթած հոգեկան վայելքէն : Ուստի ընթացք տալով Հ. Բարեդործական Ը. Միութեան 4 — 8 —47 թուակիր կոչին, Պէյվիլի Հ. Ա. Ը. Միութեան մասնաճիւղի վարչութիւնը խորհրդակցական ժողովի մը հրաւիրեց թաղիս ծանօթ ու յարդուած ազգայինները եւ կազմուեցաւ կեդրոնական հանդանակիչ յանձնախումբ վստահուած Հ. Բարեդործական Ը. Միութեան կողմէ :

Վստահ հայրենիքի հանդէպ ունեցած ձեր պաշտամունքին, յանձնախումբը, պիտի դիմէ ձեզի ստանալու համար ձեր սրտարուխ նուէրները : Համոզուած ենք թէ ձեր անհատական կարողութեան ներած առաւելագոյն չափով պիտի մասնակցիք համահայկական այս սուրբ գործին :

Ի դիմաց Պէյվիլի եւ շրջաններու մէջ, ի նպաստ ներդաղթի, Հանդանակութեան կեդրոնական յանձնախումբի նախագահ Ս. ՏԻՕՓՄԻՃԵԱՆ, դանձապահ Ե. ՆԱԶԱՐԵԱՆ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.Ը

Հրաւիրուած զօրեղ խումբի մը կողմէ մեր Ա. խումբը վարչ. Քիվիրեանի դեկավարութեան տակ, կը մեկնի դէպի Morvan՝ ուր S. C. Entrains-ի (promotion d'honneur) տեղական խումբը, մեր այցելութեան առթիւ, շրջանի լաւագոյն մարզիկները համախմբած էր իր դաշտին տակ :

Հաղիւ խաղը սկսած տեղական selection-ին մեծ վարպետութիւնը ի յայտ եկաւ : Տասը վայրկեան խաղէ վերջ կէտ մը նշանակեցին :

Մեր տղաքը եռանդով կը վազէին գնդակին ետեւէն որ կարծես հակառակորդին մենաշնորհն էր :

Շնորհիւ սեղմ պաշտպանողականի մը ուրիշ, կէտեր չընդանակուեցան մինչեւ Ա. կիսախաղին վերջը : Եթէ կարողանայինք նոյն եռանդով շարունակել պատուաբեր պարտութիւն մը կրած կ'ըլլայինք, իսկ եթէ ոչ ...

Ու խաղը կը վերսկսի : Հ. Մ. Ը. Մ.ը հակառակորդին հոդամասին կը սիրապահէ : Սրապ կը նշանակէ կէտը, Entrains 1, Հ. Մ. Ը. Մ. 1 :

Մեր ճնշումը աւելի կատաղի է : Ապարդիւն սակայն : Հինդ վայրկեան կը մնայ : Հակառակորդը վերջին յարձակում մը կը փորձէ, գնդակը մեր վերջապահին ձեռքն կը զարնուի, եւ դեղեցիկ հարուածով մը Entrains կը նշանակէ իր 2րդ կէտը եւ խաղը կը վերջանայ իր յաղթանակով 2—1 :

Դեղեցիկ խաղարկութիւն մըն էր : Ամէն դնահատութեան արժանի են մեր մարզիկները, մանաւանդ առաջին դիծին պաշտպանները Փափազեան, Պետրոսեան եւ բեդդապահը :

Գալով մեր պահեստի ու Junior խումբերուն ամէն կերակի յաղթանակէ յաղթանակ կը թըւէինք :

Առիթ կ'ունենանք ծանօթացնելու մեր այս երկու արժէքաւոր խումբերը որոնց մէջ ապագայ խոստացող մարզիկներ չատ կան :— Ք. Ո.

ՀԱՆԴԷՄՆԵՐՈՒ եւ ժողովներու ադդերը խմբագրութեան հասցնել որոշուած թուականէն առնուազն երեք օր առաջ, որովհետեւ էլեկտրական հոսանքի ընդհատումներուն պատճառաւ ստիպուած ենք կանխել կամ ուշացնել թերթին տպագրութիւնը :

Լուրեր Բարեգործականեն

Բարեդործականի 10 Նոյեմբերի դեկոյցէն կր քաղինք հետեւեալ տեղեկութիւնները (առացանք Դեկտեմբեր 10ին) .—

1.— Կեդր. Վարչ. ժողովը խորին վշտով կ'արձանագրէ իր անդամներէն ողբ. Յարութիւն Վիւլպէնկեանի մահը, որ տեղի ունեցաւ Հոկտեմբեր 24ին, Նիս Եորքի իր բնակարանին մէջ : Բացերաբ անդամ Հ. Բ. Ը. Միութեան, անոր ջերմ սպասարկումներէն մէկն էր եղած աւելի քան քառորդ դարէ ի վեր, որպէս դանձապահ, նախ, Ամերիկայի Կեդր. Յանձնաժողովին եւ ապա Կեդր. Վարչ. ժողովին, որուն պատասխանատու անդամ անուանած էր տարիէ մը ի վեր :

2.— Ներպաղթողներու յատուկ բնակարաններու կառուցման աշխատանքներուն համար, Նոյեմբերի 1ին Ռօսթա նաւով Հայաստան ուղարկեցինք 4 պլղիչ մեքենաներ (էքսքէվէյթըր) եւ մօտ ատենին պիտի ղրկենք տուրիչ երկու հատ եւս նոր պատրաստ ըլլան : Վեց մեքենաներու արժէքն է 75 հազար տոլար, բայց ուրախ ենք որ յաջողեցանք ապահովել անոնց ձրի փոխադրութիւնը մինչեւ Պաթում եւ այդ կերպով 8000 տոլարի յատկացութեան ծախք մը խնայելով :

3.— Կեդր. Վարչ. ժողովը իր վերջին նիստին մէջ լուրջ խորհրդակցութեան առարկայ ըրաւ եղբայրական օգնութեան ստիպողական պէտքը Իրանահայութեան մէկ հատուածին : Հեռադիրներով եւ նամակներով հաղորդուած տեղեկութիւններէ կր հասկցուի թէ ներդաղթելու պատրաստ չուրջ 15.000 հոդիի Հայաստան մեկնումը յանկարծ արդելուած է Իրանի կառավարութեան կողմէ, որ առեն մը եռք իր արտօնութիւնը տուած է զարձեալ, բայց այլեւս ժամանակը ուշ է եւ հայրենադարձը չի կրնար տեղի ունենալ զարունէն առաջ :

Թշուառութեան մատնուած են մանաւանդ մեծ քաղաքներ հաւաքուած հազարաւոր երկրագործները, որոնք պարսիկ հոդատէրերու կալուածներուն վրայ կ'աշխատէին եւ չեն կրնար եւս վերադառնալ, իրենց գործերը պարսիկ դիւղացիներուն յանձնուած ըլլալով : Կեդր. վարչութիւնը երկու չարաթ առաջ 5000 տոլար արտասդեց իրր առաջին օդնութիւն մը եւ իր Նոյեմբեր 3ի նիստին մէջ տրուած որոշման համաձայն 10.000 տոլարի առաքում մը եւս կատարեց եւ ըրաւ կարդ մը ուրիշ նախաձեռնութիւններ :

4.— Պարոն Զարդ Գարակէօզեան, Միութեանս յարգելի նախագահ Պ. Արշակ Գարակէօզեանի զաւակը մէկաձայնութեամբ կեդր. վարչութեան անդամ նշանակուած է, հրաժարեալ Պ. Հայկ Թիւֆէնքճեանի տեղ :

5.— Գոհունակութեամբ կը հաղորդենք թէ, Քալիֆորնիոյ չրջանային յանձնաժողովին կազմակերպական խնդիրը արդէն իր բանաւոր լուծումը գտած ըլլալով, նոյն չրջանին համար նշանակուած է նոր յանձնաժողով մը որուն անդամներն են Տոքթ. Ա. Մ. Ալեքսանեան, Պ. Մկրտիչ Սամուէլեան, Արայ Խալիկեան, Արամ Ղազարեան, Պօղոս Սարկաւագ Վարդանեան, Եղբայս Թէլլալեան եւ Ենովք Քէշիշեան :

6.— Աթէնքի Նէա Զմիւռնի արուարձանին մէջ, դլխաւորաբար Միութեանս ծախքով եւ Հայ զաղթականներու համար չինուած տուներուն սեփականութեան իրաւունքը հեղլէն կառավարութեան կողմէ վճճի առարկայ եղած ըլլալով, անոնց բնակիչներուն Հայաստան ներդաղթելէն եառ, կեդր. վարչ. ժողովի փոխ նաղադահ Պ. Լեւոն Կերասան մանուկ տեսակցութիւն մը ունեցաւ վերջերս, Նիս Եորքի մէջ, վարչապետ Պ. Ցալտարեանի հետ եւ խնդիրը անոր բացատրեց : Վարչապետը խոստացաւ հարցը բարեացակամութեամբ քննել, Աթէնք վերադարձին :

7.— Ուրիշ մանր նուիրատուութեանց կարգին, վերջերս դանձեցինք տղբ. Սարգիս Գրիդորեանի կտակադրամը՝ տոլար 10.827.97, ինչպէս նաեւ Աբաէն քահանայ Թորոսեանի կեանքի ապահովագրութեան դումարը 10.270.— տոլար զոր ղրացեալը Միութեանս կտակած էր :

8.— Կեդր. վարչութիւնը ուսումնական թոշակներ սահմանեց բնիկ Հաճընցի երեք ուսանողներու, որոնք պարսիկ հոդատէրերու կալուածներուն վրայ կ'աշխատէին եւ չեն կրնար եւս վերադառնալ, իրենց գործերը պարսիկ դիւղացիներուն յանձնուած ըլլալով : Կեդր. վարչութիւնը երկու չարաթ առաջ 5000 տոլար ապահովեց իրր առաջին օդնութիւն մը եւ իր Նոյեմբեր 3ի նիստին մէջ տրուած որոշման համաձայն 10.000 տոլարի առաքում մը եւս կատարեց եւ ըրաւ կարդ մը ուրիշ նախաձեռնութիւններ :

4.— Պարոն Զարդ Գարակէօզեան, Միութեանս յարգելի նախագահ Պ. Արշակ Գարակէօզեանի զաւակը մէկաձայնութեամբ կեդր. վարչութեան անդամ նշանակուած է, հրաժարեալ Պ. Հայկ Թիւֆէնքճեանի տեղ :

5.— Գոհունակութեամբ կը հաղորդենք թէ, Քալիֆորնիոյ չրջանային յանձնաժողովին կազմակերպական խնդիրը արդէն իր բանաւոր լուծումը գտած ըլլալով, նոյն չրջանին համար նշանակուած է նոր յանձնաժողով մը որուն անդամներն են Տոքթ. Ա. Մ. Ալեքսանեան, Պ. Մկրտիչ Սամուէլեան, Արայ Խալիկեան, Արամ Ղազարեան, Պօղոս Սարկաւագ Վարդանեան, Եղբայս Թէլլալեան եւ Ենովք Քէշիշեան :

6.— Աթէնքի Նէա Զմիւռնի արուարձանին մէջ, դլխաւորաբար Միութեանս ծախքով եւ Հայ զաղթականներու համար չինուած տուներուն սեփականութեան իրաւունքը հեղլէն կառավարութեան կողմէ վճճի առարկայ եղած ըլլալով, անոնց բնակիչներուն Հայաստան ներդաղթելէն եառ, կեդր. վարչ. ժողովի փոխ նաղադահ Պ. Լեւոն Կերասան մանուկ տեսակցութիւն մը ունեցաւ վերջերս, Նիս Եորքի մէջ, վարչապետ Պ. Ցալտարեանի հետ եւ խնդիրը անոր բացատրեց : Վարչապետը խոստացաւ հարցը բարեացակամութեամբ քննել, Աթէնք վերադարձին :

7.— Ուրիշ մանր նուիրատուութեանց կարգին, վերջերս դանձեցինք տղբ. Սարգիս Գրիդորեանի կտակադրամը՝ տոլար 10.827.97, ինչպէս նաեւ Աբաէն քահանայ Թորոսեանի կեանքի ապահովագրութեան դումարը 10.270.— տոլար զոր ղրացեալը Միութեանս կտակած էր :

8.— Կեդր. վարչութիւնը ուսումնական թոշակներ սահմանեց բնիկ Հաճընցի երեք ուսանողներու, որոնք պարսիկ հոդատէրերու կալուածներուն վրայ կ'աշխատէին եւ չեն կրնար եւս վերադառնալ, իրենց գործերը պարսիկ դիւղացիներուն յանձնուած ըլլալով : Կեդր. վարչութիւնը երկու չարաթ առաջ 5000 տոլար ապահովեց իրր առաջին օդնութիւն մը եւ իր Նոյեմբեր 3ի նիստին մէջ տրուած որոշման համաձայն 10.000 տոլարի առաքում մը եւս կատարեց եւ ըրաւ կարդ մը ուրիշ նախաձեռնութիւններ :

4.— Պարոն Զարդ Գարակէօզեան, Միութեանս յարգելի նախագահ Պ. Արշակ Գարակէօզեանի զաւակը մէկաձայնութեամբ կեդր. վարչութեան անդամ նշանակուած է, հրաժարեալ Պ. Հայկ Թիւֆէնքճեանի տեղ :

5.— Գոհունակութեամբ կը հաղորդենք թէ, Քալիֆորնիոյ չրջանային յանձնաժողովին կազմակերպական խնդիրը արդէն իր բանաւոր լուծումը գտած ըլլալով, նոյն չրջանին համար նշանակուած է նոր յանձնաժողով մը որուն անդամներն են Տոքթ. Ա. Մ. Ալեքսանեան, Պ. Մկրտիչ Սամուէլեան, Արայ Խալիկեան, Արամ Ղազարեան, Պօղոս Սարկաւագ Վարդանեան, Եղբայս Թէլլալեան եւ Ենովք Քէշիշեան :

6.— Աթէնքի Նէա Զմիւռնի արուարձանին մէջ, դլխաւորաբար Միութեանս ծախքով եւ Հայ զաղթականներու համար չինուած տուներուն սեփականութեան իրաւունքը հեղլէն կառավարութեան կողմէ վճճի առարկայ եղած ըլլալով, անոնց բնակիչներուն Հայաստան ներդաղթելէն եառ, կեդր. վարչ. ժողովի փոխ նաղադահ Պ. Լեւոն Կերասան մանուկ տեսակցութիւն մը ունեցաւ վերջերս, Նիս Եորքի մէջ, վարչապետ Պ. Ցալտարեանի հետ եւ խնդիրը անոր բացատրեց : Վարչապետը խոստացաւ հարցը բարեացակամութեամբ քննել, Աթէնք վերադարձին :

7.— Ուրիշ մանր նուիրատուութեանց կարգին, վերջերս դանձեցինք տղբ. Սարգիս Գրիդորեանի կտակադրամը՝ տոլար 10.827.97, ինչպէս նաեւ Աբաէն քահանայ Թորոսեանի կեանքի ապահովագրութեան դումարը 10.270.— տոլար զոր ղրացեալը Միութեանս կտակած էր :

8.— Կեդր. վարչութիւնը ուսումնական թոշակներ սահմանեց բնիկ Հաճընցի երեք ուսանողներու, որոնք պարսիկ հոդատէրերու կալուածներուն վրայ կ'աշխատէին եւ չեն կրնար եւս վերադառնալ, իրենց գործերը պարսիկ դիւղացիներուն յանձնուած ըլլալով : Կեդր. վարչութիւնը երկու չարաթ առաջ 5000 տոլար ապահովեց իրր առաջին օդնութիւն մը եւ իր Նոյեմբեր 3ի նիստին մէջ տրուած որոշման համաձայն 10.000 տոլարի առաքում մը եւս կատարեց եւ ըրաւ կարդ մը ուրիշ նախաձեռնութիւններ :

9.— Ներդաղթի գործողութիւններուն մասին Միութեան Կեդր. Դիւանին ստացած տեղեկութիւններէ համաձայն, 12 չոգենաւեր ցարդ Հայաստան փոխադրած են՝

Ռուսաստանէն 11.462 անձ, Լիբանանէն եւ Սուրիայէն 11.189, Ֆրանսայէն 3200, Եգիպտոսէն 1680, Միացեալ Նահանգներէն 152 անձ :

Համադումար 27.683 անձ :

Կառավարութեան տնտեսական ծրագիրները

Տնտեսական գործերու նախարար Գ. Ռընէ Մայէր Ուրբաթ օր խորհրդակցութիւններ ունեցաւ պատկան իշխանութեանց հետ օրավարձերու եւ դիներու մասին կարգադրութիւններ ընելու համար: Խորհրդակցութեանց կը մասնակցին ի հարկէ Աշխատաւորներու Դաշնակցութեան վարչական խորհուրդին անդամները: Գործատէրներու ազգային մարմինն ալ իր կարգին պիտի հրաւիրուի:

ԿԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՌՈՄԻ գործադուլը որ, հակառակ Առեւտրական Սենեակին արձակուած հրահանգներուն, «ընդհանուր» չէ, կը շարունակուի երկու օրէ ի վեր: Հինգշաբթի օր ծանր դէպքեր պատահեցան մայրաքաղաքին մէջ: Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց 800 բանթողներ:

ԷՆԿԻՒՐԻՆ կը հաղորդուի որ չորեքշաբթիէն հինգշաբթի երկրաշարժի չորս ցնցումներ տեղի ունեցած են Հարաւային Թուրքիոյ մէջ: Մարդկային կորուստ չկայ:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ խորհրդարանի արտաքին գործերու յանձնախումբը տեղեկագիր մը հրատարակեց հինգշաբթի օր՝ միջազգային կացութեան մասին: Ծանրելով Եւրոպայի խառնակութեանց մասին, տեղեկագրին հեղինակները դիտել կուտան որ — համաձայնավարներու Ատեմտեան Եւրոպայի մէջ օրինական միջոցներով յաղթանակելու յոյսերը չքացած են: Համաձայնավարները կրնան բանի եւ ապօրինի միջոցներու դիմել: Եթէ անոնք կառավարչական փորձ մը չեն ըներ իշխանութեան գլուխ գալու Ֆրանսայի կամ Իտալիոյ մէջ, ուրեմն կը նշանակէ որ համաձայնավարութեան ծաւալումը կասած է:

ՓԱՐԻԶԻ պետական չրջանակներու մէջ ցաւ կը յայտնուի որ խորհրդային կառավարութիւնը խզած է իր առեւտրական բանակցութիւնները Ֆրանսայի հետ: Ինչպէս արդէն գրած էինք, Մոսկուայի այդ որոշումին հետեւանքով Ֆրանսա ցորեն պիտի չառնայ Խորհրդային Միութենէն: Նոյեմբեր 8ին Ռուսիա յանձն կ'առնէր մօտաւորապէս 300.000 թոն ցորեն ղրկել որուն համար Ֆրանսա պիտի չառնայ Խորհրդային Միութենէն: Նոյեմբեր 8ին Ռուսիա յանձն կ'առնէր մօտաւորապէս 300.000 թոն ցորեն ղրկել որուն համար Ֆրանսա պիտի չառնայ 344 միլիոն արժողութեամբ ճարտարարուեստական ապրանքներ: Առեւտրական պատուիրակութիւն մը Մոսկուա պիտի մեկնէր: Մոսկուա տակաւին վիզայի արտօնութիւն չէր տուած երբ պատահեցաւ 20 Խորհրդային քաղաքացիներու ապտակումի դէպքը:

Ֆրանսական կառավարութիւնը պատասխանած է Մոսկուայի վերջին բողոքագրին: Իր պաշտօնէն հեռացուած է Մոսկուայի Ֆրանս. Ներդաղթի առաքելութեան նախագահ Ր. Մարքիէ որ խիստ բառերով ամբաստանած էր իր սեփական կառավարութիւնը:

ՖՐԱՆՔՖՈՒՐԹԷՆ կը տեղեկացնեն թէ դեր - մանական դատարանը պիտի «դատէ» Հիթլէրն ու իր կինը, Եվա Պրաունը, անշուշտ ի բացակայութեան ... եւ պիտի դրաւուին իրենց հարստութիւնները:

ՀԱՄԱՋԱՑՆ Պոլսահայ թերթերու տեղեկութեանց, բացարձակօրէն անհիմն է այն գրոյցը թէ Թրքական կառավարութիւնը պիտի արտօնէ Թըրքահայերու վերադարձը: Ներքին նախարարութիւնը պաշտօնապէս հերքած է այս լուրը որ առաջին անգամ հրատարակուեցաւ «Ժամանակ»ի մէջ:

ՑՈՑՍ ԿԱՑ ՈՐ Անգլիոյ եւ Խորհրդային Միութեան առեւտրական բանակցութիւնները յաջող արդիւնքի մը յանգին. Անգլիա պիտի ստանայ ցորեն, ցորեն, եգիպտացորեն եւ վարսակ, որոնց փոխարժէքը պիտի վճարէ ճարտարարուեստական ապրանքներով:

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱԿԻՈՑ կառավարութիւնը ցաւ յայտնած է Ֆրանսական կառավարութեան որ իր անդամներէն մէկը Կոփէքի նախատակական բառեր արտասանած է Ֆրանսայի վարիչներուն հասցէին, դասախօսութեան մը ընթացքին, եւ ծանր հայհոյանքով մը «պատուած» է Ֆրանսացի նորընտիր վարչապետը:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ամերիկեան զօրիին ձայնասփիւռին վրայ Ամերիկացի հրամանատար մը ճառ խօսելով ըսաւ թէ «համաձայնավարութիւնը կարմիր պատմուճան հագած փաշականութիւնն է» եւ համաձայնավարները արեւելեան Եւրոպայի մէջ «սարսափի տակ կը պահեն ժողովուրդները ինչպէս կ'ընէին փաշականները»:

ՇՐՋԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆ հանուած թղթադրամներուն ընդհանուր գումարը այս չաբթուց բարձրացաւ 898.985.000.000ի որ անմոռանալի է Ֆրանսայի պատմութեան մէջ: Պատճառ ցոյց կը տրուի այն վիթխարի փոխառութիւնը զոր կառավարութիւնը կնքած է Պանք տը Ֆրանսին մօտ՝ գործադուլներու ընթացքին:

Պ. Աբրամ Տէր Կարապետեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Լ. Գեւոնեան եւ զաւակները (Փարիզ) խորին վիշտով կը ծանուցանեն մահը իրենց սիրելի մօր,

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ԿԻՒԼԻԶԱՐ ՏԷՐ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ

որ տեղի ունեցած է Պոլսոյ մէջ Նոյեմբեր 17ին:

Յուղարկաւորութիւնը կատարուած է Նոյեմբեր 19ին, Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցիին մէջ:

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՔԱՐԴԱՐ ՃԷՄՃԷՄԵԱՆ կը փընտռէ զաւակը ենովք ՃԷՄՃԷՄԵԱՆ որ պատերազմէն առաջ Մարսէյլ կը գտնուէր: Տեղեկացնել Մխսրոպ Հանտալեանի Agraciada 2688 y Entre Rios Montevideo, Uruguay:

5700 Ֆրանկով

Կրնաք կարել տալ ձեր հագուստը

Զափի վրայ, երկու փորձով

ԵԹԷ կերպասը բերէք մեզի եւ տասը օրէն

կ'ունենաք զայն

ԱՑՐԵՐՈՒ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դիմել DORMES, 5 Rue St. Apolline

Paris—Métro Strasbourg–St. Denis Հեռ. Tur. 83-63

ՄԱՄՆԱՒՈՐ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՊՈԼՍՈՑ ԷՍԱՆԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՎԱԽՃԱՆԵԱԼ ԲՈԼՈՐ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ ԵՒ ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Յառաջիկայ Դեկտեմբեր 21ի կիրակին, Փարիզի Ցուվհ. Մկրտիչ եկեղեցիս, յետ պատարագի:

Կը հրաւիրուին բոլոր Էսանեացիները որ ի բենցներկայութեամբ յարգեն աւուց յիշատակը:

ԼՈՒՑ ՏԵՍԱՒ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի օրկանին,

ՀԱՅԱՍՏԱՆ, թիւ (Նոյ.),

ծախ եւ այլազան բովանդակութեամբ, ՀԱՅՏԻՐԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ:

Վաճառական հասցէ — H. Palouyan, 43 rue Richer, Paris:

Հասով կը ծախուի հայ գրատուները՝ Էր. Սամուէլ 21 rue Mr. le Prince, Հ. Խալուեան 43, rue Richer, Մ. Պարսամեան 46 rue Richer, լրագրավաճառի կրպակները՝ St. Denis, St. Michel, Petits Carreaux, rue des Fêtes, rue Piat, Palikao:

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼՔԼԱ

Որ բոլորած է իր հաճամեակը եւ տիրացած արդար համբաւի մը,

պատրաստ է գոհացնելու իր ամէնէն դըժուարահաճ յաճախորդները իր համադասկերակուրներով եւ բազմատիպ աղանդերներով

Հեռաձայն TRI 31 - 62

24, Rue St. Lazare, PARIS (9)

Ծախու է

Երկյարկանի տուն մը.— Չորս սենեակ, մուտք, խոհանոց, մաքուր (երեք կոտոր):

Ջուր, էլեկտրականութիւն, օդային կաղ եւ ջրհան եւ 300 քառակուսի մեթր հող:

Մէկ յարկաբաժինը տրամադրելի:

Դիմել Կ. ՄՈՄՃԵԱՆի, 20 rue de Nice, Alfortville:

«Զահիէ» օղի 40°

Ամէնէն անարատը եւ ամէնուն փնտռածը

Լիտր 400 ֆրանկ

Կրնաք անմիջապէս բերել ձեր

յանձնարարութիւնները

Ani ՆՊԱՐԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԷ

D. NARGUIZIAN, 62 Rue Rabelais, Lyon

Մեր բաժանորդներուն

Վերջին դործադուլներուն հետեւանքով հաղորդակցութիւնները եւ փոստար անկանոն ըլլալով շատեր չկրցան ժամանակին մատչել իրենց բաժանորդագրութեանց հաշիւները:

Վարչութիւնս մինչեւ Դեկտեմբեր 31 կ'երկարաձգէ իր պայմանաժամը այդ կարգի անվճար հաշիւներուն համար, թերթերը դադրեցնելէ առաջ:

Այս առթիւ ներողութիւն կը խնդրէ նաեւ իր բոլոր բաժանորդներէն, կամքէ անկախ պատահած անկանոնութեան համար: Մասնաւորաբար իր չրջանի (13րդ) նամակատուփը ամէնէն ուշ վերաբացուած ըլլալով շատեր չեն ստացած իրենց թերթերը, որով բոլորին պայմանաժամը 8 օրով առաջ տարուած է ըստ օրինի:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅԻՇԵԱՏԵՍ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴՆ Բաֆֆի խումբի ժողովը այս չորեքշաբթի իրիկուն, ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին:

Ալֆորվիլի Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան եւթակոմիտէն հերթական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր լիկերները յառաջիկայ երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին:

Հ. Ց. Դ. ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵՒՐՈՊԱՑԻ Կեդր. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի քոյր կոմիտէներու լիկերները այս չաբաթ երեկոյ Դեկտեմբեր 13ին, ժամը 8.30ին ընկերվարականներու սրահը, 9 rue Victor Massé: Կը խօսի ընկեր ՎԱՐԴԳԷՍ ԱՀՍԱՐՈՆԵԱՆ: Ներկայանալ, անդամատետրով:

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. «Ռոստոմ» խումբի հանդիսավոր ընդհանուր ժողովը կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի քոյր կոմիտէներու լիկերները այս չաբաթ երեկոյ Դեկտեմբեր 13ին, ժամը 8.30ին ընկերվարականներու սրահը, 9 rue Victor Massé: Կը խօսի ընկեր ՎԱՐԴԳԷՍ ԱՀՍԱՐՈՆԵԱՆ: Ներկայանալ, անդամատետրով:

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. «Ռոստոմ» խումբի հանդիսավոր ընդհանուր ժողովը որ տեղի պիտի ունենար Դեկտեմբեր 14ին, յետաձգուած է:

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ ուրախ են ծանուցանելու իրենց անդրանիկ զաւկին ԱԼԷՆ - ԿԱՐՊԻՍ - ՄԵՐՈՒԺԱՆի ծնունդը, 5 Դեկտեմբեր, 1947ին:

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Փարիզի մասնաճիւղը այդ մը կազմակերպած է այս կիրակի, 14 Դեկտեմբեր, Musée Rodin: Հաւաքատեղի՝ métro Invalides, ժամը 3ին:

ԳՐԱԽՈՍՈՒՄ ՕՐ.— Փր. Կապոյտ Ծաչի Փարիզի մասնաճիւղի պարահանդէսը տեղի պիտի ունենայ վեթրուար 15ին Hôtel Continentalի չքեղ սրբահներուն մէջ: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը:

ՑԵՐԿՈՑԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Փարիզի մասնաճիւղի, կիրակի, 21 Դեկտեմբեր, ժամը 3էն 11, Սալ ժան Կուժոնի մէջ, 8, Rue Jean Goujon:

Orchestre GARO SARIAN:

Գեղարուեստական բաժին Պուֆէ

Նկարահանդէս

ՆԿԱՐԻՉ Պ. ԺԻՐԱՑՐ ՓԱԼԱՄՈՒՏԵԱՆի նկարահանդէսին բացումը կը կատարուի յառաջիկայ չաբաթ օր, 13 Դեկտեմբեր ժամը 3ին, Սթիւտիօ Ալէժ'չահի մէջ 19a Rue Caumartin, Paris (9), հովանաւորութեամբ Ֆրանքօ - Ամէնիհի եւ կարգադիր յանձնախումբի եւ նախագահութեամբ Պ. ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆի:

Նկարահանդէսը որ պիտի տեւէ մինչեւ Դեկտեմբեր 23, բաց է ամէն օր ժամը 10էն 1, եւ 3էն 7: Կիրակի օրերը ժամը 3էն 7:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Պ. Հ. Կ. Խաչի Օգն. մասնաճիւղը եւ Փարիզի Հայ Տիկնաց Միութիւնը կազմակերպած են պարահանդէս մը, 8 փետրուար 1948ին «Lutétia»ի չքեղ սրահներուն մէջ Bld. Raspail: Կը խնդրուի նկատի առնել այդ թուականը:

Ծախու է

Մոնաքոյի մէջ — ազատ եւ ծովահայեաց յարկաբաժին մը որ ունի երեք սենեակ, լոգարան, խոհանոց մը, սպասուհիի սենեակ մը, մուր չինուած է: Extra luxe: Գրել Նշանեանի, 8 Place Vauban, Cannes: Tél. 916-58:

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e

ՅԱՌԱՋԱԳ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 14 Décembre 1947 Կիրակի 14 Դեկտեմբեր

ԺԹ. ՏԱՐԻ — 19e Année N° 5214-Նոր շրջան թիւ 823 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱԶԱՏ ԵՒ ԱՆԿԱԽ...

Երեւանի արտաքսմանեան մունետիկները առնէ մը ի վեր կը ճառեն Հայաստանի ազատութեան եւ անկախութեան մասին՝ միամիտները չմոլորեցնելու համար :

Ամերիկահայ խմբագիր մը, քանի մը ամիս առաջ, առանց կարմրելու, կը յայտարարէր թէ Խորհրդային Միութիւնը աշխարհի ամէնէն ազատ ու ժողովրդավար երկիրն է :

Տարբեր չէ կարծիքը Ֆրանսայի կամ Սուրիոյ մէջ ապրած իր բարեկամներուն :

Ազա՞տ եւ անկա՞խ :

Մարդ բաւական յանդգնութիւն ունենալու է այդ տեսակ չախչախիչ յայտարարութիւն մը ընելու համար, մանաւանդ այն ափերուն վրայ ուր ժողովրդավարութիւնը կը գործադրուի լայնօրէն եւ ներքինական հնարաւորութիւններու սահմանին մէջ :

Թերահաւատները կրնան աչք մը նետել, հայելին կամ օտար համամատաւար մամուլին վրայ, տեսնելու համար թէ ինչեր կը գրուին Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Ամերիկայի մէջ՝ օրուան կառավարութեան կամ պետական կարգադրութեան դէմ :

Կամ ինչ նախատական բացագանչութեանց առարկայ կ'ըլլան վարչապետներն ու նախարարները՝ խորհրդարաններէն ներս :

Երեսուն տարուան մէջ՝ մենք տակաւին չտեսանք, որ Խորհրդային Հայաստանի մէջ կամ Ռուսիոյ անձայրածիր տարածութիւններուն վրայ, քաղաքացին համարձակէր քննադատել օրուան իշխանաւորները :

Մինչդեռ, մեր նոյնիսկ համամտաւարները որոնց չախչախիչ մեծամասնութիւնը համամիտ վար վարդապետութեան այրուբենին ալ ծանօթ չէ, առտուղի բառերով կ'արտայայտուին հիւրընկալ երկիրներու վարիչներուն դէմ :

Թրումընի օրինագծին հրատարակութեան դէմ բերուն, թեթեւսոլիկ խմբագիր մը համարձակեցաւ գրելու թէ նախագահը չի յարգեր երկրին սահմանադրութիւնը որուն մասին արդէն շատ բան չի գիտեր :

Ուրիշ մը, մտին խառնիճաղանճին, խմբագրականի մը մէջ կը յիշեցնէր — ազնասիրաբար — թէ Ամերիկայի նախագահը ինք չէ որ կը գրէ իր ճառերը...

Տակաւին ինչ զոհարներ՝ այս ու այն ակնաւորին դէմ՝ մինչ յանուն հայրենիքի չհեռուն կամ յանուն ժողովրդավարութեան որուն ստուերն ալ չէ մնացեր Երեւանի պողոտաներուն վրայ :

Փորձեցէք, սակայն, բարեմիտ քննադատութիւն մը ընել Խորհրդային Հայաստանի այս կամ այն ելոյթին մասին :

Գիտական յօդուածով մը, բաղդատեցէք խորհրդային վարչաձեւն ու, օրինակ, բրիտանական խորհրդարանական սահմանադրութիւնը :

Բացատրեցէք ընթացիկ բառերու իմաստը — ազատութիւն, անկախութիւն, ինքնորոշման իրաւունք — եւ հետաքրքրուեցէք թէ ինչու եւ ինչպէս խեղաթիւրած են այդ ըմբռնումները Խորհրդային վարչաձեւին տակ :

Խառնիճաղանճը կը փրփրի եւ դուք կը դառնաք դաւճան, հակահայաստանեան, ֆաշականի կամ գործակալ :

Քիչ մըն ալ առաջ երթալով, հարցումներ տուէք մեր սեփական հոգեբուն մասին :

Ինչու Հայաստանի չեն վերադարձուիր Ախալքալաքը, Ղարաքաղը, Նախիջեւանը :

Ինչու ընկերք Վլչինաքի Սթալինի հայրենակիցներուն կը պարզուին Կարսն ու Արտահանը :

Ինչու ներքաղաքական չկայունութիւն կայ ուր հարիւրաւոր հայրենակիցներ արձանագրուած են եւ տակաւին կը սպասեն, իսկ թուրքը եաթաղան կը սրէ իրենց համար :

Ինչ պատահեցաւ Իրանի կամ Եգիպտոսի ներքաղաքական կարաւաններուն :

Կամ քանի հոգի, մեր հայրենիքէն, կը տառապին Սիպերիոյ տափաստաններուն մէջ :

Երկար է շարքը այս կարգի հարցումներուն եթէ միայն պատասխանող ըլլար մեղի այն երկիրն ուր ազատութիւնն ու անկախութիւնը ամբողջական են՝ համաձայն Երեւանի ծանծաղամիտ քաղաքագիտներուն :

Հայրենիք մը ազատ է ու անկախ միայն այն ատեն երբ անհատը չղթայուած չէ եւ տէրն է իր կամքին եւ իր մտածումներուն :

Իմաստակութիւն է հակառակը պնդել : Ժ.

Խորհրդարաններ միջադէպներ հետ

Ֆրանսական խորհրդարանը ուրբաթ օր 183 դէմ 411 ձայնով վաւերացուց կառավարութեան վարած քաղաքականութիւնը Խորհրդային Միութեան հանդէպ ու մանաւանդ Պոլսոյ Մոսկուայի խնդիր Մոսկուայի վերջին բողոքագրին : Ինչպէս արդէն գրած էինք, Մոսկուայի կառավարութիւնը կը պահանջէ հեռացումը Ֆրանսական այն առաքելութեան որ պաշտօն ունէր կազմակերպելու 10000 Ալզաս - Լոռենցի դերմաններու հայրենադարձը :

Խորհրդարանի վիճաբանութեանց ընթացքին ընկերվարական երեսփոխան մը յանձնարարեց կառավարութեան որ յայտնէ Ռուսերուն թէ «հակառակ որ իրենց սահմաններուն մէջ անհատը արժէք մը չունի, Ֆրանսայի մէջ մենք տակաւին կը չահագրգռուինք անհատի բարօրութեամբ» :

Ազակոմեան երեսփոխան մը կարդաց հետեւեալ նախագասութիւնը խորհրդային դեսպանութեան պաշտօնատարներէն կորթիաքովի դիրքէն — «պէտք է խոստովանիլ որ ռուսական ներքաղաքի յանձնաժողովը գաղտնի գործակալներու ցանց մը ունէր Ֆրանսայի մէջ» :

Այս ելոյթին վրայ, համայնավարները ազմուկ բարձրացուցին եւ նախագասականը բառէ արտասանելին վարչապետին «ամերիկեան կուսակցութեան» դէմ : Արմատական երեսփոխան մը թուանշաններ ներկայացուց անյայտացած Ալզացիներու մասին — 140.000 էին, 85 հազարը վերադարձան պետական կամ այլ միջոցներով, թերեւս 10 հազար հոգի սպաննուած են :«Ո՞ւր է մնացեալը» :

Պատերազմի վեթերաններու նախարարը Ֆրանսուա Միթթան, պատասխանեց : Նախ դիտեցուցաւ որ Մոսկուայի կառավարութիւնը բռնադատած է 1945ի դիւթուած ներքաղաքի համաձայնութիւնը եւ տակաւին չէ թոյլատրած դեպի Ալզասցիներու վերադարձը :Նախարարը յետոյ չարունակեց .— Ցանուցիր մեր հայրենիքի չահերուն համար մեզ թոյլ պիտի չտայինք՝ տարբեր պարագաներու տակ : Ռուսիա դատապարտելու իրաւունք չունի : Իր քաղաքացիները այս երկրէն վտարուեցան երբ հաստատուեցաւ որ անոնք մասնակցութիւն ունեցած են դատապարտելի արարքներու մէջ՝ գործադուլներու ընթացքին » :

★ Եվմական նախարարը ուրբաթ օր սկսաւ խորհրդակցութիւններ ունենալ գործատէրերու ինչպէս նաեւ Աշխատաւորներու Դաշնակցութեան ներկայացուցիչներուն հետ՝ օրավարձերու եւ դիմելու խնդիրը կարգադրելու համար : Սէ Ժէ Թէի պատասխանատուները առաջարկած են կառավարութեան որ բարեկարգումներ կատարուին եկամուտի տուրքին օրէնքին մէջ եւ դրութիւն մը հաստատի որ երկրագործական արտադրութիւնները ուղղակի հանրութեան ձեռքը հասնին՝ առանց «միջնորդներու» :

★ Սէթի (Միջերկրական) նաւահանգիստին աշխատաւորները տակաւին գործադուլի մէջ են : Քսաներկու նաւեր կը սպասեն քարափը :

ԷՆԿԻՐԻՆ կ'ըսէ որ ամերիկեան յիսուն փոխադրանաւեր յատկիկայ Փետրուարին Թուրքիա պիտի տանին խոշոր քանակութեամբ ռազմանիւթ՝ ի գործադրութիւն հարիւր միլիոն տոլար վարկին : 250 հոգինոց զինուորական մարմին մը մօտ օրէն Թուրքիա պիտի երթայ :

ՅԻՍՈՒՆ ՀԵՂԼԷՆ ահաբեկիչներ եւ գործակիցներ մահուան դատապարտուեցան ուրբաթ օր՝ Սէլանիկի զինուորական դատարանին կողմէ : Բանտարկութեան դատապարտուեցան ուրիշ քանի մարդիկ :

ՀՌՈՄԻ «ընդհանուր» գործադուլը վերջացաւ ուրբաթ օր որովհետեւ կառավարութիւնը անոնց զիջում մը կատարելով ընդունած էր անգործներու նպաստը աւելցնելու պահանջը : Աշխատանքի գրասենեակը կը պահանջէր տասը միլիառ լիրէթ (16 միլիոն տոլար) :Կառավարութիւնը կը բացատրէր որ արդէն այդ գումարը յատկացուած է այդ նպատակին համար : Գրասենեակը չընդունեցաւ եւ գործադուլ հռչակեց : Հիմա կառավարութիւնը յանձն առած է մէկ միլիառ եւս վճարել :

Լոնտոնի խորհրդաժողովը

ՓՈՓՈՐԿԱԼԻՑ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Խորհրդաժողովին տասրթի օրուան նիստին մէջ փոխարկալից վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան երբ օգակարգի վրայ եկաւ դարձեալ հաստուցումներու խնդիրը : Արեւմտեան պետութեանց արտաքին նախարարները ծանր բառեր արտասանեցին «կազդի հրաւիրելու համար» խորհրդային պատուիրակը որ նախապէս նախատած էր Ամերիկան, Անգլիան եւ Ֆրանսան :

Մոլոթով կը պահանջէ մէկէ աւելի միլիառ տոլար Գերմանիայէն, իսկ երկու գլխաւոր դաշնակիցները կը մերժեն դոհացնել այդ անարդար պահանջը որ կրնայ անդամանալի քայքայում առեղծել ամբողջ Եւրոպայի մէջ :

Վիճաբանութիւնները այնքան տաքցան որ նախարարները մէկդի դրին դիւանագիտութեան ընկալեալ պատշաճութիւնները եւ «առին-տուին» :

Վէճը սկսաւ այն պահուն երբ Մոլոթով երկարդր անգամ ըլլալով պահանջեց որ արեւմտեան Գերմանիոյ դրաւեալ գօտիներու տնտեսական միութիւնը լուծուի որովհետեւ «Անգլիա, Ամերիկա եւ Ֆրանսա կ'ուզեն անջատ կառավարութիւն մը հաստատել Գերմանիոյ այդ նահանգներուն մէջ» :

«Բացարձակօրէն սխալ է այդ տեղեկութիւնը, յայտարարեց Մարշըլ, մենք այդ տեսակ ծրագիրը երբէք չենք ունեցած : Պիտօ, հաստատեց Ամերիկայի նախարարին խօսքերը — «ո՛չ այդ տեսակ ծրագիր պատրաստած չենք » :

Դիտել տրուեցաւ Մոլոթովի թէ անդլեամերիկեան գօտիներու միացումը պիտի չարունակուի մինչեւ որ վերջնական կարգադրութիւն մը ըլլայ Գերմանիոյ համար եւ իրականանայ երկրին տնտեսական միութիւնը : Այս վերջինը կը ստեղծուի, ըսաւ Մարշըլ, երբ համաձայնութիւն պրայտայ տնտեսական խնդիրներու, հատուցումներու եւ ուրիշ «հաշիւներու» չուրջ :

Նախարարը կ'ակնարկէր, ի տարիէ իր այն յայտարարութեան տրուն մէջ պահանջած էր որ «Մարտ. պատուիրակը մինչեւ երկուշաբթի հաշիւ տայ արեւելեան Գերմանիոյ մէջ գրաւուած հատատութեանց քանակին մասին :

Մոլոթով պատասխանեց եւ ըսաւ.— Թերեւս Ամերիկեան եւ բրիտանական պատուիրակները, մինչեւ երկուշաբթի, հաշիւ պիտի տան իրենց գրաւած գօտիներուն մէջ օտարներէ գնուած հատատութեանց մասին : Թերեւս անոնք, մինչեւ երկուշաբթի , պիտի ներկայացնեն իրենց գօտիներուն ածուխէն եւ առտզէն իրենց ապահոված չահերուն հաշիւը : Այս հաշիւները կը սպասենք ոչ միայն Անգլիացին եւ Ամերիկացին, այլեւ Ֆրանսացին :

Մարշըլ պատասխանեց տալով, բացատրեց թէ ածուխէն եւ առտզէն յառաջ եկած չահերը ամբողջութեամբ յատկացուած են գերմանական տնտեսութեան եւ ինք դրաւոր կերպով պիտի ներկայացնէ ամբողջ հաշիւը ու կը սպասէ որ Գ. Մոլոթովն ալ իր հաշիւը բերէ երկուշաբթի : Պէվին պատասխանեց մեկնումէն յետոյ — «Մենք ոչինչ իւրացուցած ենք, բայց կ'ուզենք իմանալ թէ դուք ինչ տարած էք արեւելեան Գերմանիայէն» :

Մոլոթով ամէնէն առաջ դատապարտեց Մարշըլի ծրագիրը որ, կը թուի թէ, ներկայ խորհրդաժողովին եւ աւելաւոր առանցքն է : Ամերիկայի օգնութեան ծրագրին առաջին նպատակն է, ըսաւ Մոլոթով, արեւմտեան Գերմանիան վերածել խաղխսի մը որպէսզի արտասահմանի յետադիմական տարրերը չահեր ապահովեն : Այդ խարխսէն պիտի մղուի, ապազային, պայքարը ժողովրդավար ազդերու դէմ : Աւազի վրայ է որ կը կառուցէք այդ հաշիւները : Բազմամիլիոն տոլարներու չահեր կ'ապահովէք ձեր կառավարութեանց կամ անհատ ազդայիններուն համար :

Պէվին եւ Մարշըլ անպատասխանի չէին կրնար ձգել այս ծանր ամբաստանութիւնները : Ամէնէն առաջ խօսք առաւ Ամերիկայի արտաքին նախարարը եւ ըսաւ.— Նկատի ունենալով ներկայ խորհրդաժողովին նպատակը ինչպէս նաեւ այն դիրքը զոր կը վայելենք մեր պատկան կառավարութեանց մէջ, Գ. Մոլոթովի այս ընթացքը հաղիւ թէ յարգանք կը ներշնչէ դէպի խորհրդային Միութիւնը :

Իրմէ վերջ խօսեցաւ Անգլիոյ արտաքին նախարարը.— Մեր մտքին չէր անցներ որ այս նախատինքները առարկայ պիտի ըլլայինք այսօր : Ամբողջ Անգլիացի ժողովուրդը եւ կայսրութեան ժողովուրդները մեծապէս ցաւ պիտի պատճառեն այս անարդանքին համար : Ցաւալի է որ հակառակ տրուած հերքումներուն եւ բացատրութեանց, Գ. Մոլոթով չարունակ կը կրկնէ իր անձիւղ յայտարարութիւնները : Գ. Մոլոթով կրնար առնուազն չնորհակալ ըլլալ որ բարեկրթօրէն, մտած մտիկ կ'ընենք իր ըսածներուն» :

Պիտօ ձայնակցեցաւ երկու նախարարներուն : Գ. Մոլոթով անխռով կը լսէր տրուած պատասխանները :

Խորհրդաժողովի չրջանակներուն մէջ մեծ իրարանցում ստեղծած է այս դէպքը : Շատեր նախիսկ կը կարծեն որ խորհրդաժողովը վախուի յառաջիկայ չաբթու :

ՀԱՅ ԼԵԶՈՒՆ

(ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՈՂ�բ. Ն. ԱՂԲԱԼԵԱՆԻ)

(Գ. եւ վերջին մաս)

Գիտութեան համար վերջնապէս հաստատուած է, թէ հայերէնը հնդեւրոպական լեզուներէն մէկն է, առանձին ճիւղ մը: Բայց լեզուի 4500 արմատական բառերէն մինչեւ հիմա 300 բառ կարելի դարձած է մեկնել եւ բացատրել: Քննուած բառերէն դուրս կը մնայ տոկոս մը, որ բուն հայ բառերն են եւ չեն մեկնուած: Ասոր համար դի-տութեան մէջ երկու տեսակէտ կազմուած է· 1) Աչխատելով, ի վերջոյ, հայ լեզուի այդ տար-բերն ալ եւրոպական լեզուի օրէնքներով կարելի է մեկնել: 2) Հայոց լեզուն հնդեւրոպական լեզու է իր կազմով, սակայն ան իր մէջ ունի տարբեր, ո-րոնք Հայաստանի նախկին քնակչութեան լեզուի հետքերն են եւ վրացերէնի մէջ ալ կան: Այս՝ ինչ-որ չենք կրնար մեկնել հնդեւրոպականով, կրնանք մեկնել համեմատելով այլ ժողովուրդներու լեզու-ներուն հետ: Այս տեսակէտը Փրոֆ. Մառի տե-սակէտն է: Հայաստանի մէջ այժմ այս երկու տե-սակէտն ալ կան:

Բայց Մառ, աւելի ուշ, եկաւ այլ եղրակա-ցութեան մը, որ հնդեւրոպական լեզուներ չկան, լեզուները մէկ են: Հնդեւրոպական ըսուածը կր ներկայացնէ լեզուներու զարգացման որոշ աստի-ճան մը: Եւ Հայոց լեզուն կը ներկայացնէ կէս ճանապարհը այս զարգացման, այսինքն՝ իր մէջ ունի նախնական տարրերը: Ցետոյ զարգանալով՝ հանդիպած է հնդեւրոպական լեզուներու ճամ-բուն:

Վրացերէնի եւ հայերէնի համեմատութիւն-ները կարող են արդիւնքներ տալ: Շատ մը լեզ-ուական օրէնքներ նոյնն են: Գուցէ այս է ճանա-պարհը՝ մեր լեզուի չմեկնուած բառերու հնկայա-կան գաղձը մեկնելու եւ պարզելու:

Լեզուագիտութիւնը իր տրամադրութեան տակ ունեցած է սակաւիրիա լեզուն (5 դար Ք. Ա.) եւ յունարէնը: Բայց հիմա գտնուեցաւ հաթեքինը, որ 15 դար Ք. Ա. է: Հայ գիտուններու պարտա-կանութիւնն է հոս փնտռել լոյսը՝ լուսաւորելու համար մեր լեզուի անցեալ պատմութիւնը:

Մեծ համեմատութեամբ փոխառութիւններ կան մեր լեզուին մէջ եւ այդ փոխառութիւնները յաճախ երկաստիճան եւ եռաստիճան են: Օրինակ, ասորերէն հին բառեր ու նոր բառեր եւայլն: Մաս մը ականջով առնուած է, մաս մըն ալ ուղղակի դրականութենէն: Մեր փոխառութիւններու մե-ծամեծ մասը իրանական աշխարհէն եկած է: Նախ աքեմենեաններու ժամանակէն, յետոյ պարթեւնե-րու շրջանէն եւ, վերջապէս, Սասանեաններու ժա-մանակէն: Պարթեւական փոխառութիւնները չատ աւելի են, անշուշտ, որովհետեւ մեր դրականու-թիւնը ստեղծուած տուն մըն էր որ կ'իյնէր Հայաստանի մէջ: Հայաստանի ա-մէն կողմը եւ, մանաւանդ, Այրարատեան դաշ-տին մէջ պարթեւական տարրեր նստած էին:

Բառերը նշանակութիւն չունին սակայն: Լե-զուի ոգին քերականութեան մէջ է: Մեր քերակա-նական հոլովներով եւ խոնարհումներով մենք աքցան մէջ առած ենք օտար բառերը: Բառերը առաղձ են, որուն վրայ հայ հանճարը աշխատած է եւ ստեղծած իր լեզուն՝ ինքնուրոյն քերականու-թեամբ: Կառուցողը միտքն է, իսկ միտքը քերա-կանութեան մէջ կ'արտայայտուի:

Մենք բառերը իւրացուցած եւ անոնց վրայ աճեցուցած ենք նաեւ:

Հայ ժողովուրդի վերնախաւը իրանական եղած է· այդ պատճառով մեր դրականութեան մէջ կր գտնենք հսկայական քանակութեամբ իրանական բառեր, բայց, անշուշտ, առանց ղէմ հայ ժող-վուրդը իր բառերը ունէր, որոնք չեն մտած մեր դրաբար դրականութեան մէջ, բայց որոնց հետքե-րը կան մեր գաւառաբարբառներուն մէջ: Իրանա-կան լեզուի ծանրութեան տակ մեր լեզուն խեղ-դուած է: Բայց Հայոց լեզուն հարստացած է:

Հայ լեզուն մաշած է՝ այդ պատճառով ա-պարզուած է: Հայոց լեզուի չէզոք երկու տեսակ է, որով երկու լեզուական տարր զոյութիւն ունե-ցած է Հայոց մէջ:

Առանց չէզոքի մնացած վերջին վանկերը հետ-զհետէ ինկած են, որով Հայոց բառերը կարճ են: Մեծ առաւելութիւն մըն է ասիկա: Մեծ մասը մեր բառերուն միավանկ է: Իսկ կարճ բառերը չատ ա-ւելի դիւրութիւն եւս ճկունութիւն կը ստեղծեն: Պարզուած է մեր լեզուն, եւ հին մտածութեան հիմքերը ջնջուած են: Հայ լեզուն հսկայական հարստութիւն ունի իր մէջ զարգացման համար:

Ունինք միայն յոդնակի եւ եզակի: Աւելի կի-րարկելի եւ գործածելի դարձած է Հայոց լեզուն: Մեր ձայնաւորները սղած են, բայց կորուսած չեն: Հայոց լեզուն նուազադոյն լեզու է: Ունի ե-րաժշտական հնչականութիւն: Մեծ կարողութիւն ունի բարդուելու, բայց առանց չափազանցու-թիւններու երթալու: Ինայողական լեզու մըն է հայերէնը, չնորհիւ նախդիրներու այլազան գոր-ծածութեան: Հայ լեզուն վերլուծական լեզու մըն է, այսինքն՝ ածականը եւ գոյականը առանձին – առանձին գաղափարները եւ, ինչպէս եւ յատկա-ցուցիչն ու յատկացեալը: Հայոց լեզուն հոլովա-կան է: Հոլովները յօրինման մեծ առաւելութիւն ունած են մեր նախագասական կազմութենէն եւ գաղափարներու ճշդութենէն: Հայ բայերու խոն-ամհումներն ալ ճոխ են եւ կրնան արտայայտել ապագայի եւ անցեալի գաղափարներուն բոլոր ե-րանդները: Հայ լեզուն կազմակերպչական մեծ կարողութիւն ունի: Այժ մը, կարծես, բոլոր այ-լատեակ տարրերը կը աքցանին մէջ առած՝ կար-դի եւ կանոնի դրած է: Ժողովուրդի միտքը գա-բերով այս լեզուին վրայ աշխատած է եւ կուռ կազմակերպած է միօրինակ ձեւով: Սքանչելի են մեր յօդերը (Ս, Դ, Ն), որոնք թէ՛ ցոյց կուտան, թէ՛ սեռականութիւն կ'արտայայտեն, թէ՛ կ'ո-րոշեն:

Բազմադարեան անցեալ ունենալով եւ բազ-մապիսի հոգեկան վիճակներ արտայայտած ըլլալով՝ հայ լեզուն մշակած է անթիւ հարստութիւն-ներ մը աւելցնելու: Հայոց լեզուն աղնուականլեզ-ու է, ուստի իրօրէն եւ մեծալայելուչ կերպա-րանք ունի:

ԱՆԴՈՐԸ, ձկար՝ Ֆ. ՓԱԼԱՄՈՒՏԵԱՆԻ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏ

ԺԻՐԱՅՐ ՓԱԼԱՄՈՒՏԵԱՆ

Իմ չատ սիրելի երիտասարդ բարեկամիս, նը-կարիչ Ֆ. Փալամուտեանի մասին երբ սա Հպան-ցիկ տողերը գրի կ'առնեմ, ան կը պատրաստուի արդէն, տալ քանի մը օրէն Փարիզեան իր տաղին նկարահանդէսը: (Բացումը տեղի ունեցաւ երէկ՝ Studio Alemchahի մօտ, 19a Rue Caumartin, արուես-տասէր խումբ Հասարակութեան մը ներկայու-թեամբ. (ՄՄԲ.) :

Ըսեմ անմիջապէս թէ, ներկայ յօդուածս չընդգրկեր իր գործին վերլուծութիւնը: Աւելի պիտի կատարեմ չաթաթ մը յետոյ ներկայ սիւ-նակներուն մէջ՝ իր նկարները հատիկ հատիկ դի-տել եւ քննել նաք: Ներկայ յօդուածս մեկ նպա-տակէտ ունի—«Ցառաջ»ի ընթերցողներուն ծա-նօթացնել այս երիտասարդ եւ համակրելի ար-ուեստագէտը :

Ժիրայր Փալամուտեան, ինչպէս ըսի երիտա-սարդ է, ուրեմն կ'ապրի արուեստի անխարդախ, կախարդիչ չունչին տակ եւ գինովցած տողը հը-մայքներէն: Կ'անդիտանայ թէ արուեստը ինչքան ժամանակը լուծ մըն է որ քիչերուն վիճակուած է զայն հասցնել մինչեւ իրենց կեանքի վերջակէ-տին: Արդարեւ հայ կեանքը կ'արատադրէ չատ նը-կարիչներ, բայց անոնք երբ կը թեւակոխեն իրենց երեսունը, բոլորն ալ կը խափին եւ հազիւ հատ մը կամ երկու, զէմ տալով կեանքի տօրեայ զար-հուրանքներուն, կէս կուշտ եւ կէս անօթի վիճա-կով մը մինչեւ իրենց կեանքին վերջակէտը անբա-ժանելի կը մնան վրձինին հմայքէն: Օրինակը ան-միջական մեր շրջապատէն առնելով, հազիւ 15 տարի առաջ Փարիզի մէջ դուէ մեզի ծանօթ քան-եւէ մօտ հայ երիտասարդ նկարիչներ եւ քանդակագործներ կը համրէինք: Ի՞նչ եղան այդ բոլորը, անոնք ամէնքն ալ, տարիքի բերմամբ երբ իրենց առաջին խանդավառութեան շրջանը բոլո-րեցին, կեանքի դաժան հարուածներէն պար-տուած՝ լքեցին նկարչութիւնը եւ սկսան այն տե-սակ աշխատանքու կապուիլ — լուսանկարչու-թիւն, բրուտ, զարդանկարչութիւն, տուն ներկել, — որոնք այլեւս հեռաւոր իմաստով մր բուն ար-ուեստ՝ քիչ ժամանակ կը մնար անխարդախ ստեղ-ծագործական աշուեստ նկատչութիւնը գործադրե-լու: Ակնարկուած այդ հոյլէն եթէ չեմ սխալիր միայն Տիրան Սիւտճեանն է որ մեծապայծառ թշուառութեան մը մէջ ցարդ մաքրակրօն նկար-չութիւնը կը շարունակէ, եւ կամ ուրիշ մէկ եր-կու հատեր ալ որոնք իրենց հօրը դրամովը կ'ապ-րին: Ուրիշ ձեւ ալ կարծես չի կրնար գոյանալ, եւ ապրիլն արուեստը ինքնին չար եւ քանդիչ յատկա-նիշ մըն է, դուէ զայն լծուելի իւրացնողին համար: Մաքուս կր տանի սրբազան մենակեցութեան եւ նեղքին ահաւոր տառապանքներու, մանաւանդ քառասունը թեւակոխելէն յետոյ: Ի զուր արուես-տին կուտան բարեգութ, վերացուցիչ եւ հոգին աղնուացնող ազդանիքները, դիտողին համար այո, բայց ոչ գործադրիչին: Կր կրկնեմ, արուեստը չար է: Գուցէ այդ էր պատճառը որ օր մը, մեր ամղուպական ե. Տէմիրճիպաշեանը, իր համբաւա-ւոր «Ահեղին Ճառ»ին մէջ ատեց դրականութիւնն ու արուեստը եւ ակնարկելով այդ ինքնագիտու-թեան քաւ. «Կ'ատեմ՝ քանզի մարթս ոսկորին փակցուցիր եւ կէս դիակ մըն եմ դարձեր այլեւս»:

Չեմ գիտեր թէ ինչու ըսի այս բոլորը՝ իմ ե-րիտասարդ բարեկամիս սկիզբի ցուցահանդէսնե-րէն մէկուն առթիւ: Գուցէ տեղը չէր· բայց ինչ հարկ բառերու չատկութեանց· լաւագոյնն է դիտել թէ ինչ կը սպասէ իրեն՝ մանաւանդ հայ-կական մթնոլորտին մէջ, թէեւ, օտարինն ալ չատ չի զանազանուիր մերինէն: Փարիզի քառասուն հազար նկարիչներուն մէջէն հազիւ 8 —10 հատ անուն եւ համբաւ հանած՝ նիւթական տանե-լի պայմաններու մէջ կ'ապրին, մնացեալները դի-տեմք ու կը ճանչնանք արդէն: Ով չէ նշմարած այն տժգոյն, երկար մազերով, օրերով չածիլուած եւ իրենց հագուստները քանի մը դոյնի փոխած սրճատուն քառասունոց էակները որոնք կէս օր-ուան մօտիկ, հարթամաշ կօշիկներով, իրենց անու-թին տակ չընջանակ մը կամ տետրակ՝ հազիւ պատերուն տակէն կը վազեն չես դիտեր որ նկարչական տան դուխին ապահովելով, ցերեկ-ուան չոր ճաշ մը ապահովելու համար ... : Այս-պէս է սիրելի Փալամուտեան, ըմդդրկած ուղիդ : Կ'ուզե՞ս բառ մըն ալ աւելցնեմ եւ ըսեմ թէ հայ կեանքին մէջ ցարդ արուեստը համազօր է ... մու-ցացկանութեան: Այս է որ դիմաւորած է մեզ թո-ղորս՝ սկսեալ քերթողէն մինչեւ չատին գեղար-ուեստական թերթ հրատարակողը :

***

Ուրեմն խնդիր տղու մը, — աղուոր եւ կեանք հնարող խենթութիւն — նկարչական անխարդախ յուզումներուն բերքն է որ կը ցուցադրուի . եւ ինչպէս որ ըսի, ան երիտասարդ է եւ կ'ապրի արուեստի վերապրութիւնը: Իր մօտ «հաշիւ»ն ու «ակնկալութիւն»ը մուտք չեն գործած տակաւին եւ սրտիերդ մըն է որցոյց կուտայ, գոյներուտարափի մը տակ ամփոփուած: Եւ ինչ աւելի ոգեւորիչ, յուզում առթող տեւոյթ՝ երբ երիտասարդի մը անկաշառ ստեղծագործութիւնները ունինք մեր առջեւ: Տպագրուած յայտագրէն կը տեղեկանամ թէ Փալամուտեան 45ի մօտ նկարներ պիտի ցու-ցադրէ մեզի, որոնց մէջ կան դիմանկարներ, թիւնակարներ եւ նաթիւրմորթ : Տեղական գոյ-նը անպայման եգիպտականն է, քանի որ տարի մը առաջ Գահիրէէն կուգար, ուր նախապէս տուած էր իր անդրանիկ ցուցահանդէսը եւ ապկա տուիթ մը եղած՝ որպէսզի Եգիպտոսի բոլոր դժուարա-հաճ արուեստի քննադատները դնահատական տո-ղերով արտայայտուէին իր մասին: Վերջերս վախ-ճանած երբին քննադատ Լիպ. Նազարեանցը ակ-նարկելով Փալամուտեանի յիշեալ ցուցահանդէ-սին, երկար յօդուածի մը մէջ, ի մէջ այլոց կ'ը-սէր.— «Փալամուտեանի քով ամէնէն աւելի աչքի կը զարնէ այն, ինչ որ էական յատկութիւնն է ա-մէն իրական արուեստագէտի,— նկարագիրը : Ան պարկեշտ է, ու նախ եւ առաջ՝ ինքն իրեն հան-դէպ: Ասկէ՝ իր բնականութիւնը: Փալամուտեան չի հոգար «տպաւորութիւն գործել»ու մասին, այդ պատճառաւ ալ կը խորչի արուեստակեալ, սեթե-ւեթեալ ձեւերէ եւ կրզդուշանայ երկերուշարաչար գործածումէն. առաջ փոխարէն, սակայն, ան ա-ռաւօրէն կ'օգտուի բնութեան ընձեռած միջոցնե-րէն — օդէն եւ լոյսէն՝ անոնցմով տալու համա-պրբերանգներու պատրանքը »:

★

*Գաղթաշխարհի մէջ նախապէս հայ նկարչու-կան մթնոլորտը Փարիզն էր ուշադրութիւն դրաւ-ղը՝ իր Ազամեան, Շահին, Շապանեան, Մախլու-եան, Քիւրքճեան, Աշտառուրեան, Կիւրճեաննե-րով: Ներկայիս մեր ապրած վայրը նօսրացած ա-տուցմէ հայ նկարչական կեանքը փոխադրուեր է Գահիրէ: Արդարեւ հոն են մեր բազմաթիւ տա-ղանդաւոր նկարիչներէն Սարուխանը, Աւետիսեա-նը, Աշոտ Զօրեանը, Գոճամանեանը, Արթ. Թո-փալեանը, Տ. Կարապետեանը, Գ. Մկրտչեանը, Վահան Հովիկեանը, Համբարձումեանը, Սիմոն Սամսոնեանը, Յակոբեանը, Տիկին Շաքէյը եւն. ,

Ժամանակի ոգին...

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Պատմութիւն ազգի, գ. Ա. Չէլէպեան, Պոլիս տօր, Ծատոյեանի։

Ազգ մը, որ իր անցեալը չի ճանչնար, չի կրնար ոչ ալ ներկան ճանչնալ եւ ոչ ապագան կանխատեսել։ Ան կը նմանի ծառի մը, որ իր արմատները չունի։ Ինչպէս ծառը, որ արմատներ չունի, չի կրնար ոչ ծաղիկ տալ եւ ոչ պտուղ, նոյնպէս ալ ազգ մը, որ անցեալ չունի, չի կրնար ոչ ներկայ ունենալ եւ ոչ ապագայ։

Ահա թէ ինչու ամէն ազգ, որ կ'ուզէ ապրիլ, պէտք է ճանչնայ իր անցեալը, իր պատմութիւնը։ Ամէն ազգ, որ կ'ուզէ յառաջդիմել, պէտք է ճանչնայ իր անցեալը, իր պատմութիւնը։ Ամէն ազգ, որ կ'ուզէ ապրիլ, պէտք է ճանչնայ իր անցեալը, իր պատմութիւնը։

Ահա թէ ինչու ամէն ազգ կը ջանայ ճանչնալ իր անցեալը, իր պատմութիւնը։ Ամէն ազգ կը ջանայ ունենալ իր պատմագիրները, որոնք գրեն իր պատմութիւնը։ Ամէն ազգ կը ջանայ ունենալ իր պատմագիրները, որոնք գրեն իր պատմութիւնը։

Ահա թէ ինչու

Օր. ԱՆՆԻ ՇՈՒՄՔՐ
Պ. ԵՐՈՒԱԶ - ԱՐՄԱՆ ԹԻՐԶԵԱՆ
Ամսաթերթ
1947 Դեկտ. 2
ՏՐԱԿԻՆԵԱՆ

Պաղեստինի խնդիրը

ՇԱՆՐ ԴԷՊՔԵՐ ԵՐՈՒՍԱղԷՄԻ ՄԷՋ

Հրէական «Իրկուն» գաղտնի ընկերակցութիւնը ուրբաթ օր «պատերազմ» յայտարարեց Անգլիական զօրքերուն դէմ եւ ազդարարեց որ եթէ բրիտանական զօրքերը մինչեւ տասն կամ թող տայ որ Արաբները ռազմանիւթ առնան արտասահմանէն, կրակ պիտի բացուի նաեւ իրենց վրայ»:

Ուրբաթ օրուան ընդհարումներուն մէջ քառասուն հոգի սպաննուեցան: Հրեաները ռումբեր յարձակում գործեցին Երուսաղէմի եւ Յաֆֆայի արաբական խանութներուն վրայ: Պաշարուած է հին եւ ուսաղէմի հրէական թաղամասը: Հայֆայի մէջ սպաննուեցան 12 Արաբներ: Հրեայ աղջիկ մը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ երբ Արաբները ռումբ մը նետեցին վաճառատան մը վրայ:

★ *Բրիտանական խորհրդարանին մէջ, արտաքին նախարար Էրնէսթ Պեվին, յայտարարեց որ «երբ Անգլիա Պաղեստինէն հեռանայ յառաջիկայ գոստոս 1ին, Մեծն Բրիտանիա մէկ զինուոր իսկ պիտի չորամասդրէ «միջազգային բանակին» յանուն հաւաքական ապահովութեան: Ահաւասիկ իր բառերը.— Միացեալ Ազգերու կազմակերպութիւնն է որ պիտի որոշէ թէ որ ազգերը պիտի կազմեն այդ բանակը: Մենք պիտի չընդունինք որ բրիտանական ուժերը օտար հրամանատարութեան տակ մտնեն: Պաղեստինէն պիտի ուզենք մեկնիլ Մայիս 15էն ալ առաջ եթէ նիւթապէս կարելի ըլլար: Իրաւունք չունինք մեր ժողովուրդին դրամը անտեղի կերպով վատնելու»:*

Արտաքին նախարարը պատասխանելով երես - փոխանի մը հարցապնդումին թէ «ինչու երկու տարի առաջ չհրաժարեցանք հոդատարութենէն», Պեվին ըսաւ.— «եթէ արտաքին միջամտութիւնն չըլլար եւ մեզի մեր գլխուս ձդէին, կրնայինք մինչեւ հիմա հեռացած ըլլալ:

Որ եւ է մէկր կրնայ պատերազմ մը պայթեցնել· շատ խելք ունենալու պէտք չկայ, բայց ժամանակ կ'ուզէ պատերազմներու աւերը դարմանելու համար: Ամիսներով քննած եմ այս խնդիրը եւ տեսած եմ որ թերագնահատած է Արաբներու տեսակէտը: Պատրաստ չենք ներգաղթի օրէնքը բարեփոխելու: Կոչ կ'ընեմ Հրեաներուն — եթէ փորձնը կատարուին ապօրինի միջոցներով տարագիրներ Պաղեստին փոխադրելու, խոտոռութիւններ պիտի պատահին: Այս տագնապալի օրերուն, ողջմտութիւնն կը յանձնարարեմ իրենց»:

*ԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

«ՈՒԿՐԱՆԻՈՑ տարագիր կառավարութեան» ներկայացուցիչները որոնք ներկայիս կը գտնուին Գերմանիոյ ամերիկեան գօտիին մէջ, ուրբաթ օր պաշտօնապէս դիմում կատարեցին Արտաքին Նախարար Մարշըլլին որ հակահամայնավար Ուկրայնացիներու ազատութեան բանակը ճանչցուի իբրեւ ապստամբական ուժ մը որ կռուած է կարմիր-ներուն դէմ: Այս բանակը որ կը կոչուի Bendervici (Ռուսերուն կողմէ գործակցութեամբ ամբաստանուած զօրավար Սթէֆան Պէնտէրայի անունով) տանի հարիւր զինուոր; բոլորն ալ բանտարկուած ամերիկեան գօտիին մէջ:

ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐՈՒ եղանակն է այս հիմա: Ի մէջ այլոց Հանրի Տիւվէրնուայի անուամբ անցեալ տարի հաստատուած նորավէպերու մրցանակը այս տարի յատկացուեցաւ Ալէք Փըմեան անունով դրողի մը իր «Պողպատեայ չանթ մը ճեղքեց ամպը» պատմուածքին համար: Արդեօք Հա՞յ մըն է այս մրցանակաւորը:

ԶՕՐԱՅՐՈՒՄ.— 1943ի Բ. դասը որ զէնքի տակ կանչուած էր վերջերս, պիտի արձակուի մինչեւ Դեկտեմբեր 21: Անոնք որ չեն ներկայացած՝ պէտք է արդարացնեն իրենց յապաղումը ապա թէ ոչ պիտի պատժուին: Իսկ 1946 Բ. դասը որ զէնքի տակ է պիտի արձակուի առաջիկայ Փետրուարին:

ՃԻՇԴ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ.— 1.— Եղնիկ կողբացին: 2.— Երրորդ: 3.— Բարակ ալիւր, աւտա, ծովուն մէջ երկարող ժայռ, ուռճացած, արձակուած նիզակի մը ձայնը, աղտոտ: 4.— Այո՛: 5.— 1789ին: 6.— 1916ին: 7.— Սեւանը լիճը: 8.— Անգլիոյ, Սպանիոյ, Ճունաստանի, Անգլիոյ, Ա. ւըստրալիոյ: 9.— Ա.— Տրամադիծը բազմապատկել 3.1416ով: Բ.— Տրամադիծին քառակուսին բազմապատկել 0.7854ով: Գ.— Մակերեսը բազմապատկել բարձրութեամբ: 10.— Երեւանի մէջ եղեգն է, Ս. Ֆ.ի մէջ առուտուր հինգն է:

11.— Տրապիզոնը: 12.— Վերմէ, Մասէնի, Մոցարտ, Վահնէր: 13.— Զդիս քոյ մինչ ոչ պաշտեմ: 14.— Աւետիս Ահարոնեան: 15.— Թունուզ, Էնկիւրի, Սուրիա, Պոլիս (Գատըքէօյ):

ԱՁՐԻ ՏԻԿԻՆ ԶԱՐԴԱՐ ՁԷՄՁԷՄԵԱՆ կը փընտռէ զաւակը Ենովք ՁԷՄՁԷՄԵԱՆ որ պատերազմէն առաջ Մարսէյլ կը գտնուէր: Տեղեկացնել Մեսրոպ Հանտալեանի Agraciada 2688 y Entre Rios Montevideo, Uruguay:

5700 Ֆրանքով

Կրնաք կարել տալ ձեր հագուստը
Զափի վրայ, երկու փորձով
Եթէ կերպասը բերէք մեզի եւ տասը օրէն
կ'ունենաք զայն
ԱՁՐԵՐՈՒ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Դիմել **DORMES**, 5 Rue St. Apolline
Paris—Métro Strasbourg–St. Denis Հեռ. Tur. 83-63

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ փարիզի մասնաճիւղը այց մը կատմակերպած է այս կիրակի, 14 Դեկտեմբեր, Musée Rodin: Հաւաքատեղի՝ métro Invalides, ժամը 3ին:

Վիէննի կապ. Խաչի մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Տօլմաճեաններուն իրենց մօր դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

Այս առթիւ (Փոն տը Շէրխէն) Պ. Ցուվհաննէս Տօլմաճեան 500 ֆրանք կը նուիրէ փոխանակ ծաղկեպսակի Վիէնի Կ. Խաչի:

ԴՐԱՒՈՒՄԱՅ ՕՐ.— Ֆր. Կապոյտ Խաչի փարիզի մասնաճիւղի պարահանդէսը տեղի պիտի ունենայ վեհարուած 15ին Hôtel Continentalի չքեղ սրահներուն մէջ: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը:

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ ՆԱՀԱՆԳ. Մխիթեան Նախաձեռնութեամբ եւ մասնակցութեամբ ՆՇԱՆԵԱՆ ամուլին, ֆիլհարմոնիկ եւ Փարիզահայ բեմի լաւագոյն ուժերուն, փետրուար 8ին, առաջին անգամ կը ներկայացուի հոս Շէյքսփիրի ԱՐՔԱՑ ԼԻՐԸ, Շիմիի Թատրոնին մէջ: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը: Հասոյթին հարիւրին 10ը պիտի յատկացուի ներգաղթի հիմնադրամին: Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

Ծախու է

Երկյարկանի տուն մը.— չորս սենեակ, մուտք, խոհանոց, մատան (երեք կտոր):

Ջուր, էլեկտրականութիւն, օդային կազ եւ Ըրհան եւ 300 քառակուսի մեթր հող:

Մէկ յարկաբաժինը տրամադրելի:

Դիմել Կ. ՄՈՄՃԵԱՆԻ, 20 rue de Nice, Alfortville:

«Զաւիչ» օղին 40°

Ամէնէն աճապարը եւ ամէնուն փնտռածը

Լիտր 400 ֆրանկ

Կրնաք անմիջապէս ընել ձեր
յանձնարարութիւնները

Ani ՆՊԱՐԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԷ
D. NARGUIZIAN, 62 Rue Rabelais, Lyon

Ամենակարեւոր հասցէ մը

ԼՈՒՏԵՐ ՖԷՆԷՐՃԵԱՆԻ

Աշխատանոցը բացուած է եւ կը ստանձնէ չէնքի նորոգութեան եւ գետեղումներու ամէն կարգի աշխատանք վարպետներու ձեռքով: Նորոգութիւն աղօրքներու, արդուկներու եւ կաղի վառարաններու: Բաղնեսենեակի եւ խոհանոցի նորոգութիւն եւ ապակիներու գետեղում: Դիմել՝ Entreprise Générale Etablissement LODER, 25 Route de Villejuif L'Hay-les-Roses, Հեռաձայն Ita. 38-36: Autobus 186:

Ծախու է

Մոնաքոյի մէջ — ազատ եւ ծովահայեաց յարկաբաժին մը որ ունի երեք սենեակ, լոգարան, խոհանոց մը, սպասուհիի քենեակ մը, մոր չին - ուած է: Extra luxe: Դիմել Նշանեանի, 8 Place Vauban, Cannes: Tél. 916-58:

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e

Մեր բաժանորդներուն

Վերջին գործադուլներուն հետեւանքով հաղորդակցութիւնները եւ փոստը անկանոն ըլլալով շատեր չկրցան ժամանակին մաքրել իրենց բաժանորդագրութեանց հաշիւները:

Վարչութիւնս մինչեւ Դեկտեմբեր 31 կ'երկարաձգէ իր պայմանաժամը այդ կարգի անվճար հաշիւներուն համար, թերթերը դադրեցնելէ առաջ:

Այս առթիւ ներողութիւն կը խնդրէ նաեւ իր բոլոր բաժանորդներէն, կամքէ անկախ պատահած անկանոնութեան համար: Մասնաւորաբար իր չորեքշաբթի (13րդ) նամակատունը ամէնէն ուշ վերբացուած ըլլալով շատեր չեն ստացած իրենց թերթերը, որով բոլորին պայմանաժամը 8 օրով առաջ տարուած է քան օրինի:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՒՇԱՏԵՏ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ կեդր. վարչութիւնը դասախօսութիւն մը կազմակերպած է Փարիզի չորեքշաբթի «Նոր Սերունդ»ի անդամ անդամուհիներուն համար, յառաջիկայ ուրբաթ իրիկուն, 19 Դեկտեմբեր ժամը 20.30ին, Sociétés Savantesի կից, 6 rue Danton: Կը հրաւիրուին Նոր Սերունդի բարեկամները: Կը դասախօսէ ընկեր ՀՐԱՆԴ ԲՈՒԼՈՒԲԱՆ: Նիւթ՝ Հայ Մշակոյթը եւ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը:

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴՆ Րաֆֆի խումբի ժողովը այս չորեքշաբթի իրիկուն, ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին:

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն հերթական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները յառաջիկայ երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին:

ՓՍՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. «Ռոստոմ» խումբի հանդէսը որ տեղի պիտի ունենար Դեկտեմբեր 14ին, յետաձգուած է:

Նկարահանդէս

ՆԿԱՐԻՉ Պ. ԺԻՐԱՅՐ ՓԱԼԱՄՈՒՏԵԱՆԻ նկարահանդէսին բացումը կը կատարուի յառաջիկայ շաբաթ օր, 13 Դեկտեմբեր ժամը 3ին, Սթիւտիօ Ալէմշահի մէջ 19a Rue Caumartin, Paris (9), հովանաւորութեամբ Ֆրանքօ - Ամէնիէնի եւ կարգադիր յանձնախումբի եւ նախագահութեամբ Պ. ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆԻ:

Նկարահանդէսը որ պիտի տեւէ մինչեւ Դեկտեմբեր 23, բաց է ամէն օր ժամը 10էն 1, եւ 3էն 7: Կիրակի օրերը ժամը 3էն 7:

Իսթի Հայերու ժամադրավայրը

Café des Sports, 4 rue de la Défence Հեռ. Mic. 37-03

Հայրենակի՛ց, կեանքդ թարմացնելու համար կ'ուզե՞ս լաւ օղի խմել, դիմէ վերի հասցէին, ուր ընտիր աղանդերներով համեմուած լաւագոյն օղին պիտի հրամցուի քեզի:

ՄԻԱՑՆ ԱՍ ՉԷ

Որեւէ դատական խորհուրդի եւ թարգմանի մը պէտք ունեցողը կրնայ մեզ դիմել:

Իսկ դիւերը ըլլայ թէ ցերեկ բժիշկը անմիջապէս պատրաստ է ձեզ համար· եթէ միայն դիմէք մեզի:

ՏԷՐ եւ ՏՒՈՐԻՍ ՍԱՐԳԻՍ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

ԵՐԵՄԻԿ ԽԱՆՏԱՆԵԱՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ ՅՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

Վկայուած Փարիզի իրաւագիտական համալսարանէն եւ (des Etudes Supérieures de la Faculté de Droit de l'Université de Paris):

Կը ստանձնէ նոր ընկերութիւններու կազմութիւնը, —դատական խնդիրներ— եւ ամէն կարգի վարչական գործողութիւններ ու կարգադրութիւնը: Ընդունելութեան ժամը 10էն 12 եւ ժամադրութեամբ: 12 de la Chaussée d'Antin: Հեռ. Pro. 78-02:

ՀԱՄՈՎ ԵՒ ԸՆՏԻՐ
ԵՐՇԻԿ ԵՒ Ա.ՊՈՒՀՏ
Եթէ կ'ուզէք ունենալ ձեր կաղանդի եւ Նոր Տարուդի սեղանին վրայ
Դիմեցէք վստահութեամբ՝
ՅԱԶԻԿ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆԻ
Նախապատերազմեան լաւագոյն տուներէն մէկը:
24, Rue Jules Verne, Sevran:

ՅԱՌԱՋԱԳ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925. — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 16 Décembre 1947 Երեքշաբթի 16 Դեկտեմբեր

ԺԹ. ՏԱՐԻ — 19e Année N° 5215-Նոր շրջան թիւ 824 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

ԵՐԿՐՈՐԴ ԿԱՐԱՒԱՆԻՆ ՄԵԿՆՈՒՄԸ ԵՒ ՓՐԱՆՍ. ՄԱՄՈՒԼԸ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

Խորհրդային «Փոպետա» չոգենաւը Մարսէյլի նաւահանգիստը հասաւ չաբաթ առաւօտ ժամը 10-ին: Մոսկուայի ձայնասփիւռը ուրբաթ օր կը հաղորդէր թէ չոգենաւը Մարսէյլ կ'երթայ հայ ներգաղթողները առնելու: Մի քանի տարի կ'ամբաստանէը ֆրանսական կառավարութիւնը որ «դէտանումներ կերպով կ'արգիլէ չորս հարիւր հայ ընտանիքներու մեկնումը դէպի Խորհրդային Միութիւն:

★ «Ֆիկարո»յի Մարսէյլի աշխատակիցը թղթակցութիւն մը ղրկած է իր թերթին որուն մէջ, խօսելէ ետք, խորհրդային եւ ֆրանսական կառավարութեանց միջեւ ծագած վէճին մասին, հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ երկրորդ կարաւանին մասին որ, ինչպէս յայտնի է, Մարսէյլ կը սպասէ չորս հինգ չաբաթէ ի վեր.— «Խորհրդային ներգաղթի յանձնաժողովին անդամներէն 10 հոգի Մարսէյլ կը մնային կարգադրութիւններ ընելու այն չորս հազար Հայերուն համար որոնք Ռուսիա վերադառնալ կ'ուզեն: Փոպէտա չոգենաւը որ պիտի փոխադրէ հայրենադարձ Հայերը, չաբաթ առաւօտ Մարսէյլ հասաւ: Այս չորս հազար Հայերը, ամէնքն ալ, տեղ պիտի չգտնեն նաւուն վրայ: Կառավարութիւնը չատ խիստ հրահանգներ տուած է նաւամուտին համար որ պիտի սկսի ե-րեքշաբթի (ՆՄԲ. այսօր): Տառացի կերպով պիտի գործադրուի արտաքին նախարարութեան եւ խորհրդային կառավարութեան միջեւ կնքուած համաձայնութիւնը:

Այսինքն, ռուսական եւ ֆրանսական կրկնակ հպատակութիւն ունեցող Հայերը, ինչպէս նաեւ իրենց ֆրանսական ծնունդ ունեցող կողակիցները եւ անչափահաս երախաները որոնք, համաձայն մեր օրէնքներուն, Ֆրանսացի կը նկատուին, պիտի չմեկնին:

Պիտի չընդունուին հատաքական անցագիրները որոնք չատ մը դժուարութիւններ կը յարուցանեն: Միայն անհատական անցագիրները պիտի ընդունուին:

Մարսէյլի քաղաքապետին հրահանգուած է որ իրենց հանդերը վերադարձնէ այն Հայերը որուք այս որոշումներուն դէմ կը չարժին:

Այս պայմաններուն մէջ, կը նախատեսուի որ միայն հազար կամ հազարերկուհարիւր ներգաղթողներ Ֆրանսայէն մեկնին իրենց բեռներով ո-րուց ծանրը, երբեմն, չատ մեծ է»:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի ամերիկեան առաքելութիւնը իր առաջին տեղեկագրին մէջ կը յայտարարէ, թէ լուր հեղլէն ժողովուրդին, թէ Միացեալ Նահանգրու օգնութիւնը իրական աղետէ մը փրկեց Յունաստանը: Տեղեկագիրը կը բացատրէ, սակայն, որ տնտեսական եւ պինուորական կացութիւնը տակաւին բարւոքած չէ եւ ժամանակի կը կարօտի պատերազմի աւերին դարմանումը: Հեղինակին բանակիւ ամբողջ ռազմամթերքը Ամերիկան է որ կը հայթայթէ: Նաւատորմը ստացած է 13 միլիոն տոլար արժողութեամբ նաւեր:

ԱՆԳԼԻՈՑ մէջ, կիրակի օր մեռաւ նախկին վարչապետ Սթենլի Պոլտուին (լորտ Պիուալի): Ուէսոնեան տարեկան էր եւ պահպանողական կուսակցութեան յայտնի դէմքերէն մէկը: Վարած է պետական բարձր պաշտօններ: Երեք անգամ վարչապետ նշանակուեցաւ — 1923ին, 1924ին եւ 1931-ին (Ազգային կառավարութիւն): 1937ի հանրային գործօն կեանքէ հեռացաւ եւ ստացաւ կոմսութեան տիտղոսը: Հայրն էր Հայերու բարեկամ Օլիվըր Պոլտուինի (ներկոմս Քավըրտէյլ) որ հիմա խորհրդարանէն հրաժարելով պիտի փոխադրուի լոր-տերու ժողովը՝ ժառանգելով իր հօրը տիտղոսը:

ԼՈՆՏՈՆի ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎին ընդունութեան մէջ զրոյց կը շրջէր չաբաթ օր թէ Եուկոսլաւիոյ կառավարութիւնը, յառաջիկայ երկու երեք չաբթուան մէջ «կարեւոր ելոյթ մը» պիտի կատարէ եւ պիտի դրաւէ Թրիէսթէի ազատ քաղաքը: Արտաքին նախարարութեան պաշտօնատունը որ եւ է տեղեկութիւն չէ ստացած այդ մասին, բայց պաշտօնատար մը յայտարարած է որ «վերջին լուրերը հասած են այդ կողմերէն»:

Մոսկուա կը պահանջէ ազատ արձակել «ձերբակալուած» Ռուսերը

Խորհրդային կառավարութիւնը չաբաթ առաւօտ ժամը 11ին Փարիզի դեսպանատան գործակատարին միջոցաւ հինգերորդ ծանուցագիրը մը յանձնեց Ֆրանսական կառավարութեան՝ պահանջելու համար անմիջական ազատ արձակումը դեկտեմբեր 12ին Մարսէյլի եւ Փարիզի մէջ ձերբակալուած խորհրդային քաղաքացիներուն:

Դեսպանատան առաջին քարտուղարը, իր պատասխանատուութեամբ, հետեւեալ տեղեկութիւնները հաղորդեց մամուլի ներկայացուցիչներուն.

Ա.— Դեսպանատան պաշտօնատարներէն Սորոքին ձերբակալուած էր Մարսէյլի մէջ ուր «Փոպէտա» չոգենաւով մօտերս մեկնող ներգաղթողներուն պիտի ընկերանար: Պ. Սորոքին Գերմանիա արտաքսուած է. ոչ մէկ բացատրութիւն չէ տըրուած մեր դեսպանատան:

Բ.— Ֆրանսական ոստիկանութիւնը ձերբակալած եւ ինքնաշարժով անծանօթ վայր մը առաջնորդած է խորհրդային ներգաղթի յանձնաժողովին անդամներէն Պ. Թոմաչքօ, Պ. Կոպրուչքօ եւ Պ. Ժիլով: Առաջինը ունէր դիւանագիտական անցագիր մը: Ժամանակ չէ տրուած իրենց որ կարգադրեն իրենց անձնական գործերը: Ժիլով զինուորական մըն է, նախապէս երկու անգամ ձերբակալուած եւ ազատ արձակուած էր: Պահանջուած էր իրմէ որ զինուորական համազգեստ չհրէ. Ժիլով մերժած է ընդունիլ այդ պայմանը:

Գ.— Ուրբաթ օր ոստիկանութիւնը ձերբակալեց Պոթքկաւէ գաղթականական նախորդ հրամանատարը, Կոնոնէնքօ եւ ուրիշ երեք խորհրդային քաղաքացիներ եւս: Հարցաքննութեանց ընթացքին, ոստիկանութիւնը պահանջած է իրենցմէ որ տեղեկութիւններ հաղորդեն այն քաղաքացիներուն մասին որոնց լուսանկարները ցոյց տրուած են իրենց:

Արտաքին նախարարութիւնը իր պատասխանին մէջ նաեւ կը բացատրէ թէ խնդրոյ առարկայ անձերը «ձերբակալուած» չեն, այլ «արտաքսուած» են: Այս քայլը առնուած է որովհետեւ «լրացած էր իրենց բնակութեան արտօնութիւնը (Տեկտ. 9ի) եւ անոնք պարտաւոր էին Ֆրանսայէն հեռանալ ընդդէմ Ֆելտմոլի եւ խորհրդ. ներգաղթի յանձնաժողովին անդամներուն հետ: Կառավարութիւնը դաղձեալ կը կրկնէ որ վերոյիշեալ իրաւունքներ վայելող պետութիւն մը կրնայ իր սահմաններէն դուրս հանել որեւէ օտարական՝ առանց բացատրութիւն տալու: «Վերոյիշեալ անձերուն մէկ մասը Ֆրանսայի ապահովութիւնը վտանգող գործունէութիւն ունեցած են»:

Ֆրանսական կառավարութիւնը ցաւ կը յայտնէ որ խորհրդային դեսպանատունը դաղձեալ յուշագրին թովանդակութիւնը մամուլին յայտնած է արտաքին նախարարին յանձնելէ առաջ:

Քաղաքական շրջանակներուն մէջ քիչ մը տարօրինակ կը թուի որ Մոսկուայի կառավարութիւնը կը պահանջէ ազատ արձակումը այն անձերուն որոնք արդէն իսկ երկրէն վտարուած են: Դիտել կը տրուի որ մէկ չաբթուան ընթացքին դեսպանատունը հինգ տարբեր յուշագիրներ յանձնած է այս վէճին մասին:

Համաձայն Մարսէյլի քաղաքապետութեան հրահանգներուն, խորհրդային քաղաքացիներու ներգաղթին համար նոր պայմաններ պիտի դըրուին:

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը պիտի մերժամէ եթէ Խորհրդային Միութիւնը եւ Հունգարիոյ կառավարութիւնը զաղտնի համաձայնութիւն մը դոյացնեն՝ Հունգարիոյ մէջ գտնուող գերմանական հարստութեանց մասին: Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը դիտել կուտայ թէ տակաւին ճշդուած չէ «գերմանական հարստութիւն բացատրութեան իրաւական իմաստը»:

ՃՈՒԻ ՀՈՒՐԻԹԻ կը դրէ թէ Թուրքիոյ օտար դեսպանատուներու եւ հիւպատոսարաններու պաշտօնեաները հարցարաններ ստացած են իրենց կառավարութիւններէն որոնք կ'ուզեն իմանալ իւրաքանչիւր պաշտօնեայի քաղաքական համոզումները:

ՊՈԼՍՈՑ քաղաքապետութիւնը Բանկալթի նախկին գերեզմանատան հողին վրայ արդիական պանդոկ մը պիտի չինէ:

Լոնտոնի խորհրդաժողովը ձախողե՞ր

Խորհրդաժողով անել կացութեան մը մասնած է եւ քաղաքական շրջանակներուն մէջ կը նախատեսուի անոր փակումը այս չաբթու: Երկու հակամարտ կողմերն ալ տրամադիր չեն զիջումներ կատարելու:

Անհամաձայնութեան երկու դլխաւոր պատճառներ կան — առաջին: Խորհրդային կառավարութիւնը կը պնդէ տասրմիլիառ տոլար տարեկան հատուցում Գերմանիոյ ընթացիկ արտադրութենէ հատոյթէն, իսկ Ամերիկա եւ Անգլիա բացարձակօրէն կը մերժեն բնդունիլ այդ պահանջին թէ սկզբունքը եւ թէ դումարը: Յետոյ, սա կ'տրամաբանէ նախեւառաջ ճշդել Գերմանիոյ վճարելու հնարաւորութիւնները:

Երկրորդ՝ Խորհրդային Միութիւնը կը մերժէ հաշիւ տալ՝ մինչեւ հիմա արեւելեան Գերմանիոյն իր ստացած հատուցումներուն մասին եւ կը պահանջէ որ նախ արեւմտեան դաշնակիցները հաւանին տասը միլիառի առաջարկին:

Ռուսիա չընդունիր նաեւ որ Միացեալ Գերմանիան իր նպատակ բերէ Եւրոպայի վերակազմումին՝ մինչ Դաշնակիցներուն թելադրած ձեւով: Այս վերջինները կը մերժեն, որեւէ բանաձեւ որ հակառակ է այդ հիմնական ծրագրին:

Ուրբաթ օրուան նիստին մէջ, ինչպէս արդէն դրած էինք, նախարարները չատ կծու բառեր արտասանեցին: Շաբաթ օր որոշուեցաւ խորհրդակցութիւնները յետաձգել մինչեւ երկուշաբթի: Մոլորման վերջին պահուն նոր թելադրութիւն մը բրաւ — հարիւրին 35էն (1938ի հիման վրայ) հարիւրին 70ի բարձրացուցէք արեւմտեան Գերմանիոյ ճարտարարուեստական արտադրութիւններուն քանակը եւ հարիւրին տասը վճարեցէք մեղի՝ իբրեւ հատուցում:

Արեւմտեան պետութիւններուն համար անընդունելի է այդ տակը որովհետեւ Գերմանիոյ 1938ի արտադրութիւնը չափազանց մեծ էր, անոր հարիւրին 70ը, այսօր, կրնայ ծանր հետեւանքներ ունենալ մնացեալ երկիրներուն համար:

Եթէ խորհրդաժողովը այս չաբթու հաւուն չյաղթարի չենթարկուի հատուցումներու վէճին պատճառաւ, այն ատեն առնուազն այդ խնդիրին քննութիւնը պիտի յետաձգուի եւ նախարարները պիտի ղրկին օրակարգի մնացեալ խնդիրներով:

Ըսողներ կան, Լոնտոնի մէջ, որ խորհրդաժողովը արդէն իսկ «մեռած» է եւ Մոլոթով «խաղի եկած է ամբողջ աշխարհին հետ» որովհետեւ Ռուսէ ժամանակ չահիլ»: Զրոյց կը չրջի որ Խորհրդային Միութիւնը դեմանական կառավարութիւն մը կազմած է արեւմտեան դօտիին մէջ՝ համամայնավար Տօքթ. Ֆրիտէնպուրկի վարչապետութեամբ եւ դնդապետ Թուլիսնովի անմիջական հսկողութեան տակ:

★ Անգլիացի փրոֆ. Կիլպրրթ Մըրի, չաբաթ օր յայտարարեց թէ «Ամերիկայի, Մեծն Բրիտանիոյ եւ Խորհրդային Միութեան յարաբերութիւնները կը պարունակեն կարելի պատերազմի մը սերմերը» եւ կոչ բրաւ որ խաղաղութեան բարեկամները համաձայնութեան մը դանուսլոյ հետ: Ոչ մէկ տեղ Միացեալ Ազգերու կազմակերպութիւնը կրնայ պատերազմի մը առաջքը առնել, բ-սաւ յայտնի դիտնականը:

ԻՏԱԼԱԿԱՆ կառավարութիւնը չաբաթ օր վրատահութեան քուէ ստացաւ խորհրդարանէն: Քուէարկութեան արդիւնքն էր 111ի դէմ 216: Համամայնավար խմբակցութիւնը առաջարկած էր որ խորհրդարանը քննութիւններ կատարէ Հռոմի վերջին դործադուլին առթիւ ոստիկանութեան ձեռք առած միջոցներուն մասին: Վարչապետ Կասպէրիին ի նպաստ քուէ տուին ընկերվարական, քրիստոնեայ դեմոկրատներ եւ բոլոր աջակողմեան կուսակցութիւնները:

ՆԱԽԱԳԱՀ ԹՐՈՒՄԸՆ չաբաթ օր պաշտօնապէս յայտարարեց թէ ամերիկեան ուժերը եւս պիտի վերադառնան Իտալիայէն, բայց Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք պիտի առնէ այն պարադային երբ վտանգուի Իտալիոյ անկախութիւնը: Եթէ սպառնալիքներ կատարուին Իտալիոյ ազատութեան եւ անկախութեան դէմ որոնց հիման վրայ կնքուեցաւ դաշնադիրը, մենք ստիպուած պիտի ըլլանք խորհելու այն քայլերուն մասին որոնք պիտի առնուին խաղաղութիւնը ապահովելու համար, ըսաւ նախադահը:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷն կը տեղեկացնեն թէ Հրեայ ապստամբները չաբաթ օր ռումբ մը նետելով արքայական չուկայքին մէջ սպաննեցին 12 հոգի եւ վիրաւորեցուցին 70 անցորդներ: Հրեայ ներքին սարդներու խումբ մը երկու Արաբներ սպաննեց. Թէլ Ավիվի ճամբուն բոյ: Ցարձակում գործած էին դիւղի մը վրայ՝ ձիւնասռումբերով եւ ծխարձակ ռումբերով: Մէկ օրուան մէջ ընդամէնը 21 հոգի սպաննուեցան: Արաբները յարձակեցան Անգլիայի ոստիկանութեան վրայ:

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ԴՈՒՄԱՅԻ
ԲՐԱԶԱՆԱՑ ՎԵՊ

Երկրորդ դպրոց։ Գ. Հայկ Նիկ Հիսուսյան դպրոցի տնօրենը, որ ծնվել է 1883 թվին Տարսոնում, ավարտել է Գ. Հայկ Նիկ Հիսուսյան դպրոցի «Նախապատրաստական» դասարանը և 1903 թվին ընդունվել է Տարսոնի «Ազգային» վարժարանի ավագ դասարանը։ Ուսման տարիներին նա աչքի է ընկել իր ուսումնական հաջողություններով։ 1909 թ. Գ. Հայկ Նիկ Հիսուսյանը ավարտել է «Ազգային» վարժարանի ավագ դասարանը և ստացել ուսուցչական վկայական։ Նա ուսուցչական գործունեությունը սկսել է Տարսոնի «Ազգային» վարժարանում։ Ուսուցչական գործունեության տարիներին նա ուսումնասիրել է հայ մանկավարժական մտքի պատմությունը, ծանոթացել է Եղիշե Դուրյանի, Գրիգոր Զոհրապի, Ղազար Փարպեցու, Մովսես Խորենացու, Ստեփանոս Օրբելյանի, Ալիշանի, Ալիշանի, Ալիշ

Ռուս կառավարութիւնը նրան համարում էր ըմբոստ, ազատասէր, ձեռներէց եւ ռուսական պետականութեան համար վտանգաւոր :

Երեւանեան Հայաստանը, ռուսական կառավարութեան համար, կայսերապաշտութեան նպատակները հետապնդող մի զաղութ էր միայն :

Անցան ժամանակները : Ռուս կառավարութիւնը փոխարինեց հայ ժողովուրդի կառավարութիւնը, ծնած զաւակը մի երկունքից յետոյ : Եւ մկրտուած հայութեան թափած արեան ծովում : Հայ պետական նոր կազմութիւնը հարազատ մօր գուրգուրանքով զործի անցաւ հայ տանջուած ժողովրդի երջանկացմանը համար : Հայ պետական նոր կազմութիւնը հայ ժողովրդին տուեց նրա զարերի ուենչ՝ քաղաքական ազատութիւնը, տնտեսական եւ հոգեկան անհուն զարգացման ուղիներ զծեց եւ ամէնից կարեւորն է անշրջող պայքարի լծուեց հայ հողերի հաւաքման կենսական զործում :

Նորից փոխուեցին դէպքերը, որոնց հետեւանքով էլ դեռ չկազմաւորուած, դեռ ոչ լիիրաւ, մանրամասնային Հայաստանը ընկաւ մէկ վարչական տիրապետութեան տակ, որը ժխտելով բոլոր մարդկային անցեալը, ազգերին եւ մարդկային ազատակութիւնները, այնպիսի բարիքներ էր խոստանում որոնց մասին միայն երազել կարելի էր :

Սպառում էր արդարադատութեան արեւի լրիւ ճառագայթին, առանձնապէս փոքր եւ ճըն-չուած ազգերի համար, որոնցից մէկն հանդիսանում հայ չարաբաստիկ ժողովուրդը :

Սովետական Հայաստանը այսօր մեր բոլորիս պարզուանքի առարկան է հանդիսանում : Մեզ բոլորիս, անշուշտ ուրախացնում է այնտեղ ամէն նոր շաղուած մէկ աղիւսը : Մենք մեծ հրճուանքով ենք կարդում թերթերում լոյս տեսած ամէն մէկ նոր յաջողութեան համար : Մենք չենք հեռանում ձայնասփիւռի զործիքի մօտից սպասելով մէկ նոր ուրախալի բան լսելու մեր սիրասուն հայրենիքից :

Քանի որ նա մեր հայրենիքն է, մեր ապագայ լրիւ հայրենիքի մէկ հատուածը, նրա կորիզը : Այնտեղ է կենդրոնացուած մեր ժողովրդի խոշոր հատուածը : Մենք քաջալերում ենք այնտեղ գնալու արտասահմանի մեր հայրենակիցներին : Մենք պատրաստ ենք ղլխակորոյս ամէն տեսակի պայքարի մտնելու յանուն նրան, յանուն նրա սիրոյն : Մենք մեր հայրենիքի եւ ժողովուրդի հանդէպ պատասխանատու կուսակցութիւն ենք, որովհետեւ տալիքի կառուցողն ենք եւ երկրորդի ապրեցնողը : Մենք յիսուն եւ եօթ տարի անպատմելի պայքար ենք տարել այդ ժողովուրդի գոյութեան պահպանման համար : Մենք մեր սիրելի հայրենիքի եւ ժողովուրդի աննկուն պահակն ենք եղել եւ ոչ մի անտարբեր դիտողի դերում լինել չենք կարող :

Մենք նշելով այնտեղ կատարուած դրականը, միեւնոյն ժամանակ պիտի ցաւով ականատես լինենք մեր ժողովուրդի հանդէպ, եւ լիիրաւ աչք փակենք այն աղաղակող փաստերի հանդէպ, որոնք կենսական նշանակութիւն ունին մեր ժողովուրդի համար :

Մեզ հետաքրքրողը մեր ժողովուրդի եւ հայրենիքի բարգաւաճումն է եւ նրանց երջանկացումը, եւ ներկայ վարչաձեւի վարած քաղաքականութիւնը համապատասխանում է մեր ժողովուրդին եւ հայրենիքի :

Մենք չենք ծափահարում սովետ իշխանութեան վարած քաղաքականութիւնը ամբողջութեամբ, դրա համար էլ մեզ զրկել են «հայասիրութեան» եւ «յառաջդիմական» կոչումներից եւ մենք չատ ուրախ ենք, որովհետեւ այդ կոչումը կրողների չարքերում մենք լինել չէինք կարող : Չենք կարող, քանի որ այդ դէպքում մենք այլեւս հաշտակցականը լինել չենք կարող, այլ փարթուեցիներ, մեր ժողովուրդի եւ հայրենիքի իրաւունքների հանդէպ աչք ծածկողներ, լաւը եւ վատը ծափահարողներ, կեղծաւորներ, չհաղթանդամներ :

Մենք մեզ, մեր աւանդութիւններին, մեր ժողովուրդի մեր հանդէպ ունեցած վստահութեան դաւաճանած կը լինէինք, եթէ այդ կեղծ կոչումները մեր վրայ կրելու լինէինք :

Խօսում են Հայաստանի շինարարութեան մասին : Բայց չեն ցանկանում ցոյց տալ այդ շինարարութեան համեմատական չափը նրա հարեւան-ների հետ, չեն ցանկանում ասել որ այդ շինարարութիւնը արդիւնք է հայ ժողովուրդի բնածին ընդունակութեան, որ դա բերանից կտրելու, անհամեմատօրէն իրեն զրկելու, բայց մէկ բան կատարելու չենարարութիւն է : Էլ չենք խօսում այն մասին, որ եթէ այդ ժողովուրդը ուրիշ պայմաններում, թերեւս աւելին չինէր :

Փաստը այն է, որ «Հայերին չէ կարելի» կղզուանք գոյութիւն ունի, որ լոկ մտայնութիւն չէ, այլ կենդանի զործ :

Այդ բանին որպէս փաստ, այն իրողութիւնը որ հայը իր հայրենիքի է վերադառնում իրծախսով, չակ ռուբլ՝ պետութեան հաշիւին :

Ուրիշ փաստեր ալ չատ կան :

«Հայերին չէ կարելի» քաղաքական սկզբունքը այսօր ցարական Ռուսիոյ «արմեանամ նէլզեա» չաղաքականութեան տխուր կրկնութիւն է :

Կրավչեվոյի յայտնութիւնները

— Պ. Կրավչէնքօ, 1943ի յունիս 10ին Սթալին կը յայտարարէր թէ Կոմինտէրնը լուծուած է : Ձեր կարծիքով իսկապէս լուծուա՞ծ է թէ տակավին կը զործէ (ՄՄԲ.— Այս հարցումը եղած էր անշուշտ կոմինֆորմի վերակազմութենէն եւեք ամիս առաջ) :

— 1944 Ապրիլ 4ին ես յայտարարութիւն մը ընելով ամերիկեան մամուլին, ըսած էի թէ չէի կարծեր որ կոմինտէրնը լուծուած ըլլայ եւ պընդած էի այն իրողութեան վրայ թէ այդ կազմակերպութիւնը պիտի շարունակէր իր աշխատանքը, միեւնոյն հրահանգներով բայց՝ տարբեր ձեւի տակ : Ըսած էի թէ Կրէմլինի այդ երկդիմի ազդարքը կեղծ էր եւ ծուխի վարագոյր մը որուն ետին Խորհրդային Միութիւնը պիտի հետապնդէր իր միջազգային համայնավար քաղաքականութիւնը : Ըսած էի թէ չէի կրնար Սթալինը երեւակայել առանց իր կոմինտէրնին, ինչպէս չէի կրնար երեւակայել Զրհիլը իր համայնավարի տարազով : Կարգ մը մարդիկ ըղձութեամբ չարին այդ յայտարարութիւններս : Սակայն պարագայի, չատ պարզ է այսօր որ 1943ին կոմինտէրնի լուծման հրամանագիրը ստորագրողները, այն անձերն են որ իրականին մէջ սահմանին անդին կ'աշխատին քաղաքական բիւրոյի հաշուոյն եւ համաձայն անոր հրահանգներուն : Այդ հրամանագիրները ստորագրողներն էին — Մարթի (Ֆրանսա), Տիմիթրոֆ (Պուլկարիա), Բաքոսի (Հունգարիա), Կաուսինէն (Ֆինլանտա), Թոլիաթթի (Իտալիա), Փիլք (Գերմանիա), Կոմիվալա (Զեխոսլովաքիա) եւ Փաուքէր (Ռումանիա) : Ուրեմն, Կոմինտէրնի բոլոր անդամները կ'ապրին իրենց սեփական հայրենիքներուն մէջ եւ կը մշակեն լաւագոյն յարաբերութիւններ Կրէմլինի ռասկվանական պետութեան եւ քաղաքական ուժերուն հետ : Եւ այսօր՝ անոնք իրենց տեղական կառավարութեանց մէջ անդամ են կամ վարչապետ եւ տէրն ու տիրականը իրենց երկիրներուն : Այս կացութեան մէջ նորութիւն չկայ ինծի համար քանի որ իշխանութիւն ձեռք բերելու պայքարին համայնավար տեսաբանութիւնը նախատեսած է երկար տեւնէ ի վերջին չափ իշխանութիւնը ձեռք կը բերուի, ինչպէս կ'ընդլայնուի եւ ինչպէս կը պահպանուի :

Եթէ, այս պայմաններուն մէջ եւ աշխարհի ներկայ ծանրակշիռ կացութեան առջեւ, տակաւին չարունակենք չմիջամտելու քաղաքականութիւնը կամ Միւնիխի քաղաքականութիւնը, եթէ Խորհրդային Միութիւնը չկեցնենք, Աստրիան պիտի տանենայ միեւնոյն ճակատագիրը ինչպէս Հունգարիան, իսկ ինչ կը վերաբերի Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ, Կոմինտէրնն է որ վերջ ի վերջոյ պիտի յաղթանակէ :

— Ուրիշ խօսքով, ուրեմն, Կոմինտէրնի սկզբնական ծրագիրը իրականութեան մը վերածուած է կարգ մը երկիրներու մէջ...

— Այո, բայց պէտք է աւելցնել որ կարգ մը երկիրներու մէջ Կոմինտէրնի զործակալները, Կրէմլինի հրահանգներով, կը ծածկեն իրենց աշխատանքը համապատասխան բանաձեւերով : Դիւանագիտական, Կրէմլինի քաղաքականութիւնը չշահագործելի յաջողութեան կ'ունենայ նոյնիսկ ազգեցիկ ժողովուրդներու մօտ որոնք կը կարծեն, մինչ մօրքին, թէ իրաւ համապատասխան քաղաքականութիւն մը զոյութիւն ունի, մինչդեռ Սթալինի եւ քաղաքական բիւրոյի ուղղութիւնը այնքան համապատասխան է որքան Հիթլէրի քաղաքականութիւնը հրէաստէր էր :

— Կը կարծէ՞ք որ Կոմինտէրնը համաչխարհային յեղափոխութիւնը իրականացնելու համար նոր յայտարիչ մը պատրաստած է :

— Համաչխարհային յեղափոխութեան պայքարին երկրորդ չրջանն է ան :

— Չեզ կարծիքով երրորդ չրջան մըն ալ տեղի պիտի ունենա՞յ :

— Դժուար է ճշդիւ պատասխանել : Բայց կրնամ ըսել որ երրորդ չրջանը պիտի պատահի այն ատեն երբ անխուսափելի վէճը ատեղծուի Ա. Մի-ութեան եւ երկրորդ պատերազմի իր դաշնակից-ներուն միջեւ :

— Պ. Կրավչէնքօ Ա. կառավարութեան դիւանագիտական եւ հիւպատոսական պաշտօնեաները կ'օժանդակե՞ն լրտեսներու կողմէ հաւաքուած տեղեկութիւններու Մոսկուա հասցնելու աշխատանքին : Այս մասին ի՞նչ տեղեկութիւններ ունիք :

(3)

Մեզ կարող են հարցնել, թէ ինչ են մտածում, այդ տեղեկութեամբ, հայ համայնավարները : Ի հարկէ աւելի լաւ կը լինէր որ այդ հարցումը նրանց ուղղուէր : Մենք միայն այնքան գիտենք որ նրանք համարւում են կրեմլի հաւատարիմ ծառաներ եւ նրանք ասում են որ Ֆրեմլը երբեք չի սխալւում :

Ս. ԱՐԱՔՍ

Լուրեր Բարեգործականեն

ՄՄԲ.— Բալէդործական Փարիզի Կրթական յանձնախումբին Դեկտեմբեր 8ի զեկոյցէն.—

Ռաֆայէլ Մարկոսեան հիմնադրամը 1945ին Հ. Բ. Ը. Միութեան փոխանցուած ըլլալով, բաժերարին ճչդորոշած նպատակներուն զործադրութիւնը յանձնուած է Միութեան Փարիզի զործադիր ժողովին կողքին զործող կնդր. յանձնախումբին :

Այս հիմնադրամին եկամուտներուն երեք քառորդը յատուկ ըլլալով Հայաստանի, ուր պատերազմէն առաջ արդէն կառուցուած է Աբգեսատիական վարժարան մը (Երեւան), մնացեալը կը յատկացուի գլխաւորաբար արհեստներու հետեւող արժանաւոր ուսանողներու :

Պատերազմին պատճառաւ ընդհատուած էր այդ սպասարկութիւնը, բայց անցեալ տարուընէ սկսեալ զարձեալ զործի ձեռնարկուեցաւ, եւ այսօր 8 ուսանողներ կը հետեւին քիմիագիտութեան, մեքենագիտութեան, էլեկտրականութեան, կառուզործութեան եւ օդանաւութեան, ինչպէս նաեւ 6 ուսանողներ պիչերօֆիկ ընդունուած են Սէվրի Մուրատեան վարժարանին մէջ :

Ներկայիս կը յայտարարենք թէ հայ երկսեռ ուսանողներ, անխտիր, ինչ ալ ըլլայ իրենց զաւանդքը եւ հպատակութիւնը, կրնան յառաջիկայ օգտուիլ Մարկոսեան պուրսերէն, մինչեւ Մայիս ամիսը իրենց թեկնածութիւնը զրաւոգապէս ներկայացնելով կրթական յանձնախումբին :

Ընդունելութեան էական պայմաններն են.— առնուազն 15 տարեկան ըլլալ, նախակրթարանի չրջանը յաջողապէս աւարտած ըլլալ, հայերէն եւ ֆրանսերէն լեզուներուն տիրացած ըլլալ, ուսման վկայականին հետ բարի վարուց եւ բժշկական վկայագիրները ներկայացնել : Զեն ընդունուիր նախապատրաստական զասարանի ուսանողներ :

Նախապատուութեան իրաւունք կը տանան այն բնդունակ ուսանողները, որոնց ծնողքը նիւթական միջոցներէ զուրկ է, եւ որոնք հայերէն լեզուի համաութիւն ձեռք բերած են և յանձն կ'առնեն իրենց մասնագիտութիւնը կիրարկել Հայաստանի մէջ :

Արհեստագիտական նախապատրաստելի ճիւղերն են. — էլեկտրականութիւն, մեքենագիտութիւն, քիմիագիտութիւն, զծագրութիւն, կառուզործութիւն, ոսկերչութիւն, ժամագործութիւն, դերձակութիւն, կօշկակարութիւն, կահագործութիւն, շարժանկար, ռատիօ, եւն. :

Ուսանողական պուրսերը մէկ տարուան համար կը յատկացուին, անընդմիջական կամ մասնակի, բայց տարուէ տարի կրնան նորոգուիլ, առանուէին երեք տարուան համար : Տարեկան քննութեանց մէջ անյաջող ուսանողին պուրսը կը զադրի :

Իրականին մէջ, պուրս մը նուիրատուութեան հանգամանքը չունի, այլ պարզապէս փոխատուութիւն մըն է (prêt d'études), որով այն ուսանողները, որոնք իրենց չրջանը աւարտէն յետոյ, ուեւէ պատճառաւ Հայաստան չեն երթար, պարտաւոր են Հ. Բ. Ը. Միութեան վերադարձնել իրենց ստացած զումարը, մասնավճարներով :

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.—

Գոյծագուլին հետեւանքով Հ. Մ. Ը. Մ.ի պահեստի խումբը ուշ հասաւ Bur St. Yvette ուր պիտի մրցեր տեղական խումբին երկրորդին դէմ : Հակառակորդ պահեստին մեկնած ըլլալով մեր տղաքը մրցման ելան Burի Ա. խումբին դէմ :

Առաջին քառորդ ժամը դժուարագոյն մասը եղաւ խաղին : Burի ճնշումը սոսկալի էր : Կը նշանակեն սակայն մէկ կէտ միայն : Մինչեւ կիսախաղ Հ. Մ. Ը. Մ.ը կը նշանակէ Հնդրհիւ Յակիկեանի, (Սթապլին կրտսեր եղբայրը) իր առաջին կէտը :

Երկրորդ կիսախաղին, մեր տղոց կազմակերպուած խաղը ու չարժումները արդիւնքեան Հնդրհիւ Գարակէօզեանի, Միսաքեանի եւ Մեսրոպեանի մէկ մէկ կէտ կը նշանակեն :

Այս յաղթանակին վստահաւոր աշխատաւորներն էին մեր պաշտպանողական դիծերը որոնց մէջ մեծ ճապկունութիւն ցոյց տուին Խոխիկեան, Վարդգէս եւ Մկրտիչեան :

Մեր տղաքը վստահ իրենց ուժերուն, պիտի մրցին Ա. խումբերու դէմ եւ պիտենք որ ամէնն չանք եւ եռանդ պիտի թափեն որպէսզի մտնեն քէչ աւեներն Ա. խումբի չարքերուն մէջ :— Ք. Ո.

ԿՐ ՅՈՆԴՐՈՒԻ ԹՈՒՂԹԻՆ մէկ էջին վրայ գրեցոյդուած եւ թղթակցութիւն : Մանաւանդ ընթերնելի գիրով՝ խմբագրին եւ գրաշարին աշխատանքը դիւրացնելու համար :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊՈԼՍԷՆ կը տեղեկացնեն թէ տարափոխիկ հիւանդութիւնները չատցած են: Հիմնական պաշտօնական վիճակագրութեանց թնախաի տասը, ժանտատեդի 3 եւ կեղծմաշկի 3 դէպքեր պատահած են :

ԵՐԿԱԹՈՒՂիի ահռելի արկած մը պատահեցաւ Ուրբաթ գիշեր երբ երկու չոգեկառքեր իրարու դարձուեցաւ Քլէրմոն Փէրանի մօտերը : Սպանուածներուն 17 ճամբորդներ, բազմաթիւ վիրաւորներ կան :

ՇԱԽՄԱՏ օր եվրոպական նախարարը տեսակցութիւն մը ունեցաւ կարգ մը արհեստակցական միութեանց ղեկավարներուն հետ որոնք ապստամբ չեն Աշխատաւորներու Խաչակցութեան : Եվրոպական պաշտօնատունէն կը տեղեկացնեն թէ կառավարութիւնը պաշտօնապէս ճանչցած է այդ Միութիւնները : Փրանսայի երկրագործներու Խաչակցութեան ներկայացուցիչներն ալ տեսակցելով նախարարին հետ, իրենց դժգոհութիւնը յայտնեցին որ կառավարութիւնը նպատակայարմար կը համարի օտար երկիրներէ ներածուած անդեղջանեղով ողողել հրապարակը գինիները իջնցնելու համար : Երկրագործները բացատրած են նախարարին որ գինիներու անկումը իրականացնելու համար անհրաժեշտ է նախ բարձրացնել արտադրութիւնները : Կառավարութիւնը հինգշաբթի օր խորհրդարանին պիտի ներկայացնէ իր տնտեսական նոր ծրագիրը որուն գլխաւոր նպատակը պիտի ըլլայ հաւասարակշռել օրավարձերն ու ապրուստի գիները :

ԱՆԳԼԻՈՑ փոխ վարչապետը Հէքսըլըթ Մորիսըն, չաբաթ օր ձախասութիւնին վրայ յայտարարեց թէ Անգլիա տնտեսական վերականգնումի ճամբուն վրայ կը գտնուի եւ տուաւ հետեւեալ թուանշանները — հանքածուխի եւ պողպատի արտադրութիւնը աւելցած է — մէկուկէս միլիոն աւելի աշխատող ունինք հիմա քան ունէինք պատերազմէն առաջ — մեր արտածումները, 1930ի քանակին հետ բաղդատելով — մէկ հինգերորդ աւելի են — վոխադրական միջոցներուն մէջ զգալի բարելաւում կայ : «Իրաւունք ունինք հպարտ ըլլալու, ըսաւ Մորիսըն. գիտենք որ մեր ներկայ դժուարութիւններն ու զոհաբերութիւնները չատ չեն բաղդատմամբ այն կարելիութեանց զոր ձեռք պիտի բերենք մեր ազատ ժողովրդավարութեամբ :

Համայնավարները որոնք սարկօքէն իրենց հրամանները կը ստանան օտար երկիրներէ, ձեռնարկած են կատաղի պայքարի մը որուն հետեւանքը կրնայ ըլլայ նորելուկ փաշականութեան մը յաղթանակը : Ցոյս տալիմ որ Փրանսայի եւ Իտալիոյ ժողովրդավարութիւնները պիտի յաղթանակեն » :

ՀԱՎՈՒՒ քաղաքապետ նշանակուեցաւ զօրավար Տր Կոլի համախոհներէն մէկը :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ բրիտանական զօտիին հրամանատարութիւնը հրահանգած է բոլոր իր վիճուակներուն որ «այս ձմեռ գերմաներէն սորվին :

ՀԱԼԷՊԷն կը հաղորդեն թէ Արաբ ցուցարարները փճացուցած են 10րդ դարու ամէնէն հին եկեղեցին Աստուածաշունչը :

ԼԵՀԱՍՏԱՆի ընկերվարական կուսակցութեան տարեկան համաժողովը սկսաւ երէկ երկուշաբթի : Շատ հետաքրքական է որ կուսակցութիւնը յատուկ բանաձեւով մը դէմ արտայայտուի երկրորդ Միջազգայինի վերակազմութեան առաջարկին :

ԼԷՕՆ ԺՈՒՀՕ, Փրանսայի Աշխատաւորներու Դաշնակցութեան օժանդակ քարտուղարը որ քանի մը օրէ ի վեր Ժընեւ կը գտնուի, յայտարարեց Աշխատանքի Միջազգային Գրասենեակի համաժողովին մէջ որ բացարձակօրէն սխալ է այն տեսակէտը թէ «անիշխանականներն ու Թրոցքիականները իրենց դերը կատարեցին Փրանսայի վերջին դարձադարձութիւններուն մէջ » :

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 14էն սկսեալ, կարելի է մահաճաթ չոգեկառքով կատարել Լոնտոն - Փարիզ ճամբորդութիւնը : Ձեպընթացը Փարիզէն կը մեկնի իրիկուան 8.30 եւ Լոնտոն կը հասնի յաջորդ առտու 9.30ին : Լոնտոնէն իրիկուան 8.30էն մեկնող չոգեկառքը Փարիզ կը հասնի առտուան 9.30ին :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ խորհրդարանին եւ ծերակոյտին ներկայացուցիչներէն կազմուած խառն յանձնաժողով մը չաբաթ օր վերջնական ձեւով խմբագրեց 597 միլիոն տոլարի օժանդակութեան օրինագիծը որ, ինչպէս ծանօթ է, քուէարկուեցաւ երկու օրէնագիծ իշխանութեանց կողմէ : Այս օրինագիծն պիտի օգտուին Փրանսան, Իտալիան, Աւստրիան եւ Ֆինլանտան :

ՁՕՐԱՎԱՐ ՏԸ ԿՈՒ յունուար 4ին քաղաքական կաբինէը ճառ մը պիտի արտասանէ Սէնթ Էթիէնի մէջ :

STUDIO KÉVORK

ՎԱՐՊԵՏ ԼՈՒՍԱՆՆԿԱՐԻՉ

18, Rue Elisée-Reclus, Kremlin-Bicêtre (Seine)

Métro : Porte-d'Italie

Այրի Տիկին Արմենուհի Օհանեան, Տէր եւ Տիկին Մկրտիչ Պուճուլեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Նուպար Սրապեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Միհրան Խաչատուրեան եւ համայն ազգականները կը ծանուցանեն դառնադէպ մահը իրենց ամուսնոյն եւ հօր

Պ. ԳԻՈՐԳ ՕՀԱՆԵԱՆի

որ տեղի ունեցաւ Դեկտեմբեր 13ին չաբաթ գիշեր, 62 տարեկան հասակին :

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի վաղը, չորեքշաբթի, Դեկտեմբեր 17, ժամը 2ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 rue Jean Goujon :

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ԶԱՐՈՒՀԻ ՃԷՄՃԷՄԵԱՆ կը փնտռէ զաւակը Ենովք ՃԷմՃէմեան որ պատերազմէն առաջ Մարսէյլ կը գտնուէր : Տեղեկացնել Մեսրոպ Հանտալեանի Agraciada 2688 y Entre Rios Montevideo, Uruguay :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի օրկանին,

ՀԱՑԱՍՏԱՆի ԽԹիՂը (Նոյ.)

Ճոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ, ՀԱՑԵ ՐԵՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ.

Վարչական հասցէ - H. Palouyan, 43 rue Richer, Paris :

Հատով կը ծախուի հայ գրատուներէ՝ Էր. Սամուէլ 51 rue Mr. le Prince, Հ. Բալուեան 43, rue Richer, Մ. Պարսամեան 46 rue Richer, լրագրավաճառ կրպակները՝ St. Denis, St. Michel, Petits Carreaux, rue des Fêtes, rue Piat. Palikao :

5700 Ֆրանկով

կրնաք կարել տալ ձեր հագուստը

Ձափի վրայ, երկու փորձով

եթէ կերպասը բերէք մեզի եւ տասը օրէն կ'ունենաք զայն

ԱՑՐԵՐՈՒ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դիմել DORMES, 5 Rue St. Apolline Paris—Métro Strasbourg-St. Denis Հեռ. Tur. 83-63

ԳՐԱՒՈՒՄՆ ՕՐ.— Ֆր. Կապոյտ Խաչի Փարիզի մասնաճիւղի պարահանդէսը տեղի պիտի ունենայ վեթրուար 15ին Hôtel Continentalի չքեղ սրահներուն մէջ: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը :

ՍԵՒԱՍՏԻՈՑ ՆԱՀԱՆԳ. Մխիթեան նախաձեռնութեամբ եւ մասնակցութեամբ ՆՇԱՆԵԱՆ ամուլին, ինչպէս եւ Փարիզահայ բեմի լաւագոյն ուժերուն, վեթրուար 9ին, առաջին անգամ կը ներկայացուի հոս Շէյքսփիրի ԱՐՔԱՑ ԼԻՐԸ, Շիմլի թատրոնին մէջ: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը : Հասոյթին հարիւրին 10ը պիտի յատկացուի ներպաղթի հիմնադրամին: Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

Ծախու է

Երկյարկանի տուն մը.— չորս սենեակ, մուտք, խոհանոց, մայր (կերիք կտոր) :

Ջուր, էլեկտրականութիւն, օդային կազ եւ ջրհան եւ 300 քառակուսի մեթր հող:

Մէկ յարկաբաժինը տրամադրելի :

Դիմել Կ. ՄՈՄՃԵԱՆի, 20 rue de Nice, Alfortville :

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԻԼԱ

Որ բոլորած է իր հաճախորդները եւ տիրացած արդար համբաւի մը,

պատրաստ է գոհացնելու իր ամէնէն դժուարահաճ յաճախորդները իր համադամ

կերակուրներով ու բազմապիսի աղանդերներով

Հեռաձայն TRI 31 - 62

24, Rue St. Lazare, PARIS (9)

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e

Մեր թաժանորդներուն

Վերջին գործադուլներուն հետեւանքով հաղորդակցութիւնները եւ փոստը անկանոն ըլլալով շատեր չկրցան ժամանակին մաքրել իրենց բաժանորդագրութեանց հաշիւները :

Վարչութիւնս մինչեւ Դեկտեմբեր 31 կ'երկարաձգէ իր պայմանաժամը այդ կարգի անվճար հաշիւներուն համար, թերթերը դադրեցնելէ առաջ :

Այս առթիւ ներողութիւն կը խնդրէ նաեւ իր բոլոր բաժանորդներէն, կամքէ անկախ պատահած անկանոնութեան համար : Մանաւանդ որ իր չրջանի (13րդ) նամակատուփը ամէնէն ուշ վերադարձած ըլլալով շատեր չեն ստացած իրենց թերթերը, որով բոլորին պայմանաժամը 8 օրով առաջ տարուած է քան օրինի :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. ԻՍիի Զաւարեան կոմիտէն ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Իսիի Ֆր. Կապոյտ Խաչի Սրճարանը սրահը :

ՎՕՒԼԻՒԶի Հ. Ց. Դ. «Մուրատ» խումբի ժողովը՝ այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 2.30ին, ընկեր Սէթեանի բնակարանը Փոնթէյի մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է :

ԼԻՈՆի Սիամանթօ խումբը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները հինգշաբթի 18 Դեկտեմբեր ժամը 8ին ընկերվարականներու սրահը, 25 Place Bellecour: Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴի կեդր. վարչութիւնը դասախօսութիւն մը կազմակերպած է Փարիզի չրջանին «Նոր Սերունդ»ի անդամ անդամուհիներուն համար, յառաջիկայ ուրբաթ իրիկուն, 19 Դեկտեմբեր ժամը 20.30ին, Sociétés Savantes/ կիզ, 6 rue Danton: Կը հրաւիրուին Նոր Սերունդի բարեկամները: Կը դասախօսէ ընկեր ՀՐԱՆԴ ԲՈՒԼՈՒԵԱՆ: Նիւթ՝ Հայ Մշակոյթը եւ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը :

Հ. Ց. Դ. ՐԱՖՖիի խումբի ժողովը այս չորեքշաբթի իրիկուն, ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին :

Իսիի Հայերու Ժամադրավայրը

Café des Sports, 4 rue de la Défence Հեռ. Mic. 37-03

Հայրենակից, կեանքդ թարմացնելու համար կ'ուզե՞ս լաւ օղի խմել, դիմէ վերի հասցէին, ուր ընտիր աղանդերով համեմուած լաւագոյն օղին պիտի հրամցուի քեզի :

ՄԻԱՑՆ ԱՍ ՉԷ

Որեւէ դատական խորհուրդի եւ թարգմանի մը պէտք ունեցողը կրնայ մեզ դիմել :

Իսկ գիշեր ըլլայ թէ ցերեկ բժիշկը անմիջապէս պատրաստ է ձեզ համար. եթէ միայն դիմէք մեզի :

ՏԷր եւ Տիկին ՍԱՐԳԻՍ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

ՀԱՄՈՎ ԵՒ ԸՆՏԻՐ

ԵՐՇԻԿ ԵՒ ԱՊՈՒԽՏ

եթէ կ'ուզէք ունենալ ձեր կաղանդի եւ Նոր Տարուան սեղանին վրայ

Դիմեցէք վստահութեամբ՝

ԽԱՉԻԿ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆի

Նախապատերազմեան լաւագոյն տուներէն մէկը :

24, Rue Jules Verne, Sevran:

ՃԱՇԱՐԱՆ ՏԱՄԱՍ. ՄԱՐՍԷՅԼ

Անոնք որ Մարսէյլ պտոյտի գալ կ'ուզեն

կ'արժէ որ այցելեն

ՍՈՒՐԷՆ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի ՃԱՇԱՐԱՆԸ

4 Traverse du Mont de Piété, Marseille

(Angle Rue d'Aix No. 1)

Ուր պիտի գտնեն ամէն ճաշակ գոհացնող Արեւելեան եւ Փրանսական համեղ կերակուրներ, Միջերկրականի թարմ ձուկերը անպակաս են մեր մօտ : Անթերի սպասարկութիւն եւ մատչութիւն :

եւ գիւրամատչելի գին :

Մասնաւոր եւ օդասուն սենեակներ կրնամ ապահովել եթէ կանուխէն հեռագրուի :

Tél. Colbert 41-92:

Ծախու է

Մոնաքոյի մէջ — ազատ եւ ծովահայեաց յարկաբաժին մը որ ունի երեք սենեակ, լոգարան, խոհանոց մը, սպասուհիի սենեակ մը, ամբ չին - ուած է : Extra luxe: Գրել Նշանեանի, 8 Place Vauban, Cannes: Tél. 916-58:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 17 Décembre 1947 Չորեքշաբթի 17 Դեկտ.

ԺԹ. ՏԱՐԻ — 19e Année N° 5216-Նոր շրջան թիւ 825 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

ՀԱԿԱԲՈԼՇԵՒԻԿ ՑՈՑՑԵՐ ՀԱԼԷՊԻ ՄԷՋ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲՆԵՐ ԱԼ ԿԸ ՎՆԱՍՈՒԻՆ

ՄՄԲ.— Սուրիոյ վերջին թղթաբերէն կը քաղենք հետեւեալ մանրամասնութիւնները Հալէպի եւ Դամասկոսի մէջ պատահած հակարուլշեւիկցոյցերու մասին (30 Նոյեմբեր).—

«Ալէմ Արապի».— «...Ցոյցերը տեւեցին ամբողջ օրը, մինչեւ ուշ գիշեր: Քաղաքը եւ շուկան մնացին փակ, նոյնիսկ սրճարաններն ու գրօսարանները: Ցոյցերու ընթացքին ոեւէ ծանրակշիռ դէպք տեղի չունեցաւ. ամէն ինչ անցաւ խաղաղ: Բացի մէկ դէպքէ: Աւիւկա տօնակատարութիւնն էր Հայաստանի խորհրդայնացման, զոր կը տօնէին համայնավարները՝ սինէմա Րոքսիի մէջ, երբ բոլշեւիկեան արաբական աշխարհը կը սղար կորուստը մեր սրբազան հողերուն, ո՛ւր ցաւօրէն կը յայտնէր Ռուսիոյ եւ իր բոլշեւիկեան ոճրային կարգերուն դէմ: Համայնավարական այս ոճիրին իր մասնակցութիւնը կը բերէր Րոքսիի սեփականատէրը, այս տօնակատարութեան տրամադրելով իր սրահը.— Օրհնեալ ըլլան տեսանողները, որոնք արժանի դասը տուին հանդէսի կազմակերպիչներուն:

«Շէհպաղ».— «... Գալով համայնավար կեդրոնին, Սուրիահայ Մարմնակրթական Միութեան (Ս. Մ. Մ.) ակումբին եւ «Եփրատ» թերթի խմբագրատան վրայ կատարուած յարձակումներուն, մեր թղթակիցը կուտայ հետեւեալ ըստացումները, զորս ձեռք բերած է մասնաւոր քննութեամբ:— Երբ ցուցարարները հասան Ս. Մ. Մ.ի ակումբը, մասնաւոր պատուիրակութիւն մը մտաւ ներս՝ ստուգելու համար թէ համայնավարականն որեւէ հնաոճ կա՞ր հոն: Առաջին ակնարկովը այդ պատուիրակութիւնը տեսաւ համայնավար կուսակցութեան պատգամաւոր Խալիտ Գէդմուրի նեղբը, իսկ ներսը՝ ամբողջ գրադարանը: Պատուիրակութիւնը իջաւ ապա չէնքին ստորգետինը, ուր անտեսուած անկիւնի մը մէջ, դասաւ Ն. Վ. Սուրիոյ հանրապետութեան նախագահին նկարը, «Եփրատ» թերթի համարները, ինչպէս նաեւ համայնավարական հրատարակութիւնները: Ցուցարարները այլեւս ինչ որ դրսան հոն, բացի նախագահին նկարէն, որ փոխադրուեցաւ պատշաճ վայրը:

Թափօրըապա ուղղուեցաւ «Եփրատ»ի խմբագրատունը, որ իր վերջին թիւին մէջ համայնավարական հրատարակութիւններ կատարած էր, եւ յարձակեցաւ անոր գրասենեակին ու տպարանին վրայ, ուր գտան իւղաներկ մեծադիր նկարները կարդ մը համայնավար պետերու, զորս հանեցին փողոց եւ այրեցին: Դուրսնուած յարձակման առիթ տուաւ նաեւ համայնավարներու այն զինանշանը, որ հրատարակուած էր նոյնպէս «Եփրատ»ի վերջին թիւին մէջ:

Ցուցարարները յարձակեցան նաեւ Սուրիա-Հայ Մարզական Միութեան Ակումբին (ուր կը գտնուի նաեւ Ներքաղաքի կոմիտէն) եւ «Եփրատ»ի խմբագրատան վրայ: Ցուցարարները խորտակած են տպակիները, կահ կարասիներ, գրամեքենաներ եւ փողոց թափած են թղթածրարներ, հրապարակաւ այրած են Ս. Հայաստանէն ստացուած հրատարակութիւնները, ինչպէս եւ բոլշեւիկեան գիրքեր: Նոյն ճակատագրին ենթարկուած է նաեւ Պոսթան Քլէպի հայ եւ արաբ համայնավարներու ակումբը, որ հրկիզուած է ամբողջովին:

«Շէհպաղ», «Թաքաատոմ» եւ այլ արաբ օրաթերթերու Դամասկոսի թղթակիցները կը հաղորդեն.—

Սուրիական կառավարութիւնը հրահանգեց լուծել համայնավար բոլոր կազմակերպութիւնները՝ Սուրիոյ մէջ, որոնց գլուխ՝ Համայնավար կուսակցութիւնը: Որոշուած է, նաեւ, իրենց պաշտօնեաներէն հեռացնել համայնավար բոլոր պաշտօնեաները եւ թուծարքի ենթարկել բոլշեւիկներու համակիր բոլոր միութիւնները:

Ձերբակալման հրամանագիրներ հրատարակուեցան համայնավար կարդ մը պարագլուխներու համար:

ԴԱՄԱՍԿՈՍ («Արեւելք»(.— Արիւնոտ դէպքեր տեղի ունեցան կիրակի, «Ս. Մ. Միութեան հետ մշակութային կապի ընկերակցութեան» չէնքին առջեւ, հետեւեալ պարագաներուն տակ.

Երբ 10.000 հոգիէ բաղկացած ժողովրդային բաղմութիւն մը ցոյցեր կը կատարէր, չէնքէն ներս գտնուող համայնավարներ կրակ բացին ժողովուրդին վրայ եւ սպաննեցին երկու Արաբներ: Զինեալ այս յարձակումը եւ ոճիրը խաղաղ ցոյցեր կատարող ուսանողութեան եւ Սուրիացիներու վրայ, պատճառ դարձաւ որ բազմութիւնը մոլեգնի եւ խորտակէ «Մշակութային կապի ընկերակցութեան» չէնքին դուռները ու մտնէ ներս, խորտակելու համար կահ կարասի, ջարդուփշուր դարձնելու համար ապակիները, կրակի տալու համար բոլոր թղթածրարները եւ ինչ որ կայ դրասենեակին մէջ: Համայնավարներու նախայարձակ ըլլալու իրողութիւնը ուղղակիկատաղութեան մղած է բազմութիւնը, որուն վոխադարձ գինեալ յարձակումներուն հետեւանքով՝ չէնքին ներս գտնուող երեք հոգի մեռան, եւ ուրիշներ վիրաւորուեցան մահացու կերպով:

Քանդելէ վերջ ամէն ինչ դրասենեակին մէջ, բազմութիւնը ուղղուեցաւ դէպի կառավարչատուն, բողոքելու համար անմեղ ժողովուրդին վրայ կատարուած գինեալ յարձակման դէմ: Մասնաւոր պատուիրակութիւններ ներկայացան կառավարչատուն՝ պահանջելով որ ա.) համայնավար կուսակցութիւնը լուծուի Սուրիոյ մէջ եւ Սովիէթ. բոլոր կազմակերպութիւնները լուծարքի ենթարկուին, բ.) ձերբակալուին համայնավար բոլոր պարագլուխները:

ՏԽՐՈՒՈՆՔ

Սրամի խորունկ կսկիծով կը լսենք որ Տիթրոյթի մէջ (Ամերիկա) կիրակի օր յանկարծամահ եղած է յայտնի երաժշտագէտ՝

ԳՈՒՐԳԷՆ ԱԼԷՄՇԱՀ

Գոյժը իր ընտանիքին հաղորդուած է հեռագրերով եւ հեռաձայնով:

Ողբացեալ արուեստագէտը բնիկ պարտիզակցի էր եւ քառասուն տարեկան: Վերջերս Ամերիկա գացած էր երաժշտական հանդէսներու շարք մը տալու համար: Ան ճամբորդութիւն ունեցաւ Նիւ Եորքի մէջ եւ կը ծրագրեր անցնիլ արեւմտեան Ամերիկայի հայաշատ շրջանները:

Հակառակ իր երիտասարդ տարիքին, ողբացեալ երաժշտը Փարիզի երաժշտական շրջանակներուն մէջ մեծ յարգանք կը վայելէր իբրեւ հեղինակ եւ երաժշտական վարիչ:

Իր կենսագրութեան ինչպէս նաեւ իր գործին մասին կը խօսինք առանձին:

Մեր ցաւակցութիւնները իր մօրը որ կ'ընկերանար իրեն եւ իր եղբայրներուն:

Ներգաղթի երկրորդ կառաւարը

«ՅԱՌԱՋ»ԻՆ ԼՈՒՐ ՉԵՆ ՏԱՐ

Համաձայն Ֆրանսական մամուլի տեղեկութեանց, չաբաթներէ ի վեր Մարսէյլ հաւաքուած 3000 հայրենադարձ Հայերէն միայն 1200 միայն Փոպեոա չոգեառով Հայաստան մեկնած պէտք է ըլլային երէկ, երեքշաբթի:

Ներգաղթի Ճանճաժողովը տրեւէ տեղեկութիւն չի հաղորդեր մեր խմբագրութեան եւ տարբական քաղուածքն ալ չունի հրապարակաւ յայտարարելու թէ որոշում տրուած է «Յառաջ»ը զրկելու ներգաղթի լուրերէն: Գրասենեակին պաշտօնէութիւնը խուսափողական պատասխաններ կուտայ մեզի, երբ հեռաձայնով բացատրութիւն կը պահանջենք:

Սխալուած ենք, ուրեմն, մեր տեղեկութիւնները քաղել օտար մամուլէն:

«Ինթրանսիժան»ի Մարսէյլի թղթակիցը կը գրէ իր թերթին.—

Խորհրդային իշխանութիւնները ձայնասփիւռով բողոք կը բարձրացնեն որ իբրեւ թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը դժուարութիւններ յարուցած է Մարսէյլ հասաքուած Հայերու ներգաղթին համար: Անհրաժեշտ կը նկատենք կարգ մը ճշդումներ կատարել:

Համաձայն Ֆրանսայի եւ Խորհրդային Միութեան միջեւ կնքուած համաձայնութեան, ներգաղթները ենթակայ են կարգ մը որոշ պայմաններու: Միայն ռուսական հպատակութիւն ունեցողները կրնային մեկնիլ: Ֆրանսական ծագում ունեցող վրէնց կողակիցները կամ Ֆրանսական հողին վրայ ծնած անչափահասները, չէին կրնար առանց ընկերանալ: Այս մեծամասն պայմանները պիտի դադրեցնէին Խորհ. Միութեան մէջ գտնուող Ֆրանսացիներու նկատմամբ:

Արդ, 1947ի Օգոստոսի առաջին կարաւանին մեկնումին առեն, խորհրդային առաքելութիւնը, դէպ ի Ֆիլաթովի նախագահութեամբ, խնդրած էր որ Ֆրանսան մարդասիրութիւն եւ կարեկցութիւն ցոյց տայ Հայերուն հանդէպ եւ թոյլ տայ որ ռուսահպատակ Հայերը մնասին տանին խրենց հիներուն տեղ երախտիքը... ինչպէս նաեւ մեծաքանակ պայուսակներ:

Ֆրանսական կառավարութիւնը կընդունի այդ առաջարկը, խորհելով թէ մեր Հայրենակիցներն ալ Ռուսիոյ մէջ պիտի արժանանային նոյն թոյլտուութեան: Օգոստոսին 3000 հոգի մեկնեցան Օսիա չոգենաւով իրենց հետ տանելով ամէն տեսակ բեռներ: Եւ սակայն Ռուսիա գտնուող Ֆրանսացիները չեկան:

Այդ է պատճառը ուրեմն որ Ֆրանսական իշխանութիւնները որոշեցին, այս անգամ գործադրել համաձայնութեան տրամադրութիւնները: Ֆրանսայէն մեկնելու արտօնուած են միայն Հայրենադարձ կամ ռուսական հպատակութիւն ունեցող Հայերը: Հետեւաբար Մարսէյլ գտնուող 3000 Հայերէն միայն 1200 հոգի պիտի կրնան Փոպեոա նաւը բարձրանալ երեքշաբթի օր:

Լոնդոնի խորհրդաժողովը վերջացաւ

ԱՆՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՏԱՐԵԱԼ Է

Զորս արտաքին նախարարներու խորհրդաժողովը վերջացուց իր աշխատանքները երկուշաբթի օր որովհետեւ բացարձակօրէն անկարելի եղաւ համաձայնութիւն դոյացնել Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ դաշնագրերուն շուրջ: Պաշտօնական յայտարարութիւնը կ'ըսէ թէ խորհրդաժողովը «յետաձգուած» է, բայց չի նշանակեր տրեւէ թուական բանակցութիւնները վերսկսելու համար:

Երկուշաբթի օրուան նիստին Մոլոթով դաժճաւ գաստօրէն քննադատեց արեւմտեան Դաշնակիցները եւ չհրաժարեցաւ տասը միլիառ տոլորի հատուցումներու պահանջէն — տոլարին 1938ի արժէքով — այսինքն, իրականին մէջ տասնհինգ միլիառ: Մոլոթով մերժեց տրեւէ հաշիւ տալ արեւելեան Գերմանիայէն իր գանձած հատուցումներուն մասին եւ այդ մերժումին վրայ էր որ Ամերիկայի արտաքին նախարարը առաջարկեց «ժողովի յետաձգել», առաջարկ մը որուն հաւանութիւնն տուին Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարները: Մոլոթով յայտնեց թէ ինք որեւէ առարկութիւն չունի այդ մասին: Զորս նախարարները տաքի ելան եւ սովորական «երթաք բարով»ի փոխանակութենէ ետք խումբով հեռացան դահլիճէն՝ իւրաքանչիւրը իր կողմը: Լոնտոնեան թերթի մը թղթակիցը կ'աւելցնէ թէ «չմբռնեցաւ» խմեցին իրրեւ վերջին արարողութիւն:

Մարշըլ իր «հուսկ բանք»ին մէջ ըսաւ հետեւեալ բառերը.— Մենք այս խորհրդաժողովին եկանք համապարփակ կարգադրութիւն մը ընելու եւ Գերմանիոյ ներկայ բաժանումին խնդիրը լուծելու համար: Ցոյս ունէինք որ պիտի համաձայնէինք Աւստրիոյ դաշնագրին շուրջ եւ այդ երկիրը պիտի վերականգնէինք իրրեւ ազատ ու անկախ պետութիւն մը: Ինչ կը վերաբերի Գերմանիոյ, մենք փափաքեցանք լուծում մը որ պիտի վերականգնէր այդ երկրին տնտեսական միութիւնը որ, իր կարգին, պիտի նպաստէր Եւրոպայի վերանգնումին: Մենք դիտէինք որ Գերմանիա, իր ներկայ կացութեան մէջ, պէտք ունէր արտաքին օժանդակութեան եւ մենք պատրաստ էինք օգնութեան մեր բաժինը բերելու մինչեւ որ Գերմանիան ըլլար միացած ու ինքնաբաւ երկիր մը: Խորհրդային պատուիրակութիւնը ուրբաթ օր ներկայացուց հատուցումներու պահանջ մը որ, չիտակը ըսելով, անընդունելի է Միացեալ Նահանգներու պատուիրակութեան համար: Այդ է կացութիւնը որուն մէջ կը գտնուինք:

Չկրցանք համաձայնիլ Աւստրիոյ դաշնագրին շուրջ որովհետեւ Խորհ. Միութիւնը կը պահանջէ դրաւել այդ երկրին հարստութիւնները եւ մասնաւոր առանձնաշնորհներ կ'ուզէ Աւստրիոյ մէջ, այնպիսի քանակութեամբ որ արդարանալի չէ եւ վեր է ազատ Աւստրիոյ նիւթական հնարաւորութիւններէն: Եթէ ռուսական այդ պահանջը ընդունուէր, պիտի նշանակէր վերջ տալ այդ երկրին անկախութեան եւ բռնադրել մեր նախորդ համաձայնութիւնները: Մոսկուայի մէջ Ամերիկա, Անգլիա եւ Ֆրանսա որոշ համաձայնութիւն մը գոյացուցին Աւստրիոյ մէջ գտնուող գերմանական հարստութեանց փոխանցման մասին: Ռուսիա չհամաձայնեցաւ: Ցանձնաժողով մը նշանակեցինք մանրամասնութիւններով զբաղելու համար Ցանձնաժողովը հինգ ամիս ժողով գումարեց Վիէննայի մէջ: Երեք պետութիւններս համաձայնեցանք, Խորհ. Միութիւնը նորէն չհամաձայնեցաւ: Ներկայ խորհրդաժողովին, Ֆրանսա նոր առաջարկ մը բերաւ. մենք հատանութիւն յայտնեցինք: Մոլոթով անգամ մը եւս հակառակ արտա-

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲՆԵՐ ԱԼ ԿԸ ՎՆԱՍՈՒԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲՆԵՐ ԱԼ ԿԸ ՎՆԱՍՈՒԻՆ

յայտուեցաւ: Այս ձեւով Խորհ. Միութիւնը չա-
րունակ խոչընդոտներ կը յարուցանէր :

Ինչ կը վերաբերի Գերմանիոյ, սահմաններու հարցին մէջ չկրցանք համաձայնիլ: Երեք պատուիրակութիւնները կ'ընդունին որ Սարի հողամասը Գերմանիային անջատուելով, պէտք է տնտեսական միանայ Ֆրանսայի: Խորհ. Միութիւնը չընդունիր այս առաջարկը :

Մարշըլ յետոյ երկարօրէն կը բացատրէ թէ ինչ խօսակցութիւններ տեղի ունեցած են կամ ինչ բանաձեւեր առաջարկուած են, Գերմանիոյ սահմաններու խնդիրը ճշդելու եւ մինչեւ հիմա դանձուած հատուցումներու գումարը հաշուելու համար: Ցետոյ, երկարօրէն բացատրելով Խորհ. Միութեան քաղաքականութիւնը արեւելեան զօտիին մէջ, դիտել տուաւ որ «Խորհ. Միութիւնը իրեն եւ Լեհաստանի համար կը պահանջէ 10 միլիառ տոլար 1938ի սակով, որ կը նշանակէ 15 միլիառ՝ այսօրուան արժէքներով»: Այս պահանջը համապատասխան չէ Փոցտամի համաձայնութեան :

Արտաքին նախարարը իր խօսքը վերջացուց այսպէս.— Երեք պատուիրակութիւնները համաձայնութիւն զոյացուցած են հիմնական որոշումներու մասին համաձայնելու. միայն խորհ. պատուիրակութիւնն է որ կը մերժէ համաձայնիլ: Ուրեմն անկարելի է որեւէ արդիւնք ձեռք բերել :

Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարները միեւնոյն չեչոով արտայայտուեցան եւ ցաւ յայտնեցին որ ձախողած են :

Ամէնէն վերջ խօսք առաւ Մոլոթով որ դատեցաւ թէ երեք արեւմտեան պետութիւնները ճակատ յարդարած են Ռուսիոյ դէմ: Իմ կառավարութեան հետ չէք կրնար խօսիլ այնպէս ինչպէս կը խօսիք ներկայ Ցունաստանի վարիչներուն հետ, դիտել տուաւ Մոլոթով դառնութեամբ :

★ Խորհրդաժողովը բացուած էր Նոյեմբեր 25ին: Արտաքին նախարարներու հինգերորդ խորհրդաժողովն էր յաղթանակին ի վեր: Ցաջորդին համար որեւէ թուական որոշուած չէ եւ շատ հաւանական է որ վերջ տրուի այս չարքին :

Խորհրդային Միութիւն կ'արժեզրկէ ռուպլին

ԲԱԺԻՆԶԱՓԻ ԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ՉՆՋՈՒԵՑԱՒ

Մոսկուայի կառավարութիւնը երկուշաբթի օր պաշտօնապէս արժեզրկեց խորհրդային թղթադրամը — ռուպլին: Կառավարութիւնը իր յայտարարութեան մէջ կը չեշտէ որ «այս քայլը առնուած է Միութեան դրամին արժէքը բարձրացնելու եւ չարաշահութեանց առաջքը առնելու համար»: Կառավարութիւնը կը հաւատայ նաեւ որ ասկէ պիտի ըլլայ վերջին զոհողութիւնը որ պիտի պահանջուի ժողովուրդէն:

Արժեզրկումի այս լուրը կը հասաւ Ամերիկայի արտաքին փոխ նախարարին տասը օր առաջուան յայտարարութիւնը թէ «Ռուսիոյ մէջ ժողովուրդը ապրանք կը գնէ վախնալով որ բաներ մը պիտի պատահին ռուպլիին դէմ»:

Համաձայն նոր տրոշումին, ռուպլիին արժէքը նուազած է տասն անգամ: Ուրիշ խօսքով, ամէն խորհրդային քաղաքացի մէկ նոր ռուպլի ստանալու համար կառավարութեան պիտի վերադարձնէ տասը հին ռուպլի, ուրեմն պիտի կորսնցնէ հարիւրին 90 :

Սակայն դրամատան մէջ պահեստ ունեցողները այդքան պիտի չվնասեն:Պահեստիդրամարին առաջին 3000ը պիտի փոխանակուի առանց որեւէ կորուստի: Երկրորդ 7000 ռուպլիին համար պիտի վճարուի երկու նոր ռուպլի, երեք հին ռուպլիի դէմ: Իսկ 10.000էն վեր, փոխանակութիւնը պիտի ըլլայ կէս առ կէս: Համադործակցականներու եւ կոլխոզներու պահեստի դրամագլուխը պիտի փոխանակուի հինգ հին ռուպլիի դէմ չորս նոր ռուպլիով :

Պետական փոխառութեանց արժեթուղթերը պիտի զեղչուին մէկ երրորդ համեմատութեամբ : 1947ին չըվաճերուած հանուած արժեթուղթերը անփոփոխ պիտի մնան: Խորհրդային Միութիւնը չըվաճերութեան հանած է հետեւեալ արժեթուղթերը 50 միլիառ ռուպլի 1926 — 1940, 76 միլիառ 1941—1945, 32 միլիառ 1945—1947 եւ 20 միլիառ Մայիս 20, 1947 :

Խորհրդային կառավարութիւնը երկուշաբթի օր ընդհատ անհրեղէններու բաժնեչափի դրութիւնը եւ զեղչեց կարգ մը ուտելիքներու գիները — աւելի եւ հաց հարիւրին 12,ընդհրեղէնները հարիւրին 10: Որեւէ փոփոխութիւն կատարուած չէ միսի, ճարպեղէնի, գետնախնձորի եւ չաքարի գիներուն մէջ: Զեղչուած են նաեւ կօշիկներու, բրդեղէններու եւ բամպակեղէններու գիները: Որոշուած է նաեւ ջնջել «զոյգ» գինի դրութիւնը : (Այսինքն բաժնեչափի դրութեան ենթակայ գինը եւ բաժնեչափի դրութենէն ազատ չուկայի գինը): Ասկէ վերջ ամէն ապրանք պիտի ունենայ միայն միատեսակ գին՝ պետութեան կողմէ նշանակուած: Որ եւ է յաւելում չէ կատարուած օրավարձերու մէջ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Իրանի խորհրդարանը երկուշաբթի օր դռնփակ նիստ դումարելով, վարչապետ Նշանակեց Բիլա Հիքմէթ Սարտար Ֆախէր տը ստացաւ 71 քուէ 106ի վրայ :

Մարաշեան Սթալին տը Սեպտեմբերէն ի վեր արձակուրդով Սոչի գացած էր (Սեւ Ծով), Մոսկուայ վերադարձաւ երկուշաբթի օր :

Միացեալ Ազգերուն կողմէ նշանակուած մարմին մը որ Ցունաստան գացած էր վերջերս քննութիւններ կատարելու համար հիւսիսային սահմաններուն վրայ, յայտարարեց երկուշաբթի օր թէ Ալպանացիները օգնութիւն կը հասցնեն հելլէն ահաբեկիչներուն եւ անընդհատ կը բռնաբարեն Ցունաստանի սահմանապուխր :

Ֆրանսայի Աչխատաւորներու Դաշնակցութիւնը (Սէ Ժէ Թէ) տաղնապի մէջ է: Վաղը 250 հակահամայնավար Արհեստակցականներ բացառիկ ժողով պիտի դումարեն Փարիզի մէջ Լէոն Ժուհոյի նախագահութեամբ : Օրակարգի դէմ առոր նիւթը պիտի ըլլայ — ինչ քայլեր առնել որպէսզի Աբհեստ. Միութիւնները չենթարկուին քաղաքական ազդեցութեանց :

ԿՈՄԻՆՖՈՐՄԸ , հաւանաբար այս չաբթու բացառիկ ժողով մը պիտի դումարէ քննելու համար «Իտալիոյ խնդիրը»: Նախագահ Թրումընի յայտարարութիւնը թէ Ամերիկա պիտի պաշտպանէ Իտալիոյ ազատութիւնն ու անկախութիւնը , մեծ յուզում պատճառած է կոմինֆորմի շրջանակներուն մէջ: Օրակարգի վրայ են նաեւ Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ խնդիրները:

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ խռովութիւնները կը չարունակուին: Երկուշաբթի օր հինգ հոգի սպանուեցան: Բրիտանական ուժերը Թէլ Ավիվի շրջանակէն հեռացան երկուշաբթի գիշեր: Հրէական ոստիկանութիւնը յանձնուած է անդորրութեան պահպանումը: Եաֆայի մէջ պաշարման վիճակ յայտարարուած է :

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դահլիճը վերակազմուեցաւ: Նոր կառավարութիւնը կը մասնակցին բոլոր աջակողմեան տարրերն ու հակահամայնավարները: Վարչապետ կասիերի երէկ Ազգային ժողովին ներկայացուց կառավարութեան քաղաքականն եւ տնտեսական նոր ծրագիրը: Կասիերի քաղաքական խորհրդական նշանակուած է ընկերվարական Սբակամի եւ փոխ վարչապետ :

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը երկուշաբթի յատուկ հրամանագրով իր հակակշիռին տակ առաւ բրիտանական քարիւղի ընկերութեանց վարչութիւնները :

ԳԱՀԻՐԷՆ կը տեղեկացնեն թէ ամերիկեան եւ բրիտանական դեսպանները երկուշաբթի օր տեսակցութիւն ունեցան Եգիպտոսի արտաքին նախարարին հետ: Երուսաղէմի Մուֆթին խորհրդակցեցաւ արաբական երկիրներու վարչապետներուն հետ որոնք այս պահուս Եգիպտոս կը գտնուին: Համաձայն արաբական շրջանակներէ ստացուած տեղեկութեանց Արաբները դինուորական ուժեր կը համախմբեն ապագայ հրէական պետութեան սահմաններուն վրայ: Անդր - Ցորդանանէն մեթերան զինուորներ որոնք ժամանակին կռուած են դնդ. Լորընսի հետ, «Հրէաստան» կը քալեն :

ԻՐԱՆԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ոստիկանութիւնը հետեւեալ ազդը հրատարակած է (կը քաղենք «Ա. Լիք»էն) :—

Բոլոր այն անձնաւորութիւնները, որոնք անցեալում, Իրանեան կայսերական կառավարութեան հպատակութիւնը ունենալով, սակայն քաղաքացիական օրէնքի եւ հպատակութեան օրինագրի988 յօդուածի համաձայն՝ օտար հպատակութիւն են ընդունել, այսու յայտարարւում է ի գիտութիւն, որ վերոյիշեալ օրէնքի չեչտուած ու բացատրիչ յօդուածի տրամադրութեան համաձայն , նման անձնաւորութիւնները, որոնք իրանահպատակութիւնը թողնելով օտար հպատակութիւն են ընդունել, մի տարուայ ընթացքում պիտի հեռանան : Հակառակ պարագային, եթէ որոշուած ժամանակամիջոցում չհեռանան, պատկան իշխանութեան կողմից նրանց Իրանից հեռացնելու եւ դոյքերը ծախելու հրամանը պիտի տրուի :

Հետեւաբար, այն բոլոր Հայերը եւ ուրիշ անձնաւորութիւնները , որոնք իրանահպատակութիւնը թողել են ըստ վերոյիշեալ օրէնքի, մի տարուայ ընթացքում պիտի հեռանան: Հակառակ դէպքում հետապնդելով Իրանից պիտի հեռացուին :

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. Իսիի Զաւարեան կոմիտէն ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ այս չաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Իսիի Ֆր. Կապոյտ Մաչի Արիմեան սրահը :

ՎՕՋԼԻՒՃի Հ. Ց. Դ. «Մուրատ» խումբի ժողովը՝ այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 2.30ին , ընկեր Սէթեանի բնակարանը Փոնթէլ մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է :

ԼԻՈՆԻ Սիամանթօ խումբը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները հինգշաբթի 18 Դեկտեմբեր ժամը 8ին ընկերվարականներու սրահը, 25 Place Bellecour: Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ կեդր. վարժութիւն դասախօսութիւն մը կազմակերպած է Փարիզի չրջանին «Նոր Սերունդ»ի անդամ անդամուհիներուն համար, յառաջիկայ ուրբաթ իրիկուն , 19 Դեկտեմբեր ժամը 20.30ին, Sociétés Savantesի կից, 6 rue Danton: Կը հրաւիրուին Նոր Սերունդի բարեկամները: Կը դասախօսէ ընկեր ՀՐԱՆԴ ԲԱԼԻԵԱՆ : Նիւթ՝ Հայ Մշակոյթը եւ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը :

Հ. Ց. Դ. ՐԱՖՖԻ խումբի ժողովը այսօր իրիկուն, ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին :

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Փարիզի մասնաճիւղին դասախօսութիւնը, հինգշաբթի 18 Դեկտեմբեր , ժամը 9ին, Sociétés Savantesի մէջ: Դասախօս պ. Ուշագեան: Նիւթը կենսական ձեռնարկ մը որ անտեսած է մեզ մէջ: Հայերէնով դաս 8էն 9:

Հ. Ց. Դ. ԱՆԻԷՌ պ. ՔՈԼՈՄՊԻ Ազգամ եկեղեցական կոմիտէին տեղական ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին պ. Քոլոմպի կայարանին դէմի սրճարանին վերնայարկը :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Մուրատ խումբի ընդհ. անդամական ժողովը այս ուրբաթ, Հ. Ց. Դ. հանջանանի սրահին մէջ, Վիէնն: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

Վիէնի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի կողմէ : Կը ներկայացուի «5 ԹԻԻ ՄԵԼԱԴԱՐ»ը (3 արար, մէկ պատկեր), ինչպէս նաեւ Նոր Սերունդի դաշտահանդէսի «actualité filme»ր (Սինէ Ղազար) : Այս չաբթի 20 դեկտ. ժամը 9ին :

Մանուկներու օրը

Լիոնի Կ. Խաչի մասնաճիւղի ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ առթիւ կազմակերպած Նոր Տարուայ հանդէսը տեղի պիտի ունենայ 27 Դեկտեմբերին, չաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին — 257bis, Rue Boileau , salle Etienne Doletի մէջ: Տօնածառ եւ նուիրաբաշխութիւն: Տրամախօսութիւն (մէկ արար) Կապոյտ Խաչի սանուհիներու կողմէ: Հայկական պար եւ երգ: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

Սալ տ'Իէնայի մէջ, 10 Ave. d'Iéna, métro d'Iéna
Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին (20 Դեկտ. 1947)
Հովանաւորութեամբ Զէյթունի եւ շրջանի Վերաշինաց Հայր. Միութեան :
Ն. ՊՇՏԻԿԵԱՆ կը ներկայացնէ

Աշխարհի Խաղաղասէր

Ընտանեկան յուզիչ տրամ 4 արար
Կը մասնակցին Օր. Խաչերեան եւ Պ. Պ. Սուրէնեան :
Տոմսերը ստանալ հայ դրատուններէն :
Մանրամասնութիւնները մասնաւոր յայտագրով :

«Ադա Գեղեցիկը»

Կը կրկնուի ժողովուրդին բուռն վախաքին վրայ: Նպերի Զարեանի ԱՅԱ ԳԵՂԵՑԻԿ ՈՂՔԵՐ - ԳԻՒՐԻՒՆԸ:

Երկրորդ անգամ ըլլալով կը ներկայացուի դարձեալ Սառա Պէրնարի խաղարանին մէջ, երկուշաբթի 22 Դեկտեմբեր, 1947, ճիշդ ժամը 20ին :

Բեմադրութիւն՝ Արմէն Եանըզեանի եւ մասնակցութեամբ Փարիզահայ գրեթէ բոլոր դերասանուհիներուն :

Տոմսերու գիները են 100էն 400 Ֆրանք :

Կը ծախուի մխիթարեան Սառա Պէրնարի կիչէն, ամէն օր ժամը 11էն 18:

Հեռաձայն Arc. 95-86: (Մէթրօ Շաթըլէ):

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՄԱՎԼԵԱՆ եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի յառաջիկայ Կիրակի Փարիզի եկեղեցիին մէջ յետ պատարագի հանգուցեալ պ. ՄԿՐՏԻՉ ՄԱՎԼԵԱՆի մահուան երրորդ տարելիցին առթիւ: Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները :

Ազատ

ՕՐԱԹԵՐԹ

HARATCH
Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13e)
Fondé en 1925
R. C. Seine 376.286

Տար. 1200, 6ամս. 650, Նյութ. 15 սոլ. Կամ 3 ազգ.

Tél. : GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 18 Décembre 1947 Հինգշաբթի 18 Դեկտեմբեր

Անթ. ՏԱՐԻ — 19e Année N° 5217-Հար Հրատ Բիր 826 Երկրագիր՝ Շ. ՊԻՆԱՐԵՆՑ ՓԻՆ՝ 5 ֆր.

Երեսուն տարեւանի նախնական

ԻՆՉ ԻՐԱՒՆ ՕՏԱՐ ՊՈՍՊՈՐԱԿԸ

Նիհարած եւ ցնցուղներ առնելու պատճառով ոտքերուն վրայ ծանր ու տհաճ մազերը ինկած էին, տակաւին ուրախ էր որ ձեռքերուն վրայ ալ նոյնը պիտի պատահի։ Ամէն առաւօտ ժամը 10-ին կ՚երթար Ռիվոլիի վրայ գտնուող իր սիրելի սրճարանը, ուր կը հանդիպէր իր ընկերներուն։ Ամէն անգամ որ ներս կը մտնէր, ամէնքն ալ կը ծիծաղէին։ Ինչո՞ւ, չէր գիտեր։ Ինքն ալ կը ծիծաղէր, ինչպէս ամէնքը։ Ծիծաղելի էր, ուրեմն կը ծիծաղէին։

Ամէն առաւօտ նոյն հարցումը կ՚ընէր իր ընկերներուն։

— Ես ծիծաղելի՞ եմ։

Ամէնքն ալ կը պատասխանէին։

— Ոչ, ոչ, տակաւին չես ծիծաղելի, բայց կրնաս ծիծաղելի դառնալ։

Ան ալ կը հաւատար։ Ինքզինքը կը համոզէր որ ծիծաղելի չէ, բայց ծիծաղելի կրնայ դառնալ։ Ուրեմն

ՎԱՂՈՒՑՈՒՆԻ ԼՈՒՐԵՐԸ

(ՎԱՀՐԱՄ ՊԱՐՈՆ ՀԱՅԿԱԶՆԻ)

Մեր նախկին դաշնակից Անգլիան ևս ոտքի է կանգնում Ռուսաստանի դեմ։ Ռուսական զորքերը Ղարաբաղի սահմանների մոտ են

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(4)

Ինչպես պրն. Ռեմսեյ Մակդոնալդը ասել է Սովետական Միության մասին, «Նա ոչ Օրիենտ է, ոչ Արևմուտք, նա ինքնուրույն աշխարհ է»։ Ինչպես ասում են Ռուսաստանի մասին, «Ռուսաստանը չափազանց մեծ է, որպեսզի հասկանանք նրան»։ Ռուսաստանի մասին ասում են, որ նա ունի ամենաբարձր լեռները, ամենաերկար գետերը, ամենամեծ անտառները, ամենամեծ հացահատիկի արտադրությունը, ամենամեծ անասնագլխաքանակը, ամենամեծ ձիերի քանակը, ամենամեծ ոչխարների քանակը, ամենամեծ խոզերի քանակը, ամենամեծ ցորենի արտադրությունը, ամենամեծ գյուղատնտեսական արտադրությունը, ամենամեծ կարտոֆիլի արտադրությունը, ամենամեծ շաքարի արտադրությունը, ամենամեծ բամբակի արտադրությունը, ամենամեծ կաղամբի արտադրությունը, ամենամեծ ծխախոտի արտադրությունը, ամենամեծ ճակնդեղի արտադրությունը, ամենամեծ կարտոֆիլի արտադրությունը, ամենամեծ կանեփի արտադրությունը, ամենամեծ կտավատի արտադրությունը, ամենամեծ ընդհանուր բերքը, ամենամեծ ընդհանուր արտադրությունը, ամենամեծ ընդհանուր ներմուծումը, ամենամեծ ընդհանուր արտահանումը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին առևտուրը, ամենամեծ ընդհանուր արտաքին առևտուրը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտուրը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառությունը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության ավելցուկը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության պակասուրդը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռությունը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության ավելցուկը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության պակասուրդը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռությունը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության ավելցուկը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության պակասուրդը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռությունը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության ավելցուկը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության պակասուրդը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռությունը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության ավելցուկը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության պակասուրդը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռությունը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության ավելցուկը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության պակասուրդը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռությունը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության ավելցուկը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության պակասուրդը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռությունը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության ավելցուկը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության պակասուրդը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռությունը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության ավելցուկը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության պակասուրդը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռությունը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության ավելցուկը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության պակասուրդը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռությունը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության ավելցուկը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության պակասուրդը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռությունը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության հավասարակշռության ավելցուկը, ամենամեծ ընդհանուր ներքին և արտաքին առևտրի շրջանառության հավասարակշռ

ՀԱՅՈՑ ՄԵ ՎԱՂ ՏՈՂ

ՀԱՅ ԱՂՋԻԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԿՈՉ ԱՆՈՒՆ ՄԸ ԵՒ ՎԱՂՈՒՆ ՀԱՅԱԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մեր ընթերցողներուն յայտնի է, որ Ամերիկայի Հայ Աղջիկներու Ազգային Միութիւնը (Armenian Girls' National Association) 1915ին ի վեր, իսկ 1917էն սկսեալ Ամերիկայի մէջ ստեղծուած Հայ Աղջիկներու Միութիւնները (Armenian Girls' Unions) ամէն տարի Յունուարին կը կատարեն Ազգային Շաբաթ մը, որ կոչուած է «Ցաւոց Շաբաթ»։ Այդ շաբաթուան ընթացքին, Միութիւնները կը ջանան ամերիկահայութեան ուշադրութիւնը հրաւիրել մեր ազգին ներկայ դրութեան վրայ, եւ ամերիկեան հասարակութենէն օգնութիւն խնդրել մեր ազգին համար։

Ամերիկահայ Աղջիկներու Միութիւնները, որոնք ամբողջ տարի կը զբաղին մեր ազգին համար, Ցաւոց Շաբաթուան ընթացքին կը կատարեն ամենէն աւելի աշխատանքը։ Ամերիկայի մէջ ապրող հայերը, որոնք ամէն տարի կը հաւաքեն մեծ գումարներ, Ցաւոց Շաբաթուան ընթացքին կը կրկնապատկեն իրենց ջանքերը, որպէսզի կարենան աւելի մեծ գումարներ ղրկել մեր ազգին։

Ցաւոց Շաբաթուան ընթացքին, Միութիւնները կը կազմակերպեն զանազան հանդէսներ, որոնց մուտքի գումարները կը յատկացուին մեր ազգին

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

L'ARMEN QUOTIDIEN ARMENIEN DE FRANCE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար· 1200, 6ամս· 650, Արտ. 15 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 19 Décembre 1947 Ուրբաթ 19 Դեկտեմբեր

ԺԹ· ՏԱՐԻ — 19e Année N° 5218-Նոր շրջան թիւ 827 խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 Ֆր·

Փոխանորդները կը շարունակեն բանակցութիւնները

Արտաքին փոխ նախարարներու Լոնտոնի խորհրդաժողովին չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, խորհրդային պատուիրակը խոստացաւ նոր առաջարկներ բերել Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ դաշնադիրներուն մասին:

Ինչպէս ծանօթ է, Զորս Մեծերու խորհրդաժողովին վիժումէն ետք, որոշուեցաւ փոխ նախարարներուն յանձնել խնդրոյ առարկայ դաշնադիրներու նախապատրաստական աշխատանքները:

Խորհրդային պատուիրակին այս յայտարարութիւնը մեծ զարմանք պատճառած է քաղաքական շրջանակներուն մէջ: Մոսկուայի կառավարութիւնը փափաք կը յայտնէ հիմա հիմն. կարգադրութիւն մը ընելու Աւստրիոյ մէջ գտնուող գերմանական հարստութեանց ճակատագրին մասին: Պատուիրակը դարձեալ կը կրկնէ Մոլոթովի պահանջը — Աւստրիոյ քարիւղի շրջաններուն եւ արտադրութեան երկու երրորդը: Այս պահանջը, անհամապատասխան է Փոցտամի համաձայնութեան որ Խորհ. Միութեան «կուտաբ» միայն ապեւելեան Աւստրիոյ գերմանական հարստութիւնները:

Ամերիկեան քաղաքական շրջանակներուն մէջ դիտել կը տրուի թէ Մոսկուա կը չարունակէ պնդել իր պահանջին վրայ, թէեւ աստիճան մը զեղչած է իր ակնկալած քարիւղին քանակութիւնը:

Աւստրիա տարեկան 850000 թոն քարիւղ կ'արտադրէ եւ քարիւղի շրջաններուն տարածութիւնն է 3,458,000 հեկտար:

Արտաքին փոխ նախարարներուն յաջորդ հանդիպումը տեղի պիտի ունենայ Փետրուար 1ին երբ պիտի քննուին Աւստրիոյ տնտեսական խնդիրները:

★ Անգլիոյ արտաքին նախարարը, Պ. Պէվին հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ խորհրդաժողովին ձախողումին առթիւ. կը քաղենք գլխաւոր մասերը.—

Խորհրդաժողովի ընթացքին կարգ մը ամբաստանութիւններ եղան եւ զանազան պահանջներ դրուեցան Ա. պատուիրակութեան կողմէ: Չպատասխանեցի մանրամասնօրէն, որովհետեւ չէի ուզեր ամուլ բանավէճերով ժամավաճառ ընել պաշտօնակիցներս: Հիմա կուտամ կարգ մը իրողութիւններ:

Նախ կ'ուզեմ բացարձակօրէն հերքել այն ամբաստանութիւնը թէն Վ. կառավարութիւնը Գերմանիայէն ստացած է, իբրեւ հատուցում, աւելի մեծ բաժին մը քան իր իրաւունքն էր: Մօտաւորապէս ստացած ենք հետեւեալ արժէքները — 88 միլիոն մարքի արժողութեամբ նաւեր եւ մեքենաներ՝ 18 միլիոն ընդամէնը 106 միլիոն: Մեզի բաժին կ'իյնայ նաեւ Գերմանիոյ արտաքին վարկերէն 80 միլիոն տոլար: Կը հերքեմ նաեւ այն յայտարարութիւնը թէ բրիտանական կառավարութիւնը կամ անհատ Անգլիացիներ բրիտանական գօտիէն ստացած են գերմանական մեքենաներ: Կը կրկնեմ նաեւ որ անգլիական գօտիէն եղած բոլոր արտածումները մէջազգային չուկաներու դիներու համապատասխան արժէքներով ծախուած են:

Արեւելեան գօտիին մասին չատ տեղեկութիւններ չունինք: Պ. Մոլոթով չուզեր իրականութիւնը ներկայացնել· բայց դիտենք որ հսկայ քանակութեամբ ապրանքները Ռուսիա փոխադրուած են: Համաձայն մեր ստացած տեղեկութեանց, արեւելեան Գերմանիոյ հարստութեանց հաւրիւրին 70ը Ռուսիա տարուած է, հակառակ Փոցտամի համաձայնութեան: Այս գրաւումները կրնան գէշ հետեւանքներ ունենալ գերման ժողովուրդին կենցաղի պայմաններուն վրայ: Ռուսերը տարած են նաեւ անշարժ հարստութիւնները առանց իրաւունք ունենալու »:

Արտաքին նախարարը յետոյ, կը յիշէ կարգ մը թուանշաններ Գերմանիոյ հանքային արտադրութեանց ինչպէս նաեւ տնտեսական ներկայ կացութեան մասին: Ցետոյ իր յայտարարութիւնը կը վերջացնէ հետեւեալ խօսքերով.— Համաձայն եմ Պ. Մոլոթովին որ Գերմանիոյ խնդիրը կը կարգադրուի՝ երկրին քաղաքական եւ տնտեսական միացումով: Այս միութիւնը պէտք է համապատասխանէ Փոցտամի համաձայնութեան: Եթէ Ռուսերը ետ առնեն իրենց պահանջները, այն ատեն կարելի կ'ըլլայ ստեղծել միացեալ Գերմանիան:

★ Պ. Պէվին երէկ այս մասին կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ խորհրդարանին մէջ:

★ Անգլիա եւ Ամերիկա չորեքշաբթի օր համաձայնութիւն մը կնքեցին միասին ստանձնելու համար Գերմանիոյ միացեալ գօտիներու զինուորական ծախքերը: Ուազինկթընի մէջ, սակայն, տակաւին չրջան կ'ընէ այն գրոյցը թէ ամերիկեան կառավարութիւնը պիտի վճարէ ծախքերուն հարիւրին 75ը: Ամերիկա 1948ին պիտի ծախսէ 400 միլիոն տոլար իսկ Անգլիա 256 միլիոն:

★ Համաձայն Լոնտոնէն ստացուած տեղեկութեանց, չատ հաւանական է որ բրիտանական կառավարութիւնը վերաքննէ իր քաղաքական ուղեգիծը Խորհրդային Միութեան հանդէպ: Այս մասին կարեւոր որոշումներ տրուեցան երէկ երբ գահլիճը բացառիկ նիստ գումարեց:

ՏՈՂԱՇԱՐ ՄԵՔԵՆԱՑԻՆ

խանգարումին պատճառաւ «Յառաջ»ի այսօրուան թիւը լոյս կը տեսնէ տարբեր տառերով եւ սովորականէն ուշ:

Կը խնդրենք մեր ընթերցողներէն որ ներողամիտ գտնուին:

ՖՐԱՆՍԱ. 1948ի առաջին եռամսեակին 845,000 թոն հանքածուխ պիտի ստանայ Գերմանիայէն:

ԳԱՀԻՐԷՆ կը տեղեկացնեն թէ Եգիպտոսի, Ս. Արաբիոյ, Իրաղի, Լիբանանի, Սուրիոյ եւ Անդր Յորդանանի եւ Եմէնի վարչապետներուն ժողովը որոշեց քայլեր առնել Պաղեստինի բաժանումին ծրագիրը ձախողեցնելու համար: Որեւէ մանրամասնութիւն չէ տրուած այդ «միջոցներուն» մասին, բայց կ'ըսուի թէ Սուրիոյ հրամանակները մօտ ատենէն «յարձակումի պիտի սկսին»:

ՕՍԼՈՅԻ մէջ երեքշաբթի օր սկսաւ դատավարութիւնը Նորվեկիացի յայտնի դրագէտ Կնուդ Համսունի: Ամբաստանուած է թէ դործակցած էր Գերմանացիներուն պատերազմի ընթացքին եւ չափով մը պատասխանատու է թշնամիին Նորվեկիոյ մէջ գործած աւերներուն: Համսուն Նոպէլի դրականութեան մրցանակը ստացած էր 1919ին: 88 տարեկան է:

Կառավարութեան տնտեսական Մտադրութիւնները

Կառավարութիւնը այսօր խորհրդարանին կը ներկայացնէ իր տնտեսական եւ ելմտական ծրագիրները որոնք կը պարունակեն հետեւեալ կարեւոր տրամադրութիւնները :—

Պիտի չնչուի գիներու հակակշիռը: Շուկային մէջ ծախու հանուած բազմատեսակ ապրանքներու վաճառման գիները բոլորովին ազատ պիտի ըլլան: Միայն 16 տեսակ նիւթերու գիները պետական հակակշիռի ենթակայ պիտի ըլլան, ինչպէս հաց, պղպատ, ցորեն եւայլն: Այս վերջիններուն բաշխումն ալ պիտի կատարէ կառավարութիւնը :

Ամէն քաղաքացի պիտի վճարէ տարեկան բացառիկ տուրք մը որուն գումարը պիտի ճշդուի համաձայն ենթակային «հարստութեան արտաքին նշանների» — սպասուհի, ինքնաշարժ, բնակարան եւայլն:

Իւրաքանչիւր ծառայի համար պիտի գանձուի տարեկան 25.000 ֆրանք:

Ամէն գործատէր, իր աշխատաւորներուն իւրաքանչիւրին համար պիտի վճարէ տարեկան հազար ֆրանք :

Պիտի նշանակուին յատուկ մամիններ ցորենի, հանքածուխի, պղպատի եւայլ կենսական արտադրութեանց բաշխումին համար: Ցիսուան նոր հրամանատարները պիտի հրատարակուին գիներու ճշդումին համար: Մեծաքանակ ուտեստեղէն — միս, ճարպեղէն — պիտի ներածուի՝ զնչելու համար երկրագործական արտադրութեանց պակասները:

Տուրքէ զերծ պիտի մնան յատկացուած ժամերու աշխատանքին համար վճարուած օրավարձերը :

Կառավարութիւնը ամէն միջոց ձեռք պիտի առնէ հաւասարակշռելու համար 1948ի պետ. ելմտացոյցը որ այսօր 350 միլիարդ բաց մը ունի : Այս գումարը կը ներկայացնէ յատկացեալ տարեշրջանին համար նախատեսուած հատկութիւններու մէկ երրորդը :

Ելմտացոյցի հաւասարակշռութեան համար պէտք պիտի ըլլայ բարձրացնել բոլոր տեսակի տուրքերը :

★ *Վարձքերու յաւելման խնդիրով զբաղող յատուկ յանձնաժողովը խորհրդարանին պիտի ներկայացնէ հետեւեալ բարեփոխումները վարձքերու ներկայ օրէնքին համար :—*

1914էն առաջ շինուած չէնքերուն վարձքերը բարձրացնել հարիւրին 19, իսկ 1918էն ետք շինուածներուն վարձքերը աւելցնել հարիւրին 10: Ջանուածներուն, վաճառատուներու գործատէրերուն համար հարիւրին 10 յաւելուածական :

Այս առաջարկները վերջնական չեն եւ յանձնախումբը տրամադիր է ներկայ օրէնքին գործադրութիւնը երկարաձգել մինչեւ Յուլիս 1948 :

1939ին (1914էն առաջ շինուած չէնքի մը համար) 3000 ֆրանք վճարող վարձակալը, պիտի վճարէ 5100 ֆրանք, եթէ առաջարկը քուէարկուի խորհրդարանէն :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ վարչապետը, մարշալ Թիթօ չորեքշաբթի օր Պուքրէշ հասաւ բարեկամական դաշնագիր մը կնքելու համար ռումանական կառավարութեան հետ :

ՀԱՄԱԶԱՅՆ Ա.Թ.Է.Ն.քէն ստացուած տեղեկութեանց, հելլէն հրոսակները նոյեմբերի մէջ առած են 600 գիւղացիներ, այրած են 115 տուներ, քանդած են բազմաթիւ կամուրջներ, առեւանգած են 71 հոգի եւ սպաննած են 15 անձեր: Երկու յարձակումներ կատարուած են Ալպանիայէն :

ՄԻԱՑԵԱԼ Ա.ԶԳԵՐՈՒ հելլէական ուժի մանձնախումբին Քանատայի ներկայացուցիչը զօրավար Մ.քնօթըն, յայտարարեց չորեքշաբթի օր թէ Ամերիկա առաջնակարգ դերք պիտի դրաւէ հելլէական ուժի գործածութեան մէջ՝ յատկացեալ տասը տարուան ընթացքին: Հաւանաբար հելլէական պատերազմ մը տեղի չունենայ ատեն մը , ըսաւ զօրավարը, բայց սխալ պիտի ըլլար պաշտպանողական քայլերու մասին չմտածել :

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ խորհրդարանը, երկար վիճաբանութիւններէ ետք, չորեքշաբթի օր քուէարկեց նորապսակ ամոլին — իշխանուհի Էլիզապէթ – դքսուհի Էտինպուրկի եւ Էտինպուրկի դուքսին — տարեկան

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

Հայաստանի «անկախութեան մօտիկ ապագային մասին»

ԻՆՉՊԷ՞Ս ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՑԱՍՏԱՆԸ ԱԶԱՏԱԳՐԵՑ ?

Ա.

1917 թ. Հոկտեմբեր ամսուայ վերջերին Ռուսաստանի մայրաքաղաք Պետրոգրադին տիրելուց յետոյ Ռուսաստանի Սօսիալիստ — Դեմոկրատ Բանուորական Կուսակցութեան Մեծամասնական (բոլշեւիկ) հատուածի ղեկավարները Վ. Ի. Ուլեանովի (Լենինի) ղեկավարութեամբ կազմեցին Ռուսաստանի առաջին Խորհրդային կառավարութիւնը: Լ. Տրոցկին այդ կառավարութեան Արտաքին գործերի կոմիսարն էր, Եօսիֆ Ջուգաշվիլին (Ստալինը) Ազգերի գործերի կոմիսարը :

Ռուսաստանի Խորհրդային առաջին կառավարութիւնը ամէնից առաջ յայտարարեց, որ պատերազմը պիտի վերջանայ առանց հողային գրաւումների եւ պատերազմական տուգանքի ազդերի ինքնորոշման իրաւունքի սկզբունքի հիման վրայ : Ժամանակ ասելու, որ այդ օրերին, այն է 1917 թ. Հոկտեմբեր ամսին, գերմանական յաղթական բանակները դրաւած ունէին Ռուսական Լեհաստանը գրեթէ ամբողջութեամբ եւ ռուսական Պալթիկեան նահանգների մեծ մասը եւ սպառնում էին Պետրոգրադին, թրքական բանակներն էլ սպառնում էին Կովկասեան սահմաններին եւ ռուսական բանակները զէնք եւ ռազմամթերք ռազմաղաչեռում թողած փախչում էին դէպի իրենց տները :

Խորհրդային անդրանիկ կառավարութիւնը իր արտքինքաղաքականութեան համար հրատարակած հրամանագիրը հրովարտակներից մէկով էլ բաժանուած յայտարարեց հողը դիւղացիների մէջ եւ մի երրորդ հրամանագիրը հրովարտակով յայտարարեց, որ պատերազմին վերջ է տրուած եւ ռուս բանակները կարող են ձակատները թողնել եւ տուն վերադառնալ, թէեւ առանց այդ հրամանագիրը հրովարտակի էլ զինուորները արդէն տուն էին վերադառնում :

Խորհրդային անդրանիկ կառավարութեան հաղթեպօրէն հրատարակած հրամանագրերից մէկն էլ Հայերիս հետաքրքրող հայկական հարցի մասին էր: Նրանք այդ հրամանագիրը հրովարտակով յայտարարում էին 1914—17 պատերազմի օրերին ռուսական ցարական բանակների Թուրքահայաստանի գրաւած հողերը: Վանի, Բիթլիսի, Էրզրումի եւ Տրապիզոնիվիլայէթները, անկախ հայկական հողամաս եւ Ստեփան Շահումեանին Անդրկովկասի եւ Հայաստանի վերոյիշեալ «ազատագրուած» նահանգների ընդհանուր կոմիսար էին նշանակում :

Հաւանօրէն Խորհրդային կառավարութեան իր հաղթեպօրէն հրատարակած սոյն յայտարարութիւնն է, որ այդ կառավարութեան պաշտօնական եւ անպաշտօն ներկայացուցիչներին եւ քարոզիչներին իրաւունք է տալիս յայտարարելու, որ ամէնից առաջ Հայաստանի անկախութիւնը յայտարարուած եւ ճանաչուած է Խորհրդային կառավարութեան կողմից եւ Լենինն ու Ստալինն են Հայաստանի իսկական ազատարարները :

Եթէ Խորհրդային կառավարութեան գործադրութեան չարժանացած Հայաստանի հետ վիլայէթներին վերաբերեալ հրամանագիրը ընդունենք, որ արժէք է ունեցել, այդ դէպքում 1.— Պիտի ընդունենք, որ Հայաստանի ազատարարները են եղել ոչ միայն Լենինն ու Ստալինը, այլեւ Տրոցկին, Ռիկովը եւ Խորհրդային անդրանիկ կառավարութեան միւս կոմիսարները: 2.— Պիտի ընդունենք, որ այսօրուայ Խորհրդային Հայաստանի հողերը Հայաստանի տաճկական հետ վիլայէթներից են բաղկացած :

Անցնենք սակայն :

Ասացի, որ վերոյիշեալ հաղթեպօրէն հրատարակուած հրամանագիրը հրովարտակը չգործադրուեց, որովհետեւ 1.— Հրամանագրի գործադրութիւնը իրականացնելու պաշտօն ունեցող Սեւրեան Շահումեանը Մոլիկով թաքուն, դաղտագողի կերպով հասիւ երեւաց Թիֆլիսում, Անդրկովկասի մայրաքաղաքում : Թիֆլիսը չենթարկուեց Պետրոգրատի կառավարութեան: 2.— Ինչպէս վերեւ ասացի, հրամանագիրը հրատարակուած օրերին Տաճկահայաստանի ռուսական բանակներից դրաւուած էին թուրք բանակների կողմից, որոնք արդէն կովկասեան սահմաններին էին մօտեցել : 3.— Հայկական բանակներ գոյութիւն չունէին, որ Հայերի նուիրուած հայկական հողերը կարողանային պաշտպանել: 4.— Ռուսահայաստանի հողերի լուրջ վտանգ էր սպառնում :

★

Գործադրութեան չդրուած Հայաստանի Տաճկական նահանգների ազատութեան վերաբերեալ վերոյիշեալ հրամանագիրը իր հրատարակութեան մի քանի ամիս յետոյ նոյն Խորհրդային անդրանիկ կառավարութեան կողմից չեղած յայտարարուեց: Ահա թէ ինչպէս .

Պատուած Ռուսաստանի Խորհրդային անդրանիկ կառավարութիւնը, որ Տաճկահայկական չորս վիլայէթները անկախ հայկական վիլայէթներ էր յայտարարել, Բրէսթ Լիթովսկում համաձայնուեց «առանց կարգալու» ստորագրել տալ Թուրքիայի հետ հաշտութեան մի դաշինք, ըստ որում ոչ միայն Տաճկահայաստանի չորս վիլայէթները համարում էր թուրքական նահանգներ, այլեւ՝ Կարսը, Արտահանը եւ Պաթումը, որոնք գրաւուած էին 1787 թուէն առաջ ցարական բանակների կողմից, վերադարձնել խոստացաւ Թուրքիային :

Բրէսթ Լիթովսկում այդ ամօթալի դաշնագրութեան տակ ստորագրողներից մէկը, Հայազգի Ղարախանը, իր Մոսկուա տուած հեռագրի մէջ յայտնում էր.— »Հաշտութեան դաշնագիրը ստորագրեցի առանց կարդալու, ամէնից շատ ցաւում եմ, որ Կարսը, Արտահանը եւ Պաթումը զիջեցի Թուրքերին »:

Ղարախանի վերոյիշեալ հեռագիրը կարդալիս իմ խօսակիցներին ասացի.— Ղարախանը ցոյց տուեց, որ բոլշեւիկ լինելու չափ հայ է, որովհետեւ նա եւ իր ընկերները թէեւ Ռուսաստանի հաշտութեան պատգիր էին ուղել Գերմանիային, Աւստրիային, Բուլկարիային եւ Թուրքիային բայց նա այնքան չի ցաւել, թէ՛չքան ցաւ է զգացել Կարսը, Արտահանը, Պաթումը Թուրքիային զիջելով :

Բայց Ղարախանը ցաւէր թէ ուրախանար փաստը կատարուած էր եւ ոչ միայն Տաճկահայաստանի չորս վիլայէթները, այլ եւ Ռուսահայաստանից բաւական մեծ տարածութիւն պարտուած Ռուսաստանը, Թողնում էր յաղթող Թուրքիային :

Թուրքական բանակները, որ արդէն հասել էին Ռուսահայաստանի եւ Վրաստանի սահմաններին եւ կանգ էին առել, Բրէսթ - Լիթովսկիի դաշնագրութիւնից յետոյ մտան Հայաստանի (Ռուսական) եւ Վրաստանի սահմաններից ներս եւ մօտեցան մի կողմից Կարսին, միւս կողմից Պաթումին :

Պետրոգրատում Խորհրդային իշխանութիւնը յայտարարելուց յետոյ կովկասեան ազգերը, Հայերը, Վրացիները, Ազրպէյճանցիները (Թրքօ - Թաթարները) եւ Տաղստանցիները իրանց բաժանուած էին յայտարարել Ռուսաստանից եւ Կովկասեան Սէյմի (պարլամէնտի) իշխանութիւնն էին հաստատել. կազմուել էր չորս վերոյիշեալ ազգերի ներկայացուցիչների մասնակցութեամբ Կովկասի ժամանակաւոր կառավարութիւնը, որ

Խելքուրիւն...

Աբշալոյն հազիւ իր չողերն հաւաքած ու վախ տուած, ինքնաշարժը կանդ կ'առնէ քնակաթարիս առջեւ ու Պօղոսիկ դուրս ցատկելով կը ճայնէ.

— Արի, մենք կ'երթանք կոր ...:

— Կ'երթա՞ք, կը կրկնեմ մեքենայապաշտ ու կը վարանիմ դրական պատասխան մը տալու, նկատի ունենալով որ վտանգաւոր ճամբորդութիւն մը պիտի ըլլայ մերը, այս խառնակ տակնուվրայ օրերուն :

— Այո, կ'երթանք : Մեր որոշումը որոշում է : Վճռական :

Արի, չուտ մարը ինքնաշարժը, կը կրկնէ Պօղոսիկ :

— Բայց, կ'առարկեմ յանդուգն երիտասարդին, խնդութիւն է ասանկ օրերուն տեղէն շարժիլ, ճամբորդել, մանաւանդ դէպի Մարսէյլ, պլծակներուն բոյնը ...:

— Ամէն յայտնութիւն խնդութեան մէջն է ..: Խնդութեան, դիժութեան ձեռքէն բան չազատիր ... Արի, մի վախնար :

— Վախնալիք բան ունիմ հետս ... առանց ապահով ճամբորդութիւնսանձնապատակ պիտի ըլլար, եւ, ինչպէս պիտի, խուզարկութիւն կայ քաղաքները մտնելու առեն :

— Այ, առանկ չըսե՞ս : Ես կը կարծէի թէ՝ հոդիդ կը վախնաս : Ըսէ տեսնեմ ի՞նչ ունիս :

— Գանի մը սրուակ՝ «այդիի ջուր» :

— Եթէ ամէնը այդ է, բան մը չէ :

— Այդպէս կ'ըսես սակայն, վտանգի պարագայի՞ն ինչ պիտի ընենք :

— Արի, մի վախնար, մեր քովն ալ կան բաներ մը ...:

— Մէկ պայման, եթէ ընդունիս, այն առեն կուգամ,— խուզարկութեան պարագային վերարկուիս օձիքը վեր սօթթած, հովանոցս ալ թեւիս կախ, թուղթերու քննութենէն ետք ամէն բան ձեղի ձգելով կը հեռանամ ինքնաշարժին քովէն ...

— Եւ, դուն բաւական հեռանալէ վերջ ու արդիւնած ապրանքները ձեռք անցնելու պարագային, ոստիկանութուն մատնանիշ կ'ընեմ քեղ ըսելով.— Պարոնները, ամէն բան այն մարդուն է որ, ինչպէս կը տեսնէք անմիջապէս կձիկը դրաւ: Ու երբ անոնք քու կողմդ յառաջանան, այն առեն կ'անհետանաս արագ կերպով : Մենք ալ, այս կողմէն հարիւրի վրայ կը բանանք վիթէսը ...: Այս բոլորէն վերջ, կատակն ալ մէկ կողմ, կը խոստանամ ամէն պատասխանատուութիւն վրաս առնել : Արի, մարը ինքնաշարժը,— կ'ապահովէ Պօղոսիկ խնդալով ժ

Ու կը նետուիմ կառքին մէջ, ապահովութեան խոստում առնելէ ետք մեր քաջարի Պօղոսիկէն :

Հիմակ, ինքնաշարժը թեւերը բացած կը թռի դէպի Մարսէյլ:

Ճամբան շատ երկար չէ : Հազիւ հարիւր քիլոմեթր՝ ցերեկ աչքով, կրնանք կտրել երկու ժամէն :

Գեղէն կտրուինք ու ան այժմ մեր եռեւէն կու գայ ... : Նշան, կը սկսի իր դերուքեան կեանքի կծիկը քակել, որուն հետաքրքրութեամբ ու լարուած կ'ունկնդրեմ պահ մը մոռնալով ամէն փորձանք, վտանգ ու խնդութիւն ... : Նշանի ոդիսականը, վտանգ ու խնդութիւն ... : Նշանի ոդիսականը Ս. Անթունի մուտքին կանի վերջաւորութիւնը Ս. Անթունի մուտքին վրայ կը հատնի : Անոր պատմութեան զուգընթաց ինքնաշարժն ալ իր ճամբան կը վերջացնէ :

Ու ահա, հեռուէն կը նշմարուին «օրէնքի մարդոց» խումբերը :

— Արագ, ճայն կուտամ Պօղոսիկին կոնակէն, որ ամուր գլուխ է կառքին դնկր ու կը սուրայ առանց քթթելու, արծուերիս, չեչոտակի նայուածքը խրած լայն պողոտային երկայնքն ի վար :

Ու կ'անցնինք, կը սահինք կայծակի արագութեամբ ոստիկաններուն քթին տակէն :

— Տեսա՞ր, տեսա՞ր ոստիկանները Պ. Նու,— կը ճայնէ Խաթունիկ Պօղոսիկին կողքէն՝ ձիծաղ տարածելով կառքին մէջ :

— Տեսայ, տեսայ, կը պատասխանեմ պաղտուկ, դուրսինները չիմանալու համար ... : Տեսայ, սիրոս ալ տեղացր փրթելով փորիս մէջ լինկաւ :

Մնդուքը կը չատնայ, կը լծայ ինքնաշարժը ալիք ու յորձանք տալով դէպի դուրս :

— Աման, չուտ հանէ, չխեղդուի փորիդ ջուրերուն մէջ: Տեղը տիտիկ թող ընէ ու չվախնայ : Մեր առջեւը եկողը կը թնդենք ու կ'անցնինք :

Մենք հայ ենք, Քաջ Վարդանի թոռն ենք, — կը ճառէ Խաթունիկ :

Ու այսպէս, Խաթունիկ քանի մը անդամներ կը կրկնէ «տեսա՞ր, տեսա՞ր»ը, ոստիկան խումբերու չմարսման պարագային, կուշտ կուշտ խրնդացնելով մեզ ու անմոռանդ տեղ հասցնելով : Այժմ Ս. Անթուան ենք : Կը ժամադրուինք յաջորդ օրուան համար վերադառնալու ու կը բաժնուինք իրարմէ :

★

Լուսաբեր հարսանիս դէմ կը տնկուիմ յանկարծ : Անակնկալի կուգայ ու չուարած կը հարցնէ .

— Ի՞նչպէս եկար, քանի որ ոչ գնացք կայ եւ ոչ ալ կառք...

— Բարեկամի մը ինքնաշարժով ...

Բրէսթ Լիթովսկիի դաշնագրութիւնը չճանչնալով իրան պատասխան չղալ կատարելու որա տրամադրութիւնները Կովկասի, հետեւաբար եւ Կովկասի սահմանների վերաբերմամբ եւ չուզեց թրքական յաղթող եւ առաջացող բանակներին յանձնել Կարսը, Արտահանը եւ Պաթումը :

Թուրքական բանակները յարձակման դիմեցին : Թիֆլիսից Կովկասեան ժամանակաւոր կառավարութեան կողմից ստացուած մի կարգադրութեան համաձայն Կարսի բերդապահութիւնը կարար յանձնեց Թուրքերին: Կարսը պաշտպանում էր ռուսական բանակի հայ զինուորների կողմից եւ կարող էր երկար դիմադրել: Թէեւ վրացի եւ Թուրք նախարարներըլիտրձեցին,Պաթումըփրկել, բայց այդ քաղաքն էլ գրաւուեց եւ Կովկասեան ժամանակաւոր կառավարութիւնը ստիպուած եղաւ հաշտութիւն խնդրել Թուրքիայից :

Բաւական երկար ժամանակ Կովկասեան ժամանակաւոր կառավարութեան ներկայացուցիչները խաղացնելուց յետոյ Թուրք հրամանատարութիւնը պահանջ դրեց, որ Կովկասեան ազգերի միութիւնը քանդուած յայտարարուի եւ ամէն մի ազգ իր անկախութիւնը յայտարարելուց յետոյ առանձնապէս հաշտութեան պամանների մասին բանակցի Թուրք հրամանատարութեան եւ Պոլսոյ կառավարութեան հետ :

Ուրեմն բախտ զարմանալի խաղով Թուրքիան Կովկասեան ազգերից ամէն մէկի, հետեւաբար Հայերի անկախութեան մասին առաջարկութիւնն արաւ եւ ամէն մէկի, հետեւաբար Հայերի հետ որպէս անկախ մի ազգի հետ բանակցելու ցանկութիւն յայտնեց :

Ռուսաստանի Խորհրդային կառավարութիւնը, Տաճկահայաստանի չորս վիլայէթների իր յայտարարած անկախութեան ծրագիրը յայտարարելուց մի քանի ամիս յետոյ ջուրը ձգեց եւ այս անգամ Թուրքիայի Սուլթանական կառավարութիւնը Հայերին առաջարկեց Կովկասում (Ռուսահայաստանում) իրանք իրանց անկախ յայտարարել եւ պատրաստակամութիւն յայտնեց անկախ յայտարարուած հայ ժողովրդի ներկայացուցիչների հետ հաշտութեան եւ բարեկամութեան մասին բանակցիլ: Սա իսկ որ բաղդի չարագուշակ խաղերից մէկն էր :

ԳՐԻԳՈՐ ԵՂԻԿԵԱՆ

— Բայց, խենթութիւն է զրաձնիդ :

— Խենթութիւն կամ դիժութիւն, գնա մեր վազրատիպ Պօղոսիկին քարոզէ :

— Աղէկ փորձանքի մը չհանդիպեցաք :

— Ես փորձանքին դէմ ինքզինքս ապահովագրած էի... :

— Ի՞նչպէս : Առանկ բան կ'ըլլայ : Պատմէ տեսնեմ :

— Իրկունը կը պատմեմ՝ երբ բոլոր տնեցիները հաւաքուին : Այն ատեն զեկուցումս մէկ ան - գամէն կուտամ փոխանակ ամէն մէկուն զատ զատ տալու :

●

Իրիկուն է : Ճամբորդութիւնս կը պատմեմ : Բոլորն ալ «խենթութիւն էր ըրածդ» կ'ըսեն :

Գիշեր : Պառկելու ժամ :

Ցարութիւն իր եւեկտրական դիւտովը զբաղած է... :

Պօղոսիկ — երկրորդ Պօղոսիկ — մղձախաղէն վիրաւորուած սրունքը կը քննէ :

Օհանիկ, բոլորս համբուրելէ ետք անկողին կ'երթայ դիշեր բարի ըսելով ու «մամա, վաղը դպրոց կա՞յ» հարցնելով :

Օր. Մարին բանթող է... ու կը պատրաստուի խոհանոցի սեմերին վրայ՝ վառարանին առջեւ պահիկ ընելու : «— Մամա, հոս տաքուկ է : Գիշերը խաչին տակն ալ կը վառեմ : Մինչեւ լոյս աղուոր մը կ'ելնի»,— յարելով քնքոյշ :

Ես, ամբողջ դիշեր կ'ունկնդրեմ հիւրընկալիս չատախօս «Պոպին» , ու գնդացիրներու կոփ - կռիւը դիմացէն եկող, որոնք կը կրակուին օդին մէջ :

★

Բարի լոյսը իրեն հետ կը բերէ տրցակ տըրցակ, դէզ դէզ պատմութիւններ :

— Այսօր ընդհանուր գործադուլ յայտարարուած է... :

— Բաղաքին ու արուարձաններուն մէջ, ամէն կողմ սալայատակները կը քանդուին, թումբեր, քարկոտոններ կը բարձրանան... :

— Բոլոր ինքնաշարժերու երթեւեկին ալ արգիլուած է բանթողներու կողմէ, որոնք զայով կը զարնուին, կը կենան թումբերուն առջեւ : Անասուններն անիւները կըփակուին ու տեղն ու տեղը զամուած կը մնան... :

— Բժիշկ մը, իր ինքնաշարժով ծանր հիւանդ մը կը վազէր : Սոխուած կանգ առաւ : Ձէյց, բարկացաւ : «Մինչ ալ հիւանդ ենք» պոռացին երեսին : «Օրերէ ի վեր ոչ հաց կերած ենք եւ ոչ ալ քուն քնացած» : «Դուք ոչ թէ հիւանդ՝ այլ խելագարներ էք, ձեզ բոլորդ ալ յիմարանոց»... որոտաց բժիշկը :

— Մոթօռիղէները արագ, կայծակի պէս, խաչմերուկը կը դառնան քաղաքին փողոցներուն մէջ ... :

— Երէկ՝ չաշխատողները աշխատողներուն վրայ յարձակեր են եւ, ոստիկաններն ալ առա - ջինները վրայ ... :

— Շէնքերէն վառօդի ու ռումբի հոտ կուգայ :

— Փողոցներուն մէջ ատրճանակ ու դանակ կը խաղան առ այժմ զաղանի...

— Մինակ համակիրներն են մէջտեղերը՝ հանդերձ ընտանեօք ...

— Տեսայ բանուոր մը, թաքնուած, ատրճա - նակին մէջ փամփուշտ կը տեղաւորէր վերարկուին տակ... :

— Կռիվով սկսանք, կռիւով պէտք է վերջա - ցնենք : Անկցի Շումանը... :

— Բախտաւոր ոստիկաններու եւ բանթողներու մէջեւ : Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ : Մահ չկայ ...:

Ու այսպէս, տեղ տեղ, դիրկ դիրկ ու դունաւոր պատկերներ ու պատմութիւններ զանկս կ'ոռոգեն վժվժալով :

Ժամը չորսուկէսին մեր ժամադրավայրը կը համնինք ընկերոջ մը հետ :

— Պօղոսիկ մեկնեցաւ քիչ առաջ,— կը յայտնէ հայ մամիկ մը : Սակայն կ'ուզեցինէ.— Ձեզի պիտի սպասէ երկու քիլոմեթր հեռու՝ չիտակ ճամբուն բայ : Պօմոնէն մինչեւ հոս՝ երկու ժամէն կրցած էր հասնիլ : Պէտք է լոյս աչքով պառաժները եաեւս ձգեմ, ըսաւ : Սիբանն ալ չեկաւ տակաւին :

Այդ մէջոցին Սիբան ներս կ'իյնայ խիստ յոգնած : Ու երբ Պօղոսիկի մեկնումը կ'իմանայ, պառաժ, աչուին պտցնելով, ուժասպառ ինքզինքը նստարանի մը վրայ կը ձգէ յուսահատ : Ձեռքի բեռներովը երկար ճամբայ կտրած է ոտքով :

Անիւ, բարի հայ երիտասարդ մը մեզ իր ինքնաշարժին մէջ կը նետէ ու կը թռինք : Եւ ահա, սալայատակներով կազմուած բուրդը մեր առջեւ ... :

Ճուկ կուտանք, կը չեղինք քովընտի նեղ, դժուարանց անելի փողոց մը : Մեր ճարպիկ ու հմուտ ղեկավարը բաւական հեռուէն մեզ չիտակին վրայ կը հանէ ապահով : Ու չուտով կը գտնենք մեր ընկերները : Հիմա լիապէսար ենք, ուրախ :

Մութ իջած ու տարածուած է փառաւոր կերպով :

Այժմ Սիբանի սիրտը հանդարտած, չոմնչը

Յովհաննէս Այվազովսկի

(ԾՆՆԴԵԱՆ 130ԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻԻ)

(Ամփոփուած Սովետական Հայաստան ամսաթերթէն, թիւ 8).—

Այվազովսկին ծնուել է 1817 Յուլիս 29 Ղրիմի Թէոդոսիա քաղաքում, հայ ընտանիքում : Նրա հայրը՝ Կոստանդին Այվազովսկին կրթուած, երկրները շրջագայած մարդ էր, ու տնտեսական ապագահով վիճակից դրդուած կալիֆայից (ուր ընակուելիս էին հաստատել Թրքահայաստանից գաղթած նրա նախնիները) տեղափոխւում է Ղրիմ եւ մշտական ընակութիւն է հաստատում Թէոդոսիայում : Թէոդոսիայի տարրական դպրոցում Յովհաննէս ստանում է նախնական կրթութիւն, ուր եւ սովորում է հայերէն լեզուն : 1830ին Այվազովսկին տեղափոխւում է Սիմֆերոպոլի Գիմնազիան, որտեղ նկարչութեան մէջ արտակարգ ընդունակութիւն ցուցաբերելով դրաւում է կրթուած անձերու ուշադրութիւնը եւ նրանց օգնութեամբ 1833ին տեղափոխւում Պետերբուրգի Գեղարուեստների Ակադեմիան : Այստեղ նա սովորում է վայրանկարի (paysage) նկարչութեան դասարանում նախ պրոֆ. Մ. Ն. Վարոբիովի մօտ, ապա ծովանկարիչ Տանեեի մօտ : Իր քնածին մեծ տաղանդի շնորհիւ, որը բոլորին յայտնի դարձրին 1836—37ին ակադեմական պատկերահանդէսնե - րում ցուցադրած նրա ծովանկարները, երբոր - սարդ Այվազովսկին կարճ ժամանակամիջոցում, ժամկէտից երկու տարի առաջ, աւարտում է Ակադեմիան, ստանալով ոսկէ մեդալ : Դրանից յե - տոյ սկսում է նրա նկարչական փայլուն գործունէութիւնը :

1840 Թուից Այվազովսկին կատարում է բազմաթիւ ճանապարհորդութիւններ, նա լինում է Եւրոպայում, Եգիպտոսում, Ամերիկայում, Ան - դրկովկասում ամենուրեք կազմակերպելով իր ստեղծագործութիւններից ցուցահանդէսներ : Նա լայնօրէն ճանաչւում եւ սիրւում է աշխարհիբոլոր ժողովուրդների կողմից :

63 տարի ստեղծագործելով, Այվազովսկին ժառանգութիւն է թողել մօտ 6000 նկար, ծովանկարներ, դիցաբանական եւ աստուածաշնչական նիւթերով նկարներ, դաշտային եւ լեռնային վայրանկարներ մի քանի դիմանկարներ եւայլն որոնց մէջ նրա տարերքը կազմող ծովանկարները հանճարեղ հոչակ բերեցին նրան :

Այվազովսկին սկիզբ է դրել ծովանկարչու - թեան : Նա ծովը նկարել է օրուայ տարբեր ժամերին եւ տարբեր պայմաններում : Ամէնից աւելի նա պատկերել է ծովը փոթորկի ժամին, ալեկոծ - ման պահին : Նկարիչը կերտել է քնութեան ուժերի եւ մարդկային կամքի բախման հիանալի պատկերներ յաւատես իր աշխատակցութեամբ : Ինչպէս իր «Ինն երորդ ալիք»ը հանրահռչակ նկարը : Այնոր նկարները հիացնում են մեզ ոչ միայն ծովային բնութեան ճշմարիտ պատկերումով, այլեւ նրանց բանաստեղծական տրամադրութեամբ : Այնոր ըստեղծագործութեանց մէջ առանձին տեղ է դրա - ւում նրա ծովային մարտանկարչութիւնը : Լինե - լով երեք պատերազմի ժամանակակիցը, ան խորապէս ուսումնասիրել է եւ իր նկարներում անմահացրել ռուսական ռազմա - ծովային նաւատորմիղի սխրագործութիւնները : Ուշադրաւ են 1854ին Ղրիմի պատերազմը պատկերող «Սեւաստոպոլի պաշտպանութիւնը», «Մերկուրի Մենամարտը տաճկական նաւերի հետ» նկարը որի մէջ Այվազովսկին անմահացնում է ռուսական այդ փոքրիկ նաւի փայլուն յաղթանակը հակառակորդի գերազանց ուժերի դէմ :

Այվազովսկին — ռուս դեղարուեստական դպրոցի ամենախոշոր դէմքերից մէկն է : Անոր արուեստի համաշխարհային նշանակութիւնը կայանում է նրանում, որ նա մի շարք ռուս մեծատաղանդ նկարիչների հետ միասին 19րդ դարում առեղծեց՝ եւ զարգացրեց ռուս իրապաշտ արուեստի աւանդութիւնները : Այվազովսկին ստեղծագործել է սերտօրէն կապուած լինելով իր ժամանակի ռուս դրականութեան եւ արուեստի մեծ գործիչների հետ : Նա հանդիպել է ակտիւոր դերձներ՝ Ժուկովսկու, Կռիլովի, յետագայում Չեխովի հետ : Վաղ հասակում որպէս արտակարգ ընդունակութիւններով օժտուած պատանի նրան ներկայացրել են Պուշկինին : Նա մտերմական սերտ կապեր է ունեցել Գոգոլի, ռուս հոչակաւոր դիշերը Բրիւլովի եւ Իվանովի հետ :

Մեծ Լեւոնի հետ միասին Այվազովսկին կերտել է «Պուշկինը ծովի ափին Փուղուլում» յայտնի նկարը : Մտերմական չերմ կապեր է ունեցել նաեւ ռուս մեծ երգահան Գլինկայի հետ :

Ուսա առաջատար հասարակութիւնը մեծ հետաքրքրութեամբ է դրել անոր մասին գնահատելով անոր հանճարը : Այվազովսկին իր գործունէութեամբ անձնական կապերով մտերմացաւ ռուս եւ հայ ժողովուրդի զարաւոր բարեկամներու :

Այվազովսկիի դերն ու նշանակութիւնը մեծ է 19րդ դարու գեղանկարչութեան պատմութեան մէջ : Ան միշտ կապուած է եղել հայ մշակոյթի հետ : Իր նամակներում ան յայտնում է իր սէրը հայ ժողովրդի նկատմամբ եւ բուռն ցանկութիւնը Հայաստանում լինելու :

Այս հայ կեանքից նկարել է բազմաթիւ նկարներ որոնցից նշանաւոր են «Պկիպկի»ը (Թիֆլիսի տեսարանը), 60ական թուականների Հայերի կեանքից մի տեսարան, խնջոյք քաղաքացի կամ նաչուէտ մի վայրում : «Նոյը լքնում է Արարատից» նկարը իր իսկ խոստովանութեամբ ցանկացել է ներկայացնել Հայաստանը, Արարատեան դաշտը եւ Արարատ սարը : Վենետիկի մէջ ան նկարում է «Բայրընը Ս. Ղազար կղզում» մեծատղեր նկարը : 1895—96 կոտորածների մասին իր դրած մի նամակում նշում է, «Այս խորին ցաւով վշտացած է սիրտս անբախտ Հայոց չքնաւած ու չեռնուած կոտորածով» : Այդ նոյն նամակում, նա դրում է, որ ինքը մտադիր է «նկարել կարմիր գոյնով Հայոց կոտորածի պատկերը, արեան գետեր եւ լեռներ»... : Այդ կոտորածի տեսարան - ներից նա նկարում է աւելի քան 5 մեծադիր նը - կար, որոնցից նշանաւոր է «Հայերի Յարդը Ծրագրի» : «Հայերին բարձում են նաւերը» եւ «Կեանքի Հայերին Թուրքերը թափում են ծովը» : Այս նկարները իր մէջ նկարների հետ ցուցադրե - լով Ռուսաստանի եւ Եւրոպական երկրների մի շարք քաղաքներում, Այվազովսկին այդ ժողովուրդների ուշադրութիւնն էր հրաւիրում Հայերի վրայ :

90ական թուականներին կազմակերպում է ծո - վանկարների ցուցահանդէս, որոնցից ստացած արդիւնքը յատկացնում է Թուրքերի զոհ դարձած Հայերին եւ Յոյներին :

Այվազովսկին առաջին հայ նկարիչն էր որ ստեղծագործութեան նիւթ դարձրեց ծովը : Ղրիմցի հայ ծովանկարիչ Էմանուէլ Մահտեսեանը անոր արուեստասիրացումն է աշխատել : Այվազովսկին ոգեւորութեան աղբիւր է եղել ժամանակի երիտասարդութեան, իսկ յետագայում հայկական ծո - վանկարչութեան, եւ քնավայր մեծ վարպետների համար ինչպիսին են Վ. Մախոխեանը, Գ. Բա - շինջաղեանը : Այվազովսկու հետ հանդիպումներ է ունեցել դերասան Պետրոս Ադամեանը, որը մի - ժամանակ նկարիչ լինելով նկարել է Այվազովսկու ազդեցութեամբ ինքնուրոյն ծովանկարներ : Վա - ղարս Աղայեանը Այվազովսկու եղբօր Գաբրիէլի մասին գրում է «Երկու Այվազովսկիները չոկ-չոկ ստղերի տակ են ծնուել : Աչխարհային փառքը մէկի ետեւից էր վազում, միւսը առջեւից» : Բանաստեղծ Աղ. Ծատուրեանը գրում է «Ծովի կախարդը» ան մեր առաջ բացեց մեր աչքերին ու սրտին մատչելի դարձրեց ծովը», Յովհ. Թումանեանը Այվազովսկուն նուիրել է երկու բանաստեղծութիւն «Այվազովսկու նկարի առաջ», «Սեւ Ծովի ափերը» : Երգեր ու բանաստեղծութիւններ են նուիրել նաեւ սովետական բանաստեղծները :

ՄԻՆԱՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ը ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ը իր 7րդ ախոյենական մրցումը պիտի կատարէ 21 Դեկտեմբերին Port St. Louis du Rhôneի մէջ տեղական խումբին դէմ : Սոյն խումբը Groupe Dի դասաւորման մէջ երկրորդն է եւ մի - այն մէկ պարտութիւն ունեցած է : Մարզիկները չատ տոկուն եւ արագ խաղարկութիւն մը ունին : Իրենց պիտի ընեն մեր տղաքը, պիտի կարողանան ցոյց տալ իրենց լաւագոյն խաղարկութիւններէն մին, նամանաւանդ յարձակողական դիծը, որուն վրայ մեծ յոյսեր դրուած են : Ադդէն Փարիսական մարզական թերթերը Հ. Մ. Ը. Մ.ի պարտութիւնը կը դուչակեն բայց մեր տղաքը մտադրած են ապէն կը դուչակեն բայց մեր տղաքը մտադրած են ապէն չանք ի գործ դնել պատուաւոր արդիւնք մը ձեռք ձգելու համար եւ ինչ որ ըլլայ մրցումին արդիւնքը, կրնանք վստահ ըլլալ որ Հ. Մ. Ը. Մ.Ը եւ հայ անունը պիտի բարձրանան :

Հ. Մ. Ը. Մ.Ը իր երթեւեկը պիտի կատարէ Air Franceի 40 հոգինոց օթօքարով : Ամէն անունք որ կը փափաքին ընկերանալ, դիմեն վարչութեան եւ ֆութպոլի յանձնախումբի անդամներուն մինչեւ ուրբաթ , երթեւեկի գինը 250 ֆրանք է ամէն մէկ անձի համար : Վահան Շամլեան

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Մարսէյլ խմբակցութիւնը կուգայ յայտնել իր ջերմ շնորհակալութիւնները Պ.Աբգէն Գիւրտեանի որ խրախուսուած Հ.Մ.Ը.Մ.ի ունեցած կրակոտ մրցումներէն մէկը երկվեցեակ բուրդէ գուլպայ նուիրեց Հ. Մ. Ը. Մ.ի մարզիկներուն :— Վարչութիւն

կանոնաւորուած կը պատմէ իր ոտքով ճամբորդութիւնը, քիչ առաջուան իր հոգեկան յուզումը :

Խաթոնէկ լուռ՝ մտիկ կուտայ Սիբանին :

Պօղոսիկ կառքը կը վարէ վարպետօրէն ու զգոյշ դիշերին մէջէն :

Նշան իր խոհերուն մէջ, տարերքը կ'ունկնդրէ ու զգոյշ դիշերին մէջէն :

Ես՝ կ'երազեմ ու կ'երեւակայեմ, թէ՝ լռինչ կ'ըլլար, որ Պօղոսիկին ինքնաշարժը այս իրիկուն փոխանակ մեզ օտար դեղ մը տանելու՝ հայրենի դեղս տանէր՝ հրաշք մը կատարելով ... :

Ն. Շ.

յիսուն հազար ոսկի թոշակ յատկացնելու օրինագիծը: Աչխատաւորական երեսփո – խաններէն ոմանք դիտել տուին թէ ժամանակը եկած է որ արքունիքին ծախքերը կրճատուին: Վարչապետը յայտնեց թէ սխալ էայն կարծիքը թէ արքայական ընտանիքը չափազանցուած պերճանքի մէջ կ'ապրի: Անոնք ալ չատ ծանր աչխատանք ունին, աւելցուց վարչապետը: Պահպա – նողական էնթըրնի Իտն, ընդհակառակն չատ քիչ գոաւ 50,000 սթերլինը «նկատե – լով որ կար դմը մայրաքաղքներու մէջ մեր դեսպանները տարեկան 20,00 սթերլին կը ստանան միմիայն հիւրասիրութեան ծախ – քերու համար» :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը տեղեկացնեն թէ ժողովուրդը մեծաքանակ զնումներ կը կատարէ քանի մը օրէ ի վեր որովհետեւ բաժնեչափի դրութիւնը այլեւս ընդունած է: «Իզվեստիա» կը գրէ թէ 120,000 նոր մանրավաճառ խանութներ բացուած են: Միայն Մոսկուայի մէջ բացուած են 300 վաճառատուներ եւ 250 կրպակներ ինչպէս նաեւ հազարի չափ հացագործի խանութ – ներ:

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ արտաքին փոխ – նախարարը Րոպըրթ Լովէթ յայտարարեց չո – րեքշաբթի օր թէ ռուսական քարոզու – թեան խեղաթիւրումները մերկացնելու համար կարզ մը ճչմարտութիւններ երե – ւան պիտի հանուին: Զայնասփիւռի մաս – նաւոր յայտագիր մը պիտի պատրաստուի: Պատասխանելով թղթակիցի մը հարցու – մին թէ ինչ քայլեր պիտի առնուին հերքե – լու համար Ռուսերու այն ամբաստանու – թիւնը թէ Լոնտոնի խորհրդաժողովին ձա – խողումին պատասխանատուն է Ամերի – կան, փոխ նախարարը բաւ թէ այդ մա – սին մտածած են եւ հարկ եղած բացա – տրութիւնները պիտի տրուին ի լուր ամ – բողջ մարդկութեան :

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԵՐՈՒ Ամերիկայի գլ – խաւոր ներկայացուցիչը Ուորըն Աթին յայտարարեց թէ Ռուսիա դէմ է հաւաք – կան ապահովութեան ծրագրին եւ կը նախ – ընտրէ իր սեփական միջոցներուն ապաւէ – նել փոխանակ իր յոյսը դնելու Միացեալ Ազգերու հաւաքական ուժին վրայ: Այդ քաղաքականութեան հետեւանքը եղած է այն որ Ռուսիա ստեղծած է «պաշտպանու – թեան եզակի մեքենականութիւն մը ո – րուն մէջ կը մտնեն օտար երկիրներու հա – մայնավար կուսակցութիւնները, եւ ներ – կայիս ունի արբանեակ պետութիւններ :

ՀԱՄԱՁԱՅՆ Անդարայի «յաւտեղ – եակ» լուրերուն, քրտական համաժողով մը կը գումարուի այս չաբթու ձէզրէի մօտերը, մասնակցութեամբ Ռուսիոյ, Ի – րանի, Իրագի եւ Սուրիոյ քիւրտ ցեղա – պետներուն:

ՔԱՐԱՇԻԻՆ կը տեղեկացնեն թէ իսլա – մական համաչխարհային ժողով մը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ մարտին՝ Փա – քիստանի մայրաքաղաքին մէջ :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ համաճարակէն զոհ գա – ցած են ընդամէնը 10,261 հիւանդներ: Վա – րակուածներու թիւն է 20,774:

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԵՐՈՒ Մարդկային Ի – րաւանց յանձնախումբը որ չաբաթներէ ի վեր ժողով կը գումարէ Ժընեւի մէջ Տիկին Րուզվէլթի նախագահութեան տակ, խմբ – բագրելու համար Միջազգային Ուխտը, չորսի դէմ 13 ձայնով քուէարկեց Ուխտին առաջին յօդուածը որ կը յայտարարէ թէ մարդկային բոլոր էակները, առանց ցե – դի, սեռի, կրօնքի եւ ազգային խորու – թեան, ազատ են ու հաւասար եւ բոլորն ալ պէտք է եղբայրօրէն ապրին իրարու հետ: Ընդհրդային պատուիրակը դիտել տուաւ թէ այդ յայտարարութիւնը բաւական չէ «մարդուն իրաւունքները պաշտպանելու համար »:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ «Մանչէսթր Կարտիըն » թերթը հիմնուելով գերմանական վկայու – թեանց վրայ՝ կը գրէ որ սխալ է այն գրոյցը թէ Ռուսերը մէկ միլիոննոց բանակ մը կազմակերպած են զրօսավար Փաուլոսի հրամանատարութեամբ:

Այրի Տիկին Փէֆռ Էսապալեան եւ զաւակը Պ. Հայկ Էսապալեան, Ղազարոսեան, Քէշիշեան, Պ. Լեւոն Զէրէն, Սարաճեան, Պուտաքեան եւ Պար – թեւեան ընտանիքները կը ծանուցանեն զառնաղէտ մահը՝

Պ. ՓԻԼԻՊ ԷՍԱՊԱԼԵԱՆի
(Մասնագէտ էլեկտրագէտ)

որ տեղի ունեցաւ Շաբաթ, 17 Դեկտ. 61 տա – րեկանին, յետ երկարատեւ եւ տաժանելի հիւան – դութեան :

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի Հայ Հռոմէական եկեղեցւոյ մէջ, 10bis, rue de Thouin, métro Mutualité, չաբաթ 20 Դեկտեմբեր, առաւօտ – եան ժամը 10ին :

Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով՝ կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել :

«Առա Գեղեցիկը»

Կը կրկնուի ժողովուրդին բուռն փափաքին վրայ: Նարբի Զարեանի ԱՐԱ ԳԵՂԵՑԻԿ ՈՂԲԵՐ – ԳՈՒԹԻՒՆԸ:

Երկրորդ անգամ ըլլալով կը ներկայացուի դարձեալ Սառա Պէրնար թատրոնին մէջ, երկու – չաբթի 22 Դեկտեմբեր, 1947, ճիշդ ժամը 20ին :

Բեմադրութիւն՝ Արմէն Ենանդեանի եւ մաս – նակցութեամբ Փարիզահայ գրեթէ բոլոր դերա – սանիներուն :

Տոմսերու գիներն են 100էն 400 Ֆրանք :

Կը ծախուի միմիայն Սառա Պէրնարի կիչէն, ամէն օր ժամը 11էն 18:

Հեռաձայն Arc. 95-86: (Մէթրօ Շաթըլէ):

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Սալ տ'Իէնայի մէջ, 10 Ave. d'Iéna, métro d'Iéna
Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին (20 Դեկտ. 1947)
Հովանաւորութեամբ Զէյթունի եւ շրջանի Վերաշինաց Հայր. Միութեան :
Ն. ՊՇՏԻԿԵԱՆ կը ներկայացնէ

Աչխարհի Դատաստանը

Ընտանեկան յուզիչ տրամ 4 արար

Կը մասնակցին Սր. Մտրշեան եւ Պ. Պ. Սու – րէնեան:

Տոմսերը ստանալ հայ գրատուներէն:

Մանրամասնութիւնները մասնաւոր յայտա – գիրով :

ԲԱՂԵՇԻ եղեռնեան Մուշեղի տղան Աբչակ կը փնտռէ մայրը Շողէր, քոյրը Հայկանոյշ եւ եղ – բայրը Յովհաննէս Եզեռնեաններ կամ Ղպէեանց, որոնք կորսուած էին 1915էն ի վեր, իսկ վերջերս Պարսկաստան ըլլալ կը կարծուին: Տեղեկացնել «Յառաջ»ի: «Ալիք»էն կը խնդրուի արտատպել:

ՄԱՄՈՒԼԻՈՐ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՊՈԼՍՈՑ ԷՍԱՏԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՎԱԽՃԱՆԵԱԼ – ԲՈԼՈՐ ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Յառաջիկայ Դեկտեմբեր 21ի կիրակին, Փա – րիզի Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին, յետ պատարագի:

Կը հրաւիրուին բոլոր էսաեանցիները որ ի – րենց ներկայութեամբ յարգեն տուոյց յիշատակը :

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ ՆԱՀԱՆԳ. Միութեան նախա – ձեռնութեամբ եւ մասնակցութեամբ ՆՇԱՆԵԱՆ ա – մուլին, լուչէս եւ Փարիզահայ բեմի լաւագոյն ուժերուն, փետրուար 9ին, առաջին անգամ կը ներկայացուի հոս Շէյքսփիրի ԱՐՔԱՑ ԼԻՐԸ, Շե – մլի թատրոնին մէջ: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը : Հասոյթին տասիւրէն 10ը պիտի յատկացուի ներպաղթի հիմնադրամին: Մանրա – մասնութիւնները մօտ օրէն:

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ՄԱՎԵՒԱՆ եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի յառաջիկայ Կիրակի Փարիզի եկեղե – ցիին մէջ յետ պատարագի հանգուցեալ Պ. ՄԿՐ – ՏԻՉ ՄԱՎԵՒԱՆի մահուան երրորդ տարելիցին առ – թիւ եւ քրոջը ԱՂԱՒՆԻ ՑԱԿՈԲԵԱՆի մահուան տարելիցին առթիւ: Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները :

ՑԱՌԱՋԻԿԱՑ 25 Դեկտ. Ալֆորվիլի Ս. Պ. Պ. եկեղեցին տեղի պիտի ունենայ Նիկոմիդիոյ ՀԸՐ – ՋԱՆի վաստակաւոր առաջնորդ հանգուցեալ Տեա – փանոս Սրբազանի հոգւոյն Ս. Պատարագ, երգե – հոնով, եւ հոգեհանգիստ:

Կը խնդրուի բոլոր ազգայիններէ ներկայ գտ – նուիլ :

Թեանց վրայ՝ կը գրէ որ սխալ է այն գրոյցը թէ Ռուսերը մէկ միլիոննոց բանակ մը կազմակերպած են զրօսավար Փաուլոսի հրամանատարութեամբ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. «Ռոստոմ» խումբի ժողո – վը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին : Հաւաք – տեղին՝ ծանօթ ընկերոջ բնակարանը :

Հ. Ց. Դ. «Եդիպտացի» կոմիտէն Մնաւնդի եւ Նոր Տարիին առթիւ կազմակերպած է ընկերական խնջոյք մը որ տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 28ի կիրակի օրը, ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր ընկերվարականներու սրահը, 9 rue Victor Massé : Երգ, պար, դեղարուեստական յայտագիր եւ առա – կնկարներ: Ճոխ պիւֆէ : Կը հրաւիրուին չրջանի բոլոր ընկերները իրենց ընտանեկան պարագան – րով: Մուտք ընթրիքով միասին 150 Ֆրանք :

Հ. Ց. Դ. ԻՍԻՒ Զաւարեան կոմիտէն ընկերա – կան ժողովի կը հրաւիրէ այս չաբաթ իրիկուն ժա – մը 8.30ին Իսիի Ֆր. Կապոյտ Խաչի Սրիմեան սրահը :

ՎՕՒԼԻՒԶԻ Հ. Ց. Դ. «Մուրատ» խումբի ժո – ղովը՝ այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 2.30ին , ընկեր Սէթեանի բնակարանը Փոնթէի մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ կեդր. վարչու – թիւնը դասախօսութիւն մը կազմակերպած է Փա – րիզի չրջանին «Նոր Սերունդ»ի անդամ անդամու – հիներուն համար, յառաջիկայ ուրբաթ իրիկուն , 19 Դեկտեմբեր ժամը 20.30ին, Sociétés Savantesի կից, 6 rue Danton: Կը հրաւիրուին Նոր Սերունդի բարեկամները: Կը դասախօսէ ընկեր ՀՐԱՆՏ ՌՈ – ԶՈՒԵԱՆ: Նիւթ՝ Հայ Մշակոյթը եւ Հ. Ց. Դաշ – նակցութիւնը :

Հ. Ց. Դ. ԱՆԻԻՆ Պ. ՔՈԼՈՄՊԻ Սրամ ենթա – կոմիտէին տեղական ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին Պ. Քոլոմպի կայարանին դէմի սրճարանին վերնայարկը :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Մուրատ խումբի ընդհ. անդամական ժողովը այս ուրբաթ, Հ. Օ – հանջահանի սրահին մէջ, Վիէն: Բոլոր ընկերնե – րու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

Պ. ՕՀԱՆ ԿԻՒԼՊԵՆԿԵԱՆէ կը խնդրուի որ մեղի ղրկէ իր որոշ եւ ճիշդ գրուած հասցէն :

Պ. ԱԼԵՔՍԱՆՏՐԷՆ 38bis, Bld. de la République, կը խնդրենք որ իր տուած հասցէն ամբողջացնէ մեզ ղրկելով բնակած քաղաքին անունը :

Պ. ԶՕՊԱՆԵԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Յառաջիկայ շաբաթ օր, 20 Դեկտեմբեր ժամը 5ին Հայ Ուսանողական Տան մէջ (57 Bld. Jourdan) Պ. Արշակ Զօպանեան կուտայ իր երկրորդ եւ վեր – ջին դասախօսութիւնը բանաստեղծ Վահան Տէր – եանի մասին :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Վիէնի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի կողմէ : Կը ներկայացուի «5 Թիի ՅԵԼԱԴԱՐ»ը (3 արար, մէկ պատկեր), ինչպէս նաեւ Նոր Սերունդի դաչտա – հանդէսի «actualité filme»ը (Միւէ Ղազար) : Այս չաբաթ 20 դեկտ. ժամը 9ին :

ՅԵՐԵԿՈՑԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Փարիզի մասնա – ճիւղին, Կիրակի, 21 Դեկտեմբեր, ժամը 3էն 11, Սալ Ժան Կուժոնի մէջ, 8, Rue Jean Goujon:

Orchestre GARO SARIAN:

Գեղարուեստական բաժին Պիւֆէ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Հ. Բ. Ը. Միութեան ցերեկոյթ – պերեկոյթը տեղի պիտի ունենայ, Առաքել փաչա Նուպարի հովանաւորութեամբ, 1948 Յունուար 18 կիրակի օրը Hôtel Georges Vի սրահներուն մէջ: Զոյգ օր – քէսթրա եւ հաճելի անակնկալներ :

Հրաւիրեալներու թիւը սահմանափակ ըլլա – լով, նախապէս ապահովել տոմսը եւ սեղանը:

Ուսանողներու համար մասնաւոր տոմս :

Դիմել Բարեգործականի գրասենեակը , 11 Սքուար Ալպոնի, կամ Պ. Պ. Պետրոս Պալըքճեա – նի, 43 rue des Petits Carreaux, Paris (2), Հեռ. Gut. 08-48, Խաչիկ Քէպապճեանի, 66 rue d'Hauteville, Paris (10), Հեռ. Pro. 25-36, Գէորգ Փարմաքի , 47 rue Blanche, Paris (9), Հեռ. Tri. 39-09, եւ Մա – նուէլ Ոսկերիչեանի, 62 rue Beaubourg, Paris (3), Հեռ. Arc. 77-90:

Ծախու է

Երկյարկանի տուն մը.— չորս սենեակ, մուտք, խոհանոց , մատան (երեք կտոր) :

Ջուր, էլեկտրականութիւն, օդային կազ եւ չրհան եւ 300 քառակուսի մեթր հող:

Մէկ յարկաբաժինը տրամադրելի :

Դիմել Կ. ՄՈՄՃԵԱՆի, 20 rue de Nice, Al – fortville :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

Ազատ Օրեր

HARATCH — Fondé en 1925 —
R. C. Seine 376.286
Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damrémont — PARIS (18e)
Տար. 1200, 6ւսն. 650, Ն.Թղ. 15 սոլ. կամ 3 ֆգ.
Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63
Samedi 20 Décembre 1947 Շաբաթ 19 Դեկտեմբեր

Ամ. ՏԱՐԻ — 19e Année N° 5219-Նոյ. 2Բ9ա6 Բիր 828 Հրկ.-գիր՝ Շ. ՊՈՍՄԵՆՑԱՆ գին՝ 5 ֆր.

Ա. ԱՐԱՔԵԼՅԱՆ

Կարմիր յաւերժութիւն

Ի ծնե՛ւ ինձ հայուհի արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ի ծնե՛ւ ինձ հայուհի ցաւերը ծանր ու խոր,
Ի ծնե՛ւ ինձ հայուհի ոտքերս ճամբան ելան,
Ի ծնե՛ւ ինձ հայուհի ես ինքս դարձայ ցաւ։

Ի ծնե՛ւ ինձ հայուհի ես ինքս դարձայ ցաւ,
Ի ծնե՛ւ ինձ հայուհի ոտքերս ճամբան ելան,
Ի ծնե՛ւ ինձ հայուհի ցաւերը ծանր ու խոր,
Ի ծնե՛ւ ինձ հայուհի արտասուքը հեղեղեցաւ։

Ես ինքս դարձայ ցաւ, ոտքերս ճամբան ելան,
Ցաւերը ծանր ու խոր, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, ոտքերս ճամբան ելան,
Ցաւերը ծանր ու խոր, արտասուքը հեղեղեցաւ։

Ոտքերս ճամբան ելան, ցաւերը ծանր ու խոր,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Ոտքերս ճամբան ելան, ցաւերը ծանր ու խոր,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ես ինքս դարձայ ցաւ։

Ցաւերը ծանր ու խոր, ոտքերս ճամբան ելան,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ցաւերը ծանր ու խոր, ոտքերս ճամբան ելան,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, արտասուքը հեղեղեցաւ։

Ոտքերս ճամբան ելան, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ցաւերը ծանր ու խոր, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Ոտքերս ճամբան ելան, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ցաւերը ծանր ու խոր, ես ինքս դարձայ ցաւ։

Ես ինքս դարձայ ցաւ, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ոտքերս ճամբան ելան, ցաւերը ծանր ու խոր,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ոտքերս ճամբան ելան, ցաւերը ծանր ու խոր։

Արտասուքը հեղեղեցաւ, ոտքերս ճամբան ելան,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, ցաւերը ծանր ու խոր,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ոտքերս ճամբան ելան,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, ցաւերը ծանր ու խոր։

Ոտքերս ճամբան ելան, ցաւերը ծանր ու խոր,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ոտքերս ճամբան ելան, ցաւերը ծանր ու խոր,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, արտասուքը հեղեղեցաւ։

Ցաւերը ծանր ու խոր, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ոտքերս ճամբան ելան, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Ցաւերը ծանր ու խոր, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ոտքերս ճամբան ելան, ես ինքս դարձայ ցաւ։

Ես ինքս դարձայ ցաւ, ոտքերս ճամբան ելան,
Ցաւերը ծանր ու խոր, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, ոտքերս ճամբան ելան,
Ցաւերը ծանր ու խոր, արտասուքը հեղեղեցաւ։

Ոտքերս ճամբան ելան, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ցաւերը ծանր ու խոր,
Ոտքերս ճամբան ելան, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ցաւերը ծանր ու խոր։

Ես ինքս դարձայ ցաւ, ցաւերը ծանր ու խոր,
Ոտքերս ճամբան ելան, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, ցաւերը ծանր ու խոր,
Ոտքերս ճամբան ելան, արտասուքը հեղեղեցաւ։

Ոտքերս ճամբան ելան, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, ցաւերը ծանր ու խոր,
Ոտքերս ճամբան ելան, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, ցաւերը ծանր ու խոր։

Ցաւերը ծանր ու խոր, ոտքերս ճամբան ելան,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Ցաւերը ծանր ու խոր, ոտքերս ճամբան ելան,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ես ինքս դարձայ ցաւ։

Ես ինքս դարձայ ցաւ, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ցաւերը ծանր ու խոր, ոտքերս ճամբան ելան,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ցաւերը ծանր ու խոր, ոտքերս ճամբան ելան։

Արտասուքը հեղեղեցաւ, ցաւերը ծանր ու խոր,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, ոտքերս ճամբան ելան,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ցաւերը ծանր ու խոր,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, ոտքերս ճամբան ելան։

Ես ինքս դարձայ ցաւ, ցաւերը ծանր ու խոր,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ոտքերս ճամբան ելան,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, ցաւերը ծանր ու խոր,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ոտքերս ճամբան ելան։

Ցաւերը ծանր ու խոր, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ոտքերս ճամբան ելան,
Ցաւերը ծանր ու խոր, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ոտքերս ճամբան ելան։

Արտասուքը հեղեղեցաւ, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Ցաւերը ծանր ու խոր, ոտքերս ճամբան ելան,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Ցաւերը ծանր ու խոր, ոտքերս ճամբան ելան։

Ոտքերս ճամբան ելան, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Ցաւերը ծանր ու խոր, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ոտքերս ճամբան ելան, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Ցաւերը ծանր ու խոր, արտասուքը հեղեղեցաւ։

Ես ինքս դարձայ ցաւ, ոտքերս ճամբան ելան,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ցաւերը ծանր ու խոր,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, ոտքերս ճամբան ելան,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ցաւերը ծանր ու խոր։

Ոտքերս ճամբան ելան, ցաւերը ծանր ու խոր,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Ոտքերս ճամբան ելան, ցաւերը ծանր ու խոր,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ես ինքս դարձայ ցաւ։

Արտասուքը հեղեղեցաւ, ոտքերս ճամբան ելան,
Ցաւերը ծանր ու խոր, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ոտքերս ճամբան ելան,
Ցաւերը ծանր ու խոր, ես ինքս դարձայ ցաւ։

Ցաւերը ծանր ու խոր, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ոտքերս ճամբան ելան, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Ցաւերը ծանր ու խոր, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ոտքերս ճամբան ելան, ես ինքս դարձայ ցաւ։

Ես ինքս դարձայ ցաւ, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ցաւերը ծանր ու խոր, ոտքերս ճամբան ելան,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ցաւերը ծանր ու խոր, ոտքերս ճամբան ելան։

Ոտքերս ճամբան ելան, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, ցաւերը ծանր ու խոր,
Ոտքերս ճամբան ելան, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, ցաւերը ծանր ու խոր։

Ես ինքս դարձայ ցաւ, ոտքերս ճամբան ելան,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ցաւերը ծանր ու խոր,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, ոտքերս ճամբան ելան,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ցաւերը ծանր ու խոր։

Ցաւերը ծանր ու խոր, ոտքերս ճամբան ելան,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ցաւերը ծանր ու խոր, ոտքերս ճամբան ելան,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, արտասուքը հեղեղեցաւ։

Արտասուքը հեղեղեցաւ, ոտքերս ճամբան ելան,
Ցաւերը ծանր ու խոր, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ոտքերս ճամբան ելան,
Ցաւերը ծանր ու խոր, ես ինքս դարձայ ցաւ։

Ոտքերս ճամբան ելան, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Ցաւերը ծանր ու խոր, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ոտքերս ճամբան ելան, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Ցաւերը ծանր ու խոր, արտասուքը հեղեղեցաւ։

Ես ինքս դարձայ ցաւ, ոտքերս ճամբան ելան,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ցաւերը ծանր ու խոր,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, ոտքերս ճամբան ելան,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ցաւերը ծանր ու խոր։

Ցաւերը ծանր ու խոր, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ոտքերս ճամբան ելան,
Ցաւերը ծանր ու խոր, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ոտքերս ճամբան ելան։

Արտասուքը հեղեղեցաւ, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Ցաւերը ծանր ու խոր, ոտքերս ճամբան ելան,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Ցաւերը ծանր ու խոր, ոտքերս ճամբան ելան։

Ոտքերս ճամբան ելան, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Ցաւերը ծանր ու խոր, արտասուքը հեղեղեցաւ,
Ոտքերս ճամբան ելան, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Ցաւերը ծանր ու խոր, արտասուքը հեղեղեցաւ։

Ես ինքս դարձայ ցաւ, ոտքերս ճամբան ելան,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ցաւերը ծանր ու խոր,
Ես ինքս դարձայ ցաւ, ոտքերս ճամբան ելան,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ցաւերը ծանր ու խոր։

Ոտքերս ճամբան ելան, ցաւերը ծանր ու խոր,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ես ինքս դարձայ ցաւ,
Ոտքերս ճամբան ելան, ցաւերը ծանր ու խոր,
Արտասուքը հեղեղեցաւ, ես ինքս դարձայ ցաւ

Հայաստանի «անկախութեան ճ ծօտիկ ուսցեալի մասին»

ԻՆՉՊԷ՞Ս ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԱԶԱՏԱԳՐԵՑ ?

(Բ. եւ վերջին մաս)

Կովկասեան ազգերի, Հայերի, Վրացիների, Ադրբէյճանցիների (Թրքօ - Թաթարներ) եւ Տաղստանցիների ներկայացուցիչները վոխադարձ համաձայնութեամբ թէեւ Կովկասը Ռուսաստանից անջատուած յայտարարել եւ չորս ազգերի ներկայացուցիչներից կազմել էին Կովկասեան Մէյմը (Պարլամէնտը) եւ կառավարութիւնը, բայց այդ մի՛ութիւնը տևեղծ չէր :

Ադրբէյճանցիները (Թրքօ - Թաթարներ) համաթուրանական հովերով տարուած երազում էին Անդրկովկասի մեծ մասը, ինչպէս եւ Հայաստանը առնել իրենց տրամադրութեան տակ եւ միանալ Օսմանեան կայսրութեան : Վրացիները, որոնցից կազմուած կամաւորական մի խումբ 1914—17 պատերազմի ամբողջ տեւողութեան ընթացքին Օսմանեան բանակների շարքերում կռւում էին ռուսական բանակների դէմ եւ զերման ու թուրք կառավարութիւններից խոստում էին ստացել Վրաստանի անկախութիւնը ճանաչել, բնականաբար հաշտ աչքով էին նայում Ռուսաստանի Կովկասից հեռանալուն և թուրքեւթաթարներիրաբեկամ մի անկախ հայրենիք ունենալու եւրոպիայի էլ բաւեկամ էին համարում : Տաղստանցիք, մեծ մասամբ սիւնի մուսուլմաններ, Օսմանեան Սուլթանների իրենց հրամանատարը եւ խալիֆան էին համարում : Հետեւաբար նրանց տիրապետութիւնը իրենց ազգային կրօնական զարգացման համար անհրաժեշտ :

Ահա Օսմանեան պետութեան այդ բաւեկամ - ների միութիւնը Հայերի հետ՝ անբնական էր թւում եւ պէտք է ասած, որ Հայերը դժուարութեամբ համաձայնուեցին այդ միութիւնը ընդունել եւ Կովկասը անկախ յայտարարելու կովկասեան կառավարութեան մասնակցել, մանաւանդ որ Հայաստանը եւ Անդրկովկասի հայաբնակ մեծ վայրերը չարունակական եւ տեւական յարձակումների էին ենթարկւում Օսմանցիների, Ադրբէյճանցիների, մասամբ էլ Վրացիների կողմից :

Կովկասեան չորս ազգերի միութիւնը սակայն տևելի փոքր չարիք էր համարւում քան Կովկասը չորս մասի բաժանելը :

Բայց Թուրքիան պայման դրաւ, որ չորս ազգերի բաժանումը կատարուի, որպէսզի ամէն մէկի հետ առանձին առանձին դործ ունենայ : Հայերին բաժանելով կովկասեան ազգերի միութիւնից Թուրքիան կը վարուէր չորս կողմից թշնամիներով պաշարուած եւ արիւնաքամ եղած ժողովրդի հետ ինչպէս որ կը կամենար :

Հայ ժողովրդի ներկայացուցիչները դժուարութեամբ համաձայնուեցին Հայաստանը անկախ յայտարարել եւ դժուարութեամբ էլ համաձայնուեցին Օսմանեան բանակների հրամանատարութեան հետ հաշտութեան բանակցութիւնների ձեռնարկել : Բայց պարտաւորուեցին : Բանակցութիւնների արդիւնքը հետեւեալն էր —Երեւանը իր շրջակայ մի քանի գիւղերով եւ ուաններով, մօտ 10.000 քիլոմէթր տարածութեամբ յայտարարել անկախ հայկական պետութիւն, Հայաստանի մնացած մասերը յանձնել Թուրքիային եւ Թուրքական բանակներին էլ իրաւունք տալ Հայաստանի ճանապարհներից փոխադրութեան միջոցներից օգտուել եւ այլ շատ ծանր պայմաններ :

Իրաւապէս Հայաստանը անկախ յայտարարուեց Թուրքերի պահանջով, Թուրքերի համաձայնութեամբ եւ որպէս մի անկախ երկիր ունեցաւ իր կառավարութիւնը եւ իր դիւանագիտական ներկայացուցիչները Թուրքիայում, Վրաստանում, Ադրբէյճանում (Գանձակում) : Հայաստանի 10.000 քիլոմէթր տարածութեան վրայ անկախութիւնը ճանաչուեց եւ զերմանական կայսերական կառավարութեան կողմից (1918—19 թ.) :

Թէեւ Ադրբէյճանը, Վրաստանը եւ Հայաստանը անկախ յայտարարուած եւ Թրքեւզերմանների կողմից ճանաչուած էին, բայց Օսմանեան բանակները դեռ Հայաստանում եւ Վրաստանումն էին այն պատճառաբանութեամբ, թէ օգնութեան են գնում Ադրբէյճանին եւ Ադրբէյճանին օգնութեան գնացողների թիկունքն են ապահովում :

Ցիրաւի, անկախ յայտարարուած Ադրբէյճանը դեռ ամբողջապէս իր հոդերին տէր չէր դարձել եւ նրա մայրաքաղաք Բաքուն, նաւթային արդիւնաբերութեան կեդրոնը դանւում էր Ռուսաստանի Խորհրդային իշխանութեան ենթակայ եւ կառավարւում էր տեղական Սովիտական մի կառավարութեան ձեռքով , որ իրան համարում էր Անդրկովկասեան կառավարութիւն եւ որի գլխին կանգնած էր Սահիան Շահումեանը, որ ժամանակին Ռուսաստանի Խորհրդային կառավարութեան կողմից նշանակուած էր Անդրկովկասի եւ Տաճկահայկական չորս վիլայէթների ընդհանուր կոմիսար : Օսմանեան բանակները ամբողջ Հայաստանը եւ Վրաստանի մի մասը ոտքի տակ տալով դնում էին Բագուն «ազատելու» եւ օգտուելու նաւթային հանքերից եւ զտարաններից : (Բաղուում կեդրոնացած Հայերը օգնում էին Խորհրդային կառավարութեան եւ կովկասեան կարմիր բանակ կոչուած Բաղուի բանակը մեծ մասամբ բաղկացած էր Հայերից) :

Ռուսաստանի Խորհրդային կառավարութիւնը քանիցս պահանջեց, որ Օսմանեան բանակները Անդրկովկասից քաշուեն եւ բաւականանան միայն Կարսի, Արտահանի, Պաթումի դրաւումով, բայց ոչ Թուրքիան, ոչ էլ նրա դաշնակիցները Գերմանիան, Աւստրիան եւ Պուլկարիան ոչ մի արժէք չտուին պարտաւոր պետութեան պահանջներին եւ ինչպէս Թուրքիան Կովկասում էր յառաջանում Գերմանեւաւստրիացիք էլ յառաջանում էին Ռուսաստանում եւ մի կողմից մօտենում էին Կովկասին (Ռուսով դուի վլայ), միւս կողմից էլ Վլադիքաւ - Ռուսիային : Ներքին կռիւներով զբաղուած Խորհրդային կառավարութիւնը իր պահանջները յայտնել տալու ոչ մի միջոց չունէր :

Մոսկուայում նստած էր գերմանական դեսպան Ֆօն Մերբախը, որ իր կամքն էր թելադրում Խորհրդային կառավարութեան, որ Պետրոգրադը վաղուց թողած Մոսկուա էր ապաւինել :

Թուրքական բանակները Բագուի պատերի մօտ պահանջեցին քաղաքի պաշտպաններից քաղաքը յանձնել որպէս Ադրբէյճանին պատկանող մի քաղաք յայտարարելով որ Ադրբէյճանը որպէս մի անկախ պետութիւն ճանաչուած է Թուրքիայի եւ նրա դաշնակիցների կողմից :

Բաղու Խորհրդային կառավարութեան զեկավարը, Սահիան Շահումեանը Օսմանեան հրամանատարութեան վերոյիշեալ ձեւի դիմումին պատասխանելու համար մանաւանդ որ Մոսկուայի կառավարութեան վերաբերմունքը այդ խնդրի հանդէպ Բաղուի համայնավարներին յայտնի չէր, ուղեց Մոսկուայի կառավարութեան դիմել եւ նրա կարծիքը կամ կոչդադրութիւնը ստանալ :

Բայց Մոսկուայի եւ Բագուի մէջ ուղղակի յարաբերութեան միջոցներ պակասում էին : Նոյնիսկ անլարի միջոցով յարաբերութիւն չէին կարողանում պահել : Այդ երկու քաղաքների յարաբերութիւնը իրար հետ պահւում էին (ի հարկէ միմիայն իշխանաւորների յարաբերութիւնը) Յարիցին այդօրուայ Ստալինգրատ քաղաքի իշխանաւորների միջոցով : Այդ պատմական օրերին Ստալինն էր Յարիցինի հրամանատարն ու իշխանաւորը : Նա չէր դադարել Մոսկուայի Խորհրդային կառավարութեան ազգերի դործերի կոմիսարը լինելուց : Շահումեանը պատասխանում էր Ստալինի միջոցով Լենինի եւ Մոսկուայի կառավարութեան կարծիքը ուղել :

Շահումեանը Ստալինի միջոցով հետեւեալ հարցը տուաւ Լենինին, Խորհրդային կառավարութեան նախագահին .

Խորհրդային կառավարութիւնը ճանաչո՞ւմ է Հայաստանի, Վրաստանի եւ Ադրբէյճանի անկախութիւնը եւ եթէ ճանաչում է Բաղուի Խորհրդային կառավարութիւնը ի՞նչ վերաբերմունք պիտի ունենայ դէպի այդ երկիրների կառավարութիւնները :

Մի քանի օր յետոյ Ստալինը պատասխանում է Շահումեանին... Մոսկուայի հետ խօսելի, Լենինի եւ կառավարութեան կազդուրութիւնից ճանաչել Հայաստանի եւ Ադրբէյճանի անկախութիւնը, որը խոստացել ենք Բրէստ-Լիթովսկի դաշնագրութեամբ (այս հարցը եւ պատասխանը տպուած է Բաղուում տպուած եւ հրատարակուած Շահումեանի կենսագրութեան մէջ) :

Դժուար է ասել, թէ Ստալինը ճիշդ որ Մոսկուայի Խորհրդային կառավարութեան կարծիքն էր յայտնում Սահիան Շահումեանին թէ ի՛ր անձնական կարծիքը, բայց ճիշդ է, որ Բրէստ-Լիթովսկի դաշնագրութեամբ չէր նախատեսուած Վրաստանի անկախութիւնը :

Եթէ Ստալինը չէր խաբում Շահումեանին, ուրեմն Լենինն ու միւս կոմիսարները էին խաբում, իսկ եթէ Լենինն եւ նրա կոմիսարները նոյնիսկ չծանօթացան Շահումեանի առաջարկի հետ, ապա պիտի ենթադրել, որ Վրացի Ստալինը խաբում էր հայ Շահումեանին Լենինի անունով :

Լենինն ու իր ընկեր միւս կոմիսարները էի՞ն խաբում Շահումեանին, Բաղուի Խորհրդային կառավարութեան նախագահին թէ Ստալինը, այդ դժուար է ստուգել առ այժմ, բայց փաստը մնում է փաստ, որ Մոսկուայի կառավարութեան անունով ստուած է... ճանաչել միայն Վրաստանի անկախութիւնը եւ չճանաչել Հայաստանի անկախութիւնը որ արդէն ճանաչուած էր Թուրքիայի (Օսմանեան կայսրութեան), Գերմանիայի, Աւստրիայի եւ Պուլկարիայի կողմից :

Հայաստանի «ազատարարներ Լենինի եւ Ստալինի» այս երկրորդ փորձը Հայաստանի անկախութիւնը ջուրը ձգելու :

ԳՐԻԳՈՐ ԵՂԻԿԵԱՆ

Էսաեանի վարժարանը

Պոլսոյ երկաեռ եւ աղջկանց բարձրագոյն վարժարանին, Էսաեանի հիմնարկութեան յիսնամեակը է եւ այս առթիւ հրատարակուած է հատոր մը որ կուտայ պատմութիւնը այդ կրթական հիմնարկութեան :

Որքան ալ թերի ըլլայ այդ ամփոփումը եւ որքան ալ սխրա ճամբեն անոր, վերջին տարիներուն ուսուցչական խումբերու առնւանացանկերը եւ նկարները, ուր կը փայլին շարք շարք թրքական անուններ եւ դէմքեր, դարձեալ աչխատանք մըն է որ զգալի պակաս մը կուզայ լրացնել :

Էսաեան կեդրոնականին լրացուցիչ մէկ մասն է որպէս ազգ. բարձրագոյն կրթական հաստատութիւն եւ հոն է որ հազարաւոր հայ մանուկներ սորվեր են իրենց սքանչելի հայերէնը :

Եթէ մինչեւ հաշուով 60—70 երկսեռ շրջանաւարտ եւ 20ի չափ ընթացաւարտ հաշուենք տարեկան, ուրեմն 5000 պատանիներ աւարտեր են դպրոցին ընթացքը, իսկ կիսաւարտները կը հաշուուին հոյնպէս հազարներով :

Վարժարանը նկատուած էր Աթխաղէս նախակրթարան իր ծրագրով. բայց իրականին մէջ Պոլսոյ բոլոր օտար եւ թուրք ման վարժարաններէն բարձր էր իր տուման մակարդակով :

Պարզ է որ այս երեւոյթը կը պարտէր փո՛ր հազուագիւտ ուսուցչական կազմին, ուսուցիչներ ոչ միայն մասնագէտ իրենց առարկայ ճիւղերուն մէջ, այլ հեղինակութիւններ, դէմքեր, որոնք Պոլսոյ ժամանակակից դրական եւ դիւտական կեանքին մէջ ալ կարեւոր դերեր ունեցած են եւ մեծ դեր կատարած անոր մշակութային շարժման մէջ :

Բոլոր Էսաեանցիները ի՞նչ յիշատակներ ունին երբ իրենցմէ իւրաքանչիւրը յիշէ զանոնք այս կամ այն առիթով : Եւ ո՞ր մէկը :

Ահա մեր սպիտակահեր Օր. Եւփիմէ Օտեանը, քոյրը Գ. Օտեանին եւ հօրաքոյրը Երուանդ Օտեանի, աղնուական, ու բարեկիրթ որուն անձնական բարեկամը էր քեզ համոզելու որ ուսուցչական աշխարհը փոր մը հացի համար չէ որ կ'ընտրեն մարդիկ :

Ահա Ցակոբ Գուրգէնը, մեր հմուտ դրաբարագէտը : Իր դպրոցին վերջ, Էսաեանի սանդուղներն ալ մաշեցուցած է տարիներով, նոյնիսկ երբ կաթուածահար դողդոջուն, դասարանին կրթուած կը մտնէր բարձրագոյն դասարանները :

Ահա Գարեգին Գալաֆեանը ուսումնական վեհերանը, անչուկ ու համեստ, նոյնիսկ երբ չէր մտնար նախակրթարանի իր դասերը :

Եղիշէ Աբգ. Դուրեան , հայ Մատենագրութեան պատմութեան դասախօսն էր դպրոցին :

Ի՞նչ պէտք կար հարցնելու թէ որն էր իր դասին օրը, կը բաւէր դիտել աչակերտուհիներուն դէմքը, լուսափայլ դուարթութեամբ մը համակուած :

Շանթը, մանկավարժութիւն : Ինչ կը քաշէին խեղճ ուսուցչուհիները կարգապահութիւնը պահելու համար երբ տղաքը սանդուղներուն բազրիքներէն կախուած, իր ճամբան կը սպասէին տեսնելու :

Զապէլ, Աատուր, միշտ ուշ հասնող իր դասերուն, որ կը մոռնար դասարանէն դուրս ելլելու ժամն աղ, Մոլիէռի մէկ դասականին, կամ աչակերտուհիի մը շարադրութեան յաղող մէկ փորձին մէջ խորասուզուած :

Զաւարեան, Խաժակ, իրարմէ որքան տարբեր եւ տակաւին որքան սիրուած, մէկը իր գուրգուրոտ հօր մը, խանդաղատալից նայուածքով, միւսը իր խրոխտ արտաքինով եւ աշխոյժ սիրալիր եւ քնքուշ իր վարուելակերպով :

Ճիշդ ենք դրած Ցարութիւն Ծովհաննէսեանը մեր Ֆրանսերէնի ուսուցիչը որ իր անթերի վայելչութեամբ, իսկական ձեռքբլմէնի մը տպաւորութիւնը կը թողար բոլորին վրայ , իսկ իր աչակերտները ամէն ճիշդ կը թափէին նոյնքան անթերի ըլլալու համար իր դասարանին մէջ :

Հապա՞ Էսաեանի ծերունազարդ Տէօքմէճեանը : Կա՞յ մէկ հատիկ Պոլսեցի գրիչ բանող, որ ճաշակած չըլլայ անոր աղի - լեղի յանդիմանութիւնները եւ ինքն ալ չարաճճի խաղով մը փոխարինած չըլլայ զանոնք :

Անկարելի է մի առ մի յիշել այն չորշորման փաղանգը որ եկած ու անցած է Էսաեանի ամպիոնէն, նախակրթարանի ուսուցիչներէն — ուր չէին քակտիր լեզուի եւ դիտութեան մասնագէտները , մինչեւ բարձրագոյն կարգերու մնայուն թէ այցելու մշակները որոնցմէ շատեր Պոլսոյ պետական թէ ազգային վարժարաններու մասնագէտ դասախօսները էին ինչպէս Ծովսէփ Եուսուֆեանը, Պետրոս Ասլանեանը, Ս. Կուրտիկեանը, Մ. Ասլանեանը, Ծովհաննէսեանը, Ի. Մուրատեանը եւն.: Արուեստագէտներ եւս չէին պակսեր որպէս վարժչուհեան կամ նկարչութեան ուսուցիչ, Սիմոն Ցակոբեանի դլխաւորութեամբ :

Էսաեանը ունեցած է դարձեալ վաստակաւոր դասախօսներու շարք մը ինչպէս Սուլթանեանը, Խաչկոնցը, Թորոսեանը , Պարթեւեանը,

Գանճեանը, Փանոսեանը, Սվաճեանը, Օր. Ս. Աբրահամեանը, Համբիկեանը, Ս. Վարդանեանը, Փէշտիմալճեանը, Նոյեմի Յանճեանը եւ տասնեակ ուրիշներ, նուիրուած ուխտաւորներ որոնք չորս հացով մըն ալ պիտի բաժանուէին իրենց սիրած գործը իրենց հետ մինչեւ գերեզման տանելու համար :

Գիտեմ որ Սիփիւռքի մէջ գրուած Էսեհանցիներ այս հարեւանցի յիշատակութեամբ իսկ անդրադարձան իրենց մանկութեան, պատանութեան անուշ օրերուն : Ամէն մէկը դէպք մը, պզտիկ արկած մը, պատմութիւն մը վերապրեցաւ :

Ցիշեց դարձեալ անուններ, դէմքեր որոնք մոռցուած են հոս, գիտեմ, բայց յիսուն տարուան կրթական հաստատութեան մը պատմութիւնը որպիսին է Էսեհանը, իր Գր. Մարգարեանով, Հայկ Յոճասարեանով, Ցակոբ Նիկողոսեանով,— յիշելու համար միայն հիները—դժուար թէ հատորի մը մէջ իսկ ամփոփուի, ուր մնաց թերթի մը նեղ էջերուն սեւնակները :

Ցարգանքի պարտք մը ուղեցի կատարել, այդ սիրերի օճախին եւ անոր հուրը միշտ վառ պահող մեր անման ուսուցիչներուն հանդէպ, երբ իր աշակերտներուն մէկ մասը հոգեհանդիստով մը կ'ուզեն այսօր իրենք եւս յարգանքի կենալ անոնց յիշատակին առջեւ :

ՏԻՐՈՒՀԻ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Հարիւրամեակի ոգեւորութիւն մը

Արնուվիլի մէջ, չքեղ հանդէս մը կատարուեցաւ 16 Նոյեմբերին, Արշիեպատիս Գրիգոր եպ. Պահատպանեանի նախագահութեամբ : Տօնուեցաւ Անարատ Յղութեան Հայ Քոյրերու միաբանութեան հարիւրամեայ յոբելեանը :

Հանդէսին ներկայ էին Փարիզի հայ կաթողիկէ հինգ վարդապետները եւ Մխիթարեան հայր մը, նոյնպէս վեց մայրապետներ յոբելեար միաբանութեան անդամներէն :

Հանդէսին գեղարուեստական յայտագրին իրենց մասնակցութիւնը բերած էին Այրի Տիկին Թ. Եաղճեան (դաշնակ), Պ. Բենիամին Լիբանանցի (ջութակ), Պ. Պալեան (սրինգ) :

Օր. Բօղա Ազեան, նախկին սաներէն, հանդէսը բացաւ հակիրճ խօսքերով :

Սովորական քայլերդներէն յետոյ Մ. Եկմալեանի քառաձայն «Սուրբ Սուրբ»ով սկսաւ հանդէսը կրօնաշունչ մթնոլորտի մը մէջ :

Օրուան բանախօսը, Յովսէփ Վ. Լեւոնեան խօսեցաւ Ա. Յ. Բ. Միաբանութեան, հիմնարկութեան՝ հիմնադիրին եւ ներկայ դոյալիճակի մասին :

1840 Թուականներուն պատմական պատկերը դծելէ յետոյ, պարզեց թէ ինչ պայմաններու տակ հաստատուեցաւ Ա. Յ. Բ. Միաբանութիւնը, 1847ին Հորս Անգարացի՝ տան մայրապետ, կուսակրօն անձերուն անդամակցութեամբ :

Առանք պիտի զրաղէին միմիայն հայ դեռատի աղջիկներու կրօնական եւ տոհմիկ դաստիարակութեան գործով մանաւանդ չքաւոր որբուհիներու կրթութեամբ :

Տարուէ տարի պիտի ընդարձակուէր գործունէութեան իրենց դաշտը եւ պիտի աճէր իրենց աշակերտութեան թիւը : Մանաւանդ կը հաստատուէին, Կարինի, Բունդնիկի, Կեսարիոյ, Թօքաթի, Խարբերդի, Մալաթիոյ, Պլէնիկի, Մաշի, Հալէպի եւ Անդրապի մէջ :

Հազարաւոր դեռատի հայ աղջիկներ կը դաստիարակէին ամենուրեք : Առաջին համաշխարհային պատերազմին, հայ մայրապետներն այ կ'ունենան իրենց գոհերը :

Տարագրութենէն վերապրողները Պոլսոյ մէջ կրկին գործի կը լծուին : Յետոյ կը դառնան զաղթական հայ ժողովուրդի հետ եւ կեդրոններ կը հաստատեն, մանաւանդ մերձաւոր Արեւելքի մէջ :

Այսօր 200 հայ մայրապետներ իրենց 27 մասնաճիւղերով կը ծառայարակեն 12 հազար հայազգիներ Պոլիս, Եգիպտոս, Պաղեստին, Լիբանան, Սուրիա, Իրաք, Իրան եւ Ֆրանսա :

Ասոնց հիմնադիրը հանդիսացած է Անտոն Թ. Հասուն կաթողիկոս - պատրիարքը :

Բանախօսը դառնութեամբ դիտել տուաւ որ այս ծիրանաւոր հայրապետի մասին մեր պատմաբանները հազիւ թէ կը խօսին : Հասուն կարտինալին հաստատած երկու միաբանութիւնները Ա. Յ. Բ. Միաբանութիւնը եւ Հռոմիլեւոնեան ժառանգաւորաց վարժարանը, տուած են 500 հայ մայրապետներ եւ 300 վարդապետներ եւ եպիսկոպոսներ :

Արնուվիլի մօրակազմ «Աբեղա» երգչախումբը մէջ ընդ մէջ երգեց, Սիւնիէն, Գամառ Գաթիպայէն, Կոմիտաս վարդապետէն :

Դադարէն յետոյ, լսեցինք մայրապետներու դիէզերթիկներուն եւ Արնուվիլի հինգշաբթի օրեցրու հայերէնի ամենուհիներուն հայերէն երգերն ու արտասանութիւնները :

Մեծ խանդավառութիւն ստեղծեցին հայկական տարազով կատարուած երկու խմբապարերը :

Ներկայ մը

Էսեհան երկեւր վարժարան

(1895 — 1945)

ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԳԱՐԱԳԱՆԵՐ

ՄՄԲ.— Թորոս Ազատեանի «Էսեհան» հատորէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները հաստատուն վարժարանին հիմնարկութեան մասին.

Պէյօղլուի թաղային մատակարար մարմիններու մշտատեւ մտահոգութիւնները մեկը եղած է կրթական չէնքի անբաւարարութիւնը : Բնակչութիւնը հետզհետէ աճած ու մարակազմ թաղերը իրենց ուրոյն դպրոցները ունեցած են : Մի քանի դպրոցներ եղած է կեդրոնական յարկի մը անհրաժեշտութիւնը : Նարեկեանը մասամբ կրցած է դոհացում տալ այս պահանջին : 1870ի հրդեհէն վերջ ալ՝ նորակառոյց վարժարանը չէ կրցած փարատել տագնապը ու տեւականացած է կրթական ապակեզրոն կեանքը՝ իր անպատեհութիւններով : Այս հարցը սուր բնոյթ ստացած էր 1890ին :

Այս թուականին ազգ. վարչութեան պատասխանատուութեամբ առժամեայ կեդրոն կը վակուի Ս. Յարութիւն եկեղեցին փլչելու վտանգին հետեւանքով : Այնոր յարակից Նարեկեան վարժարանի չէնքը եւս — իրրեւ թաղին առաջին նախակրթարանը — այն աստիճան անյարմար եւ անբաւարար վիճակի մը մէջ կը գտնուի, որ թաղական խորհուրդը, 27 ապրիլ (1890) իր նիստին վճռական միջոցներ ձեռք առնելու կը հարկադրուի : Ժողովը պաշտօն կը յանձնէ ճարտարապետներ Յովհաննէս Ամիրեանի եւ Յակիկ Սարաֆեանի նոր կառուցանելի եկեղեցիին եւ երկսեռ վարժարանին համար յատակագիծ մը եւ ընդհ. ծախքերու նախահաշիւն մը պատրաստեն անոնց չէնութեան ձեռնարկելու համար : Աւելի քան 4000 ոսկի յատկացնելու անհրաժեշտութիւնը կը ներկայանայ : Թաղական խորհուրդ, կրթական խնամակալութիւն եւ կալուածոց Հոգաբարձութիւն իրենց ժամադրելի նիստերուն միջոցները ի սպաս դնելէ զատ, հանգանակիչ յանձնախումբ մը կը կազմուի պակասած մասը ամբողջացնելու համար :

Կրթական խնամակալութեան կ'անդամակցէին :— Յովհաննէս Նուրեան (առննապետ), Վահան Էսեհան (դանձապետ), Օհան Պաղտասարեան, Միքայէլ Մամիկոնեան, Տոքթ. Տիգրան պէյ Ա-ճէմեան և Պետրոս Մոմճեան :

Մինչ Պէյօղլուի թաղը կ ըղձար ունենալ — իր պիւտճէն հիմքին ցնցելու սպառնացող — այս դերադոյն զոհողութեան մէջ մետուելու, ճիշդ այս միջոցին Էսեհան բարեհամբաւ դերդաստանին մօտ Սրուանձտեանց Գարեգին եպիսկոպոսի, Գաբրիէլ Նորատունկեանի եւ Ց. Նուրեանի կողմէ կատարուած դիմումներ ու թելադրութիւնները կ'ուղենան իրենց բարեբար արդիւնքը, եւ Յովհաննէս ու Միքրիչ Էսեհան հարազատները կը փութան պատասխանել Պէյօղլուի թաղականութեան : «Փափաքիլ մեր սիրելի ազգին նիւթապէս ծառայութիւն մը ընել է տեսնելով որ մեր բնակութեան վայրն եղող Պէյօղլուի թաղը դուրկ է վայելուչ վարժարանէ մը, կը փութանք ծանուցանել թէ կը խորհինք կառուցանել երկսեռ վարժարան մը Ս. Յարութիւն մատրան կից ազգ. դեռնին վրայ որ ի Գալաթիա փողոց, եւ այս առթիւ վերաչինել նաեւ յիշեալ մատուռը եթէ պատ. խորհրդոյդ տուած պատասխանը մեր համոզման համաձայն լինի :

Առ այս անհրաժեշտ է որ յիշեալ կառուցանելի վարժարանը ծառայէ արդեամբ եւ յաւէտ իբր «նախակրթարան» թաղիս երկսեռ մանկտուին... Աւելորդ է յիշել թէ կառուցանելի վարժարանս մեր ընտանեկան անուամբ կը փափաքինք յորջորջ տեսնել ... եւայլն » :

Թաղական խորհուրդը ընդունեց այս առաջարկը եւ յայտնեց թէ դպրոցը պիտի կոչուի Էսեհան վարժարան, թէ ամէն տարի նորակառոյց մատրան մէջ Ս. Յովհաննու Միքրիչի ծննդեան օրը Ս. պատարագ եւ պաշտօն պիտի կատարուի ի յիշատակ ողջ եւ նոյնեցեալ Էսեհան տոհմին, թէ նորակառոյց վարժարանի մատակարարութիւնը պիտի պատկանի, ըստ ազգային օրինաց, թաղական խորհրդոյ իրաւասութեան, թէ Էսեհան զերդաստանն երբեք պատասխանատու պիտի չլինի վարժարանի մատակարարութեան ծախսերուն եւ հասոյթի հաւասարակշռութեան եւ ապագային վարժարանի չէնքին պահպանման համար ըլլալիք նորոգութեանց բոլոր ծախքերն թաղին պիտի պատկանին եւն. :

Էսեհան եղբայրները կ'առաջարկեն որ աւելցնեն թէ Էսեհան ընտանիքին կողմէ նշանակել անդամ մը վարժարանին հոգաբարձութեան մէջ իբրեւ պատուոյ անդամ :

1893ին ձեռք կը բերուի չինութեան կայսերական հրովարտակը : 1895ին վարժարանին շինութիւնները կ'աւարտին :

Նորակառոյց վարժարանին բացման օրերուն, անոր անուանակոչումը աղմկալից վէճերուծնունդ տուած է մեր լրագրութեան մէջ :

«Հայրենիք»ի խմբագրապետ Ա. Աբփիարեան սկզբունքով սխալ եւ աննախընթաց կը նկատէր ջնջել «Նարեկեան» պատմական անունը եւ բարերարութեան մը վերածել «Էսեհան»ի : Ժողովուրդին կարծիքներ կը յայտնեն, ցոյց տալով Պէզճեան Ամիրան որ հիմնադիրն էր Ս. Փ. Հիւսնդանոցին : Ոմանք կ'առաջարկեն Նարեկեան — Էսեհան անունով կոչել վարժարանը :

Ա. Զօպանեան իր «Մալխ» (1895, Մեպտ. 15) հանդէսին մէջ կ'անդրադառնայ այս վիճաբանութեան եւ կը գրէ. «Զեմ կարծեր որ եթէ առաջին օրէն, Պէյօղլուի խնամակալութիւնը անուանակոչման այս եղանակը առաջարկէր, Էսեհան եղբայրները, որոնք քանի մը պարագաներու մէջ՝ մեր սովորական դրամի մարդերէնտարբեր ցուցուցածեն իրենք զիրենք, չընդունէին զանիկա» :

Հատատութեան հրովարտակը «Էսեհան» անունով առնուած էր եւ նոր փոփոխութեամբ պիտի դառնայինէր բարերարները :

★ Յովհաննէս եւ Միքրիչ Էսեհան կեսարացի Գէորգ Էսեհանի զաւակները են : Յովհաննէս ծնած 1841ին եւ Միքրիչ 1843ին կանուխէն Պոլիս եկած իրենց ծնողքին հետ եւ նեռուած առեւտրական ասպարէզը : Ընդարձակեցին իրենց հօր գործը եւ Լոնտոն ճիւղ մը ունենալով առաջնակարգ տեղ գրաւեցին 1875—1895 : Ցետոյ զբաղելով սեղանաւորութեամբ, իրենց ձեռքերուն մէջ ունէին 1875—1895 քառամեակին Պոլսոյ հրապարակին վրայ դտնուած հայ վաճառականներու մեծ մասին ու դրեթէ բոլոր կեսարացի հայ վաճառականներու սեղանաւորական գործառնութիւնները եւ չհաշած էին մեծ համբաւ եւ հարստութիւն, ուրկէ ազգին առատաձեռնօրէն բաժին հանած են, թէ իրենց ծննդավայրին եւ թէ ընդհ. համայնքին կարօտութեան նպաստներով : Իրենց բարեգործութեան արդասիքն էր Ս. Կարապետ, արձակդոն վարժարանին հիմնարկութիւնը : Որովհետեւ եթէ 1888ին Յովհաննէս եւ Միքրիչ եղբայրները Տր - դատ եպիսկ. Պալեանի խնդրանքին ընդառաջ եր - թալով եօթը տարուան համար յանձն չառնէին 1000 ոսկի նուիրել, պայմանով որ իրենց հանգուցեալ հօրը Գէորգի անունով 20 ձրիավարժ աշակերտներ պահուին, թերեւս այնքան մեծ դեր կատարող կեսարիոյ հայութեան պարծանք եղող հաստատութիւնը հիմնուած չըլլար :

Միքրիչ Էսեհան դլխաւոր աշակիցներէն մէկը եղած է վարժապետական Ներբէխ Պատրիարքին եւ կեդրոնական վարժարանի խնամակալութեան եւ Բարեգործականի առնապետ :

Երկու եղբայրներն ալ վարած են երեսփոխանական պաշտօններ : Յովհաննէս եղած է նաեւ քաղաքական ժողովի անդամ : Ս. Փ. Հիւանդանոցին նորոգութեան Էսեհան եղբայրները բերած էին առատաձեռն մասնակցութիւն :

Յովհաննէս Էսեհան մեռաւ Ֆրանսայի մէջ 1900ին եւ մարմինը փոխադրուեցաւ Պոլիս, իսկ Միքրիչ Էսեհան մեռաւ 1921ին, իսկ իրենց մայրը Տիկին Աննա Էսեհան, որ իր զաւակներուն բարեգործութեան քաջալերողը եղած է եւ անձամբ խառնուած է հանրային կեանքի, մեռաւ 1917ին :

« ՄԵՐ ՍԻՐԵԼԻ ԳՈՒՐԳԷՆԻՆ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ»

Փարիզի Սիփան - Կոմիտաս երգչախումբի վարչութիւնս սրտի անհուն կսկիծով լսեց մեր սիրելի ղեկավարին՝ Գուրգէն Ալէմշահի անակնկալ ու ցաւալի մահը Ամերիկայի մէջ ուր գացած էր քանի մը ամիսներ առաջ :

Իր յօրինած երգերուն գտած ջերմ ընդունելութիւնը, իր բազմաթիւ յաջողութիւնները երաժշտական արուեստին մէջ ինչպէս նաեւ Նիւ Եորքի իր վերջին երդահանդէսին աննախընթաց յաջողութիւնը, հպարտութիւն կը ներշնչէին մեզի քանի որ, ինք եւ մենք, միեւնոյն ընտանիքին անդամներն էինք :

Անհամբեր կը սպասէինք իր վերադարձին : Նոր ծրագիրներով, նոր յոյսերով խանդավառուած :

Բայց յանկարծ իր մահուան դոյժը որ արիւնե ցմեր սիրտերը :

Գուրգէնի մահով՝ ոչ միայն երգչախումբս կը բաժնուի իր սիրուած ու յարգուած ղեկավարէն, այլեւ հայ ժողովուրդը կը կորսնցնէ մէկը իր լաւագոյն զաւակներէն :

Անզուգական բարեկամ մըն է որ կը կորսընցնենք : Պիտի չմոռնանք իր անունը եւ պիտի յարդենք իր յիշատակը :

Մեր խորին ցաւակցութիւնները իր վշտահար մօրը, եղբայրներուն եւ ընտանեկան պարագաներուն :

վարչութիւն Սիփան - Կոմիտաս
երգչախումբի

ՀԱՆԴԻՄՆԵՐՈՒ եւ ժողովներու ազդերը խմբագրութեան հասցնել որոշուած թուականէն առնուազն երեք օր առաջ, որովհետեւ ելեկտրական հոսանքի ընդհատումներուն պատճառաւ տպագրուած ենք կանխել կամ ուշացնել թերթին տպագրութիւնը :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐԱՅԱՐՈՒԹԻՒՆ. — Հրապարակած ենք հետեւեալ յայտարարութիւնը.

Ֆրանսական Ազգային Ժողովի Արտաքին Յարաբերութեանց Յանձնաժողովի Նախագահ Պ. Լուի Մարին, Ֆրանսա-Հայկական Բարեկամական Ընկերութեան Նախագահ Պ. Ժան Լաքոմպ եւ Ֆրանսա-Հայկական Կոմիտէի Նախագահ Պ. Ժորժ Սկելը, Ֆրանսա-Հայկական Կոմիտէի Գործադիր Մարմնի Անդամներ Պ. Պ. Ռոպէր Ժերար, Ժան Ռիվէր, Ժան Ռիվէրօ, Ժորժ Ռիվէրօ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Dameme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 21 Décembre 1947 Կիրակի 21 Դեկտեմբեր

ԺԹ. ՏԱՐԻ — 19e Année N° 5220-Նոր շրջան թիւ 829 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՍՏԱԽՕՍ ԵՒ ՄԱՏՆԻՋ

Անցեալները այս սիւնակին մէջ կը բացատրէինք թէ Հայոց ազգին Ռամկավարները, Ճարոյեմականները, Հնչակեանները ու Վերակազմեալները համայնավարներու թմբուկը կը զարնեն իրենց մամուլին միջոցաւ, կամ այլ ձեւերով եւ կը փառաբանեն այդ վարդապետութիւնը:

Դիմացի խաժամուժին բազմիցս Թշնամանքը վառտաբանը անպարկեշտօրէն — եւ մեր անձնական — այս ցանկին վրայ կ'աւելցնէ նաեւ անկուսակցականները:

Մենք ոչ մէկ առեն, եւ ոչ մէկ տեղ համայնավարական մեղքով դատապարտած չենք մեր չէզոք կոչուած հասարակութիւնը որուն չախչախիչ մեծամասնութիւնը, ընդհակառակն, համակիր է մեր դաւանանքին:

Մեզի համար, եւ բոլոր աչք ու ականջ ունեցողներուն համար, միայն հակադաշնակցական խառնիճաղանճը համայնավար է իր մտայնութեամբ եւ աշխատանքով:

Պիտի ուզէինք սակայն, որ ատիկա ըլլար իրենց միակ մեղքը՝ ազատ ու հիւրընկալ հայրենիքներու մէջ:

Հայոց ազգին համայնավարները լրբութեան եւ խմաստակութեան մրցանիշը կը կոտրեն բոլոր ճակատներուն վրայ:

Իրենց առաջին առաքինութիւնն է անշուշտ մատնութիւնը:

Ֆրանսայի ազատագրութենէն ի վեր Մոսկուայի սարկամիտ «լագէյ»ները զրպարտութիւն չմնաց որ չընեն Դաշնակցութեան դէմ:

Իրենց քուրջի կտորներով ու թռուցիկներով՝ Փարիզի մինչեւ Նիւ Եորք ու Պոսթըն, Ցրիչոն-յէն մինչեւ Սուրիա եւ Իրան, ամէնէն վատագէմ յարձակումները կ'ընեն մեզի դէմ տրպէսզի ան-զսպան իշխանութիւնները «չարդեն» կամ գոնէ առաջնորդեն մեր ընկերները, ճիշդ այնպէս ինչպէս կ'ընեն խորհրդային դրախտին մէջ:

Իրենց «քաղաքագէտները» Սան Ֆրանչիսքոյի խորհրդաժողովին դացին 1945ին՝ յայտնելու համար 55 ազգերուն որ Դաշնակցութիւնը ֆաշական կուսակցութիւն է:

Իրենց «փափկասուն»ները Նիւ Եորքի կամ Ուաշինկթընի ճամբաները կը չափչփեն «լուսաւորելու» համար այս ու այն Ամերիկացի պաշտօնատարը կամ լրագրողը եւ ներկայացնելու համար Դաշնակական գինուորը իբրեւ Հիթլէրի բարեկամ կամ գործակալ բրիտանական գաղտնի ապատարկութեան:

Իրենց արուեստագէտներն ու խմբագիրները օտար ոստիկաններու հետ օղի կը ճոկեն որպէսզի գաղտնի ու վաւերական տեղեկութիւններ հաղորդեն այս ու այն Դաշնակցականին չարժումներուն մասին:

Այս բոլոր հերոսութիւնները յանուն հայրենասիրութեան, յանուն հայրենիքի փերազոյն շահերուն ...

Եւ կը փրփրին երբ հայ ժողովուրդին կը ներկայացնես իրենց իրական գոյնը որ արդէն վրդուած է իրենց քուրջերուն վրայ:

Լրբութիւնը եւ անպերճութիւնը այն աստիճան զարգացուցած են այս խժերը որ անճարակ փորձեր կ'ընեն իրենց մեղքերը մեր ուսերուն վրայ նետելու համար:

Տեղական իշխանութիւնները, բոլոր աղատ եւ ժողովրդավար երկիրներու մէջ, կը ճանչնան Դաշնակցութիւնը: Կը ճանչնան նաեւ դիմացի տնտես - աղբարները որ սարկօբէն կը խոնարհին վարդապետութեան մը առջեւ որուն հետ ոչ մէկ մտերմութիւն ունի մեր տոհմիկ քաղաքակրթութիւնը:

Խոստովանինք որ մենք թերեւս իրաւունք պիտի չունենայինք զբաղելու իրենց քաղաքական տեսակէտներով, ոչ իսկ իրենց հակադաշնակցական խաչակրութեամբ, եթէ հայոց ազգին այդ թռուենաւոր սողոսնակները՝ իրենց կասկածելի հայատանասիրութիւնը ցուցադրելու մոլեռանդութեամբ, համայնավար քարոզներով չվտանգէին Ֆրանսահայ գաղութը որ — ոչ մէկ տարակոյս — ազատ ու երջանիկ է այս երկրին մէջ:

Կրկնենք անգամ մը եւս որ համայնավարութեան Աւետարանը կրնան կարդալ ուրիշ ամիսներու վրայ:

Կրնան կուռիլ Դաշնակցութեան դէմ որքան ատեն որ կ'ուզեն, ինչպէս որ կ'ուզեն, բայց այդ ափ մը խժերուն եւ սողոսնկերուն, այդ ստախօս - ներուն եւ խմաստակներուն չէ տրուած հայ ժողովուրդը համայնավար ներկայացնելու իրաւունքը: Որովհետեւ այդ ժողովուրդը չեմօրէն կը հաւատայ արեւմտեան քաղաքակրթութեան եւ դէմ է բոլոր տեսակի բռնակալութեանց:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՃԱՆՃԵՐՈՒՆ

— Այս անգամ մարթս եղաք եւ պատասխան չէրցաք տալ, խոստովանեցէ՛ք...

— Ի՞նչ պատասխան, որո՞ւ, ի՞նչ էր հարցումը ...

— Որ Վիշինսքին չէր արտասանած իրեն վերագրուած բառերը կարսի եւ Արտահանի մասին ...

— Ի՞նչ կուտաք եթէ ապացուցանեմ...

— Ես բան մը տալու պէտք չունիմ, հարցուցիչը ընողը կ'ըսէ թէ «խոնարհութեամբ մեզայ պիտի արտասանէ» եթէ ցոյց տաք ձեր հաղորդած լուրին աղբիւրը ...

— Երկու անգամ տուինք, չկարդացի՞ն:

— Ներողութիւն, կարելի է որ այդ թիւերը կորնչուցած են... մի՛ղք են, անգամ մըն ալ տուէք....

— Ընկեր Վիշինսքին կարսը եւ Արտահանը Վրաստանի «տուաւ» հոկտեմբեր 24ին...

— Մ՞ը ...

— Միացեալ Նահանգներուն մէջ Նիւ Եորք անունով քաղաք մը կայ, այդ քաղաքին տասը մղոն դէպի արեւելք Էյզ Սըքսէս անունով տեղ մը կայ, այդ տեղւոյն մէջ Միացեալ Ազգեր անունով կազմակերպութեան մը պաշտօնատունը կայ, այդ պաշտօնատան մէջ զանազան յանձնախումբեր կան, այդ յանձնախումբերուն մէջ կայ քաղաքական յանձնախումբը, այդ յանձնախումբը իր ժողովները կը դումարէ ընդարձակ սրահի մը մէջ որ պայտաձեւ սեղան մը ունի, այդ պայտաձեւ սեղանին առջեւն էր որ ընկեր Վիշինսքին, հոկտեմբեր 24ին, յանձնաժողովին 25րդ նիստին մէջ, կէսօրէն վերջ ժամը երեքը քսանըհինգ անցած կարսը եւ Արտահանը Վրացիներուն բաշխեց ...

— Չեմ հաւատար, Դաշնակցականի տուած է, ո՞ւր կարդացիք, ո՞ւրկէ առիք այդ մանրամասնութիւնները ...

— «Ըէօթէր» անունով հեռագրական գործակալութիւն մը կայ որուն բան ու գործն է այս տեսակ — եւ ամէն տեսակ — լուրեր հաղորդել հոս ու հոն ...

— Զեղի՞ ալ հաղորդեց, աս տրչա՛փ մեծցեր էք...

— Ո՛չ, բայց մենք կը հետեւինք Լոնտոնի եւ Փարիզի թերթերուն եւ Նիւ Եորքէն ալ թերթ բերել կուտանք, ի հարկին ...

— Լսել կ'ուզէք որ Լոնտոնի թերթերուն հոկտեմբեր 25 կամ 26ի համարներուն մէջ կա՞ր այդ լուրը ...

— Այո՛ եւ Ամերիկայի թերթերուն մէջ ալ...

— Սա մնացածները ուրկէ՞ լսեցիք ...

— Ուղղակի Միացեալ Ազգերու մամուլի դիւանէն. առեւտրութիւնը ստացանք եւ հրատարակեցինք մեր Նոյեմբեր 18ի թիւին մէջ, առաջին էջին վրայ, ձախ կողմի առաջին սիւնակը ... լուրը նախապէս տուած էինք հոկտեմբեր 28ին օգտուելով Լոնտոնի եւ Փարիզի Անգլերէն թերթերէն ...

— Շիտակը պռաւօ, չէի դիտեր որ այսքան իշկիւզար էք... Յաւետութիւն ...

— Մի մոռնաք ձեր բարեկամներուն ըսելու որ հիմա խոնարհութեամբ մեզայ ապատասանեն... եթէ նորէն չհաւատան, մենք պատրաստ ենք դրաւի դալու իրենց հետ՝ ի նպաստ Երեւանի համալսարանին... Ունի՞ն այդ չիզը ...

ՃԱՆՉ

ՀԱԻԱՆԱԿԱՆ կը նկատուի որ Անգլիա եւ Խորհրդային Միութիւնը առեւտրական դաշնագիր մը ստորագրեն այս շաբթուան ընթացքին:

ՆԻՒՎԵԿԻԱՅի ականաւոր դրագէտ Կնուդ Համսուն որ դատարան հանուեցաւ անցեալ շաբթու՝ Գերմանացիներուն գործակցած ըլլալու մամլատանութեամբ, ուրկէ օր 425.000 քրոնի (85.000 տոլար) տուգանքի դատապարտուեցաւ: Համսուն անուանարկիչ յօդուածներ ստորագրած էր Նորվեկիոյ օրինաւոր կառավարութեան ինչպէս նաեւ Անգլիոյ եւ Ամերիկայի դէմ:

Կառավարութեան ելեւտական Եար ծրագիրը

ՏՈՒՐՔԵՐԸ ՊԻՏԻ ԲԱՐՁՐԱՆԱՆ

ՊԱՐՏԱԻՈՐԻՉ ՓՈԽԱՒՈՒԹԻՒՆ

Ելմտական նախարարը, Պ- Ըմնէ Մայէր Ուրբաթ օր խորհրդարանին ներկայացուց կառավարութեան տնտեսական եւ ելմտական նոր ծրագիրները:

Նախարարը իր յայտարարութեան առաջին մասով տուաւ Ֆրանսայի տնտեսական կացութեան ամբողջական պատկերը հետեւեալ կերպով.

ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Երկրին ճարտարարուեստական արտադրութիւնը, չատ մը մարզերու մէջ, 1939ի քանակէն աւելի բարձր է այսօր: Երկրագործական արտադրութիւնները միեւնոյն չափով աւելցած չեն: ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԻՒՆ.— Կատարած աշխատանքները անբաւական են եւ կարելի է ճիգ մը ընել փութացնելու համար: ԵԼՄՏԱՅԻՆ.— Մեծ չանք թափուած է հաւասարակշռելու համար: 1947ի բացը, բաղդատմամբ անցեալ տարուան, աւելի քիչ է: ԴՐՆԵՐՈՒՆ ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՄԸ.— 1944ին դիներու բարձրացումը եղած էր հետեւեալ համեմատութեամբ — արդիւնաբերական ապրանքներու վրայ հարիւրին 258, երկրագործական արտադրութեանց վրայ հարիւրին 272: 1946ի համապատասխան թիւերն են — 133, 915, իսկ 1947ի Հոկտեմբերին՝ 853 եւ 1392: Գիներու այս յաւելումին պատճառներն են — հողին անբարերերութիւնը, երկրագործներու պակասը, տուրքերու անբաւարարութիւնը, նեռածուած ապանքներու մէջ կատարուած ընտրութիւնը (ոչ անհրաժեշտ նիւթեր ներածած ենք), արտածումներու յաւելումը եւ կարգ մը ապրանքներու անտեղի ու չափազանցուած սպառումը... ՏՈՒՐՔԵՐ.— Ներկայիս կիրարկուած դրութիւնը պէտք է բարեփոխուի:

Ելմտական նախարարը յետոյ ներկայացուց կառավարութեան քաղաքականութիւնը տնտեսական վերականգնումը փութացնելու համար. առաջարկ իր առաջարկները.—Ելմտացոյցը պիտի հաւասարակշռուի եւ առոր համար պէտք պիտի ըլլայ պետութեան ծախքերը կրճատել եւ նոր տուրքեր հաստատել: Պետական պաշտօնէութեան թոշակներուն համապատասխանը պիտի ըլլայ հարիւրին 96.000ին պակաս եկամուտ ունեցողները: Բոլոր տեսակի տուրքերէ ղերծ է յաւելուածական ժամերու աշխատանքին եկամուտը (46րդ ժամէնետք): Հանքածուխին վրայ պիտի բարձրանայ 2800 Ֆրանքի (թոնը), ելեկտրականութիւն՝ հարիւրին 115, կազ՝ հարիւրին 50: Մասնաւոր տուրք մը պիտի դանձուի 1947ին 750 հազար Ֆրանքէն աւելի շահողներէն, ինչպէս նաեւ բացառիկ տուրք մը առեւտրական եւ երկրագործական աղբիւրներէ դոյացած զուտ հասոյթներէն: Այս բոլոր տուրքերը պէտք է վճարուած ըլլան մինչեւ Յունիս 1, այլապէս հարիւրին 10 յաւելում մը պիտի բարդուի:

Ներքին նոր փոխառութիւն մը պիտի կնքուի, հարիւրին 3 տոկոսով. արժեթուղթերը չընդունելութեան մէջ պիտի ըլլան յունուար 15էն մինչեւ մարտ 25: ՊԱՐԵՆԱՒՈՐՈՒՄ.— Կառավարութիւնը բանակցութեան մէջ է Լոնտոնի հետ 40.000 թոն սառած միս գնելու համար: Պահածոյ մսեղէններ պիտի գնուին Պելճիքայէն: Մխիթարի քայլեր պիտի առնուին հացին «սեւ չուկայով» վաճառումը արգիլելու համար:

Շատ բարձր տուրքեր պիտի դանձուին գիւղային գբօսավայրերէն եւ կապելաներէն: Դատարկապորտները տարեկան տուրք մը պիտի վճարեն:

Ելմտական նախարարը դիտել տուաւ որ տեսական ահաւոր աղէտի մը առջեւ պիտի գտնուինք եթէ չպակսեցնենք չրջաբերութեան հանուած թղթադրամին դումարը: Կառավարութիւնը հրապարակէն պիտի գնէ թղթադրամին մէկ վեցերորդը: Վերաշինութեան յատկացուելիք 240 միլիառին մէկ մասը պիտի հայթայթուի այն վարկէն զոր Ֆրանսա պիտի ստանայ Ամերիկայէն:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՈՒՐԲԱԹ ՕՐ Եուկոսլաւիա եւ Ռումանիա բանակցութեան դաշնագիր մը ստորագրեցին՝ Պուքրէշի մէջ:

ԵՒ ՁԱՁՄՄ ԱՄԵՆԱՁՆԻ ՁԱՄԵՆԱՁՆԻ ԾԱՆԻՑԻ

Քանի մը հարցեր եւ հարցումներ ի մի կարգուած.

1.— ՎԷՃԸ, զոր կը մղէի Ցօրի քովզումը նշանակ առած իմ այս փելիպպականներուս, վերջ կը գտնէ այսօր:

Ի՞նչպէս սկսած էր այդ վէճը:

Պայքար մըն էի բացած հայ մամուլին մակաբոյծներուն դէմ, թղուկներ ու բուխուկներ, որոնք ճղակրել կը խաղային (մէկ ոտքով քալելու պատահական խաղաձեւով) Հայոց լեզուին անդաստանին մէջ. ճարպկութիւն համարելով ծախել ինչ որ Աստուած ղացած է դնել «աղբատաց տուփին» մէջ, իբրեւց երկու ուսերուն վրայ: Մարդ մը, «մեռասանդրող ժամու դրագէտի» հովերով ուղեկորոյս, յարձակեցաւ վրաս, վերջն վար լուաց պիս,— հարկ եղաւ որ ձեռքէն առնեմ օճառին քսակը ու քսեմ երեսին, տուն դրկելու համար զինք՝ օճառին կսկծուն փրփուրը աչքերուն մէջ: Հիմա լուռ է այս պարոնը:

Եթէ երբեւիցէ չմիջամտէը, մեթէ մի՛չա լուռ մնար՝ դրագելու համար միայն իր դրական դործերով, չատ բան կը չահէր: Բայց լո՞ւռ մնալ այժմ,— չատ բան կը կորսնցնէ, թէեւ առիկա իր գիտնալիք բանն է: Ու մանաւանդ չմոռնալիք բանը՝ երբ օր մը, յանկարծ, խելքին փչէ եւ ուղէ «լաճիք» խաղցնել կամ Տաճիկ խաղցնել:

Մէրդան չպատասխանեց իմ վերջին յօդուածիս, որուն վերջաբանը վերնագրի ձեւ ունէր: Անցնելէ առաջ մեր վիճաբանութեան երկրորդ մասին հարցերուն, սպասեցի երկու չաբաթ, որպէսզի ուժ առնէր եւ իջնէր հրապարակ: Զարմ չհանեց,— նախապարձակին այս լռութիւնը կը դաւաւի համաձայն նոյն այդ վերնագրին տրամադրութեանց: Հետեւաբար այլեւս կը ձգեմ օձիքը, աւելորդ համարելով երկարել մէկուն մը, որ կը խեղճանայ այսքան՝ իմքինք պաշպանելու իրաւունքէն իսկ հրաժարած:

Կը խոստովանիմ, որ ի դերեւ եկան բոլոր հնարքներս՝ հրապարակ քաշելու համար նախայարձակը,— մի՛ղք աշխատանքիս եւ այն համբաւին՝ զոր կը վայելէի գիւղին մէջ, զոյ - կատուներն անդամ իրենց թաթպտոցքն դուրս հանելու կարողութեամբ:

Չի՞ պատասխաներ, թող չպատասխանէ: Ու - րեմն վէճը վերջ կը գտնէ այստեղ: Վէճին երկրորդ մասին նիւթը,— ներդաղթի հարցը,— պիտի ներկայացնեմ առանձին յօդուածներով եւ ուսումնասիրութեան ձեւով: Մի՛ղք որ, վիճաբանութեան ձեւով, պիտի չկարենանք խնդալ հականերդաղթային պրոպադանդի հոչակաւոր իր «ապացոյց»ներուն եւ նոյնքան հոչակաւոր «լաճքին» վրայ:

Կրնայ ըլլալ, որ արդար ընթերցող մը մեղադրէ զիս՝ փելիպպականիս ուժգին եւ անգութ արտայայտութիւններուն համար: Թող ներուի ինձ յիշեցնել թէ Ցո՛րն անդամ ընդվզած է եւ դուրս ելած խնքնիրմէ, զինք ծաղրողները՝ նմանցնելու համար իր հօրը ոչխարներուն չուրջը դարձող չուներէն ալ ցած ապրածներու: Մի՛ ըսէք, սիրելի ընթերցողներ, մի՛ ըսէք,— երբեմն մարդին անպատկառութեան սահմանը ա՛յնքան կ'անցը - նեն, ա՛յնքան կ'ապշեցնեն, որ եօթը յարկանի հայհոյութիւն մըն ալ չի կրնար պաղշտկել այրած սիրտերը: Մեր բարի եւ իմաստուն ժողովուրդն ալ հարկաւ չատ է տնոած իր արանին այրիլը, որ սքանչելի առածով մը կ'արդարացնէ ամէնէն ա - ղաղրամ քնաղատութիւնը.

— Ասանկ չան, ասանկ չարական:

2.— ԲԱՐԵԿԱՄ բժիշկ մը, որ հետեւիլ է այս փելիպպականներուս, կը դրէ թէ նիֆոփիլ (= կռուազան) բառը, զոր զործածեր էի, չէ կրցած գտնել մինչ Լառուսին եւ յունարէն բառարանները մէջ: Ու կ'աւելցնէ թէ գտած է միայն NIKH արմատը, որ կը նշանակէ յաղթանակ: Նիֆոփիլ կը ծագի յունարէն նիֆոս (neikos) բառէն, կը նշանակէ վէճ, կռիւ, դժուրուք Ասկէ փիլոնիֆոս = կռուազան, վիճասէր: Չեմ գիտեր ինչո՛ւ, Տօքթ Փոր'էր, որ իմ բժշկապետս էր Ամիէնի հիւանդանոցին մէջ, (այս հոդևբոյժն է, որ Վիլժիլիֆի մէջ, ժամանակին, երկար խնամած էր մեր Կոմիտասը, ինչպէս կը պատմէր ինծի), կը սիրէր նիֆոփիլ բսել փոխանակ փիլոնիֆոսի, օ - րինակ բերելով hydrophile բառին կազմութիւնը (թէեւ քնաղատութիւն), ամէն անգամ որ յիմարա - նոցին Դ. բաժնի պարտէզին մէջ դէմ յանդիման կուգայինք Փէքուչի,— մեզեռայ մը, որ կուլ կ'ընէր ծառերուն հետ, պատերուն հետ, հովին հետ, արեւին հետ, ճանճին հետ, գետին ինկած տերեւին հետ, եւ իր կուրը՝ հայհոյութեանց կարկատանութիւն մը եւ ոտքերու կատաղի թափահարում մը, վերիւրր բերնին մէջ, ձեռքերը բռնաչարիկի մէջ: Ըստ նիֆոփիլը ունի philomaque բառը, միշտ կռուազան նշանակութեամբ եւ ծա - նօթ՝ իրրեւ կնոջական անուն, բայց Տօքթ. Փոր'էր, լինքնատիպ մարդ, չատ կը սիրէր նորակերտ բառերը:

3.— ԸՆԿԵՐ ՄԸ կը փափաքի քիչիկ մը ծանօթութիւն «ափրընկալ» բառին կազմութեան եւ նըշանակութեան մասին:

Այս բառը կազմուած է «հիւբրընկալ» բառին ձեւով: Հայ լեզուին բարդութեան օրէնքներուն եւ կարելիութիւններուն մասին իմ չիչ դեղեցիկ օրինակ այս բառը, որու համազօրը դժուար է գտնել օտար լեզուներու մէջ: Ֆրանսերէն soumission բառը որոշ չափով կը մօտենայ այն նշանակութեան, զոր կուտայ հայերէն ափրնկալութիւն բառը, բայց ոչ երբեք ամբողջական ձեւով,— ֆրանսերէն բառը կը նշանակէ dépendance volontaire de la volonté, ուրեմն յօժար հպատակութիւն օրատար կամքի մը: Այդ չէ, սակայն, ափրընկալութիւնը:

Կ'արժէ տալ այս «զղացումին» կամ տրամադրութեան պատմութիւնը, աւելի յստակ դաղափար մը տալու համար բառին նշանակութեան մասին:

Կենդանական աշխարհին մէջ, ամէնէն աւելի հետն է որ կը մտնէ այդ «տրամադրութիւնը», — հաւը կը փնտռէ աքաղաղ մը, ոչ երբեւ արու, այլ տէր, որ հոգ չէ թէ ձեզ զինք, կուտը դողնայ առջեւէն, կը թաւէ որ ապրի անոր չուքին կամ հովանաւորութեան տակ: Մատնիր այդ «զղացումը» կը մտնին նաեւ այն բանաւորները, որոնք չեն սիրեր աշխատիլ անկախ դործի մը վրայ, այլ կը փնտռեն դործատէր մը, որ չարաչար աշխատցնէ զիրենք եւ չահադործէ իրենց քրտինքը,— Մինչեւ Դարէի կուդայ այս տրամադրութիւնը, աւատատիրութեան շրջանին, երբ ճորտ կը կոչուէին սեփական հողէ եւ սեփական աշխատանքէ զրկուած մարդիկ: Եւ այդ խեղճերը տէր կը փնտռէին չահու, տեսեսական կամ քրիկերայի փլուզումի մը հետեւանքով՝ իրենց տէրերկորսընցնելէ ետքն անդամ: Ուրեմն տէրընկալ եւ ճորտ բառերը կը համեմատին այն չափով՝ որ կը մատնեն ոչ միայն փնտռուած կամ ուղուած հանգերպութիւն մը, այլեւ տարօրինակ հաճոյք մը՝ օտար կամքի մը ճնշումէն բխած: Այսուհանդերձ տարբերութիւն մը կայ ճորտին եւ տէրընկալին միջեւ,— ճորտը մարդկային ընկերութեան խակ պտուղն է, «Աստուծոյ տուած» աղքատութեան դէմ ըմբոստանալու անկարող, մինչդեռ տէրընկալը հասուն պտուղ մըն է, այսինքն թէ որոշ չափով հաղորդակից կը մնայ քաղաքակրթութեան բարիքներուն, եւ եթէ կը հպատակի տէր փնտռելու ներքնակ մղումի մը, կ'աշխատի փոխարէնն ապահովել որոշ չահեր:

Ներքնակ մղումներու կամ տենչերու այս վարդի արտայայտութիւնները կը մատնեն libido dominandi իր հոգեբնախօսական պակաս մը,— այդ տենչը, Մարքսի կամ Ֆրոյտի լիպիտոներէն աւելի չքեղ, որովհետեւ sublimationի աւելի չուտ հասնելու ընդունակ, որքան պակսի հոգիներու մէջ, այնքան կը նուազի լատալական նկարագիրը: Սհա թէ ինչո՛ւ տէրընկալները, որեւէ իշխանութեան համակերպելու իրենց ձգտումին մէջ, երբեք չեն կրնար արտայայտել ազդային կամ մարդկային խոչոր մը: Աւանդ կը քծնին, կը խոնարհին, չգանչանքերու խնդիր սէր մը կը ցուցադրեն, կամ հոգի կուտան կառավարական դնահատութեանց եւ Հայաստանի ամէնէն անշնան ներկայացուցիչին մէկ նամակին: «Կիրակիի մարդիկն» են ասոնք, ազդին առջեւ սիրամարդ դարձած մեր տէրընկալները, որոնք կը զանազանուին լուր օրերու մարդոցմէն՝ իրենց քծնիքով ու ժպիտով, տէր ունեցողի եւ չքաւորեալի չարժուձեւերով:

Մեր առեւտրական դասակարդը, ինչպէս եւ մտաւորականները տէրընկալի նմոյշներ չատ տըւին, ժամանակին, Թուրքիոյ մէջ: Բայց Սփիւռքը եւս, տէրընկալի նորատեսակ նմոյշներ է ստեղծեր ահաւասիկ, — երկկ կային մարդիկ, որոնք պատարագուսրին չուրջառին քսուիլ փորձող հիւանդներու նման, հազար կտոր կ'ըլլային՝ քալելու իրենց տէրոջ քովէն կամ վերցնելու համար անոր քսակը, իսկ այսօր ցաւ է ինձ դիտել որ մտաւորականներ կան, իրենց հոգիներուն մէջ տէր մը ստեղծելու անկարող, որոնք տէր կը փնտռեն երկրէն ներս եւ երկրէն դուրս:

Կը դաւանիմ որ զրագէտը, ճշմարիտ զրագէտը, ստեղծագործ եւ տագնադաւոր, տէր է ինքը եւ պէտք չունի տէր փնտռելու կառավարութեանց մէջ: Բոլոր ակռղ ու զացող կառավարութիւններն են որ տէր պէտք է փնտռեն զրագէտին մէջ:

Կը դաւանիմ որ ազդը կը յատկանշուի իր ատող, անկախօրէն ուռճացող մշակոյթով: Ու կ'ատեմ տէրընկալ զրագէտները:

Ի մի բան, իրրեւ զրագէտ՝ կ'ատեմ աշխարհի բոլոր տէրերը: Ծնած՝ լերան մը վրայ, Աստուծոյ մօտիկ, ես տէր չունիմ:

4.— ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ Սարսֆեան կարգ մը հարցեր կը դնէ հրապարակային իր նամակով: Այդ մասին յաջորդով:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Սեւանին

Պատռուած լեռներով Աբեւիք, Գեղամ,
Դուն մեր հայրենի կապոյտ երազն ես,
Մօտիդ կամ հեռու, մեր սիրտ յաւիտեան,
Պիտի բաղձայ քեզ

Թառած լեռներու դուն կուրծքին վրայ
Մեր Հայրենիքի զմրուխտ ակըն ես.
Արեւին ներքեւ հոգիդ կը չողայ
Աղամանդի պէս:

Աստղերու տակը, երկրին Նայիրի
Դուն եօթ գոյներով ոսկի թաղըն ես,
Երբ կ'անցնի մէջդ ճաճանչն արեւի
Բոց է սուրի պէս:

Դուն մեր աչխարհին — մեր նո՛ր աչխարհին
Հրաչագործ ոյժն ու ծաւի աչքըն ես,
Փառքդ ըլլայ թող յաւերժ անմեկին՝
Ու մենք պաշտենք քեզ:

(«Ծովուն երգը») ՎԱՐԴԱՆ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

Էսաեան վարժարանը

Այսօր, Պոլսոյ Էսաեան վարժարանի նախկին սաներու նախաձեռնութեամբ հոգեհանգստեան պաշտօն տեղի կ'ունենայ Փարիզի մեր եկեղեցիին մէջ, վարժարանին ողբացեալ երկսեռ ուսուցիչներուն համար:

Բացառիկ տօնակատարութիւն մըն է ասիկա, ուր՝ պիտի յիշատակուին մեր սերունդին ծանօթ յիսունի չափ, անհետացած դաստիարակներու անուններ:

Քանի մը տասնեակ տարիներ ետ կ'երթամ հետեւաբար, եւ աչքիս առջեւ կուգայ այն աղապտյին օճախը ուր հազարաւորներ առացեր են իրենց նախնական կրթութիւնը:

Կը յիշեմ իմ դասարանս, վեցերորդ կարգը, եւ իմ 14 դասընկերներս, նոյնիսկ նստարանի կարգով: Մեր դասարանը ամէնէն յաջողը: Կը յիշատակեն էր, բայց նաեւ ամէնէն չաջողը: Կը յիշեմ որ աւարտական քննութեան՝ բոլորս ընթացաբար եղանք դրեթէ հաւասար կարողութեամբ:

Մեր Էսաեան վարժարանը . . .:

Իր կամարաձեւ երկաթեայ դռներով, ուրկէ ներս մտնելուդ կը տեսնէիր երկու կողմը, սանդուղներ՝ աղջկանց եւ մանչերու բաժինները առանձնորդող: Գետոյ երկու պզտիկ դռներ՝ ճաշարահներ տանող: Դիմացը պարտէզը, մէջտեղ Ս. Ցարութիւն եկեղեցիով, աւելի հեռուն պարտէզին խորը՝ Նարեկեան մանկապարտէզը:

Ամբողջ աշխարհ մը, մեզի համար:

Էսաեան վարժարանը հասարակ ոճախակրթարան մը չէր: Հիմնուած հայաշատ եւ բարեկեցիկ թաղի մը մէջ՝ այնտեղ կուգային աշակերտներ, նոյնիսկ հեռաւոր թաղերէ:

Բացուած է 1895ին, Մկրտիչ եւ Ցովհաննէս Էսաեան եղբայրներու նուիրատուութեամբ: 1945ին տօնուած է իր հասատատութեան յիսնամեակը: Մինչեւ հիմա նոյն թափով կը գործէ, թէեւ մասամբ կորսնցուցած է բան մը իր ազդային դիմագիծէն քանի որ չատ մը ճիւղեր կը դասաւանդուին թուրքերէնով եւ թուրք ուսուցիչներով:

Աչքի առջեւ ունիմ այս տոթիւ հրատարակուած հատոր մը որուն մէջ կայ Էսաեանի պատմութիւնը: Շատ մը յիշատակներ անոր էջերուն մէջ ու բազմաթիւ լուսանկարներ:

Այս քանի մը տողերս՝ յարգանքի տուրքս տալու համար այն վեհոգի եւ անձնուէր ուսուցիչներուն որոնք ամբողջ սերունդներ դաստիարակեցին անմոռանալի նուիրումով:

Մեր ուսուցիչները երկու մասի կարելի էր բաժնել: Մնայուն դաստիարակները եւ այցելու ուսուցիչները: Առաջինները համեստ եւ համբաւաւոր, մեր ամենօրեայ կեանքին հետ սերտօրէն կապուած ըլլալով կարծես մեր սրտին մէջ աւելի լայն տեղ կը գրաւէին: Այցելու ուսուցիչները ըլլալով միջամտանակ ազդային գործիչներ անոնց աւելի ծանօթ էին:

Մեր սերունդը ունեցաւ Գ. Մարգարեանը եւ Պալապանեանը իբրեւ տնօրէններ: Աւելի ուշ՝ Հայկ Յօճասարեան եւ Աւետիք Մեսրոպեան:

Ինչպէս չյիշել պատմաբան Մարկոս Նաթանեանը, Թրքահան եւ խստաբարոյ Ստեփան Կուրտիկեանը, աշխարհագրութեան մանկավարժ ուսուցիչ Շաւարշ Փանոսեանը որ գրօսանքի առեն աշակերտներուն հետ կը վազվզէր մեծ ուրախութիւն պատճառելով անոնց:

Չեմ կրնար մոռնալ Երուանդ Սվաճեանը, Գառնիկ Գանճեանը, երաժշտապետ Լեւոն Չիլինկիրեանը:

Ո՞վ չի յիշեր մեր գրավարժութեան ուսուցի -

չը՝ Միհրան Տէօքմէճեանը իր կարճլիկ հասակով որուն աշակերտները անպայման զուարճալի դէպ-ուագ մը ունին պատմելիք : Վերջապէս հայադէտ Միհրան Պարթեւեանը, այս տողերը գրողին հայ-րը որուն հետաքրքրական արժանիք տուրքը կամովին առնելէն վեղծ համեստութիւն մը պիտի ըլլար :

Կրնայի տակաւին թուել ուրիշ շատ մը անուն-ներ :

Աղէկանց բաժնին մէջ, Օր. Սիրանոյշ Տէր Աբրահամեանը երկար տարի ընդհ. դաստիարա-կուհի եղաւ : Վերապրողներուն մէջ յիշենք Օր. Տիրուհին, այժմ Տիկ. Շ. Միսաքեան, ուսուցի-չուհի :

Խաչեան վարժարանը կենդանի չեմարան մըն էր երկսեռ երիտասարդութեան մը որ Թաք-սիմի հրապարակը եւ շրջակայ փողոցները կը լե-ցնէր առտու իրիկուն : Տեսնելու արժանի էր շա-բաթ կէս օրուան արձակուրդի պահը երբ գոյդո-ներէն մեղուներու պէս դուրս կուգային մէկ կող-մէն մանչերը, միւս կողմէն աղջիկները իրենց սեւ գոդնոցներով : Զբօսանքի առ երած աղմուկը հարիւրաւոր մեթր հեռուէն կը լսուէր :

Վարժարանը կեդրոն մըն էր նաեւ աղգային մշակոյթի : Երբ Կոմիտաս վարդապետ Պոլիս ե-կաւ, կեդրոնականի աշակերտները միացան Խաչ-անցիներուն : Կիրակնօրեայ երգի փորձերը իս-կական տօնի օրեր էին : Ով որ չէ ապրած այդ շրջանը զազափար չի կրնար ունենալ թէ ինչ կեն-սունակ վառարան մը եղած էր Խաչեան վարժա-րանը, եւ այս՝ չնորհիւ իր երկսեռ ուսուցչական հրաշալի կազմին, ուր, ամէն դաստիարակ ընտ-րուած համաձայն իր մասնագիտութեան, նուի-րումով եւ անձնուիրութեամբ լծուած էր իւ պաշտօնին :

Այդ դոհարերութեան յիշատակն է ահաւա-սիկ որ կը տօնենք այսօր խումբ մը Խաչեանցի-ներս, թէեւ քիչ մը ուշ, սակայն միշտ յարդանա-քով տոգորուած դէպի մեր ուսուցիչները :

Խաչեան վարժարանը հնոց մըն էր մշտավառ կրակի, ուր զարբնուեցան մեր տղաքներն ու աղ-ջիկները կրելով իրենց մէջ դաստիարակութեան այն դրոշմը զոր առին իրենց պաշտելի ուսուցիչ-ներէն :

Խաչեանի ընթացաւարտ կարգերը մէկմէկ հզաբուխ էին, որոնք ժայթքեցին բոցեր՝ ի սփիւռս աշխարհի, տալով մեր ցեղին պատուա-բեր անհատներ կեանքի ամէն ասպարէզի մէջ : Կարելի չէ անուններ տալ, այնքան շատ են անոնք :

Ոմանք եղան գիւտարար, բժիշկ, զրադէտ կամ արուեստագէտ : Ուրիշներ՝ որոնք չունեցան հան-քային գործունէութիւն եւ հետեւաբար մնացին անծանօթ անունով, եղան անտարակոյս պար-կեշտ առեւտրականներ, աղնիւ Հայեր, տղաքը՝ ընտանիքի հայրեր, աղջիկները հրաշալի հայու-հիներ եւ մայրեր :

Այսպէս էր մեր Խաչեան վարժարանը ..

Յարգանք մեր անձնուէր եւ վաստակաւոր ուսուցիչներու խնկելի յիշատակին :

Ա. ՊԱՐԹԵԼԵԱՆ

ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԼՐԱՏՈՒ

Ժամանակին հաղորդած էինք թէ Պոլսահայ յայտնի արուեստագիտուհի Օր. Գոհարիկ Զա-զարոսեան Ամերիկա գացած էր մասնաւոր հրա-ւէրով՝ դաշնակի ունկնդրութիւններ տալու հա-մար : Նոյեմբեր 27ին Օր. Ղազարոսեան տուած է իր առաջին նուագահանդէսը Նիւ Եորքի Թայմզ Հոլին մէջ եւ ունեցած է մեծ յաջողութիւն մը : Իր յայտագրին մաս կը կազմէին կտորներ Պա-խէն, Մոցարտէն, Շուման-Հէյնէն, Շոփէնէն, Լիսթէն ինչպէս նաեւ իր կողմէ դաշնաւորուած ուխտը վարիսախոններ Կոմիտասի երաժշտութենէն ներ-չնչուած :

Ամերիկեան մամուլը խանդավառ տողեր կը նուիրէ արուեստագէտ հայուհիին :

Օր. Ղազարոսեան յունուար 29ին պիտի տայ իր երկրորդ նուագահանդէսը Քարնէկի Հոլի մէջ : Ուրախութեամբ կը լսենք որ մեր տաղանդաւոր հայրենակիցը Նորվեկիա պիտի այցելէ մարտին դարձեալ մասնաւոր հրաւէրով :

★ Եգիպտահայ արուեստագէտ մըն է Եադուպ Թադէոս, երգահան, լութահարը եւ չարժա-պահակի դերասան : Ճաճախ կը լսուի իր նուագը Գահիրէի ձայնասփիւռէն : Եգիպտացի յայտնի երգահան ու երգիչ Մոհամէտ Ապտէլ Ուահապ իր հովանաւորութեան տակ առած է զայն : Առաջին անգամ երեւցած է ան «Ալ Մուսիքար» (երաժիշ-տը) եգիպտական ժապաւէնին մէջ, գլխաւոր դե-րով, ընկերակցութեամբ Սուրիացի երգչուհի Լոր Տաքքաշի : Ներկայիս «Սահիպ Պալէյն» նոր շար-ժապատկերին մէջ իրեն վստահուած էր փաշայի մը երաժիշտ զաւկին դերը : Եադուպ Թադէոս տիրապետած է արաբերէնին : Իր ասպղը կը փայ-լի ու կը բարձրանայ : Իր վերջին ժապաւէնին ճամբի ճարտարապետն է Օհան անունով Հայ մը :

ՊՈԻՏՄ ՏԻԵԶԱՂ

Պիտի ըլնդունին! պիտի չընդունին!

Հայ թերթերը, Պոլսոյ մէջ, իրար անցած են : « Հայերը իրրեւ զբօսաշրջիկ, իրաւունք պիտի ունենան եղեր Թուրքիա մտնելու, որպէսզի դրամ ձգեն Թուրք դանձանակին մէջ» :

« Իրա՞ւ է : — Սխա՞լ է : Նախարարութիւնը հրահանգ տուած է : — Ոչ, պաշտօնական հեր-քում կայ ...» :

— Կ'ուզե՞ս երթալ Թուրքիա, Յակոբոս ա-ղա :

— Ինչ ալ ընեմ հոն : Ես մեղքերս քաւեցի : Դժոխքի հոգին ազատեցայ ...

— Ի՞նչ կ'ըսես աղբեր Յան, Թուրքիան հիմա դրախտ է : Ազատ, դեմոկրատ երկիր է : Հանրա-պետութիւն է : Մարդիկը ներած են մեր բոլոր յանցանքները : Անյիշաչար են անոնք

— Ո՞վ որոմն յանցանքը ներած է : Մե՞նք ի-րենց թէ անոնք մեր :

— Երկար մի ըներ : Անցուկը մոռցուկ պէտք է ընել : Մենք քրիստոնեայ ժողովուրդ ենք նէ ...

— Քրիստոնեայ չէ, Քրիստոս ալ ըլլամ չեմ ներեր : Ծօ՛ Միհրան իկ դո՞ւն ես ըսողը : Թիւերով ազգական բարեկամ, Թուրք եաթաղանին տակ դրիր : Մորթդ հազիւ ազատեցիր եկար հոս : Տու-նդ տեղդ դրաւեցին եւ տակաւին ներելո՞ւ մասին կը խօսիս : Լ'չ, Քրիստոսն իսկ կ'ամչնայ քեզմէ :

— Հա, բայց սանկ պատմ մը կ'ընենք, մեր հին օրերը կը յիշենք : Ախ, սանկ Հիւսքեար Սու-յու մը կ'ներթանք : Մենք կղզին կ'այցելենք : Մայր Եկեղեցին կ'ներթանք, պատրիարքական պատա-րագ մը կը տեսնենք ... ինչ դիտեմ, վերջապէս կարօտցայ այդ բաները : Հապա լաֆերտայով օղի՞ն : Մէտէդ չուզե՞ր այս բոլորը :

— Հապա այդ օղին բերնէդ մտնէ եւ քիթէդ դուրս դա՞յ ...

— Ինչպէ՞ս :

— Յանկարծ փոլիս էֆէնտի մը ներկայանայ եւ «օ՛ պայ Միհրան, բարի էֆ եկեր : Ինչպէ՞ս էֆ : Ավետրա ինչ կայ չկայ նայինֆ : Սանկ բիչ մը ոս-տիկանատունէն կ'անցնի՞ֆ, թէեւ նեղութիւն է ձեզի համար : Գանձի մը վայրկեանի բաւ է : Հրամ-մեցէ՛ֆ» մը ըսէ եւ առնէ տանի քեզ :

— Լ'հ ինչ կ'ըլլայ, կ'երթամ :

— Է հապա հոն երթալուդ թղթածրար մը դնեն առջեդ եւ «հրամանքի՞դ էջ Միհրան Տէօն-կէլեանը, խնդրեմ նատեցէք» ըսելէն՝ քսմիսէր է - Փէմտին սկսի մենծ հօրդ կենսագրականին :

— Օ՛, ես վախնալու բան չունիմ Յակոբոս ա-ղա ... Ոչ Դաշնակցական եմ ոչ ալ Հնչակեան ... Մանաւանդ օտարահպատակ ալ եմ :

— Վրաս դրէ հպատակութիւնդ : Ջե՞ս գիտեր որ այդ երկիրը զրպարտութիւն չնենալու արհես-տին մէջ ոսկի պատուանդան առած է աշխարհի վրայ :

— Եղբայր, այդպէս բան կ'ըլլա՞յ ...

— Եւ տակաւի՞ն : Հապա տուրքի խնդիր մըն ալ հանեն : Թէ՝ «մենծ հօրդ հայրը սաչափ պարտք ունի կառավարութեան : Մենծ հայրդ եւ հայրդ տան վարձքի օրէնքէ սաչափ կը պարտին : Դուն հոս տուն ունիս եղեր, անոր քսան հինգ տարուան տուրքը եւ տոկոսը պիտի տաս» ըսեն ..

— Տոկո՞ս գրաւած են նէ՛ ...

— Հա՛ գրաւած տունին տուրքը դուն պիտի տաս, գրաման ծախքն ալ միասին ... եւ էթէ չի կարենաս վճարել քեզ ազուր օդափոխութեան մը կը ղրկեն Անատոլուի խորերը, հոն քար չարդելու կամ ածուխ մաղելու համար ... տակաւի՞ն : «Քա-ղաքական յանցանքներու»! Կ'ծիկը որ քակեն եւ քեզ տանձի պէս չուտեն ծայրէն ճօճեցնեն ...

— Վազ անցիր բարեկամս : Արդէն մեր կողմէ փափաք - դիմում չկայ այդ «երանելի» երկիրը ոտք կոխելու : Առանց մեղի հարցնելու ելեր օ-րէնք հրաման կ'արձակեն, եաքէն կը հերքեն ալ, իրրեւ թէ նազ - նազանք կ'ընեն :

— Գայլի ծուղակ է լարածնին : Վա՛յ հաւատա-ցողին ...

Կ. ՊԵՏՈՒՇ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Երգ

Դու վայրի ժայռի ծայրին
Քմահաճ կակաչ լինես ,
Ես նայեմ, նայեմ վարից ,
Ու քեզնից կարօտ մնամ :

Դու խորունկ, խորունկ ձորում ,
Ինձ կանչող կարկաչ լինես,
Ես անզօր նայեմ վարից ,
Ու քեզնից ծարաւ մնամ :

Դու ծովի, ծովի ծոցում
Մարգարիտ քարը լինես,
Ես անյոյս նայեմ ափից
Ու քեզնից անմաս մնամ :

Դու յաւերժ մօտ ու հեռու
Մեր Մասիս սարը լինես,
Ես նայեմ, այրուեմ անվերջ ,
Ու քեզնից անհաս մնամ :

ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆ

ՄՏԲԻ ԶԲՕՍԱՆՔ

ՈՐՔԱՆ ԲԱՆ ԳԻՏԷՔ

(Պատասխանները Դ. Էջին վրայ)

1.— Սրբագրեցէք հետեւեալ բառերը — գըն-դացիր, ջամբել, թխավար, փունչ, ջրարբի, ձը-կնկիթ, քղանցք, գեղչ, ձիթենի, ձորձ, ցանկա-յարոյց :

2.— Ի՞նչ կը նշանակեն — ռաչնական, քու-մայթ, մայռ, չրուչակ, պախուրց, վաղվաղակի կայլակ :

3.— 1946ի հաշտութեան խորհրդաժողովին քանի՞ պետութիւններ կը մասնակցէին :

4.—. Ի՞նչ տարածութիւն եւ բնակչութիւն ու-նի բրիտանական կայսրութիւնը :

5.— Տարածութեամբ եւ բնակչութեամբ ո՞րը աւելի մեծ է — Հայաստա՞նը թէ Լիբանանը :

6.— Հայաստանի հանրապետութիւնը ի՞նչ պարտք ունի Միացեալ Նահանգներուն :

7.— Ո՞վ գրած է — Ցեղին Սիրտը, Լուսթիւ-նը, Փոստալը, Վէրք Հայաստանին :

8.— Ի՞նչ տօնեցինք Ա.— 1913ին եւ Բ.— 1935ին :

9.— Բնակա՞ն են թէ արուեստական Սուէզի, Փանամայի եւ Քիլ Ջրանցքները :

10.— Որեղացի՞ են .— Աբշակ Զօպանեան, Սիւրմէեան եպիսկոպոս եւ Սիամանթօ :

11.— Տուէք անուները երեք Արմաշականե-րու որոնք պատրիարք եղած են :

12.— Ե՞րբ հիմնուեցաւ Ռուբինեանց թագա-ւորութիւնը եւ ե՞րբ կործանեցաւ :

13.— Արեւը որքա՞ն հեռու է երկրէն : Ի՞նչ է իր տրամագիծը :

14.— Էջմիածինը երեւանէն արեւե՞լք է թէ արեւմուտք :

15.— Զորս Մեծերը քանի՞ խորհրդաժողով դումարեցին այս տարի :

ԶՈՐՍ ՀՈՎԵՐԷՆ

ՕՐԱՑՈՅՑԸ ՊԻՏԻ ՓՈԽՈՒԻ՞

Տասնեակ տարիներէ ի վեր աստղագէտները կը փորձեն փոխել օրացոյցը որուն թուաբանա-կան ճշդութիւնը կասկածելի է, եւ ունի շատ մը անկանոնութիւններ :

Օրացոյցը մէկէն մըն է զոր մարդիկ ստեղ-ծած են ժամանակը չափելու համար, բայց կիս-կատար մէկէն մը որովհետեւ շատ փոփոխական է : Տարածութիւն մը, ծաւալ մը, կամ ծանրու-թիւն մը, չափելու համար ունինք անփոփոխ հա-չիւններ (մէթրը, խորանարդը, լիթրը տ-րոնք եւրոպական երկիրներ ժամանակի ընթացքին : Մէկ մէթրը հարիւր սանթիմէթր էր երէկ, հարիւր սանթիմէթր պիտի ըլլայ վաղը : Նոյն կարելի չէ ըսել մեր Թուականներուն համար : Այս տարի Դեկտեմբեր 21ը կիրակի օր մըն է, յառաջիկայ տարի պիտի ըլլայ երեքշաբթի օր մը : 1947ին Զատիկը Ապրիլ 7ին էր, 1948ին պիտի դայ Մարտ 28ին :

Անհրաժեշտ է, ուրեմն, գտնել սխալէմ մը որ ըլլայ տրամաբանական եւ վերջնական : Ներկայ օրացոյցը խանուրդ մըն է զանազան ժողովուրդ-ներու աւանդութեանց : Քաղդէացիներէն առած ենք ժամին բաժանումները — վայրկեան, երկ-վայրկեան — եւ օրերու եւ ամիսներու հաշիւը : Հին հեղէնները՝ շաբթուան օրերուն անունները , Հռովմէացիներէն՝ ամիսներու անկանոն չարքը :

Կան այլազան օրացոյցներ որոնց մէկ մասը հիմնուած է լուսնին չարժումներուն վրայ , իսկ միւս մասը իր հաշիւները կատարած է համա-ձայն արեւուն : Ներկայիս կիրարկուած օրացոյ-ցը Գրիգոր 13րդ պապը պատրաստած էր 1582ին : Բարեկարգումի անհրաժեշտութիւնը չեշտողնե-րուն դլխաւոր նպատակն է անփոփոխ պահել տօ-ները եւ Թուականները :

1926ին 185 տարբեր ծրագիրներ առաջար-կուեցան Ազգերու Դաշնակցութեան , բայց նկա-տի առնուեցաւ մէկայն «Օրացոյցի Միջազգային

ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵՆԷՆ ԿԸ ՀԵՌԱՆԱՆ ՈՉ-ՀԱՄԱՁՆԱՒԱՐՆԵՐԸ

Աշխատաւորներու Դաշնակցութեան (ՍՔԹ) ոչ համաձնաւոր Արհեստակցական Միութեանց ներկայացուցիչները ուրբաթ օր ձայներու չափ չախիչ մեծամասնութեամբ որոշեցին բաժնուիլ այդ կազմակերպութենէն «որուն վեց միլիոն անդամները ենթարկուած են համաձնաւորներու տիրապետութեան: Հեռացող Արհեստակցական ները ունին մէկ միլիոն անդամ :

Այս որոշումին քուէարկութենէն ետք Դաշնակցութեան վարչական մարմնին անդամներէն Լէոն Ժուհօ, Պոթըրօ, Պուզանքէ, Նէօմէյէր եւ Տըլմաս իրենց հրաժարականները ներկայացուցին քաղաքացիական պատերազմի նախարար Պնուա Ֆրաշօնին որ միաժամանակ համաձնաւոր հոսանքին դլխաւոր վարիչն է :

Այս նոր կազմակերպութիւնը որուն նպատակը պիտի ըլլայ պայքարիլ համաձնաւորներուն դէմ, մօտ օրին ժողով պիտի դումարէ ծրագիրը նոր մշակելու համար: Իր անունը պիտի ըլլայ «Աշխատաւորներու ուժը»:

ՆԱԽԱԳԱՀ ԹՐՈՒՄԸՆ ՅՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՆԷ ՄԱՐՇԷԼԻ ԾՐԱԳԻՐԸ

Ամերիկայի նախադահը ուրբաթ օր խորհրդարանին ներկայացնելով Մարշէլի ծրագիրը, պահանջեց տասնըհօթը միլիառ տոլար, յատկացուելիք չորս տարուան համար, որպէսզի Ամերիկա ոտքի հանէ քայքայուած Եւրոպան :

Նախադահը իր տեղեկագրին մէջ կ'ըսէ որ «Մարշէլի ծրագրին դրծադրութիւնը պիտի ա պացուցանէ որ ազատ մարդիկ կրնան իրարու քով դալ միասին պաշտպանելու համար ազատ հիմնարկութիւնները համատարական ճնշումին դէմ եւ կրնան ստեղծել կենցաղի լաւագոյն պայման ներ բոլոր ժողովուրդներուն համար» :

Համաձայն նախադահին տեղեկութեանց, յառաջիկայ Ապրիլէն մինչեւ 1949ի յունիս ամիսը, Եւրոպա պէտք պիտի ունենայ 6800 միլիոն տոլարի: Այս գումարը հազիւ հարիւրին հինդն է այն վիթխարի ծախքերուն զոր Ամերիկա յանձնառու պատերազմին ընթացքին : Դարձեալ, անի կա կր ներկայացնէ Միացեալ Նահանդներու եկամուտներու հազիւ հարիւրին երեք չորս տարուան մէջ: Մեր դլխաւոր նպատակն է օդնել Եւրոպան որպէսզի անոնք տնտեսապէս ինքնաբաւ ըլլան եւ յաջորդին մասնակցին աշխարհի խաղաղութեան և յառաջդիմութեան աշխատանքներուն, բաւ նախադահը : Պէտք չէ մեր աչքերը փակենք այն իրողութեան առջեւ որ համայնավարները չարունակ կ'ընդդիմանան այն ճիդերուն որոնք կը ձդտին վերականդնել Եւրոպան : Անտարակոյս նոր դրդռւթիւնները պիտի ըլլան, ոչ թէ արդարացի դանդատները դոհացնելու, այլ քաոս ստեղծելու համար, այն յոյսով որ ճամբայ պիտի բացուի համատարական հակակշիռին : Եւրոպայի ներկայ կացութեամբ ստատկացած է քաղաքական պայքարը՝ մէկ կողմէն օրկնքը յարդող եւ միւս կողմէ տնտեսական խառնակութիւնները պատրուակ ծառայեցնող հոսանքներուն միջեւ :

Ցառաջիկայ քանի մը տարուան մէջ յայտնի պիտի ըլլայ թէ Եւրոպայի ազատ ազդերը պիտի կրնան պահպանել իրենց ազատութիւնը : Եթէ Եւրոպան չվերականդնի, ժողովուրդները յուսահատութեան պիտի մատնուին նախադահը յետոյ, մանրամասնօրէն ներկայացուց Մարշէլի ծրագրին հաշիւները :

ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ Գերմանիոյ Յորդրդային շրջանակներէն մէկ քանի մը օրէ իվեր դիտել կը տըրուի որ եթէ Անդլիացիներն ու Ամերիկացիները դերմանական կառավարութիւն մ հաստատեն արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ, այն ատեն «պարտաւոր են հեռանալ Պերլինէն»: Այս մասին որոշ ակնարկութիւններ եղած են «Թագլիչէ Բունըչաու» թերթին մէջ :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի Շրջ. Կոմիտէին, Հ. Ց. Դաշնակցութեան 58րդ տարեդարձը կը տօնուի Մարսէյլի մէջ յառաջիկայ չաբաթ իրիկուն 27 Դեկտեմբեր, ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, Պրէսան Մարսէյլի ընդարձակ սրահներուն մէջ : Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

«Առա Կեղեցիկը»

Կը կրկնուի ժողովուրդին բուռն փափաքին վրայ : Նախրի Զարեանի ԱՐԱ ԴԵՂԵՑԻԿ ՈՂԲԵՐ - ԳՈՒԹԻՒՆԸ :

Երկրորդ անդամ ըլլալով կը ներկայացուի դարձեալ Սառա Պէրնար թատրուն մէջ, երկուշաբթի 22 Դեկտեմբեր, 1947, ճիշդ ժամը 20ին :

Բեմադրութիւն՝ Արմէն Ջանըգեանի եւ մասնակցութեամբ Փարիզահայ գրեթէ բոլոր դերասանուհիներուն :

Տոմսերու գիները են 100էն 400 ֆրանք :

Կը ծախուի միմիայն Սառա Պէրնարի կիչէն, ամէն օր ժամը 11էն 18:

Հեռաձայն Arc. 95-86 : (Մէթրօ Շաթըլէ) :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Սալ տ'Իէնայի մէջ, 10 Ave. d'Iéna, métro d'Iéna Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին (20 Դեկտ. 1947) Հովանաւորութեամբ Զէյթունի եւ շրջանի Վերաշինաց Հայր. Միութեան :

Ն. ՊՇՏԻԿԵԱՆ կը ներկայացնէ

Աշխարհի Դատաստանը

Ընտանեկան յուզիչ տրամ 4 արար

Կը մասնակցին Օր. Մարշեան եւ Պ. Պ. Սուրէնեան :

Տոմսերը ստանալ հայ գրատուներէն :

Մանրամասնութիւնները մասնաւոր յայտարարով :

ՑԱՌԱՋԻԿԱՑ 25 Դեկտ. Ալֆորվիլի Ս. Պ. Պ. եկեղեցին տեղի պիտի ունենայ Նիկոմիդիոյ շրջանի վաստակաւոր առաջնորդ Հանդուցեալ Ստեփաննոս Սրբազանի հոդւոյն Ս. Պատարագ, երգեհոնով, եւ հոդեհանդիստ :

Կը խնդրուի բոլոր ազդայիններէ ներկայ դտնուիլ :

Նկարահանդէս

Աճապարեցէք այցելել Նկարիչ Ժիրայր Փալամուտեանի նկարահանդէսը Սիթիւիօ Ալէմշահի մէջ, 19a rue Caumartin, Paris:

Նկարահանդէսը որ պիտի տեւէ մինչեւ Դեկտեմբեր 23, բաց է ամէն օր ժամը 10էն 1 եւ 3էն 7: Կիրակի, ժամը 3էն 7:

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԱՅՆ ՆՇԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ 1000 ֆրանք Ֆր. Կապոյտ Խաչին եւ 1000 ֆրանք ալ Պ. Հ. Կ. Խաչին կը նուիրեն, ղրացեալ Պ. Փիէռ ԼՍԱՊԱԼԵԱՆի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի : Առանձ «Ցառաջ»էն :

Ս. ԼԹԻԷնի Կապոյտ Խաչի սանուհիներու պարահանդէսը տեղի կ'ունենայ 27 Դեկտեմբեր, չաբաթ իրիկուն ժամը 20.30էն մինչեւ լոյս, Hôtel Forezի չքեղ սրահներուն մէջ: Կը նուադէ José Claudeի հռչակաւոր նուադախումբը : Զանազան անակնկալներ : Ճոխ պիւֆէ :

ՅԵՐԵԿՈՑԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ փարիզի մասնաճիւղին, Կիրակի, 21 Դեկտեմբեր, ժամը 3էն 11, Սալ Ժան Կուժոնի մէջ, 8, Rue Jean Goujon :

Orchestre GARO SARIAN:

Գեղարուեստական բաժին

Պիւֆէ

ՊԱՏԱՄԱԿԱՆՆԵՐԸ.— 1.—Բոլորն ալ ճիշդ են: 2.— Լուսաւոր, խարտեաշ, սրտին մեկնող գլխադաղար երակը, ձեռնակապ, սանձ ձիու, իսկոյն, կաթիլ :3.—21:4.—13.332.054 քառ. մղոն, 556 միլիոն: 5.— Հայաստանը: 6.— 27.989.075 տոլար 20 սէնթ (որուն 16.029.157.71ը տոկոս) :

7.— Վարուժանը, Ահարոնեանը, Գր. Զօհրապը, Խաչ. Աբովեանը: 8.— Ս. գիրերու գիւտին 1500ամեակը եւ տպագրութեան 400 ամեակը, Բ. Ատտուածաշունչի Թարգմանութեան 1500ամեակը: 9.— Արուեստական: 10.— Երեքն ալ Ակնեցի են: 11.— Խորէն Աչըգեան, Թորգոմ Գուշակեան եւ Մեսրոպ Նարոյեան : 12.— 1080ին, 1375ին : 13.— 92 միլիոն մղոն: 864.100 մղոն: 14.— Արեւմուտք: 15.— Երկու :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. «Եգիպտացի» կոմիտէն Մնուն դի եւ Նոր Տարին առթիւ կազմակերպած է ընկերական խնջոյք մը որ տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 28ի կիրակի օրը, ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր ը/կ ակումբականներու սրահը, 9 rue Victor Massé : Երդ, պար, գեղարուեստական յայտադիր եւ ամաննկնակալներ : Ճոխ պիւֆէ : Կր հրաւիրուին չբջանի բոլոր ընկերները իրենց ընտանեկան պարադանե րով: Մուտք ընթրիքով միասին 150 ֆրանք:

ՌՈՄԱՆԻ Հ. Ց. Դ. «Անդրանիկ» խումբին ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի, 22 Դեկտեմբեր, իրիկուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին :

ՌՈՄԱՆԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի դասախոսական ժողովներ տեղի կ'ունենան ամէն չորեք շաբթի օր, իրիկուան ժամը 9ին, ընկեր Վարուժան Մուսուխեանի բնակարանը: Կը դասախօսէ ընկեր Անդրանիկ Պօյաճեան :

Պ. ՕՀԱՆ ԿԻՒԼՊԻՆԿԵԱՆԷ կը խնդրուի որ մեզի ղրկէ իր որոշ եւ ճիշդ դրուած հասցէն :

Պ. ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԷՆ 38bis, Bld. de la République, կը խնդրենք որ իր տուած հասցէն ամբողջացնէ մեզ ղրկելով բնական քաղաքին անունը :

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փութպոլի Ա. խումբը Դեկտ. 25ին Մնունդին տօնին առթիւ Մոնթմարթի կը մեկնի տեղւոյն Ֆրանսական Ա. խումբին դէմ մրցելու: Պիտի խնդրենք շրջանի մեր հայրենակիցներէն որ իրենց ներկայութեամբ քաջալերեն մեր տղաքը :

ՇՆՈՐՀԱՒԱԼԻՔ.— Վիէննէն Տօքմաճեան եղբայրները իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով, հեռադրով եւ նամակով ցաւակցութիւն յայտնեցին, իրենց սիրեցեալ մօր տիկին ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ՏՕՔՄԱՃԵԱՆի դառնադէստ մահուան առթիւ :

Մահուկնառ օրը

Լիոնի Կ. Խաչի մասնաճիւղի ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ առթիւ կազմակերպած Նոր Տարուայ հանդէսը տեղի պիտի ունենայ 27 Դեկտեմբերին, չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին — 257bis, Rue Boileau , salle Etienne Doletի մէջ: Տօնածառ եւ նուիրաբաչխութիւն: Տրամախօսութիւն (մէկ արար) Կապոյտ Խաչի սանուհիներու կողմէ: Հայկական պար եւ երգ: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

«Չահլէ» օդին 40°

Ամէնէն անարատը եւ ամէնուն փնտռածը

Լիտր 400 ֆրանկ

կրնաք անմիջապէս ընել ձեր

յանձնարարութիւնները

Ami ՆՊԱՐԵԼԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԷ

D. NARGUIZIAN, 62 Rue Rabelais, Lyon

Ամենակարեւոր հասցէ մը

ԼԻՍՏԵՐ ՓԷՆԵՐՃԵԱՆԻ

Աշխատանոցը բացուած է եւ կը սպասնէ չէնքի նորոգութեան եւ զետեղումներու ամէն կարգի աշխատանք վարպետներու ձեռքով: Նորոգութիւն աղօրքներու, արդուկներու եւ կապի վառարաններու : Բաղնեսենեակի եւ խոհանոցի նորոգութիւն եւ ապակիներու զետեղում : Դիմել՝ Entreprise Générale Etablissement LODER, 25 Route de Villejuif, L'Hay-les-Roses, հեռաձայն Ita. 38-36 : Autobus 186 :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 23 Décembre 1947 Երեքշաբթի 23 Դեկտեմբ.

ԺԹ. ՏԱՐԻ — 19e Année N° 5221—Նոր շրջ. թիւ 830 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՒԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԻՐԵՆՔ ԱՆՄԵՂ, ՄԵՆՔ ՄԵՂԱՒՈՐ

Խոստովանինք որ երբեմն մեր մտքին նշած էր որ հակադաշնակցական խաչակիրնեռնտոր-նութիւնը կանգ պիտի առնէր տեղ մը եւ ուրեմն հետոնները պիտի չերթար :

Զարաչար սխալած ենք մեր հաշիւներու մէջ որովհետեւ կը տեսնենք որ անոնց լրբութիւնը սահման չունի :

Կարդացէք իմաստակին վերջին ամբաստանադիրը մեղի դէմ՝ երկրորդ կարաւանին ողբը դուխեան առթիւ :

Ի՞նչ է պատահեր :

Ֆրանսայէն Հայաստան պիտի մեկնէին 20 տաւտրակէս երեք հազար հայրենակիցներ ապրիլ նոյեմբերի կիսուն :

Կարաւանը պիտի ամբողջանար Մարսէյլի մէջ Նոյեմբեր 12ին ու նաւը ճամբայ պիտի ելլէր քանի մը ժամ կամ քանի մը օր վերջը :

Նոյեմբեր 13ին Ութսիա հոգեհանգը Մարսէյլեան կը մեկնէր առանց միասին տանելու Ֆրանսահայ ներգաղթողները :

Այս անհամոզութեան պատճառներէն մէկն ալ, բնականաբար, նաւահանգիստի աշխատաւորներու գործադուլը որուն պատասխանատու չեն, անշուշտ, ներգաղթի կազմակերպիչ յանձնախումբերը :

Բայց առիթ սկիզբն էր երկանց :

Ներգաղթի յանձնախումբը, բարեգործական ընդ, գեսպանատան հայազգի պաշտօնեան եւ իր բոլոգրքը դարձող մեծաւոր էֆէնտիները Մեզաեւքերէն ի վեր դիտէին որ Ֆրանսական կառավարութիւնը ելքի արտօնութիւն պիտի չտար այն հայրենակիցներուն որոնց ընտանիքները կամ ամուսինները որոնք ծագումով Ֆրանսացի են :

Հակառակ կառավարութեան չատ բացորոշ յայտարարութեան, Ներգաղթի կեդր. կոմիտէն իր Նոյեմբեր 10ի զեկոյցով կը հաւաստէր թէ անոնք որ «մինչեւ այսօր ելքի վիզա չեն ստացած սովետական լիսանութենէն կողմէ՝ տրուած լէհ հ. վաճառներու վրայ, անոնք իրենց ելքի վիզաները պիտի ստանան Ֆրանսական իշխանութեանց կողմէ» :

Նոյեմբեր 13ին կոմիտէն կը յայտարարէր — դաղթական Հայերուն — որ «ելքի վիզաները պիտի ստանան Պուէ Տիւ Րոնի վոէֆէքթիւէն» :

Նոյն օրը կոմիտէն հեռաձայնով կը հաղորդէ իր օրկաւին որ Ութսիա մեկնած է ժամը 2ին եւ «մեկնումի թուականը կը յայտարարուի մօտ օրէն » :

Ցեսոյ, չարաշուք լռութիւն մինչեւ դեկտեմբեր 11 երբ կոմիտէն իր առաքելութիւնը արդարացնելու մտադրութեամբ, զարմանքով դէմ տել կուտայ որ «չոգենաւ մտածելու յոյսով դեռ կը շարունակեն Մարսէյլ հասնիլ կարդ մը ընտանիքներ որուն ֆրանսահպատակ տաճիր ունին իրենց մէջ» եւ կոմիտէն «որեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձներ այդպիսիներու տանդէպ » :

Ու քաղաքար կը խոստովանի — միայն երեք ամսուան յապաղումով ... որ «Ֆրանսական իշ – խանութիւնները, առանց տարբեր խորութեան, վերջնականապէս կը մերժեն Ֆրանսահպատակ հայոց ելքի վիզան» եւ «մեկնումի հարցին կարդադրութիւնը յետաձգուած է յառաջիկայ տարուան » :

Այս առաջարձերուն ընթացքին է որ տեղի կ'ունենայ Պուրկուռի դէպքը իւչպէտ նաեւ յուշագրութիւններ, փոխանակութիւն մը Ֆրանսական եւ խորհրդային կառավարութեանց միջեւ երկարձակուած խորհրդային քաղաքացիներու մասին :

Հասարակ մահկանացուները վերջին պահուն միայն կը լսեն որ Ֆրանսական կառավարութիւնը տուած է վերոյիշեալ որոշումը որ, կրկնենք անգամ մը եւս, ծառօթ էր ներգաղթի կազմակերպիչներուն :

Թիւրիմացութեան մէ՞ջ ենք — լուսաբանու – թիւնները կ'ընան տալ այն երեք երեւելի առանձնորութիւնները որոնք «բանը բանէ անցնելէ առաջ» դիմում կը կատարեն արտաքին նախարարու – թեան իմանալու համար որ «մենք արդէն ձեղի ըսած էինք որ թոյլ պիտի չտայինք· ձեղի ըսուած էր որ օգնութիւնը չի ընդունուած է»···

Այո՛, ներգաղթի կոմիտէն եւ մնացեալները ամէն բան պիտէին բայց ժողովուրդը ճամբայ հանելուն դէմ էր Մարսէյլ «ճանըմ բան մը կ'ընենք» ըսելով :

Ըրին խնդալէս : Անել կացութեան մը մատ – նեցին առնուազն երկու հազար հայրենակիցներ ու զարշելի իմաստակութեամբ մեղքը կը փաթթեն մեր վզին :

Դեռ չվերջացուցինք :

Ք.

ՆԱՀԳԱՅԹ ԱՐԿՐՈՂ ԿԱՌԱՒԱԾՔ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երկուշաբթի առտու Ֆրանսական ձայնաս – փիւռը կը տաղորդէր որ «Կէրակի օր հազարի մօտ Հայեր Փոպետա հոգեհանգը բարձրացանեցՅՍՏողի ետ մղուեցան» : Յայտարիքը կը պատմէ նաեւ որ Մոսկուայի կառավարութիւնը նոր յուշագրի – րով մը պահանջած Ֆրանսական կառավարութե – ան որ ելքի արտօնութիւն տրուի բոլոր ներգաղ – թել ուզող Հայերուն » :

ԽՕՀԱՑԻ ԻԱՐԵԿԱՄՆԵՐ···

Համով – հատով պատմութիւն մը, «Ճառաջ – դիմական » ճակատէն.—

«Ճաւալի տեղեկութիւնը որ լսեցինք, առի – կա ալ քաղաքացի հայ ընտանիքներու, 21 տարե – կանէն վեր եղողներուն Ֆրանսական կառավա – րութեան կողմէ հայրենադարձի դէմ դրած ար – գելքն է : Իայց մեր ներգաղթի լիազօր Ա. Հինա – յեկեանը, այդ բանին ալ հնարը գտած է :— Մտէք նաւ, ծառայողի հագուստով, կարմիր խաչուհիի հագուստով, դեղագործի հագուստով, եւ մնա – ցեք հոն :— Աջցեալ կարաւանին վորձերը մեծ յա – ջողութեամբ պսակուեցան » :

Աղբիւրը,— «Պայքար», Ամերիկայի ռամ – կավարներուն պաշտօնաթերթը, որ առաջին էջին վրայ տպած է զայն, իբրեւ մասնաւոր խղճակ – ցութիւն Լիոնէն (2 Նոյեմբեր 1947):

ՆԵՐԳԱՂԹՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԷՆ

Յունաստանի Ներգաղթի Կեդր. Յանձնա – ժողովին պաշտօնական յայտարարութեան հա – մաձայն, 1947ի ընթացին հին եւ նոր Յունաստա – նէն եւ կղզիներէն վեց կարաւաններով Հայաստան դացած են 13.244 հոգի : Անոնց համար ծախսուած է մօտ հարիւր միլիոն տրախմի : Յայտարարու – թիւնը կ'ակնարկէ նաեւ թէ Աթէնքի եւ Պի – րէոսի «քարեգեղեցիկ դասը իր ազգային պարտա – կանութիւնը չկատարեց եւ ոչ մէկ կերպով աս – տառեց ներգաղթի տակաւորական այս գործը » :

1946 եւ 1947 տարիներու ընթացքին Յունաս – տանէն հայրենիք մեկնած կ'ըլլան ընդամէնը 18.544 հայրենակիցներ : Այս տարուան ներգաղթը վերջ գտած ըլլալով, արձանագրութիւններ կը կատարուին 1948ի համար :

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԾԱՆՐԱԿՇԻՌ Է, ԿԸՍԷ ՎԱՐՁԱԳԵՏԸ

Ֆրանսայի վարչապետը, Պ. Բոպէռ Շուման չաբաթ օր երեսփոխանական ժողովին մէջ կոչ ը – րաւ որ քանի մը օրուան համար մոռացութեան տրուին քաղաքական վէճերը եւ բոլոր կուսակ – ցութիւնները միասին երկրին տնտեսական փլու – զումը արգիլելու եւ ֆրանքը վերկելու համար :

«Կացութիւնը չատ ծանրակշիռ է, ոչ միայն մեր երկրին այլեւ միջազգային հոլիշտնին վրայ, ըսաւ վարչապետը» :

Պ. Շուման այս յայտարարութիւնը ըրաւ այն պահուն երբ զօրավար դը Կոլլ համախոհներէն Պ. Իւրնէ Քափէթան — նախկին նախարար մը — յայտարարեց թէ իր խմբակցութիւնը պատրաստ է քուէարկելու ելմտական նախարարին ներկայա – ցուցած ծրագիրը, բայց պահանջեց որ խորհրդա – րանը լուծուի քանի որ ան այլեւս չի ներկայա – ցներ ժողովուրդին մեծամասնութիւնը : Վարչա – պետը դիտել տուաւ որ այդ տեսակ առաջարկ մը չի կրնար ամրապնդել այն վստահութիւնը որուն «անհրաժեշտօրէն պէտք ունինք » եւ յանձնարա – րեց որ վիճաբանութիւններ չըլլան ներկայացուած ելմտական միջոցներուն մասին :

Խորհրդարանը չաբաթ եւ կիրակի ընդունեցաւ ելմտական նախարար Պ. Ռիւնէ Մայերի նոր ծրա – գրով որուն իր հաւանութիւնը տուած է ելմտա – կան յանձնաժողովը 19ի դէմ 23 քուէով :

Ամերիկայի արտաքին նախարարին ճառը

«ՌՈՒՍԵՐԸ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՉԵՆ ՈՒԶԵՐ

Մի յաջեալ Նահանգներու արտաքին նախարա – րը Պ. Ճորճ Մարշըլ չաբաթ օր Ուոշինկթընի մէջ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ Լոնտոնի խորհրդա – ժողովին մասին : Ստորեւ կուտանք անոր ճառին էական մասերը.—

«Արտաքին նախարարներու Լոնտոնի խորհր – դաժողովին արդիւնքը յուսախաբ ըրաւ բոլորս : Ը նախատեսէի որ դժուարութենէն պիտի բա – նէինք համապարփակ համաձայնութիւն մը կըն – դունելու համար, բայց յոյս ունէի որ կարելի պիտի ըլլար գոնէ երեք, չորս կարեւոր որոշումներ տալ որոնց շնորհիւ քայլեր պիտի առնէինք Գերմանիոյ յարաբերութիւնը այս ձմեռ, աստիճան մը բարելաւե – ու եւ Եւրոպայի վիճակը դերմանիոյ համար : Յանձնաժողովին ձախողումին պատասխանատուութիւնը կրնք մտլու վճռականութեամբ : Նոյնպէս, վըճ – ռած էինք որ եթէ որեւէ համաձայնութիւն կըն – դունելու համար պիտի ըլլար ան – ղծ եւ դժուարութիւններ պիտի չյարուցանէին նոր պայմաններուն գործադրութեան մէջ :

Ամէնէն կենսական խնդիրը որ մեզ կը դրա – գնէր այն էր թէ պիտի կրնայինք համաձայնիլ Գերմանիոյ միացնելու հարցին մէջ : Աւստրիա – յին խնդիրը չատ աւելի պարզ էր : Մենք երեքս համաձայնած էինք որ աւստրիական դաշնագիրը մէնէն առաջ օրակարգի վրայ պիտի դրուէր եւ յետոյ պիտի առնէինք Գերմանիոյ պարա – գան : Ակնկալ չատ տրամաբանական որոշում մըն – էր : Ակնկալ չատ տրամաբանական որոշում մըն – է : Խորհրդային պատասխանատուները տարբեր տեսակէտ ունէր :

Տեղի տուինք Ռուսերու առաջարկին որ – պէսզի խորհրդաժողովը նախ սկսէր : Տասր օր սկսիլ խորհրդաժողովը նախ սկսէր : Տասր օր վճռելէ ետքն էր որ ձեռք առինք Գերմանիոյ խըն – դրին : Նախ եւ առաջ պիտի ճշդէինք Գերմանիոյ սահմանները : Երեք պատասխանատուներ հա – մաձայնեցան որ Սարի Նահանգը անջատուէր եւ տեսնէր միասնար Ֆրանսայի : Մոլոթով մեր տեսակէտը միասնար Ֆրանսայի : Մոլոթով մեր տեսակէտը ժխտեց : Երեքս համաձայնեցանք յատուկ յանձնաժո – ղով մը նշանակել՝ սահմաններու հարցով զրաղե – լու համար : Մոլոթով մերժեց : Ուրիշ բազմաթիւ խնդիրներ քննեցինք, բայց կարելի չեղաւ համա – ձայնիլ :

Այդ վիճաբանութեանց ընթացքին էր որ Մո – լոթով պնդեց որ չորս պատասխանատուները պէտք է գերմանական կեդրոնական կառավարութիւն մը ստեղծէին : Ամերիկեան կառավարութիւնը առա – ջինն էր որ, Մոսկուայի մէջ, թելադրեց այդ տե – սակ դատավարութեան մը դնանակումը, սակայն բացայայտ էր որ մինչեւ Գերմանիոյ քաղաքական եւ տնտեսական միութիւնը չիրականանար անօ – դուտ պիտի ըլլար այդ կառավարութիւնը : Մո – լոթով դարձեալ մերժեց մեր տեսակէտը :Ցայտնի էր որ Պ.Մոլոթովկ'ուզէր խորհրդաժողովը օգտա – գործել իբրեւ միջոց մը՝ գերմանացի ժողովուրդին հաճելի յայտարարութիւններ ընելու հա – մար» :

Արտաքին նախարարը յետոյ մանրամասնօրէն պատմեց թէ ինչ վիճաբանութիւններ տեղի ունե – ցած էին հատուցումներու խնդրին չուրջ եւ բա – ցատրեց թէ ինչ հակամարտ տեսակէտներ յայտ – նուած էին Գերմանիոյ քաղաքական ապատեսակա – միութեան մասին : Նախարարը խորհրդաժողովին ձախողումին ամբողջ պատասխանատուութիւնը ձգեց Մոսկուայի պատուիրակութեան վրայ եւ եզրակացուց հետեւեալ բառերով.— Հարցը չատ պարզ է մեղի համար եւ որեւէ կարդադրութիւն կարելի չէ եթէ, յառաջիկայ ամիսներու ընթաց – քին, արեւմտեան Եւրոպան ցոյց չտայ որ բաւա – կան կենսունակ է պատերազմին աւերները դար – մանելու եւ ապահով պայմաններ ստեղծելու հա – մար : Խորհրդային պաշտօնատարները եւ համայ – նավար կուսակցութեանց ղեկավարները, բացէ ի բաց կը նախատեսեն որ վերականգնումը տեղի պիտի չունենայ : Մենք, ընդհակառակն, վստահ ենք որ արեւմտեան Եւրոպայի քաղաքակրթու – թիւնը եւ իր ազատութիւնները պիտի վերականգ – նին : Մինչեւ ան պայքարին հետեւանքները երե – ան չգան, իսկապէս չատ դժուար պիտի ըլլայ համաձայնիլ, նոյնիսկ թուղթի վրայ, հաշտու – թեան դաշնագրին չուրջ : Արեւմտեան ազգերը, առնուազն պէտք է վերականգնին, հաստատուն կերպով, ազատ կառավարութիւններով որոնք պիտի պահպանեն դարերու ընթացքին այդ ազգե – րու կողմէ ձեռք բերուած ազատութիւնները : Հի – մակուհիմա Գերմանիոյ միութեան մասին խօսք չի կրնար ըլլալ : Մեր կարելին պիտի ընենք այն ըլլանները ստեղծելու համար որոնց մէջ մերազդեցութիւնը դադիէ» :

★ Ֆրանսայի արտաքին նախարարն ալ, իր կարդին, չաբաթ օր խորհրդարանի արտաքին գործերու յանձնաժողովին ներկայացուց մանրա – մասն տեղեկագիր մը՝ Լոնտոնի ժողովին աշխա – տանքներուն մասին : «Մենք պատասխանատու չենք խորհրդաժողովին վիժումին, ըսաւ Պ. Պի – նօ, մենք պատրաստ ենք բանակցելու մեր դաշ – նակիցներէն որեւէ մէկուն հետ այն հարցերուն մասին որոնց լուծումը օգտակար է համ կարելի

(Աւարտը շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՍԻՐԱՆՈՑ
(ՍԱՀՄԱՆԱՑ ՀԱՅԱՏԱՌ ԹԵՐԹ)
Խմբագրատուն Հայաստան Պետական Հրատարակչության 8
1932թ. Գործ. 75 տպագրված տարիների ընթացքում մեր թերթը տարբեր անուններով է հրատարակվել։
Խմբագրության հասցեն՝ Տիflիս, Խրախուսանքի փողոց։

Ինչպես հայտնի է մեր ընթերցողներին, մեր թերթի հրատարակությունը 1907 թվականի հոկտեմբերի 1-ից մինչև 1912 թվականի հոկտեմբերի 1-ը ընդհատվել էր։ Այդ ընդհատման պատճառները մեզ համար անհայտ են։ Մենք միայն գիտենք, որ մեր թերթի հրատարակությունը ընդհատվել է ոչ թե մեր կամքով, այլ ինչ-որ ուրիշ ուժերի ազդեցության տակ։ Ինչ էլ որ լինի, մենք ուրախ ենք, որ մեր թերթը կրկին վերսկսում է իր գործունեությունը։

Մեր թերթի հրատարակության ընդհատման ժամանակաշրջանում մեր ժողովրդի կյանքում տեղի են ունեցել մեծ փոփոխություններ։ Ռուսաստանում տեղի ունեցավ 1917 թվականի մեծ հեղափոխությունը, որի հետևանքով ռուսական ամբողջ հասարակական կյանքը ենթարկվեց արմատական վերափոխման։ Ռուսաստանի ժողովուրդները ազատվեցին ցարական բռնակալության լծից և ստեղծեցին իրենց ազատ պետությունը՝ Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միությունը։ Ռուսաստանի ժողովուրդների կյանքում սկսվեց նոր դարաշրջան։

Ռուսաստանի ժողովուրդների հետ միասին ազատվեց նաև մեր ժողովուրդը։ Հայ ժողովուրդը ևս ստեղծեց իր պետականությունը՝ Հայկական Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետությունը։ Հայ ժողովուրդը ևս ձեռնամուխ եղավ իր տնտեսության և մշակույթի վերակառուցման գործին։

Մեր ժողովրդի կյանքում տեղի ունեցած այդ մեծ փոփոխությունները չէին կարող չանդրադառնալ մեր թերթի վրա։ Մեր թերթը ևս պետք է վերակառուցվեր, նոր ուղի բռներ, նոր ոգով սկսեր գործել։ Մեր թերթը ևս պետք է ծառայեր մեր ժողովրդի նոր կյանքին, նրա նոր շինարարական աշխատանքներին։

Մենք գիտենք, որ մեր թերթի վերսկսումը մեծ ուրախություն կպատճառի մեր ընթերցողներին։ Մենք գիտենք, որ մեր ընթերցողները մեր թերթի վերսկսումը կդիմավորեն ջերմ համակրանքով։ Մենք գիտենք, որ մեր ընթերցողները կսկսեն մեզ ուղարկել իրենց նամակները, կհարցնեն մեզ մասին, կպահանջեն մեր թերթի հրատարակությունը։ Մենք գիտենք, որ մեր ընթերցողները կսկսեն մեզ ուղարկել իրենց նամակները, կհարցնեն մեզ մասին, կպահանջեն մեր թերթի հրատարակությունը։

Չարչ է այն խոհարար տուհին, որ միայն մսով կարողանայ ճաշ պատրաստել։ Ամեն մի կերակրատեսակ ունի իր համեմունքը, որ կերակրին տալիս է իր յատուկ համն ու հոտը։ Ոչ միայն մսեղեն, այլև բանջարեղեն, ձուկ, հնդկահավ, սագ, բադ, ձիու միս, ոչխարի միս, խոզի միս, նապաստակ, ինչպես նաև ձուկ, ձուկ, ձուկ,

է : Մեր քաղաքականութիւնը եւ մեր ծրագիրները անփոփոխ կը մնան : Երկար ժամանակէ ի վեր վարձատրութիւն չենք ստացած բայց չենք մոռնար անոնք որոնք արդիւնեցին Եւրոպայի կամ ամբողջ աշխարհի քայքայումը»:

ՈՒՈՇԻՆԿԹՐԸՆ ԵՒ ՄՈՍԿՈՒԱ ՀԱԿԱՄԱՐՏ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐ ԿԸ ՄՇԱԿԵՆ

Քաղաքական շրջանակներու մէջ դիտել կու տրուի որ Ուոշինկթընի եւ Մոսկուայի կառավարութիւնները անջատ ծրագիրներ կը մշակեն եւ ըստպայի տեսակցական վերականգնումին համար Նախագահ Թրումըն եւ Մարշըլ արդէն բացորոշ կերպով յայտարարեցին որ քայլեր պիտի առնուին համաձայնութեան ծաւալումը կասեցնելու համար եւ այդ առթիւ նախագահը խորհրդարանին ներկայացուց, յառաջիկայ չորս տարուան մէջ, եւրոպայի ազգերուն 17 միլիարդ տոլարի վարկ մը յատկացնելու օրինագիծը:

Մոսկուա, իր կարգին, նոր պրոշումներ տուած է որոնց զորձադրութիւնը, կ'ըսեն, պիտի սկսի նոր տարիին: Այդ որոշումներուն մաս կազմեն հետեւեալները — Միացնել արեւելեան Գերմանիոյ տեսակութիւնը խորհրդային տնտեսութեան հետ — Միջազգակցային հակակշիռ յանձնաժողովէն հեռացնել Ամերիկայի եւ Ֆրանսայի ներկայացուցիչները — աւելի սերտ կապեր հաստատել արեւելեան արբանեակ երկիրներուն եւ Խորհրդային Միութեան միջեւ՝ տնտեսական զեմնի վրայ — Նոր հրահանգներ, բոլոր համաձայնագրութեանց, որպէսզի իրենց կարելին ընեն Մարշըլի ծրագիրը ջուրի ձգելու եւ քաղաքական խռովութիւններ ստեղծելու համար :

Կը կարծուի որ Իտալիան պիտի ըլլայ առաջին թատերաբեմը այս նոր ռազմավարութեան Ամերիկոյ համաձայնագրերէն ալ — թէեւ զանգատներ ալ — հրամաններ ստացած են :

ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՎԱՏԻԿԱՆԻ պապը կոնդակ մը դրկով Ծը նունդի առթիւ, կոչ կ'ընէ բոլոր քրիստոնեանները որ աղօթեն աշխարհի խաղաղութեան համար: «Բազմաթիւ չափքեր գոյութիւն ունին տակաւին, կ'ըսէ պապը· դժբախտաբար կան այնպիսիներ որոնք կը ոտատկացնեն կամ կը չահագործեն աշխատաւոր բազմութեանց թշուառութիւնը եւ կ'արդիլեն այն ազնուական փորձերը որ կը կատարուին բարօրութիւնը եւ արդարութիւնը վերահաստատելու համար: Այդ խառնակիչները ոչ մէկ ճիգ չեն թող մարդոց թշուառութիւնը ամրապնդելու համար այլ ամբողջական քայքայում յառաջ կը բերեն: Ընկերային տարաձայնութիւնը այնքան ծանրակշիռ է ներկայիս ու այնքան վտանգաւոր ապագայի համար որ ամէն ազդ պարտաւոր է իր սեփական շահին վերադասել ընդհանուրին շահը»:

ՍԱՄՈՒՏԻ Ա.ՐԱԲԻՈՑ թագաւորը յայտարարեց չաբաթ օր թէ Ազգային Դաշնակցութիւնը ամէն միջոցի պիտի դիմէ Պաղեստինի բաժանման ծրագրին գործադրութիւնը արգիլելու համար: Թագաւորը ըսաւ նաեւ որ պիտի արգիլէ որ եւ է յարձակում որ կրնայ կատարուիլ Ամերիկայի շահերուն դէմ «որովհետեւ այդպէս խոստացած եմ, որովհետեւ մեր կրօնքը թոյլ չի տար որ յարձակինք մեր երկիրը եկող օտարականներուն վրայ»: Սուրիոյ նախագահն ու Իրադի վարչապետն ալ նոյնիսկ յայտարարութիւններ ըրին:

ՊԱՂԱՍՏԻՆի մէջ վերջին խռովութեանց ընթացքին սպաննուած են 281 հոգի :Շաբաթ օր նոր բախումներ տեղի ունեցան Թէլ Ավիվի եւ Եֆայի մէջ: Վախ կայ որ այս չաբթու աւելի սաստկանայ «պատերազմը» երկու կողմերուն միջեւ: Հրեաները ունին 80.000 նոր բանակ մը՝ կազմ եւ պատրաստ: Իսկ Արաբներուն թիւն է 30 հազար որոնք կրնան, ի հարկին, օժանդակութիւն ստանալ սահմանէն դուրս գտնուող 100.000 ցեղակիցներէ: Բրիտանական ուժերը հապճեպ թէ պիտի կրնան ընդհարումներու առաջքը առնել :

ՄՈՍԿՈՒԱՑին կը տեղեկացնեն թէ փոխ վարչապետ նշանակուած է Մալիչեվ :

ԻՐԱՆի կառավարութիւնը վերակազմուած չէ տակաւին որովհետեւ խորհրդարանին կողմէ նշանակուած վարչապետը մերժեր է իրենց յանձնուած պաշտօնը: Լոնտոնի խորհրդաժողովին վիճի վիժումը մեծ մտահոգութիւն կր պատճառէ Թէհրանի կառավարութեան որ նոր ելոյթի մը կր սպասէ Մոսկուայէն :

ԱՑՍՕՐՈՒԸՆէ սկսեալ ծխախոտին գինը կը բարձրանայ Ֆրանսայի մէջ: 48 Ֆրանքնոց ծրարիկը պիտի արժէ 58 Ֆրանք, իսկ կալուազները պիտի ծխուին 48 Ֆրանքի, փոխանակ 38ի:

ԱԿՈՆԱՒՈՒ Անգլիացիներու խումբ մը յայտարարութիւն մը հրատարակեց անցեալ չաբթու Լոնտոնի մէջ մամանիչ ընելու համար համայնավար ընկերներուն վտանգները բոլոր երկիրներու մէջ: Մտորգրելիները, կ'ըսեն, ի մէջ այլոց .— համայնավարութիւնը այսօր չատ աւելի ուժով է

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՄԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի Շրջ· Կոմիտէին, Հ· Ց· Դաշնակցութեան 58րդ տարեդարձը կը տօնուի Մարսէյլի մէջ յառաջիկայ չաբաթ ի – րիկուն 27 Դեկտեմբեր, ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, Պրէսպան Մարսէյլի ընդարձակ սրահներուն մէջ : Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ՅԱՒՈՒԶԻԿԱՑ 25 Դեկտ· Ալֆորվիլի Ս· Պ· Պ· եկեղեցին տեղի պիտի ունենայ Նիկոմիդիոյ Հոգեշնորհ Առաջնորդ Հանգուցեալ Ստեփաննոս Սրբազանի հոգւոյն Ս· Պատարագ, երգեհոնով, եւ հոգեհանգիստ :

Կը խնդրուի բոլոր աղջայիններէ ներկայ գտնուիլ :

Ս· Էթիէնի կաթոլիկ Հայէն սանուհիներու պարահանդէսը տեղի կ'ունենայ 27 Դեկտեմբեր, չաբաթ իրիկուն ժամը 20.30էն մինչեւ լոյս, Hôtel Forezի չքեղ սրահներուն մէջ: Կը նուագէ José Claudeի հռչակաւոր նուագախումբը : Զանազան անակնկալներ : Ճոխ պիւֆէ :

ԴՐԱՒՈՒՄԱՏ ՕՐ·— Ֆր· Կաթոլիկ Հայէն Փարիզի մասնաճիւղի պարահանդէսը տեղի պիտի ունենայ փետրուար 15ին Hôtel Continentalի չքեղ սրահներուն մէջ: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը :

ՀԱՆԴԷՍ ԽՆԶՈՑՔ

Մարսէյլի Վաստակաւոր Միութեան կողմէ ՄԵԾ ՀԱՆԴԷՍ – ԽՆԶՈՑՔ «Ծնունդի եւ Կաղանդի» առթիւ, 25 Դեկտեմբեր ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր, 88 rue d'Aubagne, Սալ Մազը – ում: Գեղարուեստական բաժին, հաճելի անակնկալներ, պար օրքէսթրով, ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով: Կաղանդի նուէրներու բաշխում բոլոր մանուկներուն: Կը հրաւիրուին Վաստակաւորները եւ բարեկամներ: Անոնք որ հրաւէր չեն ստացած, նկատեն այս յայտարարութիւնը իբրեւ այն :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՇՐՋԱ ՅՇՐԿՈՑՔ

Հայ թատրոնը 2000ամեակին առթիւ

Նախաձեռնութեամբ Սերաստիոյ Նահանգային Միութեան, վաստակաւոր դերասան՝ ՏՐԻՒՆ ՆՇԱՆԵԱՆի, մասնակցութեամբ Փարիզի հայ բեմի լաւագոյն ուժերուն, 8 Փետրուար, 1948, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Մաքսըլէն Պէռթըլօի չքեղ թատրոնին մէջ, 28bis, rue St. Dominique, métro Invalides:

Առաջին անգամ ըլլալով կը ներկայացնէ հանճարեղ ողբերգու Վ· Շէյքսփիրի

Արմայ լիր

Պատմական տուամ 6 արար եւ 2 պատկեր, թարգմ· եւ բեմադրութիւն Տ· Նշանեանի :

Տոմսերու գիները, 100էն 400 Ֆրանք, կը ծախուին հայկական բոլոր գրատուներուն, ճաշարանները, Սեբ· Նահ· Միութեան կեդրոնին եւ մասնաճիւղերուն մօտ : Հարուրին տասը պիտի յատկացուի ներդաղթի Ֆոնտին : Սրահին ջեր – մութիւնը ապահովուած է : Փութալ յայտագիրը :

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ Կ· ՔԼԷՇԵԱՆ 500 Ֆրանք կր նուիրեն Ֆր· Կաթոլիկ Հայէն եւ 500 Ֆրանք ալ Պ· Հ· Կ· Հայէն փոխան ծաղկեպսակի ողբացեալ Պ· Փիէռ ԷՍՄԱԼԵԱՆի մահուան առթիւ: Ստանայ « Ճառագ »էն :

ՀԱՄՈՎ ԵՒ ԸՆՏԻՐ ԵՐՇԻԿ ԵՒ Ա.ՊՈՒՀՏ

Եթէ կ'ուզէք ունենալ ձեր կաղանդի եւ Ծնունդի սեղանին վրայ

Դիմեցէք վստահութեամբ՝

ԽԱՉԻԿ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆի

Նախապատերազմեան լաւագոյն տուներէն մէկը:

24, Rue Jules Verne, Sevran:

աշխարհի մէջ քան երբեք ևղած էր ֆաշականութիւնը: Եթէ մօտաւոր ապագային միջազգային խոտ հակակշիռ տակ չառնենք հիւլէական ուժը, պիտի ստեղծուի ահաւոր կացութիւն մը : Համայնավարութիւն, ֆաշականութիւն եւ նացիականութիւն միեւնոյն ընտանիքին անդամներն են »:

Աթինէրէն կը հաղորդեն որ հրոսակները Սեպտեմբերին 12 մղոն հետաւորութեամբ դիւղի մը վրայ յարձակելով 45 հոգի ոտնատակ են: Կատաղի ուժերը որոնք օգնութեան հասած էին, ընդհարումներ ունեցած են ապստամբներուն հետ :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ· Ց· Դ· «Եդիպատացի» կոմիտէն Ծնունդի եւ Նոր Տարիին առթիւ կազմակերպած է ընկերական խնջոյք մը որ տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 28ի կիրակի օրը, ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր ընկերվարականներու սրահը, 9 rue Victor Massé : Երգ, պար, գեղարուեստական յայտագիր եւ անակնկալներ: Ճոխ պիւֆէ : Կր հրաւիրուին չրջանի բոլոր բնակիչները իրենց ընտանեկան պարագաներով: Մուտք ընծրիքով միասին 150 Ֆրանք:

ԼԻՈՆԻ Հ· Ց· Դ· Վարժարանեան կոմիտէն ընկերական ընդհ· ժողովի կր հրաւիրէ բոլոր ընկերները որ տեղւոյն վրայ կատարեն իրենց վճարումները, ուրբաթ 26 Դեկտեմբեր, ժամը 8.30ին, դպրոցին սրահը, 78bis rue Rabelais : Պարտաւորիչ ներկայութիւն : Կարեւոր օրակարգ : Կը խնդրուի միասին բերել անդամատետրերը :

Մանուկներու օրը

Լիոնի Կ· Խաչի մասնաճիւղի ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ առթիւ կազմակերպած Նոր Տարուայ հանդէսը տեղի պիտի ունենայ 27 Դեկտեմբերին, չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն — 257bis, Rue Boileau , salle Etienne Doletի մէջ: Տօնածառ եւ նուիրաբաշխութիւն: Տրամախօսութիւն (մէկ արար) Կապոյտ Խաչի սանուհիներու կողմէ: Հայկական պար եւ երգ: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ: Կր խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

5700 Ֆրանկով

կրնաք կարել տալ ձեր հագուստը

Զափի վրայ, երկու փորձով

եթէ կերպասը բերէք մեզի եւ տասը օրէն

կ'ունենաք զայն

ՍՅՐԵՐՈՒ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դիմել **DORMES** , 5 Rue St. Apolline

Paris—Métro Strasbourg–St. Denis Հեռ· Tur. 83-63

Իսիի Հայերու ժամադրավայրը

Café des Sports, 4 rue de la Défence Հեռ· Mic. 37–03

Հայրենակից, կեանքդ թարմացնելու համար կ'ուզե՞ս լաւ օրի խմել, դիմէ վերի հասցէին, ուր ընտիր աղանդերներով համեմուած լաւագոյն օղին պիտի հրամցուի քեզի :

ՄԻՍՑՆ ԱՍ ՉԷ

Որեւէ դատական խորհուրդի եւ թարգմանի մը պէտք ունեցողը կրնայ մեզ դիմել:

Իսկ դիշեր ըլլայ թէ ցերեկ բժիշկը անմիջապէս պատրաստ է ձեզ համար· եթէ միայն դիմէք մեզի:

Տէր եւ Տիկին ՍԱՐԳԻՍ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԻԼԱ

Որ բոլորած է իր բանամեակը եւ տիքաթացած արդար համբաւի մը,

պատրաստ է գոհացնելու իր ամէնէն դժուարահաճ յաճախորդները իր համադամ կերակուրներով ու բազմապիսի աղանդերներով

Հեռաձայն TRI 31 - 62

24, Rue St. Lazare, PARIS (9)

ՃԱՇԱՐԱՆ ՏԱՄԱՍ. ՄԱՐՍԷՅԼ

Անոնք որ Մարսէյլ պտոյտի դալ կ'ուզեն կ'արժէ որ այցելեն

ՍՈՒՐԷՆ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի ՃԱՇԱՐԱՆԸ

4 Traverse du Mont de Piété, Marseille

(Angle Rue d'Aix No. 1)

Ուր պիտի գտնեն ամէն ճաշակ գոհացնող Արեւելեան եւ ֆրանսական համեղ կերակուրներ, Միջերկրականի թարմ ձուկերը անպակաս են մեր մօտ: Անթերի սպասարկութիւն եւ մատրութիւն : եւ դիւրամատչելի գին :

Մաքուր եւ օդասուն սենեակներ կրնամ ապահովել եթէ կանխէն հեռագրուի :

Tél. Colbert 41-92:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e

Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mermredi 24 Décembre 1947 Չորեքշաբթի 24 Դեկտ.

ԺԹ. ՏԱՐԻ — 19e Année N° 5222–Նոր շրջան թիւ 831 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԼՐԻՆ-ԵՂԱՆ, ՄԵԶԿԸ ՉՐՊԱՏՏԸՆ

Նոյեմբեր 9ին, Ներքաղաքի կոմիտէն, իր հայերէնով, պաշտօնապէս կը յայտարարէր թէ «տվեւեան կառավարութիւնը նկատի ունենալով կլիմայական եւ չարք մը ուրիշ պայմաններ, որոշած է այս տարի Ֆրանսայէն Բ. կարաւանով հայրենիք մեկնելու արտօնութիւն տացած Հայրենիք փոխադրութիւնը կատարել երկու անգամով» :

Ու կը հաւատայէր որ «Բ. խումբին մաս պիտի կազմեն այն ընտանիքները որոնք իրենց կազմին մէջ ունին Ֆրանսական քաղաքացի յայտարարուած եղբայրներ եւ այդ պատճառով տակաւին ելքի վիզա չեն տացած» :

Շատ բարի :

Եթէ կարաւանը երկուքի պիտի բաժնուէր եւ «կլիմայական» պատճառներով երկրորդ խումբին մեկնումը պիտի ուշանար, ինչո՞ւ դէպի Մարսէյլ ճամբայ հանեցին քանի մը հազար հայրենակից – ներ, տարուան այս եղանակին :

Նոյեմբեր 18ի՞ն էր միայն (կարդացէք իրենց խոստովանութիւնը օրկանին չորրորդ էջին վրայ ...) որ կարաւանին «մեկնումը դժուարութեանց հանդիպած է», որ «վերջիվերջին մեկնողներու ցանկերը վերաքննելու հրահանգ տացած է» , որ «զորձածուած իրերը արտօնուած են իսկ Նորերը կ'արտօնուին եթէ դիմին՝ համապատասխան օտար դրամ տրուի» (այս բոլորը իրենց հայերէնով) :

Որո՞նց հատար են այս հեքեաթները :

Մարսէյլի ճամբաներուն վրայ վեց չաբաթէ ի վեր թափառող մեր հայրենակիցնե՞ն ա – մէն :

Ինչո՞ւ խաբեցին Ներքաղաքիները եւ ի ձայն վազոյ եւ թմբկի, ուզեցին հաւատացնել թէ ա – մէն ինչ կը կարգադրուի — թող մէյ մը Մարսէյլ իջնան :

Թաղական խորհո՞ւրդ կարծեցին Ֆրանսական կառավարութիւնը :

Պաղը Ալիի որոշումներո՞ւն հետ չվոխեցին իշխանութեանց կողմէ եղած տեղեկութիւնները որոնց մասին բացորոշ տեղեկութիւն տրուած էր իրենց՝ չաբաթներ առաջ: Դարձեալ հարցուցէք երբեմն երեւելիներուն որոնք մեռասաններորդ ժամուն նախարարութեան դուռը ափ կ'առնէին , իսկ հիմա հազար հայրենակիցներ կը սպասէին Մարսէյլի նաւահանգիստին մէջ ...

Եւ հիմա, զարշելի զրպարտութիւն մը Դաշնակցութեան հասցէին :

Եթէ հաւատաք իրենց իմաստակութիւններ – ուն, Դաշնակցութիւնն է որ ստեղծած է բոլոր խոչընդոտները :

Դաշնակցութիւնն է որ հրահանգած է Ֆրան – սական կառավարութեան որ արգիլէ Ֆրանսահը – պատակներուն մեկնումը...

Դաշնակցութիւնն է որ «իրար ձգած» է Փա – րիզի եւ Մոսկուայի վարիչները ...

Դաշնակցութիւնն է որ թելադրած է տեղա – կան մամուլին — եւ ամերիկեան մամուլին , եւ բրիտանական մամուլին — որ թիու – կծու բա – ներ արտասանեն մեր ժողովուրդին դէմ նեղպաղ – թի այս անպատասխան բեզքամին առթիւ...

Դաշնակցութիւնն էր, թերեւս, որ բարեխօ – սեց Սոսկուայի կառավարութեան մօտ որպէսզի չյարգէ Ֆրանսայի հետ կնքուած համաձայնու – թիւնը եւ վար դնէ Ֆրանսացիները ...

Աւելի հեռուները երթալով, ամենաջօր Դաշ – նակցութիւնն է, դարձեալ որ արգիլած է Ռու – մանիոյ, Պուլկարիոյ, Իրանի եւ Եգիպտոսի մեր հայրենակիցներուն նեղպաղթը ...

Այն Դաշնակցութիւնը որուն «ծուռած մէջ – ք»ին մասին կը ճառէ դերադրական խմաստակը :

Թշուառներ :

Մի՛լիոններ հաւաքուեցան հոս, հոն եւ 4000 հայրենակիցներ — իրենց տունը տեղը ծախած, անգործ — ձեռք պիտի կարկառեն « Խորհրդային առաքելութեան եւ «իրերօգնութեան Ֆրանսական կազմակերպութեան »...

Եւ հիմա ձեր գլուխը քարին զարկէք որպէսզի զգամունք կացութիւն մը զոր ստեղծեցիք ձեր անհեռատես, ապիկար ու թեթեւսոլիկ չարժում – ներով :

Կացութիւն մը որուն ամբողջ պատասխանա – տուութիւնը կը ծանրանայ ձեր ուսերուն վրայ , ուզէք թէ չուզէք :

Ժ.

Ներգաղթի երկրորդ կարաւանը

1068 ՀՈԳԻ ՄԵԿՆԵՑԱՒ ՓՈԼԱՆԱԿ 5000Ի

Ինչպէս արդէն հաղորդած էինք մեր եղբայ – րական թիւով, Ֆրանսահայ Ներքաղաքի երկրորդ կարաւանը երկուշաբթի օր, 22 Դեկտեմբեր, Մարսէյլէն մեկնեցաւ Փոլոնիա չոգնաւով: Կա – րաւանին մաս կը կազմեն 1068 Հայեր (համա – ձայն կարդ մը տեղական թերթերու 1080) թէեւ Մարսէյլի մէջ հաւաքուած Ներքաղաքիներուն ընդհանուր համրանքն էր հինգ հազար, կամ ա – ւելի :

Յաւելի է ըսել որ շատ մը անհամ դէպքեր պատահած են եւ նաւահանգիստի ոստիկանու – թիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առնելով քարշուէն հեռացուցած է 300 հոգի որոնք վտրձեր կատա – րած են նաւ մտնելու՝ առանց ելքի արտօնագիրը ունենալու :

Տեղական թերթի մը մէջ կը կարդանք նոյն – իսկ որ ոստիկանութիւնը նաւէն դուրս հանած է 160 Հայեր որոնք յաջողած էին նաւ բարձրանալ:

Փարիզի թերթերը կարաւանին մեկնումի լուրը կը հաղորդեն՝ իւրաքանչիւրը իր հասկցած ձեւով: Պակաս չեն այն լրագիրները որոնք քա – ղաքական խոշոր դէպքի մը բնոյթը կուտան մեր տայրենակիցներու մեկնումին :

«Ն. Ե. Հ. Թրիպիւն» կը գրէ :—

Ֆրանսական կառավարութիւնը երկուշաբթի օր խիստ քայլեր առաւ համոզելու համար խոր – հրդային կառավարութիւնը որ ելքի արտօնու – թիւն տայ Ռուսիա գտնուող Ֆրանսացիներուն, եւ մեզմեց արտօնել որ հազարաւոր Հայեր ներ – գաղթի նաւը բարձրանան : Մօտաւորապէս 4000 հայկական ծագում ունեցող այրեր, կիներ ու ե – րախաներ որոնք երկար տարիներէ ի վեր Ֆրան – սա կը բնակին, վազեցին Փոլոնիա չոգնաւը բարձրանալ: Ներգաղթի ծրագիրը ի գործ կը դրուի երկար ժամանակէ ի վեր: Միայն 1068 հո – գի ապտօնութիւն տացան, որովհետեւ Ֆրանսա – հպատակներուն եւ Ֆրանսա ծնած երախաներուն մեկնումի արտօնութիւն չտրուեցաւ: Ցիատնը չորս ռուսահպատակներ եւս կրցան նաւ բարձրա – նալ :

Ֆրանսա որոշած է որ իր հպատակները լրա – ւունք պիտի չտանան խորհրդային Ռուսիա եր – թալու մինչեւ որ այս վերջինը չարտօնէ Ռուսիա դտնուղ Ֆրանսահպատակներու վերադարձը :

Ամերիկեան թերթը յետոյ կը խօսի այն հա – մաձայնութեան շուրջ որ կնքուած էր անցեալ տարի երկու կառավարութեանց միջեւ՝ իրենց հպատակներուն փոխանակութեան մասին: «Ֆը – րանսա անցեալ ամառ թոյլատրեց որ այս երկրին մէջ բնակող Հայերը խորհրդային քաղաքացիու – թիւնը ստանան եթէ կը փափաքին եւ Հայաստան մեկնին: Այս կարգադրութեան վրայ էր որ 3500 Հայեր Ռուսիա չոգնաւով մեկնեցան Սեպտեմբե – րին: Շաբաթ մը առաջ Փոլոնիա նաւը Մարսէյլ հասաւ երկրորդ կարաւան մը տանելու համար, բայց այս անգամ Ֆրանսական կառավարութիւնը չհամոզուեցաւ ցոյց տուաւ որովհետեւ Ռուսները թոյլ չէին տար որ Ֆրանսացիները մեկնին Խորհ. Միութենէն :

Հրահանգուած է, հիմա, որ մինչեւ որ Ռու – սիա չվերջնէ իր սահմանափակումները, ոչ մէկ ռուս դաղթական որ Ֆրանսահպատակ է, եւ ոչ մէկ Ֆրանսա ծնած երախայ որուն ծնողքը ռուս է, իրաւունք ունի երկրէն հեռանալու :

Այս ձեւով առայժմ վերջ կը դնէ Հայերու ներգաղթի ծրագրին գործադրութիւնը որուն նկատմամբ Խորհ. Միութիւնը այնքան հետա – քրքրութիւն ցոյց կուտայ՝ պատերազմէն ա – ռին» :

Ազտաքին նախարարութիւնը երկուշաբթի օր հաստատեց թէ նոր յուշագիր մը ստացած է Մոս – կուայէն, այս հարցին վերաբերմամբ, եւ պիտի պատասխանէ քանի մը օրէն :

ԻՏԱԼԱԿԱՆ խորհրդարանը երկուշաբթի օր չախչախիչ մեծամասնութեամբ — 62ի դէմ 453— քուէարկեց իտալական հանրապետութեան սահ – մանադրական օրէնքը որուն շուրջ վիճաբանու – թիւններ տեղի կ'ունենային տասնըմեկ ամիսէ ի վեր: Հակառակ քուէ տուած էին միապետա – կանները եւ կարգ մը ծայրայեղ ձախակողմեան ե – րեսփոխանները :

Դաշնակցութեան տնտեսական նոր ծրագիրը

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ ՊԻՏԻ ՔՆՆԷ

Ֆրանսական խորհրդարանը երկուշաբթի օր 265ի դէմ 312 ձայնով քուէարկեց ելմտական նա – խարարին ներկայացուցած ծրագիրը քննելու ա – ռաջարկը: Երկար վիճաբանութիւններ տեղի ու – նեցան : Առաջին անդամ ըլլալով, համաձայնա – նքին ու զօրաւոր որ Կոլի համախոհները, միաց – եալ ճակատով, հակառակ քուէ տուին: Խստօքէն քննադատուեցաւ տարեկան 750.000 Ֆրանքէն ա – ւելի եկամուտ ունեցողներէն յատկուածական տուրք մը դանձելու եւ երկրագործները նոր հար – կերու ենթարկելու առաջարկը զոր կառավարու – թիւնը կ'առաջարկէր: Ինչպէս ծանօթ է, ելմտա – կան նախարարը չատ ծանր տուրքեր պիտի դան – ձէ, բայց տուրքէ զերծ պիտի կացուցանէ անոնք որ կը մասնակցին պետական փոխառութեան :

Համաձայնարարները , Կոլականները ինչպէս նաեւ պահպանողականները դիտել տուին որ ան – արդար է եղած առաջարկը որովհետեւ մեծապէս պիտի դժուարացնէ մշակներուն կեանքի պայմանները: Պարտաւորիչ փոխառութիւնը պի – տի նուաղեցնէ կառավարութեան հեղինակու – թիւնը:

Ելմտական նախարարը հաւանեցաւ կարդ մը դիղչներ կատարել նախատեսուած տուրքերուն մէջ :

Կառավարութիւնը հետեւեալ տրոյտմները տուած է. — Բոլոր տուրքերը ամբողջութեամբ վճարուած պիտի ըլլան մինչեւ Սեպտեմբեր 30— հարիւրին տասը յաւելում մը պիտի կատարուի եթէ վճարում տեղի չէ ունեցած — որոշ գումարէ մը անդին, մանուածքներ պիտի է կատարուին փետրուար 1ին եւ Մայիս 1ին.— Սուրճի, պղպե – ղի, թէյի, քաքաոյի, շոքոլայի ինչպէս նաեւ քա – րիւղային զանազան արտադրութեանց վրայ 1530 Ֆրանք պիտի զանձուի իւրաքանչիւր հէկտոլիթրի համար: Ալքոլին հէկտոլիթրը 12.000 Ֆր. յաւել – ուածական տուրքի մը ենթակայ պիտի ըլլայ — 5000 Ֆրանք յաւելում մը՝ թանկարժէք մեռաղ – ներու թոնին վրայ — դիշերային զբօսավայրերէն պիտի դանձուի 100 հազար Ֆրանք ամէն եւամ – սեայլ , նոր կապելաներու բացումը արգիլուած է: Զայնասփիւռի արտօնագիրը պիտի արժէ 650 փոխանակ 500ի: Ինքնաշարժերու հրանիւթը՝ 25 Ֆրանք լիթրը, հանքածուխը 2800 Ֆր., կազը 9.65 խոր. մեթրը, փապուղիի տոմսակը 6 Ֆր. : Մխախոտին դինը բարձրացաւ դեկտեմբեր 23էն սկսեալ :

★ Մանուէլեաններու եւ մանր առեւտրականներու ընկերակցութիւնը երկուշաբթի օր որոշեց դործադուլ հռչակել Յունուար 6ին իբրեւ բողոքի արտայայտութիւն, եթէ կառավարութիւնը իգործ դնէ առեւտրականները յաւելուածական նոր տուրքերու ենթարկելու որոշումը: Ընկերակցու – թիւնը յայտարարեց նաեւ որ «յաջորդ խորհրդա – րանական ընտրութեանց մէջ քուէ պիտի չտայ այն երեսփոխաններուն որոնք կառավարութեան օրինագծին ի նպաստ քուէարկած են» :

Գերմանիոյ ապագան

ԿԱՐԵՒՈՐ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

Գերմանիոյ բրիտանական եւ ամերիկեան դո – մինիոններու կառավարիչները երկուշաբթի օր մա – մուլի ներկայացուցիչներուն ունկնդրութիւն մը տալով, յայտարարեցին թէ իրենց կառավարու – թիւնները ամէն միջոցի պիտի դիմեն որպէսզի համաձայնութիւն մը կնքուի Զորս դիտաւոր Դաշնակիցներուն միջեւ՝ Գերմանիոյ մասին , բայց եթէ չյաջողին, այն ատեն արեւմտեան պե – տութիւնները պիտի առաջ մղեն իրենց ծրագիր – ները դործադրութիւնը: Սըր Պրայըն Բաուըր – սըն պիտել տուաւ որ Անգլիա ոչ մէկ անդրմա – նեայ քայլ պիտի չառնէ: Թիւրիմացութեան հե – տեւանք է այն համոզումը թէ Անգլիա եւ Ամերի – կա արդէն ամէն բան չափած ձեւած են, ըսաւ Անգլիացի զօրավարը :

ԱՆԳԼԻՈՅ արտաքին նախարարը, Պ. Պեվին երկուշաբթի օր ամերիկեան մամուլի ընկերակ – ցութեան կողմէ սարքուած ընդունելութեան մը ընթացքին , հետեւեալ յայտարարութիւնները ը – րաւ.— « Եթէ հաւատայի թէ ընկերվարութեան յաղթանակը պիտի նշանակէր ազատութեան չնչհալումը , այն ատեն ես ամբողջու – թեամբ պիտի նետուէի ազատութեան կողմը: Ես կը հաւատամ որ մարդուն յառաջդիմութիւնը եւ բարօրութիւնը կախում ունին իր մտածելու եւ խօսելու իրաւունքէն :

(Աւելորդ շարունակութիւնը կարդալ Ե. էջ)

Ցունաստանի Փաւլոս թագաւորը որ ժանտա – խտէն վարակուած էր քանի մը օր առաջ, ծան – րապէս հիւանդ է :

Վիշինակի կառան ու արտահանումը Վրաստանի կուտայ...

ԺԱՄԱՆԱԿ Է ՔՐ ԳԻՏՆԱՆՔ ԹԷ ՈՒՐ ԵՆՔ ԿԱՆԳՆԱԾ

Պոսթընի «Հայրենիք»ը այս խորագրով խմբագրական մը մէջ կը գրէ.—

Ասկէ մօտ երկու տարի առաջ էր, որ Վրացի երկու պատմաբաններ յայտարարեցին որ Կարսն ու Արտահանը ըլլալով վրացական հողեր՝ պէտք է Վրաստանին պատկանին: Անոնք կ'ուզէին ուրիշ հողեր ալ, որոնք երբեք մաս չեն կազմած Վրաստանին, այլ՝ դարերէ ի վեր ճանչցուած են հայկական հողեր: Իր օրին Հայկ. Դաշնակցութիւնը «Նիւ Եորք Թայմզ»ի միջոցաւ իր գայթոյթը յայտնեց այս անարդար պահանջի մասին: Այնուհետեւ քանիցս ռուսական մամուլի եւ ձայնասփիւռի վրայ եղան ակնարկները, որ Թուրքիան պէտք է դարձնէ Կարս Արտահանը, բայց այս ակնարկութիւնն մէջ խօսք չեղաւ որ անոնք տրուելու էին Վրաստանին: Վիշինակի Մէյացեալ Ազգերու Քաղաքական Յանձնախումբին առաջ Հոկտեմբեր 24ին արտասանած իր ճառին մէջ, որուն ամբողջութիւնը կը ցաւինք որ վր օրին չկրցանք ունենալ աչքի առաջ, պարզ ու որոշ յայտարարած է որ Կարս ու Արտահանը վրացական հողեր են եւ անոնք պատկանելու են Վրաստանին:

Վիշինակիի այս յայտարարութիւնը այնքան ծանրակշիռ է, որ ան չի կրնար խորունկ յուսահատութիւն չառաջացնել հայութեան մէջ, որոնք վերջին տարիներուն իրենց աչքերը Մոսկուա յառած՝ առաւելապէս անկէ կը սպասէին մեր հարցի լուծումը: Մեր անկախութիւնը խորտակելէ, հայրենիքը դրաւելէ յետոյ, Մոսկուա ոչ միայն չլուծեց Թրքահայ Հարցը, ոչ միայն պաղպաղ մը հող չաւելցուց այսօրուան նեղ սահմաններով Հայաստանի վրայ, այլեւ ան չլուծեց Հայաստանի ներքին սահմանները — Ախալքալաք, Ախլցխա, Բորչալու, կամ Նախիջեւան, Ղարաբաղ եւայլն, որոնք հայկական հողեր ըլլալով՝ կը պատկանին այսօր մեր դրացիներուն: Աւելին: Այսօր երբ Հայաստանի սահմանները ընդարձակման հարցը հրապարակ դրուած է, երբ մենք Թուրքիայէն Սեւրի դաշնագրով խոստացուած մեր հողերը կը պահանջենք, երբ Մոսկուան ալ, դէթ առնմ մը մեզ կուտար այն չոլքը, որ պիտի լուծէ մեր դժբախտ հարցը, ճիշդ այս օրերուն Վիշինակի պաղ ջուր կը լեցնէ մեր յոյսերուն վրայ, պաշտպան կանգնելով Վրացի երկու պատմաբաններու ըրած անարդար պահանջին եւ պնդելով որ Կարս – Արտահան եղած են Վրացական հողեր եւ պէտք է անոնք Վրաստանին ալ պատկանին:

Որ Կարսը եւ անոր հետ. մէկ գաւառը՝ Արտահան, երբեք չեն եղած վրացական, ատոր վկայ է մեր ամբողջ պատմութիւնը: Ախուրեանէն մինչեւ Ճորոխ եւ Կուրէն մինչեւ Երասխ տարածուած այդ նահանգը, Վրացիներու վկայութեամբ ալ բնական սահմանը համարուած է Հայաստանի մաթիւ պատմական ամրոցներ, վանքեր ու եկեղեցիներ անհերքելի ապացոյցներն են այդ չքջանի հայկականութեան: Դարեր առաջ Կարսոց թագաւորութիւնը՝ Կարսի հայկական թագաւորութիւնն էր: Արտահանէն անցնող Կուր գետը միշտ ալ բնական սահմանը համարուեր է Հայաստանի եւ Վրաստանի միջեւ: Իրողութիւնը այսպէս ըլլալով հանդերձ, Վրացիք այսօր Կարս Արտահանը կ'ուզեն եւ Վիշինակի ուժ կուտայ անոնց:

★

Վրացիք միշտ ալ աշխատեր են որ գոյութիւն ունենայ տկար, թոյլ եւ անուժ Հայաստան մը, որպէսզի կարենան իրենց կամքը պարտադրել անոր: 1918 Յունիս, Հոկտեմբերի

Գիտական անեկդոտներ

★ Գիտնական մեքենաներ պատրաստելու համար, Ֆրանսիայի Ծերմանի Շոլզ քաղաքում, հաստատած է մի մեծ գործարան, որ 11 միլիոն ֆրանկ կարժենայ։ Գործարանի տնօրէնները յայտնած են, որ 400.000 ոսկուան տարուան մէջ պիտի ծախսեն մեքենաներ գնելու համար։ Մեքենաները պիտի ներկայացնեն մարդկային ձեռքի տարբեր գործողութիւնները։ (Նիւ եորք 4—11—47)։

Գործարանի տնօրէնները ամերիկեան մեքենաներ պիտի գնեն, որովհետեւ ամերիկեան մեքենաները աւելի կատարեալ են։ Ի միջի այլոց, ամերիկեան մեքենաները կրնան ամէն տեսակ ոսկորներ ճանչնալ, անոնց տարիքը որոշել եւ ամէն տեսակ ոսկորներ իրարմէ զատել։ Ամերիկեան մեքենաները կրնան նաեւ ոսկորներու վրայ գտնուած մկրատի, դանակի, կամ ատրճանակի հարուածներ ճանչնալ։ Ասոնք մեքենաները կրնան ճանչնալ նաեւ ոսկորներու վրայ գտնուած ատամներու հետքերը։ Ամերիկեան մեքենաները կրնան ճանչնալ նաեւ ոսկորներու վրայ գտնուած ատամներու հետքերը։ Ամերիկեան մեքենաները կրնան ճանչնալ նաեւ ոսկորներու վրայ գտնուած ատամներու հետքերը։

Ծրագրուած է նաեւ մեծ գործարան մը հաստատել, որ մեքենաներ պիտի շինէ։ Գործարանի տնօրէնները կ՚ըսեն, որ մեքենաները պատրաստելու համար պէտք չունին մեծ գիտնականներու, որովհետեւ

ՀԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊՈԼՍԷՆ կը տեղեկացնեն թէ ռումանական դեսպանատան պաշտօնեաներէն եօթը հոգի, դեսպանին հրահանգով Պուքրէշ վերադարձուած են՝ մաքրագործումի ենթարկուելու համար :

ԻՐԱՆի նախորդ վարչապետը, Ղաւամ էս Սալթանէ որ Դեկտեմբեր 10ին պաշտօնազուրկ եղաւ, երկուշաբթի օր ձերբակալուեցաւ այն պահուն երբ կը փորձէր օդանաւը առնել՝ Ամերիկա երթալու համար : Ծուցարարներու մեծ բազմութիւն մը օդակայան գացած էր : Ամբաստանուած է որ իր պաշտօնավարութեան ընթացքին, բանտարկած էր իր քաղաքական հակառակորդնե րը : Կարգ մը չրջանակներու մէջ յանցաւոր կը նկատեն վնեքը թէ Ռուսիոյ հետ, Ապրիլ 1946ին կնքուած քարիւղի համաձայնութիւնը չեղեալ յայտարարելով, Իրանի դէմ հանած էր Մոսկուայի կառավարութիւնը :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ոստիկանութիւնը երկուշաբթի օր Նիւ Եորքի մէջ ձերբակալեց Աթէնքի երկու համալսնավար թերթերուն «Ռիզոսփասթիս» եւ «Էլէֆթերիա Էլլաթա»ի Միացեալ Ազգերու Թղթակիցը : Վերոյիշեալ թերթերը փակուած էին Հոկտեմբեր 18ին :

ՄՈՍԿՈՒԱՅի թաղապետական ընտրութիւնները տեղի ունեցան կիրակի օր : Քուէարկողները մասնակցեցան հարիւրին հարիւր համեմատութեամբ եւ բոլոր քուէները չահեցաւ մայրաքաղաքի Սթալինը :

ՔՈԼԵՐԱՅի դէպքը պատահած են հարաւային Սուրբիոյ մէջ : Իշխանութիւնները խիստ միջոցներ ձեռք առած են : Ժողովուրդը պիտի պատուաստուի Դամասկոսի մէջ : Հարիւրաւոր բժիշկներ անմիջապէս վարժակալ չրջանները գացած են : Արաբական Դաշնակցութեան չրջանակները չատ մտահոգ են որ համաճարակը պիտի ուչացնէ իրենց զինուորական պատրաստութիւնները : Եթէ համաճարակը ծաւալի, արաբական բանակը պիտի տեղափոխուի Լիբանան կամ Այղիպտոս :

ՎԻՆՆԱՅի մէջ ձերբակալուած է ռուս պիտուղ մը որ ծեծելով սպանած է 23 տարեկան Ամերիկացի զինուոր մը : Ոստիկանութեան տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ Ռուսը իր ոճիրը գործած է բռունցքներ եւ աքցիներ իչեցնելով դժբախտ երիտասարդին գլխուն :

ՉԻՆԱՍՏԱՆի համայնավար բանակը մեծ յաջողականի մը սկսած է Մուկդէնի (Մանչուրիա) մէջ : Ապստամբ ուժերը անցեալ չաբթու յարձակած են երկաթուղիի դիծերուն վրայ :

ԿԵՂԾ ՏՈԼԱՐՆԵՐ եւ սթերլինները չրջաբերութեան հանուած են Մարսէյլի մէջ՝ դրամատներէն : Ոստիկանութիւնը վեց հոգի ձերբակալուած է :

ՈՒՈՇԻՆԿԸՆէն կը հաղորդեն որ համաձայն կարգ մը դիտական չրջանակներու կարծիքին, Ռուսերը հետաքրքիր են հրթիռ մը որուն «ազդեցութիւնը եւ հասողութիւնը սահման չունի» : Իսկ Ամերիկացի պիտուները չինած են օդանաւ մը որ «ճայէն աւելի արագընթաց է» : Այս երկու լուրերն ալ հաստատուած չեն :

ԻՐԱՆի վարչապետ նչանակուած է Իպրահիմ Հաքիմի, խորհրդարանին նախագահը : 75 տարեկան է եւ խուլ : Իր ուսումը կատարելագործած է Ֆրանսայի մէջ :

ԻՆՉ Կ'ԱՐԺԻ «ժամանակը» Ամերիկայի եւ Մոլդով· Միութեան մէջ : Այդ մասին մանրամասն տեղեկութիւններ կուտայ ամերիկեան «Թայմ» չաբաթաթերթը : Ահաւասիկ թէ մէկ նայն ապրանքը արտադրելու համար որքան ժամանակի պէտք կայ երկու երկիրներուն մէջ — մէկ լիտր հաց Ամերիկայի մէջ կ'արտադրուի եօթը վայրկեանէն, Ռուսիոյ մէջ 70 վայրկեանէն, ճերմակ ալիւր՝ Ամերիկայի մէջ հինգ վայրկեանէն, Ռուսիոյ մէջ 79 վայրկեանէն, կարագ՝ Ամերիկա 48 վայրկեանէն, Ռուսիա 10 ժամ 42 վայրկեանէն : 12 հաւկիթ՝ Ամերիկա 38 վայրկեան, Ռուսիա 4 ժամ 57 վայրկեան, օճառ հինգ ունկէս վայրկեան, եւ մէկ ժամ 39 վայրկեան, ձեռք մը հագուստ 25 ժամ 20 վայրկեանէն, Ռուսիա 580 ժամ 15 վայրկեան :

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ «Փրաւտա» եւ «Իզվեստիա» թերթերը հանրութեան մանաւանդ ուչադրութիւնը կը հրաւիրեն «այն օտար լրտեսներուն վրայ որոնք անձնախնդիր գործունէութիւն ցոյց կուտա վերջերս մեր երկրին մէջ» : Աչքաւրջ եղէք եւ նայեցէք որ պետութեան գաղտնիքները երեսէն չելլեն, կը յանձնարարեն երկու օրկաններդը :

ԱՆԳԼԻԱՅիները Ծնունդի տօնին առթիւ իրենց տուներուն մէջ պիտի հիւրասիրեն 150.000 գերման պատերազմական գերիներ : Այս վերջինները իրենց կայաններէն Լոնտոն պիտի գան ձրի-օրէն :

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1ին սկսեալ հացի բաժնեչափը պիտի չնչուի Ֆրանսայի այն գիւղական չրջաններուն մէջ ուր իւրաքանչիւր ասանի բնակչու-թիւնը 5000էն աւելի չէ :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի Շրջ· Կոմիտէին, Հ· Ց· Դաշնակցութեան 50րդ տարեդարձը կը տօնուի Մարսէյլի մէջ յառաջիկայ չաբաթ ի-րիկուն 27 Դեկտեմբեր, ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, Պրէսլան Մարսէյլի ընդարձակ սրահներուն մէջ :

Կը նախագահէ ընկեր ԴԵՐԱՍԻՄ ԲԱԼԱՑԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր ՄԱՋԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

Մանուկներու օրը

Լիոնի Կ· Մաչի մասնաճիւղի ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ առթիւ կազմակերպած Նոր Տարուայ հանդէսը տեղի պիտի ունենայ 27 Դեկտեմբերին, չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին — 257bis, Rue Boileau , salle Etienne Dolet-ի մէջ : Տօնածառ եւ նուիրաբաչխութիւն : Ցրատախօսութիւն (մէկ արար) Կապոյտ Մաչի սանուհիներու կողմէ : Հայկական պար եւ երգ : Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ : Կը խնդրուի ձշդապահ ըլլալ :

ՑԱՌԱՋԻԿՈՑ 25 Դեկտ· Ալֆորվիլի Ս· Պ· Պ· եկեղեցին տեղի պիտի ունենայ Նիկոմիդիոյ չրջանի վաստակաւոր առաջնորդ Տանիէլ Ստեփանոս Սրբազանի հոգեյոյն Ս· Պատարագ, երգեհոնով, եւ հոգեհանդիստ :

Կը խնդրուի բոլոր ազգայիններէն ներկայ գտնուիլ :

Ս· ԷՓԻՖԵՆի Կապոյտ Մաչի սանուհիներու պարահանդէսը տեղի կ'ունենայ 27 Դեկտեմբեր, չաբաթ իրիկուն ժամը 20.30էն մինչեւ լոյս, Hôtel Forez-ի չքեղ սրահներուն մէջ : Կը նուագէ José Claude-ի հռչակաւոր նուագախումբը : Զանազան անակնկալներ : Ճոխ պիւֆէ :

ԳՐԱՒԻՒՄԱՅ ՕՐ — Ֆր· Կապոյտ Մաչի Փարիզի մասնաճիւղի պարահանդէսը տեղի պիտի ունենայ փետրուար 15ին Hôtel Continental-ի չքեղ սրահներուն մէջ : Կը խնդրուի ակատի ունենալ այս թուականը :

ՀԱՆԴԻՍ ՄՆԴՈՑՔ

Մարսէյլի Վաստպրապաչխներու միութեան կողմէ ՍՕՄ ՀԱՆԴԻՍ – ՄՆԴՈՑՔ «Ծնունդի եւ Կաղանդի» առթիւ, 25 Դեկտեմբեր ժամը 4էն մինչեւ կէս գիչեր, 66 rue d'Aubagne, Սալ Մազը – 1ո : Դեղարուեստական բաժին, չաճելի անակընկալներ, պար օրքեսթրով, ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով : Կաղանդը նուէրներու բաչխում բոլոր մանուկներուն : Կը հրաւիրուին Վաստպրականները եւ բարեկամները : Ատոք որ հրաւէր չեն ստացած, ակատես այս յայտարարութիւնը իբր այն :

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Վիէնի Ֆր· Կ· Մաչի մասնաճիւղը, Մանուկներու Սրուան առթիւ կազմակերպած է նուիրաբաչխութիւն մը, 26 Դեկտ· կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին, Սէնթքլէր Կաթոլիկ սրահին մէջ : Պիտի ըլլան երգ, պար եւ արտասանութիւններ, ակատես եւ աչակերտուհիներու կողմէ : Կը նախագահէ ընկերուհի Տիկին Բերուզ Վարդանեան (Ամերիկայէն) : Կը խօսի ընկեր Ս· Դալուստեան : Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ՀԱՆԴԻՍ – ՏՕՆԱԾԱՌ ՏԻՍԻՆի ՄԷՋ

«Մանուկներու Սրի»ուան առթիւ Ֆր· Կապոյտ Մաչի երեկոյեան դասընթացքի երկսեռ աչակերտներուն կողմէ Հ· Ց· Դ· Տան մէջ : 11 rue Branly, 28 Դեկտ· կիրակի ժամը 3ին :

ՀԱՄԱՎ ԵՒ ԸՆՏԻՐ
ԵՐԾԻԿ ԵՒ Ա Պ Ո Ի Խ Տ
ԵԹԷ Կ'ուզէք ունենալ ձեր Կաղանդի եւ Ծնունդի սեղանին վրայ
Դիմեցէք վստահութեամբ՝
ԽԱՉԻԿ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆի
Նախապատերազմեան լաւագոյն տուներէն մէկը :
24, Rue Jules Verne, Sevran:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՍԱՍՈՒՆՑԻ ԴԱՒԻԹ

Ցայտնի դիւցազներգուութիւնը, չարահիւսեց
Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ

350 մեծադիր էջ, ընտիր տպագրութեամբ, գինը 500 ֆրանք : Կը գտնուի Փարիզի հայ գրավաճառներուն մօտ : Տպ· Պէյրութ, 1947:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ· Ց· Դ· «Եգիպտացի» կոմիտէն Ծնունդի եւ Նոր Տարիին առթիւ կազմակերպած է ընկերական խնջոյք մը որ տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 28ի կիրակի օրը, ժամը 4էն մինչեւ կէս գիչեր ընկերվարականներու սրահը, 9 rue Victor Massé : Երգ, պար, գեղարուեստական յայտագիր եւ անակնկալներ : Ճոխ պիւֆէ : Կը հրաւիրուին չրջանի բոլոր ընկերները իրենց ընտանեկան պարագաներով : Մուտք ընծրիքով միասին 150 ֆրանք :

ԼԻՈՆի Հ· Ց· Դ· Վարանդեան կոմիտէն ընկերական ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները անխտիր, ուրբաթ 26 Դեկտեմբեր, ժամը 8.30ին, դպրոցին սրահը, 78bis rue Rabelais : Պարտաւորիչ ներկայութիւն : Կարեւոր օրակարգ : Կը խնդրուի միասին բերել անդամատետրերը :

ՊԱՆԵՎՕ ՔԱՇԱՆի Հ· Ց· Դ· «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընդհ· ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն, «Հայրայր» ակումբին մէջ : Պարտաւորիչ ներկայութիւն : Ներկայանալ անդամատետրերով :

SURPRISE PARTY

ՊԱՆԵՎՕ ՔԱՇԱՆի Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի մասնաճիւղը սարքած է, հաւաքոյթ մը (Surprise party) Place Condorcet, 99 rue de la Libération, Bourg la Reine, Salle Garceau:

Autobus 188, métro Bourg la Reine: Այս կիրակի 28 Դեկտեմբեր, ժամը 3էն 10 : Կը հրաւիրուին Նոր Սերունդի բոլոր մասնաճիւղերը : Իրենց անդամներով :

5700 Ֆրանկով

կրնաք կարել տալ ձեր հագուստը
Զափի վրայ, երկու փորձով
եթէ կերպասը բերէք մեզի եւ տասը օրէն
կ'ունենաք զայն
ԱՑՐԵՐՈՒ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Դիմել DORMES , 5 Rue St. Apolline
Paris—Métro Strasbourg–St. Denis Հեռ· Tur. 83-63

Իսթի Հայերու ժամադրավայրը

Café des Sports, 4 rue de la Défence Հեռ· Mic. 37–03
Հայրենակիցս, կեանքդ թարմացնելու համար կ'ուզե՞ս լաւ օրի խմել, դիմէ վերի հասցէին, ուր ընտիր աղանդերներով համեմուած լաւագոյն օղին պիտի հրամցուի քեզի :
ՄԻԱՑՆ ԱՍ ՉԷ

Որեւէ գատական խորհուրդի եւ թարգմանի մը պէտք ունեցողը կրնայ մեզ դիմել :

Իսկ գիչեր ըլլայ թէ ցերեկ բժիչկը անմիջապէս պատրաստ է ձեզ համար· եթէ միայն դէմ-մէջ մեզի :

ՏԷր եւ Տ՚ՕՔԷՆ ՍԱՐԳԻՍ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԻԼԱ

Որ բոլորած է իր խանամեակը եւ սիրաբաղձացած արդար համբաւի մը,
պատրաստ է գոհացնելու իր ամէնէն դժուարահաճ յաճախորդները իր համադամ կերակուրներով ու բազմապիսի աղանդերներով
Հեռաձայն TRI 31 - 62
24, Rue St. Lazare, PARIS (9)

ՃԱՇԱՐԱՆ ՏԱՄԱՍ. ՄԱՐՍԷՅԼ

Անոնք որ Մարսէյլ պտոյտի գալ կ'ուզեն
կ'արժէ որ այցելեն
ՍՈՒՐԷՆ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի ՃԱՇԱՐԱՆԸ
4 Traverse du Mont de Piété, Marseille
(Angle Rue d'Aix No. 1)

Ուր պիտի գտնեն ամէն ճաշակ գոհացնող Արեւելեան եւ ֆրանսական համեղ կերակուրներ, Միջերկրականի թարմ ձուկերը անպակաս են մեր մօտ : Անթերի սպասարկութիւն եւ մատրուքիւն : եւ դիւրամատչելի գին :

Մասնաւոր եւ օդասուն սենեակներ կրնամ ապահովել եթէ կանուխէն հեռագրուի :
Tél. Colbert 41-92:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ԱՐԱՐ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Լրաս. 15 տող. Կամ 3 անգ.

Tél. : GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 25 Décembre 1947 Հինգշաբթի 25 Դեկտեմբեր

ՀԱՅ ԱՌԱՔԵԼ

ՕՐ ԵՒ ՕՐԻՆ

«ԵՐԻՒՐ ԻՐ ԼՈՑՍ»...

(Գրախոսէ «Յառաջ»ի)

Նուագել մը փաթի փաթ (8 դրկտ.) —

«Երիտասարդ մը ու երգ ցերեկը մութին

Երիտասարդ մը ու երգ ցերեկը մութին

Ուրախ ու տխուր, ինչպէս որ կեանքն է...»

Ասոնք կը կազմեն Ռոպէրթ Քլէզէնի «Երիտասարդ մը ու երգ ցերեկը մութին» վերնագրեալ նոր հատորին առաջին քերթուածին առաջին տունը։ Ամբողջ քերթուածը կը բաղկանայ 8 տունէ, որոնք կը կազմեն ինքնին ամբողջական միութիւն մը։ Ամէն տունի մէջ կրկնուած է առաջին տունի առաջին տողը։ Ասիկա ինքնին կը բաւէ ցոյց տալու համար, որ Քլէզէն ոչ միայն ազատ, այլ նաեւ կանոնաւոր ոտանաւորներ կը գրէ։ Ինչպէս ամէն մեծ բանաստեղծ, ան ալ կը գործածէ ձեւերը, որոնք իրեն կը յարմարին։ Ան ազատ է, բայց ոչ անկանոն։ Ան ինքզինքը կը պարտադրէ ձեւերու, որոնք իրեն կը յարմարին։ Ան ազատ է, բայց ոչ անկանոն։ Ան ինքզինքը կը պարտադրէ ձեւերու, որոնք իրեն կը յարմարին։

Ռոպէրթ Քլէզէն ֆրանսական նոր քերթողութեան ամենէն ուշագրաւ դէմքերէն մէկն է։ Ան ծնած է 1900 թուականին Ռուանի մօտ գտնուող Պուա-Կիյոմ գիւղաքաղաքին մէջ։ Ան ուսանած է Փարիզի Համալսարանին մէջ, ուր ստացած է իրաւաբանի վկայական։ Ան ապրած է Փարիզի մէջ, ուր ստացած է իրաւաբանի վկայական։ Ան ապրած է Փարիզի մէջ, ուր ստացած է իրաւաբանի վկայական։

Ռոպէրթ Քլէզէն ֆրանսական նոր քերթողութեան ամենէն ուշագրաւ դէմքերէն մէկն է։ Ան ծնած է 1900 թուականին Ռուանի մօտ գտնուող Պուա-Կիյոմ գիւղաքաղաքին մէջ։ Ան ուսանած է Փարիզի Համալսարանին

Հիշեսնիներ երեխ ևս այլոր...

(ՄՈՒՐԱՏ. ՀԱՅԿԱԶՈՒՆԻ ՄՇԱԿՆԵՐ)

«Լեռնայ գոլեր» խորհրդային մեծ խաղարկային ֆիլմի նկարչությունը (տես «Ցուցադրիչ» 9 դեկտեմբեր 1947) սարքելիս, ռեժիսորները և օպերատորները հանդիպեցան մի շարք դժվարությունների, որոնցից գլխավորները հետևյալներն էին։

Նախ՝ ֆիլմի նկարչական մասը պահանջում էր ոչ միայն ճշտություն, այլև գեղարվեստական բարձր մակարդակ։ Ֆիլմի նկարիչ Ա. Ա. Կիրակոսյանը, որ ունի մեծ փորձ, ստիպված էր ուսումնասիրել մի շարք նյութեր, որպեսզի կարողանար ճշտորեն վերարտադրել ժամանակի ոճը։ Ֆիլմի նկարիչը ուսումնասիրեց հին գրքերի նկարները, հին լուսանկարները, հին կահավորանքի նմուշները, հագուստները, զենքերը, ինչպես նաև ժողովրդական ստեղծագործությունները։ Ֆիլմի նկարիչը ուսումնասիրեց նաև Ղարաբաղի ճարտարապետական հուշարձանները։

Ֆիլմի նկարչական մասի համար մեծ դժվարություններ ներկայացրեց նաև այն հանգամանքը, որ ֆիլմի գործողությունները տեղի են ունենում տարբեր ժամանակներում։ Ֆիլմի նկարիչը պետք է ստեղծագործական մեծ աշխատանք տանի, որպեսզի ֆիլմի տարբեր մասերում ճշտորեն վերարտադրի տարբեր ժամանակների ոճը։

Ֆիլմի նկարչական մասի համար մեծ դժվարություններ ներկայացրեց նաև ֆիլմի գունավորումը։ Ֆիլմի նկարիչը պետք է հաշվի առնի, որ գունավոր ֆիլմում գույները ոչ միայն պետք է ճշտորեն վերարտադրեն իրականությունը, այլև պետք է ստեղծեն որոշակի տրամադրություն։ Ֆիլմի նկարիչը պետք է հաշվի առնի, որ գունավոր ֆիլմում գույները ոչ միայն պետք է ճշտորեն վերարտադրեն իրականությունը, այլև պետք է ստեղծեն որոշակի տրամադրություն։

Ֆիլմի նկարչական մասի համար մեծ դժվարություններ ներկայացրեց նաև ֆիլմի գունավորումը

Խմբագիր՝ Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ԴԻՎՈՒՆ

Ես փոքր էի, երբ մայրս, Նիկիտա Ալեքսանդրովնա Մոլչանովան, ինձ իր հետ էր տանում Ալեքսանդրովսկ։ Ես դեռևս հստակ հիշում եմ այդ ճանապարհը։ Ես էի, մայրս և մեր ծառա Ֆոմա Ֆոմիչը։ Ֆոմա Ֆոմիչը ինձ համար ոչ միայն ծառա էր, այլև ընկեր, խաղընկեր, որովհետև մայրս ինձ ոչ մի տեղ չէր թողնում առանց նրա։ Ֆոմա Ֆոմիչը ինձ համար ամեն ինչ էր անում։ Նա ինձ պատմում էր հետաքրքրական հեքիաթներ, երգում էր ինձ համար, ինձ հետ խաղում էր։ Ես նրան շատ էի սիրում։

Ճանապարհին մայրս հիվանդացավ։ Նա ամբողջ ճանապարհին պառկած էր կառքի մեջ, և ես ամբողջ ժամանակ նստած էի նրա մոտ։ Ֆոմա Ֆոմիչը ինձ ասում էր, որ մայրս հոգնած է, և ես չպետք է նրան անհանգստացնեմ։ Ես ուզում էի նրան ինչ-որ բան հարցնել, բայց Ֆոմա Ֆոմիչը ինձ ասում էր, որ մայրս հոգնած է, և ես չպետք է նրան անհանգստացնեմ։ Ես ուզում էի նրան ինչ-որ բան հարցնել, բայց Ֆոմա Ֆոմիչը ինձ ասում էր, որ մայրս հոգնած է, և ես չպետք է նրան անհանգստացնեմ։

Մենք հասանք Ալեքսանդրովսկ, և մայրս անմիջապես պառկեց անկողին։ Նա շատ էր հիվանդացել։ Ես նրան շատ էի սիրում, և ինձ շատ վատ էր զգում, երբ տեսնում էի, որ նա տառապում է։ Ես ամբողջ օրը նրա մոտ էի նստում, և նա ինձ հետ խոսում էր։ Նա ինձ պատմում էր իմ հոր մասին, որը մահացել էր, երբ ես դեռ շատ փոքր էի։ Ես հորս չեմ հիշում, բայց մայրս ասում էր, որ նա շատ լավ մարդ է եղել։

Մայրս ինձ ասաց, որ ես պետք է միշտ հնազանդ լինեմ Ֆոմա Ֆոմիչին և չանհանգստացնեմ նրան, որովհետև նա ինձ համար ամեն ինչ է անում։ Ես խոստացա մորս, որ միշտ հնազանդ կլինեմ Ֆոմա Ֆոմիչին։

Մայրս մահացավ երեք շաբաթ հետո։ Ես շատ էի լացում, և Ֆոմա Ֆոմիչը ինձ մխիթարում էր։ Նա ասում էր, որ մայրս երկնքում է, և որ նա միշտ կհսկի ինձ։ Ես հավատում էի նրան, և ինձ ավելի լավ էր զգում։

Մայրս թաղեցին Ալեքսանդրովսկում։ Ես և Ֆոմա Ֆոմիչը վերադարձանք Ղարաբաղ։ Ես ուզում էի գնալ Շուշի, որտեղ ապրում էր մայրս, բայց Ֆոմա Ֆոմիչը ասաց, որ ինձ համար ավելի լավ է Ղարաբաղում ապրել։ Նա ասաց, որ Շուշիում ինձ համար դաստիարակ չի գտնի, և որ ինքը ինձ ավելի լավ կդաստիարակի։ Ես համաձայնեցի։

Ղարաբաղում ես սկսեցի սովորել։ Ֆոմա Ֆոմիչը ինձ համար ուսուցիչներ վարձեց։ Ես սկսեցի սովորել ֆրանսերեն, անգլերեն, պատմություն, աշխարհագրություն, թվաբանություն, երգեցողություն և նկարչություն։ Ես շատ էի սիրում սովորել, և ուսուցիչները ինձ գովում էին։

Ֆոմա Ֆոմիչը ինձ համար ամեն ինչ էր անում։ Նա ինձ համար գնում էր շուկա, գնում էր խանութներ, և ինձ համար ամեն տեսակ բաներ էր գնում։ Նա ինձ համար նաև խաղալիքներ էր գնում, բայց ես արդեն մեծ էի խաղալիքների համար, և ես նրան ասում էի, որ ինձ համար ոչինչ չգնի։ Նա ասում էր, որ ես դեռ փոքր եմ, և որ ինքը ուզում է ինձ համար գնել։ Ես ասում էի, որ ես արդեն մեծ եմ, և որ ինքը ինձ համար ոչինչ չգնի։ Նա ասում էր, որ ես դեռ փոքր եմ, և որ ինքը ուզում է ինձ համար գնել։ Ես ասում էի, որ ես արդեն մեծ եմ, և որ ինքը ինձ համար ոչինչ չգնի։

Ֆոմա Ֆոմիչը ինձ շատ էր սիրում, և ես նրան շատ էի սիրում։ Նա ինձ համար հայր էր դարձել, և ես նրան հայր էի համարում։ Նա ինձ համար ամեն ինչ էր անում, և ես նրան շատ էի սիրում։ Նա ինձ համար հայր էր դարձել, և ես նրան հայր էի համարում։ Նա ինձ համար ամեն ինչ էր անում, և ես նրան շատ էի սիրում։

Ես մեծացա, և Ֆոմա Ֆոմիչը ինձ ասաց, որ ես պետք է ամուսնանամ։ Ես ասացի, որ չեմ ուզում ամուսնանալ, բայց նա ասաց, որ ես պետք է ամուսնանամ, և որ նա ինձ համար հարս է գտել։ Ես ասացի, որ չեմ ուզում հարս, բայց նա ասաց, որ ես պետք է հարս ունենամ, և որ նա ինձ համար հարս է գտել։ Ես ասացի, որ չեմ ուզում հարս, բայց նա ասաց, որ ես պետք է հարս ունենամ, և որ նա ինձ համար հարս է գտել։

Հարսը շատ լավ աղջիկ էր, և ես նրան սիրեցի։ Նա ինձ համար լավ կին դարձավ, և ես նրան սիրեցի։ Նա ինձ համար լավ կին դարձավ, և ես նրան սիրեցի։

Ֆոմա Ֆոմիչը մահացավ, երբ ես 30 տարեկան էի։ Նա շատ ծեր էր, և ես նրան շատ էի սիրում։ Նա ինձ համար ամեն ինչ էր արել, և ես նրան շատ էի սիրում։ Նա ինձ համար ամեն ինչ էր արել, և ես նրան շատ էի սիրում։

Ես հիմա ծեր եմ, և ինձ համար ոչինչ չի մնացել անելու։ Ես միայն հիշում եմ իմ կյանքը, և ինձ համար ամեն ինչ հիշում եմ։ Ես հիշում եմ իմ կյանքը, և ինձ համար ամեն ինչ հիշում եմ։

Ես ունեցել եմ երկար և երջանիկ կյանք, և ես շնորհակալ եմ Աստծուն այդ կյանքի համար։ Ես ունեցել եմ լավ ընտանիք, լավ ընկերներ, և ես ունեցել եմ լավ աշխատանք։ Ես ունեցել եմ լավ ընտանիք, լավ ընկերներ, և ես ունեցել եմ լավ աշխատանք։

Ես հիմա միայնակ եմ ապրում, բայց ես երբեք չեմ զգում միայնակություն, որովհետև ես հիշում եմ իմ ընտանիքին, իմ ընկերներին և իմ աշխատանքին։ Ես հիշում եմ իմ ընտանիքին, իմ ընկերներին և իմ աշխատանքին։

Ես գիտեմ, որ շուտով կմեռնեմ, և ես չեմ վախենում մահից։ Ես գիտեմ, որ մահից հետո ես կհանդիպեմ իմ ընտանիքին, իմ ընկերներին և Ֆոմա Ֆոմիչին։ Ես գիտեմ, որ մահից հետո ես կհանդիպեմ իմ ընտանիքին, իմ ընկերներին և Ֆոմա Ֆոմիչին։

Ես ուզում եմ ասել միայն մեկ բան. ապրեք ձեր կյանքը լիարժեք, սիրեք ձեր ընտանիքին և ընկերներին, և միշտ հնազանդ եղեք ձեր ծնողներին։ Ես ուզում եմ ասել միայն մեկ բան. ապրեք ձեր կյանքը լիարժեք, սիրեք ձեր ընտանիքին և ընկերներին, և միշտ հնազանդ եղեք ձեր ծնողներին։

Ալպանիական սահմանազուխին վրայ հրա – տակները յարձակում գործած են, Ադիա Մարե – նայի մէջ, իրենցմէ 17 հոգի տպանուած են : Կա – ռավարական ուժերը օդային յարձակումի սկսած են :

ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆԱԽԱԳԱՀ ԹՐՈՒՄԸՆ երեքշաբթի օր ստո – րագրեց 522 միլիոն տոլարի օգնութեան օրինա – գիծը : Ներկրդարանն ու Սերակոյտը արդէն իսկ քուէարկած ըլլալով այս օրինագիծը՝ պատկան իշխանութիւնները անմիջապէս քայլեր պիտի առ – նեն անոր գործադրութեան համար : Կառավարու – թիւնը ամէնէն առաջ ցորեն եւ ուրիշ տեսակի արմտիք պիտի գնէ Ֆրանսայի, Իտալիոյ, եւ Ա – ւստրիոյ համար :

ԵՐԷԿ ԳՐԱԾ ԷինՌ թէ Իրանի ոստիկանու – թիւնը ձերբակալած է նախորդ վարչապետը Ղա – վամ էս Սալթանէին : Համաձայն թէՀրանէն ստաց – ուած վերջին տեղեկութեանց, վարչապետը ի – րականին մէջ ձերբակալուած չէ, բայց արգիլ – ուած է իրեն որ երկրէն հեռանայ :

ՏԱԳՆԱՊԱԼԻ կացութիւն կը տիրէ Զինաստա – նի մէջ, որովհետեւ ներկայ չաբթուան քէթց – քին համայնավարներու բանակը մեծ յաջողու – թիւններ ձեռք բերած է Մանչուրիոյ մէջ : Նոյ – քինի կառավարութիւնը բացառիկ նիստ դումա – րեց չորեքշաբթի օր՝ զինուորական պետերուն հետ :

ԱՆԳԼԻՈՑ ՀԱՆՔԱԾՈՒԽԻ արտադրութիւնը մեծ յաւելում մը կրած է անցեալ չաբթու երբ 4.400.000 թոն ածուխ դուրս հանուած է հանքե – րէն : Կառավարութիւնը նախապէս «յանձնարա – րած » էր հանքագործներուն որ չաբթականէն եր – կու հարիւր միլիոն թոն արտադրեն :

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆ Ֆրանսա ուղարկուած ծրագր – ներուն ծանրութիւնը՝ տասը մէկ լիմոնէն քսա – ներկու լիմոի (մօտաւորապէս 11 քիլօ) բարձրա – ցած է :

ԵՐԿԱԹՈՒՂիի ահռելի արկած մը պատահե – ցաւ Գերմանիոյ մէջ երբ Պադէլ – Քոլոնիա չուգա – կառքը բախում մը ունեցաւ Միւնիխ գացող չո – գակառքին հետ : Մահաբերուն թիւն է 40, վի – գակաքին հետ : Մահաբերուն թիւն է 40, վի – րաւորուած են 100 հոգի :

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ կառավարութիւնը խորհրդա – րանին յանձնեց օրինագիծ մը որ կառավարկէ ազ – գայնացնել եկրին ամբողջ ճարտարարուեստը :

ԹՈՒՐՔԻՈՑ արտաքին նախարարը Նէճմէտ – տին Սատոպխորհրդարանին չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ յայտարարեց որ «Թուրքիա պիտի չմիանայ հակահամայնավար ճակատին որուհե – տեւ իր բաղձանքն է բարեկամական յարաբերու – թիւններ մշակել իր բոլոր դրացիներուն հետ » : Նախարարը հերքեց այն գրույցները թէ «Թուրքիա մտա իր է դործակցելու Ցունաստանի եւ մահ – մեդական երկիրներուն հետ՝ համայնավարու – թեան դէմ պայքարելու համար » :

ՅՐԱՆՍԱ եւ Հիւսիսային Ափրիկէ վերադա – րձ չորեքշաբթի Ամերիկայէն պիտի ստանան 117 հազար թոն ցորեն եւ 48 հազար թոն ալիւր :

ՅՈՐՀՐԴԱՑԻՆ Մուսթեան հինգ հանրապե – տութեանց Սադապետական ընտրութիւնները կա – տարուեցան կիրակի օր եւ ինչպէս արդէն հաղոր – դած էինք, մարաքախտ Սթային չհաւնցաւ քուէ – ներուն հարիւրին հարիւրը : Արդիւնքը մեծ մեծ ոյժ եղած է միւս հանրապետութեանց մէջ — Ուկ – րայնա, Հայաստան, Սպիտակ Ռուսիա, Մոլտա – ւիա եւ Կարելիա : Մնացեալ 11 հանրապետու – թեանց մէջ ընտրութիւնները տեղի պիտի ունե – նան 1948ի սկիզբը :

ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Փարիզի չորրորդ տարեկան ցերեկոյթը, տեղի կ'ունենայ կիրակի 7 Մարտ, 1948 կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին : Salle de la Chimie, 28bis rue St. Dominique: Կը խնդրուի ներկաի առնել սոյն թուականը :

ԱՄԱՆՕՐԻ ՀԱՆԴԷՍ

Սէն Մօրիս որ Պէնոյի Սահակ Մեսրոպ վար – ժարանի հանդէսը Նոր Տարուայ առթիւ եւ կա – զանդ Պապայի այցելութիւնը փոքրիկներուն, տե – ղի կունենայ 28 Դեկտեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Սեթէյի սրահին մէջ, մասնակ – ցութեամբ վարժարանի բոլոր աշակերտութեան : Պիտի ըլլան երգեր, մեներգներ, պարասանու – թիւններ, ազգ. գեղջկական պարեր, տոհմիկ տարազով եւ զաւեշտ մը : Կը հրաւիրենք տեղւոյս հայութիւնը քաջալերելու համար մեր ապագայ սերունդը :

STUDIO KÉVORK

ՎԱՐՊԵՏ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ

18, Rue Elisée-Reclus, Kremlin-Bicêtre (Seine)

Métro : Porte-d'Italie

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի Շրջ. Կոմի – տէին, Հ. Ց. Դաշնակցութեան 36րդ տարեդարձը կը տօնուի Մարսէյլի մէջ յառաջիկայ չաբաթ ի – րիկուն 27 Դեկտեմբեր, ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, Պրէսպան Մարսէյլի ընդարձակ սրահներուն մէջ : Կը նախագահէ ընկեր ԳԵՐԱՍԻՄ ԲԱԼԱՑԵԱՆ Կը խօսի ընկեր ՆԱՋԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ Մասրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

Մանուկներու օրը

Լիոնի Կ. Նաչի մասնաճիւղի ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ առթիւ կազմակերպած Նոր Տարուայ հանդէսը տեղի պիտի ունենայ 27 Դեկտեմբերին, չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին — 257bis, Rue Boi – leau , salle Etienne Dolet-ի մէջ : Տօնածառ եւ նուի – րաբաշխութիւն : Ցրամախօսութիւն (մէկ արար) կապոյտ Նաչի սանուհիներու կողմէ : Հայկական պար եւ երգ : Մասրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

Ս. Էթիէնի կապոյտ Նաչի սանուհիներու պարահանդէսը տեղի կ'ունենայ 27 Դեկտեմբեր , չաբաթ իրիկուն ժամը 20.30էն մինչեւ լոյս, Hôtel Forez-ի չքեղ սրահներուն մէջ : Կը նուագէ José Claude-ի հռչակաւոր նուագախումբը : Զանազան անակնկալներ : Ճոխ պիւֆէ :

ՀԱՆԴԷՍ ՆՆՋՈՑՔ

Մարսէյլի Վասպուրականցիներու միութեան կողմէ ՄԵԾ ՀԱՆԴԷՍ – ՆՆՋՈՒԱԾՔ «Մշոնաւդի եւ Կաղանդի» առթիւ, 25 Դեկտեմբեր ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր, 88 rue d'Aubagne, Սալ Մազը – նօ : Գեղարուեստական բաժին, հաճելի անակընկալներ, պար օրքէսթրով, ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով : Կաղանդի նուէրներու բաշխում բոլոր մանուկներուն : Կը հրաւիրուին Վասպուրականցիները եւ բարեկամներ : Անոնք որ հրաւէր չեն ստացած, սկսեն այս յայտարարութիւնը իբր այն :

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Վիէնի Ֆր. Կ. Նաչի մասնաճիւղը, Մանուկ – ներու Օրուան առթիւ կազմակերպած է նուիրա – բաշխութիւն մը, 26 Դեկտ. կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին , Սէնքէը Կաթոլիկ սրահին մէջ : Պի – տի ըլլան երգ, պար եւ ազատասանութիւններ , ա – շակերտ եւ աշակերտուհիներու կողմէ : Կը նա – խագահէ ընկերուհի Տիկին Բերուզ Վարդանեան (Ամերիկայէն) : Կը խօսի ընկեր Ս. Գալուստեան : Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ Բ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, Տէր եւ Տիկին Գ. Պաղտասարեան, Տէր եւ Տիկին Թ. Պաղտասարեան, Տէր եւ Տիկին Պ. Պաղտասար – եան, Տէր եւ Տիկին Գ. Պաղտասարեան (Ամերի – կա) եւ զաւակունք, ու ազգականները, իրենց խո – րին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն ամէն ա – նոնց, որոնք ա՛մառ, նամակով եւ հեռագրով ցաւակցութիւնին յայտնեցին իրենց մօր, կէսրոջ եւ ազգականին՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՆՈՒՐԻՑԱՑ ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆԻ

մահուան առթիւ :

Մարսէյլ, 22 Դեկտեմբեր **1947**

ՓՐԱՆՍԱՀԱՑ Կ. Նաչի Վիէնի մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ընկե – րուհիներ Տիկին Նալպանտեանի եւ Տիկին Թո – րիկեանի , իրենց մօր, դառնակսկիծ մահուան առթիւ, (Ամերիկա) :

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Փարիզի մասնաճիւղը կը սարքէ պարբերաբար հայագիտական դասա – խօսութիւններ : Նիւթ ունենալով Հայոց Պատմու – թենէն եւ հայ մշակոյթէն : Առաջին բանախօսու – թիւնը չաբաթ 3 Յունուար 1948, ճիշդ ժամը 5– ին : «Հայ Ժողովուրդի ծագման» շուրջ : Բանա – խօս՝ Հ. Պ. Խաչատրեան : Վայր, Հայ Ու – սանողական Ոստան, Métro Porte d'Orléans : Մուտ – քը ազատ է :

ՀԱՄՈՎ ԵՒ ԸՆՏԻՐ

ԵՐՇԻԿ ԵՒ ԱՊՈՒԽՏ

Եթէ կ'ուզէք ունենալ ձեր կաղանդի եւ Նոր Տարուան սեղանին վրայ

Դիմեցէք վստահութեամբ՝

ՆԱՋԻԿ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆԻ

Նախապատերազմեան լաւագոյն տուներէն մէկը :

24, Rue Jules Verne, Sevran:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e

Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. «Եդիպատացի» կոմիտէն Ծնունդի եւ Նոր Տարիին առթիւ կազմակերպած է ընկերական խնջոյք մը որ տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 28ի կիրակի օրը, ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր ընկերվարականներու սրահը, 9 rue Victor Massé : Երգ, պար, դեղարուեստական յայտագիր եւ անա – կնկալներ : Ճոխ պիւֆէ : Կը հրաւիրուին չրջանի բոլոր ընկերները իրենց ընտանեկան պարագաներով : Մուտք ընթրիքով միասին 150 ֆրանք :

ԼԻՈՆԻ Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կոմիտէն ըն – կերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ըն – կերները անխտիր , ուրբաթ 26 Դեկտեմբեր , ժա – մը 8.30ին, դպրոցին սրահը, 78bis rue Rabelais : Պարտաւորիչ ներկայութիւն : Կարեւոր օրակարգ : Կը խնդրուի միասին բերել անդամատեսրները :

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ Հ. Ց. Դ. «Արծիւ» ենթա – կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն , «Հրայր» ակումբին մէջ : Պարտաւորիչ ներկայու – թիւն : Ներկայանալ անդամատեսրերով :

SURPRISE PARTY

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի մասնաճիւղը սարքած է, հաւաքոյթ մը (Surprise party) Place Condorcet, 99 rue de la Libération, Bourg la Reine, Salle Garceau:

Autobus 188, métro Bourg la Reine: *Այս կիրակի 28 Դեկտեմբեր, ժամը 3էն 10 : Կը հրա – ւիրուին Նոր Սերունդի բոլոր մասնաճիւղերը ի – րենց անդամներով :*

ՀԱՆԴԷՍ – ՏՕՆԱԾԱՌ ՏԷՍԻՆի ՄԷՋ

«Մանուկներու Օր»ուան առթիւ Ֆր. Կարոյտ Նաչի երեկոյեան դասընթացքի երկաեռ աչա – կերտներուն կողմէ Հ. Ց. Դ. Տան մէջ : 11 rue Branly, 28 Դեկտ. կիրակի ժամը 3ին :

5700 Ֆրանկով

Կրնաք կարել տալ ձեր հագուստը

Զափի վրայ, երկու փորձով

Եթէ կերպասը բերէք մեզի եւ տասը օրէն

կ'ունենաք զայն

ԱՑՐԵՐՈՒ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դիմել **DORMES** , 5 Rue St. Apolline

Paris—Métro Strasbourg–St. Denis Հեռ. Tur. 83-63

Իսթր Հայերու ժամադրավայրը

Café des Sports, 4 rue de la Défence Հեռ. Mic. 37–03

Հայրենակի՛ց, կեանքդ թարմացնելու համար կ'ուզե՞ս լաւ օղի խմել, դիմէ վերի հասցէին, ուր ընտիր աղանդերներով համեմուած լաւագոյն օղին պիտի հրամցուի քեզի :

ՄԻԱՑՆ ԱՍ ՉԷ

Որեւէ դատական խորհուրդի եւ թարգմանի մը պէտք ունեցողը կրնայ մեզ դիմել :

Իսկ դիշեր ըլլայ թէ ցերեկ բժիշկը անմիջա – պէս պատրաստ է ձեզ համար. եթէ միայն դի – մէք մեզի :

ՏԷր եւ Տ՛ՕրԷն ՍԱՐԳԻՍ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԻԼԼ

Որ բոլորած է իր fաճամեակը եւ սիրա – յուն արդար համբաւի մը,

Պատրաստ է գոհացնելու իր ամէնէն դժ – ուարահաճ յաճախորդները իր համադամ

երակուրներով ու բազմազիսի աղանդերներով

Հեռաձայն TRI 31 - 62

24, Rue St. Lazare, PARIS (9)

ՃԱՇԱՐԱՆ ՏԱՄԱՍ. ՄԱՐՍԷՅԼ

Անոնք որ Մարսէյլ պատոյտի զալ կ'ուզեն

կ'արժէ որ այցելեն

ՍՈՒՐԷՆ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի ՃԱՇԱՐԱՑԸ

4 Traverse du Mont de Piété, Marseille

(Angle Rue d'Aix No. 1)

Ուր պիտի գտնեն ամէն ճաշակ գոհացնող Ա – րեւելեան եւ ֆրանսական համեղ կերակուրներ, Միջերկրականի թարմ ձուկերը անպակաս են մեր մօտ : Անթերի սպասարկութիւն եւ մաքրութիւն :

եւ դիւրամատչելի գին :

Մաճուր եւ օդասուն սենեակներ կրնամ ապա – հովել եթէ կանուխէն հեռագրուի :

Tél. Colbert 41-92:

ՀԱՅԱՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 —
R. C. Seine 376.286
Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13e)
Տար. 1200, 6ամս. 650, Լրաս. 15 սող. Կամ 3 ամսվ.
Tél. : GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63
Vendredi 26 Décembre 1947 Հրատ. 26 Դեկտեմբեր.

ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ՕՐ ԸՍ ՕՐԻ

ԱՄԵՆՕՐՅԱ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԱՄԵՆՕՐՅԱ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ

Ամ. ՏԱՐԻ — 19e Année No 5224–Նոր շրջան թիւ 833 Հրատարակատեղի՝ Շ. ՊՈՍՈՒԵՑՈՒ գինը՝ 5 ֆր.

Ամերիկահայ գրողներ ու արուեստագէտներ Հայաստանի մէջ

Ամերիկահայ գրողներ ու արուեստագէտներ Հայաստանի մէջ

Ամերիկահայ գրողներ ու արուեստագէտներ Հայաստանի մէջ

ԵՂԲԱՅՐ ՄԸ ՈՒՆԷԻ

Մարմնական ցաւ մը կը ճնշէ սրտիս վրայ, ճմռռոզ, հեղձուցիչ :

Անձկաւօք սպասել էր Նոր Աշխարհեան յաջողութիւններուն աւետիսին եւ մահուան զոյժն առանալ :

Անիմաստ մահուան մը յիմար խաղը՝ որ կը կործէ սա պերճ տղան կեանքին թելը, զողնալով մեզմէ սիրելին եւ Նոյն ատեն զալոց հարստութիւններու ծանր կապոց մը Հայոց մշակոյթին :

Քառասուն տարեկան, երբ կ'սպասուի տալ զանձելին լիութիւնը, կը հասնի իր լրումին, ապա ուժգին ժայթքով մը սփռելու համար իր էութեան խորը հաւաքուած զանձին ձայներն ու չողշողումները :

Գուրգէն Ալէմշահի լինելութեան որակին զատեցէք թէ ինչ է լրումին կորուստը :

Հայ միտքն ալ մեզի հետ պիտի լայ այս տղուն համար : Հայ հոգին ալ վիրաւոր է մեզի հետ :

Գիտեմ, սիրելի էր ամէնուն, այնքան խանդոտ ու վաւաշոտ էր ան : Ֆրանսայէն, Իտալիայէն մինչեւ Եգիպտոս, Լիբանան ու Սուրիա բարեկամներ եւ ընկերներ միայն ունէր :

Ցանկութիւնն էր Ամերիկայի Հայոց ևս այց մը տալ, հայ հոգիէն ճառագայթ մըն ալ ինք տանելով իբր նուէր : Տարիներ առաջ ծնած ցանկութիւն մը : Գնաց, համբաւն իրեն կարապետ եւ այդ անձամօք բարեկամները, ծափն ու ցնծութիւնը կէս ճգած, իր վշտահար յուղարկաւորները եղան, իրենց եւ մեր տեղը :

Գոյժէն ի վեր միտքս պատառ մըն է, ուր չարան առ չարան կ'անցնին յիշատակի պատկերները պիս Գուրգէնին հետ եղբայրացնող, այնքան բազմաթիւ, այնքան սրկար եւ որոնց սկիզբը կը մարի մեր մանկութեան մէջ :

Պաղտիզակի սերունդ , Պարտիզակցիներու զաւակ, այլ սակայն Իզմիթ ծնած էր ան : Այս ծնունդին խնդութիւնն ու փառքը կը վերապահեմ պապերուս քաղաքին՝ որ յիշատակ մը միայն մըներացած է այլեւս, ինչպէս ինք :

Կ'անցնին պատկերները պատառին վրայ :

Ահա առաջինը՝ որ իր հնութեամբը ազօտ կը տեսնուի յիշողութեան մէջէն : Պարտիզակի բաղնիքը մեզի կը վազենք բաղնեպանին կատուին ետեւէն զարկ լողցներու մտադրութեամբ, մենք ալ, մեր կարգին բաղնեպանէն հալածական :

Ահա ուրիշներ : Զմռադարէն անմիջապէս վերջ Պոլիս, երբ Թաղի տղաքս խմբովին կ'երթայինք Թաթաւլայի յոյն տղոց հետ կռիւի բռնուելու, առաջ քշելով Գուրգէնը, առիթ ստեղծելու պաշտօնով :

Կամ կ'երթայինք ազգային հին դերեզմանատունը, ղեկուցական բեռնատար լքեալ կառքերը զառիվեր կը հանէինք աքնութեամբ, ապա մէջը նետուելու եւ զառիվար վայրկեան համար ևս երկոյանտուն կը դառնայինք ազատ, պատառոտուն :

Կամ երբ Գուրգէնը, դաշնակի դասը սկսելու համար վակուած կ'ըլլար սենեակին մէջ, մինչ մենք փողոցըպայթուցիկներով կզղուարճանայինք, արհամարհելով Թաղեցի տիկիններուն բողոքը : Այ ցանկութեամբ կը դիտէր մեզ պատուհանէն : Դաշնակը լուռ կը մնար, պայթուցիկներու կարօտին զոհ :

Ապա մեր ճամբորդութիւնը դէպի Իտալիա, Պոլսէն Հոդոս ու Պաոի, Լատակեան վիճուորա կամ հիւանդատար նաւով մը տանեմէկ օրուան յամրընթաց ճամբորդութիւն մը, ուր մեզի ընկերացող հսկիչ վարդապետին «ծովէն բռնուելու» պարապմն ազատ ատպարէզ կը բանար մեր անառակութիւններուն առջեւ, տակնուվրայ չընելու համար չորս աւիւն պաշտօնէութիւնն ու նեղպատ Թող հիւանդկախ վիճուորները :

Եւ ահա Վենետիկը, մեզ արեւուտ օրերով :

Զորս տարիներու հանապազօրեայ եղբայրութիւն մը, որուն վերյիշումը յուղումով կ'ողողէ էութիւնս :

Դասընկերներ էինք, տունն մը դասարանին մէջ քով քովի նստած : Զեղաւ : Մեր անվերջանալի վէճերը, կճոցները, չատախօսութիւնն ու ամսեղուկ խաղերը իրարու գլխուն, կ'ոչնչացնէին դասարանին լրջութիւնն ու կը խանդարէին տպատառութիւնը : Բաժնեցին իրարմէ, դիս ղրկելով դասարանին մէկ անկիւնը, ղինք միւսը, մէկմէկ «ծանրոլուխ» դասընկերոջ քով, մեզ լրջացնելու համար անոնցմէ «օրինակ առնելով» :

Կը տեսնեմ Գուրգէնը ահա, Վենետիկի մեր առաջին ամիսներուն իրիկուն մը ընթրիքէն վերջ փոխանակ դրօտնելու, անկիւն մը քաշուած կուլայ : Մօտեցայ մխիթարելու եւ հարցուցի լացին պատճառը :— «Պամիան կարօտցայ» ըսաւ խեղճուկ չեշտով մը : Մղձաւանջ չէի կրնար զսպել ու լացը բարկութեան փոխուեցաւ : Ծնողք, տուն, կարօտցեր էր եւ այդ անդուսպ կարօտը որ կը պոռթկար ահա, բացատրելու համար, կը խտացնէր մածուցիկ հիւթով այդ բանջարեղէնին մէջ,

Վիշհնակիներն երեկ եւ այսօր...

(ԽՈՐՀՐԴ. ՎԱՐԻԶՆԵՐՈՒ ԽՕՍՔԻՆ ԱՐԾԷՔԸ)

(Բ. եւ վերջին մաս)

Ցոյսեր կը ցանէին — սուտ ու նենգալի — դիւրահաւատ ժողովրդի հոգիին մէջ՝ զարձեալ ու վերստին յուսախաբութիւններ հնձել տալու համար անոր :

Եւ զարմանալին ու ապշեցուցիչն այն է, որ այն, ինչ որ քաղուածաբար յիշատակեցինք «Պը – րաւդա»յի 1920 Դեկտեմբեր 4ի թիւէն — Լեռնայինին Զարաբաղի եւ Նախիջեւանի կցումի մասին Հայաստանի — նոյնը նոյնութեամբ հրատարա – կութեան տրուած է նաեւ այսօր, 1947ին, Մոս – կուայի մէջ լոյս տեսած Սթալինի ամբողջական երկերու 4րդ հատորին մէջ (էջ 413—414):

Առանց չերկնելու հինը կրկին անգամ հրատարակութեան կուտան այսօր, կարծես ըսել ուզելով, որ սուտ չէր, խաբկութիւն չէր 1920ին «Ժողովուրդներու հօր» կողմէ եղած խոստումը հայ ժողովուրդին ...

Ապացոյց — Լեռնային Ղարաբաղն ու Նախիջեւանը ցարդ, 1920էն մինչեւ այսօր, ոչ միայն չկցուեցան Հայաստանի, այլեւ Սորանոր պատ – նէշներով զատուեցան անկէ :

1921 Մարտ 16ին Մոսկուայի մէջ ռուսեր – բուրք ծանօթ դաշինքը ստորագրելով՝ Ֆ. Ռուսիա այդ դաշնագրի 3րդ յօդուածով հետեւեալ յանձնառութիւնը կը ստանձնէր Թուրքիոյ առջեւ, առանց այս մասին Հայաստանի կարծիքն իսկ առնելու.

« Դաշնագրող երկու կողմերը կը համաձայ – նին, որ Նախիջեւանի շրջանը — այն սահմաններ – րու մէջ, որ մասնանշուած են սոյն դաշնագրի 1 (Գ) յաւելուածին մէջ — կամէ իր քովամար երկ – րամաս մը, Ազրպէյճանի հոգատարութեան տակ, պայմանով, որ Ազրպէյճանը սոյն հոգատարու – թիւնը պիտի չդիջի ոեւէ երրորդ պետութեան մը» (տես «Ժողովածու Գործող Դաշինքներու», Մոս – կուա, 1935, էջ 159):

Վերջին տողերը մենք ընդգծեցինք :

Ռուսիա ոչ միայն Ֆ. Ազրպէյճանի կը զիջէր Նախիջեւանը, որմէ Ազրպէյճան կամովին եւ եղբայրաբար հրաժարած էր 1920 Դեկտեմբեր 1ին, այլեւ յանձնառու կ'ըլլար Թուրքիոյ առջեւ թոյլ չտալու, որպէսզի Ֆ. Ազրպէյճան իրեն յանձնուած հայկական այդ հողամասի հոգատարութիւնը փոխանցէ ոեւէ այլ պետութեան մը (ակնարկը՝ Հայաստանի): Նշանութեամբ այս նոյն յօդուածը, առանց հոգատարութեան փոխանցու –

մին վերաբերող արձելքին, տեղ գտած էր աւելի ուշ, 1921 Հոկտեմբեր 13ին կարսի մէջ կնքուած ծանօթ դաշինքի 5րդ յօդուածին մէջ («Ժողովածու Գործող Դաշինքներուն», 1935, Մոսկուա, էջ 168):

Նախիջեւանի վերաբերող այս յօդուածին առիթով, բոլշեւիկ Բ. Բորեան դառնութեամբ կը նկատէր իր եղկհատոր «Արմենիա»յի մէջ (Հ. Բ., Մոսկուա, 1929, էջ 303):

«ԱՅՍ ՑՕԴՈՒՄԸՐ ԿՐ ԼՐԱՑՆԷՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆՁՆԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ԹՈՒՐՔԻՈՑ ԱՒԱՋԻ ԵՒ ՁԻՐՈՑԻ ԿԸ ՎԵՐԱՓԷՐ ԴԱՇՆԱԳԻՐ ՆԵՐԱ – ԾԱԿԱՆ ՄԱՍԸ» (տուր կը խօսուէր Ժողովուրդներու «բարեկամութեան» մասին.— «Ծուս.») :

Նոյն նենգ խաղը տեղի ունեցաւ նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի հարցին մէջ :

Անոր կցումը (Հայաստանին) խոստացուեցաւ ոչ միայն Ֆ. Ազրպէյճանի 1920 Դեկտեմբեր 1ի յայտարարագրով եւ Ի. Սթալինի հանդիսաւոր վկայութեամբ («Պրաւդա»յի 1920 Դեկտ. 4ի է – ջերէն) , այլեւ դրաւորապէս խոստացուեցաւ Խորհրդային այն պատուիրակութեան կողմէ, որ 1921 Մայիս 21ին Զանգեզուրի Ղալաջուղ գիւղին մէջ բանակցութիւններ կը վարէր Լեռնահայաստանի կառավարութեան հետ .

«ԶԱՆԳԵԶՈՒՐԸ ԵՒ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԸ, — դրաւորապէս կը վկայէին Խորհրդային զոյգ պատուիրակները՝ Մ. Մելիքով (յանուն Կարմիր Բանակի) եւ Ա. Կարինեան (յանուն Ֆ. Հայաստանի կառավարութեան), — ՈՐՊԷՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆՔԱԿՏԵԼԻ ՄԱՍԵՐ, ՊԻՏԻ ՄՏՆԵՆ ՆՐԱ ՄԷՋ» (Ա. Աբրահամեան — «Հայաստանի Ֆ. Իշ – խանութեան բնոյթը», 1926, Գահիրէ, էջ 25):

Եւ որպէսզի տակաւին կասկած եւ սպառնայ Լեռնահայաստանը վերջապէս վար դնէ իր զէնքը եւ լիովին անձնատուր ըլլայ Ֆ. Իշխանութեանց, երեւանը, անչուշտ թելադրանքով Մոսկուայի, խաղ մը եւս նենգամտաբար, իր 1921 Յունիս 12ի կառավարական աքթով, կը յայտարարէր.

«Ազրպէյճանի Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետութեան եւ Հայաստանի Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետութեան կառավարութիւնների մէջեւ եղած համաձայնութեան հիման վրայ, յայտարարում է, որ Լեռնային Ղարաբաղն այժմէնէյ կազմում է Հայաստանի Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետութեան անբաժան մասը » (Վ. Նաւասարդեան — «Խորհրդային քաղաքականութիւնը Հայկական Հարցում», Փարիզ, 1938, էջ 34):

Այս աքթին տակ կային առորագրութիւնները Հ. Ս. Ֆ. Հ. Ժողկոմներու Խորհրդի նախագահ Ա. Միասնիկեանի (Ալ. Մարտունի) եւ քարտուղար Մ. Ղարաբէկեանի :

Օր մը վերջ, 1921 Յունիս 13 թուականով, Երեւանի Խորհրդային կառավարութիւնը նոր աքթով մը կը յայտարարէր .

«Լեռնային Ղարաբաղը վերջին համաձայնութեամբ (Ազրպէյճանի հետ.— «Ծուս.) Հայաստանի խորհ. կառավարութեան կողմից յայտարարուած է Հայաստանի անբաժան մասը» (անդ, էջ 35):

Իսկ այս աքթին տակ, անոր հանդէպ դիւրահաւատ հայ ժողովրդի լրիւ վստահութիւնը չահած ըլլալու համար, կային կառավարութեան հինգ անդամներուն եւ քարտուղարին ստորագրութիւնները,— Ա. Միասնիկեան, Պ. Մակինցեան, Ա. Բէգզադեան, Ս. Սրապիոնեան (Լուկաչին), Ա. Կարինեան եւ Մ. Ղարաբէկեան :

Նոյն 1921ի ամրան ամիսներուն եւ նոյն հիմունքներով—ու դարձեալ նոյն նենգ ուխտաթափութիւն նպատակներով — Մոսկուայի եւ Երեւանի պատուիրակները Լիմնիոյ մայրաքաղաքին՝ Ռիկայի մէջ բանակցութիւններ կը վարէին Հ. Ց. Դաշնակցութեան պատուիրակներու հետ :

Արդ, ո՞ւր մնացին խորհրդային այս բոլոր հաւաստիացումները, խոստումները, յայտարարութիւնները եւ կառավարական աքթերը ...

Ինչո՞ւ մինչեւ այսօր Լեռնային Ղարաբաղն ու Նախիջեւանը զատուած մնացին եւ կը շարուն – նակուին զատուած մնալ իրենց մայր հողէն՝ Հայաստանէն :

Ինչո՞ւ այս սուտ, այս դաւադիր խաղերը հայ ժողովուրդի հետ ...

Բայց մի՞թէ նոյնը չէ նաեւ այսօր. մի՞թէ այս նոյն վատ ու նենգ խաղերուն չարամնակութիւնը չէ նաեւ այն վրդովիչ արարքը, որ իրեն թոյլ տուաւ Ֆ. Մխութեան փոխ վարչապետը եւ արտաքին գործոց փոխ նախարարը՝ Ա. Վիշինսկի՝ Մոսկուայէ Ազրպէյճանի Կառավարութեան Քաղաքական Կոմիտէի 1947 Հոկտեմբեր 24ի նիստին վրացական հռչակելով Կարսը, առանց երբեք Հայաստան բառը բերան առնելու, առանց երբեք Հայաստանի հողային պահանջներու մասին խօսելու :

Եւ ինչո՞ւ լուռ են, ինչո՞ւ ձայն ծպտուն չեն հաներ այն մարդիկ, որոնք կրակ կը տեղային ուրիշ երկի մը արտաքին գործոց նախարարը Խրուշչեւ՝ նոյն – քան անիրաւաբար կ'ուրանար հայ ժողովրդի դարաւոր իրաւունքները Կարսի վրայ :

(ՅՈՒՍԱՒԵՐ)

Գործեն Նիկոլայի դատական արդարությունը

Մեր ասպետական ժամանակներում, մանավանդ պատերազմի ժամանակ, երբ ամեն մարդ ինքն իր համար է հոգում, ամեն մարդ ինքն իր գործն է առաջ տանում, ամեն մարդ ինքն իր ուզածն է անում, ամեն մարդ ինքն իր ուզածն է ասում, ամեն մարդ ինքն իր ուզածն է գրում, ամեն մարդ ինքն իր ուզածն է կարդում, ամեն մարդ ինքն իր ուզածն է հավատում, ամեն մարդ ինքն իր ուզածն է ուրախանում, ամեն մարդ ինքն իր ուզածն է տխրում, ամեն մարդ ինքն իր ուզածն է ուտում, ամեն մարդ ինքն իր ուզածն է խմում, ամեն մարդ ինքն իր ուզածն է քնում, ամեն մարդ ինքն իր ուզածն է զարթն

կեց յաւելուածական ինը միլիառ ֆրանքի նոր վարկ մը զինուորական ուժերուն համար: Վիճաբանութեանց ընթացքին յայտնի եղաւ որ պետական հասոյթներուն հարիւրին 28ը յատկացուած է բանակին, նաւատորմին եւ օդային ուժի ծախքերուն — ընդհանուր գումար 244 միլիառ: Զինուորներու, նաւատորմներու եւ օդանաւորդներուն ընդհանուր թիւն է 592.000 որ յունուարին պիտի բարձրանայ 708.000ի:

★ Աշխատաւորներու Դաշնակցութեան (ՄԿԺԹ) քարտուղարութիւնը չորեքշաբթի օր յայտարարեց որ հակառակ ոչ համապատասխան հանքին Ջանքերուն, կազմակերպութեան չարքերուն հաւատարիմ կը մնայ աշխատաւորներու մեծամասնութիւնը:

★ Զօրավար Տը Կոլի կազմակերպութիւնը կը ծրագրէ երիտասարդներու միութիւն մը ստեղծել՝ 15էն 21 տարեկան Ֆրանսացիներուն համար: Զօրավարը մտադիր է պետական պաշտօն հանելու ընկերակցութիւն մը կազմակերպել՝ բնականաբար իր դիրքին տակ:

★ Կառավարութիւնը որոշած է արգիլել համապատասխան թերթերու — Իմանիթէ, Սը Սուար եւայլն — մուտքը զօրանոցներէն ներս: Դիտել կը տրուի որ այս տեսակ որոշում մը տրուած էր պատերազմէն առաջ:

«Աւելի յան արքեմ հետու անմ խաղաղութենէն» կ'ըսէ Հռոմի պապը

Հռոմի Պիոս ԺԲ. պապը չորեքշաբթի օր հետաքրքրական կոչ մը ուղուն մէջ կը յայտնէ հետեւեալ մտքերը.—

Ով որ աչք ունի ու կը տեսնէ եւ ականջ ունի ու կը լսէ, պէտք է ընդունի այն տխուր ու նուաստացնող իրականութիւնը որ Եւրոպան եւ ամբողջ աշխարհը, մինչեւ հեռաւոր Չինաստանը, այսօր, առաւել քան երբեք, հեռու են ճշմարիտ խաղաղութենէն: Ուրացումի եւ երկպառակութեան ապտակները որոնց կը հետեւի այդ չարիքներէն օգուտ ողորմելու բանակը, ցնծութեան մէջ են ուրախ հետեւ կը յուսան որ մօտ է իրենց ժամը: Խաղաղութեան ընչեղէս նաեւ ժողովուրդներու համերաշխութեան հաւատացողները, ընդհակառակն անձկութեան մէջ են ի տես այն տարբերութեան որ ի յայտ կուգայ Բեթղեհէմի պատմութեան բարի անձկութեան մէջ են ի տես այն տարբերութեան որ ի յայտ կուգայ Բեթղեհէմի պատմութեան բարի կամեցողութեան եւ Աստուածորդիին հռոցող մարդկութեան Ներկայ Թշուառութեան միջեւ:

Պապը յիշեց նաեւ «այն վիթխարի պայքարը որ տեղի կ'ունենայ երկու հակամարտ մտայնութեանց միջեւ» եւ ըսաւ որ աշխարհի մէկ մասը միացած է աստուածութեան ոգիով, իսկ միւս մասը կը հետապնդէ բարիքի քաղաքականութիւնը: Կեղծիքն ու ճշմարտութեան ոչնչացումը կառուցած են սիրեմ մը որուն մէջ սուտը եւ բառերու եւ իրականութեանց խարդախումը յարձակողական զէնքերը եղած են: Անատուռա - ծութեան եւ բռնակալութեան վրայ հիմնուած դոյավիճակի մը կուտակիցները կ'աշխատին հաստատել թէ դատ են նոր մշակոյթ մը՝ աւելի բարեբաստիկ քան յաւիտենապէս երիտասարդ քրիս - տոնեայ քաղաքակրթութիւնը: Երկարող մեծ պատերազմը սարքողներուն անդթութիւնն ու անբարեւթիւնը արդար ցասում մը առեղծեցին, բայց, դժբախտաբար, ծնունդ տուին նաեւ վրէժխնդրութեան բնական զգացումին»:

Պապը յիշող դատապարտելով համաշխարհային կոչ ըրաւ բոլոր քրիստոնեաներուն որ չզբեն իրենց հաւատքն ու քաջութիւնը եւ պաշտպանեն քաղաքացիական եւ կրօնական ազատութիւնները:

ՍՐՏԱԳԻՆ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Ս. ԾԸ-ննդեան եւ Նոր Տարուայ առթիւ իմ բոլոր Դաշնակցական ընկերներուս եւ բարեկամներուս:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԱԼԸԳԵԱՆ (Կոմպոզէս)

Լոնտոն, 29, Դեկտ. 1947

ԱՄԱՆՕՐԻ ՀԱՆԴԷՍ

Մէն Մօրիս տը Պէնոյի Սահակ Մեսրոպ վարժարանի հանդէսը Նոր Տարուայ առթիւ եւ կազմող Պապայի այցելութիւնը փոքրիկներուն, տեղի կունենայ 28 Դեկտեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Սիթէի սրահին մէջ, մասնակցութեամբ վարժարանի բոլոր աշակերտութեան: Պիտի ըլլան երգեր, մեներգներ, ազգ. դեղջկական պարեր, տոհմիկ տարազով եւ զուարճ մը: Կը հրաւիրենք տեղւոյս հայութիւնը քաջալերելու համար մեր տղայոց սերունդը:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՄԱՐՍԷյԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի Շրջ. Կոմիտէին, Հ. Յ. Դաշնակցութեան 58րդ տարեդարձը կը տօնուի Մարսէյլի մէջ յառաջիկայ շաբաթ ի - րիկուն 27 Դեկտեմբեր, ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, Պրէպան Մարսէյլի ընդարձակ սրահներուն մէջ:

Կը նախագահէ ընկեր ԴԵՐԱՍԻՄ ԲԱԼԱՑԵԱՆ

Կը խօսի ընկեր ՄԱՋԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

Ընկերական խնջոյք

Հ. Յ. Դ. «Եղիպտացի» կոմիտէն Ծնունդի եւ Նոր Տարիին առթիւ կազմակերպած է ընկերական խնջոյք մը որ տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 28ի կիրակի օրը, ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր ընկերվարականներու սրահը, 9 rue Victor Massé:

Երգ, պար, զեղարուեստական յայտագիր եւ անակնկալներ: Ձոր պիւֆէ: Կը հրաւիրուին չորքանի բոլոր ընկերները իրենց ընտանեկան պարագաներով: Մուտք ընթրիքով միասին 150 ֆրանք:

Կը նուագեն թաւիսա ԳԱՐԵԳԻՆ եւ ԲԵՆՕ:

Մանուկներու օրը

Լիոնի Կ. Ասչի մասնաճիւղի ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒՄԱՆ առթիւ կազմակերպած Նոր Տարուայ հանդէսը տեղի պիտի ունենայ 27 Դեկտեմբերին, չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին — 257bis, Rue Boileau, salle Etienne Dolet ի մէջ: Տօնածառ եւ նուիրաբաշխութիւն: Տրամախօսութիւն (մէկ արար) Կապոյտ Ասչի սանուհիներու կողմէ: Հայկական պար եւ երգ: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՍ

Պոլսոյ մէջ վերջերս մեռած՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ԿԻՒԼԻՋԱՐ ՏԷՐ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ մասնաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իր զաւակներուն կողմէ, այս կիրակի առաւօտ, Դեկտեմբեր 28, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ:

Կը հրաւիրուին յիշատակը յարգողները:

Ս. Լիւիւնի Կապոյտ Ասչի սանուհիներու պարահանդէսը տեղի կ'ունենայ 27 Դեկտեմբեր, չաբաթ իրիկուն ժամը 20.30էն մինչեւ լոյս, Hôtel Forez ի չքեղ սրահներուն մէջ: Կը նուագէ José Claudel հռչակաւոր նուագախումբը: Զամազան անակնկալներ: Ձոր պիւֆէ:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Վինի Ֆր. Կ. Ասչի մասնաճիւղը, Մանուկներու Սրուան առթիւ կազմակերպած է նուիրաբաշխութիւն մը, 25 Դեկտ. կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին, Սէնթըլը Կաթոլիկ սրահին մէջ: Պիտի ըլլան երգ, պար եւ ազատասանութիւններ, ա - չակերտ եւ աշակերտուհիներու կողմէ: Կը նախագահէ ընկերուհի Տիկին Բերուզ Վարդանեան (Ամերիկայէն): Կը խօսի ընկեր Ս. Գալուստեան: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Փարիզի մասնաճիւղը կը սարքէ պարբերաբար հայագիտական դասախօսութիւններ: Նիւթ ունենալով Հայոց Պատմութենէն եւ հայ մշակոյթէ: Առաջին բանախօսութիւնը չաբաթ 3 Յունուար 1948, ճիշդ ժամը 5ին: «Հայ ժողովուրդի ծագման» շուրջ: Բանախօս՝ Հ. Պ. Ասատալեան: Վայր, Հայ Ուսանողական Ոստան, Métro Porte d'Orléans: Մուտքը ազատ է:

ՌՈՄԱՆԻ Ֆ. Կ. Ասչը հետեւեալ նուէրները սուացած է փոխան ծաղկեփունջի Օր. ԼՈՒՍԱՐԱՐԵԱՆի եւ Պ. ՄԵՍՐՈՊ ՍԱՀԱԿԵԱՆի մահուան առթիւ, փեսա Մ. Սահակեան 1000 ֆրանք, Աւետիս Պարսամեան 500 եւ Գր. Գուզեան 100 ֆրանք:

ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Փարիզի չքնաղ 17րդ տարեկան գեղեցկուհին, տեղի կ'ունենայ կիրակի 4 Մարտ, 1948 կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին: Salle de la Chimie, 28bis rue St. Dominique: Կը խնդրուի հատ առնել սոյն թուականը:

ՀԱՄՈՎ ԵՒ ԸՆՏԻՐ

ԵՐՇԻԿ ԵՒ Ա. ՊՈՒԽՍ

Եթէ կ'ուզէք ունենալ ձեր կաղանդի եւ Ծնունդի սեղանին վրայ

Դիմեցէք վստահութեամբ՝

ՄԱՋԻԿ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆի

Նախապատերազմեան լաւագոյն տուներէն մէկը:

24, Rue Jules Verne, Sevran:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ Հ. Յ. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն, «Հրայր» ակումբին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայանալ անդամատոմսերով:

SURPRISE PARTY

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի մասնաճիւղը սարքած է, հաւաքոյթ մը (Surprise party) Place Condorcet, 99 rue de la Libération, Bourg la Reine, Salle Garceau:

Autobus 188, métro Bourg la Reine: Այս կիրակի 28 Դեկտեմբեր, ժամը 3էն 10: Կը հրաւիրուին Նոր Սերունդի բոլոր մասնաճիւղերը իրենց անդամներով:

ՀԱՆԴԷՍ – ՏՕՆԱԾԱՌ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

«Մասուկներու Օր»ուան առթիւ Ֆր. Կապոյտ Ասչի երեկոյեան դասընթացքի երկսեռ աշակերտներուն կողմէ Հ. Յ. Դ. Տան մէջ: 11 rue Branly, 28 Դեկտ. կիրակի ժամը 3ին:

Պ. Գրիգոր Քիւրքճեան եւ զաւակը խորունկ վիշտով կը ծանուցանեն մահը՝ իրենց կնոջ եւ մօր՝

ՏԻԿԻՆ ԱՂԱՒՆԻ ՔԻՒՐՔՃԵԱՆի

(Ծնեալ Թէպօեան, 35 տարեկան)

եւ կը խնդրեն բոլոր ազգականներէն եւ բարեկամներէն որ յուղարկաւորութեան մասնակցին չաբաթ առտու ժամը 10.30ին Իսիի դերեզմանատունը:

Հ. Յ. Դ. ՎՕՒԼԻՒԶԻ «Մուշտ» խումբը իր վշտակցութիւնը կը յայտնէ ընկերներ՝ Զաքէոս եւ Սերոբ Քիւրքեաններուն ու իրենց ընտանեկան պարագաներուն, ու նաեւ Նալպանտեան ընտանիքին, իրենց մօր, մեծ մօր ու խնամիին ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՔԻԶԻՐԵԱՆի տխուր մահուան առթիւ:

ԽՈՐԻՆ ԿՍԿԻԾՈՎ կ'ողբանք մահը մեր սիրեցեալ հաճի մամային, ՏԻԿԻՆ ԿԻՒԼԻԶԱՐ ՏԷՐ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆի եւ մեր ցաւակցութիւնը կը յայտնենք որդւոյն Պ. Աբրամ Տէր Կարապետեանին (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Լ. Գեւոնեաններն ու զաւակաց:

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՄԱՋԻԿ ՎԱՐԴԱՊԵՏԵԱՆ
եւ զաւակները Տէսին

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ Հ. Յ. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն, «Հրայր» ակումբին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայանալ անդամատոմսերով:

SURPRISE PARTY

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի մասնաճիւղը սարքած է, հաւաքոյթ մը (Surprise party) Place Condorcet, 99 rue de la Libération, Bourg la Reine, Salle Garceau:

Autobus 188, métro Bourg la Reine: Այս կիրակի 28 Դեկտեմբեր, ժամը 3էն 10: Կը հրաւիրուին Նոր Սերունդի բոլոր մասնաճիւղերը իրենց անդամներով:

ՀԱՆԴԷՍ – ՏՕՆԱԾԱՌ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

«Մասուկներու Օր»ուան առթիւ Ֆր. Կապոյտ Ասչի երեկոյեան դասընթացքի երկսեռ աշակերտներուն կողմէ Հ. Յ. Դ. Տան մէջ: 11 rue Branly, 28 Դեկտ. կիրակի ժամը 3ին:

Պ. Գրիգոր Քիւրքճեան եւ զաւակը խորունկ վիշտով կը ծանուցանեն մահը՝ իրենց կնոջ եւ մօր՝

ՏԻԿԻՆ ԱՂԱՒՆԻ ՔԻՒՐՔՃԵԱՆի

(Ծնեալ Թէպօեան, 35 տարեկան)

եւ կը խնդրեն բոլոր ազգականներէն եւ բարեկամներէն որ յուղարկաւորութեան մասնակցին չաբաթ առտու ժամը 10.30ին Իսիի դերեզմանատունը:

Հ. Յ. Դ. ՎՕՒԼԻՒԶԻ «Մուշտ» խումբը իր վշտակցութիւնը կը յայտնէ ընկերներ՝ Զաքէոս եւ Սերոբ Քիւրքեաններուն ու իրենց ընտանեկան պարագաներուն, ու նաեւ Նալպանտեան ընտանիքին, իրենց մօր, մեծ մօր ու խնամիին ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՔԻԶԻՐԵԱՆի տխուր մահուան առթիւ:

ԽՈՐԻՆ ԿՍԿԻԾՈՎ կ'ողբանք մահը մեր սիրեցեալ հաճի մամային, ՏԻԿԻՆ ԿԻՒԼԻԶԱՐ ՏԷՐ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆի եւ մեր ցաւակցութիւնը կը յայտնենք որդւոյն Պ. Աբրամ Տէր Կարապետեանին (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Լ. Գեւոնեաններն ու զաւակաց:

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՄԱՋԻԿ ՎԱՐԴԱՊԵՏԵԱՆ
եւ զաւակները Տէսին

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ Մ. ԷՍՄԱՒԱԼԵԱՆ եւ զաւակը Հայկ Էսմալեան 2000 ֆրանք կը նուիրեն Ֆր. Կապոյտ Ասչին իրենց սիրեցեալ մամուանոյն եւ հօր ողբացեալ ՓԻԼԻՒ ԷՍՄԱՒԱԼԱՆի յիշատակին: Տէր եւ Տիկին Ա. Պարթեւեան Նոյնպէս 1000 Ֆր. կը նուիրեն այս տխուր առթիւ Ֆր. Կ. Ասչին: Ստանալ «Յառաջ»էն:

ԿԻՐԱԿԻ, 25 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1948, ԺԱՄԸ 14.30ԻՆ

Մէթրոփոլիթէնի սրահին մէջ, **métro Mutualité**

Յովհ. Թումանեանի մահուան **25**ամեակի առիթով

Նախաձեռնութեամբ Փարիզի Հայկական երգչախումբին, մեծ պատրաստութեամբ կը ներկայացուի

ԱՆՈՒՇ

Երաժշտական ողբերգութիւն 5 արար, մատնակցութեամբ Օր. ԱՆԺԻԼ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆի (Ամուշ), Ա. grand Prix Wicard de la Ville de Marseille: Գր. ՄԿՀՔՐԻՒԱՆի (Սափօ) եւ Վ. ԱԼԹՈՒՆԵԱՆի (Մօսի): Սկնֆոնիք մեծ նուագախումբ ղեկավարութեամբ ԱՐԱ. ՊԱՐԹԻՒԵԱՆի (60 հոգի): Թումանեանի մասին պիտի խօսին եւ կ'արտասանեն ծանօթ արուեստագէտներ:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ — Բոլոր տոմսերը թուագրուած ըլլալով կը խնդրուի նախապէս ապահովել Հրանդ Սամուէլէն Tél. Dan. 88–65, եկեղեցւոյ դիւանէն: Սապօնճեանէ 39 rue Trévise, Պ. Պարթեւեանէ, 14 rue Petit. Bot. 99–22, Պ. Բամպուքճեանէ, 9 rue Jouy Rouve, Ուշպլեանէ 61 rue Rébéval, Պարսամեան դրատունէն, եւ նոյն օրը թատրոնի կիւշէն, առաւօտէն սկսեալ:

Տոմսերու գինը՝ հարիւրէն երեք հարիւր յիսուն, տուրքերով միասին:

5700 Ֆրանկով

Կրնաք կարել տալ ձեր հագուստը

Զափի վրայ, երկու փորձով

Եթէ կերպասը բերէք մեզի եւ տասը օրէն

կ'ունենաք զայն

ԱՑՐԵՐՈՒ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դիմել DORMES, 5 Rue St. Apolline

Paris—Métro Strasbourg–St. Denis Հեռ. Tur. 83–63

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 15 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 27 Décembre 1947 Շաբաթ 27 Դեկտեմբեր

ԺԹ. ՏԱՐԻ — 19e Année N° 5225–Նոր շրջան թ 834 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ՝ 5 Ֆր.

Մէկ Սեպտեմբէն Միւսը

ՄՄԲ.— Գահիրէի մեր պաշտօնակիցը խորագրին տակ դրած է հետեւեալ խմբագրականը: Ծեղի ուժգնութեան պատճառաւ կը քաղենք գլխաւոր մասերը.—

Երիտասարդ ընկերը որ ծաղկեցար օտար վերու վրայ, լսէ՛.

Եւ պատմէ այն միւս բարեկամին ալ որ տեր դաւանանք ունի, եւ կամ բնաւ չունի, —

Դուք ժառանգորդներն էք աշխատաւոր զովուրդի մը որ արհամարհեց դարերու ծանրութիւնը եւ անդուր հալածանքները, որպէսզի վրեայ իր լինքնուրոյն, ազատ բոյնը դրաւելու արծուու արեւին տակ:

Պատրա՞ստ էք արիաբար տիրանալու այդ ձգած ժառանգութեան: Ունի՞նք ուժ եւ կամ, զայն արժեցնելու, նորոգելու, բազմապատկելու:

Այս պիտի ըլլայ ձեր առաջին գիտելիքը— մէն մէկը թող տարցում ուղղէ ինքն իրեն, եւ վոխադարձաբար:

Այդ հարցումէն կը ծնին ձեր «անելիքն»:

Երկէ եւ աւելի առաջ, ամբողջ սերունդը կամաւոր ծառայութեան ասպարէզը նետուեր այնպիսի պայմաններու մէջ որ կրնան գլխովին տոյտ պատճառել ձեզի:

Անոնք չնչեցին ահաւոր մղձաւանջի մը բուռեան տակ: Անոնց երիտասարդութիւնը պակուեցաւ անհնարին տառապանքներու, ահռոտաւիլի, արեան ճապաղիքներու մէջ:

Եւ անոնք չվհատեցան: Ոչ միայն ճատ կազմեցին ճակատագրի ըմբոստացուցիչ, վնասի խաղերուն դէմ, այլեւ յաջողեցան լայն տներ բանալ անտէր ժողովուրդի վերածնութեան, ազատագրութեան ճամբուն վրայ:

Միեւնոյն տեսիլ տեւ տուին անոր ստեղծագործութեան, Մշակոյթին, երբ թշնամին կը փորձէր սպանել եւ մարմինը եւ ոգին:

Կատարեալ երկունք բոլոր ճակատներուն— բոյ,— մտաւոր, քաղաքական, ընկերային: — ոտական ճիգ մը, որուն դիմաց ունէին ինչ արեան կրակը եւ մտքին թռիչքը: Ի հարկին՝ զուկին ուժը:

Դուք ինչո՞ւ պիտի չոնենաք նոյն թը, երբ կը վայելէք բազմազան առաւելութիւնն:

Հեռո՞ւ էք հայրենիքէն, — հարազատ ոլ լոյսերէն եւ ջուրերէն:

Այդ զրկանքն իսկ պիտի գառնար խթանող թէ պատրուակ վհատութեան եւ դասալքութի:

Դառնութեան, ըմբոստութեան ոգին էրը մղում կուտար երէկ ալ, քայլ մը աւելի նետուելու համար:

Ով որ չատ ստացաւ, չատ պիտի տրամէ: Դաշնակցական երիտասարդութիւնը իր տրդութեան տակ ունի անսպառ դրամագլուխ, բարոյական թէ նիւթական: Ունի բազմակոնի պաշար, որ կրնայ նորոգուիլ համաճայն կան պայմաններուն եւ ժամանակի պահանջներուն:

Դաշակցական Երիտ. Միութեան ոեւէնդամ՝ նախ ինք պիտի փութայ ուսանիլ — իր աւելի սորվիլ — որպէսզի կարենայ ուսուցանել եւ ասպարէզ քաշել ուրիշներ:

Բեռը ուրիշին վրայ ձգել՝ կը նշանակնայ: Ինքզինքը հանգստեան կոչել ծաղիկ ակին մէջ:

Եւ դուն, երիտասարդ ընկերուհի, լսէ

Դուն ալ այս ճակատին վրայ պիտի կանես այն դերը ինչ որ կը թելադրէր երկուանը. —«Հայ օրիորդը սիրտ է տալիս Հայոց քաջ»:

Կուիւ չունինք այսօր, ոչ ալ «ֆէտայ»: Բայց, նոյն դերը չէ՞ քաջութիւն եւ յարատեւութիւն ներշնչել անոնց որ դիմանալու պայքարը մղեն օտարութեան մէջ: Պայքար յանուն ազատութեան, աշխարհացրիւ բազմութեանց պաշտպանութեան եւ հայրենիքի ամբողջութ: Պայքար յանուն Հայկական Մշակոյթի զարման ու տարածման:

Ահա թէ ինչ մտածումներ կը թելադրէ Դ. Երիտ. Միութեան օրը: Լսէք՝ Երիտասարդեան Տօնը: Այստեղ եւ ամէն տեղ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՄԵՐԱՇԽՈՒԹԻՒՆ

Մեր ամէնէն հարուստ գաղութը, «ամերիկանը» անուն հանած է իր ներքին պատակտումներով, լարդրական վէճերով եւ հայրենակցական ճեղքերով:

Աղտարութիւնը կը պահանջէ ճշդել կարեւոր պարագայ մը:

Այդ գաղութը միակն է ուր թերթերը վխար կը գերազանցեն արտադրէ հասերաշխութեամբ, նկարագրելու համար.—

Որեւէ նշանաւոր, հարսնիք, կոնաք, խնամիի խնամի այցելութիւն, ընտանեկան խնջոյք, տեղանկիցներու ցանկերով եւ հայրենակցական, ազգականական կապերով, եան.:

Այնտեղ զարդացած է գրական սեռ մը,— այրը իր տուգը կ'ողբայ հրապարակաւ, ոտանաւորը մը ձօնելով իր տղացեալ կինոջը: Կամ այրիացած կինը արձակ բառաստեղծութիւն մը տալէ կուտայ, իր ժ֊բախտ «գլխաւոր»ին մահուան տարեդարձին առթիւ:

Եւ խմբագրութիւնը կը հրատարակէ բոլորն ալ, առանց տարակէտ մը իսկ փոխելու:

Ոչ մէկ խորութիւն հոսանքէ հոսանք, այս ճակատին վրայ:

Ես անցեալ տարի չատ կարեւոր թերթի մը մէջ կարդացի ազատոր կնոջ մը տղոը, իր ամուսնոյն մահուան տարելիցին առթիւ:

Մեղմ որբեւայրին ի լուր աշխարհի պարզելով իր սուգը, իր անտանելի առանձնութիւնը, կ'ա – ւելցնէր.—

Շնիկդ ալ ամէն իրիկուն վտղոցին անկիւնը կ'երթայ, կը սպասէ տահմբեր, եւ քեզ չգտնե – լով տուն կը վերադառնայ տխուր–տրտում... Ը– ահ, սիրելի ամուսնս, ալ ի՞նչպէս դիմանամ...

Ինչպէս կ'երեւայ, ամերիկահայ թերթերն ալ չդիմանալով այս ընտանեկան վիշտերուն, անոնց յաւելեալ եւ ճոխացեալ նկարագրութիւնները կը հրատարակեն, վտխան ընկալագրի:

Պոլսահայ թերթերն անգամ դեռ չատ հաց ու պանիր կ'ուզեն, այս ներքութեան եւ բարձրութեան հասնելու համար:

ՎԱՐՈՒԶ

Պաղեստին դիպարը

ԾՆՈՒՆԴԻՆ ՕՐԸ 21 ՀՈԳԻ

ՍՊԱՆՆՈՒԵՑԱՆ ՀԱՑՑԱՑԻ ՄԷՋ

Ծնունդին օրը ծանր դէպքեր պատահեցան Հայֆայի մէջ ուր, ընդհարումներու ընթացքին, սպաննուեցան 17 Արաբներ եւ 4 Հրեաներ: Կռիւները տեւեցին չորս ժամ: Անգլիացի զինուորները միջամտեցին եւ ստիպեցին Հակառակ ահաբեկիչներու որ նահանջեն: Ցետոյ սկսան յարձակիլ Արաբներուն վրայ: Երուսաղէմի մէջ սպաննուեցան երկու Արաբներ, Հրեայ մը եւ Հայ մը: Ընդհարումները տեղի ունեցան քաղաքին տեղւիկ փողոցներուն մէջ: Կռիւ տեղի ունեցաւ նաեւ Հայֆա — Թել Ավիվ ճամբուն վրայ եւ սպաննուեցան չորս հոգի:

Երուսաղէմի մէջ Արաբ զինուոր մը յայտարարեց որ Միացեալ Ազգերու յանձնաժողովին անդամներուն կեանքն ալ վտանգի մէջ է եւ սպանութիւններ կրնան տեղի ունենալ: Կիրքերը այնքան լարուած են որ եթէ յանձնախումբին անդամները Հրէական շրջաններէն դուրս ելլեն, տեղն ու տեղը պիտի սպանուին, ըսաւ ան:

Ինչպէս ծանօթ է սօտ օրէն Պաղեստին կը հանին Միացեալ Ազգերու յանձնախումբին հիւղ անդամները՝ տեղւոյն վրայ քննութիւններ կատարելու համար: Արաբական շրջանակներուն մէջ կը սպասուի որ յանձնախումբին ժամանումէն ետք տեղի պիտի ունենայ իրական արիւնահեղութիւնը: Արաբները դիտել կուտան որ իրենք ամէն թողտուութիւն պիտի տան իսլամական, քրիստոնեայ եւ հրէական կրօնական հաստատութեանց եւ անհրաժեշտ չէ որ Երուսաղէմը ենթարկուի միջազգային հակակշիռ մը:

Ուրիշ Արաբ ներկայացուցիչ մը ըսաւ որ Երուսաղէմի ջուրը կուգայ արաբական շրջաններէն եւ «պատերազմի» մը պարագային ջուրը պիտի կտրուի:

Տանուտէրական կացութիւն Ծուռաստանի մէջ

500 ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐՆԵՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼԱԻԱԾ

ՆԱՐՀՆՏԻՐ «ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ» ԱԼՊԱՆԻՈՑ ՄԷՋ

Ամէնքի ոստիկանութիւնը Ծնունդին Օրը ձերբակալեց 500 համայնավարներ իբրեւ նախազգուշական մէջոց այն խառնակութեանց դէմ որ կրնան պատահիլ՝ Հիւսիսային սահմաններուն վրայ ապստամբ դիմադրականներու կողմէ կազմուած «ազատ» կառավարութեան դրդումով:

Բազմաթիւ ուրիշ համայնավարներ եւ կասկածելիներ եւս պիտի ձերբակալուին այս չարթու խափանելու համար Ամէնքի մէջ «տիւներորդ զօրասրան» մը ստեղծելու ճիգերը: Ապստամբներու «կառավարութիւնը» յայտարարած է որ «պիտի ազատագրէ Ծուռաստանի ժողովրդավար ուժերը օտար աշխարհակալներու եւ անոնց արբանեակներու տիրապետութենէն»:

Ամէնքի մամուլը հրատարակելով «ազատ կառավարութեան» անդամներուն անունները, դիտել կուտայ որ անոնք համայնավար կուսակցութեան ղեկավարներն են, բացի Գրօֆ. Նանէս Կոկալիէն որուն համար կ'ըսուի թէ կուսակցութեան յարած էր միայն վերջերս: Ապստամբ օրկան Վըմա կը գրէ թէ ձախակողմեան խմբակցութիւնները տակաւին լրեաց դիրքը ճշդած չեն եւ հաւանական չէ որ օժանդակութիւն տան ապըստամբներուն: Աչակողմեան «Իսթեմերինին»կարծիքով «այս ելոյթը մէկ երեսն է այն համաշխարհական ծրագրին որուն նպատակն է Պալքաններուն բոլոր երկիրներու դրաւումը»:

Հելլէնական երթրդ զօրաբանակին հրամանատարը զօրավար Եորկիոս Փափանդրիա յայտարարեց թէ «համոզուած ենք որ նորընտիր «կառավարութիւնը» կը գտնուի Ալպանիոյ մէջ, յոտնակոս սահմանին մօտերը»: Ապստամբ զօրավարը, Մարկոս Վաֆիատէս վերջերս Ալպանիա անցած էր:

Պելկրատի քաղաքական շրջանակները որեւէ մեկնութիւն չեն տուած այս ելոյթին մասին, թէեւ մամուլը սիւնակներ յատկացուցած էր անոր: Մոսկուայի ձայնասփիւռն ալ լուրը հաղորդած է միայն՝ առանց մանրամասնութիւններ տալու:

Ուշինկթընի դիւանագիտական շրջանակները «դէպքը անշուշտ է բայց կրնայ կասեցուիլ ստատալ այն պարագային երբ Պուլկարիա, Եուկոսլաւիա եւ Ալպանիա պաշտօնապէս ճանչնան Մարկոսի «կառավարութիւնը»: Առայժմ հաւանական չի նկատուիր որ Մորտրդային Միութիւնը եւ իր արբանեակ դրացիները ճանչնան, թէեւ Պելկրատի կոմինֆորմը քանի մը օրէ ի վեր կը նախատեսէր ապստամբ կառավարութեան մը կազմութիւնը:

Լոնտոնի թերթերը Ծնունդին օրը չհրատարակուեցան: Հետեւաբար տակաւին յայտնի չէ թէ Ծուռաստանի դէպքերը ինչ հակազդեցութիւն գործած են ոչ—պաշտօնական շրջանակներու մէջ: Քաղաքական շրջանակները, սակայն, ընդհանրապէս մտահոգուած են՝ համաձայն Փարիզի մէջ ստացուած տեղեկութեանց:

Ֆրանսական համայնավար թերթերը մեծ ցնծութեան մէջ են: Փարիզի «Իմանիթէ»ն եւ «Սը Սուար»ը չատ հաւանական կը դտնեն որ Մարկոսի կառավարութիւնը ճանչցուի իր դրացիներէն: Պահպանողական «Մոնտ»ի կարծիքով նոր «կառավարութեան» մայրաքաղաքը կը գտնուի Եուկոսլաւիոյ մէջ: Եթէ Մորտրդային Միութիւնը եւ իր դրացիները ճանչնան այդ կառավարութիւնը, այն ատեն բացէ ի բաց միջամտութեան պիտի հասցնեն ապստամբներուն, կը դրէ թերթը: Պուլկարիա, Մարկոսի հետ դիւանագիտական յարաբերութիւններ հաստատելէ ետք, կրնայ անոր վճարել այն պատերազմական հատուցումները որոնք պարտադրուած են իրեն՝ հաշտութեան դաշնագրով:

Անգարայէն կը տեղեկացնեն թէ Ծուռաստանի դէպքերը մեծ յուզում յառաջ բերած են: Կ'ենթադրուի որ զօրավար Մարկոս պիտի ստստկացնէ իր կուիւը որպէսզի «ոտքը տեղաւորէ յուսնական տղմի վրայ: Քաղաքական շրջանակներուն համար մտահոգիչ է այն ենթադրութիւնը թէ ապստամբները կրնան ձեռք անցընել Սելանիկի հիւսիսային շրջանները եւ վտանգել Թրքական սահմանապահը: Եթէ անոնք գրաւեն Ալեքսանդրապոլիսը, այն ատեն Նեղուցներու խնդիրը անմիջապէս պիտի դայ, կ'ըսեն Անգարայի մէջ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՄԱՁԱՅՆ Անգարայէն ստացուած տեղեկութեանց, վակուած է Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարարութիւնը իբրեւ նախազգուշական քայլ քոլերային տամաճարակին ծաւալման դէմ: Ինչպէս արդէն հաղորդած էինք, քոլերայի կարգ մը դէպքեր պատահած են անցեալ շաբթու հարաւային Սուրիոյ մէջ:

Դարս եւ Երեւան
Ի պատիկ հայուհի

ԱՄՍ. — Պիտի դիմեմ ձեզի ամէն անգամ որ ինծի անհրաժեշտ զգամ, ինչպէս որ հիմա կ՚ընեմ։ Ես ալ ձեզ կը համարեմ իմ ամենամտերիմ բարեկամս եւ ոչ թէ միայն հայրենակից։ Ուրախ եմ որ ձեր ընտանիքը կը գտնուի Ամերիկա։ Ես ալ ունիմ հոն հարազատներ։ Ինչպէս կը տեսնէք, ես ալ ձեզ պէս ամերիկացի եղած եմ։ Ամերիկա ինծի համար դարձած է երկրորդ հայրենիք։ Ես ալ ձեզ պէս կը սիրեմ զայն։ Ամերիկա ինծի տուած է ամէն ինչ։ Ես հոն ծնած եմ, հոն մեծցած եմ, հոն կրթութիւն ստացած եմ, հոն ամուսնացած եմ, հոն ունեցած եմ զաւակներ, հոն ունեցած եմ ընկերներ, հոն ունեցած եմ գործ, հոն ունեցած եմ ամէն ինչ։ Ամերիկա ինծի համար դարձած է ամէն ինչ

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 —
R. C. Seine 376.286
Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Dameme — PARIS (13e)
Տար. 1200, 6ամս. 650, Ութ. 15 տող. Կամ 3 ռռգի.
Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63
Dimanche 28 Décembre 1947 Կիրակի 28 Դեկտեմբեր.

Ամբ. ՏԱՐԻ — 19e Année N° 5226–Շաբ. Հրատ. 835 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ Գին՝ 5 ֆր.

ՍԵՐ ԱՕՍԻՆ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ԹԿ ՍՕՐԴ ԱՆԳԱՍ »...

Երկաթուղային կայարանի մը մոտակայքը տեսայ ծերունի մը, որ ձեռքին ունեցած ծանր ծրարը դժուարութեամբ կը տանէր։ Ուշադրութիւնս գրաւեց անոր ծանր շնչառութիւնը։ Ինչ որ ալ ըլլայ ծրարին պարունակութիւնը, անոր ծանրութիւնը ոչ միայն ծերունիին ուսերը կը ճնշէր, այլ նաեւ անոր սիրտը։

Ես ալ ինծի համար ծանր ծրար մը ունէի տանելիք։ Ուստի ծերունիին մօտենալով՝ առաջարկեցի անոր, որ ինծի յանձնէ իր ծրարը, որպէսզի ես տանիմ։ Ան ինծի նայեցաւ զարմանքով մը, ապա ժպտալով ետ դարձուց գլուխը։ Ես կրկնեցի առաջարկս, բայց ան նոյնպէս ետ դարձուց գլուխը։

Ծերունին ինծի համար անծանօթ էր։ Ես ալ անոր համար անծանօթ էի։ Ինչո՞ւ ուրեմն ան ինծի վստահ չէր։ Ինչո՞ւ ես չէի կրնար ինծի վստահ ընել անոր։ Ինչո՞ւ ան չէր կրնար ինծի վստահ ընել ինծի։

Ծերունին ինծի նայեցաւ ուրիշ անգամ մը, ապա ետ դարձուց գլուխը։ Ես ալ ետ դարձուցի գլուխս։ Ան ինծի նայեցաւ ուրիշ անգամ մը, ապա ետ դարձուց գլուխը։ Ես ալ ետ դարձուցի գլուխս։

Ծերունին

Ս. ԱՐԱՊՅԱՆԻ ՎԵՊԵՐԸ

— Այդ ես եմ, ինձ ճանաչեցիր։

Ես ոչ մի բան չեմ հասկանում։ Ինչպե՞ս կարող է Ս. Արապյանի վեպերի հերոսը ինքնին հեղինակի հետ հանդիպել։ Ինչպե՞ս կարող է հերոսը ինքնին հեղինակի հետ խոսել։ Ինչպե՞ս կարող է հերոսը հեղինակին ճանաչել։ Ինչպե՞ս կարող է հերոսը հեղինակին ասել, որ ինքը հերոս է։

Ես ոչ մի բան չեմ հասկանում։

Ես ոչ մի բան չեմ հասկանում։

Ես ոչ մի բան չեմ հասկանում

Հայ «Տաղտուկ»ը Ամերիկայում

Լոս-Անջելոսի Chronos Press հրատարակչությունից լույս է տեսել հայ գրականության նվիրյալ Գեղամ Տաճատյանի «Տաղտուկ» գրքույկը։ Հեղինակը, որ ծնվել է 1900 թ. Կարսում, 1920-ական թվականներին ապրել է Պոլսում, ապա Ֆրանսիայում, իսկ 1923 թ. հաստատվել է Ամերիկայում։ Նրա գրչին են պատկանում մի շարք գրքեր, որոնցից հայտնի են «Ոսկի ծիրան», «Ոսկի ճամբան», «Ոսկի ճանապարհ», «Ոսկի ճաշակ», «Ոսկի ճրագ», «Ոսկի ճոճք», «Ոսկի ճոխություն», «Ոսկի ճոխ», «Ոսկի ճոխություն», «Ոսկի ճոխ» և այլն։

Գեղամ Տաճատյանի «Տաղտուկ»ը ներկայացնում է հեղինակի ստեղծագործության ամենաբնորոշ կողմերը։ Գրքում տեղ են գտել նրա ինչպես հայրենասիրական, այնպես էլ սիրային բանաստեղծությունները։ Հեղինակը հանդես է գալիս որպես ազգային ոգու երգիչ, որպես հայ ժողովրդի ազատության ու անկախության մարտիկ։ Նրա տողերում ապրում է հայ ժողովրդի հոգին, նրա ցավն ու տառապանքը, նրա հույսն ու երազանքը։

Գեղամ Տաճատյանի «Տաղտուկ»ը հայ գրականության հարուստ գանձարանում իր արժանի տեղը կգրավի։

Ինչ պիտի ընթերցի Ամերիկահայ հասարակությունը

(Ի ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ 1948Ի ՏԱՐԵՑՈՒՅՑԻ ՄԱՏՈՒՑ)

Ի՞նչ ուշագրավ հետաքրքրական տարի մը եղաւ 1948ը մեր համար։ Գրական շարժումի մը տեսակէտէն։ Գիրքերու տպագրութեան տեսակէտէն։ Ամերիկահայ հասարակութեան մտաւորական կեանքին

ՓՐԱՎՏԱՑԻ ՑԱՐՁԱԿՈՒՄԸ ԻՐԱՆԻ ԴԷՄ

Խորհրդային Միութեան եւ Իրանի յարաբերութիւնները չափազանց լարուած են երկու օրէ ի վեր: Թէհրանի խորհրդային դեսպանը, Իվան Սադչէքով, ուրբաթ օր Նիու Տէլհի (Հնդկաստան) մեկնեցաւ եւ ենթադրողներ կան թէ մօտ ատենէն պիտի խզուին երկու երկիրներու դիւանագիտական յարաբերութիւնները:

Մոսկուայի ձայնասփիւռը կը յարձակի նոր ընտրր վարչապետ Իպրահիմ Հաքիմիի վրայ «որպէս հակահամայնավար համոզումները չատ յայտնի են»: Իրանի համայնավար թերթերը խստօրէն կը քննադատեն կառավարութիւնը որ վերջերս համաձայնութիւն մը կնքելով ամերիկեան կառավարութեան հետ, հաւանած է որ Ամերիկացի պինուորականներ կազմակերպեն Իրանի պինուորական ուժերը:

Հաքիմիի վարչապետ նշանակուիլը մեծ ղժգոհութիւն պատճառած է Մոսկուայի մէջ ուր կը չհաշուի այն ճնշումը զոր ներկայ վարչապետը ի դրժ ըրած էր կառավարութեան վրայ, 1945ին, Ադրպատականին խնդրին առթիւ:

Փրավտայի Թէհրանի թղթակիցը կը գրէ իր թերթին մէջ որ նախարարական վերջին տապնաւը հետեւանք էր այն իրողութեան որ կառավարութիւնը «դաւաճանաբար բռնարարած» էր Մոսկուայի հետ ապրիլ 4, 1946ին կնքուած բարիդրի համաձայնութիւնը: Անգլեւամերիկեան շրջանակները մեծ դեր կատարեցին այդ գործին մէջ եւ ապրեցութիւն բանեցուցին դահլիճին եւ Շահին վրայ, կ'ըսէ թղթակիցը: «Փրավտա» դիտել կուտայ որ Իպրահիմ Հաքիմիի հակախորհրդային քաղաքականութիւնը ի յայտ եկած էր 1919ին երբ, իբրեւ անդամ օրտւան կառավարութեան, կը տորդրդէր այն յուշագիրը զոր այս վերջինը կը ներկայացնէր Փարիզի խորհրդաժողովին պահանջելու համար Խորհրդային Ադրպէյճանը, Պաքուն, Թիւրքմէնիստանը, Աչխապատը, Երեւանը եւ ուրիշ շրջաններ Անդրկովկասէն:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍԱՐՍԱՓԵԼԻ ուրական մը պայթեցաւ ուրբաթ օր երէկ յուլի եւ Զօնկուլտաքի մօտերը: Բազմաթիւ չինքեր քարուքանդ եղած են եւ չատեր վիրաւորուած են: Անմահներ ատատկութեամբ վիճակի մը պայթեցաւ նաեւ Մանիլայի մէջ (Փիլիպեան կղզիներ): 56 հոգի սպանուեցան: Նիւթական վնասը չատ մեծ է:

ՀԱՄԱՁԱՅՆ ՊՈՒՏԱՓԷՇԻՆ ստացուած տեղեկութեանց, Ռուսիա տակաւին 25.000նոց բանակ մը ունի Հոնդարիոյ մէջ հակառակ որ հաչտութեան դաշ ագիրը պայման դրած էր որ ատորադրութենէն 90 օր վերջ բոլոր օտար ուժերը պիտի հեռանային այդ երկրէն: Քաղաքական շրջանակները դիտել կուտան որ Անգլիա եւ Ամերիկա մեծ սխալ մը գործած են չհնդերով պինուորներու այն անհրաժեշտ թիւր զոր խորհրդային կառավարութիւնը իրաւունք ունի պահելու հոն՝ դարձեալ Հունգարիոյ հոգին վրայ՝ Աւստրիոյ համբան ապահովելու համար:

ՉԻՆԱՍՏԱՆի համայնավար բանակը մեծ յաջողութիւններ ձեռք բերաւ ուրբաթ օր Մուքտէնի մօտ րը: կառավարութիւնը դաշնութիւն հաստատած է Մանչուրիայէն հասնող լուրերուն վրայ: Համայնավարները կը յառաջանան երկու թեւերով եւ կ'չհաստին կտրել Մուքտէն — Տէյրան երկաթուղիի գիծը:

ԱԻՍՏՐՈՑ համայնավար կուսակցութեան դեկավար դէմքերէն Եոհան Քէօփինիկ յայտարարեց ուրբաթ օր Վիէննայի մէջ թէ ազգու քայլեր ձեռք պիտի առնուին յառաջիկայ գարնան եթէ անկողմնակալութ եւ հրահրութի պայմանները չբարելաւուին: Հաւանաբար մեր երկրին ճակատագիրը մենք չենք որ պիտի վճռենք, այլ Ռուսիան, բաւ. ան. մենք սահմանակից ենք Ռուսիոյ եւ այս վերջինը թոյլ պիտի չտայ որ Ամերիկա, իր արբանեակներուն միջոցաւ, հաստատուի իր սահմաններուն մօտերը: Ամէն պարագայի մէջ պիտի աշխատինք որ Մարշըլի ծրագիրը չգործադրուի:

ՀԱՆԴԻՍ – ՏՕՆԱՏՄՈՒ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

«Մանուկներու Օր»ուան առթիւ Ֆր. Կապոյտ Խաչի երեկոյեան դասընթացքի երկտեւ աշակերտներուն կրցմէ Հ. Ց. Դ. Տան մէջ: 11 rue Branly, 28 Դեկտ. կիրակի ժամը 3ին:

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ.— 1.— 18րդ: 2.—Սուրիա, Ամերիկա, Արժանթին, Լիբանան, Սուրիա, Աւստրալիա, Իտալիա: 3.— 618: 4.— Ձիւդ են: 5.— Վէպեր, Մոպասդ, Վահիէր, Ալիմշահ: 6.— Գարդիէլ Նորատունկեան: 7. Երեւակայական հիւանդը: 8.— Ոչ մէկ. առանձին չըլլան է: 9.— Պելճիքա, 1815, Յունիս 18: 10.—Անուէ ժիա: 11.—111: 12.— Աբեմտեան: 13.— Անուշ, արեւահամ, սագի, լարմ, արմանման, վարդերի, հեղաճկուն: 14. — Տրդատ Գ.: 15.— 455.000, 250.000:

ԿԻՐԱԿԻ, 25 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1948, ԺԱՄԸ 14.30ԻՆ

*Մէթրիալիթէի սրահին մէջ, **métro Mutualité** Յովհ. Թումանեանի մահուան 25ամեակի առիթով*

Նախաձեռնութեամբ Փարիզի Հայկական երգչախումբին, մեծ պատրաստութեամբ կը ներկայացուի

Ա Ն Ո Ւ Շ

Երաժշտական ողբերգութիւնը 5 արար, մասնակցութեամբ Օր. Անժէլ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆի (Անուշ), Ա. grand Prix Wicard de la Ville de Marseille: Դր. ՄԷՀԹԷՐԵԱՆի (Սպօ) եւ Վ. Ալ – ԹՈՒՆԵԱՆի (Մօսի): Սկսիր 6 մեծ նուագախումբ ղեկավարութեամբ ԱՐԱ. ՊԱՐԹԵԻԵԱՆի (60 հոգի): Թումանեանի մասին պիտի խօսին եւ կ'արտասանեն ծանօթ արուեստագէտներ:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Բոլոր տոմսերը թուագրուած ըլլալով կը խնդրուի նախապէս ապահովել Հրանդ Սամուէլէն Tél. Dan. 88–65, եկեղեցւոյ դիւանէն: Սապօնճեանէ 39 rue Trévise, Պ. Պարթեւեանէ, 14 rue Petit. Bot. 99–22, Պ. Բամպուք – ճեանէ, 9 rue Jouy Rouve, Ուշաղլեանէ 61 rue Rébéval, Պարսամեան գրատունէն, եւ նոյն օրը թատրոնի կիւշէն, առաւօտէն սկսեալ:

Տոմսերու գինները՝ հարիւրէն երեք հարիւր յիսուն, տուրքերով միասին:

5700 ֆրանկով

կրնաք կարել տալ ձեր հագուստը

Ջափի վրայ, երկու փորձով

եթէ կերպասը բերէք մեզի եւ տասը օրէն

կ'ունենաք զայն

ԱՁՐԵՐՈՒ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դիմել **DORMES**, 5 Rue St. Apolline
Paris—Métro Strasbourg–St. Denis Հեռ. Tur. 83–63

«ՑԱՌԱՋ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ.— Նոր Տարուայ առթիւ մէկ տարեկան «Ցառաջ» կը նուիրէ Մարսէյլէն Պ. Սարգիս Համասեան Պ. Յովհ. Համասեանի, Ամերիկա:

ՎԻՆՆԷՆ Տ�էր եւ Տիկին Ն. Մանուկեան իրենց մահուամբ առթիւ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի նորակառոյց Գրադարանին համար ուղարկեցին Զուարթնոցի տարեդիրքը:

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ Թ. ԻՆՃԻԵԱՆ Ֆր. Կ. Խաչին եւ Պ. Հ. Կ. Խաչին 500ական ֆրանք կը նուիրեն վոխան ծաղկեպսակի, ողբացեալ ՓԻԼԻՒ ԷՍԱՊԱԼԵԱՆի մահուան առթիւ: Ստանալ «Ցառաջ»էն:

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԵՑԻ.— 29—11—47ին հիմը դրուեցաւ Կրընոպլի Հայ Մարզական Միութեան: Մարզասէր բոլոր այն երիտասարդները որոնք տակաւին չեն արձանագրուած կրնան դիմել Tricots «AVAK», 11 rue Humbert II — Grenoble:

«Չաղի» օրով 40°

Ամէնէն աճպարտը եւ ամէնուն փնտռածը

Լիդր 400 ֆրանկ

կրնաք անմիջապէս ընել ձեր

յատնարարութիւնները

Ani ՆՊԱՐՏԵԼԷՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԷ
D. NARGUIZIAN, 62 Rue Rabelais, Lyon

Իսթի Հայերու ժամադրավայրը

Café des Sports, 4 rue de la Défence Հեռ. Mic. 37–03

Հայրենակի՛ց, կեանքդ թարմացնելու համար կ'ուզե՞ս լաւ օրի խմել, դիմէ վերի հասցէին, ուր ընտիր աղանդերներով համեմուած լաւագոյն օրին պիտի հրամցուի քեզի:

ՄԻԱՑՆ ԱՍ ՁԷ

Որեւէ դատական խորհուրդի եւ թարգմանի մը պէտք ունեցողը կրնայ մեզ դիմել:

Իսկ դիշեր ըլլայ թէ ցերեկ բժիշկը անմիջապէս պատրաստ է ձեզ համար. եթէ միայն դիմէք մեզի:

ՏԷր եւ Տ՛ՈՐԷՆ ՍԱՐԳԻՍ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

ՀԱՄՈՎ ԵՒ ԸՆՏԻՐ

ԵՐՇԻԿ ԵՒ ԱՊՈՒԽՏ

ԵԹԷ կ'ուզէք ունենալ ձեր կազանդի եւ Ծնունդի սեղանին վրայ

Դիմեցէք վստահութեամբ՝

ՄԱՔՐԻԿ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆԻ

Նախապատերազմեան լաւագոյն տուներէն մէկը:

24, Rue Jules Verne, Sevran:

Օր. ՎԱԼԱՆԹԻՆ ՏԱՏԵԱՆ
Պ. ԱՐՄԷՆ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ
Երդուեալ իրաւաբան
19–12–1947 *Ամուսնացած* *Փարիզ*

Ուշադրութիւն

Դեկտեմբեր 31ին պիտի դադրին բոլոր անվճար բաժանորդագրութիւնները: Փութացէք փակել հին պարտքերը եւ նորոգել ձեր յառաջիկայ տարուան բաժանորդագրութիւնը:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՌՈՄԱՆի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին դասախոսական ժողովը այս երեքշաբթի, 30 դեկտեմբեր, ընկեր Վ. Խուպիկեանի բնակարանը, սովորական ժամուն: Կը դասախոսէ ընկեր Ա. Պօյաճեան:

SURPRISE PARTY

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի մասնաճիւղը սարքած է, հաւաքոյթ մը (Surprise party) Place Condorcet, 99 rue de la Libération, Bourg la Reine, Salle Garceau:

Autobus 188, métro Bourg la Reine: *Այս կիրակի 28 Դեկտեմբեր, ժամը 3էն 10: Կը հրաւիրուին Նոր Սերունդի բոլոր մասնաճիւղերը իրենց անդամներով:*

Ընկերական խնջոյք

Հ. Ց. Դ. «Եդիպտացի» կոմիտէն Ծնունդի եւ Նոր Տարիին առթիւ կազմակերպած է ընկերական խնջոյք մը որ տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 28ի կիրակի օրը, ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր ընկերվարականներու սրահը, 9 rue Victor Massé:

Երգ, պար, դեղարուեստական յայտագիր եւ անակնկալներ: Ճոխ պիւֆէ: Կը հրաւիրուին շրջանի բոլոր ընկերները իրենց ընտանեկան պարագաներով: Մուտք ընթրիքով միասին 150 ֆրանք:

Կը նուագեն Թատիտ ԳԱՐԵԳԻՆ եւ ԲԵՆՕ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պոլսոյ մէջ վերջերս մեռած՝

ԱՁՐԻ ՏԻԿԻՆ ԿԻՒԼԻԶԱՐ ՏԻՐ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆի

մահուան քառասունքին առթիւ մասնաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իր զաւակներուն կողմէ, այս կիրակի առաւօտ, Դեկտեմբեր 28, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ:

Կը հրաւիրուին յիշատակը յարգողները:

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Փարիզի մասնաճիւղը կը սարքէ պարբերաբար հայագիտական դասախոսութիւններ: Նիւթ ունենալով Հայոց Պատմութենէն եւ Հայ մշակոյթէն: Առաջին բանախօսութիւնը չաբաթ 3 Յունուար 1948, ճիշդ ժամը 5–ին: «Հայ ժողովուրդի ծագման» չուրջ: Բանախօս՝ Հ. Պ. Խասպալեան: Վայրը, Հայ Ուսանողական Ոստան, Métro Porte d'Orléans: Մուտքը ազատ է:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

Հայ թատրոնի **2000**ամեակին առթիւ

Նախաձեռնութեամբ՝ Սեբաստիոյ Նահանգային Միութեան, վաստակաւոր դերասան՝ ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆի, մասնակցութեամբ Փարիզի հայ բեմի լաւագոյն ուժերուն, 8 Փետրուար, 1948, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Մարսըլէն Պէոթըլօի չքեղ թատրոնին մէջ, 28bis, rue St. Dominique, métro Invalides:

Առաջին անգամ ըլլալով կը ներկայացնէ հանճարեղ ողբերգու Վ. Շէյքսփիրի

Արքայ Լիր

Պատմական տուամ 6 արար եւ 2 պատկեր, թարգմ. եւ բեմադրութիւն Տ. Նշանեանի:

Տոմսերու գինները, 100էն 400 ֆրանք, կը ծախուին հայկական բոլոր գրատուները, ճաշարանները, Սեբ. Նահ. Միութեան կեդրոնին եւ մասնաճիւղերուն մօտ: Հարիւրին տասը պիտի յատկացուի ներգաղթի ֆոնտին: Սրահին ջեր – մութիւնը ապահովուած է: Փնտռել յայտագիրը:

Ամենակատարեալ հագուստ մը

ԼՈՒՏԵՐ ՖԷՆԷՐՃԵԱՆի

Աչխատանոցը բացուած է եւ կը սանձնէ չէնքի նորոգութեան եւ զետեղումներու ամէն կարգի աշխատանք վարպետներու ձեռքով: Նորոգութիւն աղօրքներու, արդուկներու եւ կաղի վառարաններու: Բաղնեսենեակի եւ խոհանոցի նորոգութիւն եւ ապակիներու զետեղում: Դիմել՝ Entreprise Générale Etablissement LODER, 25 Route de Villejuif, L'Hay-les-Roses, *Հեռաձայն* Ita. 38–36: Autobus 186:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՀԱՅԱՍՏԱՆ
ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 —
R. C. Seine 376.286
Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13e)
Տար. 1200, 6ուս. 650, Կիս. 15 տող. կամ 3 ալբ.
Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 30 Décembre 1947 Երեքշաբթի 30 Դեկտեմբեր

ՀԱՅԱՍՏԱՆ • 19e Année N° 5227–Նոր շրջան Թիւ 836 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՍԵԱՆ Գինը՝ 5 ֆր.

Ի՞ՆՉ ԿԱՊԱԿԸ ԵՒ ՆՇԱՆԱԿԸ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵՍՈՎ »

Հարցազրոյց ամերիկահայ ականաւոր գրագէտ Տաւոյ Թոփալեանի հետ

Ամերիկահայ ականաւոր գրագէտ Տաւոյ Թոփալեան մեր հիւրն է այս օրերուն։ Ան Ամերիկայի մէջ ծանօթ է իր «Ոսկի Ճամբան» վէպով, որ թարգմանուած է ֆրանսերէն, իտալերէն, գերմաներէն, հունգարերէն, հոլանդերէն, սլաւերէն, ռումերէն, իսպաներէն, պարսկերէն եւ արաբերէն։ Ան նաեւ հեղինակ է «Ամերիկահայ Գրականութեան Պատմութեան» հատորին, որ կը պատրաստուի հրատարակութեան։

Տաւոյ Թոփալեան ծանօթ է նաեւ իր

(Ք. Եր Վերջին Աշխ.)

— Մեր, բեր, ես,
Հարցուց Մելոն ինձ ժպտալով :
Ես տանջալի կերպով ժպտեցայ,
Մելոն ուրախ, կուշտ ու գոհ,
Ինչպես միշտ, ինձ ձգեց ետևը
Եվ սկսավ ուրախ երգել :
Ես, ինչպես միշտ, ետևից
Ոտքերս քարշ տալով գնում էի
Եվ ոչ մի կերպ չէի կարողանում
Հասնել Մելոյին :
Ես ուզում էի նրան ասել,
Որ ինձ սպասի, որ ես էլ եմ կարող
Արագ քայլել, բայց չէի կարողանում
Ձայն հանել :
Ես ուզում էի նրան ասել,
Որ ես էլ եմ կարող երգել,
Բայց չէի կարողանում
Ձայն հանել :
Ես ուզում էի նրան ասել,
Որ ես էլ եմ կարող ուրախ լինել,
Բայց չէի կարողանում
Ձայն հանել :
Ես ուզում էի նրան ասել,
Որ ես էլ եմ կարող ապրել,
Բայց չէի կարողանում
Ձայն հանել :
Ես ուզում էի նրան ասել,
Որ ես էլ եմ կարող սիրել,
Բայց չէի կարողանում
Ձայն հանել :
Ես ուզում էի նրան ասել,
Որ ես էլ եմ կարող ատել,
Բայց չէի կարողանում
Ձայն հանել :
Ես ուզում էի նրան ասել,
Որ ես էլ եմ կարող մեռնել,
Բայց չէի կարողանում
Ձայն հանել :
Ես ուզում էի նրան ասել,
Որ ես էլ եմ կարող ապրել,
Բայց չէի կարողանում
Ձայն հանել :
Ես ուզում էի նրան ասել,
Որ ես էլ եմ կարող սիրել,
Բայց չէի կարողանում
Ձայն հանել :
Ես ուզում էի նրան ասել,
Որ ես էլ եմ կարող ատել,
Բայց չէի կարողանում
Ձայն հանել :
Ես ուզում էի նրան ասել,
Որ ես էլ եմ կարող մեռնել,
Բայց չէի կարողանում
Ձայն հանել :

— Ա, ա, ա, ա,
— Ես, ես, ես, ես,
— Ես, ես, ես, ես,
— Ես, ես, ես, ես,
— Ես, ես, ես, ես,
— Ես, ես, ես, ես,
— Ես, ես, ես, ես,
— Ես, ես, ես, ես,
— Ես, ես, ես, ես,
— Ես, ես, ես, ես,

Ես ուզում էի նրան ասել,
Որ ես էլ եմ կարող ապրել,
Բայց չէի կարողանում
Ձայն հանել :
Ես ուզում էի նրան ասել,
Որ ես էլ եմ կարող սիրել,
Բայց չէի կարողանում
Ձայն հանել :
Ես ուզում էի նրան ասել,
Որ ես էլ եմ կարող ատել,
Բայց չէի կարողանում
Ձայն հանել :
Ես ուզում էի նրան ասել,
Որ ես էլ եմ կարող մեռնել,
Բայց չէի կարողանում
Ձայն հանել :

— Ես, ես, ես, ես

— Հիմա, ինչ, ցրվե՞նք, դիմե՞նք տաք փառք ու ոսկի ստանալու, հին Հունաստանի նման, Ոլիմպոսի գագաթից, Ծիծեռնակ Հրաշագործ ու Ոսկեթև Հրաշագործ, Ոսկե Ոտնաթաթ Հրաշագործ ու Ոսկե Ականջ Հրաշագործ, Ոսկե Ձեռնոցավոր Հրաշագործ ու Ոսկե Գլխարկավոր Հրաշագործ, Ոսկե Ատամնավոր Հրաշագործ ու Ոսկե Ակնոցավոր Հրաշագործ, Ոսկե Ոտնամանավոր Հրաշագործ ու Ոսկե Գոտեվոր Հրաշագործ, Ոսկե Ականջակալավոր Հրաշագործ ու Ոսկե Գլխաշորավոր Հրաշագործ, Ոսկե Ոտնակապավոր Հրաշագործ ու Ոսկե Գլխակապավոր Հրաշագործ, Ոսկե Ոտնաթաթավոր Հրաշագործ ու Ոսկե Գլխավոր Հրաշագործ, Ոսկե Ոտն

կալէ» այս վերջինը եւ չենքէն դուրս կը քաշկռտէ : Ընդհարումներ տեղի կ'ունենան ոստիկաններուն հետ, կը վիրաւորուին բազմաթիւ ուսանողներ : Տնօրէնը ի վերջոյ կը յայտարարէ իր ինչպէս նաեւ իմդրոյ առարկայ փրօֆէսօրներուն հրաժարականը :

Նոյն օրը ցոյցեր տեղի ունեցած են նաեւ Պոլսոյ մէջ, իսկ Թրքական մամուլը տասը օրէ ի վեր կը մղէ հակահամայնավար պայքար մը : Ուսանողները համայնավարներուն կը վերագրեն կրթական նախարարութեան չէնքին հրդեհը որ պատահեցաւ քանի մը օր առաջ :

ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ խորհուրդին անդամներէն Տիկին Բասթիէ – Քայլ որ ներկայացուցիչն է զօրավար տը Կոլի խմբակցութեան, չարաթ օր առաջադիկ տը կառավարութիւնը արտօնէ Փարիզի հանրատուներուն բացումը «որովհետեւ ֆրանկաման դէպքերը հարիւրին 87 համեմատութեամբ աւելցած են վերջին տարին» : Տիկին Բասթիէ Քայլ դիտել տուաւ որ հակառակ 1946 հոկտեմբեր 7ի օրէնքին — երբ 178 հանրատուներ փակուեցան — 400 դազտի հանրատուներ բացուած են եւ վտանգաւոր չափով բարձրացած է պոռնիկներու թիւը :

ՎԱՐՇԱՒՈՒԹԻ զինուորական դատարանը չաբաթ օր մահուան դատապարտեց երկու լեհ զինուորականներ — Լիփինսքի եւ Մարգեւսքի — ամբաստանուած ըլլալով որ պետական եւ զինուորական գաղտնիքներ հաղորդած էին Անգլիոյ եւ Ամերիկայի նախորդ դեսպաններուն :

ՀԱՄԱՋԱՅՆ « Փրավտա »ի , Խորհրդային Միութեան վերջին ընտրութեանց մէջ 84 թեկնածուներ պատուած են որովհետեւ չէին առացած քուէներուն բացարձակ մեծամասնութիւնը՝ հակառակ որ ձայներու հարիւրին 99ը տրուած էր համայնավար կուսակցութեան թեկնածուներուն : Մարշալ Սթալին քուէներու չափազանց մեծամասնութիւնը չահած է Մոսկուայի, Լենինկրատի, Քիեւի, Երեւանի, Քիշնեւի, Ռոսթովի եւայլ կեդրոնական քաղաքներու մէջ : Գաւառական շրջաններու մէջ քուէարկած են 36.758.000էն 36.709.000 հոգի : Համայնավարները առացած են քուէներուն 36.226.000ը իսկ չէզոքները միայն 476.500ը :

ՀԱՄԱՋԱՅՆ Գերմանիոյ ամերիկեան գինուորական իշխանութեան վերջին մարդահամարին Գերմանիոյ նեկայ բնակչութիւնն է 65.911.000 , այսինքն 6.100.000 հոգի աւելի քան 1939ին : Կիներու թիւը 7.279.344 աւելի է այրերու թիւէն : Ամերիկեան գօտի՝ հարիւրին 20.3, բրիտանական գօտի՝ հարիւրին 12.7, ռուսական գօտի՝ 13.7 : Գրանսական գօտիին մէջ, ընդհակառակը նուազած է հարիւրին չորս : –

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ուրբաթ եւ չաբաթ օրուան ձիւնամրրիկին հետեւանքով մեռած են 32 հոգի : 13.000 հոգի կ'աշխատին մաքրել ձիւնը որուն թանձրութիւնն է 25.8 մանթաչափ : Նիւթական վնաս կը հաշուուի 3ուկէս միլիոն տոլար :

ՓԱՆԱՄԱԿԱՆ երկու չոգենաւեր չաբաթ օր Պուրկազէն (Պուլկարիա) մեկնեցան 15.000 ռումանացի Հրեաներով դէպի «Միջերկրականեան նաւահանգիստ մը» : Հրէական գործակալութիւնը խորհուրդ տուած էր հրեայ գաղթականներուն որ ճամբայ չելլեն : Մեկնումի որոշումը տրուած է յունկարձ , Դեկտեմբեր 24ին :

ՊԵԼԿԻԱՏԻ դատարանը մահուան դատապարտեց Զեթինիք զեկավարներէն Պրանքօ Քարանովիչ որ ամբաստանուած էր դաւաճանական արարքով :

ՄԱՐԱՋԱԽՏ Իվան Ստեփանովիչ Կոնիեվ Լեհիոի պատուանշանը առացաւ Ծննդեան 50րդ տարեդարձին առթիւ՝ պատերազմի ընթացքին իր մատուցած ծառայութեանց համար :

ԱՆԳԼԻՈՅ նախորդ վարչապետ Պ. Ուինսթըն Զըրչիլ որ անցեալ չաբաթու Մարօք պիտոյ արձակուրդով, հիւանդացած է : Իր բժիշկը կը հաւաստէ որ «մահտղութեան պատճառ չկայ» : Զըրչիլ ակատ էր բնական տեսարաններ նկարել :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կարմիր Խաչը կը խնդրէ դաշնակից պետութիւններէն որ Գերմանիա վերադարձուին բոլոր գերիները՝ մինչեւ 1948ի վերջը, համաձայն Մոսկուայի խորհրդաժողովին որոշումներուն : Ժընեւի Միջազգային կարմիր Խաչն ալ այդ խնդրով դիմում մը կատարած է :

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ԵԳԻՊՏՈՍԻ մէջ մեռաւ Իտալիոյ նախկին թագաւորը, Վիքթոր Էմանուէլ Գ. : Ծնած էր 1869, Նոյեմբեր 11ին : Գահ բարձրացաւ 1900, Յուլ. 29ին : Գահընկէց եղաւ 1945ին :

ԱՆԳԼԻԱՅԻՈՐ ՀՐԴԱՁԻՆ առեւտրական դաշնակիր ատրագրութեան չաբաթ օր Մոսկուայի մէջ : Խորհրդային կառավարութեան կողմէ ատրաքագրեց Անաստաս Միկոյեան : Ռուսիա Անգլիա պիտի ղրկէ 750.000 թոն ցորեն, փոխարէնը ատաղնալով մեքենաներ :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ — Հ. Ց. Դ. Սէնթ Անթուանի Թաթուլ խումբը, Կապոյտ Խաչը եւ Նոր Սերունդի Քեռի խումբը, վրէնց խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնեն ընկեր եղիկեանի ընտանիքին իրենց զաւակին ՊԵՏՐՈՍ ԵՂԻԿԵԱՆԻ մահուան առթիւ :

Հ. Ց. Դ. ՏԷՄԻՆԻ կոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Լ. Գեւոնեանի եւ իրենց ընտանեկան պարագաներուն , ինչպէս նաեւ Տէր եւ Տիկին Խաչիկ Վարդապետեանի (Տէսին), Այրի Տիկին ԿԻՒԼԻԶԱՐ ՏԷՐ ԿՈՒՐԱՊԵՏԵԱՆի զաւնաղէտ մահուան առթիւ :

ՏԻԿԻՆ ՆԱԶԵԼԻ ՉՕՒԿԱՐԵԱՆ եւ զաւակները հազար հինդ հարիւր ֆրանք կը նուիրեն Հ. Բ. Ը. Միութեան, ՏԻԿԻՆ ԶԱՊԷԼ ՔԻԶԻՐԵԱՆի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի : Ստանայ «Ցառաջ»էն :

ԼԻԶ ՕԼԻՎ – ՄԱՐԹԻԿՈՑԻ Հ. Ց. Դ.«Իշխան» եւ Նոր Սերունդի Համօ Օհանջանեան խումբերը պիտի կատարեն իրենց բացումը չքեղ ծառահանդէսով մը 3 Յունուար 1948, չաբաթ երեկոյ Լէզ Օլիվի Bar Tabacի վերքնասրահին մէջ :

Կը նախագահէ ընկեր Հ. ՊԱՄՄԱՃԵԱՆ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, զեկավարութեամբ Տիկին Ռ. ՄԻԼՏՈՆԵԱՆի : Կէս գիշերէն մինչեւ լոյս եւրոպական պարեր Սէն Լուի Նոր Սերունդի Նուագախումբի զեկավարութեամբ :

Ծախքերու մասնակցութեան համար պիտի գանձուի 50 ֆրանք :

5700 Ֆրանկով

Կրնաք կարել տալ ձեր հագուստը
Զափի վրայ, երկու փորձով
ԵԹԷ կերպասը բերէք մեզի եւ տասը օրէն
կ'ունենաք զայն
ԱՁԲԵՐՈՒ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Դիմել DORMES , 5 Rue St. Apolline
Paris—Métro Strasbourg–St. Denis Հեռ. Tur. 83-63

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԵՑԻՔ.— 29—11—47ին հիմը դրուեցաւ Կրքնոպլի Հայ Մարզական Միութեան: Մարզասէրը բոլոր այն երիտասարդները որոնք տակաւին չեն արձանագրուած կրնան դիմել Tricots «AVAK», 11 rue Humbert II — Grenoble:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՍԱՍՈՒՆՑԻ ԴԱՒԻԹԻ

Ցայտնի դիւցազներգութիւնը, չարահիւսեց

Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ

350 մեծադիր էջ, ընտիր տպագրութեամբ, գին՝ 500 ֆրանք : Կը գտնուի Փարիզի հայ գրավաճառներուն մօտ : Տպ. Պէյրութ, 1947:

STUDIO KÉVORK

ՎԱՐՊԵՏ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ

18, Rue Elisée-Reclus, Kremlin-Bicêtre (Seine)
Métro : Porte-d'Italie

Իսիի Հայերու Ժամադրավայրը

Café des Sports, 4 rue de la Défence Հեռ. Mic. 37–03

Հայրենակից, կեանքդ թարմացնելու համար կ'ուզե՞ս լաւ օրի խմել, դիմէ վերի հասցէին, ուր ընտիր աղանդերներով համեմուած լաւագոյն օրին պիտի հրամցուի քեզի :

ՄԻԱՑՆ ԱՍ ՉԷ

Որեւէ դատական խորհուրդի եւ թարգմանի մը պէտք ունեցողը կրնայ մեզ դիմել :

Իսկ գիշեր ըլլայ թէ ցերեկ բժիշկը անմիջապէս պատրաստ է ձեզ համար. եթէ միայն դիմէք մեզի :

ՏԷՐ եւ ՏՒՐՔԻՆ ՍԱՐԳԻՍ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

Ուշադրութիւն

Դեկտեմբեր 31ին պիտի դադրին բոլոր անվճար բաժանորդագրութիւնները : Փութացէք փակել հին պարտքերը եւ նորոգել ձեր յառաջիկայ տարուան բաժանորդագրութիւնը :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՌՈՄԱՆի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին դասախոսական ժողովը այսօր , 30 Դեկտեմբեր , ընկեր Վ. Խուլիկեանի բնակարանը, սովորական ժամուն : Կը դասախօսէ ընկեր Ա. Պօյաճեան :

Հ. Ց. Դ. ՏԷՄԻՆի կոմիտէի ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի, 3 Յունուար, 1948, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, սովորական ժողովատեղին : Կարեւոր օրակարգ : Անհրաժեշտ ներկայութիւն :

ՀԱՑ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ եւ Մարտիկներու Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի անդամները ժողովի կը հրաւիրուին «Առաջ. կեդրոնական վարչութեան կողմէ» : Կարեւոր օրակարգ : Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ Տէր եւ Տիկին Ե. Եղիկեան — Ներքերդի Հարուստ դիւղէն — սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն մահը իրենց երիտասարդ եւ սիրեցեալ զաւկին

ՊԵՏՐՈՍ ԵՂԻԿԵԱՆի

որ իր մահկանացուն կնքեց 20 տարեկան ծաղիկ հասակին, Պուլմար Պայի հիւանդանոցին մէջ, Դեկտեմբեր 24ին :

Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ, տուբաթ Դեկտեմբեր 26ին, մարմինը ամփոփուեցաւ Ս. Փիէռի գերեզմանատունը :

ՎԻԼԼԻ ՍԷՆ ԹՐԻԷՆ Պ. Օհան Կիւլպէնկեանի փափաքով հոդեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, յառաջիկայ կիրակի , Յունուար 4ին, յետ պատարագի, ուր բացակայ ՋԱՒԷՆ ԱՐՔ.Ի ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ, ի երախտագիտութիւն անոր ազգօգուտ գործունէութեան եւ իր հօր ԿԱՐԱՊԵՏ ԿԻՒԼԲԷՆԿԵԱՆի, մահացած Պոլիս 1919ին : Կը հրաւիրուին իրենց յիշատակը յարգողները :

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԻԼԻԹ

Որ բոլորած է իր fաշնամեակը եւ տիքրացած արդար համբաւի մը,

Պատրաստ է գոհացնելու իր ամէնէն դժուարահաճ յաճախորդները իր համադամ կերակուրներով ու բազմապիսի աղանդերներով

Հեռաձայն TRI 31 - 62

24, Rue St. Lazare, PARIS (9)

ՃԱՇԱՐԱՆ ՏԱՄԱՍ. ՄԱՐՍԷՅԼ

Ամենէ որ Մարսէյլ պատյոխ դալ կ'ուզեն կ'արժէ որ այցելեն

ՍՈՒՐԷՆ ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆի ՃԱՇԱՐԱՆԸ

4 Traverse du Mont de Piété, Marseille

(Angle Rue d'Aix No. 1)

Ուր պիտի գտնեն ամէն ճաշակ գոհացնող Արեւելեան եւ ֆրանսական համեղ կերակուրներ, Միջերկրականի թարմ ձուկերը անպակաս են մեր մօտ : Անթերի սպասարկութիւն եւ մաքրութիւն : եւ դիւրամատչելի գին :

Մաքուր եւ օդասուն ներքնակներ կրնամ ապահովել եթէ կանուխէն հեռագրուի :

Tél. Colbert 41-92:

ՀԱՄՈՎ ԵՒ ԸՆՏԻՐ
ԵՐՇԻԿ ԵՒ ԱՊՈՒՆ
ԵԹԷ կ'ուզէք ունենալ ձեր կաղանդի եւ Նոր Տարուան սեղանին վրայ
Դիմեցէք վստահութեամբ՝
ԽԱՉԻԿ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆի
Նախապատերազմեան լաւագոյն տուներէն մէկը:
24, Rue Jules Verne, Sevran:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

Ararat

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Եռամս. 15 fr. Կամ 3 ռճգր.

Tél. : GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 31 Décembre 1947 Չորեքշաբթի 31 Դեկտ.

Ամ. ՏԱՐԻ — 19e Année N° 5228-Նոր շրջան թիւ 837 Խմբագիր՝ Շ. ՊՈՍՈՒԿԵԱՆ Գինը՝ 5 ֆր.

ՓԱՐԻԶԻ ԲՆԱԿԱՆ ԱՐԵՒ

Ֆասատինով ի վեր, տարին վատ սկսաւ մեզի համար։ Ցուրտերը մեծ էին, ձիւնը ամէն կողմ էր, ցրտէն ոչ ոք կրնար դուրս ելլել։ Ամէն ինչ սառած էր։ Ամէն ինչ կարծես մեռած էր։ Ամէն ինչ կարծես կը սպասէր գարնան, որ նոր կեանք պիտի տար ամէն ինչի։

★

Խնամքով հետեւեցայ ամէն ինչի, որ կը կատարուէր մեր շուրջ։ Ամէն ինչ կարծես ինծի համար էր։ Ամէն ինչ կարծես ինծի համար կը կատարուէր։ Ամէն ինչ կարծես ինծի համար կը գոյանար։ Ամէն ինչ կարծես ինծի համար կը ստեղծուէր։ Ամէն ինչ կարծես ինծի համար կը գոյութիւն ունենար։ Ամէն ինչ կարծես ինծի համար կը գոյութիւն ունենար։ Ամէն ինչ կարծես ինծի համար կը գոյութիւն ունենար։

Ամէն ինչ կարծես ինծի համար կը գոյութիւն ունենար։

ՏԵՍԱԿԻՑՆԵՐ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԳՐԱԳԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Շ. Միսաէեանի խօսքը

Հարցին այս ձեւակերպումը — «Սփիւռքի Գրականութեան Ուղին» — կրնայ չատ հեռուները տանիլ մեզ, դուռ բանալով ակադեմական վիճաբանութեանց :

Ինձի համար հիմնական խնդիրը հետեւեալն է.— Հայ ժողովուրդը դժբախտաբար բաժնուած է երկու հատուածներու, — Հայաստան եւ Արտասահման, մօտաւորապէս նոյնքան թիւերով : Երկուքն ալ դրականութիւն եւ արուեստ կը մշակեն համաձայն իրենց միջավայրին : Երեւանի մէջ դրականութիւնն ալ, ինչպէս մարդկային գործունէութեան ամէն ասպարէզ ենթարկուած է կուսակցական եւ պետական ղեկավարութեան : Արտասահմանի մէջ կը վայելենք լրիւ ազատութիւն : Թէեւ ցրկուած ենք հայրենի հողէն, բայց 25 տարիէ ի վեր Հայկական Արտասահմանը ձգած է դրական զեղարուեստական վաստակ մը, որ աւելի ծանր կը կշռէ քան Խ. Հայաստանի արտադրութիւնը, եթէ բաղդատենք մէկուն եւ միւսին հնարաւորութիւնները : Քսանըհինգ տարիէ ի վեր, չկրցան կանոնաւոր գրական ամսագիր մը հրատարակել Երեւանի մէջ, «Նոր Գիր», « Նոր Ուղի » եւայլն կամ կէս ճամբան մնացին, եւ կամ զարճան քարոզչական հասարակ պարբերականներ, ինչպէս «Սովետական Գրականութիւն»ը : Մինչդեռ արտասահմանի մէջ հրատարակուեցան եւ դեռ կը հրատարակուին ամսագիրներ եւ ուրիշ պարբերականներ, չատ աւելի դեղարուեստական մակարդակով, լեզուով թէ բովանդակութեամբ : Մեր մխիթարութեան համար կրնանք թերագնահատել հայրենի հողին վրայ մշակուած արուեստը, բանաստեղծական եւ պատմական ուսումնասիրութիւնները եւ ուրիշ թանկագին վաստակներ : Գիտենք, նաեւ, որ չատ աւելին կարելի էր արտադրել, եթէ մեր հայրենիքը վայելէր ամէն ազատութիւն :

Այս պարագան ճշդելէ վերջ, մենք իրաւունք ունինք ըմբռնամտելու, երբ Երեւանը ոչ միայն կ'անտեսէ, այլեւ կը վարկաբեկէ Հայկական Արտասահմանի դրական վաստակը, զանազան ժամանակներու մէջոցաւ : Եւ կ'ըմբռնամտանք մանաւանդ անոնց դէմ որոնք հետեւողական բռնած են դասալքութեան, նահանջի ճամբան, հաճելի դառնալու համար Երեւանի :

Կ'ըսեն թէ դաղութները դատապարտուած են կորուստի, թէ կարելի չէ դրականութիւն մշակել հայրենի աշխարհէն դուրս :

Հարցը այնքան ալ պարզ չէ : Գաղութները չէ՞ն Պոլիսն ու Իզմիրը, Թիֆլիսն ու Բաղուն, Վենետիկն ու Վիէննան, որոնց մշակոյթով, դրական զեղարուեստական ստեղծագործութիւնն ներով կը պարծենանք մինչեւ այսօր : Սանասարեան վարժարանը կարմին կը դառնուէր, եւ սակայն քանի՛ դրագէտ կրցաւ արտադրել : Այսպիսի բազմաթիւ խնդիրներ կան որ ըուսարանութեան կը կարօտին :

Ես համաձայն չեմ այն տեսակէտին թէ դրականութիւնը պէտք է ծառայէ ազգապահպանման : Ասոր համար միջոցներ եւ աշխատանքի ձեւեր չեն պակսիր : Ազգապահպանական վէպ է ձեր ուզածը, Սմբատ Բիւրատի հասկացողութեամբ :

Եթէ ես ուզեմ վէպ մը գրել Հիւսիսային բեւեռի մասին, դուք իրաւունք չունիք, վիճելու նիւթի մասին, այլ պիտի քննէք թէ յաջողած է իրրեւ ստեղծագործութիւն : Շէյքսփիրիզմը գործերէն քանի՞ կապ ունին բրիտանական կեանքին հետ : Մենք ևս «Ճո՞ երթաս»ը կամ «Ջրհեղեղը» լի հանգամանքի՞ կ'արժաբնեն : Եւ դեռ որքան օրինակներ, ազգային թէ միջազգային դրականութենէն :

Ամէնէն կարեւոր երեւոյթը այն է որ մեր դրական սերունդը չկրցաւ ներկայացնել ցիրուցան բարմութեանց առաջ, անկից 25 տարուան յաղթերն ու տատապանքները : Եւ չափազանց զարգացաւ բաղդատաբար դիւրին սեռ մը, յուշագրութիւնը :

Որո՞նք են հիմնական հոգերը, ներկայ պարագաներուն մէջ.—

1.— Պայքար այն տարրի նահանջականութեան դէմ, որով լըջորէն վարակուած են Արտասահմանի կարգ մը գրողները, ամէն բան տեսնելով Երեւանի հայեցողութեան : Պայքար նաեւ անոնց դէմ որ հոգիի Երեւան հասած, իրենց կարդին կ'այլասերակեն արեւմտահայ լեզուն կամ կը լքեն զայն, թղթակցութիւններ եւ այլն գրած առնելու :

Եթէ դժբախտութիւն է որ երկու գրական բարբառներ ունինք, այդ չարիքը չի դարմանուիր մէկը օր առաջ թաղելով եւ միւսին անձնատուր ըլլալով : Ոչ ալ կը դարմանուի բանի ճոխութեամբ : Երկուքն ալ ունին իրենց առաւելութիւնները. արեւելահայ բարբառը՝ իր առնական եւ ինքնուրոյն

Լիեալ գոյե...

(Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻՍ. ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆԴԷՊ)

Ա.

Բովանդակ հայ ժողովուրդի ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այն բացառիկ դէպքի վրայ, որ տեղի ունեցաւ Նիւ Եորք, 1947 Հոկտեմբեր 24ին, Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան Քաղաքական Կոմիտէի նիստին :

Այդ օրը, կոմիտէի հոկտ. 24ի նիստին, քննութեան դրուած էր Խ. Միութեան առաջարկը, — Եթէ ան հանել պատերազմի մէջ զային հերձիդները եւ պայքար բանալ անոնց դէմ :

Վիճաբանութենէն կը մասնակցի նաեւ Թուրք պատուիրակ «ՄԱԿ»ի մէջ՝ Սեվիմ Սարպեր՝ յայտարարելով, որ մասնաւորաբար իր հայրենիքի նկատմամբ պատերազմական հրձիգի դերը կը կատարէ Խ. Միութիւնը՝ տեւաբար դրդռուելիութիւններ սերմանելով Թուրքիոյ շուրջ :

Տարաբախտաբար, մեր արամադրութեան տակ մենք չունինք Սարպերի ամբողջական ճառին բովանդակը, կառավարական հիւսպաչտօնաթերթը՝ «Ուլուս» իր 1947 Հոկտեմբեր 25 թիւ 26ի թիւերով մեղ տուած է այդ ճառին ամփոփումը մի — այն, պարադայ մը, որ մեղ կը դրկէ հնազատութենէ սոյդ կերպով դիտելու, թէ իրականին մէջ ինչ բան է Թուրք պատուիրակը եւ ինչ ձեւով :

Այս վերջինը, անդրադառնալով Խ. Միութեան պայքարին, ի մէջի այլոց, կը յայտարարէ.

«Կը բողոքեմ այն բանին դէմ, որ Խ. Միութիւնը Թուրքիոյ հողային ամբողջականութեան դէմ յարձակողական նպատակներ կը հետապնդէ» («Ուլուս», 1947 Հոկտ. 25):

Օր մը վերջ կրկին անդամ հրապարակ գալով՝ նոյն Սարպերը կը յայտարարէ.

«Փաստաթուղթեր ունինք, որոնք ցոյց կու տան, թէ 1940ին Ռուսերը Գերմանիա երթալով՝ Հիթլերէն պահանջած են Կարսի եւ Արտահանի միակցումը Ռուսիոյ» («Ուլուս», 26 Հոկտ.1947):

Ինչպէս կը տեսնենք, Թուրք պատուիրակի յայտարարութեանց մէջ խօսք կայ Կարսի մասին, սակայն խօսք չկայ Վրաստանի (եւ ոչ ալ Հայաստանի) մասին :

Ըստ «Ուլուս»ի, Սեվիմ Սարպեր իր խօսքին մէջ եղած անդրադարձած է Թուրքիոյ կատմամբ Խ. Միութեան ունեցած հողային պահանջներուն, եւ երկու անգամ ալ տուած է միայն Խ. Միութեան անունը՝ բացառաբար զայն ներկայացնելով իբրեւ պահանջատէր Թրքահպատակեան որոշ հողերու նկատմամբ :

Սակայն, դատերով ուրիչ աղբիւրէ մը, Սարպեր տուած է նաեւ Վրաստանի անունը :

Յորդրդայն պատուիրակը «ՄԱԿ»ի մէջ՝ Ա. Վիշինսկի— Խ. Միութեան փոխ վարչապետը եւ արտաքին գործոց փոխ նախարարը — ընդարձակ ճառով մը հրապարակ գալով Քաղաքական Կոմիտէի 1947 Հոկտեմբեր 24ի նիստին, կը վկայէ.

«Պ. Սարպեր, ի մէջի այլոց, կը յայտարարէ, որ Խ. Միութեան մղած հակաթուրք քարոզչութեան մէջ որոշ տեղ կը գրաւէ Թուրքիայէն անոր հողերու մէկ մասին անջատման քարոզչութիւնը եւս : Պ. Սարպեր նկատի ունի Կարսը եւ Արտահանը, եւ առ այդ կը յիշատակէ Մոսկուայի մամուլին մէջ հրապարակուած նամակը Վրացի երկու ակադեմականներու, որոնք կ'ապացուցանեն, թէ ճիշդ այդ հողերը, որոնց յիշատակութիւնը ըրաւ հոս թուրք պատուիրակը, վաղուց անտի վրացական հողեր էին :

«Այս ամէնը ապացուցուած է այնքան համոզիչ կերպով, որ ես կրկին անդամ խորհուրդ պիտի տայի Պ. Սարպերի կարդալ այդ նամակը Վրացի ակադեմականներու — երկուքն ալ, թէ ճանաչիա եւ թէ Պերձենիչվիլի, իսկական անդամներ Վրացական Գիտութեանց Կաճառի — որոնք կ'ապացուցանեն, թէ անդամ այն չրջանին, երբ Թուրքիա գրաւած էր այդ հողերը, այդ չրջանին իսկ ան պահած էր անոնց հին վրացական անուանումները : 1595ին փաստաթուղթ մը հրատարակուեցաւ (Թուրքիոյ կողմէ.— «Ց.»), որ կը պահուի այսօր Վրացական Գիտութեանց Կաճառին մէջ՝ «Ընդարձակ Մատեանը Վրացական Վիլայէթի» Տէֆթէրի Մուֆասսալ վիլայէթի Կիւրճիստանն) ուր, ի թիւս այլ չրջանիներու, կը յիշատակուին եւ այնպիսիք, ինչպիսիք են, օրինակ, Փանեաքի (Պանա), Չըլդըրի, Փոցխովի, Արտահան (հոս Ա. Վիշինսկի կարմիր անուններ այլեւս չի տար.— «Ց.») : այս չրջաններուն մէջ միայն Վրացիներ կ'ապրին եւ հոս Թուրքերու քանակը կամ չատ չնչին է եւ կամ Թուրքեր բնաւ չկան » :

Եզրափակելով իր խօսքը՝ Ա. Վիշինսկի հեղինակաւորապէս — այս անդամ արդէն իր իսկ անունէն — կը վկայէ .

«Այսպէս , այդ նամակին հեղինակները , խաղաղօրէն, ինչպէս եւ վայել է ակադեմական — նեներուն, որոնք իրենց զբաղումով իսկ չափազանց խաղաղ մարդիկ են արդէն, կ'արտայայտուին, ինչպէս յայտնի է ձեզի, այն իմաստով, որ ԱՅԴ ՀՈՂԵՐԸ ՊԷՏՔ Է ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻ ՎՐՈՅԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ, ՎՐՈՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ , ԹԷ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԹԷ ԱԶԳԱԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԹԷ ԲՈ-ՂՈՔԱԿԱՆ ՈՒ ԲՈԼՈՐ ԱՅԼ ՀԻՄԵՐՈՎ : ԱՍԻԿԱ ԱՐԴԱՐ Է ԱՅՆ ՊԱՏՃԱՌՈՎ, ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ ՎՐՈՅԱԿԱՆ ԵՆ ԱՅԴ ՀՈՂԵՐԸ» («Իզվեստիա»յի եւ «Պրավդա»յի 1947 հոկտ. 28ի թիւերը) :

Հարցի բացառիկ լրջութիւնը նկատի առնելով՝ նախ ճշդենք հոս այն պարագան, թէ Ա. Վիշինսկի ինչ ձեւով վրացական հող կը հռչակէ մասնաւորաբար ԿԱՐՍԸ :

Ա՛ն յականէ յանուանէ կարսը կը յիշատակէ միայն մէկ անդամ՝ ոչ թէ իր կողմէ յայտարարութիւն մը ընելով, այլ կրկնելով այն խօսքը , զոր ըսած է եղեր Սեվիմ Սարպեր (ըսած է եղեր ըստ Ա. Վիշինսկիի եւ ոչ թէ ըստ (Ուլուս»ի, ուր այդ յայտարարութիւնը չկայ) :

Իսկ երկրորդ անդամ յիշատակութիւնն ընելով այն հողերուն — Ջըլդըրի, Փոցխովի, Փանեաքի (Պանա) եւ Արտահան — զոր պահանջած են Վրացի ակադեմականները, Ա. Վիշինսկի կարսի անունը քաւ չի տար :

Ո՞ւր որտեղ այս «առեղծուած»ին բանալին :

Եթէ Կարսը լրջամտօրէն Վրաց ազգին կը պատկանի եղեր— թէ պատմական, թէ ազգագրական, թէ քաղաքական եւ թէ բոլոր այլ հիմերով — այդ պարագային ինչո՞ւ Ա. Վիշինսկի՝ Խ. Միութեան առաջին պատուիրակը, Միացեալ Ազգերու Ժողովի մէջ՝ այս մասին ուղղակի իր անունէն յստակ ու որոշակի յայտարարութիւն չըներ :

Իսկ եթէ Կարսը Վրաց ազգին կը պատկանի եղեր ըստ Վրացի դիտունիներու, որոնց հեղինակութիւնը այս հարցին մէջ կ'ընդունի եղեր Ա. Վիշինսկի, այդ պարագային ինչո՞ւ ան մեկին եւ որոշակի բառերով չի յայտարարեր, որ Վրացի դիտունները վրացական կը նկատեն ՆԱԵԻ ԿԱՐՍԸ ու ՆԱԵԻ ԿԱՐՍԻ միակցումը կը պահանջեն Վրաստանի :

Պարզենք խնդիրը :

Ա. Վիշինսկի — իսկ իր վկայութեամբ՝ նաեւ Սեվիմ Սարպեր — Կարսի պատկանելիութեան պարագան ճշդած առեն միայն եւ բացառաբար մէկ ազբիւր կը յիշատակէ, — Վրացի երկու ակադեմականներու՝ Ս. Ճանաչիայի եւ Ն. Պերձենիչվիլի այն նամակը, զոր այս երկու հեղինակաւոր գրիչները հրապարակած են Թիֆլիսի համապատկեր պաշտօնաթերթի՝ «Կոմունիստ»ի 1945 Դեկտեմբեր 14ի թիւով, հետեւեալ խորագրի տակ,— «Թուրքիոյ նկատմամբ ունեցած մեր օրինական պահանջներու մասին » :

Այս նոյն նամակը «Կոմունիստ»էն առնելով՝ Համամիութենական Կոմկուսի պաշտօնաթերթը՝ «Պրաւտա» ամբողջական թարգմանութեամբ հրապարակած է իր 1945 Դեկտեմբեր 20 թիւով,

Ինչպես առնետները վտանգեցին Ամերիկան

— Ահա՛ թե ինչ է պատահել մեզ հետ, — ասաց ինձ ծանոթ ամերիկացի մի ճանապարհորդ, որ ինձ հանդիպեց Ամերիկայի մի նավահանգստում։ — Ես ու կինս ուզում էինք ամառը անցկացնել ծովի ափին, ուստի որոշեցինք մի ամառանոց վարձել։ Ընտրեցինք մի գեղեցիկ տեղ, ուր ամառանոցներ շատ կային, և գնացինք այնտեղ։ Ամառանոցները մեծ մասամբ դատարկ էին, քանի որ սեզոնը դեռ չէր սկսվել։ Ես ուզում էի ընտրել ամենաէժան ամառանոցը, որովհետև ինձ համար գումարի խնդիրը մեծ նշանակություն ուներ։ Ուստի ընտրեցի ամենաէժանը։ Ամառանոցի տերը ինձ ասաց, որ ամառանոցը ամբողջությամբ մեզ է տալիս, որովհետև ուրիշ ոչ ոք չի ուզում այնտեղ ապրել։ Ես հարցրի նրան, թե ինչու է այդպես։ Նա պատասխանեց, որ ամառանոցում առնետներ կան։ Ես ծիծաղեցի և ասացի, որ ինձ համար դա նշանակություն չունի, քանի որ ես ու կինս սիրում ենք կենդանիներ։ Ես ասացի նրան, որ ինձ համար միևնույն է, թե ամառանոցում առնետներ կան, թե ոչ։ Ես ուզում էի ամառանոցը վարձել, և ես վարձեցի։

Մենք գնացինք ամառանոց և սկսեցինք ապրել այնտեղ։ Առաջին գիշերը մենք ոչ մի առնետ չտեսանք։ Երկրորդ գիշերը նույնպես։ Մենք սկսեցինք մտածել, որ ամառանոցի տերը ստել է մեզ, և որ այնտեղ առնետներ չկան։ Բայց հետո մենք տեսանք առնետներին։ Նրանք մեծ էին և շատ։ Նրանք ամեն գիշեր գալիս էին մեր մոտ։ Մենք ուզում էինք նրանց սպանել, բայց չկարողացանք։ Նրանք շատ խելացի էին։ Նրանք գիտեին, որ մենք ուզում ենք նրանց սպանել, և ուստի չէին մոտենում մեզ։ Մենք ուզում էինք նրանց թունավորել, բայց նրանք չէին ուտում թունավոր կերակուրը։ Մենք ուզում էինք նրանց որսալ թակարդներով, բայց նրանք չէին ընկնում թակարդների մեջ։ Մենք ուզում էինք նրանց վախեցնել, բայց նրանք չէին վախենում։ Մենք ուզում էինք նրանց վանել, բայց նրանք չէին հեռանում

Ներկէ Տաքալովի մէջեւ «Պալքանեան Խորհրդարանի» Դաշնակցութիւն մը ստեղծելու նպատակով: Ուշադրաւ է որ Եոանիտէս զօրավար Մարկոսի «դահիճին» անդամ նշանակուած է:

Կեսարը կը յորդին Արեւելեան Ճրաւնապի մէջ

ԱՂԵՏԱԼԻ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐ ԱԼՋԱԱ-ԼՈՐԷՆԻ ՄԷՋ

Անցեալ հինգշաբթիէն մինչեւ երկուշաբթի տեղատարափ անձրեւներուն պատճառաւ, արեւելեան Ճրաւնապի գետերը սկսան յորդիլ ահաւոր վնասներ պատճառելով:

Սթրազպուրկի մէջ Լուարը բարձրացած են մինչեւ կամուրջներուն կամարները: Բազմաթիւ կամուրջներ քանդուած են եւ Սաոնի Հռենոսի մերձակայ գիւղերը ամբողջովին ջուրով ծածկուած են: Բոլոր ճամբաները ողողած են եւ շատ մը գիւղաքաղաքներ կղզիացած են հաղորդակցութեանց խզումին պատճառաւ: Երեսունը վեց ժամէ ի վեր դադրած է Ալզաս Լոռէնի երկաթուղիներուն մեծ մասին երթեւեկը: Հեռագրական ձողերը տապալած են շատ մը վայրերու մէջ:

Ամէնէն աւելի ճնշուած են Նանսի, Սթրազպուրկ, Սաւէրն, Լիկելզուրկ քաղաքներուն շրջակայքները: Փարիզ – Սթրազպուրկ երկաթուղիի գիծը ողողուած է: Վերին Հռենոսի մէջ կացութիւնը աւելի ողբերգական է: Միլհուզի մէջ խեղդուած են չորս հոգի: Բազմաթիւ գիւղերու պաշտօնաւորումը կը կատարուի օդանաւերով:

Ողողումները նիւթական անհաշուելի վնաս – ներ պատճառած են:

Ողողումներ տեղի ունեցան նաեւ Հոլանտա – յի, Պելճիքայի եւ արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ:

Հրեաները կը յարձակին Պաղեստինի մէջ

13 ԱՐԱԲՆԵՐ ՍՊԱՆՆՈՒԵՑԱՆ

Երուսաղէմէն կը տեղեկացնեն թէ հրէական Իրգուն դաղտնի ընկերակցութեան ահաբեկիչները երկուշաբթի օր ռումբ մը նետելով արաբական չուկային վրայ, սպաննեցին 13 հոգի եւ ծանր – պէս վիրաւորեցին 37 անցորդներ որոնք հանգա – կառքին կը սպասէին: Հրեաները չուկային կ'անցկացնէին ինքնաշարժով մը: Արաբները սկսան հալա – ծել զանոնք, բայց չկրցան հասնիլ: Ոստիկանու – թիւնը միջամտեց ամբոխը ցրուելու համար:

Միացեալ Ազգերու Պաղեստինը բաժնելու ո – րոշումէն ի վեր 427 հոգի սպաննուած են: Երու – սաղէմի 99.000 Հրեաներուն եւ Արաբներուն փո – խադարձ առեւտրութիւնը օրէ օր կը սաստկանայ:

ՊՈԼԱՆ կը հաղորդեն որ Պուրկարիէն 15000 Հրեայ ներգաղթողներ Միջերկրական փոխադրող երկու չոգեառները վաստիր հասած են: Հրեայ ներկայացուցիչները յայտարարած են որ ամէն պնով Պաղեստին պիտի երթան ու «եթէ Անգլիա ուզէ զբօսնել հանդիսանալ, կրնայ ընկղմել այս նաւերը»: Միեւնոյն առեն, բրիտանական ծովակալ Ճիւթ հրահանգած է որ նաւային յաւելուած ուժեր հակազրութիւն կատարեն Պաղեստինի ծովեզերքը, չոգենաւերուն նաւահանգիստ մուտքը արգիլելու համար: Կ'ըսուի թէ ներգաղթողները — մեծ մասով երիտասարդներ — վճռած են:

ՖՐԱՆՔԸ ՓՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Երեսփոխանական ժողովը երկուշաբթի օր 72 դէմ 521 ձայնով քուէարկեց իւրաքանչիւր հարկատուի համար առանձին թղթածրար մը կազմելու դրութիւնը: Մինչեւ հիմա գործութիւն ունեցող սիստէմով, հարկատուն իր տուրքերը կը վճարէր զանազան պետական դրամեհատներու տրամք ֆրարու հետ կապ չունէին: Հիմա պիտի հաստատուի տուրքերը գանձող կեդրոնացեալ վարչութիւն մը:

Երկուշաբթի օր հանրապետութեան խորհուրդը ալ, իր կարգին, 121ի դէմ 150 ձայնով քուէարկեց մեծագումար եկամուտներէ գանձելիք բացառիկ տուրքի առաջարկը: Ինչպէս ծանօթ է, այս տուրքը կոչուի է վճարել ուղղակի կառավարութեան, կամ յատկացնել ներքին փոխառութեան այն արժեթուղթերուն որոնք ի մօտոյ չերջաբերութեան պիտի հանուին:

Այս բացառիկ տուրքը պիտի գանձուի մաս – նաւորաբար երկրագործ երկն որոնք մեծ չահեր կ'ապահովեն՝ չափազանց սուղ ծախսերով իրենց արտադրութիւնները: Մօտաւորապէս 500.000 երկրագործներ են թէ այս տուրքին:

Կառավարութիւնը հաւանաբար հետեւեալ մի – ջոցներուն պիտի դիմէ ֆրանքին արժեզրկումը կասեցնելու համար — Ա.— Բացառիկ նպաստներ յատկացնել արտածումներուն համար: Բ.— Նոր սակ մը նշանակել արտածումներու չուկային հա – մար: Գ.— Արժեզրկել ֆրանքը, թէեւ այս առա – ջարկը իր անպատեհութիւնները ունի:

Վախ կայ որ արդիւնաբերական ապրանքնե – րու գիները նոր յաւելում մը կրեն Ցունուարին:

★ Եմսական նախարարը երկուշաբթի օր ընդդէմ համաձայնաւոր երեսփոխաններուն յատկացուած հրաւիրքի բաժնեչափեր, «որովհետեւ Հան – րապետութիւնը իրաւունք ունի ինքնիրեն պաշտ – պանելու»: Չեմ կրնար դիւրութիւններ տալ այն անսակ մարդոց որոնք օրէնքին չեն հպատակիր, ըսաւ եմսական նախարարը: «Դուք եւ ձեր բա – րեկամները բաւական քարիւղ գողցած գործա – ռանները, գործադուլներու ընթացքին, չեչեց նախարարը՝ խօսքը հասցէատիրոջ ուղղե – լով:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ կառավարութիւնը՝ Գերմա – նիոյ ռուսական գօտիին գանձուած հատուցում – ներէն իր դաշնակիցներուն բաժին հանելու հա – մար որոշած է 60.000 թոն ցորեն, հրանիթ եւ առաջ յատկացնել Անգլիոյ, Ամերիկայի, Ֆը – րանսայի, Պուլկարիոյ, Եուկոսլաւիոյ, Չեխո – սլովաքիոյ, Հոլանտայի, Եգիպտոսի եւ Հնդկաս – տանի: Ցրանսա պիտի ստանայ 4104 թոն ցորեն:

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ նախորդ փոխ նախագահը, Հէնրի Ուոլըս, երկուշաբթի օր յայտարարեց Շի – քագոյի մէջ թէ որոշած է անկախ թեկնածու ներ – կայանալ 1948ի նախագահական ընտրութեանց: Ուոլըս այս առթիւ կարեւոր ճառ մը խօսելով բ – ացաւ.— «Ահաւոր սպառնալիքի մը առջեւ կը գըտնուինք, սպառնալիք մը որ անմահութեան է մարդ – կային պատմութեան մէջ: Այդ սպառնալիքը կր – նանք հեռացնել՝ որդեգրելով նոր ուղեգիծ մը եւ ստեղծելով նոր կուսակցութիւն մը: Երբ կուսակ – ցութիւնները կը հինանան, ժողովուրդը իր ձայնը պէտք է լսելի ընէ նոր կուսակցութեան մը միջո – ցաւ: Որեւէ տարբերութիւն չկայ Թրումընի եւ Համբրպեւհանեներու քաղաքականութեանց մէ – ջեւ: Այդ երկու քաղաքականութիւնները ալ դէպի պատերազմ կը յառաջանան: Ամերիկացի ժողո – վուրդը իմացաւ թէ ինչ մահկանացուներ Թրումընի, Ցունուաթի եւ Ջինուսանի: Պա – տերազմի պատասխանատուները մեծ չահեր կ'ա – պահովեն զրամատէրներուն, իսկ ժողովուրդին բաղդատաճումը երեւութական է: Ես դէմ եմ Թրումընի վարդապետութեան եւ Մարշըլի ծրա – գրին »:

ԼԷՋ ՕԼԻՎ – ՄԱՐԹԻԿՈՑԻ Հ. Յ. Դ. «Իշխան» եւ Նոր Սերունդի Համօ Օհանջանեան խումբերը պիտի կատարեն իրենց բացումը չքեղ ծառուհան – դէսով մը 3 Ցունուար 1948, շաբաթ երեկոյ Լէգ Օլիվի Bar Tabac ի ներքնասրահին մէջ:

Կը նախագահէ ընկեր Հ. ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ:

Գիզարուհատական ճոխ բաժին, դեկավարու – թեամբ Տիկին Ռ. ՄԻԼՏՈՆԵԱՆԻ: Կէս գիշերէն մինչեւ լոյս եւրոպական պարեր Սկն Լուի Նոր Սերունդի Նուագախումբի դեկավարութեամբ:

Ծախքերու մասնակցութեան համար պիտի գանձուի 50 ֆրանք:

5700 Ֆրանկով

կրնաք կարել տալ ձեր հագուստը

Ձափի վրայ, երկու փորձով

եթէ կերպասը բերէք մեզի եւ տասը օրէն

կ'ունենաք զայն

ԱՑՐԵՐՈՒ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դիմել DORMES, 5 Rue St. Apolline

Paris—Métro Strasbourg–St. Denis Հեռ. Tur. 83–63

STUDIO KÉVORK

ՎԱՐՊԵՏ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻԶ

18, Rue Elisée-Reclus, Kremlin-Bicêtre (Seine)

Métro : Porte-d'Italie

Ուշադրութիւն

Դեկտեմբեր 31ին պիտի դադրին բոլոր անվճար բաժանորդագրութիւնները: Փութացէք փակել հին պարտքերը եւ նորոգել ձեր յառաջիկայ տարուան բաժանորդագրութիւնը:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ Հ. Ց. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ իրիկուն «Հայր» ակումբին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայանալ անդամատետրերով:

Հ. Ց. Դ. ՏԷՄԻՆԻ կոմիտէի ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի, 3 Ցունուար, 1948, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, սովորական ժողովատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Անհրաժեշտ ներկայութիւն:

ՀԱՑ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ եւ Մարտիկներու Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի անդամները ժողովի կը հրաւիրուին «Առաջ. Կեդրոնական վարչութեան կողմէ»: Կարեւոր օրակարգ: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

Հ. Ց. Դ. ԵԳԻՊՏԱՑԻ կոմիտէին ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 9 rue Victor Massé (ընկեր – վարականներու սրահը): Շատ կարեւոր օրակարգ:

ՀԱՄԱՅՈՒՐԵՐԴՅԻԱԿԱՆ Միութեան Լիոնի մասնաճիւղի ընդհ. անդամական ժողովը տեղի կ'ունենայ այս չաբաթ օր, իրիկուան ժամը 8.30ին հայրենակից Գրիգոր Մկրտիչեանի սրճարանին մէջ, 59 բիս Ռապըլէ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի անդամատետրները միասին բերել:

ՎԻԼԼԻՐ ՍԷՆ ԹՐԻԷՆ Պ. Օհան Կիւլպէնկեանի վերաբերեալ հոգեհանգստեան պաշտօնը պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, յառաջիկայ կիրակի, 4ին, յետ պատարագի, ուր – բացեալ ՋԱՒԷՆ ԱՐՔ.Ի ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ, ի երախտագիտութիւն անոր ազգօգուտ գործունէութեան եւ իր հօր ԿԱՐԱՊԵՏ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆԻ, մահացած Պալիս 1919ին: Կը հրաւիրուին իրենց յիշատակը յարգողները:

ՀՐԱՒԻՐ ՀԱՑ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒՆ

Ա. Շահխաթունի կը հրաւիրէ բոլոր հայ դերասանները եւ բեմի աշխատաւորները Թատերական Նիւթի վերաբերեալ կարեւոր խորհրդակցական հանդիպում մը, այս չաբաթ գիշեր, 3 յունուար, ժամը 8.30ին, Միութիւնիս «Իկրէք» սրահին մէջ: (Մէթրօ Մօպէռ Միութիւնիս):

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ նամակէ մը կ'իմանանք թէ յայտնի դրագէտ Ց. Օշական, որուն յոբելեանը պիտի տօնուի յունուար ամսուն Մարսէյլի եւ Կրընոպլի մէջ, Մարսէյլի յոբելինական յանձնախումբի հրաւէրը ընդունելով ճամբայ ելած է Փռովիտէնս չոգենաւով ու կը հասնի ամսոյս 3ին կամ 4ին, Մարսէյլ:

Հանդիսներուն օրերն ու վայրերը պիտի ծանուցուին յառաջիկայի:

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԻԼԱ

Որ բոլորած է իր հսկամեակը եւ տիրացած արդար համբաւի մը,

Պատրաստ է գոհացնելու իր ամէնէն դժուարահաճ յաճախորդները իր համադամ

կերակուրներով ու բազմապիսի աղանդերներով

Հեռաձայն TRI 31 - 62

24, Rue St. Lazare, PARIS (9)

ՀԱՄՈՎ ԵՒ ԸՆԾԻՐ

ԵՐՇԻԿ ԵՒ ԱՊՈՒՏ

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ՈՒՆԵՆԱԼ ՁԵՐ ԿԱՂԱՆԴԸ Եւ ՇՈՒՆԴԸ ՍԵՂԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

Դիմեցէք վստահութեամբ՝

ԽԱՉԻԿ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆԻ

Նախապատերազմեան լաւագոյն տուներէն մէկը:

24, Rue Jules Verne, Sevran:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - 13e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

վիճաբու կողմէ սպառնալիքի ենթարկուած են Թէշվիքիէի մղկիթին իմամը Մէհմէտ եւ Ճիպալիի մղկիթին իմամը փոխանորդ Մուսթաֆան:

Բացի այդ դէպքերէն, Եէրէսպաթանի մղկիթին մէջ ալէվիական մը փորձած է խանգարել իմամին քարոզը: Խոթանոլուի Միհրիին հաստատած է այս տեղեկութիւնները, աւելցնելով թէ իր երեսին թքնող տղան դէմ ոեւէ դիմում չէ կատարած ոեւէ պաշտօնատան »: